Sfântul Ioan Gură de Aur - Mărgăritare duhovniceşti despre viaţa de familie

Index

Sfaturi către miri

Din seara nunţii în care o vei primi pe mireasa ta în camera de mire, primeşte-o ca pe o statuie şi chiar de atunci să înveţe să fie cumpătată, blândă şi să trăiască cinstit; de la început chiar, de cum păşeşte pragul casei tale, să calce în picioare dragostea de bani. Să o înveţi să fie înţeleaptă, să o înveţi să nu-şi atârne aurării de urechi, nici împrejurul gâtului, nici pe pereţii casei; să nu dorească haine ţesute cu fir de aur şi nici obiecte de lux.

Podoaba ei să fie strălucitoare, dar strălucirea să nu fie o insultă. Acestea toate să fie lăsate celor nechibzuiţi; tu însă împodobeste-ţi casa cu multa cuviinţă, mirosind mai degrabă de înfrânare decât de parfumuri. Două lucruri vor rezulta de aici. Intâi nu se va mâhni mireasa, când, după terminarea nunţii, se vor trimite înapoi fiecăruia hainele ţesute cu fir de aur şi vasele cele de argint; al doilea, mirele nu se va mai îngriji de pierderea şi de paza celor adunate.

După aceasta, după ce se va fi terminat toată desfătarea zilei de nuntă, ia-ţi mireasa ta, formează-o bine, întinzând pentru multă vreme simţul de pudoare şi nu căuta să stingi acest simţ degrabă. Căci chiar dacă fata ar fi lipsită de acest simţ, totuşi ştie să tacă până la o vreme, sfiindu-se de bărbat şi surprinsă de noile împrejurări în care intră. Aşa dar să nu strici repede acest simţ de pudoare, după cum fac bărbaţii

cei desfrânaţi, ci prelungeşte-l pentru multă vreme, căci de mare folos îţi va fi acesta. Niciodată nu te va cârti şi nici nu te va mustra pentru cele ce ai hotărît.

Prin urmare legiuieşte totul în acea vreme, în care simţul pudorii, ca un frâu pus sufletului, nu te lasă sa te mustre sau să cârtească de cele ce faci. Când oare este un timp mai potrivit de a forma femeia ca acela în care se sfieşte de bărbat, se teme şi se ruşinează? Atunci pune-i cuvintele înţelepciunii, căci le primeşte sufletul ei; aşează-i cea mai frumoasă dispoziţie sufletească, adică simţul pudoarei.

Dar dacă voieşti îţi pot da şi un exemplu cum trebue să vorbeşti cu ea. Dacă Pavel nu s-a sfiit de a spune : ***„Nu vă lipsiţi unul pe altul de îndatoririle conjugale”*** (I Coririteni, VII, 5) şi rostea cuvintele către femei măritate, dar rnai bine zis nu către femei măritate, ci către suflete duhovniceşti, cu atât mai mult eu nu mă voi feri de a o spune.

Ce trebuie dar să-i vorbească ei mirele ? Cu multă dragoste să-i spună: *„Eu, copilă, te-am luat tovarăşă de vieaţă şi te-am adus ca să-mi fii părtaşă în treburile cele mai de cinste şi mai de nevoie, anume facerea de copii şi purtarea de grijă a casei. Ce te rog dar pe tine ?”* - Dar înainte de a întreba aceasta, vorbeşte-i de dragoste, căci nimic nu ajută atâta pentru a convinge pe ascultător ca să primească cele spuse decât ştiind că i se vorbeşte cu multă dragoste. Cum îi va arăta însă dragostea? Dacă îi va spune: *„Am avut putinţa să mă căsătoresc şi cu altele şi mai bogate şi de neam mai strălucit, totuşi nu le-am ales pe acelea ci pe tine, am îndrăgit caracterul tău, blândeţea ta, înţelepciunea ta”.* Cu aceste cuvinte pregăteşte îndată calea cuvintelor cu privire la o viaţă înţeleaptă, şi blamează, pe ocolite, bogăţia.

Căci dacă fără nici o pregătire vei vorbi contra bogăţiei va fi supărător ; dar dacă te foloseşti de un prilej potrivit, le reuşeşti pe toate. Atunci i se va părea ei că faci acest lucru spre a o apăra şi nu-i vei părea ei ca un om aspru, neplăcut şi chiţibuşar. Când însă vei lua prilej de vorbă chiar din cele ale ei, se va bucura. Aşadar îi vei spune — căci este nevoie să reiei vorba începută - *„Am avut putinţa să iau soţie bogată şi avută, dar n-am voit. Pentru care pricină oare ? Nu la întâmplare şi nici în zadar, ci am fost învăţat eu bine că bogăţia nu este nici o avere, ci lucru de dispreţuit, care se află şi la tâlhari şi la femeile desfrânate şi la jefuitorii de morminte.*

Pentru aceasta, lăsându-le pe toate celelalte, am venit către virtutea sufletului tău, pe care o prefer faţă de tot aurul, deoarece o fată tânără, pricepută şi liberă, care se îngrijeşte de evlavie preţuieşte tot atât de mult cât toată lumea. Pentru aceasta m-am îndrăgostit de tine, şi te iubesc şi te pun mai presus de sufletul meu. Viaţa

prezentă nu este nimic; doresc şi mă rog şi fac totul ca astfel să ne învrednicim să petrecem viaţa prezentă încât şi acolo, în viaţa viitoare, să trăim tot împreună cu multă slobozenie.

Timpul de aici de pe pământ este scurt şi trecător; dar dacă ne vom învrednici să petrecem viaţa de aici bine plăcând lui Dumnezeu, vom fi totdeauna, cu mai multă plăcere, şi cu Hristos şi noi doi împreună. Eu dintre toate am preferat dragostea ta şi nimic nu mi-i atât de greu şi de supărăcios decât ca să mă cert vreodată cu tine. Chiar dacă ar trebui să pierd totul, chiar dacă aş ajunge cel mai sărac dintre oameni, chiar dacă aş suferi cele mai grele primejdii, chiar, dacă aş pătimi orişice, mie toate îmi vor fi cu putinţă de suferit şi uşoare, atâta timp cât noi ne vom înţelege unul cu altul. Copiii chiar atunci îmi vor fi dragi, când tu te vei purta drăgăstoasă faţă de mine. Va trebui dar ca şi tu să faci la fel".

Adă apoi şi cuvintele Sfintei Scripturi în sprijinul tău, deoarece Insuşi Dumnezeu vrea ca dragostea să fie între voi. Ascultă ce zice Scriptura: ***„Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia lui".*** (Efeseni, 31).
„Să nu fie între noi, continuă tu cuvântul tău, nici un prilej de micime sufletească. Piară banii, mulţimea slugilor, cinstea de la cei străini; eu în locul acestora toate prefer dragostea ta".

Aceste cuvinte oare nu vor fi mai dorite de femeie decât aurul şi decât bogăţiile? Să nu te temi că fiind iubită se va obrăznici cu tine ; nu, ci dimpotrivă, mărturiseşte că o iubeşti, în adevăr femeile desfrânate, care sunt lângă un bărbat, iar mâine cu altul, negreşit că s-ar obrăznici când ar auzi astfel de cuvinte; dar o femeie liberă, o fată nobilă, niciodată nu se va obrăznici auzind aceste cuvinte, ci cu atât mai mult se va pleca.

Arată că îţi place mult să stai împreună cu ea, şi de dragul ei vrei să fii mai bine acasă decât în oraş. Prefer-o tuturor prietenilor şi chiar copiilor ce ţi-a dat; iar pe copii iubeşte-i tot de dragul ei. Dacă face ceva bun, laudă-o şi admir-o; dacă greşeşte ceva, lucru ce se întâmplă celor tinere, sfătuieşte-o şi atrage-i luarea aminte. Defaimă necontenit banii şi luxul şi dă-i a înţelege că podoaba unei femei este aceea care vine de la modestie şi de la cinste; învaţ-o continuu cele de folos.

Rugăciunile voastre să fie în comun; fiecare să meargă la biserică, iar acasă bărbatul să întrebe pe femeie şi femeia pe bărbat asupra celor spuse sau citite acolo. Dacă cineva este sărac să ia ca exemplu pe bărbaţii sfinţi, pe Pavel, Petru, cari au fost mai slăviţi decât împăraţii şi bogaţii, cu toate că şi-au petrecut viaţa în

foame şi sete. Invaţă-o că nimic nu este mai înfricoşător în cele ale vieţii decât numai a nu trăi după voia lui Dumnezeu.

Dacă vrei să dai mese şi ospeţe nu chema pe nici un om fără caracter, pe nici un om necuviincios; şi dacă vei găsi pe vreun sărac sfânt, putând ca să binecuvinteze casa voastră, putând cu păşirea picioarelor sale să aducă toată binecuvântarea lui Dumnezeu, pe acela cheamă-l.

Să spun încă şi alta ? Nimeni dintre voi să nu se grăbească să se însoare cu una mai bogată decât ei, ci mai bine cu una cu mult mai săracă. Căci fiind mai bogată, nu va aduce atâta prilej de plăcere cu banii ei, câtă ură şi insultă, prin faptul că ea va cere mai mult decât a adus, va pretinde lux, va da drumul la cuvinte supărătoare şi la sudălmi.

Căci poate va zice: „încă n-am cheltuit nimic din ale tale, sunt îmbrăcată încă cu lucrurile mele, din acelea pe care părinţii mei mi le-au dăruit". Ce spui, femeie ? Incă ale tale porţi ? Care lucru este mai dureros oare decât acest cuvânt ? Trupul nu mai este încă al tău, iar banii sunt ai tăi ? După căsătorie nu mai sunteţi două trupuri, ci sunteţi un singur trup, iar averile două şi nu una ? O, poftă a banilor! Aţi ajuns amândoi un om, o fiinţă şi încă spui: „ale mele"?

De diavol a fost introdus acest cuvânt blestemat şi spurcat. Dumnezeu a făcut comune pe toate cele ce sunt mai necesare decât banii, iar banii nu sunt comuni ? Nu este cu putinţă să spui: „Lumina mea, soarele meu, apa mea". Toate cele mai de preţ ne sunt comune, iar banii nu sunt comuni ? Să piară de mii de ori banii, dar mai vârtos nu banii, ci voinţa care nu ştie să se folosească de bani, ci îi preferă în locul tuturora.

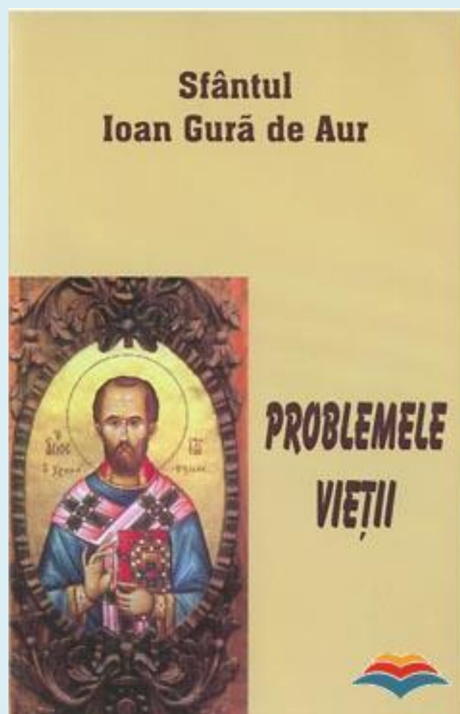
Invaţă acestea împreună cu altele, dar cu multă dragoste, pentru că sfătuirea virtuţii, în ea însăşi, este tristă. Şi mai cu seamă faţă de o copilă simplă şi tânără, când îi vorbeşti de un trai înţelept şi cinstit, fă-o cu multă dragoste. Şi mai ales îndepărtează din sufletul ei : „al meu" şi „al tău". Dacă va spune : „Cele ale mele", spune-i: ***„Pe care le numeşti ale tale, căci nu ştiu ; eu nu am nimic al meu; cum dar spui : cele ale mele, când toate sunt ale tale ?"*** Dăruieşte-i ei acest cuvânt. Nu vezi că acest lucru îl facem cu copiii ? Când un copil smulge ceva din cele ce ţine în mână, şi vrea să ia şi celălalt lucru, i-l dăm şi zicem: „Da, şi acesta este al tău şi acela".

Aceasta să facem şi cu femeia, căci judecata ei este mai copilăroasă. ***Dacă va zice: „Cele ale mele", spune: „Toate sunt ale tale, şi eu sunt al tău".*** Nu este cuvânt de

lingușire, ci de multă pricepere. Astfel vei putea îndepărta mânia ei şi să-i stingi întristarea. Spune-i deci astfel: ***„Şi eu sunt al tău, copilă. Acest lucru m-a sfătuit Pavel zicând: „Bărbatul nu este stăpânul corpului său, ci femeia”*** (I Corinteni, 7, 4). ***Dacă eu nu am stăpânire asupra corpului meu, ci tu, atunci cu atât mai mult ai stăpânire şi asupra banilor”.*** Vorbind acestea ai linişti-o, ai stins flacăra, ai ruşinat pe diavol, ai făcut-o roabă, dar mai degrabă sclavă cumpărată cu bani; cu cuvintele acestea ai legat-o. Astfel, din cele ce tu grăeşti, învaţ-o să nu zică niciodată: „al meu” „al tău”.

Niciodată să nu-i vorbeşti la întâmplare, ci cu mângâiere, cu cinste şi cu multă dragoste. Cinsteşte-o pe ea şi nu va avea trebuinţă să fie cinstită de alţii, nu va avea trebuinţă să fie slăvită de alţii, căci se bucură de cinstea şi slava, care vine de la tine. Prefer-o înaintea tuturora, din pricina tuturor însuşirilor ei şi pentru frumuseţe şi pentru pricepere, şi laud-o. Astfel vei convinge-o să nu dea atenţie la nici un străin, ci va râde de toţi ceilalţi. ***Invaţ-o frica de Dumnezeu şi vor curge toate ca dintr-un izvor, iar casa ta va fi plină de mii de bunătăţi.*** Dacă vom căuta cele nepieritoare, atunci vom dobândi şi pe cele pieritoare, căci spune Scriptura: ***„Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dnmnezeu şi toate celelalte se vor adăuga vouă”.*** (Matei, 6, 33).

Căsnicia creştină

Un om înţelept, care a spus multe cuvinte de folos, le-a spus şi pe acestea: ***„Femeia şi bărbatul să se înţeleagă bine între ei”*** (Parafrază la Înţelepciunea lui Sirah 25, 1). De la început Dumnezeu a avut grijă ca soţii să trăiască în armonie. De aceea vorbeşte despre amândoi ca şi când ar vorbi despre unul, şi spune: ***„Bărbat şi femeie i-a făcut”*** (Facerea 1, 27); şi ***„nu mai este parte bărbătească şi parte femeiască”*** (Galateni 3, 28). Pentru că nu poate exista legătură strânsă între doi bărbaţi aşa cum este legătura dintre un bărbat şi o femeie.

De aceea şi David, plângând şi jelind pentru moartea bunului său prieten, Ionatan, pe care-l iubea foarte mult, nu l-a numit tată ori mamă, frate ori soră, ci a spus: ***„Iubirea ta mi te-a făcut minune mai sus decât iubirile femeii”*** (II Regi 1, 26). Şi într-adevăr, această iubire este mai presus decât toate. Celelalte iubiri sunt puternice, această însă este şi puternică şi neofilită. Pentru că există un instinct erotic care cuibăreşte în natura soţilor şi, fără să înţelegem cum, leagă cele două trupuri. De aceea încă de la început, din bărbat a provenit femeia, iar în continuare din bărbat şi femeie au provenit alţi bărbaţi şi alte femei. Vezi ce legătură a creat Dumnezeu, neîngăduind vreunei alte firi să pătrundă din afară?

Vezi şi câte altele a încuviinţat? A îngăduit ca sora lui Adam să-i devină acestuia soţie; sau mai bine-zis, nu sora, ci fiica sa; sau poate nici fiica lui, ci ceva mai mult,

însuşi trupul lui. Iar legătura lor a stabilit-o direct de la început, ca pe o stâncă, unindu-i într-un singur întreg. De aceea nici pe femeie n-a făcut-o dintr-o natură străină lui Adam, pentru ca acesta să nu se lege cu ea ca şi cu o străină, şi nici n-a oprit căsnicia la unirea lui Adam cu Eva, ca acesta să nu se despartă, datorită unirii lui cu o singură femeie, de restul neamului omenesc.

Aici s-a întâmplat adică ceea ce se întâmplă cu un copac frumos: are un trunchi, care se înalţă deasupra rădăcinii şi după aceea se întinde în multe ramuri. Dacă nu are trunchi şi ramurile ies direct din rădăcină, nu valorează nimic; iar dacă are doar multe rădăcini, nu-l admiră nimeni. Aşadar în felul acesta Dumnezeu, dintr-un singur om, Adam, a făcut să se nască tot neamul omenesc, la fel ca ramurile din trunchiul copacului. Şi pentru ca iubirea să nu se micşoreze, ci să se întindă la toată omenirea, n-a îngăduit ca oamenii să se căsătorească cu surori şi fiice, impunându-ne despărţirea de rudele noastre. De aceea se spune: ***„Acela Care i-a făcut de la început, bărbat şi femeie i-a făcut”*** (Matei 19, 4).

Din acestea provin mari lucruri bune dar şi mari lucruri rele pentru familii şi societăţi. Pentru că iubirea dintre bărbat şi femeie constituie, mai mult decât orice altceva, cea mai puternică legătură din viaţa noastră. Datorită acesteia mulţi oameni încep a se război şi chiar şi sufletele şi le vând şi le jertfesc.

Aşadar nu întâmplător şi zadarnic a vorbit Pavel despre această chestiune, spunând: ***„Femeile să li se supună bărbaţilor lor precum Domnului”*** (Efeseni 5, 22). ***De ce oare? Pentru că dacă soţii convieţuiesc în bună înţelegere, atunci şi copiii lor vor creşte bine şi vecinii se vor desfăta de mireasma vieţii lor creştine şi prietenii lor se vor bucura şi rudele lor se vor mândri.*** Dar dacă se întâmplă invers, toate se vor învălmăşi, toate vor fi tulburi şi confuze. Se întâmplă adică şi aici ce se întâmplă într-o armată: Când generalii ei au legături liniştite şi conlucrează armonios, armata merge bine şi poartă biruinţe; însă când aceştia nu se înţeleg şi se ceartă, toată armata se întoarce cu susu-n jos. Aşadar de aceea spune: „Femeile să li se supună bărbaţilor lor precum Domnului”.

Însă cum se face că Scriptura într-un alt loc spune: „Dacă vine cineva la mine şi nu urăşte pe femeie şi pe bărbat, nu poate fi ucenicul Meu”? (Parafrază la Matei 14, 26). ***Dacă femeile trebuie să li se supună bărbaţilor lor precum Domnului, cum de în altă parte le cere să se lepede de ei pentru Domnul?*** Citind cu atenţie ambele fragmente, veţi constata că unul nu-l contrazice pe celălalt. Sunt valabile în paralel amândouă. Adică ce vrea să spună aici Apostolul? ***Sau „să vă supuneţi bărbaţilor voştri, ştiind că aşa Îl veţi sluji pe Domnul” sau „să-i ascultaţi pe bărbaţii voştri, considerând, ca ucenice ale lui Hristos, că faceţi voia Lui”.***

Pentru că, dacă cel care nu se supune puterii statului şi autorităţilor se împotriveşte ordinii pe care a aşezat-o Dumnezeu, mult mai mult femeia care nu se supune bărbatului ei calcă porunca dumnezeiască.

Să considerăm deci că bărbatul este capul şi femeia trupul, după cum o arată şi acest pasaj apostolic: ***„Bărbatul este cap femeii (adică cârmuitor), aşa cum şi Hristos îi este cap Bisericii, El Mântuitorul trupului. Dar aşa cum Biserica I se supune lui Hristos, tot astfel şi femeile să le fie întru toate bărbaţilor lor”*** (Efeseni 5, 23-24).

Tu, bărbatul, îl auzi pe Pavel, care o povăţuieşte pe femeie să ţi se supună ţie, şi-l lauzi şi-l admiri. Auzi însă ce spune mai jos: ***„Bărbaţilor, iubiţi pe femeile voastre aşa cum şi Hristos a iubit Biserica şi pe Sine S-a dat pentru ea”*** (Efeseni 5, 25). Ai văzut mai înainte un model de supunere? Vezi acum şi modelul de iubire. ***Vrei ca femeia să ţi se supună aşa cum Biserica i se supune lui Hristos? Poartă-i şi tu ei de grijă, aşa cum Hristos îi poartă de grijă Bisericii. Şi dacă trebuie să-ţi jertfeşti viaţa pentru ea, să fii făcut bucăţi de o mie de ori, să le suferi şi să le rabzi pe toate, nu refuza s-o faci. Căci nici măcar aşa nu vei face ceva egal cu ceea ce a făcut Hristos pentru Biserică, de vreme ce tu vei suferi acestea pentru cea cu care eşti unit, iar Domnul a suferit pentru cea care s-a întors împotriva Lui şi L-a nesocotit.*** Aşadar pe când Hristos, nu cu ameninţări, nu cu huliri, nu cu spaime, ci cu multă iubire şi blândeţe, cu grijă şi jertfă a reuşit să inspire încredere celei care atât de mult L-a necăjit, aşa să faci şi tu, aşa să te porţi cu femeia ta. Dacă nu-ţi acordă atenţie, dacă te înfruntă cu mândrie, dacă te nesocoteşte, vei putea s-o îndreptezi prin marea ta purtare de grijă, prin dragostea şi bunătatea ta, nu prin mânie şi înfricoşare.

Doar pe un slujitor îl poţi cuminţi în felul acesta, sau poate că nici pe el, pentru că se va înfuria degrabă şi va înceta să te mai slujească. ***Pe tovarăşa ta de viaţă, pe mama copiilor tăi, pe temelia oricărei bucurii din familie, nu trebuie s-o îndreptezi cu sălbăticie şi ameninţări, ci cu iubire şi bune maniere.***

Ce căsnicie mai e asta, când femeia tremură în faţa bărbatului său? Şi de ce afecţiune familială se va bucura bărbatul, când trăieşte cu o femeie pe care o exploatează ca pe o roabă? Şi dacă păţeşti ceva datorită ei, să nu i-o reproşezi. Nici Hristos n-a făcut aşa ceva. ***„Şi pe Sine S-a dat pentru ea”, zice, „ca s-o sfinţească, curăţind-o…”*** (Efeseni 5, 25-26). Prin urmare era necurată, avea slăbiciuni, era urâtă şi josnică.

Orice femeie ai lua, nu va fi ca Biserica, pe care Hristos a ales-o ca Mireasă a Lui, şi nici nu se va deosebi de tine atât cât se deosebea aceea de Hristos. Şi cu toate acestea, Domnul n-a simţit repulsie faţă de ea şi nici n-a scârbit-o pentru marea ei urâţenie. Şi vrei să pricepi cât de mare era urâţenia ei? Auzi ce spune Apostolul: ***„Altădată eraţi întuneric”*** (Efeseni 5, 8). Vezi cât de neagră era? Există ceva mai negru decât întunericul? Iată însă şi necuviinţa ei: ***„Că noi eram cândva fără de minte… petrecându-ne viaţa în răutate şi invidie”*** (Tit 3, 3).

Iată şi necurăţia ei: ***„Eram neascultători, rătăciţi, slujind poftelor şi feluritelor desfătări…”*** (Tit 3, 3). Şi totuşi, deşi Biserica avea atâtea slăbiciuni, Hristos S-a dat pe Sine morţii pentru ea, de parcă era una bună, frumoasă, vrednică de admirat. Pavel, fiind uimit de acest lucru şi admirându-l, spunea: ***„Hristos a murit pentru noi, oamenii nelegiuiţi. Cu greu va muri cineva chiar şi pentru un drept. Dar Dumnezeu, depăşind aceste hotare, şi-a arătat iubirea faţă de noi prin aceea că Hristos a murit pentru noi pe când noi eram încă păcătoşi”*** (Parafrază la Romani 5, 6-8).

Şi în vreme ce în starea asta era când a luat-o pe mireasa Lui, Biserica, a curăţit-o, a împodobit-o, a îmbăiat-o. Voia în felul acesta ***„ca s-o sfinţească, curăţind-o prin baie de apă întru cuvânt, ca s-o înfăţişeze Sieşi Biserică slăvită, fără să aibă pată sau creţuri sau altceva de acest fel, ci să fie sfântă şi fără prihană”*** (Efeseni 5, 26-27). Aşadar a curăţit-o prin baie de apă. Dar şi „întru cuvânt”, zice. Care cuvânt? ***„În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh”.*** Şi nu numai că a împodobit-o, dar a şi slăvit-o, a făcut-o strălucitoare, „fără pată sau creţuri sau altceva de acest fel”.

Şi noi, aşadar, această frumuseţe să o cerem. Şi dacă o nădăjduim, vom putea s-o dobândim. De aceea nu cere de la femeie cele ce nu sunt ale ei. Vezi cum Biserica le-a luat pe toate de la Domnul. De la El s-a făcut slăvită şi strălucitoare. Să nu simţi respingere faţă de femeie pentru că s-a nimerit să nu fie frumoasă. Ascultă ce zice Scriptura: ***„Albina e mică printre zburătoare, dar rodul muncii ei întrece orice dulceaţă”*** (Înţelepciunea lui Sirah 11, 3). Făptură a lui Dumnezeu este şi femeia. Prin respingerea ta n-o jigneşti pe ea, ci pe Ziditorul ei. Ce are ea al ei? Nu i le-a dat pe toate Domnul? Dar nici pe femeia frumoasă să n-o lauzi, să n-o admiri.

Admiraţia pentru una şi nesocotirea celeilalte arată că omul acela e desfrânat. Să cauţi frumuseţea sufletului şi să-L imiţi pe Mirele Bisericii. Frumuseţea trupească, dincolo de faptul că este plină de mândrie, provoacă gelozie, şi deseori chiar bănuieli neîntemeiate. Nu dăruieşte însă, şi plăcere? Pentru puţin, da; pentru o lună sau două, sau cel mult pentru un an; mai târziu, însă, nu. Pentru că, datorită

obişnuinţei, nu te mai preocupă frumuseţea, care însă întreţine mândria femeii. Aşa ceva nu se întâmplă în cazul unei femei care nu are frumuseţe exterioară, însă are frumuseţe lăuntrică. Acolo este normal ca plăcerea şi iubirea soţului să rămână de la început şi până la sfârşit nemicşorate, întrucât provin din frumuseţea sufletului, nu a trupului.

Există ceva mai frumos decât stelele cerului? Un trup mai alb ca al lor nu poţi găsi. Ochi mai strălucitori nu-mi poţi arăta. Când Dumnezeu a zidit stelele, îngerii le-au admirat plini de uimire. Şi noi acum le admirăm, însă nu atât de mult, aşa cum o făceam când le-am văzut pentru prima oară. Aceasta este obişnuinţa. Micşorează uimirea, şi prin urmare şi admiraţia şi atracţia. Gândi-ţi-vă acum cât de mult este valabil acest lucru în cazul femeii. Iar dacă se întâmplă s-o afle şi vreo boală, toate au pierit. Iată de ce de la femeie trebuie să cerem bunătate, cumpătare, responsabilitate şi sinceritate. Acestea sunt însuşirile frumuseţii sufleteşti. Frumuseţe trupească să nu cerem. Nu-i vezi pe atâţia şi atâţia care şi-au luat femei frumoase, cum şi-au distrus vieţile în chip jalnic? Şi nu-i vezi pe alţii, care fără să aibă femei frumoase au trăit foarte fericiţi?

Însă nici femeie bogată să nu căutăm. Nimeni să nu aştepte să devină bogat prin căsătorie. Vrednică de scârbă şi de nesocotire este o asemenea îmbogăţire. În plus, cum spune Apostolul, ***„Cei ce vor să se îmbogăţească, aceia cad în ispită şi în cursă şi în multe pofte nebuneşti şi vătămătoare, care-i cufundă pe oameni în ruină şi-n pierzare”*** (I Timotei 6, 9).

De la femeie, deci, să nu ceri bani, ci virtuţi. ***E cu putinţă să fii nepăsător faţă de cele importante şi să te îngrijeşti de cele lipsite de importanţă?*** Din păcate însă, cu toate facem aşa.

- *Dacă dobândim copil, ne interesează nu de cum va deveni om bun, ci de cum îi vom asigura averi; nu de cum va dobândi bune maniere, ci de cum va agonisi multe venituri.*
- *În profesia noastră, la fel, nu ne preocupăm de cum s-o practicăm cinstit, ci de cum ne va aduce mari câştiguri.*

Aşadar toate se fac pentru bani. Ne-a cuprins iubirea de arginţi, şi de aceea mergem spre pieire.

„Aşa sunt datori bărbaţii să-şi iubească femeile”, continuă Apostolul, „ca pe propriile lor trupuri. Cel ce-şi iubeşte femeia, pe sine se iubeşte. Că nimeni vreodată nu şi-a urât trupul; dimpotrivă, fiecare îl hrăneşte şi-l îngrijeşte, precum şi Hristos Biserica; pentru că noi suntem mădulare ale trupului Său, din carnea Lui şi din oasele Lui” (Efeseni 5, 28-30). Ce vrea să spună prin aceste

cuvinte? Ne proiectează o imagine mai puternică, un exemplu mai viu. Totodată ne conduce mai aproape şi cu mai multă limpezime de încă o îndatorire a noastră.

Ca să nu spună cineva că, „Acela Dumnezeu a fost şi S-a dat pe sine”, de aceea Pavel zice: „Aşa sunt datori şi bărbaţii…”. Prin urmare nu e vorba de o harismă, de un dar, ci de o îndatorire, de o obligaţie. După ce zice, „să-şi iubească femeile ca pe propriile lor trupuri”, adaugă: Căci „nimeni vreodată nu şi-a urât trupul; dimpotrivă, fiecare îl hrăneşte şi-l îngrijeşte”. ***Şi cum este femeia trup al tău?*** Citim în cartea „Facerii” că, atunci când Adam s-a trezit şi a văzut-o pe femeia pe care Dumnezeu a plăsmuit-o din coasta lui, a spus: ***„De data aceasta iată os din oasele mele şi carne din carnea mea!”*** (Facere 2, 23). ***Aşadar aşa cum Domnul îngrijeşte cu blândeţe de Biserică, adică de noi toţi, pentru că suntem mădulare ale Lui, trup al Lui şi oase ale Lui – şi asta o cunoaştem bine noi, cei ce participăm la Sfintele Taine –, la fel şi bărbatul este dator să se îngrijească cu blândeţe de soţia lui, pentru că din el s-a zidit, este bucată din trupul lui.***

„De aceea”, spune Scriptura, „va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi cei doi (prin căsătorie) vor fi un trup”, un singur om (Facerea 2, 24; Efeseni 5, 31). Iată şi al treilea motiv. ***Aici se arată că bărbatul, după ce-i părăseşte pe cei care l-au născut, se lipeşte de femeie. De aici înainte trupul, tatăl şi mama, nasc copil care se plăsmuieşte din unirea seminţelor lor. Încât toţi trei sunt un singur trup, aşa cum şi noi la fel suntem un trup cu Hristos. Aşadar câtă iubire ai pentru tine, atâta iubire vrea Dumnezeu să ai şi pentru femeia ta.*** Nu vedeţi că şi în trupul nostru există multe lucruri nedesăvârşite şi multe lipsuri? Unul are picioarele strâmbe, altul mâinile paralizate, un al treilea are vreun mădular bolnav etc. Însă nici nu se poartă rău cu mădularul acela, nici nu-l taie; dimpotrivă, îl îngrijeşte şi-l ocroteşte mai mult decât pe mădularele sănătoase, şi motivul este lesne de înţeles.

Aşadar iubeşte-o pe femeia ta tot aşa cum te iubeşti şi pe tine. Nu numai pentru că bărbatul şi femeia au aceeaşi fire, ci şi dintr-o altă pricină, mai însemnată: Deoarece nu mai sunt două trupuri separate, ci unul singur; şi bărbatul este capul, iar femeia trupul. După cum spune apostolul Pavel într-o altă epistolă de-a sa, ***„Hristos este capul oricărui bărbat, iar capul femeii este bărbatul, iar capul lui Hristos este Dumnezeu”*** (I Corinteni 11, 3). Însă aşa cum spune, că „capul lui Hristos este Dumnezeu”, la fel zic şi eu că, după cum noi suntem un trup, aşa este şi Hristos cu Tatăl. Prin urmare şi Tatăl este capul nostru.

Ne aduce şi două exemple, unul despre trup şi altul despre Hristos. De aceea şi adaugă: ***„Taina aceasta”*** – adică cea care spune că bărbatul şi femeia vor deveni

un trup – ***„mare este; iar eu zic, în Hristos şi în Biserică”*** (Efeseni 5, 32). Se referă la legătura dintre Hristos şi Biserică, pentru că şi Acela L-a lăsat pe Tatăl Său, s-a arătat ca om pe pământ, s-a unit cu mireasa (Biserica), adică cu noi, şi s-a făcut un duh cu ea – cu noi, căci ***„cel ce se lipeşte de Domnul este un duh cu El”*** (I Corinteni 6, 17). Şi este taină mare, pentru că omul pe tatăl lui, care l-a născut şi l-a crescut, pe mama lui, care în dureri înfricoşătoare l-a adus pe lume, pe părinţii lui, care i-au făcut atât bine şi l-au ocrotit atâţia ani, pe aceştia îi părăseşte. Şi ce face? Se lipeşte de o femeie care cu puţin înainte îi era necunoscută, cu care nu avea nimic în comun. Cu adevărat, mare taină! Iar părinţii nu numai că nu regretă că se întâmplă acest lucru, ci se şi bucură şi cheltuiesc cu bunăvoinţă bani pentru nuntă.

Negrăită taină! Necercetată taină! A profeţit-o şi Moise în cartea „Facerii” (2, 23-25). A propovăduit-o acum cu glas tare Pavel, zicând că se referă la legătura dintre Hristos şi Biserică.

„Dar şi în ceea ce vă priveşte, fiecare din voi să-şi iubească femeia ca pe sine însuşi, iar femeia spre bărbat să se-nfioare” (Efeseni 5, 33). ***Nu se arată aici doar dragoste, ci şi respect. Nefiind stăpân al familiei, femeia nu trebuie să ceară aceeaşi cinstire cu a stăpânului, bărbatul, de vreme ce este mai jos ca el. Dar nici bărbatul nu trebuie să-şi nesocotească femeia pentru că aceasta i se supune, căci ea este trupul; şi dacă capul nesocoteşte trupul, va pieri şi el împreună cu acela. De aceea bărbatul trebuie să-i ofere femeii iubirea lui ca o răsplată a supunerii ei. Şi capul este necesar, şi trupul. Trupul pune în slujba capului mâinile, picioarele, şi toate celelalte mădulare ale sale, iar capul se îngrijeşte de trup şi-l ocroteşte. Nu există lucru mai bun precum căsnicia şi conlucrarea de acest fel: respect din partea femeii, iubire din partea bărbatului. Desigur, femeia care-l respectă pe bărbat îl şi iubeşte. Îl respectă ca pe capul ei şi-l iubeşte ca pe un mădular, de vreme ce şi capul este tot un mădular al trupului.***

Aşadar în felul acesta Dumnezeu a stabilit ca femeia să i se supună bărbatului, ca să existe pace şi înţelegere între ei. Căci nicăieri unde sunt mai mulţi stăpâni nu există pace. Unul trebuie să fie stăpânul. Aceasta o observăm peste tot. Oricum, acolo unde există oameni duhovniceşti există şi pace. De pildă, primii creştini ai Ierusalimului erau cinci mii de oameni, dar aveau o inimă şi un suflet. Şi nimeni nu considera că vreunul din bunurile lui era al său, ci se supuneau unul altuia. Acest lucru arată înţelepciune şi respect faţă de Dumnezeu.

Fii cu luare-aminte însă, la faptul că Apostolul stăruie mai mult pe iubire decât pe respect. E firesc. Căci atunci când există iubire între soţi, pentru toate problemele

se găsesc soluţii. Bărbatul care-şi iubeşte femeia sa, chiar dacă ea ar fi neîmblânzită, o va răbda. În căsnicie, înţelegerea fără iubire nu se poate realiza.

Iar dacă la prima vedere poziţia femeii pare dezavantajată, deoarece i-a fost poruncit să arate respect faţă de bărbatul ei, în realitate poziţia este avantajată, căci bărbatului i s-a poruncit să fie înzestrat cu ce-i mai important, cu iubirea. Ce trebuie să se întâmple, însă, dacă femeia nu-l respectă pe bărbat? Şi într-o asemenea împrejurare, acesta are datoria s-o iubească. Dacă ceilalţi nu-şi fac îndatoririle lor, noi trebuie să le facem. Zice, de pildă, ***„să vă supuneţi unul altuia întru frica lui Hristos”*** (Efeseni 5, 21). Porunca se referă la amândoi. Ce însemnătate are, aşadar, dacă unul nu se supune? Tu să asculţi de legea lui Dumnezeu. Femeia, chiar dacă soţul său n-o iubeşte, este datoare să-l respecte, ca să nu încalce îndatorirea ei. Şi când fiecare îşi duce la îndeplinire îndatorirea, atunci căsnicia lor este creştină, este duhovnicească, nu trupească.

Dar să ţii seama de un lucru, bărbate, că, atunci când Apostolul a poruncit soţiei tale să-ţi arate respect, a vorbit despre respectul care se cuvine unei femei libere, nu unei sclave. Am spus-o, femeia este trupul tău. Dacă vrei să aibă respect de roabă, atunci îţi necinsteşti trupul şi te insulţi pe tine însuţi. Care este conţinutul respectului acestuia? Să nu-ţi vorbească împotrivă, să nu se răzvrătească, să nu vrea să fie stăpână în casă. E de ajuns ca respectul ei să se limiteze la acestea. Dacă tu o iubeşti, cum ţi-a poruncit Dumnezeu, vei izbuti mai multe. Căci firea femeiască este oarecum mai slabă şi are nevoie de ajutor, ocrotire, blândeţe, purtare de grijă. Pe toate să i le oferi, pe toate să le faci de dragul ei, chiar şi la chinuri să te supui.

Femeia stă pe lângă stăpânul casei. Are şi ea putere asemănătoare cu cea a bărbatului. Bărbatul, însă, are ceva mai mult, un lucru izbăvitor pentru familie. ***A primit rangul de a fi cap al trupului, aşa cum este Hristos cap al Bisericii, nu numai de a o iubi şi îngriji pe femeie, dar şi s-o călăuzească spre bine, „ca s-o înfăţişeze…”, zice, „sfântă şi fără de prihană”*** (Efeseni 5, 27). Şi dacă el se va îngriji ca femeia să dobândească sfinţenie şi neprihănire, toate celelalte vor veni de la sine. Dacă le cere pe cele dumnezeieşti, cele omeneşti vor urma foarte uşor, şi în casă vor domni ordinea, pacea, evlavia.

Aşadar Apostolul a spus că toate problemele căsniciei pot fi rezolvate, dacă bărbatul îşi iubeşte femeia şi femeia îşi respectă bărbatul. N-a explicat însă în ce fel se vor realiza acestea. Vă voi explica eu: Nesocotind banii, năzuind la virtuţile sufletului şi având frică de Dumnezeu.

„Orice va făptui cineva, bun sau rău, va fi răsplătit pe măsură de Domnul" (Parafrază la Efeseni 6, 8). Aşadar nu de dragul ei, ci de dragul lui Hristos şi ascultând de El s-o iubească pe femeia lui. Dacă se gândeşte aşa, ispita sau cearta nu se vor cuibări între ei. Femeia să nu creadă pe nimeni când soţul ei este vorbit de rău. Dar nici nu trebuie să urmărească bănuitoare unde intră şi de unde iese tovarăşul său de viaţă.

Bărbatul, de asemenea, nu trebuie să îngăduie calomnii despre femeia sa, însă nici să nu-i nască bănuieli prin purtarea lui. ***De ce, omule, rătăceşti de colo-colo toată ziua şi te aduni acasă abia seara, fără să-i dai explicaţii mulţumitoare soţiei tale?*** Dacă-ţi va reproşa asta, să nu-ţi pară rău. Reproşurile ei dovedesc iubire, nu îndrăzneală şi răceală. Şi iubirea ei pentru tine o face să-i fie teamă. Îi e teamă ca nu cumva vreo alta să i te răpească, ca nu cumva să-i ia tot ce are mai de preţ, ca nu cumva să-i rupă legătura căsniciei. Eşti dator deci să faci tot ce poţi pentru a n-o amărî pe femeia ta.

Dar nici femeia nu trebuie să-l nesocotească pe bărbatul ei pentru vreun motiv, mai ales dacă este sărac. Să nu cârtească şi să nu hulească, spunând, de pildă, „Laşule şi fricosule, leneşule, nesârguinciosule şi somnorosule! Cutare, chiar dacă se trage dintr-o familie săracă, prin multe osteneli şi primejdii a făcut avere mare. Şi iată, femeia lui poartă haine scumpe, umblă cu trăsura, are atâţia slujitori, iar eu te-am luat pe tine, care eşti măcinat de sărăcie şi trăieşti fără rost!". Femeia nu trebuie să-i spună bărbatului ei asemenea vorbe. Trupul nu se răzvrăteşte împotriva capului, ci i se supune. Însă cum va răbda sărăcia?

De la cine va afla mângâiere? Să se gândească la femeile mai sărace ca ea. Să cugete câte fete provenite din familii bune, nu numai că n-au primit nimic de la bărbaţii lor, ci şi-au cheltuit şi averea lor pentru ei. Să socotească primejdiile care însoţesc o astfel de bogăţie, şi va prefera atunci viaţa săracă dar liniştită. În general, dacă-şi iubeşte soţul, nu va grăi nicicând cârteli sau vorbe de ocară la adresa lui. Va prefera să-l aibă lângă ea fără averi, decât să fie bogat dar ea să trăiască în nesiguranţa şi neliniştea care însoţesc lucrările negustoreşti.

Nici bărbatul însă, auzind cârtelile şi ocările femeii sale, nu trebuie s-o înjure sau s-o lovească, sub pretext că are putere asupra ei. Mai bine s-o sfătuiască şi s-o povăţuiască liniştit, fără ca vreodată să ridice mâna asupra ei. S-o înveţe filozofia cerească, creştină, care este adevărata bogăţie. S-o înveţe nu numai prin cuvinte, ci şi prin fapte, că sărăcia nu este deloc rea. S-o înveţe să nesocotească slava şi să iubească smerenia; şi atunci ea nici cârteli n-ar mai rosti, nici bani nu şi-ar mai dori. S-o înveţe să nu iubească bijuterii de aur şi hainele luxoase şi multele

parfumuri, nici să nu-şi dorească în casă mobilă scumpă şi podoabe de prisos. Toate acestea vădesc zădărnicie şi prostie. Podoabele ei şi ale casei sale să fie buna cuviinţă şi decenţa. Şi ea şi casa în care locuieşte să fie înmiresmate de mireasma înţelepciunii şi a virtuţii.

Aşadar s-a terminat sărbătoarea nunţii? Au plecat invitaţii? Ai rămas numai cu mireasa, soţia ta? Nu arunca imediat de pe tine seriozitatea, aşa cum fac bărbaţii desfrânaţi. Păstreaz-o pentru multă vreme, şi mare câştig vei avea. Acum, în prima perioadă a căsniciei, înainte de a vă cunoaşte bine şi a căpăta libertate în relaţia voastră, când femeia este stăpânită de o anume ruşinare şi reţinere, este ocazia cea mai bună s-o modelezi după tine şi să-i impui, în chip delicat şi cuminte, principiile tale. Căci, când femeia va prinde curaj, le va învălmăşi pe toate. Bine ar fi, deci, să menţii sfiala ei cât mai mult cu putinţă. Şi cum vei face asta? Când şi tu arăţi că nu ai mai puţină reţinere ca ea; când vorbeşti puţin, când eşti serios şi înţelept. Astfel te va asculta şi va accepta, vrând-nevrând, cele pe care i le vei spune. ***Dar şi mai binevoitor le va primi dacă-i vei arăta din belşug iubirea ta; căci nimic altceva nu contribuie atât de mult la a convinge un om de cuvintele noastre, cât dacă înţelege că i le-am spus cu dragoste şi din dragoste.***

Şi cum îi vei arăta iubirea ta? Spunându-i, de exemplu: *„N-am vrut să iau de soţie o altă femeie, care poate ar fi fost mai bogată sau mai gospodină. Te-am ales pe tine pentru caracterul, cuminţenia, blândeţea şi înţelepciunea ta. Căci am învăţat să nesocotesc bogăţia ca pe ceva zadarnic, ceva pe care-l dobândesc tâlharii, oamenii imorali şi înşelători. Pe mine m-a atras virtutea sufletului tău, pe care o prefer în locul vreunei alte bogăţii. O fată înţeleaptă, care trăieşte în evlavie, merită cât lumea întreagă. De aceea te-am iubit, te iubesc şi te pun mai presus de viaţa mea. Viaţa de aici este deşartă. Mă rog, aşadar, la Dumnezeu şi fac tot ce pot ca să ne învrednicim să ne trăim viaţa astfel încât şi în Împărăţia Cerurilor să fim împreună. Căci viaţa pământească este şi scurtă şi provizorie, însă dacă ne vom învrednici s-o petrecem făcându-ne plăcuţi lui Dumnezeu, vom fi veşnic împreună cu Hristos, desfătându-ne în fericire negrăită.*

Eu mai presus de toate pun iubirea pentru tine, şi nimic nu-mi va fi atât de neplăcut şi greu decât să mă cert vreodată cu tine. Şi dacă ar trebui să le pierd pe toate şi să devin sărac sau să mă aflu în primejdie sau să păţesc orice, pe toate le voi îndura cu răbdare, e de ajuns să ştiu că legăturile dintre noi doi sunt bune. Dar e necesar să faci şi tu la fel. Dumnezeu vrea ca legătura iubirii noastre să fie reciprocă şi nedespărţită. Auzi ce spune Scriptura: ***„Va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa”****. Să nu avem, deci, nici o pricină de*

împuţinare a sufletului. Piară toţi banii, slujitorii şi cinstirile! Eu mai presus de toate pun iubirea pe care o am pentru tine”.

Cuvintele acestea vor fi preţuite de femeie mai mult decât mulţimi de comori şi de bogăţii! Să-i spui c-o iubeşti, fără să te temi că vreodată se va răsfăţa sau se va folosi în chip rău de vorbele astea. Femeile necuviincioase, care se duc cu unul şi cu altul, e firesc să se răsfeţe la auzul unor asemenea cuvinte. O fată bună, însă, nu numai că nu se va înfumura, ci se va şi smeri. Arată-i că-ţi place mult să stai cu ea, că preferi să rămâi acasă de dragul ei, decât să te întâlneşti cu prietenii tăi. S-o cinsteşti mai mult decât pe prietenii tăi, mai mult chiar şi decât pe copiii voştri. Şi pe aceştia, de dragul ei să-i iubeşti. Dacă face ceva bun, s-o lauzi şi s-o admiri. Dacă va cădea în vreo greşeală, s-o povăţuieşti şi s-o îndreptezi într-o manieră delicată.
Să faceţi rugăciuni împreună. La biserică să mergeţi amândoi. Dacă se întâmplă să vă afle sărăcia, adu-i aminte soţiei tale că Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, care sunt mai presus de toţi împăraţii şi bogătaşii, şi-au petrecut viaţa în foame şi sete. Arată-i că nici un necaz din viaţă nu este înfricoşător, fără doar să ne împotrivim lui Dumnezeu şi voii Sale.

Dacă te comporţi în felul acesta în căsnicia ta şi acestea o înveţi pe soţia ta, nu vei fi mai prejos decât un monah. Şi dacă vrei ca vreodată să oferi un prânz şi să faci un praznic, nu invita oameni necuvioşi şi imorali. Găseşte un sărac sfânt, care, intrând în casa ta, va aduce cu el toată binecuvântarea lui Dumnezeu, şi pe acesta invită-l.

Să spun şi altceva? Nimeni să nu facă greşeala să-şi ia soţie mai bogată ca el. Mai săracă să ia. Căci cea care este mai bogată, intrând în casă, se va purta în chip neplăcut. Cu aerul bogăţiei sale, va vorbi urât, va cere multe, va risipi fără rost. Iar dacă bărbatul ei va îndrăzni să-i spună câteva vorbe, îi va răspunde cu neruşinare: „Nu cheltuiesc dintr-ale tale, ci dintr-ale mele!”.

Ce spui, doamnă? Ale tale? Care ale tale? Există vreun cuvânt mai necuviincios decât acesta? Acum, că te-ai măritat, nu mai ai un trup al tău, dar ai banii tăi? Prin căsătorie tu şi soţul tău aţi devenit un trup, un singur om, şi spui încă „ale mele”? Cuvântul acesta blestemat şi mizerabil a fost adus de diavol în lume. Toate cele care sunt necesare în viaţă, Dumnezeu ni le-a dat la toţi. Nu poţi spune „lumina mea”, „soarele meu”, „apa mea”. Toate sunt obşteşti, să nu fie aşa şi cu banii? Of, iubirea asta de arginţi! Să piară de o mie de ori banii; sau poate că nu banii, ci mentalitatea acelora care nu ştiu să mânuiască cum trebuie banii şi-i preţuiesc mai presus decât toate lucrurile.

Şi despre acestea s-o înveţi pe femeia ta, însă cu mult drag. Această povaţă de virtute în sine este grea şi neplăcută, şi de aceea trebuie să fie dată în chip plăcut. Mai presus de toate acest lucru să-l dezrădăcinezi din sufletul ei, pe „al meu" şi „al tău". Şi dacă-ţi va spune vreodată „ale mele", să-i răspunzi: „Care sunt ale tale? Căci eu nu le ştiu. Eu n-am nimic al meu. Aşadar cum spui „ale mele", de vreme ce toate sunt ale tale?". Dăruieşte-i-le pe toate.

Nu facem aşa şi cu copiii? Când iau ceva pe care-l ţinem în mâini şi apoi vor să mai ia şi altceva, le spunem cu îngăduinţă: „Da, şi ăsta e tot al tău, şi ăla e tot al tău". Aşa să faci şi în cazul femeii, căci are minte copilăroasă. ***Ţi-a spus „ale mele"? Spune-i: „Toate ale tale sunt, şi eu sunt al tău". Nu sunt cuvinte linguşitoare, ci cuvinte înţelepte. În felul acesta vei putea să-i potoleşti mânia şi să stingi ţinerea de minte a răului. Spune-i deci: „Şi eu al tău sunt!". De altfel aceasta este şi porunca pe care a lăsat-o apostolul Pavel: „Bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia"*** (I Corinteni 7, 4).

Dacă eu nu sunt stăpân pe trupul meu, ci tu, cu mult mai mult nu sunt stăpân pe bani. Spunând aceasta ai liniştit-o, ai făcut-o sluga ta, ai legat-o strâns, dar şi pe diavol l-ai ruşinat. ***Şi niciodată să nu-i vorbeşti urâcios şi cu răceală, ci în chip dulce, cu cinstire şi cu multă dragoste.*** Dacă o cinsteşti tu, nu va avea nevoie de cinstirea altora. S-o pui mai presus de toţi, s-o iei cu binişorul, s-o lauzi. Astfel nu va fi atentă decât la tine. Pune-i în inimă frica de Dumnezeu, şi toate celelalte vor curge cu îmbelşugare ca din izvor. Casa se va umple de bunătăţi nenumărate. Când le cereţi pe cele nestricăcioase, vă vor veni şi cele stricăcioase. ***„Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi toate acestea vi se vor adăuga"*** (Matei 6, 33).

Dacă trăiţi în felul acesta, şi copii mulţi veţi dobândi, şi plăcuţi lui Dumnezeu vă veţi face, şi bunătăţile veşnice le veţi moşteni, cu harul şi iubirea de oameni ale Domnului nostru.

din "Problemele vieţii"
Editura Egumeniţa

Omilia despre căsătorie din comentariul la Efeseni

Un înţelept, punând multe în rândul fericirilor, a pus şi aceasta în rândul lor: ***„Şi femeia – zice – întru toate să se înţeleagă bine cu bărbatul”*** (Is. Sir 25, 2). Şi iarăşi, în altă parte, împreună cu alte fericiri, o pune şi pe aceasta: ***„Femeia să stea cu bărbatul în acelaşi cuget ”*** (Is.Sir 40, 23). Şi chiar dintru început Dumnezeu a arătat multă purtare de grijă pentru această însoţire. Şi, vorbind despre amândoi ca despre unul, a zis: ***„Bărbat şi femeie i-a făcut Dumnezeu”*** (Fac l, 27); şi altundeva: ***„Nu mai este bărbat şi femeie”*** (Gal 3, 28). Căci nu este atâta apropiere a bărbatului către bărbat, câtă a femeii către bărbat, dacă ar fi însoţirea cum trebuie.

De aceea şi un fericit bărbat, lămurind ce este dragostea cea covârşitoare, când a plâns pe unul din prietenii cei de un suflet cu el, nu a adus vorba de tată, nu de mamă, nu de copii, nu de fraţi, nu de prieteni. Dar despre ce a vorbit? ***„A căzut peste mine dragostea ta - zice - ‚ca dragostea femeilor”*** (II Rg l, 26). Căci cu adevărat, cu adevărat, această dragoste este mai tiranică decât orice tiranie. Alte iubiri au numai tăria. Dar această dorire are şi tărie şi trăinicie. O poftă zace încuibată în fire şi, fără să ţină seama de noi, îmbrăţişează [cu putere] aceste trupuri. Pentru aceea dintru început femeia este din bărbat şi abia după aceasta – din bărbat şi femeie – se naşte şi bărbatul şi femeia. Vezi împreuna înlănţuire şi împletire [a celor doi] şi cum nu a lăsat ca altă materie să intre între ei din afară?

Şi ia aminte câte a iconomisit [Dumnezeu şi a încuviinţat pentru asta]! I-a îngăduit să se însoare cu sora lui, ba mai mult, nu cu sora, ci cu fiica. Ba nici cu fiica, ci cu ceva mai mult decât o fiică: cu însăşi carnea lui. Intregul 1-a făcut de la început, ca

pe nişte pietre adunându-i într-unul singur. Căci nu din afară a făcut-o pe femeie, ca nu cumva să o ţină [bărbatul la sine] ca pe o străină. Dar nici nunta nu a statornicit-o până ce a făcut-o pe ea, ca nu cumva [bărbatul], retrăgându-se şi adunându-se în sine, să se despartă de restul lucrurilor.

Şi, după cum în cazul copacilor aceia sunt cei mai buni, care au o singură rădăcină şi din ea se destind multe ramuri – că dacă n-are rădăcină toate sunt în zadar, iar dacă are multe rădăcini nu se mai face copac frumos – aşa şi aici. Dintr-un singur Adam a făcut să odrăslească tot neamul omenesc, strângându-1 cu această legătură puternică, pentru ca să nu se despartă şi să se risipească. Şi [vrând] să unească [pe oameni] şi mai mult, nu a făcut să ne însurăm cu surorile sau fiicele noastre, ca nu cumva să ne întoarcem dragostea doar către unii şi astfel să ne despărţim, în alt chip, de noi înşine.

Pentru aceea a zis: ***„Cel Ce i-a făcut de la început, bărbat şi femeie i-a făcut”*** (Mt 19, 4). Mari rele se nasc din aceasta, dar şi mari bunătăţi: şi pentru casele noastre şi pentru cetăţi. Că nimic nu uneşte şi întăreşte aşa de mult vieţuirea noastră ca dragostea dintre bărbat şi femeie. Pentru această [dragoste] mulţi au luptat cu armele, pentru ea şi-au dat sufletele. Şi nu pe degeaba mult s-a sârguit şi Pavel pentru acest lucru, atunci când a zis: ***„Femei, supuneţi-vă bărbaţilor voştri ca Domnului”*** (Ef 5,22).

Ce înseamnă asta? Că, dacă în unire de gând vor trăi aceştia, şi copiii cresc bine, şi casnicii trăiesc în bună rânduială, şi vecinii se bucură de linişte, şi prietenii şi rudele. Dar dacă vieţuiesc altfel, toate se întorc cu susu-n jos şi se tulbură. Şi, după cum dacă generalii sunt în pace unii cu alţii toate oştile le urmează cu bună cuviinţă, iar dacă sunt tulburaţi toate se strică, aşa şi aici. Pentru aceea „femeile – zice – să se supună bărbaţilor lor ca Domnului”.

O! Dar cum a zis altundeva: ***„Dacă nu se va despărţi cineva şi de bărbat şi de femeie nu poate să-Mi urmeze”*** (Mt 14, 26)? Dacă trebuie să se supună [bărbatului] ca Domnului, cum zice să se despartă [de bărbat] pentru Domnul? De bună seamă, este absolut necesar să se supună [bărbatului], însă particula „ca” nu are peste tot înţelesul de „egalitate”. Aici ea are acest înţeles: „ca unele care ştiţi că slujiţi Domnului”. Iar acest lucru [se poate vedea] şi din altă parte, unde zice: „chiar dacă nu vă supuneţi din pricina bărbatului, însă faceţi-o mai cu seamă pentru Domnul”; sau [alt înţeles]: „când te supui bărbatului, fii convinsă că slujeşti Domnului”.

Că dacă cel care se împotriveşte acestor stăpânii vremelnice se împotriveşte de fapt

rânduielii lui Dumnezeu (Rm 13, 2), cu cât mai mult nu se împotriveşte cea care nu se supune bărbatului? Aşa a vrut – zice – Dumnezeu dintru început.

Să socotim deci pe bărbat că are locul capului şi femeia pe cel al trupului. Iar aceasta o arată şi din cuvinte precise, când zice ***„Bărbatul este cap al femeii, după cum şi Hristos al Bisericii şi însuşi este Mântuitor al trupului, însă, precum Biserica se supune lui Hristos, aşa şi femeile bărbaţilor lor întru totul”*** (Ef 5, 23-24). Zicând că bărbatul este cap al femeii, după cum Hristos al Bisericii, a adăugat: „şi însuşi este mântuitor al trupului”. ***Căci capul este mântuirea trupului său. Deja mai dinainte a rânduit [amândurora] – şi bărbatului şi femeii – purtarea de grijă şi temelia iubirii, fiecăruia împărţindu-i ceea ce i se cuvine: bărbatului cârmuirea şi purtarea de grijă, iar femeii supunerea.***

2. După cum Biserica se supune lui Hristos – adică după cum bărbaţii şi femeile, [care sunt Biserica], se supun lui Hristos – aşa şi voi, femeilor, supuneţi-vă bărbaţilor ca lui Dumnezeu.

„Bărbaţi, iubiţi pe femeile voastre, după cum şi Hristos a iubit Biserica” (Ef 5, 25). Ai auzit ce supunere nemaiîntâlnită? L-ai lăudat [mai înainte] şi te-ai minunat de Pavel că a tocmit aşa de bine vieţuirea noastră, ca un bărbat minunat şi duhovnicesc ce este? însă ascultă acum şi cele care le cere de la tine.

Că iarăşi se foloseşte de un exemplu: bărbaţi, iubiţi pe femeile voastre, după cum şi Hristos a iubit Biserica. ***Ai văzut măsura supunerii [datorată de femeie]? Ascultă şi măsura dragostei [ce o datorează bărbatul]! Vrei să ţi se supună femeia precum Biserica lui Hristos? Ai şi tu grijă de ea, după cum Hristos de Biserică!*** Şi chiar dacă trebuie să-ţi dai sufletul pentru ea, chiar dacă trebuie să fii tăiat în mii de bucăţi, chiar dacă ai suferi şi ai pătimi pentru ea, să nu te dai în lături. Fiindcă de pătimeşti acestea n-ai făcut nimic din ce a făcut Hristos. Căci tu, fiind deja unit cu ea, faci acestea. Acela însă a făcut-o pentru cea care îi întorcea spatele şi îl ura. Aşadar, după cum El a adus-o cu multă purtare de grijă la picioarele Lui pe cea care stătea cu spatele la El şi îl ura şi era lepădată şi ruptă în bucăţi, şi nu [S-a purtat cu ea] cu ameninţări, nici cu supărări, nici cu frică ori cu altceva de acest fel, aşa să fii şi tu cu femeia ta.

Chiar dacă te priveşte de sus, chiar dacă este supărată, chiar de o vezi dispreţuindu-te, poţi s-o aduci la picioarele tale dacă ai multă purtare de grijă pentru ea şi dragoste şi bunăvoinţă. Căci nimic nu este mai tare decât aceste lanţuri, mai ales între bărbat şi femeie. Pe un slujitor îl poate cineva lega cu frica. Ba nici pe acela, căci degrabă o va şterge [de la stăpân], însă pe părtaşa vieţii tale, pe mama copiilor

tăi, pe cea care este pricina a toată bucuria ta, nu trebuie s-o legi cu frica şi cu ameninţarea, ci cu dragostea şi cu dispoziţia iubitoare a sufletului.

Ce fel de însoţire mai e asta, când femeia tremură înaintea bărbatului? Ce bucurie va mai avea bărbatul dacă trăieşte împreună cu ea ca şi cu o roabă şi nu ca şi cu una liberă? Şi chiar dacă pătimeşti pentru ea ceva, să nu o ocărăşti. Că nici Hristos nu a făcut aceasta [cu Biserica]. ***„S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o curăţe şi s-o sfinţească"*** (Ef 5, 25-26). Prin urmare, era necurată, avea prihană, era urâtă, era de nimic. Orice femeie ţi-ai fi luat, nu ţi-ai luat una ca Aceasta, după cum Hristos a luat Biserica; nici nu a fost atât de departe de tine pe cât a fost Biserica de Hristos. Iar El nici n-a urât-o, nici n-a lepădat-o din pricina urâţeniei ei covârşitoare. Vrei să vezi urâţenia ei? Ascultă pe Pavel, care zice: ***„Eraţi cândva în întuneric"*** (Ef 5, 8). Ai văzut negreala ei? Ce este mai negru decât bezna? Dar uită-te şi la nebunia ei! Că zice: ***„Petrecând în răutate şi pizmă"*** (Tit 3, 3). Priveşte acum şi necurăţia ei: ***„ca nişte necredincioşi şi fără de minte"***. Ce zic eu? Era şi pângărită şi vrednică de batjocură!

Iar cu toate acestea, S-a dat pe Sine pentru cea urâtă ca şi cum ar fi fost frumoasă şi iubită şi minunată. De acest lucru, uimindu-se, Pavel a zis: ***„Şi pentru un drept abia de moare cineva"*** (Rm 5, 7). Şi apoi: ***„Că pe când eram noi păcătoşi, Hristos a murit pentru noi"*** (Rm 5, 8). Pe una ca aceasta luând-o, o spală şi o înfrumuseţează, şi nu-i cere absolut nimic. ***„Ca s-o sfinţească -zice – curăţind-o prin baia apei prin cuvânt. Ca să o înfăţişeze Sieşi Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură ori altceva de acest fel, ca să fie sfântă şi fără de prihană"*** (Ef 5, 26-27). Prin îmbăiere spală necurăţia ei, prin cuvânt.

Cum? întru numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Şi nu a împodobit-o oricum, ci a făcut-o slăvită, neavând pată ori zbârcitură ori ceva de acest fel. Şi noi, dar, această frumuseţe să o căutăm şi să putem să ne facem plăsmuitori ai ei. Nu căuta la femeie ceea ce nu este al ei. Vezi că Biserica le avea pe toate de la Stăpânul? De la El a primit slava, de la El, neprihănirea. Nu întoarce spatele femeii dacă nu este frumoasă [la înfăţişare ori la trup].

Ascultă Scriptura, care zice: ***„Mică între zburătoare este albina, dar împărăteasa dulceţilor este roadă ei"*** (Is Sir 11, 3). Făptură a lui Dumnezeu este femeia şi nu pe ea o batjocoreşti, ci pe Cel ce a făcut-o. Ce ţi-a făcut femeia? N-o lăuda pentru frumuseţea ei! Căci atât lauda, cât şi ura şi dragostea [care se ivesc din pricina frumuseţii din afară] ţin de sufletele neînfrânate. Caută frumuseţea sufletului! Urmează Mirelui Bisericii! Frumuseţea din afară este plină de fală şi de multă nebunie şi te aruncă în gelozie şi adeseori te face să bănuieşti lucruri

necuviincioase. Dar tu zici că dragostea aceasta îţi dă plăcere? O lună sau două sau cel mult un an, şi mai departe nu! Iar apoi minunea se veştejeşte după obişnuinţa îndelungată cu ea. Iar cele care au fost acoperite de frumuseţe rămân: mândria, lipsa de minte, dispreţul Dar în cazul celei sufleteşti nu e aşa. Ci dragostea întemeiată pe frumuseţea sufletească, o dată începută, rămâne cu tărie, fiindcă e vorba de frumuseţea sufletului şi nu a trupului.

3. ***Ce este mai frumos decât cerul, spune-mi? Ce este mai frumos decât stelele? Nici un trup nu este atât de luminat [ca cerul], nici un ochi atât de strălucitor [ca stelele]. Şi când au fost făcute acestea şi îngerii le admirau. Acum le admirăm şi noi, dar nu la fel ca la început, [căci ne-am obişnuit cu ele]. Aşa este firea obişnuinţei şi pentru aceea nu ne mai uimim la fel [acum ca atunci].*** Cu atât mai mult va fi aşa în cazul femeii. Căci dacă i se întâmplă vreo boală îndată piere toată [podoaba trupului] ei.

Să căutăm la femeie mintea şi inima binevoitoare, cugetarea măsurată, blândeţea. Acestea sunt însemnele frumuseţii [lăuntrice]. Să nu căutăm frumuseţea trupului, nici să nu o învinovăţim pentru acele lucruri peste care nu are putere. De fapt, să nu o învinovăţim deloc – că asta e o faptă a celor plini de îndrăzneală -, nici să nu o întărâtăm, nici să nu ne pornim împotrivă-i. Sau nu vedeţi câţi locuiesc împreună cu femei frumoase şi îşi distrug în chip jalnic viaţa, iar alţii, vieţuind cu unele nu prea arătoase, ajung cu bucurie la cea mai înaintată bătrâneţe?

Sa curăţăm pata cea dinlăuntru, să tămăduim zbârciturile cele lăuntrice, să pierdem necurăţiile ce se pun pe suflet. Acest fel de frumuseţe caută Dumnezeu. S-o gătim pe femeie să fie frumoasă pentru Dumnezeu, nu pentru noi. Să nu căutăm la ea averi, nici bunul neam, ci nobleţea sufletului. Nimeni să nu aibă pretenţia să se îmbogăţească de pe urma femeii. Că ruşinoasă şi vrednică de ocară este această bogăţie. Mai bine zis, în nici un chip să nu caute cineva să se îmbogăţească în viaţa de aici. ***„Că cei ce vor să se îmbogăţească – zice – cad în ispită şi în pofte fără de minte şi vătămătoare, şi în curse, şi în pieire şi nimicire”*** (I Tim 6, 9).

La femeie, dar, nu căuta mulţimea averii, şi atunci pe toate celelalte le vei afla cu uşurinţă. ***Cine, spune-mi, [orice lucru ar face], lasă cele mai de seamă şi se îngrijeşte de cele mai neînsemnate? Dar mie mi se pare că mai totdeauna şi pretutindeni pătimim aceasta.***

- *Că dacă dobândim copil nu ne sârguim să îl facem bun, ci să-i luăm nevastă bogată. Nu să-l facem cu bune deprinderi, ci să-l facem bogat.*
- *Dacă ne apucăm de oarecare îndeletnicire, nu căutăm una care să ne ferească de păcate, ci ca să ne aducă mare câştig.*

Şi toate se fac pentru bani. Pentru aceea se strică toate, că suntem robiţi patimii acesteia [de înavuţire].

„Aşa sunt datori – zice – bărbaţii să-şi iubească femeile lor ca pe trupurile lor" (Ef 5, 28). Cum vine asta? S-a folosit de acest exemplu ca să avem o icoană mai bună şi mai exactă [a acestei iubiri]. Dar nu numai pentru asta, ci şi ca un alt model, mai apropiat şi mai limpede pentru noi. Că celălalt [model] nu [ne era prea la îndemână] şi nu ne obliga prea tare. Deci, ca nu cumva să zică cineva: „Bine, dar Acela era Hristos, şi era Dumnezeu, şi a putut să Se dea pe Sine", ne arată altă cale. Şi zicând „aşa sunt datori" a arătat că această faptă nu este har, ci datorie [firească]. Iar apoi, spunând „ca pe trupurile lor", a adăugat: „Că nimeni nu şi-a urât trupul vreodată, ci îl hrăneşte şi îl încălzeşte". Asta înseamnă că se poartă faţă de el cu multă grijă.

Şi cum de este [femeia] trupul lui? Ascultă: ***„Aceasta este acum os din oasele mele şi carne din carnea mea"*** (Facere 2, 23). Şi nu numai aceasta, ci mai zice că ***„vor fi amândoi un singur trup"*** (Facere 2, 24). Şi spunând ***„după cum şi Hristos a iubit Biserica"*** (Ef 5, 29) se întoarce iar la cel dintâi exemplu: ***„Că mădulare ale trupului Lui suntem, din carnea Lui şi din oasele Lui"*** (Ef 5, 30).

Cum vine asta, de vreme ce El este din materia noastră, după cum Eva este carne din carnea lui Adam? Bine a făcut pomenind de oase şi carne. Că acestea, oasele şi carnea, sunt cele mai însemnate părţi ale noastre: oasele ca un fel de temelie, iar carnea ca o zidire [pe temelie]. Bine, dar acel exemplu e limpede! Cu acesta însă, cum rămâne? După cum acolo este multă apropiere [între Adam şi Eva], aşa este şi aici. Ce înseamnă „din carnea Lui"? înseamnă „cu adevărat din El"! Şi cum suntem astfel mădulare ale lui Hristos? Suntem, dacă am devenit ca şi El. Şi cum este „din carne", ştiţi cu toţii câţi vă împărtăşiţi de Sfintele Taine. Căci din ele ne plăsmuim pe dată, iară şi iară.

Cum anume? Ascultă iar pe fericitul Pavel: ***„De vreme ce copiii sunt părtaşi trupului şi sângelui, şi El s-a împărtăşit de ele"*** (Evr 2, 14). însă aici, [în acest din urmă verset, se spune că] El S-a făcut părtaş nouă, nu noi Lui. Cum, dar, suntem din carnea Lui şi din oasele Lui? Unii vorbesc de sânge şi apă, dar nu e asta. Prin aceasta se arată limpede că este vorba despre altceva: după cum Acela S-a născut de la Duhul Sfânt, fără împreunare, aşa şi noi ne naştem în baia [botezului]. Ai văzut câte exemple dă ca să facă vrednică de crezut naşterea aceea [din botez]? O, ce nebuni sunt ereticii! Pe cel născut deja din apă – de vreme ce este născut – îl mărturisesc ca fiu adevărat. Dar că ne facem trup al Lui, asta nu primesc. Dacă nu ne facem trup al Lui, cum explicăm spusa „din carnea Lui şi din oasele Lui"? Dar

ia fii atent! Adam a fost plăsmuit, Hristos a fost născut. Din coasta lui Adam a intrat stricăciunea [în lume], din cea a lui Hristos viaţa, în Rai a odrăslit moartea, prin Cruce a fost nimicită.

Aşadar, după cum Fiul lui Dumnezeu S-a făcut părtaş firii noastre, aşa şi noi firii Lui. Şi după cum Acela ne are întru Sine, aşa şi noi îl avem întru noi. ***„Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amândoi un singur trup"*** (Ef 5, 31). Iată şi al treilea dreptar [în legătura dintre bărbat şi femeie].

Căci arată că omul lasă pe cei ce 1-au născut şi din care a ieşit, şi îşi împleteşte [de acum viaţa] cu aceea. Iar trupul [de care vorbeşte] sunt tatăl şi mama şi copilul, trup ce se alcătuieşte din punerea laolaltă a fiinţei fiecăruia. Căci amestecându-se seminţele celor doi, se naşte copilul, încât cei trei sunt un singur trup. Tot aşa şi noi, devenim un singur trup cu Hristos prin împărtăşire. Şi cu mult mai mult noi, decât copilaşul.

De ce este aşa? Fiindcă dintru început a fost aşa. Nu-mi spune mie că nu e aşa, ci altfel. Nu vezi că şi în trup avem multe defecte? Unul este şchiop, altul are picioare strâmbe, altul cu mâna uscată, altul cu vreun alt mădular neputincios. Şi aşa fiind nu se mânie, nici nu-1 taie, ci adesea îl cinsteşte mai mult decât pe altul [sănătos]. Şi e firesc, căci este al lui.

Aşadar, câtă dragoste are cineva pentru sine, atâta voieşte [Dumnezeu] să avem şi noi către femeie. Nu numai pentru că suntem părtaşi unei singure firi, ci avem o pricină şi mai mare decât aceasta să ne iubim femeia: fiindcă nu mai sunt două trupuri, ci unul singur: bărbatul cap şi femeia trup.

Dar cum de zice în altă parte: „Capul lui Hristos este Dumnezeu" (I Cor 11, 3)? Asta o zic şi eu: după cum noi suntem un singur trup, aşa şi Hristos şi Tatăl sunt una. Prin urmare, să ne aflăm şi noi avându-L cap pe Tatăl. Două exemple ne dă: unul al trupului, altul al lui Hristos. De aceea şi adaugă: ***„Taina aceasta mare este. Eu zic în Hristos şi în Biserică"*** (Ef 5, 32).

Ce înseamnă acest cuvânt? Mare taină este aceasta – zice -, fiindcă fericitul Moise s-a referit în chip ascuns la ceva mare şi minunat. Ba nu el, ci Dumnezeu, „în Hristos" înseamnă că însuşi, lăsându-L pe Tatăl, S-a coborât şi a venit la Mireasă şi S-a făcut un singur Duh cu ea. Fiindcă ***„Cel ce se lipeşte de Domnul – zice – un singur Duh cu El este"*** (I Cor 6, 17). Şi bine a zis că mare taină este. Ca şi cum ar fi spus: „[am grăit în alegorie], dar alegoria nu desfiinţează dragostea".

„Prin urmare, şi voi, fiecare aşa să-şi iubească femeia, ca pe sine. Iar femeia să se teamă de bărbat” (Ef 5, 33). Cu adevărat, cu adevărat taină este, şi încă mare taină: că pe cel ce l-a născut şi l-a crescut şi pe cea care a suferit chinurile naşterii [pentru a-l aduce pe lume] şi care s-a necăjit cu el, pe cei care i-au făcut atâtea binefaceri şi care i-au fost apropiaţi, lăsându-i, se alipeşte de cea pe care nu a văzut-o până atunci şi nici nu a avut ceva comun cu ea, şi o preţuieşte mai mult decât pe toţi ceilalţi. Cu adevărat taină este! Iar părinţii nu sunt necăjiţi că se petrec acestea – ba mai mult ar fi dacă nu s-ar petrece – şi cu bucurie îşi cheltuie banii şi se face multă risipă.

Cu adevărat mare taină este şi are în sine o negrăită înţelepciune. Acest lucru l-a lămurit Moise când a profeţit mai demult. Acest lucru îl strigă şi Pavel acum: „în Hristos şi în Biserică”. Nu numai despre grija bărbatului grăieşte, ca s-o grijească asemenea trupului său, după cum şi Hristos pe Biserică, ci şi femeii îi spune: ***„Iar femeia să se teamă de bărbat”.*** Nu vorbeşte doar despre dragoste, ci şi de altceva.

Să se teamă de bărbat! Ea este în treapta a doua, [după bărbat]. Nici ea să nu ceară cinste egală cu el, căci este rânduită sub cap. Nici el să n-o dispreţuiască pe cea supusă lui, căci ea este trup. Şi dacă el, capul, dispreţuieşte trupul, piere şi el. Dar să arate faţă de ea dragoste, după cum şi ea e datoare să asculte. Aşa cum capul are treaba lui şi trupul o are pe a sa. Trupul îi dă capului spre slujire mâinile şi picioarele şi toate celelalte mădulare, iar capul, la rându-i, trebuie să se îngrijească de trup şi să aibă toată simţirea caldă pentru el. Nimic nu este mai bun decât această însoţire.

Dar cum poate fi dragoste, de vreme ce este frică? Tocmai atunci este mai cu seamă dragoste. Fiindcă cea care se teme şi iubeşte. Cea care iubeşte se teme ca de capul ei şi îl iubeşte ca pe un mădular al ei, că şi capul este mădular al trupului întreg.

Pentru aceea l-a pus pe unul deasupra şi pe altul să se supună, tocmai ca să fie pace. Dacă ar fi egalitate, nu ar mai putea fi pace. Nu se poate să fie într-o casă fiecare de capul lui, nici toţi conducători, ci e nevoie de un singur conducător. Dar acestea se întâmplă în cazul oamenilor trupeşti, fiindcă, dacă ar fi bărbaţii duhovniceşti, ar fi pace. Cinci mii de suflete erau şi nimeni nu zicea că este ceva al său, ci se supuneau unii altora (Fapte 2, 41-47). Aceasta este o dovadă de pricepere şi frică de Dumnezeu. Modelul şi felul dragostei l-a arătat Pavel, dar al fricii, nu.

5. Ia vezi cum dezvoltă cele despre dragoste: vorbeşte mai întâi de Hristos, apoi de trupul propriu, iar mai pe urmă zice: „pentru aceea va lăsa omul pe mama sa şi pe

tatăl său". Dar cele despre teamă nu le dezvoltă. Oare de ce? Fiindcă vrea mai bine să predomine dragostea. Căci atunci când e dragoste, toate celelalte îi urmează. Dar dacă-i frică, nu este deloc aşa. Cel ce-şi iubeşte femeia, chiar dacă nu e foarte ascultătoare, o supune cu totul [prin iubire]. Atât poate fi de grea şi anevoioasă unirea cea de un gând dacă cei doi nu sunt legaţi prin tirania dragostei, încât frica nu o poate îndrepta defel. Pentru aceea stăruie asupra iubirii, ca una ce este mai puternică [decât înfricoşarea].

Femeia, deşi pare că este în pierdere prin aceea că a fost rânduită să se supună şi să aibă frică [de bărbat], de fapt este în câştig. Căci ceea ce este mai greu şi mai important – iubirea – cade pe umerii bărbatului. Dar pentru ce să nu se teamă femeia de bărbat, ar putea zice careva? ***Tu iubeşte-o! împlineşte ce ţine de tine! Chiar dacă alţii nu fac ceea ce ţine de ei, noi trebuie să facem [tot ce suntem datori].***

Oare ce vreau să zic? [Iată ce!] [Pavel zice]: ***„Supuneţi-vă unul altuia întru frica lui Hristos"*** (Ef 5, 21). ***Pentru ce, dar, celălalt să nu se supună, [ci numai unul din ei]? Tu crede [numai] legii lui Dumnezeu şi [supune-te ei]!*** Aşa-i şi acum! Femeia, chiar dacă nu e iubită [de bărbat], să se teamă, ca să nu se întâmple nimic rău din partea ei. Asemenea bărbatul, chiar dacă femeia nu se teme, s-o iubească, pentru ca să nu dea el pricină de ceva. Fiecare să facă ce ţine de el. Prin urmare, nuntă este dacă se face după Hristos, dacă e nuntă duhovnicească şi naştere duhovnicească, nu din sânge, nu din dureri ale naşterii. Aşa a fost şi naşterea lui Isaac. Ascultă ce zice Scriptura: ***„Şi Sarra nu mai era în stare să nască"*** (Facere 18, 11). ***Iar nunta nu este din patimă trupească, ci întreagă duhovnicească, atunci când sufletul se uneşte cu Dumnezeu prin unire negrăită şi numai de El este cunoscut.*** De aceea zice: ***„Cel ce se lipeşte de Domnul un singur Duh cu El este"*** (I Cor 6, 17). Vezi cum se sârguieşte să unească şi trupul unuia cu al celuilalt, dar şi duhul [fiecăruia] cu Duhul [Sfânt].

Ce zic ereticii de asta? Nu i-ar fi numit [pe Hristos şi Biserica] mire şi mireasă, dacă nunta ar fi fost printre lucrurile de lepădat. Şi, îndemnând prin cuvintele: „va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa", nu ar fi adăugat: „iar eu zic în Hristos şi în Biserică". Despre aceasta şi psalmistul a zis: ***„Ascultă, fiică, şi vezi şi pleacă urechea ta şi uită poporul tău şi casa părintelui tău. Şi va pofti împăratul frumuseţea ta"*** (Ps 44, 12-13).

Pentru aceea şi Hristos a spus: ***„De la Tatăl am ieşit şi la El merg"*** (In 13, 3). însă când zic că a lăsat pe Tatăl, nu socoti că S-a mutat dintr-un loc în altul, cum fac oamenii. Că zice că a ieşit nu ca şi cum ar fi plecat de lângă El, ci din pricina

întrupării. ***Pentru ce, dar, nu a zis şi despre femeie că se va lipi de bărbatul ei? Fiindcă a vorbit despre dragoste şi a vorbit bărbatului. Iar femeii, vorbindu-i despre frică, îi zice: „Bărbatul este cap femeii". Fiindcă şi Hristos e cap Bisericii. Despre dragoste i-a vorbit bărbatului şi i-a încredinţat lui cele ale femeii. Şi i-a grăit cele despre dragoste, ca să-1 apropie cu tărie şi să-1 lipească de femeie.*** Căci cel care îşi lasă tatăl pentru femeie, dacă o lasă şi pe ea şi o părăseşte, de ce iertare mai este vrednic?

Nu vezi de câtă cinste vrea Dumnezeu să se bucure [femeia], încât te-a despărţit de tată şi te-a pironit de ea? Dar pentru ce să facem cele datorate de noi, iar ea să nu facă? ***„Dacă necredinciosul se desparte, despartă-se. Nu este legat fratele sau sora în acest caz"*** (I Cor 7, 15).

Tu, când auzi de frică, să-i ceri frica ce se cuvine unei femei libere, nu frică cum e a roabei [faţă de stăpân]. Că ea este trupul tău. Dacă faci aceasta [şi o socoteşti roabă], pe tine te ocărăşti, trupul tău îl necinsteşti. Dar, atunci, ce fel de frică este aceea? [Să aibă] frică pentru ca nu cumva să îţi grăiască împotrivă, să se răzvrătească asupră-ţi, să poftească ea întâietatea. Ajunge dacă frica rămâne numai la aceste lucruri.

Dacă o iubeşti cum ţi s-a poruncit, vei răzbi cu ea mai cu spor. Ba mai bine zis, nu vei face nimic cu înfricoşarea, ci dacă vei face ceva, numai cu dragostea vei izbândi.

Neputincios cum este neamul femeiesc, are trebuinţă de mult ajutor, de multă îngăduinţă. Ce să mai zicem de cei care s-au însurat a doua oară? Nu o spun osândindu-i. Să nu fie! Că şi Apostolul a îngăduit-o, dar ca un mare pogorământ. îngrijeşte-te de toate ale ei, toate le fă pentru ea şi osteneşte-te.

Asupra ta zac nevoile ei! Aici nu a socotit de cuviinţă să dea sfătuire cu exemple din afara [Bisericii], cum a făcut altundeva. A fost de-ajuns exemplul concret şi puternic cu Hristos. Mai mult a insistat în ce priveşte problema supunerii. „Va lăsa – zice - pe tatăl său şi pe mama sa". Iată, acesta este un exemplu din afară. Dar nu a zis [după aceea]: „şi va locui împreună cu ea", ci „se va lipi de ea". Prin aceasta arată unirea strânsă şi dragostea foarte puternică [dintre ei]. Şi nici aceasta nu i-a fost de-ajuns, ci a arătat prin ceea ce urmează că supunerea este de aşa fel, încât cei doi să nu mai fie doi. Nu a zis să fie un singur duh sau un singur suflet, căci acel lucru este clar şi cu putinţă oricui, ci aşa [să fie supunerea] ca şi cum sunt un singur trup.

6. ***Ea are locul doi. Dar are şi ea un rol [cepuri] şi aceeaşi cinste cu cel dintâi. Dar, în acelaşi timp, bărbatul are şi ceva mai mult. Acest lucru este de fapt cea mai mare întregire a unei familii. A primit această [sarcină], care este de fapt a lui Hristos, şi nu trebuie numai s-o iubească, ci şi să o conducă bine.*** Că zice: ***„ca să fie sfântă şi fără de prihană”*** (Ef 5, 27). Iar când a vorbit despre trup a vrut să spună „ca s-o iubească”. La fel şi „se va lipi”, tot pentru ca s-o iubească s-a spus. Căci dacă o pregăteşti să fie sfântă şi fără de prihană, toate vor veni după aceea. Caută cele ale lui Dumnezeu, şi cele omeneşti vor veni cu multă uşurinţă. Dă-i femeii un ritm [de vieţuire duhovnicească] şi aşa va fi în ordine şi unire întreaga familie. Ascultă pe Pavel, care zice: ***„Dacă vor să înveţe ceva, să întrebe acasă pe bărbaţii lor”*** (I Cor 14, 35).

Dacă ne vom îngriji astfel de casele şi familiile noastre, vom fi şi destoinici să avem ceva de spus în Biserică. Fiindcă ***familia este o mică Biserică.*** Şi aşa este cu putinţă ca bărbaţii şi femeile să devină buni şi să treacă [împreună] peste toate [piedicile].

Gândeşte-te la Avraam, la Sarra, la Isaac, la cele 318 slugi ale lui. Cum de toată casa era în ordine şi unire? Cum de era toată familia plină de cucernicie? Fiindcă Sarra plinea porunca Apostolului şi se temea de bărbat. Ascultă ce zice chiar ea: ***„Nu mi s-a întâmplat mie până acum, iar domnul meu este bătrân”*** (Facere 18, 12). Iar Avraam o iubea mult, fiindcă în toate câte îi poruncea avea încredere în el. Şi copilul era deosebit şi slugile minunate, încât nu s-au dat în lături să se primejduiască împreună cu stăpânul şi nu 1-au refuzat, nici n-au căutat pricină pentru că face vreun lucru (Facere 14). Iar mai-marele casnicilor săi era aşa de minunat, că i-a încredinţat chiar să se grijească de nunta fiului său cel unul născut şi 1-a trimis în călătorie depărtată (Facere 24).

Căci după cum, dacă generalul este strâns unit cu oastea, nu poate intra vreo vrajbă de nicăieri, aşa şi aici, când şi bărbatul, şi femeia, şi copiii, şi casnicii se îngrijesc de aceleaşi lucruri, multă înţelegere este în familie. Iar dacă nu e aşa, adeseori este de-ajuns să fie rău numai unul de-al casei, ca să se răstoarne şi să se piardă totul, şi acel unul distruge şi nimiceşte toată [familia].

Prin urmare, să avem multă purtare de grijă şi de femei, şi de copii, şi de slugi, ştiind că aşa, nouă înşine ne vom face cârmuirea uşoară şi vom avea parte de judecată blândă şi îngăduitoare, şi vom putea zice: ***„Iată, eu şi pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu”*** (Ps 8, 18). Dacă bărbatul este vrednic de admirat, adică de va fi bun capul, şi restul trupului nu va avea nici o greutate şi nu se va supune prin silire.

Aşadar, când bine a rânduit cele pentru femei, a spus cu exactitate şi bărbatului ce să facă: pe ea îndemnând-o să se teamă ca de capul său, iar el s-o iubească ca pe una ce e femeia sa. Dar cum împlinesc cei doi aceasta? Că „trebuie” [fiecare să facă ce ţine de el] a arătat Apostolul. Dar „cum”, vă voi spune eu: dacă vom dispreţul banii şi lucrurile pământeşti, dacă vom privi doar la un singur lucru, anume la virtutea sufletului, dacă vom avea frica de Dumnezeu înaintea ochilor.

Ceea ce a zis şi când a vorbit despre robi: ***„Ceea ce face fiecare, bun sau rău, aceea va lua de la Domnul”*** (Ef 6, 8). Aşa este şi aici. Să nu-ţi iubeşti soţia atât de dragul ei, cât de dragul lui Hristos s-o iubeşti. Şi acest lucru 1-a grăit în chip ascuns, când a zis: „ca Domnului” (Ef 5, 22). Ca şi când te încrezi în Domnul şi ai face toate pentru El, aşa lucrează-le toate. Aceasta este deajuns să-ţi arate şi cum să te porţi, şi cum să ai încredere, şi cum să nu laşi să te sâcâie vreun gând ori vorbă sau să ai vreo îndoire în minte.

Nici un credincios să nu-l învinovăţească pe nedrept pe bărbat din pricina femeii, însă nici bărbatul să nu creadă orice şi oricum împotriva femeii, nici femeia să nu pună la cale veniri şi plecări [din casă] doar aşa, pur şi simplu. Dar nici bărbatul, nici el să nu dea vreo pricină de bănuială [femeii].

Păi cum vine asta, spune-mi: toată ziulica stai cu prietenii şi numai seara cu femeia şi nici aşa nu poţi să ai încredere în ea şi nu stai cu ea fără s-o bănuieşti? Chiar dacă femeia te învinovăţeşte, nu te purta urât, că din dragoste o face, nu din nebunie. Invinovăţirile ei sunt din dragostea înflăcărată [ce ţi-o poartă] şi din iubirea aprinsă a sufletului şi din frica pentru tine. Că se teme ca nu cumva cineva să-i fure [liniştea] căminului, nici s-o păgubească de pricina bunătăţilor ei, nici să nu-i taie cineva capul sau să sape la temelia căsniciei sale.

Şi mai este o pricină a împuţinării ei de suflet. Nimeni să nu întreacă măsura în privinţa slugilor, nici bărbatul în relaţiile cu slujnicele, nici femeia faţă de robi. Că şi acestea sunt îndestulătoare ca să nască bănuieli. Ia gândeşte-mi-te la drepţii aceia. Chiar Sarra a poruncit patriarhului să se culce cu Agar. Ea a poruncit. Nimeni nu a silit-o, nici nu a venit bărbatul să-i ceară aceasta. Chiar dacă era de mult timp fără copii, a ales mai bine să nu mai fie vreodată tată decât s-o întristeze pe femeia lui. Dar chiar după toate acestea, ce zice Sarra? ***„Să judece Dumnezeu între mine şi tine”*** (Facere 16, 5). Cine altcineva nu s-ar fi pornit spre mânie [dacă auzea asemenea vorbe]? Dar el nu şi-a întins mâinile [s-o bată] şi nici nu i-a zis [cum i-ar fi zis altul]: „Ce spui?! Eu n-am vrut să fiu împreună cu acea femeie, ci al tău a fost întreg gândul şi acum mă învinovăţeşti?” Dar Avraam nu i-a spus

nimic de felul acesta. Dar ce a făcut? ***„Iată, slujnica este în mâinile tale", i-a grăit, „fă cu ea cum îţi place"*** (Facere 16, 6).

A alungat mai bine pe cea care le tulbura căsnicia, decât s-o întristeze pe Sarra. Şi nu este [o dovadă] mai mare decât aceasta pentru dragostea lui [faţă de soţie]? Căci dacă [şi numai] faptul de a fi părtaş la masă îl face pe om de un suflet cu hoţii şi îl pleacă spre cele potrivnice – iar psalmistul şi zice: ***„cel care s-a îndulcit cu mine din mâncăruri la aceeaşi masă"*** (Ps 54, 15) – cu atât mai mult faptul de a fi un singur trup [cu o femeie] (iar asta înseamnă a avea parte de acelaşi pat) este îndeajuns să-1 atragă [spre a avea bunăvoinţă către aceea cu care s-a culcat]. Dar nimic din toate acestea nu a putut să-1 abată pe drept, ci a dat-o [pe slujnică] femeii sale, arătând că nu s-a petrecut nimic din pricina lui. Cine nu ar fi fost milos cu cea care i-ar fi născut un copil? însă dreptul nu s-a plecat. Căci cinstea, mai mult decât toate, dragostea către femeia sa.

7. Acestuia să-i urmăm şi noi. Nimeni să nu batjocorească sărăcia aproapelui, nimeni să nu-i dorească bunurile. Că făcând astfel, va nimici toate [pricinile răului]. Să nu zică femeia către bărbat: „Muieruşcă fricoasă, eşti plin de lenevie şi de moleşeală şi de somn trândăvitor. Cutare sărăntoc, născut din părinţi sărmani, s-a primejduit şi a plecat în călătorie [să câştige ceva] şi a făcut multă avere. Şi-a îmbrăcat femeia în aurării şi au la trăsură cai albi. Şi se duce femeia lui pretutindeni, şi are cârduri de servitori şi mulţime de eunuci. Iacă, te-ai prostit şi trăieşti degeaba". Să nu spui acestea, femeie, nici altceva asemenea acestora! Căci ai fost pusă trup şi nu ca să te răzvrăteşti împotriva capului [tău], ci ca să ai încredere în el şi să îl asculţi. Cum va [mai fi el în stare să] poarte sărăcia şi mizeria?

Unde [altundeva decât la tine] va găsi mângâiere şi încurajare? Ia uită-te la cele mai de plâns decât tine, ia gândeşte-te: Câte femei de bun neam şi copile de vază nu numai că n-au primit nimic de la bărbaţii lor, ci, pe lângă că îi aşteptau [să aducă ceva], aceia le-au cheltuit şi tot ce aveau. Cugetă la primejdiile ce vin de la asemenea avuţii şi vei îmbrăţişa viaţa fără griji şi agitaţie. ***Şi dacă îl iubeşti cu adevărat pe bărbat nu îi vei spune nimic de acest fel, ci mai bine vei alege să-1 ai aproape de tine şi să nu-ţi aducă nimic, decât să aducă mii de talanţi de aur, iar tu să stai necontenit cu grijă şi frământare din pricina călătoriilor lui.***

Dar nici bărbatul auzind acestea, cum că el este conducătorul, să n-o ocărască, nici s-o rănească şi să se poarte cu fudulie, ci să o îndemne, să o mustre, să o înduplece în repetate rânduri cu vorbă înţeleaptă, ca pe una ce este mai nedesăvârşită, însă nicidecum să nu-şi tindă mâna asupra ei, [ca s-o lovească]. Departe să fie aşa ceva

de un suflet liber [şi demn]. Aşadar, fără ocări, fără josnicii, fără batjocoriri! [Aşa] să-i dea un ritm [de vieţuire], ca uneia ce are mintea mai neputincioasă. Cum va face aceasta?

Dacă ea va învăţa [de la bărbat] care e bogăţia cea adevărată, dacă va învăţa care e filosofia cea de Sus, nu-1 va mai învinovăţi de nimic din unele ca acestea. Să o înveţe [soţul] că sărăcia nu e nici un rău. Dar s-o înveţe nu numai cu cuvântul, ci şi cu fapta. Să o înveţe să dispreţuiască slava [lumii] şi atunci femeia, nimic de acest fel nici nu va mai zice, nici nu va mai pofti. Şi, primind-o ca pe un lut [dat în mâinile sale spre modelare], aşa, din seara în care o ia în patul lor de căsnicie, să o înveţe întreaga înţelepciune, blândeţea, cum să vieţuiască cu cuviinţă şi respect, surpând chiar dintru început şi chiar din faţa uşilor [căsniciei lor] poftirea bunurilor [lumii acesteia]. Să o înveţe filosofia şi s-o îndemne să nu-şi atârne cercei la urechi şi să nu-şi împodobească faţa şi gâtul şi să-şi pună covoare şi ornamente prin cameră, nici să nu se înveşmânteze cu haine strălucitoare şi scumpe. Ci să-i fie podoaba [simplă şi] luminoasă, însă strălucirea [împodobirii] să nu treacă de măsura cuviinţei. Iar tu, bărbate, lăsând celor de pe scenă [toată] această [împodobire], înfrumuseţează-ţi casa cu multă cuviinţă şi mai bine să fie plină [de mireasma] întregii înţelepciuni decât de orice alt parfum. Căci două, şi chiar trei lucruri bune vin de aici.

Mai întâi, nu se va întrista mireasa când, după ce se va termina nunta, vor fi înapoiate fiecăruia hainele şi aurăriile şi vasele de argint.

Al doilea, că mirele nu-şi va face griji pentru pierderea şi paza obiectelor de valoare adunate.

Iar al treilea, care este şi capul bunătăţilor, că din acestea îşi arată dispoziţia voinţei, şi anume că nu se bucură de nimic din aceste lucruri ale lumii şi că va renunţa şi la toate celelalte, adică nu va mai îngădui vreodată să aibă loc dănţuiri, nici cântece necuviincioase.

Ştiu că vă par vrednic de râs punându-mi mintea cu aceste treburi şi învăţând despre asemenea lucruri. Dar de credeţi ce vă spun [şi veţi face aşa], o dată cu trecerea timpului, veţi avea parte şi de folosul acestei fapte. Şi atunci veţi cunoaşte câştigul [de care acum vă vorbesc]. [Atunci] va pieri şi râsul [de azi] şi veţi dispreţui şi obişnuinţa [voastră] de acum şi veţi vedea că, într-adevăr, lucru de copii fără de minte şi de oameni beţi sunt cele ce se petrec acum. Cele la care eu vă îndemn ţin de întreaga înţelepciune şi de filosofie şi de cea mai înaltă vieţuire. Aşadar, voi spune ceea ce trebuie să spun.

Toate cântecele de ruşine şi drăceşti, toate cântările necuviincioase, cetele de tineri desfrânaţi, leapădă-le de la nuntă şi vei putea să-ţi ţii mireasa întru întreaga înţelepciune.

Căci de îndată va cugeta de la sine: „O, ce bărbat este acesta! Cu adevărat filosof este, căci ca un nimic socoteşte viaţa aceasta şi de bună seamă m-a adus în casa lui numai pentru naşterea şi creşterea de copii şi ca să am grijă de casă”. Tu zici că aceste lucruri nu vor fi deloc pe placul miresei? Nu-i va plăcea o zi sau două. Mai mult însă nu, ci mai apoi se va bucura în sine de cea mai mare plăcere, alungând de la ea orice bănuială.

Căci cel ce nu îngăduie nici fluiere, nici dănţuiri, nici cântece desfrânate în vremea nunţii, nu va îngădui niciodată să se grăiască sau să se facă ceva ruşinos [în casa lui]. Apoi, după ce lepezi toate aceste [necuviinţe] ce se petrec în vremea nunţii, luănd-o la tine, plăsmuieşte-o bine [şi cu grijă], purtăndu-te multă vreme [în toate cele] cu multă cumpătare şi simplitate şi fără să cedezi degrabă. Şi [după asemenea purtare din partea ta], chiar dacă femeia ar fi lipsită de ruşine, după un timp va şti să tacă şi ea, sfiindu-se de bărbat şi înstrăinându-se de [aceste] lucruri lumeşti. Tu însă numai nu dezlega cu repeziciune acest mod de vieţuire cumpătată, căci bărbaţii neînfrânaţi fac aceasta, ci poartă-te aşa îndelungată vreme şi mare îţi va fi câştigul: de la o vreme nu te va mai învinovăţi, nici nu te va mai ocărî pentru cele prin care tu o modelezi.

8. Pe toate rânduieşte-i-le [mai cu seamă] în acea vreme în care sfiala este asemenea unui frâu pentru sufletul ei şi nu o lasă să bage de vină sau să te ocărască pentru cele ce se întâmplă. Că atunci când o cuprinde cutezanţa, pe toate le tulbură şi le întoarce pe dos, fără nici o teamă.

Când oare mai este prilej aşa de potrivit să modelezi femeia ca în vremea când ea se sfieşte de bărbat şi mai are puţină teamă de el şi îşi pleacă ochii înaintea lui? In vremea [când încă se ruşinează], dă-i toate poveţele şi o vei îndupleca negreşit, fie de vrea, fie de nu vrea.

Dar cum [poţi s-o povăţuieşti] ca să nu-i destrami sfiala? Dacă însuţi vei fi întru totul mai sfielnic decât ea şi îi vei spune puţine cuvinte, dar le vei zice cu greutate şi putere lăuntrică. Atunci pune-i înainte toate cuvintele despre vieţuirea virtuoasă, căci le primeşte sufletul ei. Statorniceşte-o în cea mai bună dispoziţie a sufletului, adică în sfială. Iar dacă vreţi, vă voi spune printr-o pildă şi ce trebuie să vorbiţi cu ea. Căci dacă Pavel nu s-a dat în lături să spună ***„nu vă lipsiţi unul de altul”*** (I Cor

7, 5) şi a grăit cuvinte cuvenite naşei, ba nu unei naşe, ci unui suflet duhovnicesc, cu atât mai mult noi nu ne vom sfii să spunem [aceasta].

Acum, dar, oare ce trebuie să-i spunem femeii? Oare să-i vorbim cu mult har astfel: *„Noi, copilul meu, te-am primit ca părtaşă a vieţuirii noastre şi te-am adus ca să fim împreună în cele bune şi în nevoile noastre, întru creşterea de prunci şi cârmuirea casei. Aşadar, te rugăm primeşte aceasta”!* Mai bine, înainte de a-i zice acestea, vorbeşte-i despre cele ale dragostei. Că nimic nu foloseşte aşa de mult ca să-1 convingi pe ascultător să primească cele spuse decât faptul ca el să vadă că i se vorbeşte cu multă dragoste. Şi cum îi vei arăta [cu adevărat] dragostea? Dacă-i vei spune: *„Pe multe aş fi putut să le iau de neveste, şi mai bogate şi de neam mai strălucit, dar te-am ales pe tine şi am fost îndrăgostit de felul tău de a fi, de bună cuviinţa ta, de blândeţea şi de întreaga ta înţelepciune”.*

Apoi, pornind de la acestea, îndată şi găteşte calea pentru grăirile cele despre filosofie şi încheie cu dispreţul faţă de bogăţie. Dacă îi vei spune cu simplitate câtă e deşertăciunea bogăţiei, o vei face să o socoată o povară. Şi punând astfel temelia, pe toate le vei duce apoi la capăt. Iar când ţi se pare că este vremea potrivită spre a continua, nu o fă cu duritate şi cu mojicie, ca unul îngust la minte, ci ia-ţi prilejuri din cele ale ei şi aşa va deveni simţitoare [la cele spuse].

Prin urmare, îi vei zice (căci este necesar să-i vorbeşti mereu): „Nu am suferit să mă însor cu una care este în veacul de acum bogată şi avută. Şi pentru ce îţi zic [asta] de mai multe ori? Nu pe degeaba te învăţ eu că bogăţia nu este nici o agoniseală adevărată, ci lucru vrednic de dispreţuit, şi poftit numai de hoţi şi desfrânate şi de furii de morminte. Şi de aceea, lăsând la o parte toate acestea, am venit la tine pentru virtutea sufletului tău, pe care o cinstesc mai mult decât tot aurul.

Căci o copilă înţeleaptă şi liberă şi care se îngrijeşte cu sârg de evlavie este mai vrednică de dorit decât întreaga lume. Pentru aceea te şi iubesc şi te sărut şi te îmbrăţişez şi mai mult decât sufletul meu te preţuiesc. Căci nimic nu este viaţa de aici, şi mă rog şi te îndemn şi voi face totul ca aşa să ne învrednicim să petrecem în viaţa aceasta încât să putem să fim fără nici o teamă împreună şi în veacul ce va să fie.

Că timpul acesta de acum este scurt şi degrab trecător. Iar dacă vom fi învredniciţi să trecem viaţa aceasta în chip bineplăcut lui Dumnezeu vom fi pururea cu mai multă desfătare, şi împreună cu Hristos, şi unul cu altul. Eu preţuiesc dragostea ta mai mult decât toate şi nimic nu-mi este aşa de greu şi anevoios ca aceea de a fi

despărţit vreodată de tine. Şi chiar dacă trebuie să pierd toate şi să devin mai sărac decât Irus, chiar dacă voi ajunge în cele mai rele primejdii şi voi pătimi [greu], toate îmi vor fi uşoare şi lesne de purtat, atâta timp cât cele cu privire la tine vor fi în bună orânduire. Iar copiii atât îmi vor fi doriţi, câtă vreme tu te arăţi iubitoare şi binevoitoare faţă de noi. Şi te rog şi pe tine să faci acestea ce le-ai auzit de la mine.

*Apoi, cu aceste vorbe amestecă şi cuvinte de-ale apostolilor şi zi: **„Aşa vrea Dumnezeu: să avem dragoste şi unire între noi** (I Cor 7, 3). Ascultă Scriptura, care zice: «Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa». Să nu dăm nici un prilej mincinos micimii noastre de suflet. Să curgă banii şi mulţimea sclavilor şi toate cinstirile lumeşti. Nimic nu-mi este mai de preţ decât [dragostea] aceasta”.*

Fie aur cât o fi şi comori asemenea, nu-i sunt mai dorite aceste cuvinte femeii, decât [toate] acelea? Nu te teme că se va porni cândva iubita ta împotrivă-ţi, ci mărturiseşte-i că o iubeşti. Căci până şi curtezanele, care se dau când unuia, când altuia, se topesc când aud asemenea cuvinte din partea iubiţilor lor. Oare o femeie liberă şi o copilă de bun neam, cum nu s-ar topi de aceste cuvinte? Ba nu numai atât, ci mai mult se va pleca la auzul lor.

Arată-ţi unirea ta cu ea, punându-te de multe ori la dispoziţia ei şi dorind mai bine să stai pentru ea acasă decât să te duci in piaţă. Şi preţuieşte-o mai mult decât pe toţi prietenii tăi şi decât pe copiii ce-i ai de la ea, şi chiar şi pe aceştia să-i iubeşti pentru că o iubeşti pe ea. Dacă face ceva bun, laud-o şi te minunează de ea. Dacă face ceva nelalocul lui, şi aceasta se întâmplă din pricina tinereţii [şi a necercării] ei, îndeamn-o şi adu-i [iar] aminte. In tot chipul defaimă [în faţa ei] banii şi luxul, şi dezvăluie-i frumuseţea cuminţeniei şi a cuviinţei şi învaţ-o neîncetat cele ce-i sunt de folos.

9. Rugăciunile să le faceţi în comun. Fiecare să alerge la biserică [şi, lăsând orice alte preocupări, să fie atent] la cele spuse şi citite acolo. Iar acasă, bărbatul să întrebe pe femeie şi aceea pe bărbat. Iar dacă v-ar cuprinde sărăcia, aduceţi-vă aminte [şi vorbiţi] de sfinţii bărbaţi, de Petru, de Pavel, care erau mai avuţi decât mulţi împăraţi şi bogaţi, şi gândiţi-vă cum îşi petreceau viaţa în foame şi sete. Invaţ-o pe femeie că nimic nu este înfricoşător din cele ale vieţii acesteia, decât numai a se porni împotriva lui Dumnezeu.

Iar dacă cineva se va însura şi va face aşa [cum am spus], nu va fi cu mult mai prejos decât monahii, nici cel căsătorit decât cei necăsătoriţi.

Dacă vrei să faci mese şi să dai ospeţe, nu este ceva necuviincios, nici vrednic de ocară, numai găseşte un oarecare sfânt sărac care poate să vă binecuvânteze casa şi care poate, o dată ce vă calcă pragul, să vă aducă toată binecuvântarea lui Dumnezeu. Şi pe acesta cheamă-1.

Să mai spun şi un alt lucru? Nimeni dintre voi să nu râvnească să se însoare cu vreuna mai bogată decât el, ci mai bine cu una mai săracă. Că nu va veni atâta bucurie din averi, cât necaz din reproşuri, din faptul că ea a adus mai mult în casa ta, din ocări, din luxuri şi din cuvintele grele [ce le vei auzi]. Că îţi va spune cu ifose: „N-am cheltuit nimic din ale tale, că încă am ale mele, pe care mi le-au dăruit părinţii".

Ce zici tu, femeie? Că ai ale tale? Ce-ar putea fi mai mizerabil decât vorba asta?! Nu mai ai trup care să fie al tău şi [zici] că mai ai avuţii care să fie ale tale? Nu mai sunteţi două trupuri după căsătorie, ci aţi devenit unul singur! Iar averile sunt două şi nu una? O, [vicleană] iubire de avuţie! ***Un singur om, o singură vietate aţi devenit, şi încă mai spui „ale mele"?*** Cuvântul acesta murdar de la diavol a venit. Toate cele care sunt mai de trebuinţă decât acestea ni le-a făcut Dumnezeu comune, iar acestea nu sunt comune? Nu poţi spune: „a mea e lumina, al meu soarele, a mea este apa". Oare toate cele mai de seamă sunt de obşte, iar averile nu sunt comune?

Să piară averile de mii de ori, ba mai bine zis nu averile, ci voile cele libere care nu ştiu să se folosească [cum se cuvine] de averi, ci le cinstesc mai mult decât pe toate celelalte, învaţ-o pe soţie şi acestea împreună cu altele! Dar cu multă bunăvoinţă învaţ-o.

Fiindcă îndemnul acesta spre virtute are în sine multă întristare şi măhnidu-ne şi aceasta mai ales pentru o copilă tânără şi delicată. ***Când îi grăieşti cuvinte despre viaţa virtuoasă dă-i să înţeleagă şi îmbelşugatul har [pe care această vieţuire îl aduce] şi scoate-i mai ales din suflet pe „al meu" şi „al tău". Când zice „al meu", spune-i şi tu: „Care sunt ale tale? Căci nu ştiu. Eu nu am nimic al meu. Aşadar, cum zici tu al meu ca şi cum toate ar fi ale tale?".*** Iartă-i vorba.

Nu vezi că aşa facem şi cu copiii? Iar când ia ceva din cele ce sunt ale noastre şi mai vrea iar să mai răpească şi altceva, să-i îngăduim şi să-i spunem: „Da, ia-1, că-i al tău. Şi acela". Aşa să ne purtăm cu femeia. Căci mintea ei este mai copilăroasă. ***Şi chiar de zice „ale mele", tu spune-i: „Da, toate sunt ale tale, ba şi eu sunt al tău!". Că acesta nu e cuvânt de linguşeală, ci mare, mare pricepere. Aşa vei putea să-i moi iuţimea şi să-i stingi descurajarea.*** Linguşire este numai atunci

când cineva face ceva josnic pentru un rău [oarecare]. Dar aici este vorba de cea mai înaltă filosofie. Aşadar, spune-i: ***„şi eu sunt al tău, copilaşul meu. Aceasta mă sfătuieşte Pavel când zice că bărbatul nu mai are stăpânire peste trupul lui, ci femeia*** (I Cor 7, 4). ***Dacă nu mai am stăpânire peste trupul meu, ci tu ai, cu atât mai mult [eşti stăpână] peste bunurile mele".*** Dacă îi spui acestea ai potolit-o, ai stins focul, 1-ai ruşinat pe diavol, ai făcut-o roaba ta mai mult decât pe una cumpărată cu bani, ai legat-o cu aceste cuvinte. Iar din cele ce îi grăieşti învaţ-o ca niciodată să nu mai zică „al meu" şi „al tău".

Şi niciodată să nu o chemi [pe nume] pur şi simplu, ci [orice i-ai spune, fă-o] ca dulceaţă, cu cinstea cuvenită, cu multă dragoste. Dă-i cinstea cuvenită şi nu va avea nevoie de cinste din partea altora. Nu va avea nevoie de slavă din partea altora dacă se bucură de cinste din partea ta. Preţuieşte-o mai mult decât toate şi laud-o pentru toate, şi pentru frumuseţe, şi pentru priceperea ei. Aşa o vei convinge să nu mai ia aminte la nimic din cele din afară, ci să dispreţuiască toate celelalte, învaţ-o frica de Dumnezeu şi toate vor curge ca dintr-un izvor şi casa va fi plină de mii de bunătăţi.

Dacă vom căuta cele nestricăcioase, vor veni şi acestea stricăcioase. ***„Căutaţi – zice - mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi toate acestea vi se vor adăuga vouă"*** (Mt 6, 33).

Cum trebuie să fie socotiţi copiii unor astfel de părinţi? Cum, slugile unor astfel de stăpâni? Cum, toţi ceilalţi apropiaţi ai lor? Oare nu plini de mii de bunătăţi?! Fiindcă şi robii îşi rânduiesc multe obiceiuri după cei puternici şi se aseamănă până şi în dorinţele lor cu aceia, şi poftesc aceleaşi lucruri care au fost învăţaţi să le poftească, şi grăiesc aceleaşi lucruri şi petrec la fel [cu stăpânii].

Dacă aşa ne vom modela pe noi înşine şi vom fi cu luare-aminte la Scripturi, mai multe vom învăţa din ele. Şi astfel vom putea să bine plăcem lui Dumnezeu şi să trecem toată viaţa aceasta în fapta cea bună şi să avem parte şi de bunătăţile făgăduite celor ce-L iubesc pe El. De care fie ca noi toţi să ne învrednicim, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă, putere şi cinste, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

I. Nunta din Cana Galileii

1. ***„Iar a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii. Şi a fost chemat şi Iisus la nuntă. Şi erau şi Mama lui Iisus acolo şi fraţii Lui”*** (In 2, 1-2).

Am spus şi mai înainte că El era cunoscut mai ales în Galileea. Pentru aceea L-au şi chemat la nuntă şi S-a dus. Că n-a căutat la vrednicia Sa, ci la binefacerile noastre. Fiindcă Cel Ce nu S-a socotit nevrednic ca să ia chip de rob (Flp 2, 7) cu atât mai mult nu a socotit lucru nevrednic să vină la nunta robilor. Cel Ce a şezut la masă împreună cu vameşii şi cu păcătoşii, cu atât mai mult nu a nesocotit să stea la ospăţ cu cei ce erau de faţă la nuntă.

Iar cei care L-au chemat nu aveau despre El o părere sănătoasă, nici nu L-au chemat ca pe unul din cei mari, ci pur şi simplu ca pe unul din cei mulţi şi ca pe un cunoscut. Şi acest lucru 1-a lăsat să se înţeleagă evanghelistul când a zis: „Şi erau şi Mama lui Iisus acolo, şi fraţii lui”. Precum au chemat-o pe aceea şi pe fraţi, aşa L-au chemat şi pe Iisus.

„Şi, terminându-se vinul – zice -, a zis mama Lui: “Nu mai au vin.” Vrednic lucru este a cerceta aici de unde i-a venit Mamei Sale să-şi închipuie ceva măreţ despre copilul ei. Căci nu făcuse [până atunci] nici o minune. Fiindcă spune Scriptura că ***„acest început al minunilor 1-a făcut Iisus în Cana Galileii”*** (In 2, 11).

2. ***Iar dacă ar zice cineva că nu este îndeajuns faptul că a zis simplu „în Cana Galileei" spre a socoti că acesta este începutul minunilor – fiindcă se poate ca aceasta să fi fost cea dintâi în acel ţinut şi nu cea dintâi dintre toate, căci, de bună seamă, va mai fi făcut El altele, în altă parte - îi vom răspunde ceea ce am spus şi mai înainte. Şi care e răspunsul? Acela pe care 1-a dat şi Ioan: „Eu nu-L ştiam, ci ca să se arate lui Israel, pentru aceea a venit ca să-L botez"*** (In l, 31).

Dacă din cea dintâi vârstă ar fi făcut minuni, nu mai aveau trebuinţă israeliţii să li-L arate altul. Fiindcă după ce a ajuns la vârsta bărbăţiei, nu numai celor din Iudeea S-a făcut cunoscut prin minuni, ci şi celor din Siria şi chiar celor mai de departe, şi aceasta în numai trei ani. Ba nici de trei ani n-ar fi avut nevoie ca să Se facă arătat, căci îndată după prima minune a şi ieşit pretutindenea vestea despre El.

Aşadar, dacă Cel Ce a strălucit cu mulţimea minunilor în aşa scurt timp Şi-a făcut tuturor cunoscut numele, cu cât mai mult, copil fiind, dacă făcea minuni din cea dintâi vârstă, nu putea să fie uitat numai în atâta vreme! Căci întâmplările ce par nemaiauzite şi care s-au petrecut cu un copil, timpul le face de două ori mai vestite şi de trei ori, ba chiar de mult mai multe ori. însă nimic nu a făcut pe când era copil, ci numai acest lucru îl mărturiseşte Luca, că fiind de doisprezece ani a şezut împreună cu dascălii [templului] şi prin întrebările pe care le punea părea un copil minunat (Le 2, 46).

Dar şi pentru altă [pricină], [de astă dată] raţională, nu a început să facă minuni din cea dintâi vârstă: fiindcă [iudeii] socoteau că lucrul acesta este închipuire. Căci dacă mulţi erau bănuitori faţă de un om în puterea vârstei, dacă făcea aceasta, cu atât mai mult dacă un băieţaş făcea minuni, mistuiţi cum erau de invidie, 1-ar fi pironit pe cruce mai înainte de vremea cuvenită.

Şi dacă însele lucrurile iconomiei nu au fost crezute [de oameni], de unde i-a venit Mamei Sale să-şi închipuie ceva mare despre El? Din aceea că El începuse să Se descopere: şi din faptul că a fost arătat de Ioan şi din cele spuse de El ucenicilor (In l, 19-51). Iar mai înainte de toate acestea, însăşi zămislirea şi cele ce s-au petrecut după Naşterea Lui i-au dat cele mai înalte cugetări despre Copilul ei.

„Căci a auzit – zice – toate cele despre Prunc şi le păzea în inima ei" (Le 2, 19). Dar pentru ce nu le-a spus acestea mai înainte de [întâmplarea din Cana]? Fiindcă, şi asta am mai spus-o, atunci numai a primit voie să-L facă arătat.

Mai înainte era ca unul din cei mulţi şi ca ei petrecea. Pentru aceea nici nu a îndrăznit Mama Sa să spună aşa ceva către El. Dar când a auzit că Ioan a venit

tocmai pentru El şi că I-a mărturisit cele pe care I le-a mărturisit, şi că avea ucenici, atunci, nemaifiind vin, luând îndrăzneală, L-a rugat, zicându-I: „Nu mai au vin". Fiindcă voia ca şi acelor [nuntaşi] să le facă bucurie şi pe sine să se facă mai strălucită prin fiul ei.

Şi de bună seamă că s-a întâmplat şi cu ea ceva omenesc, ca şi cu fraţii Lui, când au zis „Arată-Te lumii" (In 7, 4), dar de fapt voiau ca ei să se slăvească de pe urma minunilor. De aceea şi El i-a răspuns mai apăsat, zicându-i: ***„Ce este mie şi ţie, femeie? încă n-a sosit ceasul Meu"***, însă că El se sfia foarte de cea care L-a născut, ascultă-1 pe Luca, cel care povesteşte cât de supus le era părinţilor (Le 2, 51), iar Ioan evanghelistul arată cum S-a îngrijit pentru ea mai dinainte, chiar în ceasul răstignirii (In 19, 25-27).

Când părinţii trupeşti nu împiedică cu nimic, nici nu se pun de-a curmezişul vreunuia din lucrurile cele după Dumnezeu, suntem datori şi este de neapărată trebuinţă să-i ascultăm. Iar a nu face aceasta este primejdie mare. Dar când cer ceva nepotrivit şi împiedică ceva din cele duhovniceşti, nu trebuie să-i ascultăm nicidecum.

Pentru aceea i-a şi răspuns aici astfel, după cum a făcut-o şi în altă împrejurare, când a zis: ***„Cine este mama Mea şi fraţii Mei?"*** (Mt 12, 48). Căci [fraţii Săi] nicidecum nu aveau despre El părerea care trebuia. Dar fiindcă ea L-a născut, s-a socotit pe sine îndreptăţită, după obişnuinţa maicilor, ca să-I poruncească toate, când ar fi trebuit să-L cinstească şi să I se închine ca Stăpânului [a toate]. De aceea i-a răspuns atunci aşa [Mamei Sale].

Gândeşte-te cum S-a simţit când tot poporul şi gloatele stăteau în jurul Lui şi mulţime de ascultători îl sorbeau, când le punea înainte învăţătura Sa, iar Mama Sa, venind în văzul tuturor, L-a întrerupt din cuvântare ca să vorbească cu ea. Ba nici înăuntru nu a voit să vină, ci El să Se ducă afară, ca să vorbească singur numai cu ea.

De aceea a şi zis: „Cine sunt mama Mea şi fraţii Mei?" Nu ca să o ocărască şi să se înalţe mai presus de cea care L-a născut. Departe de El aceasta! Ci fiindcă era de folos să n-o lase să gândească despre El cele mai de jos, ci cele mai înalte. Căci dacă Se îngrijea de ceilalţi şi făcea toate ca să le pună în inimă părerea dreaptă despre Sine, cu mult mai mult făcea aceasta pentru Mama Sa.

Şi fiindcă era firesc ca nici dacă L-ar fi ascultat să nu fi vrut să se lase convinsă de Fiul ei – socotind că i se cuvine în tot locul întâietatea, deoarece îi era mamă – de

aceea a răspuns astfel celor care i-au spus [că este aşteptat afară]. Că nu ar fi putut s-o suie altfel de la o părere smerită despre El la una înaltă, dacă ea ar fi aşteptat totdeauna să i se dea cinste de către Fiul său şi nu ar fi venit [vreodată] la El ca la Stăpânul tuturor.

Şi aici, pentru aceeaşi pricină îi spune: „Ce este Mie şi ţie, femeie?” Dar nu mai puţin şi din altă pricină de neapărată trebuinţă! Care anume? Ca nu cumva să fie vreo bănuială [după aceea] asupra minunilor săvârşite. Fiindcă ar fi trebuit să fie rugat de cei ce aveau nevoie [de vin] şi nu de Mama Sa. Cum aşa? Păi cele ce se fac din rugămintea alor tăi, chiar dacă sunt lucruri mari, adesea le par celor ce privesc mai dinainte ticluite. Dar când înşişi cei ce au nevoie se roagă, minunea iese de sub orice bănuială, iar lauda este curată şi folosul mare.

3. Căci şi un medic, chiar dacă ar fi foarte priceput, intrând într-o bolniţă cu mulţi bolnavi, dacă nu ar asculta nimic de la cei neputincioşi, nici de la cei ce le-au venit în vizită, ci ar mângâia-o doar pe mama sa, va fi bănuit şi dispreţuit de cei bolnavi şi nimeni, nici dintre cei ce zac în pat, nici dintre cei ce sunt lângă ei, nu va crede că este în stare să facă ceva bun şi vrednic de uimire. Pentru aceea a şi certat-o atunci, zicându-i: „Ce este Mie şi ţie, femeie?”

Şi aşa, a învăţat-o să nu mai facă asemenea lucruri în viitor. Căci dacă Se îngrijea până şi de cinstea Maicii Sale, cu atât mai mult Se îngrijea de mântuirea sufletului şi de binefacerea cea pentru cei mulţi, pentru care a şi îmbrăcat trup. Nu ca să Se dea mai presus de Maica Sa a zis aceste cuvinte, ci rânduind multă purtare de grijă pentru ea şi ca să pregătească cu vrednicia cuvenită minunile ce le va face.

Iar că o cinstea foarte, chiar dacă n-ar reieşi din alte [împrejurări], însuşi faptul că a certat-o dă mai cu seamă mărturie îndestulătoare. Căci prin faptul că i-a atras luarea-aminte a arătat că se sfia foarte tare de ea. Cum şi în ce fel, vă vom spune în cele ce urmează.

Ia gândeşte-te la femeia care a zis: ***„Fericit e pântecele care Te-a purtat şi sânii la care ai supt”*** (Le 11, 27), iar El i-a răspuns: ***„Aşa este, dar fericiţi cei ce fac voia Tatălui Meu”.*** Socoteşte că în acelaşi scop au fost spuse [de El] şi acele cuvinte. Căci [un astfel de] răspuns nu era al unuia care îşi respinge mama, ci al unuia care arată că nu ar fi ajutat-o cu nimic [acele vorbe de laudă], dacă ea nu ar fi fost foarte bună şi credincioasă.

Şi dacă nu îi ajuta cu nimic Mariei să-L nască pe Hristos, dacă nu ar fi avut şi suflet virtuos, cu cât mai mult pe noi nu ne va putea ajuta cu nimic faptul că avem

tată sau mamă sau copil virtuos, dacă suntem departe de virtutea aceluia. ***„Căci fratele – zice David – nu izbăveşte; oare va izbăvi omul?”*** (Ps 48, 7). In nimic altceva – după harul lui Dumnezeu – nu trebuie să avem nădejdea mântuirii, decât numai în faptele proprii.

Căci dacă singur faptul în sine [de a-L naşte trupeşte pe Hristos] ar fi fost de vreun folos Fecioarei, ar fi fost de folos şi iudeilor – căci Hristos era după trup din neamul lor -, ar fi fost de folos şi oraşului în care S-a născut, ar fi fost de folos şi fraţilor Săi. Dar câtă vreme au fost cu negrijă faţă de ei înşişi, nu le-a fost de nici un folos înrudirea cu Hristos, ci şi ei erau osândiţi împreună cu restul lumii şi atunci [numai] au fost admiraţi, când au strălucit cu fapta lor cea bună.

Iar oraşul a căzut şi a ars şi nu a avut nici un câştig din aceasta. Au pierit în chip jalnic şi rudele după trup, neavând nici un câştig pentru mântuire, din aceea că erau rude după trup, de vreme ce nu aveau şi apropierea de virtutea Lui. însă mai mari decât toţi aceştia s-au arătat apostolii, fiindcă au îmbrăţişat apropierea de El printr-un mod de vieţuire adevărat şi plin de râvnă, prin aceea că s-au supus [cu totul] Lui.

Să învăţăm şi noi, dar, de aici că avem nevoie în tot locul de credinţă şi de vieţuire luminoasă şi strălucitoare [în virtute]. Căci numai acest lucru ne poate mântui. Fiindcă şi rudele Lui, câtăva vreme, au fost foarte cinstite pretutindeni, dar noi nu le mai ştim nici măcar numele, pe când viaţa şi numele apostolilor sunt lăudate în tot locul.

Prin urmare, să nu cugetăm nimic măreţ despre neamul bun după trup, ci şi de-am avea mii de înaintaşi străluciţi, să ne sârguim noi înşine să întrecem virtutea acelora, ştiind că nimic nu vom dobândi de pe urma sârguinţei altora la judecata viitoare, ba aceasta ne va fi pricină de şi mai mare osândă. Că fiind din părinţi buni şi avându-i pildă de acasă, nici aşa nu i-am urmat ca pe nişte învăţători ai noştri.

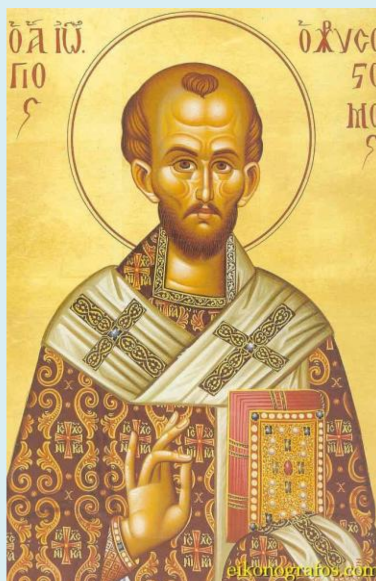
Iar acestea le zic acum fiindcă văd pe mulţi elini, când ne luăm cu ei la întrebări despre credinţă şi îi îndemnăm să se facă creştini, că vorbesc despre rudenii şi strămoşi şi zic: „Toţi apropiaţii mei, şi din afară şi casnici, sunt creştini adevăraţi”. Şi la ce-ţi foloseşte asta, ţie, cel vrednic de plâns? Căci aceasta mai mult te va pierde, fiindcă nu te ruşinezi de mulţimea casnicilor să alergi şi tu la adevăr. Şi iarăşi, sunt alţii, credincioşi, care nu se grijesc de vieţuirea lor [duhovnicească], ci atunci când sunt îndemnaţi la virtute îţi aruncă în faţă una ca asta: „Tata şi bunicul şi străbunicul erau tare evlavioşi şi sârguitori”. Dar mai cu seamă asta te va osândi,

că, fiind urmaş al unor asemenea oameni, ai lucrat în chip nevrednic de rădăcina [din care te tragi].

Auzi ce zice profetul către iudei: ***„A robit Israel unei femei şi de o femeie era păzit”***. Iar Hristos [spune]: „***Avraam, tatăl vostru, s-a bucurat să vadă ziua Mea şi a văzut-o şi s-a bucurat”*** (In 8, 56). Şi oricum am întoarce-o, isprăvile înaintaşilor nu numai că nu sunt spre laudă, ci mai degrabă spre osânda celor ce se fălesc cu ele. Ştiind dar acestea, să lucrăm noi înşine toate, încât să putem fi mântuiţi prin faptele noastre, ca nu cumva să ne înşelăm cu nădejdea în alţii şi atunci [la judecată] să aflăm că am rătăcit degeaba, fiindcă nu ne este de nici un folos cunoştinţa aceasta.

„Căci în iad – zice – cine se va mărturisi Ţie?” (Ps 6, 5). Aşadar, să ne pocăim aici, ca să avem parte de bunătăţile veşnice, de care fie ca noi toţi să ne bucurăm cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi împreună cu care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă şi putere în vecii vecilor. Amin.

II. „Ce este Mie şi ţie femeie? Nu a venit încă ceasul Meu.”

A ţine cuvânt [de învăţătură] este o oarecare osteneală. Iar aceasta şi Pavel o spune lămurit: ***„Preoţii care cârmuiesc bine să se învrednicească de îndoită cinste, mai ales cei care se ostenesc cu Cuvântul şi cu învăţătura”*** (I Tim 5, 17). Dar osteneala aceasta voi aveţi putere să o faceţi fie uşoară, fie grea. Dacă lepădaţi cele grăite – sau chiar dacă nu le lepădaţi, nu le arătaţi nici cu fapta -, pentru noi grea va fi osteneala, căci muncim în zadar. Dacă însă luaţi aminte şi arătaţi [cele spuse] prin fapte, nu vom simţi sudoarea ostenelii. Căci rodul ce se naşte din osteneală nu mai lasă să iasă la iveală greutatea muncii.

Aşadar, dacă vreţi să se aţâţe sârgul nostru şi nu să se stingă ori să slăbească, arătaţi-ne, vă rog, roadă, ca văzând pe Cel ce se îngrijeşte de seceriş, şi noi să ne hrănim cu nădejdea unei recolte frumoase, şi gândindu-ne la bogăţia noastră, să nu facem doar de mântuială lucrarea această frumoasă. Căci nu mică nedumerire avem şi azi în cercetarea [Scripturii].

După ce Mama lui Iisus a zis că nu mai au vin, Hristos i-a răspuns: „Ce este Mie şi ţie, femeie? Nu a venit încă ceasul Meu”. Dar zicând aceasta a făcut totuşi ceea ce i-a spus Mama Lui. Acest lucru nu este mai puţin, decât cel de ieri, o problemă. Dar dacă îl vom ruga chiar pe Cel ce a făcut minunea, vom primi dezlegarea. Că nu numai aici zice, ci şi altundeva. Acelaşi evanghelist arată că: ***„Nu puteau să-L prindă, că încă nu sosise ceasul Lui”*** (In 8, 20). Şi iarăşi: ***„Nimeni nu a pus mâinile pe El, că încă nu venise ceasul Lui”*** (In 7, 30). Şi: ***„A venit ceasul. Slăveşte pe Fiul Tău”*** (In 17, 1). Toate acestea le-am adunat aici de

prin întreaga Evanghelie ca să le dăm la toate o singură dezlegare. Care e aceasta? ***Nu fiindcă ar fi fost Hristos supus necesităţii vremurilor sau ceasurilor a zis „Nu a venit încă ceasul Meu" (căci cum ar putea să se întâmple aceasta cu Făcătorul vremilor, şi al timpurilor, şi al veacurilor?), ci, prin aceste expresii, vrea să arate lămurit că [Hristos] toate le lucrează la timpul cuvenit şi nu le face pe toate deodată şi oricum]. Căci s-ar fi produs o amestecare şi o neorânduială dacă nu făcea fiecare lucru la vremea lui, ci le-ar fi plămădit pe toate deodată: şi Naşterea Sa, şi învierea şi Judecata [lumii].***

Ia aminte, dar!

- *A trebuit să facă creaţia, dar nu a făcut-o toată deodată.*
- *Trebuia să facă pe bărbat şi pe femeie, dar nu i-a plămădit deodată.*
- *Trebuia ca neamul omenesc să fie osândit la moarte, dar să fie şi învierea, însă mare este distanţa dintre ele.*
- *Trebuia să fie dată Legea, dar nu în acelaşi timp cu harul, ci pe fiecare 1-a iconomisit la vremea cuvenită.*

Aşadar, Hristos nu este supus necesităţii vremilor, căci El este Cel care a pus rânduială în vremi, tocmai pentru că este Făcătorul lor.

Dar Ioan a spus aici că Hristos a zis ***„Nu a venit încă ceasul Meu"***, ca să arate că nu era încă cunoscut celor mulţi şi că nu avea nici ceata întreagă a ucenicilor, căci îl urmaseră numai Andrei şi, împreună cu el, Filip. Ba, mai mult, nici chiar aceştia toţi [care erau cu El] nu-L cunoşteau cum trebuie, nici Mama Sa, nici fraţii. Deoarece chiar după [ce făcuse] multe minuni, evanghelistul spune despre fraţii Lui că ***„Nici fraţii Lui nu credeau în El"*** (In 7, 5). însă nici cei de la nuntă nu-L ştiau. Căci [dacă L-ar fi ştiut], ar fi venit chiar ei, care aveau nevoie, să-L roage. Pentru aceea zice: „Nu a venit încă ceasul Meu".

Nu sunt cunoscut celor de faţă – [zice Iisus] – nici celor care au văzut că s-a terminat vinul Lasă-i să simtă ei mai întâi acest lucru. Fiindcă n-ar fi trebuit ca ei să audă acestea despre Mine din partea ta. Căci tu eşti Mama Mea şi de aceea ai putea aduce bănuială asupra minunii. Ar fi trebuit ca cei ce aveau nevoie să vină şi să Mă roage, nu fiindcă aş fi avut nevoie să fiu rugat, ci pentru ca ei să primească ceea ce se săvârşea cu toată inima (*Rugăciunea trebuie făcută nu pentru că Dumnezeu are nevoie de ea, ci pentru ca noi să conştientizăm cu toată fiinţa că avem nevoie şi depindem întru totul de El. Cu cât e mai adâncă rugăciunea, cu atât simţim şi noi mai adânc şi ne dăruim din ce în ce mai mult întreaga fiinţă lui Hristos. Dar e de absolută necesitate să o facem din toată inima, chiar dacă ne*

silim.). ***Căci cel ce ştie că zace în nevoi, când cere cele ce are trebuinţă, capătă mult har. Dar cel ce nu simte nevoia, nu poate primi nici simţirea limpede şi clară a binefacerii.***

Dar pentru ce, zicând că „nu a venit încă ceasul Meu", după ce a refuzat, a făcut totuşi ceea ce i-a spus Mama Sa? Mai ales pentru ca şi celor ce-i grăiesc împotrivă, şi celor care cred că este supus timpului, să le dea îndestulătoare dovadă că, de fapt, nu este supus soroacelor. Căci dacă era supus, cum, nesosind încă ceasul [să facă], ar fi făcut ceea ce a făcut? Apoi şi pentru că îşi cinstea Mama şi pentru aceea, fiind atâta lume de faţă, nu [voia] să se împotrivească întru totul dorinţei ei, nici ca ea să înceapă să creadă că ar fi neputincios şi nici ca s-o facă de ruşine [neîmplinind ruga] celei ce L-a născut. Că ea îi şi adusese deja la El pe slujitori. Deoarece şi femeii canaanence, după ce i-a zis că ***„nu este bine să iei pâinea copiilor şi s-o dai câinilor"*** (Mt 15, 26), i-a împlinit cererea, sfiindu-Se de stăruinţa ei. Şi deşi după aceea a zis [evanghelistul] şi că ***„nu am fost trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel"***, însă a adăugat şi aceea că ***„a tămăduit pe fiica femeii"***.

Să învăţăm de aici că şi dacă suntem nevrednici, adeseori tocmai prin stăruinţă ne facem vrednici de a primi. Pentru aceea şi Mama Sa a stăruit şi ea, dar, în chip înţelept, i-a adus şi pe slujitori, încât cererea să fie din partea mai multora. De aceea a şi adăugat: ***„Ceea ce vă va spune, să faceţi".*** Fiindcă ea ştia că refuzul nu era din pricina neputinţei, ci ca să nu se semeţească şi să nu pară că vrea pur şi simplu să se repeadă să facă minuni. Pentru aceea i-a şi adus pe slujitori.

„Şi erau acolo şase vase de piatră cu apă pentru curăţirea iudeilor, ce aveau câte două sau trei măsuri. Şi le-a zis lor Iisus: Umpleţi vasele de apă! Şi le-au umplut până sus". Nu a zis degeaba „pentru curăţirea iudeilor", ci ca nu cumva unii dintre necredincioşi să fie bănuitori că ar mai fi rămas vin înăuntru [vaselor], iar apoi, fiind turnată apa şi amestecată cu el, să devină vin din cel mai bun. Pentru aceea şi zice „pentru curăţirea iudeilor", arătând că niciodată acele vase nu avuseseră vin.

Iar aceasta, fiindcă Palestina este săracă în apă şi nu se găsesc pretutindeni izvoare şi fântâni şi, de aceea tot timpul umpleau cu apă vasele, ca să nu alerge la râu ori de câte ori erau necuraţi, ci să aibă aproape un mijloc de a se curăţi.

Dar pentru ce nu a făcut minunea înainte de a le umple, că ar fi fost lucru mult mai minunat? Fiindcă [de bună seamă] altceva este a schimba calitatea materiei şi altceva a-i plămădi fiinţa din cele ce nu sunt. într-adevăr, mai minunat ar fi fost cea din urmă. însă nu aşa a socotit de cuviinţă să Se facă crezut celor mulţi. De

aceea, adeseori, de bună-voie. a micşorat măreţia minunilor, ca să se facă şi mai mult bine primit de oamenii .

Şi pentru ce, oare, nu a adus [dintru nefiinţă] chiar El apa şi atunci să o şi arate [preschimbată] în vin, ci a poruncit slujitorilor? Iarăşi pentru aceeaşi pricină: ca să-i aibă martori chiar pe cei care au pus-o în vase cum că ceea ce s-a săvârşit nu era nici o închipuire. Fiindcă dacă ar fi fost vreunii fără de ruşine, slujitorii le-ar fi putut spune: „Noi înşine am cărat apa". Iar asta [s-a întâmplat] ca să răstoarne şi părerile celor ce spun dogme potrivnice Bisericii. Căci sunt unii care spun că altul este plăsmuitorul lumii şi nu sunt ale lui [Dumnezeu] lucrurile văzute, ci ale altuia, potrivnic lui Dumnezeu. Şi pentru că aceştia grăiesc nebuneşte împotrivă-I a făcut cele mai multe dintre minuni folosindu-Se de materia deja existentă. Căci dacă acel plăsmuitor al lumii ar fi fost potrivnic Lui, nu s-ar fi folosit de lucrurile altuia ca să-şi arate puterea. Acum însă a arătat că însuşi este Cel ce preschimbă apa în struguri şi ploaia o preface prin mijlocirea rădăcinii în vin. Iar ceea ce se întâmplă cu răsadurile în multe luni de zile, 1-a făcut El dintr-o dată la nuntă.

Şi când au umplut vasele, a zis: ***„Scoateţi acum şi duceţi nunului"***. ***„Şi i-au dus. Iar când a gustat nunul apa prefăcută în vin, nu ştia de unde este (dar slujitorii care scoseseră apă ştiau) şi a strigat pe mire şi i-a zis: Tot omul mai întâi pune vinul cel bun, iar când se îmbată, atunci îl pune pe cel mai rău. Tu ai ţinut însă vinul cel bun până acum".***

Acum vor răstălmăci unii şi vor zice: „Păi era o adunare de oameni beţi şi înţelegerea celor ce îşi dăduseră cu părerea era vătămată [de băutură] şi nu era suficient de limpede ca să priceapă cele ce s-au petrecut, nici să judece cele ce s-au făcut, de vreme ce [în starea în care se aflau nu puteau] şti de era apă sau vin. Şi că erau beţi, însuşi nunul a arătat prin cele ce a spus, iar acest lucru este de-a dreptul vrednic de râs". Dar evanghelistul a tăiat şi această bănuială a lor. Căci nu pe nuntaşi i-a luat ca martori pentru ceea ce s-a petrecut, ci pe nun, care era treaz şi nu gustase deloc din nimic. De bună seamă ştiţi acest lucru cu toţii, cum că celor cărora li se încredinţează o asemenea slujire la astfel de ospeţe, aceştia sunt mai cu seamă cei treji, căci au de făcut un singur lucru: totul să se petreacă în bună rânduială şi cuviinţă. Pentru aceea a şi luat ca mărturie a celor întâmplate simţirea şi înţelegerea trează [a unui astfel de om].

Că nu a zis [Hristos]: „Vărsaţi vin în cupele mesenilor", ci: „Duceţi nunului". Iar când nunul a gustat apa prefăcută în vin şi nu a ştiut de unde este – însă slujitorii ştiau – a strigat pe mire. Dar pentru ce nu a strigat pe slujitori, căci astfel ar fi fost descoperită şi minunea? Fiindcă nici Iisus însuşi nu a descoperit ceea ce s-a

întâmplat, ci cu binişorul şi câte puţin a vrut să se facă cunoscută puterea semnelor Sale. Fiindcă, dacă S-ar fi dat pe faţă atunci, nu ar fi crezut nici chiar de ar fi povestit slujitorii, ci ar fi socotit că au înnebunit dacă dădeau mărturie despre asemenea lucruri, cum că ar fi fost săvârşite de cineva ce părea în ochii celor mulţi un simplu om.

Dar [trebuia] ca înşişi să cunoască limpede, prin cercare, [minunea făcută]. Căci dacă urmau să cerce cu propriile lor mâini, nu mai puteau rămâne necredincioşi. Dar pe alţii ar fi putut să nu-i creadă. Pentru aceea nici El nu a descoperit tuturor, ci numai celui ce putea să priceapă şi să conştientizeze cel mai bine ceea ce se făcuse, păstrând cunoaşterea mai limpede a minunii pentru mai târziu. Căci după arătarea celorlalte semne şi acesta urma să fie crezut.

Când, mai pe urmă, a vindecat pe fiul slujbaşului împărătesc, evanghelistul, prin cele ce le spune în acel capitol, arată că şi acest semn din Cana a devenit mai învederat (In 4, 46). Ba chiar pentru aceea L-a şi chemat acel slujbaş pe Iisus, pentru că aflase de minunea săvârşită, după cum am şi spus. Iar aceasta o arată şi Ioan, când zice: ***„A venit Iisus în Cana Galileii, unde prefăcuse apa în vin”.*** Dar nu pur şi simplu în vin, ci în vinul cel mai de soi. ***Aşa erau minunile lui Hristos: erau cu mult mai frumoase şi mai bune decât cele săvârşite în chip firesc.***

Aşa s-a petrecut şi cu altele, [de pildă] când îndrepta vreun mădular bolnav al trupului şi îl făcea mai bun decât cele sănătoase. Iar că [apa] prefăcută era vin, şi încă din cel mai de soi, nu numai slujitorii urmau să dea mărturie, ci şi mirele şi nunul. Şi fiindcă cei care scoseseră apă au scos de fapt apa preschimbată de Hristos, chiar dacă nu s-ar fi dezvăluit atunci minunea, tot nu s-ar fi putut trece sub tăcere până întru sfârşit.

Dar aşa, Şi-a asigurat multe şi tari mărturii pentru ceea ce avea să facă mai departe. Căci slujitorii dădeau mărturie că apa a fost prefăcută în vin, iar nunul şi mirele că vinul era din cel bun. Fiindcă, de bună seamă, şi mirele a avut ceva de spus referitor la acestea, însă evanghelistul, restrângându-se numai la cele de neapărată trebuinţă dintre amănunte, a vorbit numai despre minune, iar restul le-a trecut cu vederea. Căci trebuia să arate numai ceea ce era absolut necesar: că apa se prefăcuse în vin şi că vinul era de soi. Iar ce a mai zis mirele către nun nu a socotit trebuincios să adauge. Că multe dintre semne erau la început mai întunecate, dar cu timpul deveneau mai limpezi, fiind vestite mai cu tărie şi amănunţime chiar de cei ce le văzuseră dintru început.

Atunci Iisus prefăcuse apa în vin. însă şi atunci, şi acum, El nu încetează să preschimbe voinţele [npoaipevig] delăsătoare şi nestatornice. Că [şi acum, ca şi atunci] sunt oameni care nu se deosebesc cu nimic de apă: tot aşa de reci, de molatici şi de nestatornici. Pe cei care au o astfel de dispoziţie lăuntrică [ca a apei] să-i aducem la Domnul, încât voia [Ttpoaipeoiq] lor să fie preschimbată într-o dispoziţie ca acea dată de vin: să nu mai curgă încoace şi încolo, ci să aibă dop şi să se facă şi loruşi şi altora pricină de veselie.

Cine alţii sunt cei reci decât cei ce iau aminte la lucrurile curgătoare ale acestei vieţi, care nu dispreţuiesc desfătarea cea vremelnică şi care iubesc slava şi puterea? Căci toate acestea sunt curgătoare – şi nicidecum statornice – şi pururea se pornesc cu toată vâltoarea lor împotrivă-ne. Căci cel ce azi e bogat mâine e sărac. Cel ce azi are crainic vestitor înaintea lui şi centură şi trăsură şi mulţi paji, adesea, în ziua următoare zace în închisoare şi lasă altuia, chiar fără să vrea, slava aceea. Şi iarăşi, cel ce se desfată şi se lăcomeşte până-i plesneşte pântecele, nu poate să ţină în sine decât o zi toată hrana şi apoi iar trebuie să înfulece alta şi nu se deosebeşte cu nimic de o furtună cu rafale. Şi, după cum acolo după prima rafală urmează a doua, aşa şi aici, după ce iese cea dintâi hrană, trebuie să primim alta. Şi aşa este firea celor ale lumii: nicicând nu are parte de statornicie şi pururea curge şi se zvârcoleşte încoace şi încolo.

Iar în legătură cu desfătările lumii acesteia, nu numai că sunt trecătoare şi curgătoare, ci ne pricinuiesc şi multe alte necazuri, în frecuşul cu vâltoarea lor se toceşte şi puterea trupului şi se slăbeşte şi bărbăţia sufletului. Şi nu obişnuiesc revărsările râurilor să sfarme şi să mănânce aşa de mult din maluri şi să le niveleze, cum surpă desfătarea/ şi comodităţile cu atâta uşurinţă şi pe ascuns toate’ eforturile noastre de a ne menţine sănătatea. Iar dacă vei merge la vreun spital şi vei întreba, o să afli că mai toate pricinile bolilor din aceste [desfătări ale lumii] se trag. Pe când o masă simplă şi uşoară este maica sănătăţii .

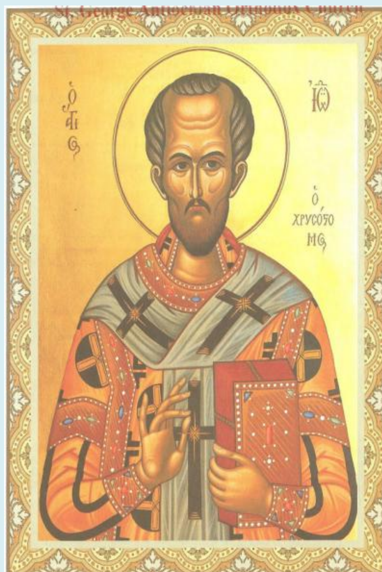
Pentru aceea şi asistenţii doctorilor aşa o numesc, spunând faptului de a nu te sătura, sănătate. Nesăturarea de hrană este sănătate. Iar a mânca numai cât este de trebuinţă o numesc maica sănătăţii. Iar dacă mâncatul, cât e de trebuinţă, este sănătate, e clar că îmbuibarea-i maica bolii şi a slăbiciunilor şi naşte [în noi] patimi care întrec chiar şi meşteşugul doftoricesc. Fiindcă şi umflările de picioare, şi durerile de cap, şi slăbirea vederii, şi durerile de mâini, şi tremurăturile, şi slăbiciunile ori leşinurile, şi gălbenarea, şi frigurile îndelungate, şi fierbinţelile, într-un cuvânt, toate celelalte nenumărate – că nu este timp a le înşirui pe toate – nu se ivesc din vieţuirea cumpătată şi înţeleaptă, ci din plăcerea gâtlejului şi lăcomia pântecelui. Iar dacă vrei să vezi că şi bolile sufletului se nasc de aici, îţi

vei da seama că lăcomiile, dezmierdările, tristeţea, moliciunea, desfrâul şi toată neştiinţa aici îşi au începutul. Căci cu nimic nu sunt mai bune decât măgarii sufletele care se desfată din astfel de mese, de vreme ce sunt hărţuite de asemenea fiare. Ca să nu mai spun câte întristări şi neplăceri au cei ce stăruie în desfătări. Dar pe toate nu este cu putinţă să le spun.

Totuşi voi dezvălui una şi, din aceasta, care este de căpetenie, vă voi arăta totul. Niciodată nu au plăcere şi nu se bucură de mesele cele încărcate şi scumpe [pe care le înfulecă]. Fiindcă după cum folosirea doar a hranei de trebuinţă este maica sănătăţii, tot aşa este şi a plăcerii. Pe când lăcomia, după cum e maica bolilor, la fel este şi izvorul şi rădăcina lipsei de plăcere. Dacă eşti sătul, nu mai poate fi nici o poftă. Iar dacă nu mai ai nici o poftă, cum ar mai putea fi plăcere? Pentru aceea, să-i socotim pe săraci nu doar mai înţelepţi şi mai sănătoşi decât pe bogaţi, ci şi plini de mai multă veselie.

Cugetând, dar, la toate acestea, să fugim de beţie şi de desfătare, nu numai de cea de la mese, ci şi de oricare alta, ce se află în lucrurile lumeşti. Şi în locul acelei desfătări să dobândim plăcerea celor duhovniceşti şi să ne desfătăm de Domnul, cum zice proorocul – ***„Desfătează-te în Domnul şi îţi va da ţie cererile inimii tale”*** (Ps 36) ca să ne bucurăm şi de bunătăţile de aici şi de cele viitoare, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care Tatălui şi Duhului Sfânt fie-i slava, în vecii vecilor. Amin.

III. „Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii”

Mult şi tare se împotriveşte diavolul, din toate părţile năpustindu-se asupra mântuirii noastre. Trebuie, dar, să fim treji şi cu priveghere şi să înălţăm ziduri în toate părţile în faţa asaltului său. Căci dacă va prinde un prilej cât de mic, o dată aflat, îşi va pregăti şi restul intrării şi îşi va introduce câte puţin [în cetatea noastră] întreaga sa putere.

Dacă ne pasă într-adevăr de mântuirea noastră, nici în cele mici să nu-i îngăduim să aibă de a face cu noi, ca nu cumva să pregătim astfel, mai dinainte, cale pentru cele mari. Căci este cea din urmă nebunie ca diavolul să arate atâta sârguinţă spre a ne pierde sufletul, iar noi, pentru însăşi mântuirea noastră, să nu facem nici măcar cât el. Iar acestea nu le spun numai de dragul de a le spune, ci fiindcă mă tem ca nu cumva, chiar şi acum, lupul acesta să şadă în mijlocul staulului şi noi să nu-1 vedem, iar din această pricină să fie răpită vreo oaie care paşte departe de turmă şi de auzirea [cuvântului], din pricina uşurătăţii [ei] şi a uneltirii rele [a diavolului].

Fiindcă dacă era vorba de răni trupeşti sau trupul ar fi primit vreo boală, nu era nici o problemă să cercetăm asemenea răniri. Dar fiindcă nevăzut e sufletul şi primeşte răni tot nevăzute, trebuie să avem multă trezvie, încât fiecare să se probeze pe sine. Că nimeni nu ştie cele ale omului cum le ştie duhul omului ce se află în el. Cuvântul este spus pentru toţi şi leacul este de obşte pentru toţi cei ce au trebuinţă. Dar fiecare din cei ce aud să ia ceea ce este potrivit pentru boala lui.

Eu nu-i ştiu pe cei bolnavi. Nu-i ştiu nici pe cei sănătoşi. De aceea voi face cuvântul cât mai cuprinzător, ca el să fie potrivit pentru toate patimile, acum osândind lăcomia, aici lăcomia, şi iarăşi aprinzându-mă împotriva desfrâului, apoi voi împleti laudă şi îndemn pentru milostenie, iar după aceea pentru fiecare din celelalte fapte bune.

Căci mă tem ca nu cumva, zăbovind numai asupra unei singure patimi, să uit să tămăduiesc şi pe cealaltă, iar voi să vă chinuiţi şi să suferiţi [din pricina aceasta]. Dacă ar fi fost aici numai unul singur împreună cu mine, nu aş fi socotit că este atât de trebuincios să fie cuvântarea atât de felurită, însă, fiindcă în atâta mulţime, în chip firesc, multe sunt şi patimile, nu este nimic ieşit din comun ca mult felurită să fie şi învăţătura. Şi fiindcă cuvântul este pentru toţi, fiecare va afla din el [leac] pentru nevoia sa. Pentru aceea şi Scriptura este mult felurită, vorbindu-ne despre mii de lucruri, tocmai pentru că vorbeşte tuturor oamenilor, în atâta mulţime sunt toate patimile care siluiesc sufletul, chiar dacă nu sunt toate deodată în toţi. Aşadar, curăţindu-ne de ele, în această stare să ascultăm dumnezeieştile cuvinte. Şi să auzim şi azi cele citite, cu mintea încordată şi adunată.

Ce spune azi? ***„Acest început al minunilor 1-a făcut Iisus în Cana Galileii".*** Am spus şi alaltăieri că unii zic că nu acesta este începutul minunilor. Dar de ce este în Cana Galileii? Pentru că zice că acest început 1-a făcut în Cana. Mai mult şi mai amănunţit nu mai spun despre acestea. Ci numai atât, că abia după botez a început să facă semne şi că înainte de botez nu a făcut nici o minune. Iar acestea le-am lămurit zilele trecute, însă fie că acesta, fie că altul este cel dintâi semn din cele făcute după botez, nu mi se pare că este foarte de trebuinţă să ne batem prea mult capul.

„Şi a arătat slava Lui." Cum şi în ce fel? Că nu mulţi au fost cei care au luat aminte la ceea ce s-a întâmplat, ci numai slujitorii, mirele şi nunul. Aşadar, cum Şi-a arătat slava? în acea clipă numai în parte. Şi chiar dacă atunci nu, însă mai pe urmă toţi urmau să audă de minune. Că până azi este lăudată şi nu a fost uitată. Iar că în acea zi nu toţi au ştiut de ea, vom arăta din cele ce urmează.

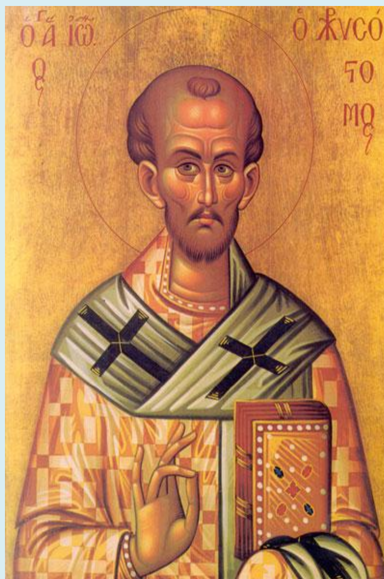
Zicând***: „Şi-a arătat slava"***, a adăugat: ***„Şi au crezut într-însul ucenicii Lui"***, care şi mai înainte de aceasta au fost uimiţi de El. Vezi că atunci era cel mai necesar să facă minuni, când erau de faţă persoane cu bună dispoziţie a voinţei şi care luau aminte cu cuget limpede la cele ce se petreceau? Căci aceştia erau mai dispuşi şi să creadă cu mai multă uşurinţă şi să ia aminte cu amănunţime la cele ce se făceau. Şi cum s-ar fi făcut cunoscut dacă n-ar fi săvârşit minuni? Că sufletele celor care ascultau aveau şi învăţătură destulă, ştiau şi profeţiile şi minunile [ce s-au făcut cu

israeliţii], încât sufletul, fiind mai dinainte obişnuit cu acestea, să poată să ia aminte cu o dispoziţie [potrivită] la cele ce se săvârşeau.

De aceea, de multe ori, în alte locuri, zic evangheliştii că nu făcea nici un semn, tocmai din pricina cerbiciei oamenilor ce locuiau acolo.

„Şi după acestea S-au coborât în Capernaum El şi Mama Lui şi fraţii şi ucenicii Lui. Şi au rămas acolo nu multe zile". Pentru ce a stat împreună cu Mama Sa în Capernaum? Că nici vreo minune nu a făcut acolo, nici cei ce locuiau în acel oraş nu îl ţineau de bine, ba, mai mult, erau oameni foarte decăzuţi. Iar aceasta a arătat Hristos când a zis: ***„Şi tu, Capernaume, cel ce până la cer ai fost înălţat, până la iad vei fi coborât"*** (Le 10, 15). Pentru ce, dar, a fost acolo? Mie îmi pare că, deoarece urma să purceadă către Ierusalim puţin mai târziu, pentru aceea a plecat atunci în Capernaum, ca să nu-i tragă după Sine, în orice loc [S-ar fi dus], pe fraţii şi pe Mama Sa. Mergând deci acolo şi rămânând puţin, nu a făcut-o decât pentru a-Şi cinsti Mama, ca, mai pe urmă, despărţindu-Se de ea, să Se apuce iar de minuni. Fiindcă de aceea zice că ***„nu după multe zile S-a suit la Ierusalim"***.

Sfântul Ioan Gură de Aur - Din Bogăţiile oratorice - Căsătoria

Patru puncte ne vor preocupa în acest subiect grav şi important.
1. Căsătoria în ea însăşi, ţelurile ei, demnitatea ei, înălţarea divină în Iisus Hristos,
2.Virtuţile a căror împlinire fidelă poate singura s-o facă fericită şi prosperă; viciile care o vor ruina fără îndoială,
3. Datoriile multiple care le sunt impuse celor ce-au încheiat-o,
4. O căsătorie în Biblie ca şi model;

I. Căsătoria

Care sunt ţelurile diferite ale căsătoriei? Care este condiţia ei esenţială? Cum trebuie pregătită şi încheiată?

Ţelurile căsătoriei:

- ✓ Primul este fără îndoială **propagarea neamului omenesc**.

Aceea este minunata putere dată de Dumnezeu omului, creaturii sale. Atunci când ***Dumnezeu putea El Însuşi în mod direct, să dea naştere tuturor oamenilor cum a făcut-o pentru primul, nouă înşine ne încredinţează misiunea sublimă de răspândi viaţa şi de a continua marea familie a neamului omenesc.***

- ✓ Însă un alt ţel este în căile lui Dumnezeu, mai mult decât primul, mai esenţial, mai sublim: aceasta este **sfinţirea**.

Dacă două fiinţe nemuritoare se unesc pentru moment pe pământ, o fac pentru a se întări reciproc în drumul lor spre destinul nemuritor.

Căsătoria este un port împotriva furtunii patimilor, un refugiu împotriva salturilor cărnii şi ale păcatului. Degradarea omenească este adâncă; omul nu-şi mai poate stăpâni simţurile sale.

Dacă Dumnezeu nu-i dă un mijloc de a îmblânzi acest monstru, el va fi devorat de el. Acest mijloc este unirea legitimă a bărbatului cu femeia. Că omul are soţia sa; el îi arată iubirea pe care-o are în inimă; ea potoleşte în ea arderile naturii fugare; că el n-o are decât pe ea şi decât cu ea şi în ea se sfinţeşte el până la rădăcinile patimilor sale.

Însă ce! Ceea ce-i dă Dumnezeu ca un medicament, omul nemulţumitor şi răzvrătit va transforma în pumnal? Căci dacă necinsteşte legătura conjugală, el transformă patimile sale în iubiri străine şi nelegitime, ce face el decât să se arate de două ori vinovat! Ce! el va dispreţui, va necinsti, va răni în inimă această soţie pe care i-a dat-o căsătoria? Ceea ce nişte părinţi iubitori şi devotaţi au înălţat cu atâta grijă, el va martiriza prin purtarea lui laşă? Acest interior unde el trebuia să facă să domnească pacea, cinstea, siguranţa şi belşugul, el îl umple de tulburare şi adună aici ruinele? După necazul ceasului de faţă acest soţ, trădător la datorie, cheamă asupra sa pedepsele viitoare.

Măreţia divină a Căsătoriei – Măreţia divină fiindcă această căsătorie vine de la Dumnezeu şi se încheie sub ochiul lui Dumnezeu şi autoritatea Sa supremă. ***Măreţia divină este în aceea, că în căsătorie este o vie reprezentare a unirii Cuvântului cu natura omenească.***

1. Căsătoria vine de la Dumnezeu – Mai întâi în instituirea sa primară apoi în înălţarea ei prin Iisus Hristos la demnitatea de Taină. Dumnezeu alegând pentru creaturile sale drumul potrivit pentru fiecare în parte, în două stări:

- *una mai sublimă, fecioria;*
- *cealaltă mai accesibilă mulţimii, căsătoria.*

Celor mai tari el le deschide imensitatea şi porunceşte dezvoltarea spre stările îngereşti ale cumpătării. Pentru păsăricile mai slabe El construieşte cuibul căsătoriei unde ele îşi vor griji slăbiciunea lor. Însă acest cuib el îl face încă sublim! El îl înconjoară cu legislaţia care-i înnobilează şi-l apără: “Dumnezeu este legiuitorul aşezării ei”. El o ridică până la demnitatea de Taină. Şi ca ultimă şi

nespusă măreţie, El o face imaginea cuprinzătoare a unirii Cuvântului său cu natura omenească.

2. Căsătoria este reprezentarea unirii Cuvântului cu natura omenească – Imagine cuceritoare! Imagine slăvită! Şi cum să ne mirăm că Dumnezeu, pentru a înmulţi în profunzime această imagine, a organizat astfel propagarea neamului omenesc? ***Marele şi unicul eveniment pe care trebuia să-l admire cerul şi a cărui teatru trebuia să fie pământul, este în mod sigur venirea Cuvântului lui Dumnezeu în trupul omului.***

Cuvântul se aprinde pentru natura omenească de o iubire tainică; el o face fiica lui, ea devine soţia lui. El este capul, ea este trupul său. Sunt doi într-un singur trup: ea este "os din oasele sale şi carne din carnea sa". Pentru ea el părăseşte strălucirile cerului, el îl lasă pe "Tatăl său" el "vine la soţia sa" şi această unire a devenit de nedespărţit, ea este veşnică. Cuvântul îi dă propriei sale soţii bogăţiile sale; el i se dă el însuşi întreg şi totul. Ba mai mult! El se devotează pentru ea. Pentru ea el este în durere şi în lacrimi; el trăieşte în sărăcie şi în muncă; el moare în chinul Crucii. Şi când prin moartea sa, el a curăţit-o pe această soţie, el o înalţă la dreapta Puterii lui Dumnezeu, pe tronul veşnic pe care Tatăl său i l-a pregătit. Prin El natura umană a fost divină, ea este îmbogăţită cu bunătăţile cereşti care sunt moştenirea naturală a Miresei. Această unire nu putea fi sterilă; căci din ea iese familia divină a celor Aleşi, familia nenumărată, popor infinit, care umple cerul şi pământul, timpul şi veşnicia. Iată căsătoria pe care trebuie s-o continue unirea noastră pe pământ ca o reprezentare. Şi de acolo îşi scoate căsătoria creştină cele mai nobile înălţimi şi cea mai îmbelşugată binefacere.

Condiţia primă şi esenţială: indisolubilitatea – Cum va fi căsătoria creştină imaginea unirii veşnice a Cuvântului cu natura omenească, dacă această căsătorie nu era indisolubilă? Aşa este ea. ***Aşa este scris despre primele ceasuri ale vieţii neamului omenesc: "Ceea ce a unit Dumnezeu omul să nu despartă", de asemenea oricare ar fi putut fi deformarea adusă operei divine în cursul veacurilor, oricare ar fi legislaţiile omeneşti, voinţa lui Dumnezeu şi legea lui sunt de neschimbat.*** Dumnezeu a făcut indisolubilă prima căsătorie; Iisus Hristos reparând orice ruină, revocând orice îngăduinţă, aducând totul la integritatea sa şi la primele perfecţiuni, îi dă căsătoriei indisolubilitatea ei.

De altfel ne este uşor de a înţelege raţiunea şi convenirea legii indisolubilităţii. Ce devine fără ea căsătoria? Ce ajunge familia? Ce ajunge mai ales femeia, marea şi dureroasa victimă a divorţului?

Inutil de a comenta Legea atât este ea de clară. "Femeia este legată prin lege ca să nu se căsătorească cât timp trăieşte bărbatul ei". Voi obiectaţi că Moise a permis divorţul? "Pentru aceasta a venit Fiul lui Dumnezeu, pentru această formă a slujit, pentru aceasta şi-a vărsat sângele său, moartea a distrus-o, păcatul i-a stins, a dat harul larg al Duhului Sfânt, ca să te ducă pe tine la un studiu mai înţelept şi mai mare". Cu Iisus Hristos căsătoria revine la perfecţiunea ei nativă, deşi au făcut-o patimile omeneşti să cadă. De altfel chiar în redactarea "Cărţii de despărţire" aceia despre care vorbeşte la Moise, se vede apărând dezgustul şi animozitatea: ***"Pentru învârtoşarea inimii voastre v-a dat Moise".***

Dumnezeu îngăduia, pentru a evita rele mai mari, însă divorţul absolut interzis sub legea creştină, nu este mai puţin, acolo unde este vorba de cele mai depline rele. Unirea lipsită de sinceritate, patimile fără frână, siguranţa viitorului, apărarea femeii, educaţia copiilor, afacerile ele însăşi de siguranţă, acestea sunt relele. Dimpotrivă unde legea indisolubilităţii este ascultată în mod nobil, căsătoriile sunt prospere fiindcă ele nu se încheie decât cu maturitate şi înţelepciune.

Înţelepciune în pregătire – Această înţelepciune se va arăta deodată în motivele pentru care se căsătoreşte, în alegerea pe care şi-o va face ca pentru o soţie.

1. În motive – Noi am spus-o, căsătoria ne este dată de la Dumnezeu pentru că punând într-o soţie afecţiunea inimii şi odihna simţurilor, noi să nu ne dedăm la necinste şi la dezordinile iubirii libere. Un altul mai nobil şi mai fin este în întrecerea reciprocă care ne menţine în evlavie şi în slujirea lui Dumnezeu: "ca să fim plăcuţi lui Dumnezeu". Însă un al treilea motiv nu trebuie uitat. Dumnezeu îi dă bărbatului soţia ca "ajutor". Ea are calităţi speciale, aptitudini personale, care completează pentru binele familiei, ceea ce bărbatul va fi neputincios să dea. Bărbatul este lucrătorul dinafară, femeia este grija dinăuntru. Ea nu va putea ocupa posturi în viaţa publică, căci ea este rânduită în mod special de Dumnezeu pentru slujirea în casă. Atunci deci când un om gândeşte să încheie o căsătorie, pretinde ca să arunce ochii peste aceste ajutoare multiple pentru a-şi fixa alegerea sa.

2. Şi această alegere se va face prin excluderile următoare – Omul tânăr dacă este înţelept nu va avea niciodată în vedere un depozit de belşug. El nu va face din căsătoria sa un comerţ al aurului. El să ia seama. Dacă lui îi pare dulce şi comod de a trăi pe belşugul adus de soţia sa va plăti aceasta bunăstare cu cele mai dure jertfe. Pe acela, prin propria sa iubire mai întâi. Căutând o femeie bogată el se dă de stăpân. Adesea un stăpân imperios şi arogant, totdeauna un stăpân plin de exigenţă. Câte uniri tulburate din această cupiditate urâtă! Adăugând că, preocupat înainte de

toate de belşug şi nefăcând nici o căutare de calităţi intime la ea fiind tânără, el nu face decât să-şi pregătească o viaţă plină de amărăciune şi de chinuri. Şi dacă se pierde prematur aceasta soţie şi el trebuie să restituie zestrea, la sărăcie se adauga ridicolul şi un ridicol meritat.

Destul de înşelat este omul care-şi fixează alegerea sa în mod unic pe slabele înfăţişări ale frumuseţii. Această frumuseţe va înflori, mai repede încă decât de obicei îşi va pierde farmecele. Şi ce va mai rămâne dacă sub această frumuseţe de o zi, se ascund defectele care vor împodobi toată viaţa.

Cuviinţă în celebritate – Familiile creştine să nu uite niciodată că această căsătorie este “o Taină mare” o alegere sfântă, a cărei celebrare trebuie să păstreze cu grijă amprenta divină. Trei caractere vor salva această origine divină a sfinţeniei: evlavia, decenţa, iubirea.

1. **Evlavia** – *Să ne amintim de nunta din Cana, pe care o socotise vrednică Omul-Dumnezeu s-o sfinţească prin prezenţa sa, cea a mamei sale a apostolilor săi. Preotul a primit acel dar tainic, el a fost amestecat în mod tainic cu Taina; biserica s-a deschis pentru moment întregii asistenţe, dimineaţă a fost ca şi sfinţită prin rugăciunile liturgice şi binecuvântările arătate soţilor. Nu este oare drept ca ziua întreagă să se păstreze parfumul sfinţeniei care s-a răspândit peste ea de dimineaţă?*

2. **Decenţa** – *Cât nu este de dispreţuit acel du-te vino necurat şi lasciv, care în anumite locuri, necinsteşte banchetul nunţilor şi seara care urmează?… Cât de vinovate sunt aceste cântece, aceste cupluri, aceste aluzii obscene, aceste scene de teatru, unde pudoarea primeşte atâtea lovituri mortale! Este aceasta urmarea naturală şi logică a ceremoniei grave şi curate de dimineaţă!*

3. **Iubirea** – *Vreţi voi nunţi binecuvântate de Dumnezeu? faceţi să ia parte la ele săracii. Ca mulţumirea lor îmbucurată de milosteniile voastre să facă mirilor un cortegiu a cărui pompă n-o va egala nici o strălucire. Cu ei vine Hristos, la fel precum cu oaspeţii voştri necuraţi merge diavolul. Familii cu adevărat creştine, introduceţi acest obiect de a face, din săraci oaspeţii bucuriilor voastre din căsătorii; păziţi-vă de un lux inutil pentru a vă face plăcuţi prin aceşti prieteni ai lui Dumnezeu.*

II –Virtuţile şi viciile în căsătorie

Se poate zice de familie, la fel de drept ca de State, ca pe cât le înalţă virtutea şi le face prospere pe atâta le consumă viciul şi fie duce la ruină. Sunt deci virtuţi proprii soţului, precum îi sunt vicii opuse de care trebuie să fugă el.

Care sunt aceste vicii şi care sunt aceste virtuţi?

Iubirea în căsătorie – Dacă iubirea premerge, cu atât mai mult trebuie să urmeze ea. Dacă ea pregăteşte unirea, cât trebuie să-i rămână suavitatea, forţa şi salvarea ei. Şi care va fi această iubire voită sub ochiul lui Dumnezeu şi epuizându-se în Dumnezeu Însuşi, izvor al iubirii mele, continuitatea ei şi rodirea ei? Care-i sunt caracterele? Care-i sunt motivele? Care-i este obiectul?

1. Care-i sunt caracterele? – Cum trebuie să se iubească soţii? ***Dumnezeu şi căsătoria le cere lor o iubire de devotament, o iubire din bunăvoinţă, la nevoie de compătimire şi de iertare. Aceea este iubirea dublă cu care a iubit Cuvântul omenirea ca soţie a sa.***

O iubire de devotament. Soţul va trebui să se devoteze pentru soţia sa. Pentru ea sunt intervenţiile lui, pentru ea va trebui să facă jertfe. Munca sa, sudorile sale, pericolele sale, oboselile lui au ca obiect de a o susţine. Trebuie să-şi dea viaţa pentru ea? el nu va putea, sub pedeapsa de a trăda iubirea să se sustragă de la acest eroism.

Trebuie însă şi o iubire din îngăduinţă, de iubire, de iertare. Va fi ea fără defect această soţie? Nu va avea ea ceasuri de decădere şi de uitare? Poate această decădere va merge până în adânc, până la cădere, însă unde a căutat Cuvântul pe cea pe care păcatul n-o împiedica să fie iubită, suportată, ajutată? Acela este eroismul iubirii în Iisus Hristos, aşa va rămânea în Biserică; aşa se arăta el în iubirea inepuizabilă păstrată pentru păcătoşi.

Dacă soţii nu ştiau nici să se suporte, nici să se ierte, unde va fi iubirea lor? De altfel, în iubire numai, este pusă nădejdea de ajutor şi de îndreptare. Fără iubire nu-l transformi nici măcar pe sclav, cu atât mai puţin pe o soţie?

2. Care-i sunt motivele? – Ele sunt multe şi toate de-o putere hotărâtoare. Mai întâi este originea femeii. ***Dumnezeu voind să facă din iubire baza chiar a căsătoriei a voit ca omul să iubească în soţia sa propriul său trup.*** Ea este din el, este a lui. În prima zi în Eden, Dumnezeu a scos-o pe Eva din Adam în extaz; în a doua din marile zile ale omenirii, Hristos adormit pe Cruce, a fost scoasă Biserica sa, soţia sa, născută din sângele său şi din apa ce a curs din coasta sa deschisă de suliţa

soldatului. ***Dacă deci soţul îşi ura soţia sa, înseamnă că el şi-ar urî propria sa carne, şi când el o iubeşte nu face decât să urmeze impulsul naturii sale şi înclinarea inimii sale.***

Apoi este legea fundamentală a căsătoriei. "Nu pe atâta s-o iubim pe soţia noastră că este soţie, pe cât este membrul nostru şi îşi are originea din noi, căci această lege a stabilit-o Dumnezeu". Lege atât de aspră, pretenţie divină atât de absolută, încât soţul nu mai poate prefera nimic în locul soţiei sale. Pentru ea el trebuie să părăsească "pe tatăl său şi pe mama sa", şi să pună mai presus de cea mai adâncă, de cea mai naturală, de cea mai veche dintre iubiri, iubirea pe care el a făgăduit-o celei cu care s-a făcut "un altul el însuşi". Şi această lege este dublă, având deodată rădăcina sa în Dumnezeu şi în natură, vizând totodată iubirea lui Hristos pentru Biserica sa, iubire pe care trebuie s-o reproducă căsătoria, vizând mai mult condiţia naturală care face din femeie mădular chiar al omului; căci zice apostolul: ***"Bărbatul trebuie să-şi iubească femeia sa precum se iubeşte pe sine".***

Apoi este un efect misterios al harului. ***"Este o taină mare, zice apostolul".*** Da, cu adevărat destul de mare şi destul de străină! ***Două fiinţe nu se cunosc, poate nu s-au văzut niciodată, însă Dumnezeu le rânduieşte pe unul altuia; intervine adesea o împrejurare care le apropie şi la o primă privire reciprocă se aprinde flacăra tainică a iubirii.***

Şi părinţii? La ei de asemenea să admirăm o taină. Această fiică pe care grijile lor generoase au cuprins-o atâta vreme, de care le era insuportabil să se despartă un moment, ei o dau, ei se despart de ea, ei o înzestrează cu această zestre, ei care sunt de altfel atât de avari. Şi toată această purtare împotriva naturii se începe şi se sfinţeşte cu cele mai uimitoare uşurinţe. Dumnezeu este acolo. Puterea lui şi înţelepciunea lui poruncesc şi natura se desjudecă pentru a asculta de el. Şi să n-o pierdem niciodată din vedere.

Dumnezeu schiţează astfel în căsătorie taina prin excelenţă, Unirea Cuvântului său cu natura omenească: "Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos şi în Biserică".

Mai este încă fericirea casei care pretinde această iubire. Când Dumnezeu făcea din iubirea bărbatului pentru femeie cea mai categorică dintre iubiri; când pentru a face această iubire, mai de nerezistat încă el creează femeia, proprie carne a bărbatului; când el permitea rolul imens jucat de iubire în viaţa întreagă a omenirii, ce avea el în vedere dacă nu forţă, siguranţă, fericirea căminului casei?

Acolo unde stăpâneşte iubirea între soţ şi soţie totul va fi progresist în acest interior fericit. Căci iubirea reciprocă va asigura educaţia bună a copilului; iubirea va face să stăpânească în această împărăţie familială ordinea, armonia, puterea şi rodirea în fapte. Trebuie respectul ierarhiei, bărbatul este şeful, femeia îi datoreşte respect şi ascultare, ***însă cine mai bine decât iubirea va şti menţine această superioritate deoparte, acest respect pe de alta?*** Luaţi aminte la aceste familii patriarhale. Ce putere! Ce pace! Ce fapte! Însă de asemenea ce iubire gingaşă îi unea pe Avraam şi pe Sara; consideraţi înainte de toate iubirea cu totul divină care uneşte pe Hristos cu Biserica sa.

Iubirea este necesară pentru armonia şi dreapta repartizare a foloaselor şi a darurilor. Soţii se completează unul pe altul; nici bărbatul nu este complet fără femeie, nici femeia fără bărbat. Defectele unuia sunt compensate de calităţile celuilalt; darurile reciproce se fac echilibru reciproc. Armonia stabilită de Dumnezeu în trupul nostru se înmulţeşte în familie. Capul este conducătorul, membrele slujesc şi ajută şi ascultă. ***Ori iubirea este aceea care menţine totul în unire şi în pace. Acela va fi rolul iubirii în căsătorie. Iubirea îi va da şefului ungerea şi devotamentul: iubirea îi va da femeii şi copiilor uşurinţa şi bucuria ascultării.***

3. Care-i este obiectul – ***Omul să ştie bine ceea ce trebuie să iubească în femeie şi ceea ce nu trebuie, dacă el este înţelept şi avizat să nu ţină nici o seamă. Ceea ce trebuie să iubească acestea sunt calităţile inteligenţei şi ale inimii, acestea sunt virtuţile, este purtarea înţeleaptă şi prudentă, este devotamentul, este credinţa şi sfinţenia.***

Ceea ce nu trebuie să ţină nicidecum în seamă, este mai întâi frumuseţea. Frumuseţea este lucru slab, lucru trecător, lucru stricăcios. Şi de altfel chiar atunci când prin imposibil, această frumuseţe va dura triumfând de-a lungul anilor şi a bolilor, obişnuinţa îi va răpi încântarea ei. Cu cât mai minunate frumuseţi vom contempla noi decât cele ale naturii? Ori obişnuinţa ni le-a făcut nesimţite. De altă parte urâţenia nu-i poate răpi femeii încântările solide şi durabile pe care i le comunică virtutea.

Să nu mai căutăm bogăţia în soţie. Iubirea din aurul ei este o iubire învechită, care ne ameninţă cu înşelări dureroase şi ne va produce dureri usturătoare.

Credincioşia în căsătorie – Obligaţia credincioşiei reciproce în căsătorie şi dimpotrivă nedreptatea necredincioşiei se stabilesc pe planurile grave şi raţiunile cele mai hotărâtoare.

1. Mai întâi este contract – Contractul cel mai solemn, donaţia cea mai sfântă. Este contractul care leagă soţii unul de altul; este donaţia pe care şi-o fac ei unul altuia cu totul din ei înşişi. Nici soţia, nici soţul stăpânirea trupului lor, de acum înainte nu mai este a lor. Ei şi le-au dat. Este un bun comun de care nici unul, altul nu poate dispune pentru a-l da în afară. ***Când apostolul îi zice soţului: "Bărbatul este dator cu bunăvoinţă faţă de soţia sa" el nu înţelege nici o altă "bunăvoinţă" decât pe cea a fidelităţii conjugale.*** Dacă soţul nu poate în conştiinţă să risipească zestrea soţiei lui, cu cât mai puţin poate el să-i sustragă donaţia pe care i-a făcut-o el de la sine însuşi? A fi necredincios, infidel, înseamnă a călca unul din cele mai sfinte înţelegeri.

2. Mai mult, dacă nu ar fi acest motiv atât de grav al contractului, ar rămâne simpla echitate, problemă vulgară a dreptăţii. Ce! Această tânără curată şi delicioasă copilă, ţi s-a dat ţie în loialitatea sufletului ei; ea s-a dat fără rezervă; pentru aceea şi-a părăsit tatăl său şi mama sa şi s-a exilat din casa sa şi din viaţa ei fericită de altădată. Şi ca schimb, tu îi faci prin lipsa ta de purtare, cea mai crudă dintre insulte. Poate tu vei fi scrupulos socotitor al zestrei ei, şi cinstea ei tu o vei prostitua cu oarecare curtezană urâtă? Şi nu merge până la a obiecta caracterul servil şi înşelător a celei cu care tu ţi-ai înlocuit soţia ta legitimă, adulterul nu este mai puţin format, insulta mai puţin atingătoare, nedreptatea mai puţin consumată.
Mulţime de nedreptate! Soţul desfrânat nu mai ţine nici o seamă de calităţile şi de bogăţia şi de frumuseţea naturii soţiei sale, a cărei frumuseţe nu mai ştie să-l captiveze. El a trădat-o, cu o lovitură a încetat s-o mai iubească: "Din curăţie iese iubirea". ***Fidelitatea singură este salvatoarea iubirii.***

3. Cu necinstea şi infidelitatea soţilor vine ruina căminului casei. Cum să presupui pacea şi unitatea acolo unde trădarea irită inima, unde din rănile ulceroase se strică sufletul şi provoacă urî veşnice şi discriminări neîncetate? De altfel aceia este urmarea imediată a infidelităţii conjugale, vinovatul prinde un dezgust în interior. Ne mai iubind soţia sa, cum va iubi el copiii săi? Interesele temporale ele însele vor participa la dezgustul general şi vor fi mai curând în ruină la rândul lor. Obsedat de vederile necurate ale iubirilor lui adultere nefericitul nu mai are activitate şi forţa decât pentru a-şi potoli pofta sa: "Desfrânatul totdeauna îşi are închipuirea stricată în mintea sa".

4. Dacă el este încă sensibil, încât vinovatul se gândeşte la ruina cea mai de de plâns a sufletului său şi a mântuirii sale. Dumnezeu care a întemeiat familia va răzbuna asupra acelora care o întină şi o distrug. Dumnezeu care a dat legile căsătoriei nu va lăsa nepedepsită călcarea lor. Dumnezeu care se declară ca temeiul

şi răzbunătorul văduvei şi al orfanului va lua în mână cauza unei soţii batjocorite şi a copiilor părăsiţi şi trădaţi.

Încrederea reciprocă în căsătorii - În căsătorie, unde evlavia adevărată, o virtute solidă, sunt salvarea inevitabilă reciprocă să înlăture pentru totdeauna orice bănuială injurioasă,orice invidie nestăpânită, orice pretenţie neliniştitoare, orice închidere injurioasă. După viciul care prin adulter ruinează un cămin al casei, nimic nu-l strica mai mult decât ca nedreapta neîncredere. Aceste neîncrederi rănesc de moarte iubirea. Ele strică unirea, ele distrug fericirea, ele aduc după ele tristul cortegiu al crimelor şi al certurilor, al învinuirilor şi al injuriilor. Soţul sau soţia neîncrezându-se îşi strică propria lor fericire şi nu mai lasă să se bucure consoarta lui de nimic.

Stăruinţa căminului familiar – A-l părăsi înseamnă să înceapă ruina; a-i rămâne fidel, înseamnă a-i continua unitatea. Că soţul îşi iubeşte interiorul său, că el îl preferă faţă de agitaţiile dinafară, precum trebuie să prefere însoţirea cu femeia sa, chiar societăţii celor mai dragi prieteni ai săi şi a celor mai apropiaţi vecini.

Iubindu-şi interiorul său, el trebuie să ştie să se intereseze de tot ce se petrece aici şi se face acolo. Ei să ştie să remarce ceea ce se face bine pentru a-i da laudele drepte. Că ceea ce se face rău să nu-i scape şi ca el să ia măsuri măsurate. Oh! mai ales când aici se stabileşte obiceiul rugăciunii în comun. Cât este ea de frumoasă, cât de puternică este ea înaintea iui Dumnezeu, cât este de bogată această rugăciune în tot felul de binecuvântări! Împreună de asemenea când soţii merg la Biserică, luând parte la sfintele slujbe şi intrând în Cuvântul Sfânt care se vesteşte aici. Când aceste predici se fac după aceia obiectul convorbirilor lor. Dacă sărăcia îi persecută, ca ei împreună să ştie s-o suporte în lipsurile ei şi în asprimile ei. Că singura fericire pe care o doresc ei şi o caută să facă să guste unirea lor.

Gingăşia şi politeţea în căsătorie – Dacă apostolul zice în general: ***“în cinste daţi-vă întâietate”*** cu cât mai mult această curtenie de limbaj, această gingăşie, aceste precauţii, aceste atenuări, aceste îngăduiri reciproce trebuie să fie regula raporturilor între soţi. Şi cum situaţia este diferită pentru fiecare din ei politeţea trebuie să îmbrace fiecare formele ei diferite. Femeia este subiectul, bărbatul este “capul”. Aceea ca şi acesta va dovedi bunăvoinţa sa după croiala sa particulară.

1. **Delicateţea şi politeţea la femeie** – În totul ea va dovedi pentru soţul ei încredinţarea; ea va şti, păstrându-şi demnitatea ei, s-o recunoască pe a lui ca cea mai înaltă. Nimic nu este mai potrivnic delicateţei procedeelor decât de a vrea să

stăpâneşti şi să te substitui soţului tău în poruncire şi conducere. Sara, soţia lui Avraam, este modelul soţiilor sub acest raport.

Cu cât mai mult se va abţine femeia de la orice injurie şi de la orice reproş, de la orice învinuire nepotrivită. Chiar dacă soţul ei merită să fie mustrat pentru indolenţa lui sau lipsa de aptitudine, chiar dacă lenea lui pune în pericol soarta familiei, femeia nu se va îndrepta spre nici un limbaj injurios.

2. **Delicateţea şi politeţea la bărbat** – Chiar aici trebuie amintite mai ales preceptele divine ale iubirii şi ale bunăvoinţei din amabilitate. Cât de uşor va putea bărbatul abuza de superioritatea sa şi de forţa sa.

El se va afla poate în trei împrejurări deosebite. Sau el are această mare fericire între toţi de a avea o femeie înţeleaptă, bună, blândă, prevenitoare: atunci ce nedreptate şi ce cruzime va fi de a o trata fără bunăvoinţă şi fără politeţe! Sau soţia lui lasă sub cele mai multe raporturi de dorit. Oh! atunci el să cheme la sine sentimentele de evlavie creştină şi de credinţă şi ca să nu le uite niciodată nici în injurii nici în tratările rele.

De obicei soţia lui va fi bună însă fără experienţă; el a luat-o ca pe o copilă, cum va putea el aştepta de la ea o înţelepciune consumată? În mod blând, puţin câte puţin, prin învăţături, unde iubirea îşi va arăta delicateţea şi pretenţia ei delicată, el va înlătura de la ea defectele pe care le-a observat şi o va forma pentru virtuţi de soţie, de mamă, de stăpână a casei.

III – Datoriile în căsătorie

Să parcurgem mai ales pe cele care sunt mai caracteristice bărbatului: apoi pe cele care o privesc pe femeie.

Datoriile cele mai particulare ale soţului

- *Prima sa datorie este de a menţine în mod demn superioritatea pe care i-o atribuie Dumnezeu, puterile care i le conferă, stăpânirea care i-o acordă în casa familiară.*

Patru titluri ale acestei superiorităţi. El este mai întâi şef femeii, precum Iisus Hristos Bisericii. Femeia iese din el, şi nu el provine din femeie. Nu bărbatul a fost creat pentru femeie, ci femeia pentru bărbat. – Acelea sunt cele patru titluri ale lui. Cine nu vede ce datorii le corespund acestora.

- *O a doua obligaţie a soţului este de a avea grijă de viaţa soţiei şi de a copiilor*. A lui sunt grijile şi ostenelile vieţii publice.
- *O a treia obligaţie este de a conduce pe femeia sa, pe ea s-o sfătuiască, s-o înveţe, de a o mustra cu iubire.*

Femeia trebuie să găsească în soţul ei un ghid sigur, un sfătuitor înţelept şi blând, un ajutor solid, însă ca îndemnurile şi mustrările să fie totdeauna moderate cu răbdare dictate de o iubire adevărată şi purtări de înţelepciune creştină. Această soţie este ea lumească şi cochetă, totdeauna ocupată cu atuurile, avidă să se însoţească şi să se împodobească? Soţul ei s-o aducă puţin câte puţin prin reflexii abile potrivite la o simplitate potrivită.

Se mânie ea pentru sărăcie şi aspiră cu nerăbdare la bogăţie, la bunăstare, la lux? Soţul ei să-i insufle cu dreptate şi răbdare eroismul şi avantajele dumnezeieşti ale sărăciei. Aşa va face el pentru lipsurile pe care le va vedea în însoţitoarea sa; astfel forţa blândeţii şi a răbdării va aduce corectarea spre înţelepciune şi spre virtute.

Datoriile particulare ale femeii. Aceste datorii privesc soţul ei, copiii ei, interiorul ei, ca soţie mamă, stăpână a casei.

1. **Datoriile care privesc soţul ei** – Ea îi datorează zidire, ea îi datorează supunere conjugală.

Zidirea. Rolul de soţie creştină este imens sub acest raport. Şi să vedem mai întâi cum Dumnezeu îl pune în mod fericit în măsură să se achite de el. Viaţa femeii este retrasă, calmă, tăcută, în sânul căminului ei. Pe când soţul ei este agitat, ca o barcă în mijlocul valurilor dezlănţuite, în mijlocul tulburărilor publice ale vieţii, ea ca într-un port liniştit, este la adăpost de agitaţii în casa ei. Cât îi este de uşor de a-şi reculege sufletul ei şi de a-1 împodobi cu gânduri sfinte şi cu rugăciuni! Uşor ea merge la biserică, şi chiar atunci când datoriile societăţii o cheamă în lume, pudoarea şi reţinerea impuse de sexul ei îi sunt o salvare sigură.

Care este de acum datoria ei? Ea trebuie, când soţul întră agitat şi obosit, adesea mort pentru şocurile vieţii dinafară, să fie mângâietoarea lui şi sfătuitoarea lui iubitoare. Şi ceea ce n-ar obţine de la el prietenii lui cei mai influenţi, ea înarmată cu farmecele ei inspirate şi din iubirea ei va şti să obţină. Prin soluţia evlavioasă şi credincioasă bărbatul cel mai răzvrătit faţă de datoriile creştine se va găsi la sfârşit învins, convins şi plecat.

Ce n-au putut asupra soţilor lor aceste femei minunate despre care ne vorbeşte Scriptura? Deborele, Iuditele, Persidele, Mariile, Priscilele, şi aceste împărătese

atât de minunate sfătuitoare ale soţilor lor? Însă de asemenea ce nu poate femeia pentru răul fără început, fără seriozitate, fără conduită? Ce n-a putut femeia lui Abesalom, a unui Samson? Ea ar fi făcut să cadă Iov, dacă Iov n-ar fi fost de neînvins în răbdarea sa şi în credinţa sa.

Şi cum se va pune mireasa ca să-l sfinţească astfel pe soţul ei? Cum va şti ea să învingă împărăţia încântărilor ei, prin influenţa dulce a virtuţii ei, făcând mai întâi fericit pe acela pe care se străduieşte să-l facă bun.

Şi cum va distruge ea fără greşeală această operă măreaţă? Dacă este lumească, dornică după toalete şi după lux, răspândind în deşertăciuni plusurile casei şi dezolându-l pe soţul ei prin pretenţiile distrugătoare ale frivolităţilor ei, atunci grijile, surdele tulburări, sau tristeţile vor mări ruina soţului în afacerile ei. Atunci învinuirile şi certurile, se poate prevedea unde se va opri dezordinea în acest interior dezolant?

Soţia îi datorează, soţului ei supunere conjugală. Această datorie este gravă, pe care ea n-o ignoră niciodată. Dacă prin oarecare motiv nelegitim oricare ar fi acesta, refuzurile ei îl vor duce pe soţ la dezordine, ea va purta responsabilitatea în faţa lui Dumnezeu.

2. **Datoria femeii ca stăpână a casei** – Dumnezeu împărţind datoriile familiei şi atribuind bărbatului greutăţile dinafară şi pretenţiile vieţii publice, păstrează pentru femeie conduita interiorului. Acolo este domeniul şi câmpul ei de acţiune.

Adevărate nenorociri cad asupra căminului atunci când femeia neglijează conducerea. Nu sunt pentru femeie sarcinile publice nici să împlinească funcţii sociale. Ea nu este făcută nici pentru magistratură, nici pentru adunările populare, nici pentru tulburarea frontului, pentru alte cariere pe care trebuie să le îndeplinească numai bărbatul.

Pentru femeie grijile casei unde nimic nu trebuie şi nu poate s-o înlocuiască sunt ale ei. "Nu poţi să dai hotărâri în senat, însă poţi să dai hotărârea lucrurilor familiare şi chiar mai bine decât bărbatul poţi administra lucrurile casei. Nu poţi administra public, însă poţi să-i educi frumos pe copii; poţi să-i deprinzi bine pe copii să nu facă răul, şi să ţie în slujire familia".

Aşa a reglat dumnezeiasca înţelepciune tot lucrul. Acolo unde omul va fi neîndemnatic, femeia primeşte toată aptitudinea. Acolo unde femeia este deplasată, bărbatul aduce facultăţile potrivite. Şi dacă bărbatul a primit ca parte administrarea

cea mai înaltă şi cea mai cinstită, înseamnă că ei trebuie să aibă în familie primul rang şi să-i rămână şeful necontestat.

Datoria comună amândurora – Această datorie este educaţia copiilor. Iată opera esenţială; iată opera grea; iată opera la care se cere contribuţia femeii de nelipsit.

1. Iată opera esenţială – Ea hotărăşte asupra viitorului temporal şi veşnic al copilului; ea decide asupra fericirii familiei. Şi nu este oare lucru nebun pe cât de distrugător, că diferiţi iau seama la interesele cele mai de nimic, pe când cu privire la educaţia copiilor lor ei sunt indiferenţi şi dezinteresaţi? Ei vor reflecta pentru cumpărarea unui colţ de pământ, vor lua mii de măsuri ca să nu fie înşelaţi în cumpărarea unui cal sau a unui asin; şi ce ajung fiii lor? ei nu se ocupă de aceasta nicidecum? La cine-i încredinţează ei? ei n-au nici-o grijă. Dacă se va pierde trupul şi sufletul lor ei nu se interesează.

2. Iată lucrul greu – Cu ce se va compara pe dreptate tinereţea? Cu aceşti cursari fugari duşmani ai oricăror porunci şi ai frâului, care în săriturile lor nesocotite şi violente, rănesc pe ceilalţi şi se rănesc mai întâi pe ei înşişi. "Lucru greu şi aspru este tânărul…" Şi cum să se piardă ea pentru a reuşi în educaţia copiilor? Trebuie mai întâi să-i formeze pentru disciplina. Trebuie să le insufle în mod puternic principiile religioase. Trebuie a studia în adânc chemarea lor.

Mai întâi disciplină, ascultarea, formarea moravurilor. Copilul să fie plecat de la început sub jug. Să se evite moleşeala, luxul, excesele bunăstării. Ca el să fie curat totdeauna! Curăţia la copii la omul tânăr, iată marele obiect al pretenţiilor părinţilor la care sunt avizaţi. Totul se pierde, prezentul şi viitorul, dacă omul tânăr este stricat. Omul tânăr desfrânat va fi mai târziu soţul infidel. Să fie format astfel la o viaţă frugală şi ostenitoare.

Însă nimic nu foloseşte fără principiile religioase. ***"Educaţi pe aceştia în disciplina şi ascultarea de Dumnezeu, zice Pavel".*** Nimic nu va folosi fără de religie; cu ea totul se întoarce spre folos şi spre bogăţie.

Vedeţi pe Ana soţia lui Fanuel, ea îl dă lui Dumnezeu pe fiul ei şi acest fiu ajunge minunatul profet Samuel. ***Ca copilul să ştie să gândească, ca şi creştin, această înţelepciune îi va folosi mai mult decât toate celelalte.***

- *În loc să aspire la bogăţie el va avea sufletul destul de înalt pentru a dispreţui bogăţia.*

- *În loc de a urmări slava şi onorurile lumii acesteia, el se va încununa cu splendorile veşnice.*
- *În loc de a se ambiţiona spre o viaţă mai lungă, el va aspira la o viaţă divină fără de sfârşit.*
- *În loc de a fi abil să vorbească frumos, el va avea elocvenţa faptelor, prestigiul pe care-l da virtutea.*

Să ne gândim la eroii străluciţi pe care i-a produs religia în cursul veacurilor. Se va obiecta că o asemenea educaţie duce negreşit la starea călugărească? Şi unde va fi răul dacă tânărul părăseşte veacul ca pe un ocean prea bogat în înnecuri pentru a intra în calmul şi în siguranţa portului? De altfel părinţii să cunoască responsabilitatea care apasă peste el, ca ei să se gândească la mustrările lui Dumnezeu dacă ei se opun chemării fiului lor sau a fiicei lor.

3. Acest lucru i se cuvine în mod deosebit femeii – Două prime motive sunt cunoscute. Mai întâi este aptitudinea minunată dată de Dumnezeu femeii privind opera educaţiei. Apoi uşurinţa pe care i-o procură viaţa liniştită şi tăcută pe care o duce ea în casă, departe de luptele şi de tulburările vieţii publice. Mai este încă o a treia raţiune pe care ne-o arată PaveL Educaţia bună a copiilor este pentru femeie răscumpărarea unei greşeli vechi. Ea a fost sedusă, 1-a sedus pe bărbat; să lucreze acum la mântuirea celor pe care i-a pierdut prin păcatul ei în Paradisul pământesc. “Femeia se va mântui prin naşterea de fii, dacă-i va educa”.

IV – O căsătorie în biblie

Ea este de citit şi de meditat de către toţi părinţii creştini această Biblie, unde căsătoria fiului din făgăduinţă, Isaac, este plăcut istorisită. Ce învăţământ se concentrează aici! Ce lumină iese din ea! Cum un tată şi o mamă trebuie să înveţe din ea, cum trebuie să trateze o afacere atât de gravă, şi să rupă cu uşurătatea, rătăcirile, iluziile lumii. Concluzia căsătoriei lui Isaac va rămâne model din toate pentru părinţii înţelepţi şi credincioşi şi vor scoate concluzia sub ochiul lui Dumnezeu, pentru fericirea copiilor lor.

Primele preocupări părinteşti – Patriarhul Avraam a vegheat şi el se gândeşte la statornicia lui Isaac. Adesea părinţii uşuratici şi superficiali ascultă primele deschideri venite nu ştiu de unde şi vor angaja primele convorbiri cu înaintemergătorii ca garanţie. Cel mai adesea singurul lor ghid va fi ambiţia sau avariţia, înşelaţi cum sunt ei de soartă sau de nume. Oh! nu este aşa Avraam. Cum alegerea unei soţii este de o importanţă capitală, Eliezer este credinciosul lui

intendent, omul de încredere, înţelept, experimentat pe care-l însărcinează să facă acele căutări.

Însă unde să caute, unde să aleagă soţia lui, care-i va plăcea tânărului? Oh! nu în lumea stricăciunii plăcerilor! nu în mijlocul risipirilor şi al luxului, mai ales de necredinţă şi de indiferenţă religioasă. Avraam îl face pe Eliezer să jure că nu va alege niciodată pentru fiul lui o Cananeancă: ***"Te jur pe Dumnezeul cerului şi al pământului ca să nu iei fiului meu soţie dintre cananience".*** Este mediul lui, mediul de credinţă şi de fidelitate de unde va fi luată tânăra fiică a cărei evlavie şi credinţă vor corespunde cu cea a soţului ei.

Însă cum să reuşească? Înainte de toate punând pe Dumnezeu în atât de esenţiale interese. Avraam cheamă luminile şi ajutorul lui Dumnezeu milostiv, a cărui binefaceri nenumărate le cheamă el. Dumnezeu care l-a aparat atâta până aici îl va părăsi acum?

Alegerea – Eliezer a plecat în regiunile îndepărtate pentru a-şi îndeplini grava şi dificila lui misiune. Noi nu-l găsim în tulburarea lumii, în căutările suspecte din societăţi tulburătoare şi uşuratice: el este aşezat singur pe marginea unei fântâni şi vorbeşte cu Dumnezeu şi primele gânduri ale lui sunt la Dumnezeu. Dumnezeu îi va arăta pe soţia lui Isaac. El o cere în mod respectuos şi o nădăjduieşte şi iată chipul celei pe care vrea el pentru fiul stăpânului său. Aceasta va fi o fată activă şi muncitoare. Ce să faci dintr-o moleşită? Ce să facă cu un copi bolnav şi anemic. El o vrea sfântă şi robustă. El o vrea curată, o vrea cu totul feciorească! În sfârşit, ea trebuie să fie înălţată în aceleaşi idei, în acest fel de viaţă, cu aceleaşi virtuţi cu care este înălţat stăpânul ei. Şi după ce să recunoască el tânăra fată înzestrată cu aceste calităţi, pe care el vrea să le afle la ea?

Să ascultăm rugăciunea. "Copila căreia eu îi voi zice: dă-mi găleata ta să beau şi ea va răspunde: bea şi tu şi cămilele tale le voi adăpa, aceasta este cea pe care ai pregătit-o robului tău Isaac şi prin aceasta voi cunoaşte că ai făcut milă cu stăpânul meu Avraam".

Şi vine tânăra fată: ea vine condusă de Dumnezeu; ea vine arătând mai mult farmec şi virtuţi pe care nici nu le-a visat Eliezer. Ea este cu totul frumoasă. Ea este fecioară prea curată şi de o curăţie minunată şi încercată: "Fecioară şi bărbat n-a cunoscut". Ea este robustă şi activă, ea este care în ciuda belşugului părinţilor ei, se achită de alergările penibile la fântână. Ea este modestă, căci fără a privi la străin, ea aşteaptă ca el s-o întrebe, însă abia şi-a formulat el întrebarea sa, că iubirea străluceşte în graba ei de a-i sluji.

Ce-i rămâne lui Eliezer dacă nu să binecuvânteze pe Dumnezeu a cărui milă l-a făcut atât de bine şi atât de sigur să reuşească. Ce-i mai rămâne lui încă, dacă nu de a-i face fetei tinere un ultim şi adânc studiu?

Ziua nunţilor – Ce au fost ele aceste nunţi, dacă nu simple şi grave, demne şi pioase? Nici o risipire nesănătoasă, nici o amuzare nepotrivită.

Unirea – Şi ce devine această unire atât de sfânt pregătită şi împlinită? Un cuvânt o arătă cu totul întreagă. ***"Şi a primit-o Isaac de soţie pe aceea şi s-a mângâiat în durerea care i-a pricinuit-o moartea mamei sale Sara".***

Acela este binele căsătoriei pe care l-a conceput Dumnezeu şi l-a instituit. Soţul nu cunoaşte şi nu iubeşte decât pe soţia sa. El părăseşte pentru ea pe tatăl său şi pe mama sa; viaţa cea veche se transformă într-una nouă şi el nu va mai cunoaşte de acuma înainte alte încântări decât cele ale soţiei sale, altă casă decât cea pe care o întemeiează, altă bucurie decât cea pe care o va gusta în casa sa. Rănile pe care i le fac lucrurile dinafară, amărăciunile vieţii, zdrobirile muncii, vor găsi în societatea soţiei sale alinarea lor şi suportul lor.

Să rezumăm. Tot ceea ce s-a zis despre căsătorie cuprinde învăţăturile pe care trebuie să le precizăm.

1. Învăţături pentru părinţi – Tatăl, capul familiei, va şti ce pretenţie, ce seriozitate, ce tărie de principii va avea să dezvolte când va alege pentru fiul său sau pentru fiica sa pe cei care singuri pot să-i ofere garanţii serioase de credinţă şi de virtute. Mama, ea le va lua-o mai dinainte la aceştia. Printr-o educaţie evlavioasă şi serioasă, ea va pregăti îndelung pe fiica sa să devină o soţie împlinită, în spatele uşurătăţii, risipirii, plăcerilor nesănătoase, stricăciunilor urâte; fiica ei, evlavioasă, modestă şi simplă în manierele ei, în aspiraţiile ei şi gusturile ei, activă şi lucrătoare, generoasă şi devotată, va şti să dirijeze interiorul, va înălţa o familie, va suporta uşor multiple sarcini ale căsătoriei.

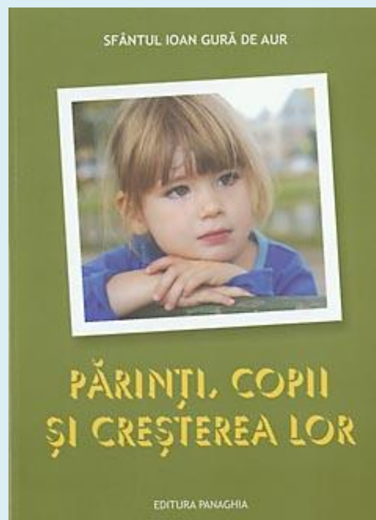
2.Celor tineri – Ei riscă cea mai minunată dintre mize. Ei vor aduce deci în pregătirea unui viitor atât de grav toată maturitatea şi prudenţa care se potrivesc. Ei îşi vor termina motivele. Ei vor alunga uşurătatea şi orice îndemn spre patimi. Chiar în celebrarea căsătoriei lor ei se vor feri de orice pompă dezonorantă, şi ba mai mult încă de plăcerile necurate şi de bunurile fără reţinere.

Care sunt urmările unei căsătorii înţelepte şi sfinte? Pacea,unirea, bucuria stabilă, faptele roditoare, o viaţă cu totul fericită şi adâncită în împlinirea datoriei.

Care sunt urmările căsătoriei rău contractate? Lipsa de unitate, certurile, separaţiile scandaloase, divorţurile urâte şi funeste.

Din Bogăţiile oratorice
Sfântul Ioan Gură de Aur
Editura Pelerinul Roman
2002

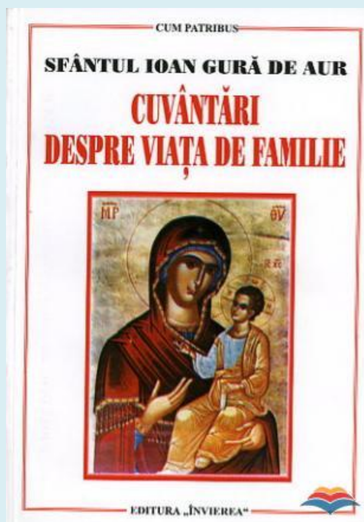
Sfântul Ioan Gură de Aur - Părinţi, copii, creşterea copiilor - Căsătoria

La celebrarea nunţii să nu chemăm flautişti sau citarezi sau coruri pentru că, având un asemenea mire desăvârşit, e absurd să-l facem de ruşine cu asemenea lucruri. Să-i chemăm pe Hristos şi pe ucenicii Săi.

Unui asemenea mire îi va merge totul din plin, îi va merge totul bine. El îşi va educa copiii, la rândul lui, aşa cum l-ai educat tu pe el şi tot aşa mai departe, încât vei crea o familie şi urmaşi de aur.

Sfântul Ioan Gură de Aur - Cuvântări despre viaţa de familie - Duhul Sfânt şi căsătoria

„Şi a fost", zice, ***„în anul în care a murit împăratul Ozia, că am văzut pe Domnul şezând pe scaun ridicat şi preaînalt"*** (Isaia 6, l).
- Cine zice acestea?
- Isaia, văzătorul serafimilor, cel care s-a legat cu nunta şi totuşi a atins harul.

Şi ieri aţi fost cu luare aminte la prooroc, însă ascultaţi-l şi azi: ***„Ieşi tu şi Iasuf, fiul tău"*** (Isaia 7, 3). Este de trebuinţă ca nici pe acestea să nu le trecem cu vederea. „Ieşi tu şi fiul tău". Oare avea proorocul fiu? Aşadar, dacă avea fiu, avea şi femeie, ca să afli că nunta nu este rea, ci rea e desfrânarea. Noi cu mulţi discutăm şi le zicem!

- Pentru ce nu trăieşti în chip drept? Pentru ce nu arăţi o vieţuire cu luare aminte?
- Cum să pot, ar zice [careva], dacă nu mă despart de nevastă, dacă nu mă despart de copii, dacă nu mă despart de lucruri şi treburi?
- Dar ce, nunta este piedică? Spre ajutor ţi-e dată femeia, nu ca să uneltească împotriva ta. ***Proorocul nu avea femeie?*** Şi nunta nu s-a făcut piedică pentru a avea Duhul Sfânt *(2 Deci problema esenţială, ori de eşti căsătorit, ori de nu eşti, este dobândirea Duhului Sfânt.)*. Se şi însoţea cu femeie si era şi prooroc.

Moise n-a avut femeie? Însă şi piatra a despicat-o, şi aerul l-a schimbat, şi cu Dumnezeu a vorbit, şi mânia dumnezeiască a oprit-o.

Avraam nu avea femeie? Şi s-a făcut tată al multor neamuri şi al Bisericii. L-a avut fiu pe Isaac. Însă şi acest [fiu] nu i s-a făcut pricină de a-şi arăta virtuţile? Nu

l-a adus jertfă pe fiul său, rodul nunţii? Nu s-a făcut şi tată, dar şi prieten al lui Dumnezeu? Nu a fost preot [ce a jertfit] dragostea sa [pentru fiul său]? Preot şi tată! Nu vezi firea biruită şi credinţa lui mai puternică [decât firea]? Nu vezi mila de părinte călcată în picioare şi virtutea credinţei biruitoare? Nu vezi pe tată pierit şi pe iubitorul de Dumnezeu încununat? Nu ai văzut pe cel cu adevărat iubitor de copil şi iubitor de Dumnezeu? Oare nunta i-a fost piedică? Nicidecum!

Mama Macabeilor nu era femeie? Nu a dat şapte copii - ceată de sfinţi ? Nu i-a văzut pe ei mucenici? Nu a stat ca un munte care nu se clatină? Nu a stat, mărturisind pentru fiecare dintre ei? Nu e maică de mucenici şi nu a mărturisit de şapte ori? Căci în timp ce aceia erau chinuiţi, ea primea lovitura. Nu ca şi cum n-ar fi simţit nimic a purtat toate acelea, căci era mamă şi tirania firii îşi arăta puterea, însă nu a biruit-o. Era ca o mare învălurită. Dar după cum marea înnebunită se potoleşte, aşa şi firea care se ridica asupra ei a înfrânat-o cu frica lui Dumnezeu. Cum i-a mângâiat ? Cum i-a crescut? Cum i-a înfăţişat lui Dumnezeu şapte biserici, statui de aur, ba mai de preţ decât aurul? Fiindcă nicidecum nu străluceşte aurul pe cât străluceşte sufletul mucenicilor. A stat tiranul şi a plecat învins de o singură femeie. Acela a înconjurat-o cu arme, şi ea a biruit cu râvna [prokymia]. Acela a aprins cuptor, si ea a aprins virtutea Duhului. Acela a mişcat o armată, iar ea s-a înălţat către îngeri. Jos se uita la tiran, iar în minte îl avea pe Cel Ce împărăteşte sus. Jos se uita la chinuri, dar socotea premiile cele de sus. Jos privea la pedeapsa de aici, iar în minte avea nemurirea viitoare (de aceea şi Pavel zice: ***„Nu privim la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd”*** (II Corinteni 4, l8). Nu cumva nunta i-a fost piedică?

Dar ce zici de Petru, temelia Bisericii, cel îndrăgostit nebuneşte de Hristos, cel neînvăţat în cuvânt şi biruitorul retorilor, cel nedăscălit care a rupt gurile filosofilor, cel ce a nimicit superstiţiile elinilor ca pe o pânză de păianjen, cel ce a înconjurat lumea, pescuitorul în mare şi pescarul lumii, nu avea şi acesta femeie? Ba avea! Iar că avea, ascultă-l pe evanghelist. Ce zice? ***„A intrat lisus la soacra lui Petru care era aprinsă de friguri”*** (Matei 8, l4). Unde e soacră, acolo e şi femeie. Unde e femeie, acolo e şi nuntă.

Dar Filip, nu avea patru fiice (cf. Faptele Apostolilor 2l, 8-9)? Iar unde sunt patru fiice, acolo e şi femeie şi nuntă.

Dar Hristos? Din fecioară era, dar a fost prezent la nuntă şi a adus şi un dar. ***„Nu mai aveau”***, zice, ***„vin”*** (Ioan 2, 3). Şi a prefăcut apa în vin, cinstind prin feciorie nunta, admirând nunta prin darul [făcut]. A făcut asta nu ca să te îngreţoşezi de nuntă, ci să urăşti desfrânarea. Chiar dacă ai femeie, eu îţi făgăduiesc mântuirea cu

preţul primejduirii mele. [Numai tu] ia aminte la tine însuţi. Femeia, dacă este bună, este ajutorul tău.

Dar dacă nu e bună? Fă-o tu bună! Au existat şi soţii bune şi rele, ca să nu ai pretexte. Sarra într-adevăr era bună. Dar îţi voi arăta şi o femeie rea. Cum era soţia lui Iov? Era rea, de vreme ce îl sfătuia să blesteme [pe Dumnezeu]. Dar nu l-a vătămat pe bărbat femeia lui Iov. Oare a clătinat ea turnul, a nimicit diamantul, a biruit stânca? A bătut pe ostaş? A scufundat corabia? A scos din rădăcină copacul? Nimic din toate acestea! Ci pe măsură ce aceea lovea, mai tare se făcea turnul. Pe cât ridica aceea valuri, corabia nu se scufunda, ci plutea cu vânt bun. Rodul s-a pârghuit, dar copacul nu s-a clătinat. Frunzele au căzut, dar rădăcinile au rămas neclintite.

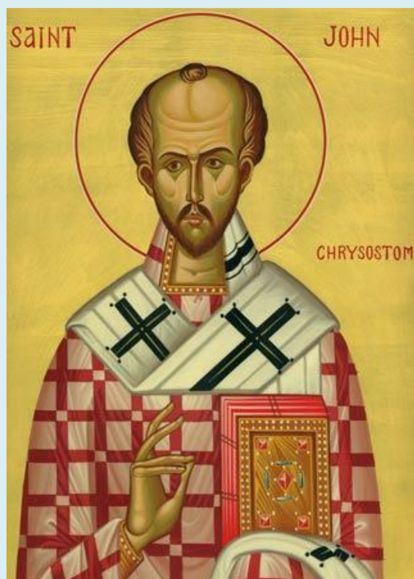
Acestea le zic ca nimeni să nu ia ca pretext răutatea femeii. Este rea? îndreapt-o!
- Dar, vei zice, m-a zvârlit din Rai!
- Dar şi la ceruri te-a suit! *(3 Paralelă între Eva şi Fecioara Maria.)* Firea e aceeaşi, deosebită e libera alegere [gnome].

A lui Iov soţie era rea. Dar Suzana era bună. Egipteanca [lui Putifar] era neînfrânată, dar Sarra era cuviincioasă. Ai văzut-o pe una? Priveşte şi la cealaltă!

Pentru că şi între bărbaţi unii sunt răi, alţii sârguitori. Bun era Iosif, dar bătrânii *(4 Se referă la bătrânii din cazul Suzanei.)* erau desfrânaţi. ***Ai văzut şi răutatea şi virtutea. Acestea nu se judecă după fire, ci după libera alegere [gnome}. Să nu-mi dai, aşadar, pretexte!***

(Extras dintr-un ciclu de omilii dedicat prorocului Isaia.)

Sfântul Ioan Gură de Aur - Care este cel mai bun moment pentru căsătorie ?

Când băiatul crește, pregătește nunta chiar înainte de stagiul militar. Dacă vede că-i aduci repede o nevastă şi că nu mai rămâne mult până la însurătoare, va putea rezista flacării dorinţei. Dacă, însă, te vede nepăsător, vede că mai amâni şi tot aştepţi să câştige mai întâi mulţi bani şi apoi să faceţi nunta, disperat, va aluneca repede spre desfrâu.

Dar, vai, rădăcina relelor este aici dorinţa de a strânge cât mai mulţi bani. Nimănui nu-i va păsa că fiul tău trebuie să devină cuminte şi îngăduitor, căci toţi vor fi posedaţi de mânia de a strânge bani.

De aceea, vă rog, mai întâi să-i puneţi ordine în suflet. Dacă un tânăr vine la mireasa lui cu sufletul curat, dacă vede numai trupul ei, atunci şi dorinţa lui va fi mai puternică, teama de Dumnezeu va fi mai mare şi căsătoria va fi cu adevărat curată şi cinstită.

Trupurile lor sunt curate şi neprihănite şi pentru aceasta şi copiii le vor fi binecuvântaţi. Soţii vor fi îngăduitori unul cu celălalt, pentru că amândoi sunt neştiutori de alte "obiceiuri" şi vor asculta unul de celălalt.

Dacă, însă, tânărul va începe să se desfrâneze înainte de căsătorie şi se va nărăvi la tot felul de obiceiuri destrăbălate, îşi va lăuda soţia numai prima şi a doua noapte şi va aluneca apoi repede spre desfrâu, căutând la soţia sa râsul neghiob şi trivial,

cuvintele pline de necuviinţe, expresiile prefăcute şi tot ce înseamnă neruşinare, despre care nu ne este permis a vorbi mai mult.

Sunt lucruri pe care o soţie nu e dispusă să le ofere şi cu care nu se va păta niciodată. Ea a făgăduit soţului său să-şi împartă viaţa cu el, să-i dăruiască copii, nu să fie neruşinată şi să râdă prosteşte. I-a făgăduit să stea acasă şi să-l corecteze, în aşa fel încât să fie cu adevărat un om vrednic de respect şi cuviincios, nu să-i dea prilejuri de desfrâu.

Îţi par dulci cuvintele desfrânatei? Da, ştiu, vorbeşte şi Scriptură despre asta: ***” … buzele celei străine, (ale desfrânatei), picură miere”*** (Pilde 5, 3). De aceea vă spun eu toate acestea ca să vă avertizez că mierea aceea curând se transforma în fiere, cum spune, tot Scriptura mai departe: ***“… şi cerul gurii sale e mai alunecător decât untdelemnul. Dar la sfârşit ea este mai amară decât pelinul, mai tăioasă decât o sabie cu două ascuţişuri”*** (Pilde 5, 4).

(Omilia a V-a la Epistola I către Tesaloniceni)

Sfântul Ioan Gură de Aur - Părinţi, copii, creşterea copiilor - Căsătoria trebuie făcută devreme

Şi dacă tot vrei să rămână să trăiască în lume, să-i găseşti o mireasă cât de repede. Să nu aştepţi să fie luat la armată sau să-şi înceapă cariera. Mai întâi ai grijă ca sufletul lui să fie în deplină rânduială şi pe urmă să capete faimă printre ai lui. Nu crezi că va fi o căsnicie reuşită dacă soţii şi-au păstrat amândoi fecioria? în primul rând soţia devine mult mai înţeleaptă, la fel şi tânărul ei soţ. Nu crezi că iubirea lor va fi, înainte de toate, curată?

Cel mai important lucru, însă, este acesta: Dumnezeu va fi mult mai îndurător cu ei şi va copleşi căsnicia lor cu binecuvântări nenumărate, dat fiindcă cei doi tineri s-au unit întocmai cum El a poruncit. Tânărul va păstra în minte numai iubirea pentru soţia sa şi chiar dacă vreodată îl va cuprinde dorinţa pentru vreo altă femeie, nu se va lăsa aprins de ea şi o va dispreţui repede şi de tot.

Dacă-ţi lauzi fetiţa şi îi spui că e frumoasă, bine-crescută, cuminte şi celelalte, să adaugi: “Vezi că, dacă nu eşti harnică, logodnicul tău n-o să te mai vrea de soţie” şi apoi, ca şi cum aceasta ar fi cea mai mare primejdie, se va strădui să fie harnică şi cuminte. Dacă iubirea unei logodnice l-a convins pe Iacov, acel om sfânt, să mai muncească încă şapte ani pentru socrul său Laban care-l înşelase, cu atât mai mult acelaşi lucru se va întâmpla şi la noi.

Spune-i tânărului că toate rudele logodnicei şi toată familia sa: tatăl, mama, sclavii, servitorii, rudele, prietenii şi vecinii îi urmăresc cu atenţie purtările. Leagă-l strâns încă de la început cu această legătură şi va deveni un om înţelept. Şi dacă nu se va

putea căsători chiar din fragedă tinereţe, va avea cel puţin logodnică de mic, ca să-l stimulezi şi să aibă ambiţia de a fi cel mai bun.

Sfântul Ioan Gură de Aur - Părinţi, copii, creşterea copiilor - De ce e necesar ca tinerii să se căsătorească devreme

Dacă un tânăr n-a învăţat desfrânarea, nici adulterul, le va învăţa şi oricine se culcă cu prostituatele şi cu desfrânatele, repede va ajunge şi la adulter. Şi dacă nu va ajunge să păcătuiască cu femei desfrânate măritate, atunci o va face cu desfrânate despărţite.

Ce vă sfătuiesc eu: ca să tăiaţi cu totul rădăcinile păcatului. Voi, care aveţi băieţi tineri, care se pregătesc să înceapă viaţa, atrageţi-i cât de repede în "jugul" căsătoriei. Pentru că multe sunt dorinţele care pun la încercare înfrânarea unui tânăr necăsătorit şi voi, ca părinţi, trebuie să-l ţineţi în frâu ba cu sfaturi, ba cu ameninţări, ba speriindu-i, ba promiţându-i una sau alta. Aşadar, când vine vremea căsătoriei, nu mai staţi pe gânduri.

Uite, vorbesc ca o peţitoare, dar copiii voştri trebuie să se căsătorească.
Nu mi-e ruşine să vorbesc astfel, pentru că nici sfântul apostol Pavel nu s-a ruşinat să spună: ***"Să nu vă lipsiţi unul de altul …"*** (I Corinteni 7, 5), cuvinte care ne-ar face să ne ruşinăm; şi totuşi el nu s-a ruşinat. Nu la cuvintele în sine s-a gândit, ci la faptele cuviincioase la care duc astfel de cuvinte.

Care este cel mai bun moment pentru căsătorie ? Când băiatul creşte, pregăteşte nunta chiar înainte de stagiul militar. Dacă vede că-i aduci repede o nevastă şi că nu mai rămâne mult până la însurătoare, va putea rezista flacării dorinţei. Dacă, însa, te vede nepăsător, vede că mai amâni şi tot aştepţi să câştige mai întâi mulţi bani şi apoi să faceţi nunta, disperat, va aluneca repede spre desfrâu.

Dar, vai, rădăcina relelor este aici dorinţa de a strânge cât mai mulţi bani. Nimănui nu-i va păsa că fiul tău trebuie să devină cuminte şi îngăduitor, căci toţi vor fi posedaţi de mânia de a strânge bani.

De aceea, vă rog, mai întâi să-i puneţi ordine în suflet. Dacă un tânăr vine la mireasă lui cu sufletul curat, dacă vede numai trupul ei, atunci şi dorinţa lui va fi mai puternică, teama de Dumnezeu va fi mai mare şi căsătoria va fi cu adevărat curată şi cinstită.

Trupurile lor sunt curate şi neprihănite şi pentru aceasta şi copiii le vor fi binecuvântaţi. Soţii vor fi îngăduitori unul cu celălalt, pentru că amândoi sunt neştiutori de alte "obiceiuri" şi vor asculta unul de celălalt.

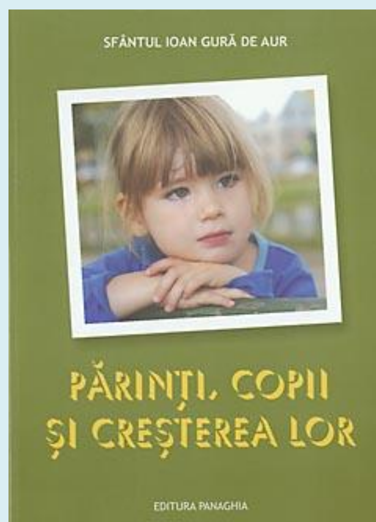
Dacă, însă, tânărul va începe să se desfrâneze înainte de căsătorie şi se va nărăvi la tot felul de obiceiuri destrăbălate, îşi va lăuda soţia numai prima şi a doua noapte şi va aluneca apoi repede spre desfrâu, căutând la soţia sa râsul neghiob şi trivial, cuvintele pline de necuviinţe, expresiile prefăcute şi tot ce înseamnă neruşinare, despre care nu ne este permis a vorbi mai mult.

Sunt lucruri pe care o soţie nu e dispusă să le ofere şi cu care nu se va păta niciodată. Ea a făgăduit soţului său să-şi împartă viaţa cu el, să-i dăruiască copii, nu să fie neruşinată şi să râdă prosteşte. I-a făgăduit să stea acasă şi să-l corecteze, în aşa fel încât să fie cu adevărat un om vrednic de respect şi cuviincios, nu să-i dea prilejuri de desfrâu.

Îţi par dulci cuvintele desfrânatei? Da, ştiu, vorbeşte şi Scriptura despre asta: ***" … buzele celei străine, (ale desfrânatei), picura miere"*** (Pilde 5, 3). De aceea vă spun eu toate acestea ca să vă avertizez că mierea aceea curând se transforma în fiere, cum spune, tot Scriptura mai departe: ***"… şi cerul gurii sale e mai alunecător decât untdelemnul. Dar la sfârşit ea este mai amară decât pelinul, mai tăioasă decât o sabie cu două ascuţişuri"*** (Pilde 5, 4).

(Omilia a V-a la Epistola I către Tesaloniceni)

Sfântul Ioan Gură de Aur - Părinţi, copii, creşterea copiilor - Câteva pretexte pe care le aduc părinţii ca să nu-şi căsătorească devreme copiii

1. "E tânăr"

Va spune cineva: "Dar e tânăr !". Sigur, ştiu şi eu asta. Dar, dacă Isaac s-a căsătorit când avea 40 de ani şi era fecior şi-şi trăise viaţa în curăţie deplină, cu atât mai mult ar trebui să gândească la fel şi tinerii noştri care au primit un har mai mare de la Duhul.

Dar, ce pot să fac? Voi nu suportaţi să se îngrijească cineva de cuminţenia lor şi, deşi îi vedeţi cum se necinstesc ei înşişi, vă faceţi că nu vedeţi şi nu vă pasă. Îi lăsaţi să se spurce şi să se umple de toată mizeria şi scârba, neştiind că cel mai mare câştig în căsătorie este pentru tineri acela de a-şi păstra trupul curat. Dacă nu se întâmpla aşa, atunci căsătoria nu slujeşte la nimic. Voi faceţi tocmai pe dos, exact contrariul. Când copiii voştri se umplu de o mie de pete, degeaba îi mai căsătoriţi, fără nici un rost.

2. "Trebuie să aşteptăm să-şi facă un rost în viaţă"

Va spune iarăşi cineva: trebuie să aşteptăm să-şi facă mai întâi un rost în viaţă, să-şi facă o carieră în politică. La asta vă gândiţi, dar sufletul lor nu vă interesează şi deşi e părăsit, vă faceţi că nu vedeţi.

De aceea totul e plin de confuzie, de tulburare şi de dezordine. Grija pentru suflet a ajuns ceva neobişnuit, în schimb, de atenţia voastră se bucură toate lucrurile de

nimic. Nu ştii că cea mai mare binefacere pe care o poţi face copilului tău e acea de a-l păstra curat de necurăţia desfrânării ?

Sfântul Ioan Gură de Aur – Cuvânt la zisa proorocului Isaia: "Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi preaînalt" (6, 1).Lauda cetăţii Antiohiei. Şi dovedire dumnezeiască împotriva celor ce opresc nunta.

Strălucită ni s-a făcut astăzi priveliştea şi luminată adunarea. Oare care să fie pricina? Secerişul cel de azi este rodul seminţelor de ieri. Ieri am sădit şi astăzi culegem. Căci nu lucrăm pământ neînsufleţit care zăboveşte creşterea, ci suflete cuvântătoare; nu este fire care zăboveşte, ci dar care grăbeşte. Poporul nostru este cu bună rânduiala şi mulţimea noastră iubitoare de ascultare. Ieri a fost chemat, iar astăzi se încununează. Roada sfătuirii de ieri este ascultarea cuvântului de astăzi. De aceea şi noi semănăm seminţele cu osârdie, pentru că vedem că holda este curată, neavând cale călcată, nici piatră stearpă, nici mărăcini care să înnece, ci pământ adânc şi gras, care îndată ce primeşte seminţele ne dă nouă şi spicul. Acestea le zic totdeauna şi nu voi înceta să le zic.

Căci lauda cetăţii noastre este nu că are patricieni, dregători înalţi, nu pentru că are statui multe, nici că are îndestulare de cele de nevoie, sau că are aşezare bună, ci pentru că are popor iubitor de ascultarea cuvântului lui Dumnezeu şi locaşuri ale lui Dumnezeu pline, căci Biserica este ceea ce desfătează în toate zilele cu cuvânt care curge şi cu dorinţa care nu se stinge niciodată.

Aşadar cetatea nu este lăudată pentru zidiri, ci pentru locuitori. Să nu-mi zici că cetatea romanilor este mare şi lată, ci arată-mi mie acolo un popor aşa de iubitor de ascultare.

Căci şi Sodoma avea turnuri, iar Avraam numai un cort, dar venind îngerii, au trecut cu vederea cetatea şi au poposit în cort (Fac. 18), căci nu căutau case strălucite, ci înconjurau să caute fapta bună şi frumuseţe sufletească.

Altădată pustia avea pe Ioan, iar Cetatea pe Irod, dar pustia era mai frumoasă şi mai vestită decât cetatea. Pentru ce ? Pentru că proorocia nu este pentru zidiri. Şi le zic acestea, ca niciodată să nu lăudăm vreo cetate pentru lucruri care se strică. Ce-mi zici de case şi de stâlpi ? Acestea se strică odată cu viaţa aceasta.

Intră în Biserică şi vezi cinstea cea bună a cetăţii ; intră şi vezi pe săraci stăruind de la miezul nopţii până la ziuă, vezi privegheri sfinte care unesc zi cu altă zi, vezi-i pe aceia că nici ziua nici noaptea nu se tem de tirania somnului sau a sărăciei.

Mare cetate este şi Mitropolie a toată lumea. Câţi episcopi şi dascăli n-au venit din alte părţi aici şi folosindu-se de poporul de aici, s-au dus şi în alte locuri să propovăduiască şi să sădească legea care au văzut-o aici ? De-mi vei zice de dregătorii şi de mulţime de bani, din frunze lauzi pomul, iar nu din roade. Iar acestea le zic nu măgulindu-vă pe voi, ci propovăduind fapta cea bună a voastră. Fericit sunt eu pentru voi, fericiţi sunteţi şi voi pentru voi înşivă. ***"Fericit este cel ce grăieşte la urechile celor ce ascultă"*** (Int. lui Sirah 25, 12).

Aşadar şi eu m-am făcut fericit. ***"Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetează de dreptate"*** (Mt. 5, 6). Aţi văzut cum v-aţi făcut fericiţi datorită vouă ? ***Fericit este bărbatul care pofteşte cuvinte duhovniceşti. Şi aceasta vă deosebeşte pe voi de dobitoacele cele necuvântătoare. Căci nu alcătuirea trupului, nici hrană, nici băutură, nici viaţă nu ne deosebeşte de dobitoacele cele necuvântătoare, pentru că acestea le avem de obşte cu ele.***

Dar prin ce se deosebeşte omul de dobitoacele cele necuvântătoare ? Cu cuvântarea. De aceea omul se numeşte fiinţă cuvântătoare. Şi precum se hrănesc trupurile, aşa şi sufletele; trupul cu pâinea, iar sufletul cu cuvântul. Dar de vei vedea vreun om mâncând piatră, oare vei mai zice că acesta este om? Şi de vei vedea pe unul că nu se hrăneşte cu cuvântul, vei zice că el a pierdut firea de om; iar ***cinstea omului este dată de creşterea lui şi cu trupul şi cu sufletul.***

Şi pentru că stadionul nostru s-a umplut, pentru că marea cea tulburată de valuri s-a liniştit şi pentru că noianul cel înviforat s-a alinat, ***veniţi să scoatem corabia, întinzând limba în loc de pânză, în loc de zefir chemând darul Duhului, iar în loc de cârmă întrebuinţând Crucea.***

- ✓ *Marea are ape sărate, dar aici este apă vie;*
- ✓ *acolo sunt vieţuitoare necuvântătoare, aici suflete cuvântătoare;*
- ✓ *acolo cei ce înoată trag din apă la pământ, aici cei ce înoată trag de la pământ la cer;*
- ✓ *acolo corăbii, aici cuvinte duhovniceşti;*
- ✓ *acolo corabia are scânduri, iar aici cuvinte bune întocmite;*
- ✓ *acolo pânze, iar aici limba;*
- ✓ *acolo adierea zefirului, aici suflarea Duhului;*
- ✓ *acolo cârmaci este un om, iar aici este Hristos.*

Şi deşi s-ar învifora corabia, dar nu se îneacă. Şi poate şi în linişte să înoate, dar n-a lăsat-o Cârmaciul, ca să vezi şi răbdarea celor ce înoată şi să cunoşti cu dinadinsul şi înţelepciunea Cârmaciului.

Să audă elinii, să audă iudeii isprăvile noastre şi să vadă superioritatea Bisericii. Câţi n-au luptat împotriva Bisericii ? Dar niciodată n-a fost biruită. Câţi tirani, câţi împăraţi, August, Tiberie, Gaie, Claudie, Neron. Câţi puternici n-au prigonit-o, fiind încă tânără? Dar n-au putut s-o biruiască. Ci mai mult cei ce au luptat au pierit şi s-au dat uitării, iar cea persecutată s-a înălţat mai presus de cer. ***Căci Biserica nu petrece numai pe pământ, ci şi în cer.***

Dar de unde este arătat aceasta? Din cele ce s-au petrecut. *Unsprezece ucenici au fost luptaţi de toată lumea, dar ei au birut, iar lumea a fost biruită; oile au biruit pe lupi.* ***Ai văzut vreodată vreun păstor care-şi trimite oile în mijlocul lupilor, şi care nici măcar cu fugă să nu-şi salveze viaţa ? Ce păstor face aceasta? Numai Hristos a făcut aşa ca să-ţi arate că toate isprăvile făcute de aceia nu s-au făcut fireşte după natura lucrurilor, ci mai presus de fire.***

Biserica este mai tare decât cerul. Poate elinul mă osândeşte ca pe un mândru, dar să aştepte dovada lucrurilor ca să cunoască puterea adevărului, că mai lesne se va stinge soarele, decât să piară Biserica.

Cine a zis aceasta ? Cel ce a întemeiat-o, căci zice : ***“Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece”*** (Mt. 24, 35). Şi nu numai că le-a zis, ci le-a şi împlinit. ***Şi de ce a întemeiat Biserica mai tare decât cerul?*** Fiindcă este mai cinstită decât acela. ***Pentru ce s-a făcut cerul? Pentru Biserică, iar nu Biserica pentru cer; cerul este făcut pentru om, iar nu omul pentru cer. Iar toate acestea sunt dovedite din cele ce a făcut El, căci Hristos n-a luat trup ceresc.***

Dar să nu lungim cuvântul, ca să nu ne ducem şi astăzi datori de aici. Ştiţi câte v-am făgăduit ieri, să ne pregătim să le plătim, căci pentru cei ce au lipsit le-am pornit. Şi devreme ce cei care au lipsit şi-au împlinit treburile lor, iar că venirea lor de faţă ne-au pus înainte masă scumpă, haideţi să punem dinainte bucăţele, bucate nestricate. Că deşi sunt de ieri, dar nu se strică. De ce ? Fiindcă sunt înţelegeri duhovniceşti care mereu înfloresc, iar nu carne ce se strică, căci cărnurile se strică pentru că sunt materie, iar înţelegerile cu cât stau mai mult cu atât se fac mai mirositoare.

Dar despre ce am vorbit ieri ? Pentru că şi ieri ne-am îndulcit de masă şi chiar cei ce au lipsit nu s-au păgubit.

"Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi preaînălţat" (Îs. 6, 1).
- Cine zice acestea ? Isaia privitorul serafimilor, cel ce n-a stins darul deşi a fost legat prin nuntă.

- Aţi luat aminte la prooroc şi aţi auzit ce a zis el astăzi ? ***"Ieşi… tu şi feciorul tău. . . Iasuv"*** (7, 3). De nevoie este să nu trecem cu vederea nici acestea. "Ieşi tu şi feciorul tău lasuv". Proorocul avea fiu ? Dacă da, avea şi femeie. Şi aceasta ca să-ţi dovedească că nu însoţirea este rea, ci desfrânarea.

Am întrebat pe mulţi, de ce nu trăiesc bine şi cu rânduială şi de ce nu petrec o viaţă cu luare aminte. Iar aceia mi-au răspuns : Nu voi putea de nu mă voi lepăda de femeie, dacă nu mă voi lepăda de copii, dacă nu mă voi lepăda de pricini. De ce ? ***Oare însoţirea este împiedicătoare ? Femeia ţi s-a dat ajutătoare, iar nu vrăjmaşă.***

Oare Proorocul n-a avut femeie ? Dar Duhul n-a oprit însoţirea, ci Proorocul avea şi femeie şi era şi prooroc.

Moisi n-a avut femeie ? Dar a despicat piatră, a schimbat văzduhul, a vorbit cu Dumnezeu şi a oprit urgia cea dumnezeiască.

Avraam oare n-a avut femeie ? Dar s-a făcut tată al neamurilor şi al Bisericii şi având fiu pe Isac, care i s-a făcut pricină de acele isprăvi. Oare n-a voit să aducă jertfă pe fiul său, rodul însoţirii ? Oare nu s-a făcut şi tată şi iubitor de Dumnezeu ? Oare nu s-a făcut preot jertfindu-şi măruntaiele sale ? Preot şi tată. Căci evlavia a biruit firea şi a lucrat fapte binecuvântate călcându-şi rodul lui; a încetat să mai fie

tată şi s-a încununat ca iubitor de Dumnezeu. Dar mai bine zis a fost şi iubitor de fiu şi iubitor de Dumnezeu. Nu cumva l-a oprit însoţirea ?

Dar mama Macabeilor, oare n-a fost femeie? Oare n-a dat şapte fii în ceata sfinţilor ? Oare nu i-a văzut pe ei încununaţi cu mucenicia ? Oare nu stătea ca un munte neclintit ? Oare nu la fiecare dintre ei pătimea mucenicie. Căci chinuindu-se fii ei ea primea rana, pentru că cele ce s-au petrecut nu le-a primit fără pătimire, căci era mamă. Şi firea îşi arată puterea ei, dar n-a biruit. Era mare şi valuri, dar după ce marea se tulbură iarăşi se linişteşte, aşa şi firea ridicându-se se înfrânează cu frică de Dumnezeu. Cum i-a îngrijit ? Cum i-a hrănit ? Cum apoi i-a pus pe toţi şapte înaintea lui Dumnezeu? Chipuri de aur, sau mai bine zis mai cinstiţi decât aurul.

Şi cum că aurul nu este aşa precum este sufletul mucenicilor, ia aminte! Stă tiranul, dar a fost biruit de o femeie şi s-a dus. Acela se luptă cu arme, iar aceasta biruia cu osârdia. Acela a aprins cuptorul, iar această faptă bună a Duhului. Acela pornea oaste, iar aceasta se adăpostea la îngeri ca la un liman. Vedea pe tiranul jos, dar cugeta la Cel ce împărăteşte sus ; vedea chinurile cele de jos, dar număra darurile cele de sus ; vedea pedeapsa ce era de faţă, dar se gândea la veşnicia ce va să fie. De aceea şi Pavel zicea : ***"Neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd"*** (2 Cor. 4, 18).

Nu cumva însoţirea a fost piedică?

Dar Petru, temelia Bisericii, râvnitorul cel aprins al lui Hristos; cel neiscusit cu cuvântul, dar biruitorul ritorilor; cel neînvăţat, dar care a astupat gurile filozofilor, cel ce a rupt înţelepciunea cea elinească ca o pânză de păianjen, cel ce a înconjurat lumea, cel ce a vânat în mare şi a pescuit lumea, oare n-a avut femeie ? Cu adevărat a avut. Şi cum că a avut, ascultă pe evanghelistul, care zice : ***"A venit în casa lui Simon … iar soacra lui Simon zăcea prinsă de friguri"*** (Mc. 1, 29-30). Unde este soacra, acolo este şi femeie. Unde este femeie, acolo este şi nuntă.

Dar Filip, oare n-a avut patru fete ? Şi unde sunt patru fete acolo este şi femeie şi nuntă.

Dar Hristos, deşi s-a născut cu adevărat din Fecioară, a mers la nuntă şi a adus dar. Căci zice: ***"Nu mai au vin".*** Şi a prefăcut apa în vin (În. 2, 3-10). Cu fecioria a cinstit nunta şi cu minunea a lăudat-o, ca să nu te îngreţoşezi de ea, ci ca să urăşti

desfrânarea. ***Şi deşi ai femeie, eu îţi chezăşuiesc mântuirea ta, numai de vei lua aminte, căci femeia cea bună îţi este ajutătoare.***

Dar dacă nu va fi bună ? Fă-o bună. Şi ca să nu te îndreptăţeşti îţi arăt că au fost femei şi bune şi rele. Femeia lui Iov a fost rea, iar Saara a fost bună. Şi deşi femeia lui Iov a fost rea şi vicleană, căci a îndemnat pe Iov să hulească, dar ce a realizat ? A spart diamantul ? A clătinat turnul ? A biruit piatra? A rănit ostaşul? A găurit corabia ? A dezrădăcinat pomul ? Nimic din acestea. Ci aceea a bântuit şi turnul s-a întărit mai mult; aceea a ridicat valurile, dar corabia nu s-a înecat, ci cu vânt bun înota ; rodul a fost cules, dar pomul nu s-a clătinat; frunzele au căzut, dar rădăcina a rămas întărită, Şi le zic acestea ca nimeni să nu pricinuiască răutate femeii.

Este rea? Îndreapt-o! Te-a scos din Rai. Dar te-a suit în cer. Aceiaşi fire, dar minte şi cugetare deosebită. A lui Iov era rea, dar Suzana era bună. Egipteanca era desfrânată, dar Sarra era cinstită. Ai văzut-o pe aceea, vezi-o şi pe aceasta !

Şi între bărbaţi unii sunt răi, iar alţii sunt buni. Iosif era bun, dar bătrânii erau desfrânaţi. ***Ai văzut că peste tot este şi răutate şi faptă bună? Şi nu firea le deosebeşte pe acestea, ci cugetarea minţii.***

Dar să ne întoarcem să plătim celor cărora suntem datori.

"Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia". Voiesc să spun de ce proorocul însemnează timpul.

Ieri am căutat să vedem din ce pricină toţi proorocii vorbesc despre timpul vieţii împăraţilor. Aici obiceiul s-a schimbat, căci nu zice "în zilele lui Ozia", ci când "a murit Ozia".

Acest lucru voiesc să-l lămuresc astăzi. Şi deşi căldura este mare, dar rodul cuvântului este şi mai mare. Şi deşi se face silă trupului şi se slăbănogeşte, dar sufletul se întăreşte şi se veseleşte. Nu-mi spune de arşiţă şi de sudoare ! De transpiri cu trupul, îţi speli sufletul.

Cei Trei Tineri au fost în cuptor, dar n-au pătimit nimic, căci cuptorul s-a rourat. Dacă te gândeşti la sudoare, gândeşte-te şi la răsplătire. Inotătorul pentru nimic altceva nu îndrăzneşte să se arunce în adâncul apelor, fără numai pentru mărgăritare. Iar tu ca să câştigi o vistierie necheltuită şi să-ţi sădeşti vie în sufletul tău, nu suferi arşiţă, nici sudoare ? Nu vezi pe cei ce stau la privelişte cum transpiră şi cum primesc arşiţa cu capul descoperit, ca să se facă robi desfrânării şi să se

supună morţii ? Aceia spre pierzare se ostenesc, iar tu spre mântuire te slăbănogeşti. Eşti luptător şi ostaş.

Deci cine a fost Ozia acela şi de ce proorocul a înseninat moartea lui ? Ozia a fost împărat, bărbat drept, încărcat cu multe fapte bune, dar mai pe urmă a căzut în mândrie, în mândrie, maica răutăţilor, în mândrie, pierzarea diavolului, în trufia cea plină de tulburări.

Şi nimic nu este mai rău decât mândria. De aceea şi tot cuvântul de ieri l-am cheltuit surpând mândria şi îndemnul la smerita cugetare.

Să-ţi spun cât de bună este smerita cugetare şi cât de rea este mândria ?

Păcătosul a biruit pe cei drept, vameşul pe fariseu şi cuvintele au întrecut faptele. Cum au biruit cuvintele? Vameşul zice : ***"Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului"*** (Lc. 18, 13). Iar fariseul : ***"Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câştig".*** Fariseul a arătat fapte ale dreptăţii, iar vameşul a zis cuvinte ale smeritei cugetări, dar cuvintele au întrecut faptei, pierzându-se vistieria aceluia şi sărăcia celuilalt prefăcându-se în bogăţie. Două corăbii cu povară au venit şi au intrat amândouă în port. A vameşului a intrat bine în port, iar fariseul a pătimit înecare de corabie. Ca să cunoşti ce lucru rău este mândria.

Eşti drept să nu smereşti pe fratele tău. Eşti încărcat cu fapte bune, nu imputa greşelile aproapelui, ca să nu-ţi micşorezi lauda. Pe cât eşti de mare, pe atâta smereşte-te. Şi ia aminte cu dinadinsul, iubitule, la ceea ce se vorbeşte. Dreptul trebuie să se teamă mai mult de mândrie decât păcătosul. Despre aceasta şi ieri am zis şi astăzi voi zice pentru cei ce au lipsit ieri.

Conştiinţa păcătosului de nevoie se smereşte, iar a dreptului se înalţă din pricina faptelor lui. Şi precum cei ce au corabia goală nu se tem de piraţi, căci nu vin să spargă corabia care nu are nimic, dar cei ce au corabia plină se tem, căci tâlharii acolo se duc unde este aur, unde este argint, unde sunt pietre scumpe; aşa şi diavolul nu supără uşor pe cel păcătos, ci pe cel drept, căci acolo este mai multă bogăţie.

Şi de vreme ce de multe ori mândria răsare din vrăjmăşia diavolului, de nevoie este să ne trezim. Pe cât eşti de mare pe atâta smereşte-te. Şi când te sui la înălţime, trebuie să te întăreşti ca să nu cazi. De aceea şi Domnul nostru zice : ***"Când veţi face toate cele poruncite vouă, să ziceţi: Suntem slugi netrebnice"*** (Lc. 17, 10).

De ce cugeţi înalt om fiind, rudă cu pământul, de o fiinţă cu cenuşa şi la fire şi la minte şi la deosebirea lucrurilor. Astăzi eşti bogat, mâine sărac, astăzi sănătos, mâine bolnav; astăzi vesel, mâine mâhnit; astăzi întru slavă, mâine întru necinste; astăzi tânăr, mâine bătrân.

Este oare ceva din cele omeneşti care să fie stătătoare şi să nu curgă, precum curg apele râurilor ? Căci îndată ce ni s-a arătat, ne lasă mai repede decât umbra. ***De ce dar cugeţi înalt, o omule, fumul şi deşertăciunea ?*** ***"Omul cu deşertăciunea se aseamănă, zilele lui cu umbra trec"*** (Ps. 143, 3). ***"Uscatu-s-a iarba şi floarea a căzut"*** (Îs. 40, 8). Iar acestea le zic nu defăimând firea, ci înfrânând mândria. Căci mare lucru este omul şi scump bărbatul milostiv.

Dar Ozia acesta fiind împărat şi împodobit cu coroană şi fiindcă era drept a cugetat oarecând înalt şi mai presus de vrednicia sa şi a intrat în Biserică. Dar ce zice Scriptura ? ***"Şi a intrat în Templul lui Dumnezeu ca să tămâieze"*** (2 Paralip. 26, 16).

Împărat fiind răpeşte vrednicia preoţiei. Voiesc să tămâiez pentru că sunt drept. Dar rămâi în hotarele tale. Altele sunt hotarele împărăţiei şi altele cele ale preoţiei. Şi aceasta este mai mare decât aceia. Căci împăratului i s-a încredinţat să cârmuiască cele de pe pământ, iar legea preoţiei stă sus, căci : ***"Câte veţi lega pe pământ vor fi legate şi în cer"*** (Mt. 16, 19). Împăratului i s-au încredinţat cele de aici, mie cele cereşti. Iar când zic mie, înţeleg pe preot.

De vei vedea preot nevrednic, nu prihăni preoţia. Căci nu trebuie să prihăneşti darul, ci pe cel ce întrebuinţează rău darul cel bun. Şi Iuda s-a făcut vânzător, dar acest lucru nu aduce prihănire vredniciei apostoleşti, ci socotelii aceluia ; nici vina nu este a preoţiei ci a răutăţii aceluia. Aşadar şi tu nu prihăni preoţia, ci pe preotul care întrebuinţează rău lucrul cel bun.

Şi când cineva vorbeşte cu tine şi zice: Ai văzut pe creştinul acela ? Răspunde-i : Eu vorbesc cu tine despre fapte, iar nu despre persoane.
Căci câţi doctori nu s-au făcut ucigaşi dând otravă în loc de doctorii ? Dar nu prihănesc profesia, ci pe cel ce a întrebuinţat-o rău.
Câţi corăbierii n-au înecat corăbii? Dar nu prihănesc meşteşugul marinăresc ci mintea cea rea a acelora.
Şi de vei vedea un creştin rău, nu vorbi de rău preoţia şi învăţătura Bisericii, ci pe cel ce întrebuinţează rău darul cel bun.

- ✓ *Împăratului i se încredinţează trupuri, iar preotului suflete,*

- *împăratul iartă datorii de bani, iar preotul datorii de păcate.*
- *Acela sileşte, acesta îndeamnă.*
- *Acela cu porunca, acesta cu sfătuirea.*
- *Acela cu arme materiale, acesta cu arme duhovniceşti.*
- *Acela face război împotriva barbarilor, el poartă război împotriva diavolilor.*

Mai mare este vrednicia aceasta. De aceea împăratul îşi pleacă capul sub mâinile preotului şi peste tot în Scriptură cea veche se spune că preoţii ungeau pe împăraţi.

Dar împăratul acela trecând peste hotarele sale şi sărind peste îngrădirea datoriilor împărăteşti, a intrat în Templu cu stăpânire voind să tămâieze. Dar ce zic preoţii ? ***"Nu se cuvine ţie, Ozie, a tămâia"*** (2 Paralip. 26, 18).

Vezi cugetarea îndrăzneaţă, care nu se sfieşte ; limbă care se atinge de cer, libertate nerobită ; trup de om şi minte de înger, care umblă pe jos, dar petrecea şi în cer ? Au văzut pe împărat, dar n-au văzut porfira, au văzut pe împărat, dar n-au văzut coroana. Să nu-mi spui că vrednicia împărătească te îndreptăţeşte să calci legea.

Nu ţi se cuvine ţie, o împărate, să tămâiezi în Sfânta Sfintelor. Treci peste hotare şi cauţi ceea ce nu ţi s-a încredinţat ? De aceea şi pe cele ce le-ai luat le vei pierde. "Nu se cuvine ţie a tămâia, ci preoţilor". Aceasta nu este slujba ta, ci a mea. Ţi-am răpit porfira ? Atunci nu-mi răpi preoţia. ***"Nu se cuvine ţie a tămâia, ci preoţilor fiilor lui Aaron".*** Acestea s-au petrecut cu multă vreme după moartea lui Aaron.

Dar pentru ce n-a zis numai "preoţilor", ci a adăugat şi numele tatălui lor Aaron ? În vremea lui s-a întâmplat următorul lucru: Datan, Aviron şi Core s-au ridicat împotriva lui Aaron, şi îndată s-a deschis pământul şi i-a înghiţit, arzându-i cu foc din cer (Num. cap. 16). Deci voind să-i aducă lui aminte de întâmplarea aceea, ca şi altădată preoţia a fost invidiată, dar n-a fost necinstită, deşi au năvălit asupra ei mulţime multă, pomeneşte de Aaron. "Nu se cuvine ţie a tămâia, ci preoţilor fiilor lui Aaron".

Nu a zis, "gândeşte-te ce au pătimit aceia când au îndrăznit să facă aceasta" ; nu a zis, "adu-ţi aminte că aceia ce s-au sculat împotrivă au fost arşi", ci a pomenit numai despre Aaron a cărui preoţie a fost adeverită de Dumnezeu. Şi i-a povăţuit să-i aducă aminte de istoria aceea, numai nu-i zicea : "Nu îndrăzni să faci ce a făcut Datan, ca să nu pătimeşti ceea ce a pătimit el în vremea lui Aaron".

Dar împăratul Ozia n-a suferit, ci îngâmfându-se de mândrie, a intrat în Templu şi a voit să tămâieze. Ce face Dumnezeu? Preotul a fost defăimat şi vrednicia preoţiei

era să se calce, căci preotul nu putea să facă altceva mai mult. Căci a preotului este numai a mustra şi a dovedi îndrăzneala, iar nu a lua arme, nici a apuca scuturi, nici a clătina suliţă, nici a întinde arcul, nici a slobozi săgeata. Şi devreme ce preotul a mustrat, dar împăratul nu s-a plecat, ci a întrebuinţat puterea sa, preotul a zis : Eu mi-am făcut datoria şi cu nimic mai mult nu pot ajuta preoţia ce se calcă, legile ce se nedreptăţesc şi pravilele ce se răstoarnă.

Ce face dar Iubitorul de oameni ? Pedepseşte pe îndrăzneţ, căruia îndată i-a ieşit lepră pe frunte.

Unde este neruşinare, acolo e pedeapsa. Ai văzut iubire de oameni a lui Dumnezeu?

Nu a slobozit săgeata, n-a clătinat pământul, n-a cutremurat cerul, ci a răsărit lepra, nu în alt loc, ci pe frunte, ca pedeapsa s-o poarte faţa şi să stea ca literele săpate pe stâlp. Căci pedeapsa nu s-a dat numai pentru el, ci şi pentru cei de pe urmă. Pentru că de ar fi fost pedepsit numai el, ar fi primit o pedeapsă după măsura greşelii, ci pedeapsa stă ca o lege scrisă într-un loc înalt, ca şi cum ar zice : “Nu faceţi unele ca acestea, ca să nu pătimiţi asemenea !”.

Şi puteai vedea o lege însufleţită şi o frunte care scotea un sunet mai tare decât al trâmbiţei. Căci pe frunte erau scrise litere care nu se puteau şterge, fiindcă nu erau scrise cu cerneală, ca să le şteargă cineva, ci lepra era firească care făcea necurat pe acesta, ca pe ceilalţi să-i facă curaţi. Şi precum cei osândiţi sunt scoşi cu ştreangul în grumaz, aşa şi acesta în loc de ştreang avea lepră pe frunte, pentru că a ocărât preoţia.

Acestea le zic nu ocărând pe împăraţi, ci pe cei ce se îmbată de mândrie şi de mânie, şi ca să cunoaşteţi că preoţia este mai mare decât împărăţia.

Totdeauna când greşeşte sufletul, Dumnezeu pedepseşte trupul. Aşa a făcut şi cu Cain. Sufletul a greşit făcând ucidere, iar trupul lui s-a slăbănogit. Şi pe bună dreptate. Dar de ce ? ***“Gemând şi tremurând vei fi pe pământ”*** (Fac. 4, 12). Şi mergea Cain vorbind cu toţi, dar nu cu glas, ci cu tăcerea. Limba tăcea, dar mădularele lui strigau şi spuneau tuturor pentru ce geme, pentru ce tremura. Frate am omorât, ucidere am făcut. Ceea ce Moisi a zis mai pe urmă, lăsându-le în scris : ***“Să nu ucizi”*** (Ies. 20, 13), aceea făcea şi acesta umblând peste tot şi spunând cu fapta. Ai văzut gură tăcând şi faptă vorbind ? Ai văzut lege însufleţită înconjurând peste tot ? Ai văzut stâlp umblând ? Ai văzut pedeapsă care anulează pedeapsa ? Ai

văzut osândă pricinuitoare de învăţătură ? Ai văzut suflet păcătuind şi trup pedepsindu-se ? Şi pe bună dreptate.

Aşa şi la Zaharia, sufletul a păcătuit şi limba a fost legată (Lc. 1, 20). Şi a fost pedepsită limba pentru că a născut glasul cel necredincios. Şi Ozia a fost pedepsit cu lepră pe frunte pentru că a păcătuit, ca să se înţelepţească. Şi a ieşit împăratul, făcându-se pildă tuturor, iar Templu a fost curăţat. Şi ieşea afară neîmpins de nimeni, şi vrând să ia şi preoţia a pierdut şi ceea ce avea.

"Şi a ieşit din Casa Domnului" (2 Paralip. 26, 21).

În vremea cea veche era lege ca orice lepros să fie scos afară din cetate, dar acum nu mai este aşa. De ce? Atunci Dumnezeu punea legi la oameni ca la nişte prunci şi se pedepsea cu lepră trupul, dar acum se pedepseşte sufletul.

Şi a ieşit împăratul lepros, dar nu l-au scos pe el din cetate, cucernicindu-se de coroană şi de vrednicia împărătească, ci sta într-un loc osebit, dar tot făcea fărădelege.

Ce a făcut atunci Dumnezeu ? Mâniindu-se pe evrei a încetat proorocia. Am zis toate acestea la cuvântul Proorocului, ca să-mi plătesc datoria.

Dar să ne întoarcem la cele ce ne stau înainte, împăratul a ieşit lepros din Templu. Şi fiind trebuinţă ca să fie scos din cetate după obicei ca pe un necurat, poporul îl îngăduie să stea înăuntru şi nimeni din cei mici sau din cei mari nu zic nimic din cele ce ar fi trebuit să îndrăznească a zice. Dar pentru că l-a lăsat nepedepsit, Dumnezeu se întoarce de la ei şi încetează darul proorociei. Şi pe bună dreptate. Pentru că au nesocotit Legea Lui şi s-au sfiit să scoată afară pe cel necurat, a făcut de a încetat darul cel proorocesc. Şi nu era grai cinstit atunci, nici cuvânt care să proorocească, adică Dumnezeu nu vorbea cu ei prin prooroci. Şi nu insufla Dumnezeu Duhul întru cei prin care grăia, pentru că aveau cu ei pe cel necurat ; şi la cei necuraţi nu lucrează darul Duhului. Pentru aceasta nu era de faţă nici se arată proorocilor, ci tace şi se ascunde.

Ceea ce am spus am să v-o lămuresc printr-o pildă. *Un om avea mare prietenie cu un altul, dar acela l-a scârbit cu ceva, pentru care îi zice : "Pentru aceasta nu mă vei mai vedea şi nu voi mai vorbi cu tine".* Aşa a făcut şi Dumnezeu atunci. Că devreme ce l-au întărâtat nescoţând afară din cetate pe Ozia zice : ***"Nu voi mai vorbi cu proorocii voştri. Nu voi mai trimite darul Duhului".***

Vezi pedeapsa plină de blândeţe ? Nu a trimis fulgere, nici a clătinat cetatea din temelie. Dar ce a făcut ? ***"Nu voiţi să-mi împliniţi Legea, nu mai vorbesc cu voi. Oare nu puteam să-l scot Eu afară ? Dar am voit să faceţi voi aceasta. Nu vreţi ? Nici eu nu vorbesc cu voi, nici mişc sufletele proorocilor".***

Nu mai lucra darul Duhului, era tăcere, vrajbă între Dumnezeu şi oameni. Dar după ce a murit împăratul s-a dezlegat şi vrajba. Şi fiindcă Proorocul avea multă vreme de când nu proorocise, murind împăratul şi dezlegându-se vrajbă, a început să proorocească, căci s-a întors proorocia. Şi pentru aceasta Proorocul însemnează vremea şi zice : ***"Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi preaînălţat"*** (Îs. 0,1). Când a murit acela atunci am văzut pe Domnul. Mai înainte nu vedeam pe Domnul pentru că era urgie asupra lor, dar după moartea celui necurat s-a dezlegat pedeapsa. De aceea aici s-a spus despre moartea împăratului Ozia, pe când la toţi ceilalţi se spune despre vremea vieţii lor.

"Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi preaînălţat". Iarăşi se poate vedea iubirea de oameni a lui Dumnezeu. A murit cel necurat şi Dumnezeu s-a împăcat cu oamenii. ***Dar de ce a făcut aceasta fără nici o faptă din partea oamenilor, ci numai pentru că a murit acela? Pentru că este iubitor de oameni şi nu se aspreşte, nici se scumpeşte când voieşte să-şi arate dragostea Sa.*** Numai un lucru voia Iubitorul de oameni şi Bunul Dumnezeu, ca să iasă cel necurat.

Deci ştiind acestea să izgonim mândria şi să îmbrăţişăm smerita cugetare, iar slava cea cuviincioasă să o înălţăm Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Din "Dascălul pocăinţei – Omilii şi cuvântări"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea – 1996

Sfântul Ioan Gură de Aur - Părinţi, copii, creşterea copiilor - Ce se întâmplă când lipseşte înţelepciunea ?

Să-i ţinem departe pe tineri nu numai de spectacole, ci şi de muzici moleşitoare, ca să nu le farmece sufletul.

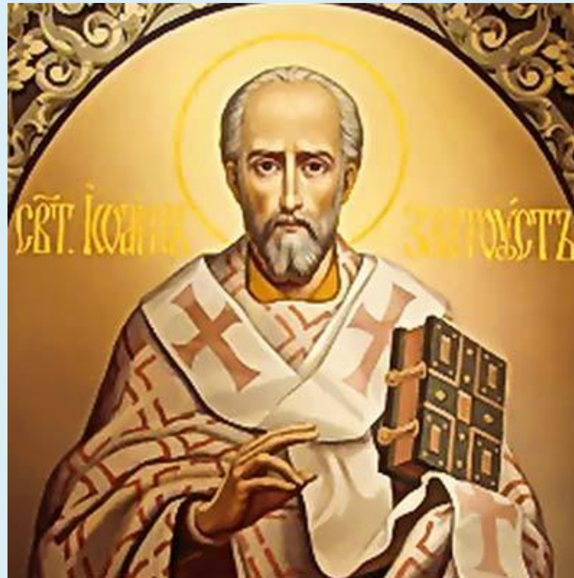
Să nu-i ducem nici la teatre, nici la banchete sau la beţii. Cel mai mult să le ferim pe fecioare, nelăsându-le să iasă din iatacuri. Nimic în natură nu împodobeşte mai mult această vârstă decât cununa înţelepciunii, curăţia de orice desfrânare şi puritatea cu care un tânăr intră în viaţa conjugală.

Femeile vor fi dorite de soţii lor mult mai mult dacă sufletul lor nu s-a exersat în desfrânare şi nu e corupt. O femeie e mult mai dorită când o cunoaşte doar tânărul cu care s-a unit prin căsătorie, îndrăgostirea e mai caldă, apropierea dintre soţi mai adevărată şi iubirea mai autentică când tinerii se căsătoresc cu o atât de mare prevedere.

Ceea ce se întâmplă astăzi nu este căsătorie, ci afacere şi dare şi luare de bani. Dacă un tânăr e corupt şi atenţia lui era şi înainte şi după căsătorie la alte femei, care mai e folosul căsătoriei? Ba, dimpotrivă, osânda pe lumea cealaltă e mai mare şi păcatul mai de neiertat când soţia stă acasă şi el se face de ruşine la prostituate şi comite adulter.

(Despre Ana, I)

Sfaturi soţilor creştini

85. Sfaturi soţilor creştini

Spuneţi tinerei voastre soţii cu glasul cel mai gingaş din lume: *“Te-am luat, scumpă copilă, ca tovarăşă a vieţii mele, te-am chemat să împarţi cu mine sarcinile cele mai cinstitoare şi mai trebuitoare, naşterea de copii, îndrumarea unei case. Ce-ţi voi cere, aşadar?”*

Inainte de a-i spune, vorbeşte-i de dragostea ta, căci nimic nu sensibilizează mai mult pe cei care ascultă, în a primi ceea ce li se spune, decât să ştie că totul îi este insuflat de o dragostea arzătoare. Cum îi veţi arăta asemenea dragoste? îi veţi zice: *“Aş fi putut lua alte femei, bogate şi de rang înalt, nu le-am ales; de tine m-am îndrăgostit, de felul tău de a fi, de onestitatea ta, de blajinătatea ta, de cumpătarea ta… Şi de ce? Nu fără cumpănire şi fără temei, ci fiindcă ştiu că bogăţia nu-i un bine în sine. Am lăsat-o, aşadar, şi am venit spre tine, al cărei suflet plin de virtute nu-l dau pe tot aurul lumii. O tânără înţeleaptă şi cu inimă aleasă, îndeletnicindu-se cu pietatea, face cât toate comorile pământului. De aceea te-am ales, te iubesc şi ţin la tine mai mult ca la viaţa mea. Vieţuirea de aici, de pe pământ, nimic nu este cuprinsul rugăciunilor, cererilor şi al tuturor eforturilor mele este ca să merităm să petrecem în aşa fel încât în viaţa viitoare să putem fi împreună, fără să mai avem a ne mai teme de ceva. Vremea de acum e scurtă – şi moartea-i va pune sfârşit, – de vom merita s-o străbatem fiind plăcuţi lui Dumnezeu, vom fi în veşnicie cu Hristos, şi noi unul cu altul, într-o desăvârşită fericire. Aşez dragostea ta mai presus de toate şi nimic nu mi-ar fi mai împovărător şi mai asupritor decât*

a fi în vreo împotrivire cu tine, vreodată. De ar fi să pierd totul, să ajung cel mai sărac dintre oameni, să am de înfruntat cele mai grele primejdii, să sufăr orice, totul voi putea să-l duc, atâta vreme cât dragostea mea pentru tine va fi fericită. Venirea copiilor îmi va umple cea mai mare dintre dorinţe, atâta vreme cât vei avea dragoste pentru mine. Asemenea fie şi simţirile tale…"

Adaugă apoi cuvintele apostolului, din care se arată că alcătuirea unei astfel de legături este după voia lui Dumnezeu: ***"Ascultaţi ce zice Scriptura: "Va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa".*** Nimic să nu fie pricină de josnicii. Piară bogăţiile, slăvirile acestei lumi, ceea ce iubesc preţuieşte mai mult ca toate".

Cât aur, ce bogăţii ar putea face atâta plăcere soţiei voastre, ca asemenea vorbe? Şi să nu vă temeţi că dragostea voastră îi va da trufie – spuneţi-i cu inimă deschisă că o iubiţi. Femeile stricate, care lasă pe unul şi iau pe altul, vor putea să-şi facă un laţ din asemenea vorbe, pentru amanţii lor – e şi firesc, – dar o femeie de bunăcuviinţă, o tânără de bun neam, nu ar putea să se trufească, ci, mai degrabă, s-ar face mai mlădioasă. Arătaţi-i că vieţuirea cu ea vă este nepreţuit, că din această pricină vă place mai bine să staţi acasă decât să ieşiţi în piaţa publică, daţi-i întâietate asupra prietenilor voştri, asupra copiilor voştri, iar aceştia să fie iubiţi din pricina ei.

De face binele, lăudaţi-o, admiraţi-o, dacă săvârşeşte vreo nepotrivire, aşa cum se poate întâmpla oricărei femei tinere, folosiţi sfaturile şi îndemnurile acoperite. Osândiţi cu putere bogăţia şi luxul, – învăţaţi-o să-şi facă podoabă din cinste şi din ruşine – şi cu orice prilej, arătaţi-i tot ceea ce poate fi spre binele ei. Rugaţi-vă împreună, duceţi-vă, fiecare, cum se cuvine, la biserică; bărbatul să ceară femeii să-i împărtăşească tot ceea ce s-a grăit sau s-a citit în faţa ei şi femeia, de asemenea, bărbatului.

De sunteţi săraci, aveţi în faţă pilda sfinţilor, a lui Petru, a lui Pavel, care au fost mai slăviţi decât toţi regii şi bogaţii. Aflaţi cum şi-au petrecut ei viaţa în foame şi în sete. Spuneţi nevestei voastre că nimic, în această lume, nu-i de temut, decât a-L supăra pe Dumnezeu.

Dacă cineva se căsătoreşte în felul acesta şi cu asemenea gânduri, nu va fi deloc mai prejos decât călugării – şi starea de căsătorie va fi mai de preţ decât necăsătoria.

Nu cercetaţi pe soţia voastră oricum, ci cu bunăvoinţă, cu gingăşie. Acordaţi-i multă atenţie şi ea nu va mai aştepta curtea altor bărbaţi. Aşezaţi-o mai presus de orice, din orice punct de vedere, frumuseţe, înţelepciune – şi lăudaţi-o. Veţi ajunge astfel, ca ea să nu-şi dorească atenţia străinului – ba chiar să nesocotească pe toată lumea, învăţaţi-o să se teamă de Domnul. Toate celelalte vor curge ca dintr-un izvor şi casa voastră va fi doldora de bunătăţi…

Să ne deprindem să fim buni şi blajini cu toată lumea, dar mai ales cu soţiile noastre. Să ne ferim cu grijă de a cerceta prea de-aproape dacă reproşurile pe care ni le fac ele, sunt drepte sau nu. Să nu ţinem decât la un lucru: depărtarea oricărui temei de întristare, aşezarea în casa noastră a unei păci desăvârşite, ca astfel femeia să închine bărbatului toată grija ei, iar bărbatul să se destăinuie ei, după alergăturile şi necazurile de afară, ca într-un adăpost, ca acolo să găsească aproape de ea, mângâierile dorite.

Femeia dacă a fost bărbatului ca ajutor să-i fie, ca îndemnurile ei să-i îngăduie a face faţă relelor care-l ameninţă. Dacă ea-i virtuoasă şi blajină, nu numai că va aduce bărbatului ei mângâierea tovărăşiei ei, ci, în orice împrejurare, îi va fi de un mare sprijin. Ca un pilot îndemânatic, ea va preface în înseninare, prin dibăcia înţelepciunii ei, furtunile sufletului – şi înţelepciunea ei va fi izvor de întărire.

Când soţii sunt atât de strâns legaţi unul de altul, nimic nu-i va putea mâhni în viaţa aceasta, nimic nu le va putea surpa fericirea. Acolo unde stăpânesc înţelegerea, pacea, dragostea, acolo curg toate bunătăţile, soţii sunt la adăpostul oricăror vrăjmăşii. Ei stau ca înconjuraţi de un zid puternic şi de netrecut şi vor avea pacea cea după voia lui Dumnezeu.

"Femei, fiţi supuse bărbaţilor voştri, cum se cuvine, în Domnul…" adică din pricina lui Dumnezeu. Pe voi -zice apostolul – vă împodobeşte această supunere nu către un stăpân, ci în supunerea care-şi are singurul temei în fire, în rânduiala cea de la Dumnezeu. ***"Bărbaţi, iubiţi-vă femeile voastre şi nu vă porniţi împotrivă-le!…"***

Vedeţi, aşadar, cum au fost arătate deopotrivă, îndatoririle şi ale unora şi-ale altora. Se poate întâmpla să te tulburi cu toate că iubeşti. El zice aşadar: ***"Nu vă certaţi" – nimic nu-i mai supărător decât certurile dintre bărbat şi femeie, căci mai supărătoare între toate sunt certurile între cei ce se iubesc. Este o stare de mare amărăciune a te lupta, ca să zic aşa, cu unul din mădularele propriei tale fiinţe.***

Datoria bărbaţilor este, aşadar, de a iubi, aceea a nevestelor de a asculta. Dacă fiecare săvârşeşte ceea ce-i dator, atunci înţelegerea e de piatră. Iubirea face pe femeie iubitoare, ascultarea face pe bărbat mai blajin. Băgaţi de seamă că-i după fire, ca unul să iubească şi altul să asculte. Când cel ce îndrumă iubeşte pe cel ce primeşte îndrumarea, totul este în ordine. Dragostea nu-i cerută celui ce ascultă aşa cum este celui ce îndrumează – ceea ce i se cere este ascultarea.

Dacă femeii îi este dată frumuseţea, iar bărbatului dorinţa, este tocmai ca să înlesnească apariţia dragostei. Nu fiţi, aşadar, poruncitori pentru că femeia vă este supusă – şi, voi, femeilor, nu zămisliţi trufie pentru că bărbatul vă iubeşte. Nici gingăşia bărbatului nu se cade să sucească mintea nevestei, nici supunerea femeii să nu deştepte trufie în sufletul soţului.

Dumnezeu v-a hărăzit pe nevasta voastră ca s-o iubiţi din ce în ce mai mult – şi el a făcut aşa, o, femeie, ca să fii iubită spre a putea purta fără trudă îndatorirea de a fi supusă. Nu vă înspăimântaţi de această supunere. A fi supusă celui pe care-l iubeşti, nu-i lucru greu. Iar voi, nu vă temeţi să iubiţi, căci aceea pe care o iubiţi, vă este supusă, împreună petrecerea nu s-ar fi putut săvârşi altfel, voi aţi primit de la fire împuternicirea trebuitoare, primiţi, aşadar, legătura pe care o porunceşte dragostea.

Viaţa acestei lumi este alcătuită din două loturi: treburile obşteşti şi treburile casnice. Dumnezeu a făcut două părţi: femeii i-a dat îndrumarea casei, bărbatului, toate treburile Statului, cele privitoare la negustorie, judecăţile, treburile militare şi celelalte ranguri obşteşti. Femeia nu poate mânui arma – ea poate să ţină şi să chivernisească aşa cum se cuvine toate cele casnice. Ea nu-şi poate da întotdeauna părerea într-o problemă obştească, – ci numai în cămin, unde, de atâtea ori este mai bună decât bărbatul. Ea nu poate îndruma cum se cuvine treburile Statului, dar poate creşte, cuviincios, copiii. Poate vedea preluările servitorilor, le poate supraveghea treaba, dând bărbatului toată liniştea, despovărându-i de orice grijă dinlăuntru, – poate avea grija cămării, pregătirea meselor, întreţinerea veşmintelor şi toate celelalte treburi de care nu se cade a se îndeletnici bărbatul, încă un semn al înţelepciunii şi-a orânduirii dumnezeieşti este şi acesta că acela care-i în stare de a face lucrările însemnate, să nu le poată face pe cele mai mici, în care se arată neîndemânatic, ca, în felul acesta, femeia să aibă un rost însemnat.

Dacă Dumnezeu l-ar fi făcut pe bărbat îndemânatic în toate aspectele vieţii, femeia ar fi fost marginalizată. Dimpotrivă, dacă ar fi dat îndemânare femeilor la treburile cele mai însemnate şi mai folositoare, le-ar fi făcut să se trufească.

Cugetând a întemeia pacea şi păstrând fiecăruia locul cuvenit, el a făcut din viaţa noastră o armonie, dând fiecăruia ce-i este de folos.

Bărbatul care-şi petrece cea mai mare parte din timp în viaţa publică, este prins de treburile obştei. Femeia, stând la ea acasă, ca într-o şcoală a înţelepciunii, reculegându-se în ea însăşi, are putinţa să se dedea rugăciunii, citirilor pioase şi alte înţelepte îndeletniciri. După cum cei ce sălăşluiesc în pustie, nu sunt tulburaţi de nimeni, tot asemenea femeia, trăind mereu în cămin, se poate bucura de o pace fără sfârşit. Ea poate aşadar, să săvârşească, pe socoteala ei, înţelepciunea.

Poate, când bărbatul vine tulburat, să-l potolească, să-i aducă liniştea, să-i depărteze din suflet grijile cele închipuite, cugetele de mânie, şi să-l trimită iarăşi la treburile lui despovărat de cele rele – ducând cu el cele bune câştigate acasă. Nimeni nu are o putere mai mare întru a desăvârşi un bărbat şi a-i mlădia sufletul cum vrea, decât o femeie pioasă şi înţeleaptă. Asemenea, de la nimeni altul: stăpân, judecător, nu va primi mustrări sau sfaturi cu bunăvoinţă un bărbat, ca de la femeia lui; va fi pentru el chiar o plăcere să fie mustrat de ea, din pricina iubirii pe care el o are pentru aceea care-l sfătuieşte. Aş putea arăta mulţi bărbaţi, aspri şi neprimitori de mustrări, care au fost, în felul acesta, mult îmbunătăţiţi de soţiile lor.

Femeia, care împarte cu bărbatul ei şi masa şi patul, care-i mama copiilor lor, care ştie treburile cele văzute şi cele tainice ale lui şi toate celelalte, care-i este alături întru toate, care ţine de el ca trupul de cap, dacă-i înţeleaptă şi ştie cum să se poarte, va veghea mult mai bine şi mai folositor decât oricine ar fi, asupra tovarăşului vieţii ei. Poftesc pe femei la o asemenea lucrare – să fie bărbaţilor lor bune sfătuitoare…

Cel ce se căsătoreşte cu o femei bogată, îşi ia mai degrabă un stăpân decât o soţie. Dacă femeile, chiar fără prisosinţa avuţiilor, sunt pline de trufie şi înclinate spre slava cea deşartă, cum vor putea fi suferite de bărbaţii lor, dacă această prisosinţă e şi mai mare? Câţi bogaţi, care s-au căsătorit cu femei de asemenea bogate, nu şi-au mărit avuţia, jertfind bucuria de a trăi şi pacea, având a duce în fiecare zi adevărate bătălii şi trăind în certuri şi neînţelegeri! Şi câţi săraci căsătoriţi cu femei încă mai sărace decât ei, se bucură de linişte şi văd soarele cu o privire îmbucurată, în vreme ce bogaţii, împresuraţi de îmbuibări, îşi doresc adesea moartea, din pricina femeilor lor; şi să fie despovăraţi de vieţuirea pe care o duc! Ca să se adeverească tuturor că banul nu slujeşte la nimic, dacă nu slujeşte o cauză bună.

Dar ce să vorbesc de înţelegere şi de pace? Dar chiar vorbind numai despre avuţie, adesea-i lucru neînţelept să te căsătoreşti cu o femeie mai bogată ca tine… O

femeie virtuoasă, înţelegătoare, modestă, chiar când e săracă, va şti să scoată mai mult din sărăcie decât din bogăţie; dimpotrivă, o femeie stricată, fără frâu, certăreaţă, chiar de va găsi la ea acasă mulţime de comori strânse, le împrăştie mai degrabă decât vântul praful. Şi pricinuind bărbatului o mulţime de necazuri, îi aduce şi repede ruinarea. Nu trebuie să căutăm aşadar, bogăţia, ci o femei vrednică să facă o bună folosire a ceea ce are…

Unul din temeiurile cele mai mari ale căsătoriei este dorinţa de a fugi de păcat, şi a da deoparte orice stricăciune.

Orice căsătorie trebuie făcută pentru a sluji şi cultiva bunele moravuri. Şi va fi aşa, de vei fi luat o femeie în stare de a aduce în casa ta înţelepciune, pietate, cumpătare. Frumuseţea trupească, dacă virtutea sufletească nu-i este tovarăşă, poate ţine în mreje pe bărbat douăzeci-treizeci de zile, mai mult nu; ea va lăsa să i se vădească stricăciunea şi vraja s-a risipit.

Dar femeia în care străluceşte frumuseţea sufletului, pe măsură ce vremea trece şi bărbatul cunoscându-i, treptat, sufletul ales, îi insuflă soţiei lui o dragoste din ce în ce mai arzătoare şi întăreşte legătura care-i uneşte. Aşa că, duioşia caldă şi sinceră care dăinuieşte între soţi, alungă orice pricină de alunecare spre stricăciune.

Bărbatul care-şi iubeşte soţia, n-are gânduri neruşinate, el preţuieşte necontenit femeia care-i a lui – şi în felul acesta, prin bunele lor moravuri, aduc ajutorul lui Dumnezeu asupra casei lor.

Mulţi părinţi ca să dăruiască fiului lor un dar frumos, o casă luxoasă, o moşie bogată, fac orice şi pun toate în mişcare. Dar ca sufletul să fie virtuos şi să fie aplecat spre pietate, aceasta nu o iau în calcul.

Iată ceea ce răstoarnă lumea: nu avem grijă de copiii noştri, ţinem seama de averea lor şi le dispreţuim sufletul, îngăduind astfel o purtare care-i curată nebunie. O avere mare, îndestulată, – dacă acel care o posedă, nu o poate chivernisi după virtute, se va prăpădi întreagă şi va pieri odată cu posesorul, dar un om cu suflet mărinimos şi plin de înţelepciune, chiar de nu are nimic acasă, va putea păstra cum se cuvine, bunurile tuturor.

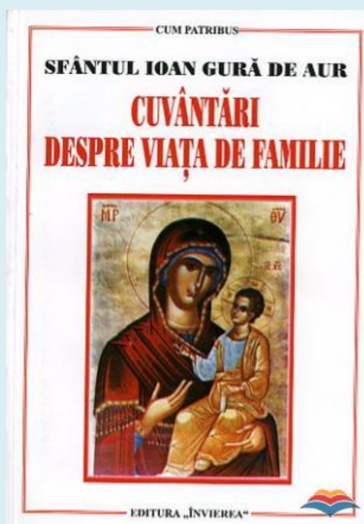
La ceea ce trebuie, aşadar, să lucrăm noi, este nu a-i face pe copiii noştri bogaţi în bani, în aur, în prisosinţe de acest soi; ci trebuie aşa să facem, ca ei să fie bogaţi mai presus de toate în pietate, în înţelepciune, în comori de virtute, să aibă nevoie de puţin, să nu fie vrăjiţi de bunurile acestei lumi şi de dorinţele cele nemăsurate.

("Fiecare – zice apostolul – să nu caute binele său, ci al aproapelui"). Cu cât mai mult temei de grija pentru copiii noştri?

Nu ţi l-am încredinţat de cum s-a născut? va zice Domnul, şi nu te-am investit ca dascăl, protector, sprijinitor şi stăpân? Din mica lui copilărie nu ţi-am poruncit să-l îndreptezi şi să-l conduci?

Ce răsplată vei merita de te uiţi cu nepăsare cum alunecă? Ce-mi spui? Că-i încăpăţânat şi nesupus? De aceasta, trebuia de la început să te îngrijeşti; când era tânăr, trebuia să-l înfrânezi cu tărie, să-l obişnuieşti cu datoria, să-l înveţi, să-i îndrepţi nedesăvârşirile sufletului. Atunci când acest suflet era mai lesne de cultivat, trebuia să-i scoţi spinii, la vremea când, din pricina vârstei, aceşti spini puteau fi smulşi fără trudă. Numai aşa patimile înfrânate n-ar mai fi crescut şi n-ar fi ajuns să nu mai poată fi stăvilite…

Despre relaţia dintre bărbat şi femeie

(Migne, P. G. 61,211-224)

„Vă laud pe voi că de toate ale mele vă aduceţi aminte şi după cum v-am dat predaniile aşa le ţineţi” (I Corinteni 11, 2).

1. Sfârşind cuvântul despre jertfele idoleşti precum se cuvenea şi făcându-l mai desăvârşit decât toate [celelalte], trece la alt [subiect]. Şi acesta era o vinovăţie a lor, însă nu aşa mare. Ceea ce am spus, spun şi acum: nu pune la rând toate învinovăţirile cele mari, ci le aşează după rânduiala potrivită, punând la mijloc cele mai uşoare, mângâind [prin aceasta] povara cuvântului care s-a întâmplat ascultătorilor din certarea neîncetată. De aceea şi ceea ce e mai grav decât toate pune la urmă, adică [problema] învierii. Dar deocamdată discută altceva mai uşor, zicând: „Vă laud pe voi că de toate ale mele vă aduceţi aminte”. Căci atunci când e vorba de un păcat mărturisit [de toţi |, osândeşte şi ameninţă foarte, dar când e vorba de unul nu aşa clar, îl pregăteşte mai întâi şi atunci ceartă.

Asupra păcatului recunoscut [de toţi] se ridică împotrivă, pe când pe cel neclar îl face recunoscut [de toţi]. De pildă, desfrâul era recunoscut de toţi [ca păcat], de aceea nu a trebuit să mai dovedească cum că e păcat, ci acolo a arătat numai mărimea păcatului prin comparaţie. Iarăşi, a se judeca la alţii era păcat, însă nu aşa mare. De aceea l-a pregătit [ca să-l arate păcat]. Jertfirea la idoli era un păcat neclar, deşi era un foarte mare rău. De aceea îl arată ca fiind păcat şi apoi se ridică asupra lui prin cuvânt. Şi când face aceasta nu numai depărtează de greşeli, ci şi conduce spre cele contrare.

Căci nu a zis numai că nu trebuie să desfrânăm, ci şi că trebuie să arătăm multă sfinţenie [haghiosyne]. De aceea a adăugat: ***„Slăviţi, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru şi în duhul vostru”*** (cf. I Corinteni 6, 20). Şi spunând, iarăşi, că cel înţelept nu trebuie să fie înţelept în înţelepciunea din afară, nu se mulţumeşte cu atât, ci porunceşte să fie nebun [în înţelepciunea din afară]. Şi sfătuind să nu ne judecăm la cei din afară, nici să nedreptăţim, înaintează şi nimiceşte însuşi faptul de a ne judeca şi sfătuieşte nu numai să nu nedreptăţim, ci chiar să fim nedreptăţiţi. Şi discutând despre jertfirile idoleşti nu a spus că trebuie doar să ne depărtăm de cele oprite, ci chiar de cele îngăduite, dacă prin asta se face poticnire. Şi nu numai pe fraţi să nu-i lovim, ci şi pe elini sau pe iudei. ***„Fără de vină să fiţi şi faţă de iudei, şi faţă de elini, şi faţă de Biserica lui Dumnezeu”*** (I Corinteni 10, 32).

Sfârşind, dar, tot cuvântul despre toate acestea, după aceea trece şi la altă învinovăţire. Şi care e aceasta? Femeile şi se rugau, şi prooroceau cu capul gol descoperit. Căci pe atunci femeile prooroceau. Iar bărbaţii purtau plete, fiindcă se îndeletniceau cu filosofia, şi când se rugau şi prooroceau îşi acopereau capetele. Fiecare din aceste [obiceiuri] ţinea de legea păgână.

Aşadar, fiindcă deja îi îndemnase în legătură cu acestea când fusese la ei şi unii au ascultat, iar alţii nu, de aceea, iarăşi, şi prin epistolă, ca un doctor înţelept, punând [plasturele] cuvântului, îndreaptă păcatul. Iar că deja îndemnase pe când fusese de faţă e limpede din cele spuse la început. Căci de ce, nespunându-le mai înainte în epistolă nimic despre aceasta, după ce a trecut de alte învinovăţiri, îndată le zice: „Vă laud că vă aduceţi aminte de toate ale mele şi precum v-am dat vouă predaniile aşa le ţineţi”? Vezi că unii au ascultat - pe care îi şi laudă -, iar unii nu au ascultat - pe care îi şi îndreaptă prin cele ce urmează când zice: ***„Iar dacă cineva pare că e iubitor de ceartă, noi nu avem un asemenea obicei”*** (I Corinteni 11, 16)? Căci dacă pe toţi - şi pe cei virtuoşi, şi pe cei neascultători - i-ar fi osândit, [atunci] pe aceia [pe cei virtuoşi] i-ar fi făcut mai arţăgoşi, iar pe aceştia mai uşuratici.

Acum însă lăudându-i şi primindu-i pe unii şi acuzându-i pe alţii, şi pe aceia i-a mângâiat, şi pe aceştia i-a pregătit să se domolească, îndestulătoare ar fi fost şi acuzaţia în sine să-i lovească. Dar când îi mai pune alături şi pe unii virtuoşi şi vrednici de laudă, acul se face mai mare. Dar nu începe de la acuzaţie, ci de la laude - şi încă mari laude -, zicând: „Vă laud pe voi că vă aduceţi aminte de toate ale mele”.

Căci aşa e obiceiul lui Pavel, ca şi peste lucruri mici să ţese laude mari, nefăcând [însă] aceasta spre linguşire. Să nu fie! Căci cum [ar fi putut face asta] cel care nu tindea nici la bani, nici la slavă, nici la altceva din unele ca acestea? Însă pentru

mântuirea lor toate le uneltea. De aceea şi scoate în faţă lauda, zicând: „Vă laud pe voi că vă aduceţi aminte de toate ale mele”. Care toate? Căci cuvântul îi era doar pentru nepurtarea pletelor şi neacoperire. Însă, precum am zis, el revarsă cu îmbelşugare laude ca să-i facă mai râvnitori.

De aceea zice: „Că vă aduceţi aminte de toate ale mele şi precum v-am dat predaniile, aşa le ţineţi”. Prin urmare, şi nescris multe le-a predat atunci, lucru care şi în altă parte şi în multe locuri îl arată limpede. Dar atunci numai le-a predat, pe când acum le arată şi pricina. Căci astfel şi pe aceştia care ascultă i-a făcut mai puternici, şi pe aceia care se umflă în pene i-a potolit. Apoi nu zice că: „Voi aţi ascultat, iar ceilalţi nu au ascultat”, ci, fără [a arunca] vreo învinuire [concretă], lasă să se înţeleagă aceasta, în chip ascuns, din învăţătura ce urmează, zicând aşa: ***„Vreau ca voi să ştiţi că al oricărui bărbat, cap este Hristos. Iar capul femeii este bărbatul. Iar capul lui Hristos este Dumnezeu”*** (l Corinteni 11,3). Aceasta este explicaţia cauzală. Şi o pune ca să-i facă mai atenţi pe cei mai slabi. ***Deci, cel credincios cum trebuie şi sănătos nu are nevoie nici de cuvânt, nici de explicaţie pentru cele ce au fost poruncite, ci îi ajunge numai faptul că e predanie. Dar cel mai slab, când află şi explicaţia, atunci ţine ceea ce s-a spus cu mai multă râvnă şi se supune cu mai multă sârguinţă.*** (*2 Deci explicarea peste măsură a predaniei Bisericii, „de ce”-ul pus asupra oricărui lucru rămas de la sfinţi este semnul slăbirii noastre. Iar cei slabi cu totul, care au căzut din Biserică se ocupă numai să cerceteze toate. Dacă ar trăi puterea tainelor, nu le-ar ajunge timpul să le adâncească, dar, pentru că au căzut din har, îşi extind cantitativ cercetarea credinţei.*)

2. De aceea, nici nu a zis pricina până când nu a văzut porunca călcată. Aşadar, care e pricina? „Capul oricărui bărbat este Hristos”. Aşadar, şi al păgânului? Nicidecum. Căci dacă suntem trup al lui Hristos şi mădulare în parte şi, prin aceasta, Acela este cap al nostru, înseamnă că pentru cei care nu sunt în trup, nici nu împlinesc locul mădularelor, nu este cap [Hristos] încât când zice „oricărui” trebuie să se înţeleagă „oricărui [bărbat] credincios”. Vezi cum pretutindeni îl aţâţă din nou pe ascultător [akrostes]! Căci şi când a vorbit despre dragoste, şi când [a vorbit] despre smerita cugetare, şi când [a vorbit] despre milostenie, de acolo şi-a luat exemplele (*3 Asta înseamnă că adevăratul conţinut al oricărei virtuţi nu poate fi experimentat decât în Biserica cea una şi drept slăvitoare. Orice virtute este un act eclezial şi depinde hotărâtor de faptul că suntem trupul lui Hristos. Păgânul, ereticul şi schismaticul nu trăiesc plenar şi la adevărata ei dimensiune nici una din virtuţi. Orice virtute în Biserică are exact acelaşi efect pe care îl are orice act al lui Hristos. Deci după fiecare act şi gest, şi vorbă, şi gând ale lui Hristos au fost mântuitoare pentru omenire şi univers, la fel orice virtute şi act, şi cuget al*

Bisericii, ca trup al lui Hristos, are aceiaşi valoare mântuitoare pentru lume şi univers. Diferenţa dintre milostenia, de pildă a unui păgân şi a unui creştin dreptslăvitor adevărat este aceea dintre milostenia făcută de Hristos şi cea făcută de un simplu om. Cea a lui Hristos vizează relaţia veşnică cu cel miluit şi aduce în sine adâncimea dumnezeiască, insesizabilă pentru ochiul trupesc, pe când cea a omului simplu (care nu devine mădular teandric prin har), deşi lăudabilă , nu are adâncimea amintită, căci pentru experimentarea acestei adâncimi, atât cât e cu putinţă făpturii, trebuie să ai ochiul inimii luminat prin Botezul în Biserica Ortodoxă. Fiecare virtute nu este decât o particularizare a tainei Bisericii.).„

……

„Capul femeii este bărbatul şi capul Lui Hristos este Dumnezeu". Aici ne fac împiedecare ereticii, gândind, pe baza celor spuse, o oarecare micşorare a Fiului. Dar cad ei în cursă. Căci dacă bărbatul e cap al femeii, de o fiinţă [homousios] e capul cu trupul. Şi [atunci] cap al lui Hristos fiind Dumnezeu, de o fiinţă cu Tatăl este Fiul.

- Însă noi nu vrem să arătăm aici că este altă fiinţă, ci că este condus [archetai] [Fiul de Tatăl], zice [ereticul].
- Aşadar, ce vom spune la aceasta? Că mai ales, când se spune ceva înjositor despre El în trup, ceea ce se spune nu arată înjosirea Dumnezeirii [Sale], ci ţine de iconomie (*4.Toate afirmaţiile mai omeneşti despre Hristos întrupat nu ţin de planul teologiei, ci de cel al iconomiei. După dumnezeieştii Părinţi, teologia se referă la relaţiile intra trinitare iar iconomia la relaţia lui Dumnezeu cu făptura*.).

Dar, spune, cum vrei tu acum să deduci aceasta din aceea?
- După cum bărbatul conduce pe femeie, aşa şi Tatăl pe Hristos.
- Dar atunci, şi cum [conduce] Hristos pe bărbat, tot aşa şi Tatăl pe Fiul. „Căci capul oricărui bărbat este Hristos", zice. Dar cine ar putea primi acestea cândva? Căci dacă pe cât e mai presus Fiul de noi, pe atâta e şi Tatăl de Fiul, gândeşte-te la câtă înjosire îl cobori pe El [pe Tatăl], încât nu toate trebuie să se cerceteze la fel în cazul nostru şi al lui Dumnezeu. Ci trebuie lăsată lui Dumnezeu superioritatea proprie şi atâta câtă se cuvine lui Dumnezeu. Căci dacă nu vom accepta aceasta, vor urma multe nepotriviri.

Dar ia aminte. Cap al lui Hristos este Dumnezeu. Acesta [Hristos] este al bărbatului şi acela [bărbatul] al femeii. Deci dacă în cazul tuturor înţelegem la fel „capul", atât este de depărtat Fiul de Tatăl, ca noi de el. Dar şi femeia atât este de depărtată de noi, ca noi de Dumnezeu Cuvântul. Şi ceea ce este Fiul în raport cu Tatăl, aceasta suntem şi noi în raport cu Fiul şi femeia în raport cu bărbatul. Şi cine

va putea suferi acestea? Însă altfel trebuie înţeles capul în cazul femeii şi bărbatului şi nu ca în cazul lui Hristos. Aşadar şi in cazul Fiului şi al Tatălui în alt mod trebuie să înţelegem.

- Şi cum în alt mod trebuie să înţelegem?, zice [ereticul].
- Ca şi cauză [to aition]. Căci dacă la conducere [arche] şi la supunere caută să se refere Pavel, precum zici tu, nu ar fi adus femeia în mijloc, ci mai degrabă pe un rob şi un stăpân (*5 Dacă „capul" se referea la funcţia lui de stăpânire a trupului, ar fi adus exemplul stăpânului şi robului. De remarcat că deşi Tatăl este numit uneori de sfinţi şi arche în Treime, adică Izvor şi Principiu, aici arche se referă la conducere şi stăpânire.)*. Căci chiar dacă ne este supusă femeia, însă [ne este supusă] ca femeie, ca una liberă, ca una de aceeaşi cinste. Dar şi Fiul, chiar dacă S-a supus Tatălui, însă [S-a supus] ca Fiu al lui Dumnezeu, ca Dumnezeu. Căci pe cât e mai multă ascultarea Fiului faţă de Tatăl decât a oamenilor faţă de născătorii lor, aşa şi libertatea Lui este mai mare. Fiindcă nu sunt cele ale Fiului faţă de Tatăl mai mari şi mai adevărate decât ale oamenilor, iar cele ale Tatălui faţă de Fiul mai mici (*6 Oamenii, dacă copiii îi ascultă, îi fac părtaşi şi de o cinste cu ei. Deci Tatăl e limpede că este de aceiaşi cinste cu Fiul.)*.

Căci dacă ne minunăm de Fiul că S-a supus, că a venit până la moarte, şi încă moarte pe cruce, şi minune mare a Lui socotim acest lucru, trebuie să ne minunăm şi de Tatăl că a născut un Asemenea [Fiu] nu ca pe un rob căruia i se porunceşte, ci ca pe Unul liber care îl ascultă şi ca pe un împreună sfătuitor. Căci robul nu este împreună sfătuitor. Iar când auzi de împreună sfătuitor să nu înţelegi că Tatăl are nevoie neapărat de aşa ceva, ci că Fiul este de aceeaşi cinste cu Născătorul Său. Aşadar, nu adu în toate exemplul bărbatului şi al femeii.

Căci în cazul nostru [al oamenilor] în chip firesc femeia se supune bărbatului. Şi asta pentru că egalitatea ar produce luptă. Şi nu numai pentru aceasta, ci şi pentru înşelarea care s-a întâmplat la început (*7.Supunerea femei bărbatului este consecinţă a căderii din Rai. Femeia de bună voie şi-a generat această stare.*). De aceea când a fost adusă la fiinţă [femeia], nu a fost supusă îndată [bărbatului]. Iar când a adus-o pe ea la bărbat, nici ea nu a auzit din partea lui Dumnezeu ceva de acest fel, nici bărbatul nu a spus către ea ceva asemănător, ci i-a zis că os din oasele lui şi carne din carnea lui era (cf. Facerea 2, 23).

Dar la început nu i-a pomenit nicidecum de supunere. Dar când s-a folosit rău de stăpânie [exusia] şi cea care fusese ajutor a fost aflată uneltitoare şi pe toate le-a pierdut, atunci pe dreptate a auzit: ***„Către bărbatul tău întoarcerea ta"*** (Facerea 3, 16). Fiindcă era firesc ca acest păcat să războiască neamul nostru [omenesc] (căci

nu ar fi folosit cu nimic spre pace ceea ce se năştea din el, odată ce s-a întâmplat aceasta, ci acest lucru l-ar fi făcut şi mai aspru pe bărbat, încât nu şi-ar fi cruţat nici mădularul său, care era [femeia) ieşită din el) (8.*Antagonismul sexelor şi ideea de complementaritate a bărbatului şi femeii, în sensul în care îl înţeleg tradiţiile păgâne, sunt urmări ale păcatului adamic. Prin păcat s-a distorsionat, s-a stricat firea, în sensul că a dobândit un alt mod de manifestare. Acest antagonism nu poate fi depăşit în chip real decât în Hristos. Orice altă încercare de depăşire se situează în limitele creatului şi nu are perspectiva veşniciei şi a gândului dintru început al lui Dumnezeu pentru om. Doar când firea se restaurează în Hristos. bărbatul şi femeia îşi pot înţelege exact locul fiecăruia şi raţiunea existenţei.*).

Cunoscând Dumnezeu răutatea diavolului, a zidit [întărit] peste [femeie] acest cuvânt şi a nimicit prin această hotărâre vrăjmăşia care urma să iasă din uneltirea [diavolului] şi a surpat ca pe un zid despărţitor reaua pomenire a păcatului, sădind [între ei] pofta (*9 Condensat, ideea pasajului este următoarea: păcatul a pornit pe bărbat împotriva femeii (dovadă era că fiecare acuza pe un altul pentru păcatul săvârşit şi încerca să-şi scoată pielea). De aceea Dumnezeu sădeşte în cei doi pofta carnală, ca să fie mai puternică decât ura produsă de starea păcătoasă. Prin păcat Adam şi Eva pierduseră comuniunea lăuntrică şi reală. Pofta trupească era un medicament pentru ca să se mai poată salva ceva din legătura dintre ei doi. Deci starea feciorelnică este cea care aduce între oameni (chiar şi între bărbaţi şi femei) relaţiile adevărate, în viaţa viitoare relaţiile dintre noi nu vor mai fi carnale, ci de altă natură, neştiută nouă (sau cel puţin cunoscută parţial). Oricum, acea comuniune va fi nesfârşit mai profundă decât cea de acum. Iar la înviere nu se mai mărită, nici nu se mai însoară, ci vor fi ca îngerii, după cuvântul Mântuitorului (cf. Matei 22, 30). Esenţial este ca cei căsătoriţi să conştientizeze acest lucru: ei trebuie încet-încet să depăşească relaţia carnală şi să ajungă la iubirea lăuntrică în care trupul nu dispare (cum s-ar putea crede în mod fals), ci devine instrument de manifestare a duhului nostru. Relaţiile carnale, care sunt foarte căutate astăzi, nu sunt de fapt decât semnul egoismului şi al urii adânci pe care oamenii şi-o poartă unul altuia. Prin acestea ei încearcă să îşi rezolve neîmplinirile adânci ale fiinţei lor, neîmpliniri cauzate de păcatul lui Adam şi păcatele personale. Subliniem că pofta carnală dintre bărbat şi femeie nu a existat înainte de cădere şi deci nu ţine de firea omului aşa cum a gândit-o Dumnezeu. Asta nu înseamnă că este păcat, ci doar un mijloc util, în starea de cădere, pentru a ajuta pe om (dacă este folosit lupă legea dumnezeiască) să iasă din această stare cu harul lui Hristos.*). Dar în cazul lui Dumnezeu şi al Acelei Fiinţe curate, nimic de acest fel nu trebuie să presupunem.

Aşadar, nu primi exemplele în toate cazurile la fel, fiindcă şi în alte cazuri multe păcate grele ies de aici. Căci şi la începutul epistolei a zis: ***„Toate sunt ale voastre; şi voi, ai lui Hristos; şi Hristos, al lui Dumnezeu”*** (I Corinteni 3, 22-23).

3. Deci cum? La fel sunt toate ale noastre şi noi, ai lui Hristos, şi Hristos, al lui Dumnezeu? Nicidecum, ci până şi celor fără minte le este limpede deosebirea, chiar dacă s-a folosit aceeaşi expresie şi în cazul lui Dumnezeu şi al lui Hristos şi al nostru. Şi în altă parte, numindu-1 pe bărbat cap al femeii, a adăugat: ***„După cum şi Hristos este cap şi Mântuitor şi cârmuitor al Bisericii, aşa şi bărbatul este dator să fie faţă de femeia lui”*** (cf. Efeseni 5, 23-24).

Prin urmare, la fel vom înţelege şi aceasta, şi toate cele scrise efesenilor împreună cu aceasta în ceea ce priveşte acest subiect? Să nu fie! Că nici nu e cu putinţă. Aceleaşi cuvinte sunt spuse şi în cazul lui Dumnezeu, şi al oamenilor, dar altfel se înţeleg acelea şi altfel acestea. Dar, iarăşi, nu toate trebuie să le înţelegem schimbat. Fiindcă atunci ar părea că toate sunt degeaba spuse şi nici noi n-am avea nici un folos. Căci după cum nu toate trebuie înţelese la fel, aşa nu toate trebuie lepădate pur şi simplu. Şi ca să fie mai clar ceea ce spun, voi încerca să arăt aceasta printr-un exemplu.

S-a spus că Hristos este cap al Bisericii. Dacă nu primesc nimic omenesc referitor [la această formulare], pentru ce mi s-a mai spus aceasta? Iarăşi, dacă toate le primesc [în înţelesul omenesc], va urma multă nebunie. Căci capul este pătimitor ca şi trupul şi supus aceloraşi [lucruri ca şi trupul].

Aşadar, ce trebuie să las la o parte şi ce trebuie să primesc? Să las la o parte acestea pe care le-am spus (*10 Cele referitoare la pătimirea capului asemenea trupului.)* şi să primesc unirea adâncă şi cauza şi locul întâi în conducere (*11Din exemplul trupesc trebuie luate numai anumite aspecte pentru a avea o imagine a tainei duhovniceşti. În cazul acesta concret capul şi trupul sunt imagine a lui Hristos şi a Bisericii numai întrucât capul este cauză şi conducător şi unit intim cu trupul. Faptul că este şi pătimitor nu mai este o însuşire potrivită cu realitatea duhovnicească ce vrea să o exprime. Dar care însuşiri trebuie acceptate şi care nu, poate înţelege numai omul duhovnicesc. De aceea, doar omul luminat de har poate pricepe sensul real al Sfintei Scripturi, dar şi acela, doar în parte. Cunoştinţele academice nu au rolul hotărâtor, deşi pot fi de folos.*). Şi nici pe acestea în mod simplist, ci şi aici în chip firesc trebuie să cugetăm la ceva mai mare şi cuvenit lui Dumnezeu. Căci [în cazul lui Dumnezeu] şi unirea este mai adâncă, şi conducerea mai cinstită.

Iarăşi ai auzit de Fiu. Nici aici nu primi toate, dar nici nu lepăda toate, ci, primind câte se cuvin lui Dumnezeu - că este de aceeaşi fiinţă, că este din El, cele nelalocul lor şi care ţin de slăbiciunea omenească lasă-le pe pământ (*12Aici a greşit Arie (şi de altfel orice eretic): în faptul că atribuia lui Dumnezeu însuşiri nepotrivite Lui. Şi asta o făcea pentru că mintea nu îi era curăţită ca să înţeleagă drept Scripturile. În erezie nu cade decât cel care nu are minte curăţită şi luminată de har. Fragment ilizibil.*).

S-a spus iarăşi că Dumnezeu este lumină. Deci vom primi toate câte ţin de lumina aceasta văzută? Nicidecum, căci în cazul luminii văzute ea este mărginită de întuneric şi loc, şi este mişcată şi umbrită de altă putere.

Dar nimic din acestea nu trebuie să cugetăm referitor la Fiinţa aceea. Dar nici nu le lepădăm pe toate pentru această pricină, ci vom culege ceea ce este folositor din exemplu, adică luminarea care ne vine nouă de la Dumnezeu şi depărtarea de întuneric care vine din aceasta. Şi acestea [spuse acum] sunt pentru eretici. Dar trebuie să mergem mai departe.

Căci pe bună dreptate s-ar nedumeri cineva aici, întrebându-se ce vinovăţie era ca femeile să fie descoperite şi bărbaţii acoperiţi? Ce fel de vinovăţie este aceasta, află de aici: s-au dat bărbatului şi femeii multe alte simboluri [symbola], lui ale conducerii, ei ale supunerii. Şi împreună cu acelea [a fost dat] şi acesta: ca ea să fie acoperită şi el descoperit. Deci, dacă simboluri [symbola] sunt acestea, amândoi păcătuiesc distrugând [sygkeontei (*13 Sygkeo nu înseamnă propriu zis a distruge ci a confunda, a amesteca lucrurile.*)] buna rânduială [eutaxia] şi hotărârea fdiataghe] lui Dumnezeu şi trec peste limitele proprii, el căzând în uşurătatea aceleia, iar ea ridicându-se mai presus de bărbat prin înfăţişarea sa [dia tou schematou].

Căci dacă e legiuit [themis] să nu se schimbe hainele, nici ea să nu poarte mantie bărbătească, nici el mantie femeiască sau acoperământ - „căci nu va fi”, zice, ***„haina bărbatului pe femeie, nici nu va îmbrăca bărbatul haină femeiască”*** (Deuteronom 22, 5) - cu mult mai mult nu trebuie să se schimbe între ele acelea (*14 Faptul de a fi acoperit sau nu.*) Căci acestea (*15 Tipul specific de îmbrăcăminte pentru fiecare sex a fost instituit de oameni iar Dumnezeu l-a socotit ca bun. Dar acoperirea capului său descoperirea lui ţin de modificarea adusă în fire de păcat. Ele sunt simboluri ale realităţii deformate de păcat. În Rai Eva nu avea acoperământ pe cap pentru că era stăpână pe sine şi liberă. Azi femeile au lepădat acoperământul pentru că vor să fie libere, asemenea Evei, numai că vor în alt mod decât a rânduit Dumnezeu. De fapt, orgia păcatului, prezentă în societatea de azi la fiecare pas, nu este decât o încercare nebună de a recupera starea*

paradisiacă. Atunci Adam şi Eva, de pildă, erau goi şi nu se ruşinau. Şi azi oamenii umblă mai mult goi şi nu se ruşinează, dar alta este starea lăuntrică din noi. Faptul că Adam şi Eva s-au acoperit în Rai înseamnă că îşi dădeau seama de starea de păcat. Omul de azi nu mai vrea să primească faptul că este păcătos, şi fără Hristos nu poate să iasă din această stare.) [hainele] au fost legiuite de oameni, chiar dacă Dumnezeu mai pe urmă le-a întărit, dar acel lucru este de la fire, mă refer la a fi acoperit şi a nu fi acoperit. Iar când zic fire, zic Dumnezeu. Căci Cel Ce a făcut firea El însuşi este.

Deci, când răstorni aceste limite [oros] ia aminte câte vătămări se fac. Şi să nu-mi spui că mic este acest păcat. Căci este mare în sinea lui, fiindcă este neascultare. Dar chiar dacă ar fi fost mic, devenea mare, pentru că este simbol al unor realităţi mari. Dar că este mare cu adevărat, e limpede din faptul că dă atâta bună rânduială [eutaxia] neamului [omenesc], rânduind [diatatton] cine este conducătorul şi cine cel condus în lumea [aceasta], încât cel ce calcă [această lege] pe toate le distruge [sygkeo] şi leapădă darurile lui Dumnezeu şi azvârle la pământ cinstea dată lui [bărbatului] de sus. Şi [asta] nu numai bărbatul, ci şi femeia. Căci într-adevăr, şi pentru ea este cea mai mare cinste să păzească rânduiala proprie, după cum şi faptul că se răzvrăteşte este ruşine. (*16 Faptul că se leapădă aceste simboluri este dovada că omul nu mai vrea să facă voia lui Dumnezeu şi devine apostat.*)

De aceea, pentru amândoi a pus acest lucru, zicând aşa: ***„Tot bărbatul care se roagă sau prooroceşte având pe cap [acoperământ], ruşinează capul lui. Şi orice femeie care se roagă sau prooroceşte cu capul neacoperit, ruşinează capul ei”*** (I Corinteni 11, 4-5). Căci erau, după cum spuneam, şi bărbaţi şi femei care prooroceau, fiindcă şi femeile aveau pe atunci această harismă, precum fiicele lui Filip (cf. Faptele Apostolilor 21,9) şi altele înainte de ele şi după ele. Despre ele a spus proorocul mai înainte că ***„Vor prooroci fii voştri şi fiicele voastre vedenii vor vedea”*** (Ioil 2, 28).

Aşadar, pe bărbat nu îl sileşte să fie pururea cu capul descoperit, ci numai când se roagă. „Căci tot bărbatul, dacă are pe cap când se roagă sau prooroceşte, ruşinează capul lui”. Dar femeii îi porunceşte ca pururea să fie cu totul acoperită [katakalypto]. De aceea zicând: „***Orice femeie rugându-se sau proorocind cu capul neacoperit cu totul [akatakalypto], ruşinează capul ei”***, nu s-a oprit numai la atât, ci a continuat spunând: ***„căci este la fel cu cea rasă”*** (l Corinteni 11, 5). Iar dacă a fi ras este pururea ruşinos, e limpede că şi a fi neacoperit cu totul este totdeauna ocară (*17 Azi a umbla o femeie rasă nu mai e ruşine, ci titlu de glorie şi model pentru multe altele. A umbla fără acoperământ este cea mai mare cinste (din contră, a avea acoperământ este semnul ruşinii în societatea de azi). Oricum,*

lipsa acoperământului este semnul nesupunerii şi al stării de lepădare de Dumnezeu. Omenirea aproape toată se leapădă de Dumnezeu. Şi asta în numele unei unităţi a religiilor.

Ni se va spune că Sfânta Maria Egipteanca nu avea ceva pe cap, şi asta se vede chiar în iconografie. Răspunsul este că ea atinsese starea Evei din Rai. Iar cucernicia şi sfielnicia ei în faţa bărbatului se vede limpede din dialogul cu Sfântul Zosima. În plus, purta această cucernicie şi sfială în adâncul inimii, deşi era mai presus prin harisme de cuviosul bărbat. Sfânta Maria Egipteanca nu mai avea atât nevoie de simbol, de vreme ce trăia nemijlocit starea duhovnicească al cărei simbol era acoperământul, sau, mai bine spus, o şi depăşise. Unul din semnele că o femeie este în duhul care trebuie este următorul: cerându-i-se să poarte, în orice context, acoperământ pe cap, să nu simtă nici o răzvrătire în adâncul inimii, ci să împlinească acel lucru cu bucurie, cu conştiinţa că astfel este plăcută lui Hristos.

În viaţa cuvioasei Melania Romana (31 dec.) este o întâmplare edificatoare în acest sens: „Aceasta, [împărăteasa Verina], auzind despre viaţa lor cea plăcută lui Dumnezeu, avea mare dorinţă să-i vadă şi de aceea, de multe ori, a trimis către Melania rugăciune să vină la palat să se întâlnească cu dânsa. Ca să nu se arate măreaţă că nu primeşte să se întâlnească cu împărăteasa, Melania a luat şi pe Apelian [soţul Melaniei], şi s-au dus amândoi. Era atunci legea pusă ca să nu îndrăznească nici o femeie a intra în casele împărăteşti cu capul acoperit, însă ea, defăimând legea cea politicească, iar porunca fericitului Apostol Pavel fără nici o schimbare păzind-o, nici capul nu şi-a descoperit, nici rasa cea săracă nu şi-a schimbat-o, ci aşa fiind îmbrăcată a mers la casele împărăteşti, neţinând seama de lucrurile cele de mult preţ care erau acolo”. În plus, Sfântul Ioan lega mai sus acoperământul, sau lipsa lui, de starea lumii acesteia (ele marchează rolul de conducător şi condus). Aceste simboluri îşi împlinesc adevărata funcţie tocmai în societate.).

4. Şi nu s-a mulţumit numai cu asta, ci iarăşi a adăugat, zicând: ***„datoare este femeia să aibă [semn de stăpânie] [exusia] pe cap, din pricina îngerilor”*** (I Corinteni 11, 10). [Prin aceasta] arată că nu numai în vremea rugăciunii, ci totdeauna trebuie să fie acoperită. Dar în cazul bărbatului nu îl lasă cu totul fără acoperământ, ci numai fără plete. Căci numai atunci când se roagă îl opreşte să fie acoperit, pe când a purta plete îi interzice totdeauna.(*18 În mod inevitabil cineva ar pune problema astfel: „Dar Hristos nu a avut părul lung? Oare călugării nu au părul lung? Oare nu au fost mulţi sfinţi care au avut părul lung (de pildă, Sfântul Daniil Stâlpnicul purta părul asemănător cu un hippie: lung cu cărare pe mijloc)?”. Aparent un rocker nu s-ar diferenţia din acest punct de vedere de un*

călugăr. Şi toluşi diferenţa este fundamentală. Nici călugării şi nici Domnul Hristos nu sunt potrivnici Sfântului Pavel în care grăia acelaşi Duh Sfânt. Călugării şi Mântuitorul poartă părul lung tocmai ca expresie a neîngrijiri de cele ale lumii, îl lasă să crească tocmai pentru că sunt prea preocupaţi de cugetarea dumnezeieştilor taine şi nu mai acordă nici o atenţie celor din afară. Călugărul care a fugit în pustie era atât de desprins de lume, încât, după mărturiile din Pateric, abia se putea găsi la el vas pentru pâine şi apă, de foarfecă ne mai putând fi vorba. De altfel, mulţi călugări, din pricina nevoinţei aspre, îşi pierdeau până şi podoaba capilară şi barba. Pentru ei părul lung nu este semnul sine qua nou al călugăriei, ci o consecinţă firească. Pentru rocker însă părul este însemn emblematic. Nu eşti rocker adevărat dacă nu ai părul lung. Pentru ei părul este obiectul unei griji permanente. Deci ceea ce pentru călugăr este semnul unei dezlipiri de cele ale lumii, pentru rocker este semnul lipirii de lume, de un ideal ce ţine de lumea aceasta. Modelul călugărului este Hristos, al rockerului vreun star de muzică rock De altfel Sfântul Pavel avertizează împotriva cutumelor păgâne care se perpetuaseră în creştinism şi aduc cu ele un mod de a gândi. Părul mare era apanajul elitei filosofice păgâne. Problema este de a nu fi rob modului de gândire legat de anumite însemne exterioare.

Acoperământul capului o pune pe femeie în relaţie cu starea dintre Adam şi Eva de după cădere. El o ajută să înţeleagă starea de la care pleacă. Desigur că un călugăr care face din starea sa un motiv de mândrie şi slavă deşartă, etalându-şi călugăria sa, este la fel de vinovat ca şi o femeie fără acoperământ. Amândoi fac acest lucru din mândrie sau slavă deşartă, din dorinţa de a se impune, în plus, există sfinte care nu numai că nu au avut acoperământ, dar care au îmbrăcat haine bărbăteşti şi au vieţuit, nu în pustie, ci în mănăstire printre bărbaţi, fără să fie recunoscute (Sfânta Matrona - 9 nov., Sfânta Eufrosina - 25 sept., Sfânta Evghenia - 24 dec., Sfânta Teodora din Alexandria - 11 sept., etc.). Dar la toate acestea se poate foarte limpede observa duhul de adâncă smerenie în care trăiau, şi cinstea dată bărbaţilor.

Dacă femeia nu poartă acoperământ, pentru că nu vrea să se opună duhului lumii, se face părtaşă acestui duh apostat. Raţiunile adânci ale fiecărui suflet nu le cunoaşte însă decât Dumnezeu. La fel este şi cu barba pentru preoţi. Dacă nu port barbă sau reverendă pentru că mi-e ruşine de lumea care mă va ocărî, sunt la fel de vinovat ca şi femeia care nu poartă acoperământ pentru acelaşi motiv. Dacă nu port barbă pentru că nu am sau mi-a căzut din multă nevoinţă, atunci nu e nici o problemă. Deci importantă este aşezarea sinceră înaintea lui Dumnezeu. Creştinul, indiferent de statutul lui în Biserică, nu trebuie să facă nici un compromis cu lumea.)

Nu a zis „acoperit ci „având pe cap”, arătând că şi dacă se ruga cu capul descoperit dar ar avea plete este acelaşi lucru ca şi când l-ar fi acoperit. Căci pleata a fost dată în loc de acoperământ.

„Şi daca femeia nu se acoperă, să se şi tundă. Dar dacă este ruşine pentru femeie să se tundă sau să se radă, să se acopere” (I Corinteni 11,6) La început îi cere să nu aibă capul descoperit, dar înaintând îi sugerează şi să îl aibă acoperit totdeauna - prin aceea că zice „este la fel cu cea rasă, dar [îi sugerează] şi faptul de a-l îngriji şi a avea toată sârguinţa [pentru acoperirea capului].

Că nu a zis simplu să se acopere, ci să se acopere cu totul încât să fie acoperită din toate părţile cu de-amănuntul. *(19 Vedem azi că şi cele care îşi pun batic pe cap îşi pun un voal subţire sau îşi acoperă doar o parte a capului, sau îşi aranjează într-un anumit mod baticul încât să le pună în valoare anumite însuşiri etc. Toate acestea sunt variante ale neacoperirii. Se foloseşte până şi acoperământul pentru a răsturna scopul lui. Aceasta este, în general, o mare viclenie a diavolului: a folosi tocmai cele drepte ca să le răstoarne chiar pe ele însele. Mai bine zis. se foloseşte de aspectul lor formal pentru a deturna sensul lăuntric.)*

Şi o ruşinează prin referirea la ceva necuviincios, atingându-se foarte tare de ea, şi zicând: „Iar dacă nu se acoperă cu totul, să se radă”. „Dacă arunci acoperământul pus de legea lui Dumnezeu”, zice, “aruncă-l şi pe cel al firii (*20 Adică părul.*)″. Iar dacă cineva zice: „Şi cum ar fi acest lucru ruşine pentru femeie, dacă, [făcându-l], ea se ridică la slava bărbatului?(*21Cum e lucru de ruşine să îşi lase acoperământul din moment ce, făcând aşa, devine fi ea asemănătoare bărbatului şi astfel are aceeaşi slavă cu el? Acesta este şi resortul adânc al modului de comportament al femeii de azi. Ea crede că dobândeşte mai multă cinste dacă se poartă ca bărbaţii.*)″, aceea o spunem: nu se ridică, ci cade şi din cinstea proprie. Căci a nu rămâne în limitele proprii şi în legile puse de Dumnezeu, ci a te ridica mai presus de ele nu este adăugire, ci împuţinare.

Căci după cum cel ce tinde către cele străine şi răpeşte cele care nu sunt ale lui nu îşi adaugă nimic mai mult, ci se împuţinează, pierzând şi ceea ce avea - lucru care s-a întâmplat şi în Rai -, aşa şi femeia, nu îşi adaugă bunul neam [eygheneia] [cinstea] al bărbatului, ci îşi pierde buna înfăţişare [buna cuviinţă] [eyschemosyne] de femeie.

Şi nu numai de aici îi vin cele de ruşine, ci şi din lăcomie. Acceptând, dar, ceea ce este mărturisit [de toţi] ca ruşinos şi zicând: „dacă este ruşine pentru o femeie să se tundă sau să se radă”, pune mai departe şi ceea ce e de la el [de la apostol], spunând: „să se acopere cu totul”. Şi nu a zis „să-şi lase părul să atârne”, ci „să se acopere cu totul”, legiuind amândouă acestea deodată şi din amândouă părţile pregătindu-le: şi din cele legiuite şi din cele contrare (*22 Prin aceea că arată care este normalitatea şi respinge ceea ce e nefiresc.*). Căci şi acoperământul şi pleata sunt acelaşi lucru; şi cea rasă, şi cea care are capul descoperit sunt, iarăşi, acelaşi lucru. „Căci este la fel cu cea rasă”.

Iar dacă cineva ar zice: „Şi cum este acelaşi lucru, de vreme ce una are acoperământul firii [părul], iar cea rasă nu are acesta?”, vom spune că prin libera alegere [proairesis] l-a aruncat, prin faptul că are capul descoperit. Iar dacă nu este lipsită de păr, aceasta ţine de fire, nu de aceea [de femeie], încât şi cea rasă are capul descoperit în aceeaşi măsură cu aceea [care nu poartă acoperământ]. Căci de aceea a îngăduit ca [părul] să acopere [capul] prin fire, ca şi de aici învăţând aceasta, să se acopere (*23 Firea îi este dată omului ca învăţătoare. Omul trebuie să-şi asume conştient ceea ce este învăţat prin fire de Dumnezeu. Faptul că creştetul este acoperit de păr arată că femeia trebuie să înţeleagă a-şi accepta starea ei şi a-şi acoperi capul. Dar aceste reguli aparent exterioare, sunt simboluri ale unor realităţi tainice. Dacă schimbăm simbolurile, riscăm să nu mai avem niciodată acces la realităţile tainice. Drumul spre tainele credinţei trece prin strunirea, la început silită, a firii nărăvaşe prin frâul simbolurilor şi regulilor din Biserică. Aceste reguli nu sunt arbitrare, cum s-ar crede, nici nu ţin de vreo epocă, ele sunt simboluri ale unor realităţi veşnice. Dacă sunt ţinute cu înţelegere, nu în chip idolatru sau habotnic, ele modelează firea căzută şi o predispun la primirea tainelor. La fel este cu tipicul slujbelor.*).

Apoi pune şi pricina, după cum am spus-o în alte locuri, vorbindu-le ca unor oameni liberi. Deci, care e pricina? ***„Pentru că bărbatul este dator să nu se acopere, fiind chip şi slavă a lui Dumnezeu”*** (I Corinteni 11,7). [Şi], iarăşi, aceasta este altă pricină: „Pentru că are cap numai pe Hristos, nu trebuie să-şi acopere capul. Dar şi pentru că o conduce pe femeie”. Căci dregătorul care se apropie de împărat trebuie să aibă simbolul conducerii [dregătoriei]. Aşadar, după cum nimeni dintre dregători nu ar îndrăzni să se arate fără brâu şi hlamidă celui ce poartă coroana, aşa şi tu, fără simbolurile conducerii - care sunt neacoperirea -, nu te ruga lui Dumnezeu, ca să nu te ocărăşti şi pe tine, şi pe Cel Ce te-a cinstit.

- Dar acelaşi lucru se întâmplă şi în cazul femeii, ar zice careva. Căci şi pentru aceea este ocară [hybris] (*24 Hybris nu înseamnă propriu zis ocară, ci este actul*

prin care cineva iese din limitele proprii şi îşi arogă o poziţie care nu i se cuvine. Se poate traduce, funcţie de context, prin „mândrie” sau prin „violare a drepturilor cuiva”, „uzurpare” etc. Hybris în esenţă este lepădarea ordinii şi legii date de Dumnezeu. Este ieşirea din raţiunea firii.) a nu avea simbolurile supunerii (*25 Deci ceea ce nouă, din pricina mândriei, nu ne convine şi numim inegalitate ţine de legea dumnezeiască şi de bunul mers al lumii. Dacă nu intrăm în rânduiala lui Dumnezeu, nici lumea şi nici tot ce ne înconjoară nu merg bine, căci sunt lipsite de binecuvântarea lui Dumnezeu retrasă din pricina nesupunerii noastre. Într-o împărăţie şi dregătorul, şi ostaşul nu sunt inegali decât unul în raport cu altul, dar în esenţă fiecare este de fapt egal cu celălalt prin faptul că fiecare ascultă de acelaşi împărat. Treaba fiecăruia este să-şi facă rolul său nu al altuia şi pentru asta e răsplătit sau blamat.*).
„Iar femeia este slava bărbatului” (I Corinteni 11, 7). Prin urmare, firească este conducerea bărbatului [în raport cu femeia]. Apoi, pentru că a spus-o hotărât, pune iarăşi alte pricini şi raţionamente, ducându-te la facerea dintâi şi zicând aşa: ***„Căci nu este bărbatul din femeie, ci femeia din bărbat”*** (l Corinteni 1 1 , 8). Iar dacă a fi din altul este slavă a aceluia din care este, cu mult mai mult faptul de a fi asemenea (*26 Probabil referire aluzivă la faptul că Fiul, fiind din Tatăl, este o cinste pentru Tată că Fiul este Dumnezeu, nu creatură.*).

„Căci nu a fost zidit bărbatul pentru femeie, ci femeia pentru bărbat” (I Corinteni 11,9). Aceasta este a doua superioritate, ba mai degrabă a treia sau a patra, întâia este că Hristos este capul nostru [al bărbaţilor] iar noi al femeilor. A doua, că noi suntem slava lui Dumnezeu iar femeia este [slava] noastră. A treia, că nu noi suntem din femeie, ci ea din noi. A patra, că nu noi suntem pentru ea, ci ea pentru noi. De aceea, datoare este femeia să aibă [semn de] stăpânie pe cap.

- De care „de aceea”, spune-mi?
- „Pentru acestea ce au fost spuse”, zice, „Ba, mai bine zis, nu numai pentru acestea, ci şi pentru îngeri. Dacă dispreţuieşti pe bărbat, ruşinează-te de îngeri”.

5. Aşadar, a fi acoperită este [semn] al supunerii şi al stăpânirii. Căci a te pleca pregăteşte şi sfiala, şi paza virtuţii tale. Fiindcă pentru cel condus este virtute şi cinste a rămâne în ascultare. Iar bărbatul nu trebuie neapărat să facă aceasta, căci este chip al Stăpânului său, dar pentru femeie este firesc. Gândeşte-te, dar, la covârşirea fărădelegii, când, fiind cinstit cu atâta stăpânire, te faci pe tine de ruşine, răpind înfăţişarea femeii. Şi faci acelaşi lucru ca şi când, luând coroana, ai arunca-o de pe cap şi în loc de coroană ai lua o haină de rob.

„Însă nici bărbatul fără femeie, nici femeia fără bărbat, întru Domnul” (I Corinteni 11,11). Fiindcă a dat multă superioritate bărbatului, zicând că femeia este din el şi pentru el, şi sub el, ca nici pe bărbaţi să nu-i înalţe mai mult decât trebuie şi nici pe acelea să le înjosească, ia aminte cum adaugă îndreptarea, zicând: „Nici bărbatul fără femeie, nici femeia fără bărbat, întru Domnul”

„Nu-mi iscodi”, zice, „numai cele care ţin de întâietate, nici nu [aminti] de facerea aceea [de la început]. Căci dacă vei cerceta cele de după acestea, fiecare este pricina fiecăruia, ba mai degrabă nu fiecare a fiecăruia, ci Dumnezeu este [cauza] tuturor”. De aceea zice: „nici bărbatul fără femeie, nici femeia fără bărbat, întru Domnul”.

„Căci după cum femeia este din bărbat, aşa şi bărbatul prin femeie” (l Corinteni 11, 12). Nu a zis „din femeie”, ci iarăşi „din bărbat”. Căci acest lucru rămâne încă neştirbit pe seama bărbatului (*27Faptul că bărbatul a fost făcut înaintea femeii are o raţiune foarte adâncă ce ţine de planul veşnic al lui Dumnezeu, iar bărbaţii şi femeile ar trebui să ţină cont de acest dat. În decursul timpului această raţiune rămâne în vigoare, dar ea este greu de priceput pentru firea căzută. Oricum, ea e legată de taina lui Hristos şi a Bisericii. De aceea doar în Biserică se poate înţelege ceva din ea.*). Dar nu ale bărbatului sunt aceste isprăvi, ci ale lui Dumnezeu. De aceea a şi adăugat: ***„Şi toate sunt din Dumnezeu”*** (I Corinteni 11, 12). Aşadar, dacă toate sunt ale lui Dumnezeu, şi El însuşi porunceşte acestea (*28 El porunceşte aceste „inegalităţi” spre binele nostru. El ne porunceşte smerenia, dar El însuşi S-a smerit nu numai prin întrupare şi răstignire, ci şi creând lumea, deşi nu avea nevoie de ea. Ba faptul că ne mântuieşte este tot o smerire, căci acceptă ca cel supus şi creat să devină egalul Său, după har. Şi ca să faci pe cineva egalul tău trebuie ca tu să te cobori, să te smereşti în faţa lui, iar el să înţeleagă smerirea ta şi starea lui de supus. La baza poruncilor lui Dumnezeu stă negrăita smerenie şi dragoste. Taina dintre bărbat şi femeie conţine în sine taina dintre Dumnezeu şi creaţie. Creaţia este de la Dumnezeu, nu invers, este pentru El, nu El pentru ea, este supusă Lui, nu El ei. La fel femeia: este din bărbat, pentru bărbat, supusă bărbatului. Dar după cum creaţia, deşi este aşa, trebuie să ajungă prin har la starea dumnezeiască, la fel şi femeia, nu este aşa pentru ca să rămână aşa, ci pentru ca să devină prin har ceea ce e bărbatul. Dar acest lucru nu se poate dacă nu se pleacă de la datul creatural concret. Actul prin care creatura nu-şi acceptă datul creatural (adică faptul că este creatură, nu Creator) şi nu lucrează conform firii sale este demonic. Doar diavolul nu a vrut să accepte că este creatură şi să devină dumnezeu prin har. Esenţa unui astfel de act este mândria. Deci nu e vorba de inegalităţi fundamentale şi fiinţiale -căci toţi suntem*

creaturi -, ci de inegalităţi funcţionale, necesare pentru bună rânduială a întregii creaţii şi pentru ajungerea ei la îndumnezeire.), încrede-te şi nu grăi împotrivă.

„Judecaţi în voi înşivă: se cuvine ca femeia neacoperită cu totul să se roage lui Dumnezeu?” (I Corinteni 11, 13). Iarăşi îi pune judecători ai celor spuse, ceea ce a făcut şi în cazul jertfelor idoleşti. Căci şi acolo zice: ***„Judecaţi voi ceea ce zic”*** (I Corinteni 10, 15). Iar aici: „Judecaţi în voi înşivă”. Ba ceva mai înfricoşat le sugerează aici. Căci în acest caz ocara [hybris] trece la Dumnezeu. Dar nu zice aşa, ci cumva mai blând şi mai acoperit: „Se cuvine ca femeia neacoperită cu totul să se roage lui Dumnezeu?”.

„Sau nu vă învaţă însăşi firea că bărbatul, dacă îşi lasă plete, îi este lui necinste; iar femeia dacă îşi lasă plete îi este slavă? Că părul i s-a dat în loc de acoperământ” (I Corinteni 11, 14-15). Ceea ce face pururi, punând raţionamente simple, face şi aici, alergând la obiceiul comun şi foarte ruşinându-i pe cei care întârzie să înveţe acestea de la el [de la apostol], când ar fi putut să le înveţe şi din obiceiul comun.

Căci unele ca acestea nu sunt necunoscute nici chiar barbarilor. Şi ia aminte cum pretutindeni se foloseşte în chip biciuitor de limbaj. „Tot bărbatul care se roagă cu capul acoperit necinsteşte capul lui”. Şi iarăşi: „Dacă este ruşine pentru femeie să se tundă sau să se radă, să se acopere cu totul”. Şi iarăşi aici: „Bărbatul, dacă poartă plete, necinste îi este. Femeia, dacă poartă plete, slavă îi este, că părul în loc de acoperământ i-a fost dat”.

- „Dar dacă i-a fost dat in loc de acoperământ”, ar zice [careva], „pentru ce mai trebuie să adauge alt acoperământ?”
- Pentru că nu numai de la fire, ci si din libera alegere să mărturisească supunerea. Iar că trebuie să te acoperi, a legiuit şi firea, luându-ţi-o înainte. Adaugă, dar, şi cele din partea ta, ca să nu pari că răstorni şi legile firii, fapt care ar fi nu numai [semn] de multă îndrăzneală, ci şi luptă împotriva firii. De aceea şi pe iudei învinovăţindu-i, Dumnezeu le-a spus: ***„Ai ucis pe fiii tăi şi pe fiicele tale. Aceasta este mai presus de toate urâciunile tale”*** (cf. Iezechiel 5, 9-10).

Şi iarăşi Pavel, certându-i pe romanii desfrânaţi, aşa le sporeşte osânda, zicând că nu numai că întrebuinţau [lucrurile] în afara legii lui Dumnezeu, ci chiar şi în afara firii. ***„Căci au schimbat întrebuinţarea firească cu cea în afara firii”*** (Romani 1, 26). De aceea şi aici se osteneşte pentru acest subiect, arătând însuşi acest lucru: că nu legiuieşte nimic străin şi că la elini toate cele ce ţin de noutate sunt de fapt contra firii. Aşa şi Hristos, arătând aceasta, a zis: ***„Câte vreţi să vă facă vouă***

oamenii, faceţi-le şi voi lor” (Matei 7, 12), dovedind că nu introduce nimic nou. ***„Iar dacă cineva pare că este iubitor de ceartă, noi un asemenea obicei nu avem, nici Bisericile lui Dumnezeu”*** (I Corinteni 11,16). Prin urmare, de iubirea de ceartă ţine împotrivirea la acestea, nu de raţionament.

Însă chiar şi aşa, i-a certat cu măsură, făcându-le mai multă ruşine, lucru care făcea şi mai greu cuvântul. „Căci noi”, zice, „un asemenea obicei nu avem, ca să ne întărâtăm şi să ne certăm, şi să ne împotrivim”. Şi nu a rămas numai la atât, ci a adăugat „nici Bisericile lui Dumnezeu”, arătând că Bisericile din toată lumea se împotrivesc [unui asemenea obicei de a se certa], însă chiar dacă pe vremea aceea corintenii erau iubitori de ceartă, acum toată lumea a primit şi a păzit legea aceasta (*29 Ca femeile să fie acoperite şi bărbaţii să nu-şi lase plete.*), atât de mare este puterea Celui Răstignit.
6. Dar mă tem ca nu cumva primind înfăţişarea exterioară, în ceea ce priveşte faptele, unele femei să fie găsite de ruşine şi să fie descoperite în alt mod (*30 Deşi afirmă răspicat şi tare că trebuie să se ţine rânduiala exterioară, sfântul atenţionează ca nu cumva să intervină formalismul. Nu cumva pe dinafară femeile să fie cucernice, cu batic bine îmbrobodite, cu fuste „regulamentare”, iar pe dinăuntru să nu aibă de fapt acoperământ, din pricina mândriei, invidiei, judecăţii aproapelui etc. Există însă şi o altă capcană, mai ales pentru idealişti şi intelectuali. Ei spun că nu trebuie ţinută rânduială exterioară, pentru că e formalism, şi că e important lăuntrul omului. Ei nu pot suferi elementele exterioare ale evlaviei, care sunt simboluri ale unor taine adânci. Aceştia bolesc de o mândrie mult mai fină şi mai greu de corectat decât cei habotnici şi formalişti, cu atât mai mult cu cât, sub masca libertăţii lăuntrice, ei sunt robiţi cutumelor lumii cultivate.*). De aceea, scriind lui Timotei, Pavel nu s-a mulţumit cu acestea, ci a adăugat şi altele, spunând: ***„în îmbrăcăminte cuviincioasă, împreună cu sfiala si întreaga înţelepciune să se împodobească pe ele, nu în împletituri sau aur”*** (1 Timotei 2, 9). Căci dacă nu trebuie să aibă capul descoperit, ci să poarte în tot locul simbolul supunerii, cu mult mai mult trebuie să arate aceasta prin fapte. Aşa şi femeile dinainte, „domni” îi numeau pe bărbaţii lor şi le lăsau lor cele ale întâietăţii.

- „Dar şi aceia”, ar zice [o femeie], „îşi iubeau femeile lor”.
- Ştiu şi eu, şi nu sunt în necunoştinţă. Însă când facem îndemn pentru cele cuvenite ţie, nu cată la cele ale acelora [ale bărbaţilor]. Căci şi când îndemnăm pe copii să se supună părinţilor, spunându-le că e scris: „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta”, ei zic către noi: „Spune şi ceea ce urmează după, că şi voi, părinţilor, să nu-i întărâtaţi pe copii”. Şi robilor când le spunem că e scris să se supună stăpânilor şi să nu slujească de ochii oamenilor, şi ei, iarăşi, ne cer cele ce urmează,

poruncindu-ne să-i îndemnăm şi pe stăpâni la , aceleaşi. „Căci şi acelora Pavel le-a poruncit”, zice [robul], „să lase ameninţarea”.

Dar să nu facem aşa, nici să căutăm cele poruncite altora când suntem întrebaţi pentru ale noastre. Căci nici învinovăţirile nu sunt în comun. Leapădă acuzaţia şi caută numai una cum să te dezbari de vinovăţiile tale. Fiindcă şi Adam a învinovăţit pe femeie, şi ea pe şarpe, dar nu i-a scos nicidecum acest lucru.

Aşadar,nici tu nu-mi spune asta acum, ci sârguieşte-te cu toată bunăvoinţa.
[eygnomosyne] să dai bărbatului ce-i datorezi. Fiindcă şi când vorbesc cu bărbatul tău sfătuindu-l să te iubească şi să-ţi poarte de grijă, nu-l las să aducă în discuţie legea pusă asupra femeii, ci îi cer ceea ce e scris pentru el. Aşadar, şi tu lucrează numai cele cuvenite ţie, şi dă-te pe tine supusă bărbatului. Căci dacă pentru Dumnezeu te supui bărbatului, nu-mi aduce înainte cele ce el este dator să le facă, ci cele de care Legiuitorul te-a făcut responsabilă, pe acestea împlineşte-le cu de-amănuntul. Căci aceasta mai cu seamă înseamnă să te supui lui Dumnezeu: chiar dacă pătimeşti cele contrare, să nu calci legea.

Căci de aceea cel ce iubeşte pe cel ce-l iubeşte nu pare că face ceva mare, pe când cel ce se îngrijeşte de cel ce-l urăşte acesta mai cu seamă este încununat, în acelaşi fel cugetă şi tu: dacă suferi un bărbat împovărător, vei lua cunună strălucită. Iar dacă e blând şi paşnic, pentru ce să-ţi dea plata Dumnezeu? Şi acestea le zic nu poruncindu-le bărbaţilor să fie obraznici, ci ca să le înduplece pe femei să-şi rabde bărbaţii obraznici. Căci când fiecare se sârguieşte să împlinească ce este al său, degrabă vor urma şi cele ale aproapelui (*32Imaginea din textul grec este cea a unui cal care se supune frâului călăreţului.*).

De pildă, când femeia se pregăteşte să rabde un bărbat mai aspru iar bărbatul să nu întărâte pe femeia cumplită, atunci toate scapă de valuri în linişte unui liman. Aşa era şi la cei vechi. Fiecare împlinea cele ale sale şi nu cerea cele ale aproapelui. Ia aminte! Avraam a luat cu sine pe nepot. Femeia nu l-a învinovăţit. I-a poruncit [femeii] să călătorească cu el o cale lungă. Nu a grăit împotrivă nici la aceasta, ci l-a urmat. Iarăşi, după acele multe necazuri şi osteneli, şi sudori, fiind stăpân peste toate, a dat lui Lot întâietatea. Şi nu numai că nu s-a necăjit Sarra pentru asta, dar nici gura n-a înălţat-o, nici a grăit ceva de acest fel, cum grăiesc acum multe dintre femei când văd pe bărbaţii lor înjosiţi în asemenea situaţii. Şi mai cu seamă când îi văd înjosiţi de cei mai de jos decât ei, îi ocărăsc şi îi numesc nebuni şi lipsiţi de minte, şi muieratici, şi trădători, şi tâmpiţi, însă aceea nimic de acest fel nu a zis, nici n-a cugetat, ci a iubit toate cele făcute de acela.

Şi lucru şi mai mare: după ce l-a făcut pe acela [pe Lot] stăpân peste alegerea [pământului] şi [Lot] a dat celui dumnezeiesc [lui Avraam] cele mai mici, l-a cuprins [pe Lot] o primejdie cumplită. Şi auzind patriarhul, i-a înarmat pe toţi ai lui şi s-a pregătit contra întregii armate a perşilor numai cu slugile lui. Şi nici atunci nu l-a reţinut ea, nici nu a zis ceea ce ar fi fost firesc: „Omule, unde te duci, aruncându-te în prăpastie şi predându-te atâtor primejdii şi vărsându-ţi sângele pentru un bărbat care te-a înjosit şi a răpit toate ale tale? Dacă pe tine te dispreţuieşti, fie-ţi milă măcar de mine care am lăsat casa şi patria, şi prietenii, şi rudeniile, şi te-am urmat atâta cale, şi nu mă îmbrăca cu văduvia şi cu relele ce vin din văduvie". Nimic din acestea nu a zis, nici nu a gândit, ci le-a suferit toate cu tăcere.

După acestea, rămânându-i pântecele fără odraslă, ea nu a pătimit cele ale femeilor, nici nu s-a plâns cu amar. Însă acela [Avraam] se jelea, însă nu către femeie, ci către Dumnezeu. Şi ia aminte cum fiecare păzea cele cuvenite lui. Căci nici el nu o dispreţuia pe Sarra ca pe una fără copii, nici nu o ocăra în vreun fel pentru aceasta. Aceea, iarăşi, se sârguia să gândească vreo mângâiere lui Avraam pentru lipsa de copii, [dându-i-o] pe slujnică. Căci pe atunci nu erau oprite acestea ca acum. Fiindcă acum nici femeilor nu le dă voie legea să facă asemenea lucruri cu bărbaţii, nici acelora [bărbaţilor] nu li se îngăduie astfel de amestecări, fie cu ştiinţa, fie fără ştiinţa femeilor lor, chiar dacă i-ar îngreuia de mii de ori întristarea pentru lipsa de copii. Fiindcă aud şi ei că ***„viermele lor nu moare şi focul lor nu se stinge"*** (Macabei 9,48). Căci acum nu se îngăduie, dar atunci nu erau oprite. De aceea şi femeia a poruncit aceasta, şi acela a ascultat-o; dar şi [dacă a ascultat-o] n-a [făcut-o] pentru plăcere.

- „Dar ia aminte", ar zice [careva], „cum iarăşi a lepădat-o când i-a poruncit femeia".
- Tocmai asta vreau să arăt şi eu, că şi el s-a supus ei întru toate, şi ea lui.

7. Însă nu lua aminte numai la acestea, ci, spunând acestea, cercetează şi cele de dinainte: cum slujnica a ocărât-o, cum s-a lăudat înaintea stăpânei. Şi ce era mai dureros decât asta pentru o femeie liberă şi cu bunăcuviinţă? Aşadar, să nu aştepte femeia virtutea bărbatului, şi atunci [numai] să o dea pe a ei. Căci asta nu e nimic mare. Nici, iarăşi, să nu aştepte bărbatul buna rânduială a femeii, şi atunci [numai] să filosofeze. Căci nici asta nu e vreo ispravă. Ci fiecare, după cum am spus, să dea cel dintâi cele ale sale. (*34 Această formulare ar putea pune în paralel funcţia bărbatului în familie cu cea a preotului în Biserică. De altfel, este logic acest lucru din moment ce preotul este chip al lui Hristos iar relaţia bărbat femeie este asemănată cu cea dintre Hristos şi Biserică. O astfel de perspectivă ar putea face*

din căsătorie o trăire continuă a Sfintei Liturghii. Merită adâncită această paralelă. Spunem doar că după cum liturghia nu se poate face doar de preot sau credincioşi, ci este nevoie ca ambii să slujească laolaltă pentru ca Duhul Sfânt să Se coboare peste toţi şi, în plus, trebuie să fie cu toţi pregătiţi, la fel în căsnicie se cere curăţie şi sinceritate adâncă din partea fiecăruia şi împreună slujire, pentru ca Duhul Sfânt să-i prefacă în chip conştient pe cei doi un trup şi un duh; ba mai mult, să-i prefacă în trup al lui Hristos, când Hristos este totul în cei doi.)

Căci dacă celor din afară care ne pălmuiesc obrazul drept trebuie să le dăm şi celălalt obraz, cu mult mai mult trebuie să suferim pe bărbatul obraznic.Şi nu spun asta ca femeia să fie lovită. Să nu fie! Căci acest lucru este cea de pe urmă ocară [hybris], nu pentru cea lovită, ci pentru cel ce loveşte, însă chiar dacă dintr-o împrejurare oarecare ai parte, femeie, de un astfel de bărbat, nu te necăji, ci cugetă că ai plată pusă deoparte pentru acestea şi laudă în viaţa aceasta.

Şi către voi, bărbaţilor, aceea spun. Să nu aveţi un asemenea păcat care să vă silească să vă loviţi femeia. Dar ce zic de femeie? Nici pe o slujnică nu-i este îngăduit bărbatului liber să o lovească sau să-şi pună mâinile pe ea. Iar dacă a lovi o roabă este ocară mare pentru un bărbat, cu mult mai mult să-şi întindă mâna asupra celei libere. Şi asta ar putea-o vedea cineva şi de la legiuitorii din afară (cei păgâni) care nu silesc pe cea care a pătimit astfel de lucruri să mai locuiască cu cel ce a lovit-o, de vreme ce este nevrednic de locuirea cu ca. Căci este cea de pe urmă nelegiuire ca să necinsteşti ca pe o roabă pe tovarăşa de viaţă, care este legată strâns de tine prin cele de trebuinţă şi prin Cel de sus.

De aceea, un astfel de bărbat - dacă mai trebuie să-l numim bărbat şi nu fiară - este socotit la fel cu ucigaşii de tată şi de mamă. Căci dacă ne-a fost poruncit ca pentru femeie să lăsăm şi tată, şi mamă, nu nedreptăţindu-i pe aceia, ci plinind legea dumnezeiască - ba şi înşişi părinţilor le este atât de dorit acest lucru, încât, părăsiţi fiind, au şi bucurie şi se învoiesc la aceasta cu multă sârguinţă -, cum nu este cea de pe urmă nebunie ca să o înjosim pe aceasta [pe femeie] pentru care Dumnezeu ne-a poruncit să-i lăsăm până şi pe părinţi? Deci, oare numai nebunie este aceasta?

Dar ruşinea cine o va suferi, spune-mi? Ce cuvânt-o va putea înfăţişa, când ţipete şi urlete se aud pe stradă, şi vecinii şi trecătorii aleargă la casa celui ce face aceste necuviinţe ca la o fiară vătămată la cele dinăuntru. Mai bine să se deschidă pământul pentru cel ce face asemenea lucruri decât să mai fie văzut după aceea în for.

- „Dar femeia este obraznică”, ar zice [careva].

- Dar gândeşte-te că este femeie, vas slab, iar tu bărbat. Căci de aceea ai fost „hirotonit” [echeirotonethes] conducător şi ţi s-a dat funcţia capului, ca să porţi slăbiciunea celei conduse.(*35 Femeia este şi ea conducătoare în urma bărbatului.*) Fă-ţi, dar, strălucită conducerea. Şi va fi strălucită când nu necinsteşti pe cel condus. Şi precum împăratul cu atât se arată mai cinstit, cu cât îl arată mai cinstit pe locţiitorul lui, iar dacă necinsteşte şi ruşinează măreţia acelei vrednicii [a locţiitorului], i se va tăia nu puţin din slava lui, aşa şi tu, dacă necinsteşti pe cea care conduce după tine (*36 Vânturile şi valurile sunt duhurile necurate şi slăbiciunile firii.*), îţi vatămi, şi nu oricum, chiar cinstea conducerii tale.

Aşadar, cugetând toate acestea, fii cu mintea întreagă, şi împreună cu acestea cugetă şi la seara aceea când, chemându-te tatăl ei, ţi-a dat ca pe o comoară fiica şi, despărţind-o de toţi - şi de mamă, şi de el, şi de casă -, a încredinţat în mâna ta toată purtarea de grijă pentru ea. Gândeşte-te că, după Dumnezeu prin ea ai copiii şi te-ai făcut tată; şi să fii şi din această cauză blând faţă de ea.

8. Nu vezi pe lucrătorii de pământ cum îngrijesc în tot chipul pământul care a primit odată seminţele, chiar dacă ar avea mii de neajunsuri, cum ar fi lipsa de rodnicie, buruienile rele, ploile abundente? Fă şi tu aceasta! Căci aşa, cel dintâi te vei bucura şi de roade, şi de linişte. Căci şi liman este femeia, şi cel mai mare leac de înveselire. Aşadar, dacă fereşti limanul de vânturi şi valuri (*37 Dragostea aceasta nu se referă la aspectul sexual, ci e vorba de o atitudine lăuntrică a minţii. Mai adânc s-ar traduce: „să aibă gând bun faţă de bărbat”, „să fie de un gând cu bărbatul”.*), te vei bucura de multă siguranţă când te întorci din for. Iar dacă o umpli de agitaţii şi tulburare, îţi pregăteşti un naufragiu mai cumplit.

Deci, ca să nu se întâmple asta, fă ceea ce îţi zic. Când se întâmplă ceva întristător în casă din cauză că ea a greşit, mângâi-o şi nu îndelunga întristarea. Chiar dacă lepezi toate, nimic nu este mai întristător decât a nu o avea pe femeie locuind cu tine cu dragoste [eynoia]. Iar dacă îi spui păcatul să nu-i spui nimic aşa de dureros care să o răzvrătească, încât şi pentru aceste motive iubirea [agape] ei să-ţi fie mai de preţ decât toate (*38 Este ca în călugărie: nu trebuie să pui nimic al tău mai presus de voia celuilalt.*).

Căci dacă trebuie să purtăm greutăţile unii altora, cu mult mai mult ale femeii. Şi chiar dacă ar fi săracă, să n-o ocărăşti. Chiar dacă ar fi fără de minte, să nu treci peste ea, ci mai degrabă învaţ-o (*39 Este esenţial ca soţul să înţeleagă că partenerul este însăşi viaţa lui. Trebuie să-i acorde celuilalt răbdare, înţelegere, timp etc. adică tot ce are el. Fără această asumare a problemelor celuilalt, indiferent cât de prosteşti sau derizorii ar părea, nu există dragoste jertfelnică şi*

soţii nu pot deveni un trup. Lupta şi în căsnicie este tot împotriva duhurilor răutăţii şi trebuie o mare artă şi smerenie ca să putem birui cu harul lui Dumnezeu. Căsătoria asumată serios ar putea fi uneori o cale mult mai potrivită de o cunoaştere a tainelor dumnezeieşti decât călugăria de tip „regiment”, cu ascultări formale. O căsătorie adâncă, centrată pe descoperirea tainei celuilalt, se apropie foarte mult de vieţuirea în pustie în care ucenicul trăia împreună cu bătrânul său şi lua aminte în concret la modul dumnezeiesc de vieţuire al aceluia. Patimile şi pornirile rele pot mult mai uşor să fie tămăduite dacă cei doi se ??? în cele mai mici detalii, cu atât mai mult cu cât între ei există dragoste sinceră (nu ne referim la aspectul trupesc) lucru care adesea nu se întâmplă între ucenic şi stareţ.) [rythmizein].

Căci este mădular al tău şi aţi devenit un trup. Dacă este flecăreaţă şi beţivă şi mânioasă nu trebuie să te îndurerezi pentru acestea, nici să te mânii, ci roagă-L pe Dumnezeu şi îndeamn-o, şi sfătuieşte-o, şi fă toate ca să scoţi patima (*40 Deci, preocuparea bărbatului trebuie să fie despătimirea femeii şi a femeii despătimirea bărbatului. Altfel nu există dragoste între ei. Privirea fiecăruia nu trebuie să fie orientată spre sine, ci spre celălalt. Atunci căsătoria oferă un cadru de adevărată mucenicie. Fiecare în căsătorie devine mucenic de bună voie nu atât răbdând neajunsurile celuilalt, cât sârguindu-se să se dezbare de atenţia la egoismul său şi să se preocupe de mântuirea (nu de patimile!) celuilalt.*). Dar dacă o loveşti şi adânceşti boala nu te mai grijeşti de ea. Căci înfruntarea se destramă prin blândeţe nu prin altă înfruntare. Şi împreună cu acestea gândeşte-te şi la răsplata de la Dumnezeu.

Când îţi este îngăduit să o lepezi de la tine, nu fă asta pentru frica lui Dumnezeu, ci suferă-i atâtea neajunsuri, temându-te de legea pusă în aceste cazuri, care opreşte a lepăda femeia, chiar dacă are vreo boală, şi vei lua plată negrăită. Dar şi înainte de răsplată vei dobândi cele foarte mari prin aceea că o pregăteşti pe ea sa fie mai ascultătoare şi tu devii prin ea mai îngăduitor. Se zice despre cineva din filosofii cei din afară că avea o femeie împovărătoare şi flecară şi beţivă (*41 Este vorba de Socrate şi soţia lui, Xantipa.*). Şi fiind întrebat de ce rabdă o astfel de femeie, a spus că o are acasă ca loc de antrenament în cele ale filosofiei.

„Căci voi fi”, zicea el, „mai blând cu ceilalţi de vreme ce sunt învăţat prin ea în fiecare zi”. Aţi strigat lucruri mari (*42 Probabil că auditorii au lăsat să le scape strigăte de uimire.*)? Însă eu mă îndurerez acum mult, când păgânii sunt mai filosofi decât noi, deşi nouă ni s-a poruncit să-i urmăm pe îngeri. Ba mai degrabă ni s-a poruncit să-L urmăm chiar pe Dumnezeu în ceea ce priveşte blândeţea.

Aşadar, filosoful zice că pentru aceea având femeie rea nu o leapădă. Iar unii zic că pentru aceea şi-a luat-o de nevastă. Iar eu, fiindcă mulţi dintre oameni sunt predispuşi la prostie, îndemn ca dintru început să facem toate şi să ne sârguim ca să ne luăm o soţie potrivită şi plină de toată virtutea. Iar dacă se întâmplă să greşim şi să nu ne aducem în casă o mireasă bună şi uşor de suferit atunci, să-i urmăm acestui filosof şi să o educăm [rythmizein] pururi, şi nimic să nu punem înaintea acestor lucruri. Fiindcă şi neguţătorul, până nu face înţelegere cu tovarăşul său [de călătorie], înţelegere care poate să-i aducă pacea, nu îşi pune corabia pe mare, nici nu face altă călătorie.

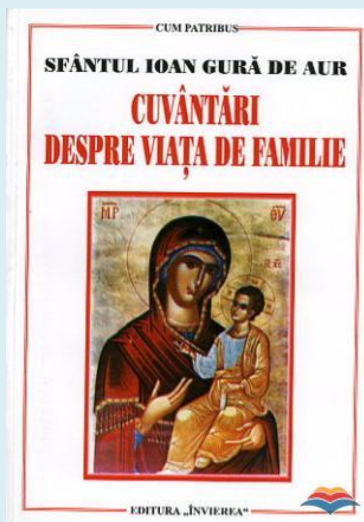
Aşadar, şi noi să facem toate ca să menţinem înlăuntru toată pacea cu tovarăşul nostru în călătoria şi corabia aceasta a vieţii. Căci astfel şi toate celelalte ne vor fi liniştite şi vom străbate în siguranţă marea vieţii acesteia.

Acest lucru să-l facem şi înaintea [problemelor] casei, şi a slugilor, şi a banilor, şi a ţarinilor, şi a treburilor politice (*43 Buna înţelegere în casă cu soţia este hotărât pe primul plan. Acest imperativ nu este decât corolarul unei legi generale duhovniceşti: când omul este în regulă înlăuntrul său, toate merg bine în afară. La fel, dacă în casă merge bine relaţia dintre soţi, toate celelalte merg bine. În alt chip nu este cu putinţă.*). Şi mai de preţ decât toate să ne fie ca cea care locuieşte în casă împreună cu noi să nu se răzvrătească, nici să fie în despărţire de noi. Căci astfel şi celelalte ne vor veni de la sine şi vom avea multă uşurare în cele duhovniceşti, trăgând cu unire de gând [homonoia] acest jug [al căsniciei].

Şi pe toate isprăvindu-le vom avea parte de bunătăţile puse deoparte [în ceruri], de care fie ca noi toţi să ne împărtăşim cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă, putere şi cinste, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

(Omilia a XXVI-a din Comentariul la Epistola I către Corinteni)

Comentariul capitolului 7 din Epistola I către Corinteni 1

(Migne,P.G. 61, 151-160)

„Despre cele ce mi-aţi scris: bine este omului să nu se atingă de femeie, dar din pricina desfrâului fiecare bărbat să-şi aibă femeia lui şi fiecare femeie bărbatul ei” (I Corinteni 7, 1-2).

1. Îndreptând cele mai grele trei probleme - mai întâi sfâşierea Bisericii, a doua cazul desfrânatului şi a treia cazul celui lacom - a întrebuinţat mai departe un cuvânt mai blând. Şi a pus după [acestea] îndemnul şi sfătuirea cu privire la nuntă şi feciorie, odihnind pe ascultător după cele mai împovărătoare (*2 Esenţial în predică este ca omul să plece zidit. Uneori e nevoie să-l scuturi pe credincios, alteori să-l domoleşti, scopul fiind acela ca el să plece întărit şi hotărât spre a face cele auzite.*), în cea de-a doua epistolă face exact pe dos: începe de la cele mai blânde şi sfârşeşte în cele mai întristătoare. Dar şi aici, potrivind bine cuvântul despre feciorie, iarăşi ajunge la cele mai biciuitoare; şi nu le pune pe toate dintr-o dată, ci variază cuvântul în fiecare [caz], după cum cere momentul şi nevoia lucrurilor puse [în discuţie]. De aceea zice: „despre cele care mi-aţi scris”. Căci i-au scris dacă trebuie să stea departe de femeie sau nu. Și răspunzând la acestea şi legiuind pentru nuntă, introduce şi cuvântul despre feciorie: „bine este omului să nu se atingă de femeie”.

Dacă tu cauţi ceea ce e bine şi ceea ce este în vârf de tot, mai bine este nicidecum să te însoţeşti cu femeie [omilein gynaiki]. Iar de cauţi ceea ce e sigur şi de ajutor neputinţei tale, însoţeşte-te prin nuntă. Şi pentru că era firesc - ceea ce se întâmplă şi acum - ca bărbatul să vrea, iar nu femeia - deşi se poate şi invers -, ia aminte

cum vorbeşte despre fiecare din cei doi (*3 Sfântul Pavel spune ca şi bărbatul să aibă femeia lui şi femeia bărbatul ei.*).

Iar unii zic că pentru preoţi a fost spus prin el cuvântul acesta. Dar eu, privind la cele ce urmează, nu aş zice că aşa stau lucrurile. Căci dacă nu, nu ar fi pus la modul general îndemnul. Dacă ar fi scris acestea numai pentru preoţi ar fi spus: „Bine este celui ce învaţă [pe alţii] să nu se atingă de femeia”. Dar acum a dat îndemnul în general, zicând: „bine este omului”, nu numai preotului. Şi iarăşi: ***„Te-ai dezlegat de femeie, nu căuta femeie”*** (I Corinteni 7, 27). Nu a zis: „Tu, preotule sau învăţătorule [să nu cauţi femeie]”, ci a spus-o fără deosebire. Şi tot cuvântul în întregime este în acest fel rostit: [pentru toţi, nu numai pentru preoţi]. Şi spunând: „din pricina desfrâului fiecare bărbat să-şi aibă femeia lui”, a adus [în atenţie] însăşi pricina [nunţii]: îngăduinţa [concesia] [sygkoresis] faţă de [neputinţa] de înfrânare (*4.Deşi nu convine celor căsătoriţi acest adevăr, ar trebui întrebaţi pentru ce s-au căsătorit. Nu cumva a avut şi atracţia trupească un cuvânt greu de spus? Sunt, într-adevăr, şi cazuri în care acest lucru nu a contat şi voia lui Dumnezeu arată expres că cei doi trebuie să se căsătorească, cum e Sfânta Marta, mama Sfântului Simeon din Muntele minunat, sau cazul Sfinţii Iulian şi Vasilissa (8 ianuarie), dar, în general, trebuie să recunoaştem că hormonii adesea joacă un rol important. Dacă cei doi sunt sinceri, vor ajunge treptat la conştiinţa că esenţa relaţiei lor este unirea duhurilor şi minţilor pentru veşnicie. Unii realizează rapid această conştientizare, cum e cazul Sfinţilor Adrian şi Natalia (26 august) şi al altora, alţii, mai târziu, cum e cazul Sfinţilor Andronic şi Anastasia (9 octombrie).*).

„Bărbatul să dea femeii preţul [time] datorat (*5 Poate fi tradus şi „să-i dea femeii cinstea datorată”. Dar asta presupune deja o conştientizare mult mai adâncă a căsătoriei, în acest caz intră în joc nu doar elementul sexual, ci respectul adânc faţă de persoana celuilalt.*). ***Asemenea şi femeia bărbatului”*** (l Corinteni 7, 3). ***Ce este preţul datorat? „Femeia nu este stăpână peste trupul ei”*** (I Corinteni 7, 4), ci este şi roabă şi stăpână a bărbatului (*6 Preţul este ascultarea de celălalt. Faptul de a fi în acelaşi timp stăpân şi slugă reprezintă plata datoriei.*). Dacă te lepezi de robia cuvenită, L-ai jignit pe Dumnezeu. Iar dacă vrei să te lepezi de ea, [o poţi face numai] când vrea bărbatul, chiar dacă este [numai] pentru scurt timp (*7 De remarcat totuşi că nu e vorba de abuzuri sexuale. Femeia sau bărbatul nu pot fi obiecte la discreţia sexuală a celuilalt. E vorba de cei căsătoriţi în Biserică. Abuzurile nu le pot face decât cei din afara Bisericii sau cei care se leapădă de Biserică, prin păcatele lor. Dacă trupul meu nu e al meu, atunci înseamnă că şi eu trebuie să îmi stăpânesc pofta şi dorinţele în funcţie de starea partenerului. Nu pot fi doar stăpân al celuilalt, ci şi rob al lui. Adică nu ţin doar de mine ci şi de el.*).

Căci de aceea şi datorie a numit lucrul, ca să arate că nimeni nu este stăpân peste sine, ci sunt robi unul altuia (*8 Dacă cei doi duc o viaţă în Hristos, o să înţeleagă că această robie poate fi prefăcută în una duhovnicească, încât să înveţe să-şi supună în chipul cel mai adânc voinţa unul altuia. Astfel căsătoria nu este cu nimic mai prejos decât monahismul. Cei doi (sau mai mulţi, dacă sunt şi copii) învaţă o necruţătoare crucificare prin lepădarea oricărei voinţe proprii. Această luptă foarte aspră aduce o bucurie imensă şi uneşte nespus de adânc. Atunci familia devine cu adevărat Biserică în chip deplin, când cei mulţi devin de un cuget şi de o simţire prin harul Duhului Sfânt.*). Iar când vezi vreo desfrânată care te ispiteşte, spune-i: „Nu este trupul meu, ci al femeii". Acestea şi femeia să le spună către cei ce vor să-i sape întreaga ei înţelepciune: „Nu este al meu trupul, ci al bărbatului".

Iar dacă bărbatul sau femeia nu au stăpânire asupra trupului lor, cu mult mai mult n-au asupra banilor şi lucrurilor (*9 În casă nu trebuie să se facă nici cel mai mic lucru fără împreuna sfătuire a celor doi. Şi pentru un „capăt de aţă" trebuie să se sfătuiască împreună. Adam şi Eva au căzut pentru că au lucrat de capul lor, fără ştirea unuia de celălalt.*). Auziţi câte aveţi bărbaţi şi câţi aveţi femei. Căci dacă nu trebuie să ai trupul tău, cu atât mai mult lucrurile şi banii tăi.

În altă privinţă, dă bărbatului multă întâietate şi în Noul şi în Vechiul Testament, zicând: ***„Către bărbatul tău întoarcerea ta şi el te va stăpâni"*** (Facerea 3,16). Iar Pavel face deosebire şi scrie astfel: ***„Bărbaţi, iubiţi pe femeile voastre iar femeia să se teamă de bărbat"*** (Efeseni 5, 25; 5, 33). Aici însă nu mai este „mai mare" şi „mai mic", ci o singură stăpânie.
- Cum aşa?
- Deoarece cuvântul său era despre întreaga înţelepciune [feciorie], în celelalte [privinţe] să fie mai mare bărbatul, unde însă e vorba de întreaga înţelepciune, nu (*10 Ar părea că e vorba de inegalitate şi de faptul că femeia ar fi bună doar pentru plăcerile bărbaţilor. Feministele jubilează acuzând „misoginismul" sfinţilor. Numai că lucrurile stau puţin altfel. E vorba de o inegalitate „funcţională" nu „principială" între bărbat şi femeie. Celelalte lucruri în care bărbatul are întâietate, în ultimă instanţă, sunt subordonate trupului şi trebuinţelor proprii. Deci ele sunt de speţă mai joasă decât propriul trup (de pildă, oricine îşi va lăsa munca pentru a-şi tămădui vreo boală). Aşa încât egalitatea în cele importante surclasează inegalitatea în cele neimportante. Oare nu este nebunie, de pildă, să punem mai mult preţ pe deosebirea culorii ochilor decât pe faptul că suntem înzestraţi în comun cu raţiune? Cam aşa e cu pretinsa inegalitate dintre bărbat şi femeie. Când femeia se curăţă cât de cât de patimi, înţelege exact ce înseamnă supunerea ei şi că această supunere nu lezează nicidecum egalitatea cu bărbatul. Ea va găsi în această supunere (sau, în limbaj monahal, „ascultare") o mare*

odihnă, odihnă de care sunt private mai toate femeile agitate şi mândre ale societăţii contemporane. La fel, bărbatul care trăieşte în Hristos va pricepe stăpânirea sa asupra femeii ca responsabilitate şi va fugi cât va putea, asemenea cum fugeau sfinţii de conducere şi preoţie. Când femeia şi bărbatul îşi asumă impunerea respectiv conducerea ca ascultări faţă de Hristos, Harul le dă o mare odihnă şi Unire. Dar când acestea se fac în afara lui Hristos, duc la răzvrătire. Situaţia actuală de emancipare fără înţelepciune e urmarea firească a pierderii harului. E greu de explicat omului lumesc, care are doar criterii sociologice, psihologice şi biologice, în ce constă această inegalitate şi cum trebuie fiecare să se raporteze le ea. Cert este că rodul egalităţii - mai bine zis al uniformizării fără minte - pe care o doresc cei de azi este faptul că pruncii cresc fără dragoste, pentru că mama nu mai are timp de ei, deoarece are de făcut curieră şi condiţie fizică. Vina este şi a bărbaţilor că cer femeilor să fie obiecte de satisfacere a sexului, nu mame şi soţii.). Bărbatul nu are stăpânire asupra trupului său, nici femeia. Multă este egalitatea şi nu este nici o superioritate.

„Nu vă lipsiţi unul de altul decât din bună înţelegere” (I Corinteni 7, 5).
- Ce înseamnă de fapt aceasta?
- Să nu se înfrâneze femeia dacă bărbatul nu vrea, nici bărbatul dacă femeia nu doreşte.
- Cum aşa?
- Fiindcă mari rele se nasc din înfrânarea aceasta. Căci şi adulterele şi desfrânările şi răsturnarea caselor adesea de aici se fac. Fiindcă dacă având femeile lor, desfrânează, cu mult mai mult dacă îi lipseşti de această mângâiere. Şi bine a zis: „Să nu vă lipsiţi” - numind-o aici lipsire şi mai sus datorie - ca să arate tăria stăpânirii [unuia asupra celuilalt]. Căci a se înfrâna fiecare fără să vrea amândoi înseamnă a se lipsi. Iar dacă e de bunăvoie, nu mai este [lipsire] (*11Deci relaţiile sexuale nu sunt absolut necesare în căsătorie, dacă cei doi se hotărăsc pentru împreună nevoinţă, având ca ajutor harul dumnezeiesc.*). Că dacă m-ai îndupleca să iei ceva de la mine, nu o numesc lipsire. Iar cel ce ia fără voia mea şi fiind eu silit, mă lipseşte.

Lucrul acesta îl fac multe femei, lucrând [astfel] un păcat mai mare decât dreptatea, devenind prin aceasta vinovate de desfrâul bărbatului şi împrăştiind toate. Însă trebuie să se cinstească mai înainte de toate buna înţelegere [homonoia] (*12 Etimologic: unirea de cuget. De fapt, esenţa problemei nu este înţelegerea sexuală a celor doi, ci înţelegerea lor, armonia lor lăuntrică. Nevoinţă în căsătorie este ca cei doi să se şlefuiască până când dobândesc acelaşi cuget - cel al lui Hristos. Căci pot avea cei doi acelaşi cuget şi în satisfacerea patimilor.*) fiindcă şi aceasta este mai importantă decât toate; iar dacă vrei, să cercetăm acest lucru din fapte.

Fie o femeie şi un bărbat, şi femeia să se înfrâneze fără să vrea bărbatul. Aşadar, cum? Dacă acela din această pricină desfrânează, sau chiar dacă nu desfrânează, însă suferă şi se tulbură, şi se aprinde, şi se luptă, şi mii de probleme îi face femeii, care e câştigul postului şi al înfrânării, de vreme ce dragostea [agape] e sfâşiată? Nici unul! Căci câte ocări, câte probleme, cât război nu ies sigur de aici?

2. Pentru că atunci când într-o casă bărbatul şi femeia sunt dezbinaţi, casa nu e cu nimic mai bună decât o corabie bătută de furtuni şi cu cârmaciul depărtat de la cârmă. De aceea zice: ***„Nu vă lipsiţi unul de altul, decât din bună înţelegere pentru o vreme, ca să zăboviţi în post şi rugăciune”*** (*13 Prin aceasta se sugerează celor căsătoriţi că postul şi rugăciunea au puterea să-i întărească în înfrânare. Dar totul ţine de voinţa lor, căci harul conlucrează cu ei. Prin aceasta cei căsătoriţi sunt ridicaţi încet-încet la sublimarea relaţiei lor, la prefacerea ei în una adânc duhovnicească. Cei doi trebuie să ajungă la conştiinţa – nu numai la cunoştinţa - că în veacul viitor nu se mai căsătoreşte nimeni şi că esenţa relaţiei lor în veacul viitor nu va avea nimic carnal.*). Aici vorbeşte de rugăciunea cu mai multă râvnă (*14 O rugăciune formală nu va avea putere să-i întărească pe cei doi. De fapt, esenţa unei relaţii sexuale este dorinţa de comuniune cu o persoană, chiar dacă noi pervertim acest aspect fundamental. Rugăciunea este o comuniune cu Persoana deplină şi e deci infinit mai suplă şi mai complexă. Dacă omul trăieşte comuniunea cu Dumnezeu intens, nu mai are nevoie de latura sexuală, iar relaţia cu celălalt se va subţia mult. E nevoie şi de post, pentru că postul face mai transparent trupul şi pentru a exprima mişcările sufletului. Printr-un trup înduhovnicit se dezvăluie mult mai amplu o persoană decât printr-unul întunecat şi îngroşat de patimi. De pildă, chiar trupul unui dansator este capabil să exprime mult mai mult decât un trup obez; cu atât mai mult se va întâmpla aceasta când trupul se va face purtător de har. (Totuşi poate exista şi trup obez - desigur din vreo dereglare biologică, nu de pe urma lăcomiei - purtător de har sau trup paralizat purtător de har. în acest caz trupul este la fel de mult un vehicul al harului). Deci postul şi rugăciunea ridică persoana întreagă - trup şi suflet - într-un plan mai propice manifestărilor Duhului şi adânceşte uluitor de mult relaţia celor doi. Atunci gesturile trupeşti ale celor doi devin pline de har. Spre exemplu, Sfântul Ioan Evanghelistul se sprijină cu capul pe pieptul lui Iisus la Cina cea de Taină. Între bărbaţi pătimaşi acesta ar putea fi un gest homosexual, dar toţi sfinţii au înţeles acest gest ca izvorul teologiei dumnezeiescului Ioan. În gesturile trupeşti ale Mântuitorului este prezentă întreaga lucrare a Dumnezeirii. Până la urmă trupul devine instrument al harului. Cei doi căsătoriţi pot trăi stări duhovniceşti prin gesturi trupeşti, când acestea sunt curăţite de patimă. Şi atunci relaţia celor doi devine o necontenită revărsare de inimă a unuia în altul şi o privire fără patimă a unuia faţă de altul. Dar trebuie înţeles că faptul de a fi căsătorit nu*

scuteşte de patimă, ci căsătoria este doar o îngăduinţă temporară a patimii, nu o cantonare în ea. Prin harul cununiei se dă posibilitatea ca cei doi să iasă din trupescul grosier. Să fim conştienţi că există desfrâu şi în căsătorie, cum adesea atenţiona părintele Arsenie Boca.).

Căci dacă ar opri să se roage pe cei ce se împreunează unul cu altul, cum ar avea o anume vreme rugăciunea neîncetată (*15 Sfântul Pavel spune în epistola întâi către tesaloniceni: „Rugaţi-vă neîncetat" (I Tesaloniceni 5, 17). Aceasta era învăţătura lui generală, nu doar cea adresată tesalonicenilor. Acest îndemn le era adresat unor oameni căsătoriţi. Dacă ar fi fost incompatibilă rugăciunea cu căsătoria, nu le-ar fi spus unor căsătoriţi să se roage neîncetat. Un anumit timp de înfrânare e însă necesar pentru cei căsătoriţi spre a gusta din dulceaţa unei rugăciuni mai îndelungate şi mai intense. De aceea e limpede de ce posturile, zilele de praznic, duminica, zilele de miercuri şi vineri sunt răstimpuri de înfrânare a soţilor. Se va spune că poate ei nu vor aceasta. Poate exista îngăduinţă de la caz la caz, însă, dacă sunt mădulare vii ale Bisericii, îşi supun cugetele şi dorinţele rânduielilor Bisericii.*)? Aşadar, este cu putinţă Şi a te însoţi cu femeie, şi a lua aminte la rugăciune, însă rugăciunea este mai intensă când e şi înfrânare. Că nu a zis simplu „să vă rugaţi", ci „să zăboviţi [scolazete] [în rugăciune]". [Şi a spus aşa], fiindcă [însoţirea cu femeie] îţi ocupă [timpul şi mintea] [ascholia], iar nu că ar fi necurăţie (*16 Relaţiile sexuale nu sunt întinate şi incompatibile cu rugăciunea. Dar ele arată că omul este încă trupesc şi rugăciunea lui nu are vigoarea necesară. De aceea se recomandă înfrânarea şi nu pentru că ar fi necurate relaţiile trupeşti. În general - deşi nu e neapărat regulă – o relaţie sexuală slăbeşte tăria minţii şi ea nu se mai poate încorda în rugăciune. Ne referim la rugăciunea adâncă, nu la rostirea unor cuvinte.*).

„Şi iarăşi să fiţi împreună, ca să nu vă ispitească Satana" (l Corinteni 7,5). Ca să nu creadă că lege este lucrul, adaugă şi pricina (*17 Ideea este: „Ca să nu se creadă că cei căsătoriţi trebuie neapărat să se împreuneze. Dacă rezistă, ei pot trăi în înfrânare spre slava lui Dumnezeu. Cauza împreunării est neputinţa de a purta un război duhovnicesc, nu o lege imuabilă. Deci nu cutuma social sau alte criterii stabilesc împreunarea căsătoriţilor, ci capacitatea de a purta război duhovnicesc, sau în cazuri speciale, porunca expresă a lui Dumnezeu (cazul Sfintei Marta amintit mai sus, căreia i-a poruncit Dumnezeu să se căsătorească, deşi ea nu ar fi vrut).*). Şi care e aceasta? „Ca să nu vă ispitească Satana". Şi ca să înveţi că nu numai diavolul lucrează ceea ce ţine de adulter, a adăugat: ***„Din pricina neînfrânării voastre"*** (7, 5).

„Aceasta o spun ca îngăduinţă nu ca poruncă. Căci vreau ca toţi oamenii să fie ca şi mine” (I Corinteni 7, 6-7), în înfrânare. Aceasta o face pretutindeni când îndeamnă pentru lucruri anevoioase. Pe sine se pune în mijloc şi zice: ***„Fiţi următori mie”*** (I Corinteni 11, 1). ***„Însă fiecare are darul [charisma] lui de la Dumnezeu, unul aşa, altul în alt fel”*** (I Corinteni 7, 7).

Pentru că i-a osândit foarte când le-a zis: „din pricina neînfrânării voastre”, iarăşi îi mângâie, adăugând: „fiecare are darul lui de la Dumnezeu”. Iar prin aceasta nu arată lămurit că virtutea nu are nevoie de sârguinţa noastră, ci ceea ce am zis: o spune ca să-i mângâie (*18 Mulţi vor să spună că nu poţi să te înfrânezi, pentru că Dumnezeu nu îţi dă darul acesta. Şi dacă eşti chemat la căsătorie e musai să te căsătoreşti. Şi de aceea îşi întemeiază neputinţa pe harul lui Dumnezeu, însă sfântul arată că Sfântul Pavel numeşte căsătoria harismă nu în sensul tare, ci pentru a-i mângâia şi a nu-i deznădăjdui. E cert că pentru cel ce îşi asumă conştient căsătoria aceasta poate să-l ducă la măsuri pe care uneori puţini călugări le au, cum sugera cuviosul Paisie Aghioritul.*). Căci dacă e dar [charisma] şi omul nu aduce nimic de la sine, cum adaugă: ***„Le spun celor necăsătoriţi şi văduvelor: bine este lor dacă rămân ca şi mine. Iar dacă nu se înfrânează, să se căsătorească”*** (I Corinteni 7, 8-9)? Ai văzut priceperea lui Pavel, cum şi în frânarea o arată mai bună şi nici nu îl sileşte pe cel ce nu poate, înfricoşându-1 cum că ar fi vreo greşeală [căsătoria]?

„Căci mai bine este să se căsătorească decât să ardă” (I Corinteni 7, 9). A accentuat tirania poftei. Ceea ce zice, ceva de felul acesta înseamnă: „Dacă suferi multă silă şi aprindere, renunţă la osteneli şi sudori, ca nu cumva să te răstorni vreodată” (*19.Dacă omul nu poate lupta, este mai bine să se smerească, preferând căsătoria. Dar e important să-şi vadă neputinţa, nu să învinuiască fecioria sau să încerce să apere căsătoria ca fiind o cale egală. Fiecare trebuie să înţeleagă care este calea cea mai sigură pentru sine spre mântuire. Lupta pentru mântuire nu are locul doi, ci toţi cei care ajung la final sunt câştigători ai premiului întâi, fiecare la categoria sa. Căci nici în luptele sportive nu concurează categoria muscă cu cea grea, ci medaliile se dau pe categorii de aceleaşi valoare.*).

„Iar celor căsătoriţi le poruncesc nu eu, ci Domnul” (l Corinteni 7, 10). Fiindcă urma să citească o lege pusă chiar de Hristos - ca bărbatul să nu-şi lase femeia în afară de pricină de desfrânare - de aceea zice „nu eu”. Căci cele spuse înainte, chiar dacă nu au fost spuse direct [de Hristos], însă şi [El] este de acord cu ele. Această [lege] însă a predanisit-o chiar El. Deci „eu” şi „nu eu” au tocmai această deosebire (*20 Faptul că a fost dată direct de Hristos înseamnă că El însuşi S-a referit concret la ea (aceasta înseamnă „nu eu”). Faptul că Pavel spune ceva înseamnă*

că Hristos nu S-a referit concret la acel lucru, dar dacă i S-ar fi cerut părerea, ar fi spus exact ce a spus şi Pavel, căci în Pavel tot Hristos grăieşte. Deci „eu” şi „nu eu” nu înseamnă că una este inspirată - cea de la Hristos - şi una oarecum mai omenească - cea a lui Pavel -, cum adesea înţeleg unii.). Şi ca să nu socoteşti că omeneşti sunt cele ale lui [Pavel], de aceea a adăugat: ***„Cred că şi eu am Duhul lui Dumnezeu”*** (I Corinteni 7, 40).

Aşadar, ce înseamnă ceea ce le-a poruncit Domnul celor căsătoriţi: ***„Femeia să nu se despartă de bărbat. Şi dacă chiar se desparte să rămână nemăritată sau să se împace cu bărbatul. Şi bărbatul să nu-şi lase femeia”*** (I Corinteni 7, 10-11)? Fiindcă şi pentru înfrânare şi pentru alte pretexte şi micimi de suflet se întâmplă să fie dezbinări, mai bine este să nu se facă nici începutul acestora (*21 În general, căsătoria, din cauza iubirii de sine a oamenilor, devine pricină de dezbinări, nu de unire cum îi este de fapt scopul. Pentru aceea sfântul avertizează că mai bine este să te lipseşti de ceva care ar putea produce nereguli decât să te scârbeşti după aceea de pe urma acelui lucru. În general, oamenii nu dau vina pe ei, ci pe căsătorie, pe diferite circumstanţe, şi astfel ajung să fie hulite lucrurile sfinte precum căsătoria.*). Dar dacă se întâmplă [asemenea necazuri în căsnicie], să rămână femeia cu bărbatul chiar dacă nu se mai împreunează; ci [să rămână] ca să nu intervină nici un alt bărbat (*22 Aici se dezvăluie caracterul foarte adânc al căsătoriei. Esenţa ei nu constă în relaţia sexuală ci într-o unire cu adâncul celuilalt. Chiar şi relaţia sexuală trebuie jertfită pentru a păstra unitatea familiei.*).

„Iar celorlalţi le spun eu, nu Domnul. Dacă un frate are femeie necredincioasă şi aceasta vrea de bună voie să locuiască cu el, să nu o lase. Şi femeia dacă are bărbat necredincios şi el vrea de bunăvoie să locuiască cu ea, să nu-l lase” (I Corinteni 7, 12-13). Căci după cum, discutând despre despărţirea de desfrânaţi, a făcut uşor acel lucru prin explicaţia care a dat-o: ***„dar nu cu totul de desfrânaţii acestei lumi”*** (I Corinteni 5, 10), aşa şi aici, s-a gândit mai înainte la o mare uşurare când a zis: „dacă o femeie are bărbat necredincios sau un bărbat o femeie necredincioasă, să nu o lase” (*23 Nădejdea mântuirii soţului necredincios uşurează mult povara vieţuirii cu un necredincios. Partenerul credincios trebuie să rabde atacurile demonice venite prin soţul său care nu e conştient de ele. Prin această răbdare alungă duhurile răutăţii de la celălalt şi îi dă posibilitatea să aleagă calea credinţei. Dacă nu l-ar răbda, înseamnă că alege să-şi lase aproapele în mâna diavolului, şi prin aceasta dovedeşte că el însuşi nu este de fapt creştin adevărat.*).

- Ce zici? Dacă e necredincios să rămână cu femeia, iar dacă e desfrânat, nu? Şi asta cu atât mai mult cu cât desfrâul este [păcat] mai mic decât necredinţa.

- Mai mic e desfrâul, însă Dumnezeu cruţă foarte pe cei ai tăi (*24 Acrivia credinţei fără dragoste smerită nu face multe parale în ochii lui Dumnezeu. Dar nici faptele de dragoste fără dreapta credinţă nu sunt primite, cum e cazul sutaşului Corneliu.*). Aceasta o face şi în cazul jertfei, când zice: ***„lasă jertfa şi împacă-te cu fratele tău”*** (cf. Matei 5, 24). Aceasta [a făcut-o] şi în cazul celui dator cu zece mii de talanţi (cf. Matei 18,21-35). Căci şi acela, fiind dator cu zece mii de talanţi, nu a fost pedepsit, dar când a cerut o sută de dinari de la cel împreună rob cu el a fost pedepsit.

Apoi, ca să nu se teamă femeia [credincioasă] că devine necurată din pricina împreunării [cu bărbatul necredincios], zice ***„Căci s-a sfinţit bărbatul necredincios prin femeie şi s-a sfinţit femeia necredincioasă prin bărbat”*** (I Corinteni 7, 14). Iar dacă cel ce se lipeşte de desfrânată este un singur trup cu ea, e lămurit că şi cea care se lipeşte de un idolatru este un singur trup cu el. Şi un singur trup este, însă nu este necurat, ci biruieşte curăţia bărbatului credincios necurăţia femeii necredincioase (*25 Cazul cu unul din soţi credincios şi unul necredincios se referă la situaţia când cei doi vieţuiau împreună şi după aceea unul dintre ei a cunoscut credinţa creştină, nu la situaţia când un creştin drept slavilor se căsătoreşte cu o necreştină sau cu una de o credinţă eretică, în acest din urmă caz înseamnă că acel creştin nu este adevărat creştin, căci frumuseţea femeii sau bogăţia sau alte elemente au atârnat mai mult în inima lui decât dragostea pentru Hristos. În acest caz nu mai poate birui curăţia creştinului drept slăvitor necurăţia ereticului sau necredinciosului. Se constată că, de multe ori, partenerul eretic sau necredincios îl determină pe cel credincios să renunţe la credinţa sa sau să se răcească faţă de ea. Această biruinţă a curăţiei credinciosului asupra necurăţiei necredinciosului nu este o chestiune juridică şi formală, ci ea depinde de tăria cu care fiecare îşi trăieşte convingerea. Dacă cel necredincios este mai tare în patima lui decât soţul credincios, îl va birui pe acesta din urmă şi îl va supune patimii sale. Un caz celebru este Solomon, care a ajuns idolatru din cauza femeilor. Există desigur şi cazuri speciale când Dumnezeu blagosloveşte o relaţie între un credincios şi un necredincios sau eretic, dar aceasta se întâmplă din preştiinţa Sa că cel necredincios sau eretic se va întoarce la dreapta credinţă prin nevoinţa celui credincios. Spre exemplu, în acest sens, avem cazul Sfinţilor Nona şi Grigorie, părinţii dumnezeiescului Grigorie Teologul, însă regula Bisericii rămâne cea stabilită de canonul 72 al Sinodului VI ecumenic. Căsătoriile mixte sunt, în principiu, lepădare de Hristos. Cum pot cei doi să trăiască taina Bisericii şi a lui Hristos din moment ce nu împărtăşesc taina dreptei credinţe?*).

3. Deci, pentru că în acest caz este biruită necurăţia, de aceea şi este îngăduită însoţirea.

- Dar [atunci |, in cazul femeii care desfrânează, nu este osândit bărbaţii care o leapădă?
- [Nu], pentru că aici este nădejde să se mântuiască prin nuntă parte pierdută, pe când acolo nunta deja a fost destrămată (*26 Sfântul se leagă de aspectul trupesc al nunţii, anume de relaţiile sexuale, deoarece şi acestea, ţinând cont de slăbiciunea omului, pot fi folosite spre mântuire. Dacă omul necredincios, el nu poate înţelege relaţia duhovnicească. Relaţia trupească în acest că este mijlocul prin care el pricepe dragostea ce i-o poartă celălalt. Deci cât timp există o relaţie de deschidere între soţi, ea poate fi folosită spre a converti pe cel necredincios la Hristos. Dar când chiar şi această relaţie este avariată, atunci, nemaifiind nici o legătură, nici măcar cea mai animalică şi pătimaşă, nu mai este nici o şansă de îndreptare. Totuşi există şi cazuri în care prin răbdarea soţului credincios faţă de partenerul care desfrânează acesta din urmă îşi dă seama de greşeală şi se întoarce la credinţă (a se vedea asemenea cazuri în cartea cuviosului Paisie Aghioritul, Viaţa de familie, Ed. Evanghelismos Bucureşti, 2003, cap. „Prin răbdare se menţine familia", p) 47) Ca şi indicaţie generală mântuirea familiei depinde foarte mult de capacitatea de jertfă şi renunţare a membrilor credincioşi.*. Acolo [în cazul desfrâului] amândoi s-au stricat, aici [cazul necredinciosului] este doar vina unuia.

Ce vreau să spun? Cea care a desfrânat odată este întinată. Deci dacă cel ce se lipeşte de desfrânată, este un singur trup cu ea, şi el devine întinat odată ce se amestecă cu cea desfrânată (*27 El se împreunează cu desfrânata de bunăvoie, ştiind că este păcat acest lucru Deci el acceptă să se întineze, în cazul soţului idolatru, el nu mai alege, ci este legat de nevoie de acela, prin relaţia pe care au avut-o înainte de a şti de Hristos. În cazul în care de bună voie se căsătoreşte cu un necredincios, din cauza poftei sau a banilor , atunci el de bună voie acceptă să se întineze. Neîntinarea are loc doar în cazul în care cei doi ai fost împreună mai înainte şi apoi unul s-a convertit la dreapta credinţă. Prin botez omul se dezleagă de legătura pătimaşă faţă de trup. Orice păcat nu face decât să lege sufletul în chip pătimaş de trup şi de lume. Asta înseamnă că orice acţiune pătimaşă a trupului se transmite în suflet, dar şi invers. Deci, în omul care face păcatul, duhul său nu mai are stăpânire asupra trupului, ci situaţia se inversează. Pe când în omul botezat şi conştient de har, orice acţiune a trupului este supusă puterii duhului său. Orice necredincios sau eretic are duhul necurăţit. Starea duhului său se transmite şi trupului, ca unul ce, fiind lipsit de simţirea conştientă a harul Duhului Sfânt, are sufletul legat pătimaş de trup. Cel credincios, în momentul când se atinge de trupul celui necredincios, are, prin trupul său, o anume părtăşie cu starea de înşelare a partenerului necredincios sau eretic. Dacă el este în dreapta credinţă şi în simţirea nemincinoasă a harului, curăţia duhului său biruieşte*

înşelarea care încearcă să se lipească de trupul său prin intermediul trupului partenerului, ba mai mult, puterea harului imprimată în trupul celui credincios începe să înrâurească şi trupul celui necredincios şi prin acesta şi duhul aceluia. Deci, până la urmăreşte vorba de un război al tăriei duhurilor soţilor.). Şi de aceea s-a dus toată curăţia, aici însă nu e aşa.
- Dar cum?
- Necurat este [bărbatul] idolatru, dar femeia nu este necurată. Dacă ar fi avut părtăşie cu el în ceea ce era el necurat - adică în necredinţă [asebeia] (*28 Asebeia desemnează nu doar lipsa de credinţă în Dumnezeu, ci şi falsa adică erezia.*) -, şi ea urma să devină necurată. Acum însă idolatrul este necurat în ceva iar femeia are părtăşie [koinonei] cu el în altceva, în care el nu este necurat (*29 Aşadar, necurăţia ţine de alegerea minţii şi de voinţă, nu de fire. Firea poate fi înrâurită de starea alegerii noastre, dar ea în sine nu e necurată. Trupul ereticului pângărit prin persistarea lui în erezie, dar odată cu întoarcerea la dreapta credinţă trupul lui se sfinţeşte. În acest sens spune sfântul că trupul ereticului nu este necurat, căci e făptura lui Dumnezeu. Necurată este doar alegerea lui, starea duhului său în care stă de bună voie.*). Căci nunta este şi amestecare a trupurilor, precum [se înţelege] prin [cuvântul] „părtăşie" [koinonia]. Şi iarăşi, acesta (*30 Bărbatul credincios care vieţuieşte cu femeie necredincioasă.*) nădejde a fost numit pentru femeie, căci ea este strâns legată [de bărbatul ei] (*31 Pentru că este legată adânc de bărbatul ei, fie şi prin relaţie trupească – care, totuşi, în general, nu poate să aibă loc fără vreo participarea sufletului -, poate exista nădejdea mântuirii ei.*). Acela (*32 Bărbatul credincios al unei femei care desfrânează. În acest caz se rupe şi uiţi legătură dintre soţi.*) însă [nu poate fi numit] foarte uşor [nădejde pentru soţia lui]. Căci pentru cea care a necinstit timpul de mai înainte şi a fost a altuia şi a distrus cele ce ţin pe drept de nuntă, cum va mai putea să-i fie [soţul] nedreptăţit numit [„nădejde"] de vreme ce acesta i-a rămas ca un străin? Iarăşi, în acel caz, după desfrâu bărbatul nu mai este bărbat [al femeii sale] (*33 De vreme ce ea a desfrânat.*). Aici însă, chiar dacă idolatră este femeia, nu se nimiceşte dreptul bărbatului (*34 Adică bărbatul este pe drept soţul ei şi are un cuvânt de spus în ceea ce o priveşte.*). Şi nu a spus simplu: „să locuiască împreună cu cel necredincios", ci cu cel [necredincios] care vrea [şi el să stea cu ea].

De aceea a zis: „Şi el vrea de bunăvoie să locuiască împreună cu ea". Căci, spune-mi, când şi cele ale dreptei credinţe rămân curate şi sunt si nădejdi bune pentru cel necredincios (*35 Dar dacă există pericolul să se vatăme dreapta credinţă, trebuie ca cel credincios să se despartă, în acest sens călugăria este mai puternică decât nunta, deşi se vehicula ideea că nunta ar fi „taină", iar călugăria „ierurgie". Însă nu stau chiar aşa lucrurile. În multe cazuri de sfinţi care au plecat de acasă fără să ştie soţii lor şi copiii (Sfânta Matroana, 9 noiembrie, Sfinţii Simeon şi Ioan - 21*

iulie etc.). Acest fapt arată că nunta, în aspect trupesc, nu este scop în sine, ci un mijloc - ca şi călugăria în aspectul ei formal - ca omul să ajungă la unirea cu Dumnezeu. Dar în esenţa lor, atât căsătoria, cât şi călugăria trebuie trăite de orice creştin adevărat. Nuntă numim dobândirea conştiinţei că toată omenirea este un trup, mai bine zis, toată creaţia (căci de aceea ia omul o soţie străină şi o iubeşte mai mult decât pe cei de un sânge cu el, ca să se arate că scopul adânc al căsătoriei este de a ajunge la conştiinţa că trebuie să iubească pe tot omul la fel de mult), iar călugărie faptul că omul este unit singur cu singurul Dumnezeu, fără să-i mai despartă nimic creat.), ce fel de vătămare este ca cei deja însoţiţi să rămână [împreună] şi să nu se introducă pricină de războaie de prisos? Că nu despre cei ce nu au fost vreodată însoţiţi se vorbeşte acum, ci despre cei care sunt deja însoţiţi (*36 Adică despre cei care s-au căsătorit pe când erau păgâni sau eretici şi apoi unul din ei a trecut la creştinismul dreptslăvitor. Doar pentru acest caz, repetăm, este valabil ceea ce spune Sfântul Pavel, şi nu pentru căsătoriile mixte de bună voie. Căsătoriile mixte de bună voie conţin în germene lepădarea de bună voie de dreapta credinţă. Aşa a făcut Ahav cu Isabela, în Vechiul Testament (III Regi 16, 31).*). Că nu a zis: „dacă cineva vrea să ia un [soţ] necredincios”, ci „dacă cineva are [soţ] necredincios”. Adică dacă cineva, după ce s-a însurat sau s-a măritat, a primit cuvântul dreptei credinţe [eysebeia] iar cealaltă parte a rămas în necredinţă. Dacă [partea necredincioasă] iubeşte să locuiască împreună, [cel credincios] să nu se despartă. „Căci s-a sfinţit bărbatul necredincios prin femeie”. Atât de mare e bogăţia curăţiei tale!

- Aşadar, ce? Sfânt [hagios] este elinul?
- Nicidecum. Că nu a zis „sfânt este”, ci „s-a sfinţit prin femeie”. A zis aceasta nu ca să-l arate pe acela [pe păgân] sfânt, ci ca să alunge frica femeii, având în vedere bogăţia ei (*37.Deci, înţelesul este: sfinţenia celui credincios este mult mai puternică decât necurăţia celui necredincios, încât starea aceluia aproape că se pierde în faţa puterii celui credincios cu adevărat. Şi e firesc, căci în creştinul ortodox sălăşluieşte puterea lui Hristos Care e Dumnezeu, iar în necredincios, puterea satanei care e făptură. Atât de mare este diferenţa între sfinţenia creştinului şi necurăţia păgânului, cât este între puterea dumnezeiască şi cea drăcească, în plus, acest mod de adresare este şi un impuls dat celui necredincios spre a dori şi el adevărul. De remarcat că omul nebotezat nu poate avea decât dorirea adevărului, nu adevărul. Acţiunea celui credincios este tocmai să-l aducă pe celălalt la dorirea adevărului, căci adevărul se descoperă personal fiecăruia, fără ca omul să facă ceva din partea sa. Adevărul se descoperă omului ca răspuns la dorinţa lui de adevăr, dar experienţa adevărului nu poate fi produsă prin nici un act omenesc sau creat. Textul grecesc este acesta: ina ekperiusias tonfobon echele ţes gynaikos. Periusia înseamnă îmbelşugare, ceea de e de prisos. În traducere l-*

am înţeles cu referire la „bogăţia [periusia] curăţiei", despre care a fost vorba mai sus. Dar se poate înţelege şi cu privire la limbajul folosit de Sfântul Pavel, adică ceea ce numim azi un „abuz de limbaj" (atunci când se foloseşte puţin hiperbolic un cuvânt, pentru a se sublinia o idee anume). Şi atunci traducerea ar fi: „folosind un abuz de limbaj, ca să alunge frica femeii". Adică a spus că bărbatul necredincios se sfinţeşte, nu pentru că se sfinţeşte realmente, ci pentru ca să alunge frica femeii cu privire la o eventuală necurăţie a ei.) [duhovnicească] şi să-l aducă pe acela către dorirea adevărului. Căci necurăţia nu ţine de trupuri - de ele ţine părtăşia [koinonia] -, ci de libera alegere şi de gânduri [proairesis kai loghismoi].

Apoi dă şi dovedirea [acestui fapt]. Căci dacă ai naşte rămânând necurată (*38 Păgână sau eretică.*), copilul, nefiind numai din tine, ar fi fost necurat sau pe jumătate curat (*39 „Necurat" ar fi fost dacă şi mama şi tata ar fi fost necuraţi şi lipsiţi de dreapta credinţă, iar „pe jumătate curat", dacă numai unul din soţi e în dreapta credinţă iar celălalt nu e.*). Acum însă [copilul] nu este necurat. De aceea a şi adăugat: ***„Fiindcă copiii voştri ar fi fost necuraţi. Acum însă sunt sfinţi"*** (I Corinteni 7, 14), adică nu sunt necuraţi. I-a numit sfinţi [agia] printr-un abuz de limbaj, lepădând [astfel] frica unei asemenea bănuieli? (*40 Copilul devine sfânt doar prin botez, adică printr-un act în care e implicată libera alegere şi lăuntrul omului. Sfinţi i-a numit prin faptul că sfinţenia soţului drept slăvitor are mai multă greutate decât necurăţia celui necredincios.*).

„Iar dacă cel necredincios se desparte, despartă-se" (I Corinteni 7, 15). Căci în acest caz lucrul nu mai este desfrâu. Dar ce înseamnă „dacă cel necredincios se desparte"? De pildă, dacă îţi porunceşte, [luând ca pretext] nunta, să jertfeşti [idolilor] şi să fi părtaşă cu el la necredinţă sau să te depărtezi [de credinţă), mai bine este să se piardă nunta, iar nu dreapta credinţă. De aceea a adăugat: ***„Nu este robit fratele sau sora în unele ca acestea"*** (I Corinteni 7, 15). Dacă în fiecare zi ar porni război pentru acest lucru, mai bine este să se despartă. Căci aceasta o spune în ghicitură, când zice: ***„Şi în pace ne-a chemat pe noi Dumnezeu"*** (I Corinteni 7, 15). Căci acela (*41 Necredinciosul care insistă ca cel credincios să renunţe la credinţa sa.*), [iar nu cel credincios], a dat pricina [de despărţire], ca şi cel ce desfrânează.

„Că ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul?" (I Corinteni 7, 16) Pe lângă „Să nu-l laşi", zice şi aceasta: „Dacă el nu se împotriveşte rămâi cu el. Căci are şi el câştig. Rămâi şi îndeamnă-l, şi sfătuieşte-l, şi înduplecă-l. Că nimeni nu va putea să fie învăţător aşa de puternic precun femeia (*42 Deci, rămânerea cu cel necredincios nu trebuie să fie o complacere în acea situaţie, o resemnare*

indiferentă sau al cărei scop ţine doar de lumea aceasta (de pildă, să nu rămână copiii fără tată, că nu am alt acoperiş etc.), ci partea credincioasă trebuie să se roage, sfătuiască, să lumineze pe celălalt şi toată râvna lui să fie numai spre acest lucru. Dar de multe ori cel credincios rabdă ocara credinţei sale nu de dragul mântuirii celuilalt ci pentru confortul propriu şi atunci răbdarea lui nu atrage harul şi convertirea celuilalt.). Şi nici nu pune asupra ei vreo silă (*43 În sensul că nu e obligatoriu să-l mântuiască. Mântuirea femeii nu este strict condiţionată de mântuirea soţului, pentru că el are liberă alegere şi ea nu-l poate obliga dacă el nu vrea să se mântuiască, nu înseamnă că femeia, pentru că e legată de el prin căsătorie, nu se mântuieşte.*), nici nu-i spune să lase cu totul baltă acest lucru, ca nici să nu producă ceva prea împovărător [femeii], dar nici să-i poruncească să renunţe, ci lasă lucrul pe seama nesiguranţei viitorului, atunci când zice: „Căci ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul şi ce şti tu, bărbate, dacă îţi vei mântui femeia?"

Şi iarăşi: ***„însă fiecăruia după cum i-a împărţit Dumnezeu, cum l-a chemat Domnul, aşa să umble. A fost chemat cineva fiind tăiat împrejur? Să nu se ascundă. A fost chemat cineva în netăiere împrejur, în aceasta să rămână. Ai fost chemat rob, nu te îngriji"*** (cf. I Corinteni 7,17-21). Acestea nu aduc nimic mai mult credinţei. Aşadar, nu te supăra, nici nu te tulbura. Căci credinţa le întrece pe toate acestea (*44 Toate aceste diferenţe ţin de chipul lumii acesteia trecătoare. Credinţa însă priveşte realităţile veşnice. Pentru cel ce trăieşte acolo, cele de aici nu mai au valoare.*).

„Fiecare în chemarea în care a fost chemat în aceea să rămână" (I Corinteni 7, 20). Ai fost chemat având femeie necredincioasă? Rămâi cu ea. Nu îţi alunga femeia din pricina credinţei. Ai fost chemat fiind rob? Nu te griji. Rămâi rob. Ai fost chemat netăiat împrejur? Rămâi netăiat împrejur. Ai crezut fiind tăiat împrejur? Rămâi tăiat împrejur. Căci aceasta înseamnă „fiecăruia după cum i-a împărţit Dumnezeu". Fiindcă acestea nu sunt oprelişti pentru dreapta credinţă. Tu ai fost chemat fiind rob, altul având femeie necredincioasă, altul fiind tăiat împrejur (*45 Deci, atâta timp cât aceste elemente accidentale nu vătăma dreapta credinţă, omul nu trebuie să-şi facă probleme şi să dorească altceva. Trebuie să ia atitudine doar atunci când împrejurările îl oblige să se lepede de credinţă. De pildă, dacă femeia necredincioasă îi cere bărbatului să se lepede de credinţă, atunci el trebuie să se despartă. Dar dacă ea îl acceptă aşa, trebuie să rămână cu ea. În acest mod trebuie judecat faţă de toate celelalte care ţin de condiţia lumii acesteia trecătoare.*).

4. Vai, vai! Unde a pus robia! După cum tăierea împrejur nu foloseşte nimic iar netăierea împrejur nu vătăma cu nimic, aşa nici robia sau libertatea. Şi ca să arate aceasta mai limpede, zice prin abuz de limbaj: ***„însă şi dacă poţi să fii liber, mai degrabă foloseşte-te”*** (I Corinteni 7, 21), adică mai degrabă rămâi rob (*46 La fel inteligenţa, frumuseţea, talentele etc. sunt accidente care nu determină starea duhovnicească a omului. Depinde cum sunt folosite. Noi cei pătimaşi însă facem toate judecăţile de valoare în funcţie de accidente, nu de esenţa lucrurilor*). Şi de ce porunceşte ca cel ce poate să se elibereze [din robie] să rămână totuşi rob? [Face asta] vrând să arate că robia nu vătăma cu nimic, ci chiar şi foloseşte.

Şi nu trec cu vederea faptul că unii spun că „mai degrabă foloseşte-te” s-a zis despre libertate [nu despre robie]. Ei spun că [el ar vrea să zică aici]: „De poţi să te eliberezi, eliberează-te”, însă, dacă aşa pricep ei, mult se împotriveşte cuvântul [lor] la ceea ce a vrut să spună Pavel. Căci spre a-l mângâia pe rob şi a-i arăta că nu este nedreptăţit cu nimic [prin starea lui de robie], de aceea a poruncit să nu fie liber.

[Şi asta a spus-o] pentru că, [poate] ar fi zis careva: „Păi cum? Dacă nu pot, să fiu nedreptăţit şi înjosit?”. Nu aceasta o spune, ci ceea ce am zis: vrea să arate că, [în ceea ce priveşte credinţa], nimic mai mult nu are cel devenit liber [decât cel rob]. Chiar dacă ar fi în puterea ta eliberarea, rămâi mai bine rob. Apoi adaugă şi pricina.

„Căci cel chemat în Domnul rob este eliberat al Domnului. Asemenea şi cel chemat liber este rob al lui Hristos” (I Corinteni 7, 22). Fiindcă în cele ce ţin de Hristos amândoi sunt egali. La fel şi tu şi stăpânul tău sunteţi robi ai lui Hristos. Deci cum este robul liber? Pentru că te-a eliberat pe tine cel ce rămâi rob nu numai de păcat, ci şi de robia din afară. Căci nu a lăsat pe rob să fie rob, nici pe om să rămână în robie. Căci aceasta este minunăţia (*47Prin botez, robul care avea până atunci conştiinţa de rob şi se întrista în starea aceea primea conştiinţa că el nu mai este rob. Nu se mai simţea rob chiar dacă în ochii oamenilor era încă rob. Criteriile sale lăuntrice nu mai ţineau de starea de rob.*). ***Şi cum este liber robul, rămânând rob?*** Când se leapădă de patimi şi de bolile sufletului, când dispreţuieşte banii şi lucrurile, şi mânia, şi celelalte astfel de patimi.

„Aţi fost cumpăraţi cu preţ. Nu fiţi robi oamenilor” (I Corinteni 7, 23). Acest cuvânt nu este doar pentru slugi, ci a fost spus şi pentru cei liberi. Căci există şi rob care nu e rob, dar şi liber care e rob. ***Şi cum, rob fiind, nu este rob? Când le face toate pentru Dumnezeu, când nu făţărniceşte, nici nu face ceva de ochii oamenilor. Asta înseamnă ca cel ce robeşte oamenilor să fie de fapt liber***. ***Şi***

cum, iarăşi, fiind cineva liber, se face rob? Când slujeşte oamenilor vreo slujbă rea fie pentru lăcomia pântecelui, fie pentru pofta banilor, fie pentru putere (*48 Atunci când acceptă să facă păcatul pentru cele ale lumii.*). ***Căci unul ca acesta este mai rob decât toţi, chiar dacă este liber.***

Ia aminte la amândouă aceste [situaţii]. Rob era Iosif, însă nu rob oamenilor. De aceea şi în robie era mai liber decât toţi cei liberi. Nu a îngăduit stăpânei ceea ce ea a vrut. Iarăşi, liberă era aceea, dar mai roabă decât toţi, de vreme ce se linguşea şi se ruga de sluga ei. Însă nu l-a înduplecat pe cel liber să facă ceea ce ea vroia. Prin urmare, nu robie era lucrul acesta, ci libertatea cea mai înaltă. Căci cu ce l-a împiedicat robia pe acela spre virtute? Să audă cei robi şi cei liberi! Cine era rob? Slujitorul sau stăpâna? Cea care îl ruga sau cel care dispreţuia pe cea care îl implora? Căci sunt şi hotare pentru robi, puse de Dumnezeu. Şi până unde trebuie ca ei să păzească [poruncile stăpânilor lor] şi peste ce nu trebuie să treacă - chiar şi aceasta este legiuit. Căci atunci când stăpânul nu porunceşte ceva din cele ce nu sunt în acord cu Dumnezeu, trebuie ca robii să urmeze [poruncilor] şi să se lase convinşi [să facă ce li se spune]. Dar mai mult, nu. Aşa devine cel rob liber.

Iar dacă faci mai mult [decât îngăduie Dumnezeu], chiar dacă eşti liber, te-ai făcut rob. Aceasta o spune în chip tainic când zice: ***„Nu fiţi robi oamenilor”*** (*49 Nu încălca pentru dorinţele oamenilor şi ale tale voia lui Dumnezeu.*). Iar dacă nu acesta [e înţelesul], ci ar fi poruncit să lepădăm pe stăpâni şi să ne luptăm să devenim liberi, cum îndeamnă: ***„Fiecare în ceea ce a fost chemat în aceasta să rămână”***? Şi în altă parte: ***„Câţi sunteţi robi sub jug socotiţi pe stăpânii voştri vrednici de toată cinstea şi cei ce au stăpâni credincioşi şi au parte de binefacerile lor să nu-i dispreţuiască pentru că sunt fraţi”*** (I Timotei 6, 1-2)?

Când le scrie şi efesenilor şi colosenilor, le porunceşte şi le legiuieşte aceleaşi [lucruri] (*50 Ar fi de cugetat dacă creştinii ar putea face răscoale* pentru drepturi socio-politice.*Căci orice revoluţie sau răscoală se face pentru o schimbare pământească, pe când creştinul tinde către o schimbare duhovnicească, pentru veşnicie. Dacă ar fi dezlegaţi de lumea aceasta, nu ar face aşa ceva sau, cel puţin, nu ar face-o pentru ei înşişi, ci doar ca să ajute pe fraţii lor.*). De unde e limpede că [Pavel] nu nimiceşte această robie [văzută], ci pe cea în care sunt şi cei liberi de pe urma răutăţii, care [robie] este preacumplită, chiar dacă liber ar fi cel ce robeşte ei.

Ce folos au avut fraţii lui Iosif că erau liberi? Nu erau mai robi decât toţi robii, de vreme ce şi minţeau faţă de tatăl lor şi către neguţători grăiau cele ce nu erau [adevărate] şi către fratele lor? ***Însă cel liber nu este astfel, ci pretutindeni şi întru***

toate adevărat. Şi nimic nu poate să-l robească pe el, nici lanţul, nici robia, nici dragostea stăpânei, ni străinătatea, ci el rămâne liber pretutindenea. Căci aceasta, mai cu seamă, este libertate: când şi în robie luminează.

5. ***Astfel e creştinismul. Dăruieşte libertate în robie***. Şi după cum un trup, prin fire nerănit, atunci se arată nerănit, când primind o săgeată nu pătimeşte nimic rău, aşa şi cel cu adevărat liber, atunci se arată [liber] când, şi stăpâni având, el de fapt nu este rob. De aceea şi porunceşte să rămână rob. Iar dacă nu e cu putinţă ca un rob să fie creştin aşa cum trebuie, păgânii vor osândi multa slăbiciune a dreptei credinţe. Dar tot aşa, dacă vor învăţa că robia nu vătăma cu nimic dreapta credinţă, vor admira propovăduirea [noastră].

Căci dacă moartea nu ne vătăma, nici biciuirile, nici lanţurile, cu atât mai mult robia, focul şi fierul, şi miile de tiranii, şi bolile, şi sărăcia, şi fiarele sălbatice, şi alte mii de lucruri mai cumplite decât acestea, nu au vătămat pe cei credincioşi, ci i-au făcut chiar mai puternici.

Şi cum va putea să vatăme robia? Nu această robie vătăma, iubitule, ci cea care e prin fire robie, adică cea a păcatului. Căci dacă nu eşti rob cu robia aceasta a păcatului, îndrăzneşte şi te veseleşte. Nimeni nu va putea să te nedreptăţească cu nimic, căci e deprindere [ethos] nerobită. Iar dacă eşti robit cu această robie [a păcatului], chiar de ai fi de mii de ori liber, nu ai nici un folos din libertate.

Că ce folos este, spune-mi, când nu robeşti omului, dar te pleci patimilor? Căci oamenii adesea ştiu să cruţe, dar acei stăpâni [patimile] niciodată nu se satură de pierzania ta. Robeşti omului? Însă şi stăpânul tău robeşte ţie, îngrijindu-se de hrana ta, purtând grijă de sănătatea şi hainele, şi încălţămintea ta, şi de toate celelalte. Şi nu te temi tu - [desigur], dacă nu te iei la ceartă cu stăpânul -, cât se teme acela ca să nu-ţi lipsească ceva din cele necesare.

- Însă acela [stăpânul] zace, pe când tu stai în picioare.
- Şi ce dacă? Pentru că asta nu o face numai el, ci şi tu. Adesea, pe când tu zaci şi dormi cu plăcere, acela nu numai că n-a stat nici măcar în picioare, ci suferă mii de siliri în for şi priveghează mai abitir decât tine. Deci cum? Oare a pătimit Iosif din partea stăpânei ce a pătimit aceea de pe urma poftei? Acesta nu a făcut cele ce aceea a vrut să-i poruncească, pe când aceea a făcut toate câte le-a poruncit stăpâna ei, adică desfrânarea. Şi nu a lăsat-o până când nu a făcut-o de ruşine. Ce fel de stăpână porunceşte acestea? Care tiran este atât de crud? „Roagă-te de robul tău”, îi zicea [desfrânarea], „imploră-l pe cel robit, linguşeşte-l pe cel cumpărat cu bani. Chiar dacă te scuipă, rabdă. Chiar dacă îi spui adesea şi el nu te suferă, lasă-te

pustiită şi sileşte-te şi fă-te de ocară”. Ce este mai lipsit de cinste? Ce este mai ruşinos decât aceste cuvinte?

Nimic nu te zoreşte aşa [ca desfrâul]: „Acuză-ţi soţul pe nedrept şi înşeală-l.” Ia aminte cât de lipsite de libertate, cât de ruşinoase sunt poruncile, cât de lipsite de milă şi crude şi nebuneşti! Ce stăpână porunceşte aşa ceva precum a poruncit desfrâul atunci acelei femei de neam împărătesc? Şi nici nu a îndrăznit să nu asculte. Iar Iosif nimic de acest fel nu a suferit, ci toate dimpotrivă şi care i-au adus multă slavă şi cinste.

Vrei să vezi şi un alt bărbat căruia i s-au poruncit multe de o stăpână cumplită şi nu a îndrăznit nicidecum să n-o asculte? Cugetă la Cain şi la câte i-au fost poruncite de invidie. Aceea i-a poruncit să ucidă pe fratele [său], să mintă pe Dumnezeu, să întristeze pe tatăl său, să fie fără de ruşine. Toate le-a făcut şi nimic nu a trecut cu vederea. Şi ce te minunezi, dacă această stăpână a avut atâta putere asupra unuia singur? Adesea a pierdut popoare întregi. Căci femeile madianiţilor i-au luat pe iudei aproape prizonieri legaţi, având-u-i în mâna lor pe toţi aceştia prin poftirea frumuseţii lor.

Aşadar, această robie lepădând-o Pavel, a zis: „Nu fiţi robi oamenilor” adică „Nu vă lăsaţi înduplecaţi de oamenii care vă poruncesc cele nelalocul lor, însă nici vouă înşivă [nu vă fiţi robi]. Apoi ridicând mintea şi făcând-o înaltă zice:
„Despre fecioare poruncă de la Domnul nu am, însă vă dau sfatul meu, ca unul care am fost miluit de Domnul să fiu vrednic de crezare” (I Corinteni 7,25). Înaintând cu rânduială, pomeneşte mai departe şi de feciorie. Fiindcă i-a antrenat şi i-a strunit cu cuvinte despre înfrânare, trece şi la ceea ce e mai bun. „Poruncă nu am”, zice, „însă socotesc că e bine”.
- De ce?
- Pentru aceeaşi pricină pe care a pus-o şi la înfrânare.

„Te-ai legat de femeie? Nu căuta dezlegare. Te-ai dezlegat de femeie? Nu căuta femeie” (I Corinteni 7, 27).
Acestea nu sunt potrivnice celor de mai înainte, ci foarte potrivite. Căci şi acolo zice „Decât din împreună învoire”. Şi aici, iarăşi: „Te-ai legat de femeie? Nu căuta dezlegare”. Aceasta nu este contrară [aceleia]. Căci „Iară bună voie” [para gnomen] înseamnă dezlegare. Iar dacă de bună voie [kata gnomen] amândoi se înfrânează, atunci nu este dezlegare.

6. Apoi ca să nu creadă că lege este aceasta (51), a adăugat: ***„Dacă te vei însura, n-ai păcătuit”*** (I Corinteni 7, 28). Apoi pune ca pricină cele prezente şi nevoia de

acum, şi vremea scurtă, şi necazul. Căci multe atrage după sine nunta, pe care le-a sugerat şi aici, şi în cuvântul despre înfrânare, acolo zicând: „Nu are femeia stăpânire asupra sa”, aici zicând: „te-ai legat”. „Iar dacă te vei însura, n-ai păcătuit”. Nu vorbeşte despre cea care a ales fecioria, căci aceasta deja a păcătuit [dacă se mărită]. Căci dacă văduvele, care au ales odată văduvia, însoţindu-se cu a doua nuntă, au osândă, cu mult mai mult fecioarele.

„Necaz în trup vor avea unii ca aceştia” (I Corinteni 7, 28).
- „Dar şi plăcere”, ar zice [careva].
- Însă şi pe aceasta [plăcerea], ia aminte cum a trecut-o repede cu vederea, pentru scurtimea timpului ei, zicând: ***„Vremea s-a scurtat”*** (l Corinteni 7, 29), adică: „Poruncim să te depărtezi şi să o laşi, iar tu alergi mai înăuntru?”. Şi chiar dacă nimic împovărător nu ar fi avut nunta, şi atunci ar fi trebuit să fie pusă mai prejos de cele viitoare (*52 De bunătăţile veacului viitor.*). Dar când şi necaz are, de ce mai trebuie să-ţi pui şi povară? De ce trebuie să iei atâta greutate, când şi după ce o iei, aşa trebuie să te foloseşti de ea ca şi când n-ai avea-o? Căci şi ***„cei ce au femei să fie ca şi cei care n-au”*** (I Corinteni 7, 29).

Apoi intercalând ceva şi din cele viitoare, iarăşi aduce cuvântul către cele prezente. Căci unele lucruri [ce privesc nunta] sunt duhovniceşti - [de pildă], ***„una se îngrijeşte de ale bărbatului, iar alta de ale lui Dumnezeu”*** (cf. Corinteni 7, 32-33) -, altele ţin de viaţa aceasta - [de pildă], „Vreau să fiţi fără grijă” (53), însă şi aşa îi lasă stăpâni [să aleagă ei]. Căci cel care, după o demonstraţie, sileşte iarăşi libera alegere pare că nu are îndrăznire în cuvintele sale. Încât, fiind mânat şi ţinut mai degrabă de îngăduinţă, a spus: ***„Aceasta o spun spre folosul vostru nu ca să vă întind o cursă, ci spre bun chip şi bună stăruire”*** (cf. Corinteni 7, 35).

Să audă fecioarele că nu în aceasta stă fecioria. Că cea care se grijeşte de cele ale lumii nu poate fi fecioară, nici cu bun chip. Căci zicând: „Se deosebeşte femeia de fecioară”, a pus această deosebire prin care ele se deosebesc unele de altele. Şi punând o definiţie fecioarei şi celei ce nu e fecioară, nu a grăit de nuntă sau înfrânare, ci de lipsa de grijă şi de multa grijă. Căci nu împreunarea e răul [nunţii], ci faptul că ne împiedică de la filosofie.

„Iar dacă cineva socoteşte că e necuviincios pentru fecioara lui” (I Corinteni 7, 36). Aici pare că vorbeşte pentru nuntă. Dar totul este [de fapt] despre feciorie. Fiindcă îngăduie şi a doua nuntă ***„numai în Domnul”*** (I Corinteni 7, 39). ***Ce înseamnă „în Domnul”? Cu întreagă înţelepciune, cu cuviinţă.*** Căci pretutindeni e nevoie de aceasta şi trebuie să o urmăm (*54 Deci, întreaga înţelepciune - fecioria lăuntrică şi înfrânarea, în general este scopul şi al nunţii dintâi, şi al celei de-a*

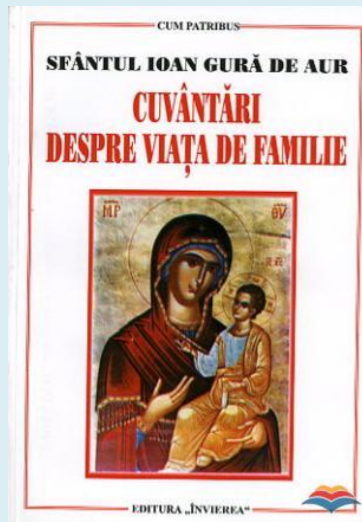
doua. Sinonime pentru întreaga înţelepciune sunt „înfrânarea” şi „sfinţirea”.). Căci altfel nu este cu putinţă să vedem pe Dumnezeu.

Iar dacă trecem cu grabă pe lângă cele ce ţin de feciorie, nimeni să nu ne osândească ezitarea. Căci o carte întreagă am scris despre acest subiect (*55.Se referă la tratatul Despre feciorie, EA. IBMBOR, Bucureşti, 2001.*) şi am tratat acolo despre toate cu amănunţimea care ne stă în putinţă şi am socotit că este vorbire de prisos ca şi aici iarăşi să le punem.

De aceea, trimiţând pe ascultător pentru aceste lucruri acolo, aici vom spune aceea că trebuie să urmăm înfrânarea. ***„Urmaţi pacea”, zice, „şi sfinţirea [hagiasmos], fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul”*** (Evrei 12, 14). Deci, ca să fim învredniciţi să îl vedem, fie că suntem în feciorie, fie la prima nuntă, fie la a doua, pe aceasta [înfrânarea] să o urmăm (*56 Idee fundamentală. Scopul adânc atât al feciorie, cât şi al nunţii este să-l aducă pe om la vederea lui Dumnezeu. Toate celelalte implicaţii şi scopuri ale nunţii sunt subordonate acestuia. Şi fiecare va primi darul în funcţie de scopul spre care tinde. Acest scop adânc a fost comentat de Sfântul Maxim Mărturisitorul în Ambigua, când spune că la Schimbarea la Faţă erau prezenţi Moise şi Ilie, adică un căsătorit şi un necăsătorit. Scopul celor două căi, după Sfântul Maxim, este vederea luminii taborice.*), ca să avem parte de Împărăţia Cerurilor cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă, putere şi cinste acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

(Omilia a XlX-a a Comentariului la Epistola l către Corinteni.)

Despre petrecerea femeii în casă

(Migne, P. G. 59,340-342)

Căci, dacă în Ioan trebuia să creadă, cu atât mai mult în Acesta. Dacă fără semne au crezut în acela, cu atât mai mult în Acesta, care avea împreună cu mărturia aceluia şi dovada semnelor. Vezi cât i-a folosit pe ei petrecerea în loc [pustiu] şi depărtarea de oamenii răi? De aceea, neîncetat îi scoate şi îi depărtează de la petrecerea cu aceia. Acest lucru l-a făcut şi în Vechiul Testament, formându-i în pustiu, departe de egipteni, şi dându-le [acolo] iudeilor, întru toate, un mod de vieţuire [rythmizein].

Acest lucru şi pe noi ne îndeamnă să-l facem, poruncindu-ne pe de-o parte să fugim de for (*2 La romani avem termenul forum, la greci agora. Era locul central al unei cetăţi, unde era concentrată viaţa publică a acesteia. Corespunde aproximativ centrului unui oraş de azi. Un alt termen cu care ar putea fi tradus ar fi „piaţă" (nu în înţelesul comercial de loc unde vin ţăranii sau comercianţii să-şi desfacă produsele, ci în sensul în care e folosi în expresii de genul „Piaţa Romană", „Piaţa San Marco" etc., adică de loc central).*) şi de agitaţii şi de tulburări, iar pe de alta să ne rugăm în cămara [noastră] cu linişte [meta esychias].

Căci şi corabia depărtată de tulburarea [valurilor] pluteşte cu vânt prielnic; [tot aşa] şi sufletul ce este în afara lucrurilor [lumii], şade în port. De aceea şi femeile trebuie să fie mai filosoafe decât bărbaţii, ca unele ce se preumblă mai mult în vântul prielnic al casei (*3 Avem de a face cu o societate în care bărbaţii erau cei care se ocupau cu afacerii publice, iar femeile cu treburile gospodăriei. Femeia este centrul de greutate al unui cămin. De pacea ei lăuntrică atârnă mersul bun al*

familiei. Ea trebuie să fie ca o sugativă care absoarbe neregulile celorlalţi, pentru ca apoi să le topească în adâncul rugăciunii şi dragostea sa jertfelnică. Astăzi, de cele mai multe ori, femeia este incisivă, prea cutezătoare, şi asta se vede în starea generală a familiilor. Soţia, ca şi soţul, aleargă după bine şi confort. Amândoi sunt ca două pietre, şi când se ciocnesc ies scântei.). La fel şi Iacov era în starea lui bună (*4 Neamestecat, neplămădit, necontaminat cu problemele lumeşti.*) [aplastos] când locuia acasă şi era slobod de tulburările ce sunt în mijlocul [cetăţii]. Că nu degeaba a pus Scriptura acest lucru, când zice: „locuind în casă" (Facerea 25, 27).

- Dar şi acasă este multă tulburare, ar zice [careva].
— Pentru că tu vrei [asta] şi pui în jurul tău mulţime de griji. Căci bărbatul care petrece în mijlocul forului şi al tribunalelor este înconjurat şi îngreuiat, ca de nişte valuri, de tulburările din afară. Pe când femeia, şezând în casă, ca într-o şcoală de filozofie, şi adunându-şi mintea în sine [synagusa Ion nouri eis eayten], va putea să ia aminte la rugăciuni şi la citiri şi la cealaltă filosofie (*5 Filosofia este modul creştin de vieţuire. „Cealaltă filosofie" desemnează celelalte îndeletniciri virtuoase ale unui creştin adevărat: post, trezvie, milostenie, blândeţe etc. Femeia casnică a zilelor noastre este educată să ia aminte la telenovele, ştiri, reviste, discuţii la „o cară şi o ţigară", bârfe, coafor, modă etc.*).

Şi precum cei ce locuiesc în pustietăţi nu au nimic care să-i îngreuieze, aşa şi ea, fiind pururea înlăuntrul [casei], poate necontenit să se bucure de linişte (*6 Duhul familiei creştine ar trebui să fie înlăuntru ca al unei chilii pustniceşti. Acest lucru ar putea speria pe mulţi, dar cine a intrat vreodată în chilia unui pustnic a simţit pacea adâncă de acolo, intimitatea, căldura chiliei. Acea pace covârşeşte sărăcia din jur, încât omul nu mai este deranjat de simplitatea locuinţei. Acea pace şi căldură - rod al unei vieţi de adâncă smerenie şi rugăciune - trebuie să locuiască în toate familiile. Mănăstirea Sludion, pe vremea Sfântului Teodor, avea l000 de călugări şi era pace şi linişte şi trăire evanghelică. Dacă 1000 de oameni puteau vieţui în pace, oare este greu să facă acest lucru 4-5 persoane? Aşa trăiau şi creştinii din Ierusalim pe vremea apostolilor: cu femei, copii etc., şi erau câteva mii.*).

Iar dacă, uneori, ar avea neapărată trebuinţă chiar să şi iasă (*7 De pildă, în biserică sau după vreo trebuinţă oarecare ivită pe neaşteptate.*), nici atunci nu-i va fi [această umblare] până acolo [unde trebuie să meargă] pricină de tulburări. Căci venirea până aici [la biserică] sau trebuinţa de a-şi îngriji trupul la baie sunt ieşiri absolut necesare pentru femei (*8 Atunci puţini oameni aveau baie în casă. Existau băi publice unde se spălau, în general, cetăţeni.*). Dar cel mai mult timp ea şade în casă şi poate şi ea să filosofeze, dar şi, primindu-l pe bărbat, să-l domolească

[katastellein] dacă e tulburat, să-l potolească [rythmizein], să taie de la el gândurile sălbatice şi cele de prisos. Şi aşa, iarăşi să-l trimită înapoi, eliberat de relele câte le-a adus din for şi încărcat cu bunătăţile câte le-a învăţat de acasă.

Căci nimic, nimic nu este mai tare decât femeia evlavioasă şi înţeleaptă, spre a potoli [rythmizein] şi a modela sufletul lui prin cele care ea vrea (*9 Aceasta este o capacitate firească a femeii. Dar ea o poate întrebuinţa şi pentru a obţine ceva de la bărbat, nu pentru folosul lui.*). Căci nu-i rabdă [bărbatul] aşa nici pe prieteni, nici pe dascăli, nici pe stăpânitori, cum [o îngăduie] pe îndemnătoarea şi sfătuitoarea care locuieşte împreună cu el. Căci îndemnul ei are şi oarecare plăcere, din pricină că el o iubeşte foarte pe împreună sfătuitoarea sa. Şi vă pot spune de mulţi bărbaţi aspri şi neîncovoiaţi, care au fost domoliţi astfel. Căci aceasta (*10Soţia care îl sfătuieşte.*) este şi părtaşă a mesei şi a patului, şi a facerii de copii, şi a vorbelor, şi a lucrurilor de taină, şi a intrărilor, şi a ieşirilor, şi a multor altor lucruri, fiind legată întru toate de el şi atât de lipită de el, precum capul este legat în chip firesc de trup. Şi, dacă este înţeleaptă şi grijulie, peste toate va călca şi le va birui, pentru grija faţă de soţul ei.

De aceea o îndemn să facă lucrul acesta şi să-l sfătuiască cele de trebuinţă [pe bărbat]. Căci, după cum spre virtute, aşa şi spre răutate, are multă putere [să-l îndemne]. Aceasta [femeia] l-a pierdut pe Avesalom, aceasta pe Amon, aceasta era [să-l piardă] şi pe Iov. Aceasta l-a scăpat pe Nabal de ucidere, aceasta a salvat întregul neam. Căci şi Debora şi Iudita au arătat isprăvi vrednice de bărbaţii conducători de oşti. Şi mii de alte femei.

De aceea şi Pavel zice: ***„Ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul?”*** (I Corinteni 7,16). Şi în acele vremuri vedem pe Persida şi Mariam, şi Priscilla că se ating de luptele apostoleşti. Pe care este de neapărată trebuinţă şi voi să le urmaţi cu sârguinţă, şi nu numai cu vorbele, ci şi cu faptele să vă domoliţi [rythmizein] soţul.
- Şi cum să-l educăm prin fapte?
- Când el nu te vede nicidecum fiind rea, nici doritoare de lucruri scumpe şi iubitoare de împodobire, nici cerând lucruri de prisos, ci îndestulându-te cu cele ce ai. Căci atunci, atunci te va îngădui când îl sfătuieşti. Iar dacă filosofezi cu vorbele, iar cu faptele faci cele contrare, va dispreţui multa ta flecăreală. Dar când împreună cu vorbele îi dai învăţătură şi cu faptele, atunci te va primi şi va fi mai mult convins. De pildă, când nu cauţi aur, nici mărgăritare, nici haine scumpe, ci, în locul acestora, cuviinţa, întreaga înţelepciune, cugetul cel bun; când aduci de la tine acestea şi ceri de la el [tot] acestea.

Căci, dacă e nevoie să faci ceva spre plăcerea bărbatului, atunci sufletul trebuie [să-l înfrumuseţezi], iar nu trupul să îl împodobeşti şi să-l strici. Căci nu o va face aurul atârnat de ea aşa de iubită şi dorită aceluia, cât întreaga înţelepciune şi cugetul bun [evnoia] faţă de el şi a muri pentru soţul ei. Acestea mai mult îl cuceresc pe bărbat. Căci acea podoabă [a trupului] îi este şi povară în plus, şi strâmtorare a banilor, şi îi dă şi multă grijă şi cheltuială. Pe când cele spuse îl vor pironi pe bărbat de femeie.

Căci cugetul bun şi prietenia şi dorul nu dau nici griji, nu fac nici cheltuială, ci cu totul dimpotrivă. Căci şi acea împodobire ajunge la saturaţie în urma obişnuinţei (*12 Se satură şi bărbatul de ea, oricât ar fi de atrăgătoare. Schimbarea hainelor şi a modei, a cosmeticii şi a obiceiurilor arată tocmai inconsistenţa relaţiilor dintre bărbat şi femeie. Fiecare se leagă, nu de adâncul celuilalt, care este inepuizabil, ci de accesoriile care pun în valoare trupul. Legarea de aceste lucruri trecătoare dovedeşte inconsistenţa relaţiilor. Cu totul altceva este când cei doi se folosesc totuşi de cele trupeşti, dar pentru a adânci unirea lăuntrică.*), pe când cea a sufletului înfloreşte în fiecare zi şi aprinde mai tare flacăra. Încât, dacă vrea să placă bărbatului, să-şi împodobească sufletul cu întreaga înţelepciune, cu evlavia, cu cârmuirea casei.

Acestea mai mult îl cuceresc şi nicicând nu încetează. Căci bătrâneţea nu destramă această podoabă, nici boala nu o pierde. Dar podoaba trupului, şi timpul îndelungat o destramă, şi boala o cheltuie, şi multe altele. Iar cele ale sufletului sunt mai presus de toate acestea. Şi acea podoabă [a trupului] mai aduce şi invidie, şi aprinde, şi rivalitatea, însă aceasta [a sufletului] este curată de orice boală şi depărtată de orice slavă deşartă. Aşa şi cele din casă vor fi mai uşoare şi venirea [bărbatului] plăcută (*13 Vin acasă spre uşurare sufletească, cu bucurie, nu ca să se încarce cu alte necazuri pe lângă cele avute peste zi, la muncă.*), când aurul nu este atârnat de trupul tău, nici nu-ţi înlănţuie mâinile, ci îngădui [să te preocupe doar] cele strict necesare, cum sunt de pildă, hrana slugilor, grija absolut trebuitoare [epimeleian anagkaian] (*14 E vorba deci de grija absolut necesară pentru ei, nu de a le face mofturile şi poftele.*) de copii şi celelalte pricini necesare.

Iar dacă nu sunt acestea, ci stau acelea [cele trupeşti] înaintea privirii [soţului], şi inima [lui] este strâmtorată, care este câştigul şi ce fel de folos este? Căci, când aceea [inima] este întristată, nu lasă să fie văzută minunăţia acesteia [a frumuseţii trupeşti]. Căci ştiţi, ştiţi că, şi dacă ar vedea cineva cea mai frumoasă femeie dintre toate, nu poate să-şi desfăteze sufletul îndurerat. Căci ceea ce ar desfăta trebuie mai întâi să bucure şi să veselească. Şi tot aurul adunat spre împodobirea trupului femeiesc, când este strâmtorare în casă, nu aduce nici o desfătare soţului.

Aşadar, dacă vrem să plăcem bărbaţilor, să-i ţinem într-o stare de plăcere. Şi îi ţinem într-o stare de plăcere, dacă îndepărtăm împodobirea şi înfrumuseţările (*15 Adică las trupul natural, ca mediul cel mai potrivit de manifestare a lăuntrului. Prin creaţie există o conformitate a trupului şi a sufletului; şi sufletul se manifestă cel mai bine prin trupul propriu.*). Căci toate acestea par că au o oarecare desfătare în vremea nunţii, dar mai pe urmă, cu vremea, se veştejesc. Căci dacă de cerul care este aşa de frumos şi de soarele care este aşa de strălucitor - decât care nici un trup nu este aşa [de frumos] - nu ne minunăm la fel, din pricina obişnuinţei [cu ele], cum ne vom minuna de un trup înfrumuseţat?

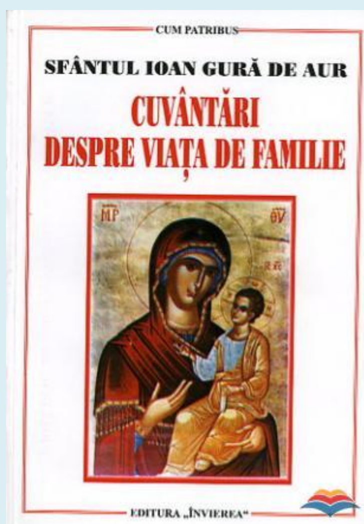
Acestea le spun pentru că vreau ca voi să vă împodobiţi cu podoaba cea sănătoasă pe care a poruncit-o Pavel: ***„Nu cu aur sau mărgăritare sau cu haine scumpe, ci cu ceea ce se cuvine femeilor care au făgăduit să vieţuiască în cinstire de Dumnezeu, prin fapte bune”*** (I Timotei 2, 9-l0).

- Dar [dacă] vrea să placă celor din afară şi să fie lăudată de ei (*16 E vorba de femeia care vroia să fie plăcută în afara Bisericii, adică păgânilor. Azi, la fel, vrem să plăcem lumii şi modei decât lui Iisus Hristos.*)?
- Aceasta, mai ales, nu este o dorinţă a unei femei cu întreagă înţelepciune. Dar, dacă vrea, şi pe aceştia îi va avea doritori aprinşi şi lăudători ai întregii ei înţelepciuni. Căci pe aceea [cu trupul împodobit] nici un [bărbat] care este blând şi măsurat nu o va lăuda, ci numai desfrânaţii şi poftitorii de cele trupeşti (*17 Cel ce admiră pătimaş o femeie arată desfrâul din sine.*). Ba, mai degrabă, nici aceştia nu o vor lăuda, ci o vor şi vorbi de rău, fiindu-le întraripate privirile de desfrâul faţă de femeie. Dar pe aceasta [cu sufletul împodobit] şi aceia, şi aceştia, şi toţi o vor încuviinţa, fiindcă nu primesc nici un rău de la ea, ci învăţătură de filosofie. Şi multă va fi lauda ei din partea oamenilor, şi multă plata din partea lui Dumnezeu.

Aşadar, acestei podoabe să-i râvnim, ca şi aici fără de frică să vieţuim şi de bunătăţile viitoare să avem parte. De care fie ca noi toţi să ne împărtăşim cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia fie-I slava în vecii vecilor. Amin.

(Extras din Omilia a LXI-a a Comentariului la Sfânta Evanghelie după Ioan.)

Despre cârmuirea familiei

(Migne, P.G. 62,498-500)

Acestea nu s-au spus doar către aceia, ci şi către noi. Iar că nu s-au făgăduit numai acelora, e clar din faptul că spune: „Până la sfârşitul veacului"; deci le-a făgăduit şi celor ce umblă pe urma acelora. Deci, de ce zice [acestea] către cei care nu sunt învăţători? Fiecare dintre voi, dacă vrea, este învăţător, şi, chiar dacă nu al altuia, măcar al său [tot este]. (*2 Educaţia prin model viu este cea mai eficientă. Starurile din lumea filmului, modei muzicii etc. sunt modele care trăiesc ceea ce fac şi de acea au o mare înrâurire asupra oamenilor. Singurul mod în care putem să contrabalansăm acţiunea lor devastatoare pentru suflete este să Îl trăim pe Hristos cu mai multă intesitate decât starea lor. De pildă, un concert ţine uneori ore în şir. Pentru a participa trup şi suflet la un astfel de eveniment, omului îi trebuie multă putere lăuntrică. Iar dacă cineva nu va face rugăciune cel puţin cât ţine un concert, cum va putea el să fie un model mai de dorit decât cântăreţul de pe scenă? În plus, nu e vorba numai de timp. Cântăreţul, dacă vrea să capteze, trebuie să uite de sine, să se dăruiască mulţimii. Faptul că unii cântăreţi se aruncă în braţele fanilor spre a fi atinşi cu veneraţie este o dăruire totală acelora. El se dăruieşte pe sine fanilor cu totul. Gestul mulţimii de a-l purta pe braţe şi a-l atinge seamănă mult cu atingerea moaştelor sfinţilor: omul vrea să se împărtăşească de ceva din cel pe care îl atinge. Aşadar cel ce vrea să devină un model şi mai viu trebuie să se dăruiască lui Hristos şi semenilor săi mult mai mult decât o face un cântăreţ înaintea fanilor. Ar fi de cugetat, punct cu punct, toate manifestările prin care un star înnebuneşte minţile spectatorilor, şi să învăţăm de la el ce înseamnă a te dărui cuiva.*)

Dacă înveţi toate câte ţi-a poruncit să le păzeşti, prin aceasta îi vei avea pe mulţi care să-ţi urmeze cu sârg. Căci după cum lumânarea, când este luminoasă, poate să aprindă mii [de alte lumânări], dar fiind stinsă nici sieşi nu-şi va da lumină, nici pe alte lumânări nu va putea să le aprindă, aşa este şi cu viaţa curată:dacă lumina din noi este strălucitoare, vom face mii de ucenici şi de învăţători, punându-ne înaintea lor ca un model [archetypos]. Căci nu vor putea atât să folosească vorbele mele, cât viaţa noastră.

Să zicem, dacă vrei, că este un bărbat, prieten al lui Dumnezeu, şi strălucind prin virtute şi având femeie - fiindcă e cu putinţă ca şi cel ce are femeie şi copii, şi slugi, şi prieteni să placă lui Dumnezeu. Spune-mi, acesta nu va putea să-i folosească pe toţi mult mai mult decât mine? Căci pe mine mă ascultă o dată sau de două ori pe lună, sau nici măcar o dată, şi cele pe care le aud le păzesc doar pe drumul de la biserică până acasă şi apoi îndată le aruncă. Dar, dacă văd viaţa aceluia necontenit, câştigă mari lucruri. Căci atunci când, ocărât fiind, el nu ocărăşte înapoi, nu aproape că a împlântat [empegnymi] şi a întipărit [encharasso] sfiala îngăduinţei lui în sufletul celui ce-l ocărăşte? Şi chiar dacă acela nu mărturiseşte imediat folosul - fiind ruşinat şi înroşit din pricina mâniei [sale] -, însă, de bună seamă, că primeşte îndată [în sufletul său] o simţire. Şi este cu neputinţă ca omul ocărâtor, chiar fiară să fie, dacă se amestecă cu unul lipsit de răutate, să nu plece cu mari câştiguri. Căci cele bune, chiar dacă nu le facem, totuşi cu toţii le lăudăm şi ne minunăm de ele (*3.Binele din noi iradiază în ceilalţi şi îi transformă încet, chiar dacă ei nu fac cele ce văd la noi.*).

Iarăşi, dacă o femeie vede un bărbat îngăduitor şi blând, dobândeşte mari câştiguri când vieţuieşte pururea împreună cu el; asemenea şi copilul (*4 E vorba de înrâurirea şi transformarea firii celorlalţi. Firea nu e ceva static, ci este o realitate dinamică. Ea se poate modela tot de către ceva având aceeaşi fire. Caracterul nostru se întipăreşte în cei din jur. Iar copilul poate fi mult mai uşor modelat decât un adult.*) .

Aşadar, este cu putinţă fiecăruia să fie învăţător. Căci zice: ***„Zidiţi-vă întreolaltă unul pe altul, precum şi faceţi”*** (cf. I Tesaloniceni 5,11). Ia aminte! A căzut vreo pagubă peste familie? Se tulbură femeia, ca una ce este mai slabă şi iubitoare de lume? Dacă bărbatul e filosof şi îşi râde de pagubă, o mângâie şi pe aceea şi o înduplecă să sufere cu mărime de suflet. Aşadar, spune-mi, [unul ca acesta] nu o va folosi pe ea [pe femeie] cu mult mai mult decât cuvintele noastre? Căci a vorbi este pentru oricine uşor, dar când e să ne punem să facem ceva spre trebuinţă, e foarte greu. De aceea, mai degrabă, din fapte obişnuieşte să se modeleze [rythmizesthaî] firea omenească.

Şi atât de mare este virtutea covârşitoare, încât adesea şi un rob a folosit casa întreagă, dimpreună cu stăpânul său. Căci nu pe degeaba şi doar aşa le-a poruncit lor [robilor] Pavel să se nevoiască cu virtutea şi să fie de încredere stăpânilor. Că nu se îngrijea atât de slujirea stăpânilor, cât [se îngrijea] să nu fie hulit cuvântul lui Dumnezeu şi învăţătura. Iar când nu este hulită, degrabă este şi admirată. Şi ştiu multe case că au câştigat mult de pe urma virtuţii robilor. Iar dacă un rob, pus sub stăpânire, ar putea să modeleze [rythmizeiri] pe stăpân, cu mult mai mult stăpânul pe robi.

Daţi-mi mie, vă rog, această slujire (*5 în sensul că luaţi voi sarcina de a învăţa în Biserică şi daţi-mi mie sarcina de a învăţa cu fapta pe cei din jur.*). Eu le vorbesc tuturor în comun. Voi, fiecăruia în parte; şi fiecare să ia în mâinile sale mântuirea celor de aproape ai săi. Iar că este nevoie pentru această treabă de capii familiilor, ascultă pe Pavel unde le trimite pe femei: ***„Dacă vor să înveţe ceva", zice, „să întrebe acasă pe bărbaţii lor"*** (I Corinteni 14, 35). Nu le aduce la învăţător. Căci după cum în învăţarea literelor sunt şi dintre ucenici învăţători, aşa şi în Biserică (*6 Cei aflaţi pe o treaptă superioară de ucenicie să îi înveţe pe cei de o treaptă inferioară.*). Că el vrea ca învăţătorul să nu fie îngreuiat de toţi. De ce? Pentru că astfel vor fi mari bunătăţi, anume nu numai că se va uşura osteneala învăţătorului, ci şi că fiecare, purtând grijă de ucenici, degrabă va putea să devină învăţător, de vreme ce are această însărcinare.

Şi ia aminte câtă slujire aduce femeia? Ţine casa, se îngrijeşte de toate cele din casă, supraveghează slujnicele, te îmbracă cu mâinile ei, te face să te numeşti tată al unor copii, te depărtează de bordeluri, te ajută la întreaga înţelepciune, potoleşte poftele nebuneşti ale firii. Dar fă-i bine şi tu. Cum? întinde-i mâna în cele duhovniceşti. Dacă auzi ceva folositor, purtându-l în gură ca rândunica, du-te şi pune-l în gura şi a mamei şi a puilor. Căci oare nu este lucru nelalocul lui ca în celelalte tu să fii cel dintâi şi să ţii rolul capului, iar în ce priveşte învăţătura să laşi la o parte rânduiala [ţara] (*7 Rânduiala conform căreia bărbatul e cap iar femeia trup.*)? Cel ce conduce nu în cinstiri trebuie să îi întreacă pe cei conduşi, ci în virtute. Căci acest lucru ţine de conducător.

Acel lucru [să dea cinstirea cuvenită] ţine de cei conduşi, pe când acesta [virtutea] este isprava conducătorului însuşi. Dacă te bucuri de multă cinstire, aceasta nu este nimic în raport cu tine (*8 Cinstirea este un fapt exterior, adăugat persoanei. Ea nu ţine de adâncul persoanei, de sensul ei profund.*). Căci ai luat-o de la alţii. Dar dacă străluceşti prin multă virtute, acest lucru este în întregime al tău. Cap al femeii eşti. Deci capul să conducă [rythmizein] mai departe trupul. Nu vezi că nu atât prin loc este superior restului trupului, cât prin purtarea de grijă faţă de el, fiind

ca un ocârmuitor care îl îndreptează pe de-a-ntregul? Căci în cap sunt şi ochii trupului şi ai sufletului. De acolo descinde, prin aceştia, puterea văzătoare şi de acolo puterea conducătoare [mintea]. Şi unul [trupul | este orânduit spre slujire, iar altul [capul] este pus spre a porunci. Toate simţurile de acolo îşi au începutul [principiul conducător] şi izvorul. Organele de vorbire de acolo se înalţă; văzul, mirosul, tot pipăitul. Şi rădăcina tendoanelor şi a oaselor de acolo se susţine. Vezi că el este superior, mai degrabă, prin purtarea de grijă decât prin cinste. Aşa să le conducem şi noi pe femei. Să fim mai presus de ele nu prin aceea că mai multă cinste căutăm din partea lor, ci prin aceea că mai multe faceri de bine au din partea noastră.

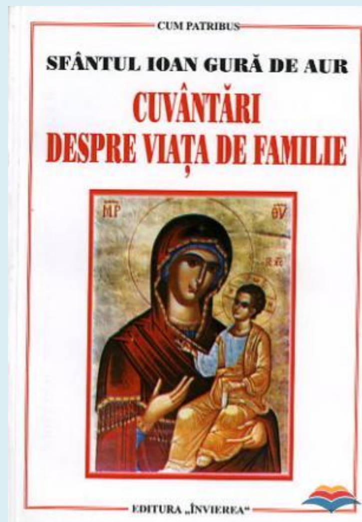
Am arătat că nu mici faceri de bine ne fac ele nouă. Dar, dacă vrem să le răsplătim, în cele duhovniceşti să fim noi mai presus de ele. Fiindcă nu este cu putinţă să le dăm ceva pe măsură în cele trupeşti. Şi ce? Ziceţi că voi aduceţi mulţi bani? însă ea îi păzeşte. Dă-i ca răsplătire purtarea de grijă, şi aşa te achiţi. De ce? Pentru că mulţi au dobândit multe, însă, fiindcă nu au avut femeie să păzească, au pierdut toate.

Când vă împreunaţi amândoi pentru copii, egală este binefacerea din partea fiecăruia. Dar [apoi] mai mare este osteneala în slujirea acestora din partea ei, că ea îi poartă necontenit în pântece şi este tăiată de durerile naşterii. Aşa încât, numai în cele duhovniceşti poţi să-i fii superior. Să nu ne grijim ca să avem bani, ci ca să înfăţişăm cu îndrăznire lui Dumnezeu sufletele ce ne-au fost încredinţate. Căci din a le modela [rythmizein] pe acelea şi pe noi înşine, vom avea cele mai mari foloase. Căci cel ce învaţă pe altul, chiar dacă nu va avea alt [rezultat], însă [cel puţin] se umileşte prin ceea ce spune, mai ales atunci când se vede pe sine vinovat de cele pentru care îi ceartă pe alţii.

Aşadar, pentru că şi pe noi înşine şi pe acelea [pe femei] le folosim - şi prin ele casa [toată], iar acest lucru pare de cea mai mare importanţă pentru Dumnezeu -, să nu încetăm a ne osteni, grijindu-ne şi de sufletul nostru şi de al celor ce ne slujesc nouă, ca pentru toate să luăm răsplată şi cu multă bogăţie să ne ducem în sfânta cetate, maica noastră, Ierusalimul cel de sus. Din care fie ca să nu cădem vreodată, ci, luminând cu cea mai bună vieţuire, să fim învredniciţi a vedea, cu multă îndrăznire, pe Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă, putere, cinste acum si pururea şi în vecii vecilor. Amin.

(Extras din Omilia a V-a a Comentariului la epistola a doua către Tesalonicieni.)

Despre iubirea trupurilor

(Migne, P G. 61,448-454)

Ce înseamnă: ***„slava Domnului ca prin oglindă privind, în acelaşi chip ne prefacem”*** (II Corinteni 3, 18)? Acest lucru se arăta mai limpede când lucrau harismele minunilor şi semnelor. Dar nici acum nu este greu să vadă acest fapt cel ce are ochii credinţei. Căci atunci când ne botezăm, sufletul nostru luminează mai tare şi decât soarele, fiind curăţit de Duhul.

Şi nu numai noi ne uităm la slava lui Dumnezeu, ci şi de acolo primim oarecare strălucire. Şi după cum o suprafaţă argintată şi curată, dacă este pusă către razele soarelui, şi ea va emite raze, nu singură, din firea ei, ci pentru că există strălucirea solară, aşa se întâmplă şi cu sufletul curăţit - care de altfel devine mai luminos decât argintul; şi el primeşte rază din slava Duhului şi apoi o reflectă. De aceea şi zice: „privind ca prin oglindă, ne prefacem în acelaşi chip de la slavă”, e vorba de cea a Duhului, „spre slavă”, adică a noastră, şi care devine în chip firesc cum e aceea de la Duhul Domnului. Ia aminte cum şi aici îl numeşte pe Duhul Domn.

Dar şi de altundeva este cu putinţă a se vedea domnia Lui. ***„Slujind ei Domnului şi postind, a zis Duhul: Osebiţi-Mi pe Pavel şi Barnaba”*** (Faptele Apostolilor 13, 2). De aceea a zis [Scriptura] „slujind ei Domnului” şi „osebiţi-Mi”, ca să arate că [Fiul şi Duhul] sunt de aceeaşi cinste. Şi iarăşi zice Hristos: ***„Robul nu ştie ce face stăpânul lui”*** (Ioan 15, 15). Dar Duhul, după cum omul ştie cele ale sale, ştie cele ale lui Dumnezeu şi nicidecum nu este învăţat [de cineva].

Chipul nu rămâne [la nesfârşit] (*2 Chipul reflectat în oglindă nu rămâne decât atâta timp cât modelul stă în faţa oglinzii. Odată ce modelul se depărtează, chipul nu rămâne imprimat în oglindă. Omul poate şti de la Dumnezeu doar atât cât îi arată Acesta şi cât timp îi arată, asta desigur dacă are suprafaţa sufletului curată şi strălucitoare. Dar chiar cu suprafaţa curată, dacă Dumnezeu Se ascunde, sufletul nu mai reflectă nimic. Duhul, în schimb, nu cunoaşte în felul acesta căci El nu este ca o oglindă în care să se reflecteze, căci El Însuşi este Dumnezeu şi Învăţător.*). Iar a lucra după cum vrea, arată libera determinare şi stăpânia Lui. Acesta [Duhul] ne preschimbă. Acesta nu ne lasă să ne potrivim veacului acestuia. Acesta este făcătorul unei astfel de zidiri (*3 Zidirea cea înnoită a omului în Hristos.*). Căci după cum zice: ***„zidiţi în Hristos Iisus"*** (Efeseni 2, 10), tot aşa zice: ***„inimă curată zideşte întru mine Dumnezeule şi Duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele"*** (Psalmi 50, 12).
Vrei să-ţi arăt acestea şi din lucrurile mai concrete ale apostolilor? Cugetă la Pavel ale cărui haine erau lucrătoare şi la Petru a cărui umbră era puternică. Şi nu ar fi lucrat atâtea [minuni] hainele şi umbrele lor şi nu ar fi fost înfricoşate prin strălucire, dacă nu ar fi avut pe ele chipul împăratului. Căci hainele împăratului sunt înfricoşate şi pentru tâlhari.

Vrei să vezi că slava [aceasta] luminează şi prin trup? ***„Privind", zice, „la faţa lui Ştefan, au văzut-o ca o faţă de înger"*** (Faptele Apostolilor 4,15). Dar nimic nu era acest lucru faţă de slava care fulgera dinlăuntrul lui (*4.Slava care uneori apare în trupurile sfinţilor nu este ceva deosebit faţă de strălucirea care era în inima lor. Cea dintâi nu este decât „materializarea", concretizarea - dacă ne putem exprima astfel - celei din urmă. Creştin este cel care poartă în sine tot timpul strălucirea slavei dumnezeieşti, nu numai din când în când.*). Ceea ce Moise avea pe faţă, aceştia [creştinii] purtau pe suflet, ba a acestora era cu mult mai însemnată [decât a lui Moise]. Fiindcă a lui Moise era oarecum mai trupească (*5 Literal: „mai simţuală".*) [aisthetikos], pe când a acestora este netrupească (*6 Aceeaşi slavă necreată era şi pe faţa lui Moise ca şi în inimile sfinţilor după venirea lui Hristos.*

Atunci la ce se referă faptul că prima era „mai simţuală" iar ultima „netrupească", căci, de fapt, şi în cazul Sfântului Ştefan ea era la fel de vizibilă şi strălucitoare, deci simţuală, ca şi a lui Moise? Răspunsul îl lăsăm tot sfinţilor să-l dea. Iată ce spune Sfântul Macarie Egipteanul în Omilia 32, paragraful 4: „Moise, îmbrăcat fiind în trup, n-a putut să intre în inimă şi să îndepărteze veşmintele cele murdare ale întunericului; numai Duhul (provenit) din Duhul (Sfânt) şi focul (provenit) din focul (divin) nimiceşte puterea întunericului viclean" (traducere preluată din voi. 34, colecţia PSB). Deci trupescul sau netrupescul slavei, adică gradul de interioritate unde se sălăşluise este dat de intrarea, sau nu, în inimă şi

scoaterea din adâncul omului a duhurilor care au intrat de la Adam în noi. Acest lucru nu l-a făcut decât Hristos. De aceea şi drepţii, oricât de virtuoşi păreau a fi, tot, în iad mergeau înainte de Hristos, căci nu reuşiseră de unii singuri să intre în adâncul inimii şi să izgonească de acolo puterea întunericului. Deci aceeaşi slavă dumnezeiască sălăşluise şi în Moise şi în Ştefan, dar în „locuri" diferite: una mai în exterior, căci în adâncul lui Moise era încă întunericul, iar una în adâncul inimii, pentru că inima Sfântului era curăţită prin botez. Dar în ambele cazuri slava se manifestă şi trupeşte.).

Şi după cum corpurile care emană strălucire, răsfrângându-şi luminarea spre corpurile care pot reflecta lumina, le dau şi acelora din strălucirea lor, aşa se întâmplă şi cu cei credincioşi (*7 Duhul Sfânt este Cel Ce emană, iar credinciosul este cel ce se curăţă pentru a primi lumina.*). Şi de aceea cei care pătimesc aceasta lasă pământul şi visează (*8 În sensul că se ocupă cu acelea, că inima lor este la acelea. Visul este locul unde ne refugiem de realitatea aceasta trecătoare şi apăsătoare. Cugetarea la cele cereşti ne desprinde de grijile lumeşti.*) cele din ceruri.

Vai mie! Bine este acum să plâng cu amar căci, având parte de atâta cinste şi bun neam [eygheneia] (*9 Bunul neam îl primeşte creştinul la Botez, când se îmbracă cu Hristos. Atunci el se naşte din nou, de sus.*), nu cunoaştem cele ce le-am spus [ta legomena], din pricină că degrabă se pierd lucrurile [realităţile] [ta pragmata] (*10 Ta pragmata sunt realităţile despre care sfântul vorbeşte. Ta legomena sunt vorbele despre acele realităţi, în general, noi ne cunoaştem verbal învăţătura de credinţă şi subtilităţile teologice, dar, pentru că ne pornim spre cele trupeşti, nu putem avea experienţa realităţilor despre care vorbim- sau o avem de scurtă durată. În acest caz suntem asemenea lihniţilor de foame care, abia târându-se, discută aprins despre ipotetice banchete şi mese fastuoase. Trecem pe lângă experienţa celor pe care le cunoaştem la nivel intelectual, tocmai pentru că nu le luăm în serios. Pentru noi cele serioase tot ale trupului sunt. De pildă, cum putem să facem teologie sau să convertim pe alţii, când pururea noi căutăm binele şi confortul nostru pe lumea aceasta, pe când învăţătura pe care o propovăduim spune, din contră, să renunţăm la noi pentru ceilalţi. Un astfel de dezacord între ce spunem şi ce trăim ne face foarte asemănători diavolului, care în Rai s-a folosit de creaţia lui Dumnezeu pentru succesul propriu, oferind o foarte fin deformată privire asupra realităţii faţă de cea corectă.*) şi ne aprindem către cele ale simţurilor. Căci această slavă negrăită şi înfricoşată rămâne în noi o zi sau două, iar mai apoi o stingem, aducând asupra ei vijelia treburilor lumeşti [tapragmata biotika] (*11 Faptul că se vorbeşte de păstrarea oarecum ciclică - prin pierderi şi reveniri succesive - a acelei slave în suflet arată că ea se „împrospătează"*

periodic, „împrospătarea” se făcea la Sfânta Liturghie prin Sfânta împărtăşanie. Experienţa creştinului care se împărtăşeşte cu pregătirea cuvenită este prezenţa simţită a lucrării harului. Dacă omul vine cu mare căinţă, are experienţa strălucirii slavei. Dacă nu este pregătit suficient, dar totuşi pregătit, simte pace adâncă, potolirea mişcărilor gândurilor, putere de concentrare şi de a lucra poruncile lui Hristos, dragoste pentru toţi, puterea de a trece peste toate întristările lumeşti, puterea de a ierta pe vrăjmaşi, simţirea neputinţei proprii etc. Paleta de trăiri este variată ca intensitate, funcţie de pregătirea lăuntrică a omului şi de folosul pe care Dumnezeu ştie că-l are. Cât timp pentru mine, cel împărtăşit, cea mai importantă realitate - de fapt singura realitate - este simţirea lui Dumnezeu şi făptuirea poruncilor Lui, harul rămâne şi mă luminează înăuntru şi mă ajută să sporesc în creşterea duhovnicească. Când din neatenţie sau din atacul unei patimi pe care nu o resping de bună voie - e de-ajuns pentru a se retrage harul chiar numai un gând rău, dacă nu mă pocăiesc imediat pentru el - pentru mine realitatea vieţii lumii acesteia devine mai importantă decât legătura cu Hristos, harul se retrage pentru că eu am ales să fiu cu lumea mai mult decât cu Dumnezeu. Retragerea nu este decât pecetluirea opţiunii mele. Dacă plâng şi mă căiesc şi mă îndrept, dorind iarăşi prezenţa harului, el revine, dacă nu, tulburarea mea se amplifică. Harul nu pleacă imediat, ci numai dacă noi îl forţăm să plece, dacă îl silim să ne părăsească prin faptul că nu vrem să ne pocăim, de gândul, vorba sau fapta rea. Realităţi [treburi] lumeşti nu sunt, prin urmare, activităţile în sine pe care le desfăşurăm în viaţă, ci investirea lor cu o importanţă mai mare decât li se cuvine. Când noi, cu alegerea noastră liberă, le dăm o consistenţă mai mare decât au, harul ne părăseşte, în general, izbăvirea de legătura pătimaşă faţă de lumea aceasta nu se poate face decât prin lupta pentru dobândirea şi păstrarea harului. E nevoie de o vieţuire foarte atentă la cele mai fine mişcări ale minţii şi ale inimii. Această atenţie se dobândeşte în botez sau, în caz de cădere din har, prin pocăinţă.), forţând [astfel] razele [slavei] să plece de la noi, prin desimea norilor [grijilor lumeşti]. Căci vijelie [şi furtună] sunt cele lumeşti [ta biotika], ba mai crâncene decât furtuna. Căci nu ger se naşte de aici, nici ploaie, nici noroi nu se face sau bălţi, ci lucruri mai cumplite decât acestea care alcătuiesc gheena şi răutăţile gheenei (*12 Chinurile iadului sunt date şi de faptul că omul nu mai are realităţile care alcătuiau pentru el viaţa sa, raţiunea lui de a exista. Când realităţile lumeşti sunt pentru noi consistenţa vieţii, lipsa lor provoacă o suferinţă chinuitoare (să ne gândim la suferinţa celor închişi în temniţă). Iadul este trăit de om de aici, şi anume, atunci când viaţa pentru el se reduce la o relaţie cu mai mult sau mai puţine obiecte - sau persoane transformate în obiecte - şi care îi susţin existenţa. Pentru un astfel de om obiectele sunt hypostasis-ul [ceea ce susţine] vieţii sale, şi nu Dumnezeu ca Ipostas. Lumea de azi a început deja să devină un*

iad.Relaţiile dintre oameni sunt contractuale, nicidecum relaţii de dăruire iubitoare şi jertfelnică.).

Şi precum, când e ger aspru, toate mădularele sunt înţepenite şi moarte, aşa şi în iarna şi furtuna păcatelor, sufletul îngheaţă şi tremură, şi nu lucrează nimic din cele ale sale, înţepenit fiind de conştiinţă ca de către ger. Căci ceea ce este frigul pentru trup, aceea este viclenia conştiinţei pentru suflet (*13.De aceea, primul pas în eliberarea de lume este conştientizarea şi spovedania serioasă a păcatelor. Această pocăinţă integrală atrage harul care eliberează şi încălzeşte, şi revigorează conştiinţa care a fost omorâtă prin pironirea de lucrurile lumii. Conştiinţa silei revigorată şi încălzită prin spovedanie şi lacrimi, dezmorţeşte încetul cu încetul toate mădularele sufletului, şi acesta devine în cele din urmă apt de a lucra cele proprii ale sale. Pocăinţa necontenită, de altfel, este semnul căldurii şi sănătăţii sufletului.*). De aici vine şi laşitatea [şi frica, şi ticăloşia] [deilia] (*14 Deilia este starea omului lipsit de orice demnitate, josnic, ticălos, parvenit, laş, fricos, egoist, care pururea îşi caută plăcerile şi confortul propriu, care se teme pentru vătămarea sa etc. Este omul care nu are măreţia de a se jertfi pentru ceilalţi şi pentru viaţa veşnică.*). Căci nimic nu este mai laş [şi mai ticălos] decât cel care se pironeşte de lucrurile lumeşti. Unul ca acesta trăieşte viaţa lui Cain (*15 A se observa în Cartea Facerii că urmaşii lui Cain sunt cei care au inventat civilizaţia şi distracţiile.*), tremurând în fiecare zi.

Şi ce să vorbesc eu de morţi şi pagube, şi lupte, şi linguşiri, şi slugărnicii, când şi fără acestea el se teme de mii de schimbări? Chiar de gem cămările de aur, sufletul tot n-a scăpat de frica de sărăcie. Şi e firesc, căci el se aprinde pentru lucruri stricăcioase şi care uşor se răstoarnă. Şi chiar dacă el nu suferă nici una [din aceste] schimbări [de situaţie], văzând răsturnările de situaţii ce se petrec cu alţii, se pierde şi el. Şi multă este laşitatea şi ticăloşia lui, multă lipsa de bărbăţie. Căci nu numai în faţa primejdiilor este lipsit de curaj unul ca acesta, ci şi faţă de toate celelalte. Căci dacă vine asupra lui iubirea de bani, nu respinge atacul ca un bărbat liber, ci se comportă în toate ca un nebun după bani, robind iubirii de argint ca unei stăpâne cumplite.

Iar dacă vede vreo fetişcană arătoasă [eymorfos], îndată se lasă robit şi o urmează ca un câine turbat, când ar trebui să facă tocmai pe dos. Când vezi o femeie frumoasă [oraia], nu te folosi de această situaţie (*16 Literal: „nu privi [skopeo] aceasta ca să-ţi bucuri pofta". Skopeo nu înseamnă simpla privire, ci privirea îndreptată cu un anumit scop spre ceva (de la aceeaşi rădăcină avem în greacă skopos şi în română şi latină „scop"), o privire cercetătoare, direcţională, calculată. Este o privire premeditată. Acest tip de privire este legată de atitudinea*

lăuntrică care o însoţeşte. Dacă patima e în mine, şi privirea mea e vinovată şi pătimaşă, dacă inima e curată, şi privirea e curată. Epitetul oraia (frumoasă, pârguită, plină de rod) indică şi faptul că acea femeie este pregătită fizic, este aptă ca cel pătimaş să îşi poate împlini pofta. Fiecare creatură are frumuseţea ei, dar cel pătimaş nu ştie să vadă decât acea frumuseţe şi sub aspectul care convine patimii *lui - care este aptă să împlinească patima lui. Cel pătimaş dispreţuieşte făptura lui Dumnezeu. Dacă el spune: „Ce frumoasă e femeia aceasta!", dar nu vede frumuseţea alteia, care nu convine patimii lui, batjocoreşte pe Creator, şi prin asta demonstrează că şi când a privit la prima nu l-a lăudat pe Dumnezeu, ci doar şi-a satisfăcut egoismul. Pe cel pătimaş creaţia nu-l duce spre Făcător, ci îl închide în egoismul său. Şi această închidere egoistă este o parte a iadului. Este incredibil şi aproape de neînţeles cum, desfătându-ne de minunăţia creaţiei lui Dumnezeu, de fapt ne făurim iadul veşnic.*) ca să îţi satisfaci pofta, ci caută cum să-ţi lepezi pofta.

- Şi cum e cu putinţă acest lucru?, ar zice cineva, căci faptul de a o dori pătimaş [erao] nu ţine de mine (*17 E vorba de privirea orientată sexual a unui bărbat sau a unei femei faţă de cel de sex opus. În general, omul pătimaş nu se uită la cel de sex opus ca la o persoană, ca la un suflet, ci îl priveşte doar după gradul în care corespunde satisfaceri patimii lui. În concret un bărbat se uită la o femeie cum arată conformaţia trupului, faţa, etc. şi prea puţin îl interesează cine este în adâncul ei. La fel femeia se uită la trupul bărbatului şi la accesoriile care îl pun în postura unui mascul puternic (maşină, haine, bani etc.). Dar pentru a te uita în acest mod la cineva, de cum îl vezi prima dată, nu ţine de fire, ci de educaţia şi mentalitatea pe care o primim. De pildă, un copil nu se uită pătimaş la nimeni. Dar dacă de când este mic vede doar imagini sexuale (şi azi totul e impregnat de sex, până şi prezentatoarele ştirilor celor mai onorabile), aşa se va raporta faţă de semeni. Plaga societăţii civilizate este stricarea adâncă, mult prea adâncă, a minţii oamenilor. Şi atunci, într-adevăr, omul simte că nu ţine de el să privească aşa pe semeni, de vreme ce, de când se ştie, el aşa i-a privit, căci aşa a fost educat. Sfântul Ioan vrea să ne arate că această mentalitate nu este firească şi că poate fi schimbată, chiar dacă suntem foarte vătămaţi de ea - adesea din neştiinţă.*

Poate în acest text al Sfântului Ioan ar fi bine să se ţină seama, ori de câte ori se întâlneşte cuvântul erao (tradus prin „iubire pătimaşă"), de un înţeles mult mai *larg, şi anume acela de raportare sexuală, relaţionare cu tentă sexuală a unei persoane la alta. În acest caz de eros ţine nu doar actul sexual în sine, ci tot comportamentul şi lucrurile adiacente care preced sau urmează unei relaţii* sexuale. Ba *chiar dacă nu se ajunge la actul sexual, tipurile de comportament sexual intră tot în categoria lui eros. Aşadar, eros pot fi atitudinile, gesturile,*

vorbele, aluziile, pe scurt, un anumit mod de a fi. Prin urmare, adulter, de pildă, nu este doar cel care desfrânează cu soţia altuia, ci şi cel care îşi îngăduie să privească sau să gândească pătimaş faţă de soţia altuia. Adulter este şi cel care se uită la TV la trupurile altor femei şi face acest lucru cu plăcere, ba chiar când e soţia de faţă. Orice om simte imediat în inima lui dacă relaţionarea lui faţă de o altă persoană are tentă sexuală sau este curată, numai că mai nimeni nu are curajul să mărturisească şi să se pocăiască.).
- Dar de cine ţine, spune-mi?
- De vrăjmăşia diavolului.
- Socoteşti ca diavolul este întru totul [vinovat] de acest sfat rău? Păi atunci luptă-te şi bate-te cu boala.
-Dar nu pot, zice el.
- Atunci hai să te învăţăm mai întâi că acest lucru se întâmplă din uşurătatea [şi delăsarea ta] [ratymia] şi că tu ai dat la început cale [paradox] diavolului. Iar dacă vrei, chiar şi acum, cu multă uşurinţă, poţi să-l alungi (*18 Dacă dăm la început diavolului intrare în noi, prin acceptarea gândurilor şi a excitaţiilor simţuale, după aceea el ne insuflă să credem că este absolut natural să gândim pătimaş şi că de fapt nu mai ţine de noi să ne schimbăm, ci că aşa este firesc. Dacă aşa-i firescul, cine se va lupta împotriva firescului? Şi astfel diavolul ne biruieşte iară să ne mai lupte, prin faptul că acceptăm mentalitatea oferită de el ca firească. Sfântul vrea să ne arate că, dacă vrem, ne putem scutura de acea deviere a minţii şi de duhul care a intrat odată cu ea.*

Să mai limpezim câteva chestiuni: thymos-ul - sau partea irascibilă a omului - este sediul voinţei şi al hotărârilor noastre de a face toate câte le facem. Acolo se aprinde râvna pentru a face un anumit lucru şi de acolo avem sârguinţa şi răbdarea de a lupta. Cât timp în thymos se află harul lui Dumnezeu şi puterile firii lucrează normal - aceasta înseamnă că ele conlucrează întru totul cu harul -, avem putere şi greutate în fapte şi în cuvânt (simţământul greutăţii şi puterii în thymos îl avem mai ales după Sfânta împărtăşanie iar acest simţământ este împreunat cu conştiinţa şi simţirea faptului că tăria şi focul din tine nu este din tine deşi este al tău, ci este dar al Altuia). Când din neatenţie lăsăm să se furişeze - sau dăm intrare şi cale [parodos] - duhului celui rău, harul ne părăseşte, şi pe tronul inimii stă duhul viclean care este lipsit de conţinut şi uşor. În acest moment starea thymos-ului nostru devine una de uşurătate şi delăsare [ra-qumia] (raos înseamnă în greacă „uşor”, deci rathymia înseamnă mot a mot „thymos uşor”) şi se pierde adunarea minţii şi atenţia lăuntrică, în general. Voinţa se paralizează şi nu mai are vigoare în lupta pentru virtute. În această stare, pe lângă ajutorul harului avem nevoie şi de opintirea voinţei. Dacă noi facem ce ţine de noi, Dumnezeu ne ajută şi alungă duhul viclean de la noi şi se risipeşte starea de neatenţie lăuntrică,

delăsare şi lâncezeală. În general, oamenii nu sunt dispuşi să meargă pe calea ostenitoare a virtuţii şi nu au curaj pentru acest lucru, tocmai din cauza acestei stări de lâncezeală a thymos-ului, stare dobândită în ani îndelungaţi de satisfacere a poftelor şi de dobândire a mentalităţii lumeşti. Şi persistăm în această stare, pentru că o acceptăm de bună voie. Şi o acceptăm de bună voie, pentru că mintea crede cu tărie că acesta e adevărul existenţei. Deci, pentru revenire avem trebuinţă de metanoia, de pocăinţă, adică de schimbarea modului de a gândi. De aici vine apoi hotărârea de a lupta şi apoi alungarea duhurilor din noi şi revenirea la starea după fire, aşa cum ne-a făcut Dumnezeu. Toate aceste etape nu sunt cu putinţă fără conlucrarea harului - iar ajutorul acestuia sigur îl avem întotdeauna, căci aşa ne-a făgăduit Hristos Cel Ce ne-a creat.). Ia spune-mi, adulterii fac adulter pentru că iubesc pătimaş [eras], sau pur şi simplu că îşi doresc să se primejduiască?
- Este limpede că din pricina iubirii pătimaşe [eros].
- Prin urmare, sunt vrednici de iertare?
- Nicidecum.
- Şi de ce să nu fie?
- Pentru că păcatul este al lor [şi nu altul e vinovat de el].
- Dar ce-mi împleteşti mie argumente, ar zice careva, eu ştiu bine (*19 Synoidaemayto- în sens mai tare se poate înţelege: „sunt conştient, deci oarecum şi responsabil”. Tocmai pe această conştientizare tacită a noastră - pe care ne e teamă să o recunoaştem cu toată inima - îşi construieşte sfântul argumentaţia mai departe.*) că vreau să alung patima, dar nu pot. Iar patima stă asupra mea şi mă apasă rău, şi mă chinuieşte cumplit.

- Oare vrei [cu adevărat] omule să o alungi? Atunci de ce nu faci cele ce se cade să le facă cel ce alungă pe cineva? Tu păţeşti exact ce păţeşte unul care, având febră şi fiind pus în apă rece, zice: „La câte nu m-am gândit vrând să sting aprinderea mea şi tot nu pot? Ba mai mult îmi aprind flacăra (*20 Se ştie că atunci când ai febră, corpul trebuie să stea la căldură şi nicidecum la frig, căci în acest caz febra creşte.*).” Aşadar, ia să vedem, nu cumva faci tu de fapt cele ce te aprind mai tare, crezând că te gândeşti la acelea care ţi-ar stinge flacăra?
- Nici vorbă, zice el.
- Păi atunci, ia spune-mi, ce ai făcut tu vreodată ca să stingi patima? Ce este ceea ce sporeşte într-adevăr patima?

Căci chiar dacă nu toţi suntem acuzaţi de aceste învinovăţiri (pentru că am găsit mai mulţi robiţi de pofta banilor decât de iubirea pătimaşă [ems] a trupurilor), însă leacul este comun tuturor, şi unora, şi altora (*21 În esenţa lor patimile nu se deosebesc, ci ele sunt diferenţiate numai după materia pe care o au ca obiect.*

Patima, în general, este legarea de materie, ca finalitate în sine. Dezlegarea de orice patimă are, prin urmare, un singur leac esenţial: legarea de Creatorul materiei. Datorită apropierii patimilor ele se pot foarte uşor metamorfoza din una în alta.). Căci şi acea iubire [ems] [a banilor] este anormală, şi aceasta; însă aceasta [a trupurilor] este mai tăioasă şi mai ascuţită. Deci, când biruim pe cea mai mare, e limpede că o nimicim cu uşurinţă şi pe cea mai mică (*22 Deci cel care a biruit desfrâul şi legarea de trup va dispreţui foarte uşor lucrurile şi banii.*).

- Şi cum este mai tăioasă aceasta [a trupurilor], ar zice cineva, când nu toţi sunt robiţi de această răutate, ci mai mulţi sunt cei înnebuniţi după bani?
- Fiindcă, mai întâi, această poftă [a trupurilor] pare că nu este primejdioasă, iar apoi, deoarece chiar dacă mai ascuţită este [pofta] trupurilor, însă mai repede se stinge decât cea a [banilor], hai, dar, să vă vorbim despre aceasta, adică de cea a trupurilor şi să vedem de unde sporeşte această răutate. Căci astfel vom şti dacă vina este a noastră, sau nu. Iar dacă este a noastră toate să le facem ca să fim biruitori, iar dacă nu este a noastră, pentru ce ne ostenim în zadar? Şi ce anume nu iertăm celor robiţi de [patima aceasta] şi de care îi şi învinovăţim? De unde se naşte această iubire pătimaşă [eros]?
- Din frumuseţea [eymorfia] feţei, ar zice careva. Când [faţa] e frumoasă [kale] şi cu bună alcătuire [eyeides] răneşte [pe privitor].
- În zadar şi degeaba zici acestea (*23 În ultimă analiză, vinovat în acest caz pentru patimile noastre ar fi Dumnezeu Care a alcătuit - sau a conlucrat, dacă ţinem cont şi de faptul aportului genetic al părinţilor frumuseţea feţei cuiva.*). Căci dacă de frumuseţe [eymorfia] ar ţine atrasul ibovnicilor, o astfel de fetişcană i-ar avea pe toţi [bărbaţii] ca ibovnici. Iar dacă nu-i are pe toţi, înseamnă că acest lucru nu ţine de fire, nici de frumuseţe, ci de neînfrânarea ochilor (*24 Sfântul spune că raportarea cu tentă sexuală sau nu la o altă persoană nu ţine nici de firea celui care priveşte, nici de frumuseţea celui privit, ci de folosirea liberei voinţe şi a felului de a gândi a celui ce vrea să se uite. Atenţie deci, că desfrâul se face mai întâi în inimă. Dacă cineva se uită fie şi numai puţin cu poftă la o persoană, să ştie că trebuie să se pocăiască de acel gând, căci deja a intrat într-o relaţie de tip sexual cu acea persoană.*). Când tu, privind-o cu iscodire (*25 Privirea cu iscodire este privirea care zăboveşte asupra unui lucru, care caută să-l aprofundeze, care se preocupă de el.*), o admiri şi o doreşti, ai primit săgeata.

- Dar cine ar putea ca, văzând o femeie frumoasă [kale], să nu o laude?, ar spune cineva. Prin urmare, dacă nu ar porni de la libera noastră voinţă admiraţia faţă de una ca aceasta, rezultă că nu ar mai fi nici dorirea [pătimaşă | [eros] în noi (*26 Foarte subtil şi viclean argumentul. Dezvoltat, ar suna cam aşa: „Dumnezeu face frumuseţea acelei femei. Tot Dumnezeu este Cel Care ne-a dat libera voinţă şi a*

făcut toată creaţia frumoasă, încât noi, de bună voie, să o admirăm. Atunci, dacă de la Dumnezeu este şi porunca să admirăm, de la El şi frumuseţea femeii, iar admiraţia este legată în chip natural de dorirea lucrului admirat, pentru ce suntem vinovaţi dacă poftim pe acea femeie? Dumnezeu este de vină, căci El ne-a azvârlit în toată această încurcătură. De ce ne-a dat liberă voinţă sau de ce a făcut frumoasă creaţia? Prin urmare, El ar cam fi de vină", în continuare sfântul răstoarnă această subtilă şi întortocheată sofisticărie silogistică. Dezlegarea şi pentru noi ar fi simplă dacă ne-am vedea adâncul patimilor din noi şi am accepta că suntem astfel. Atunci am primi tămăduire.).

- Ia aminte omule! Pentru ce le amesteci pe toate la un loc şi alergi în toate părţile şi nu vrei să vezi rădăcina răului (*27.Când nu vrem să acceptăm patimile noastre, căutăm să ni le justificăm şi atunci nu ne mai putem vindeca. Rădăcina oricărei patimi care mă priveşte este în mine şi nu în altul.*)? Căci îi văd pe mulţi că admiră şi laudă [o astfel de femeie], dar nu o doresc [pătimaş] [erao].
- Şi cum e cu putinţă ca cei care admiră [o astfel de femeie] să n-o dorească [erao]?
- Nu te tulbura, căci asta urmează să-ţi spun. Dar aşteaptă [puţin] şi ascultă pe Moise care a admirat pe fiul lui lacov şi a zis: ***„Şi era losif frumos [kalos] la înfăţişare şi oacheş [horaios] la faţă foarte"*** (Facerea 39,6). Aşadar, nu cumva s-o fi aprins de dorire [erao] cel ce a zis aceste [cuvinte]?
- Nicidecum. Dar asta [s-a întâmplat] pentru că nu l-a văzut pe cel lăudat.(*28 „Moise, ar putea spune cineva, nu putea să-l dorească pe Iosif pentru că nu l-a văzut". Să nu uităm că ne aflăm în lumea antică unde uneori nu era trasată o graniţă trainică între iubirea faţă de un bărbat şi cea faţă de o femeie. Acelaşi bărbat se putea aprinde şi după alt bărbat, la fel ca după o femeie. Termenul eros se aplică atât relaţiilor dintre bărbat şi femeie, cât şi acelora dintre bărbat şi bărbat. La fel tinde să devină şi lumea de azi.*)
- Însă şi faţă de lucrurile frumoase de care auzim suferim ceva asemănător, şi nu numai dacă le vedem. Dar, ca să nu ne certăm în aceste chestiuni, iată, David nu era oare chipeş [horaios] foarte şi cu ochii nespus de frumoşi? Şi [ştim cu toţii] că mai cu seamă aceasta este partea cea mai / tiranică a frumuseţii, anume cea a ochilor. Prin urmare, nu cumva l-a dorit [erao] cineva?
- Nicidecum.
- Aşadar,(admiraţia nu este legată de dorirea [pătimaşă]. Căci mulţi au avut mame care au înflorit foarte tare prin frumuseţea [hora] trupului, şi oare le-au dorit pătimaş [erao] copiii lor? Să nu fie! Ci ei au admirat ceea ce au văzut (*29 Le-au admirat frumuseţea.*), dar nu au căzut în ruşinea poftei pătimaşe [eros].
- Păi da, dar asta nu e decât isprava firii.
- A cărei firi, spune-mi?
- A faptului că sunt mame, ar zice cineva.

- Păi tu n-ai auzit că perşii, de nimic fiind siliţi, se împreunează cu mamele lor?; şi asta o fac nu unul sau doi, ci tot neamul lor. Şi în afară de acestea, şi din următorul fapt este limpede că boala asta nu vine din frumuseţea [hora] trupului, nici pur şi simplu din înfăţişarea plăcută şi armonioasă [eymorfìa], ci ea ţine de un suflet uşuratic şi nestatornic [rathymos hai planemene] (*30 Primul termen, rathymos [uşuratic, delăsător], a fost explicat într-o notă anterioară. Cel uşuratic este şi nestatornic [în rătăcire] [planomene], căci şi frunza uşoară o duce orice adiere de vânt în toate direcţiile. Ea se mişcă după cum bat vânturile, fără o direcţie precisă. Sensul exact al cuvântului grecesc este: „a călători fără direcţie, a rătăci, a umbla hai-hui, a se abate de la cale". Sufletul de acest tip se lasă dus de toate poftele şi impulsurile care îl atrag din afară sau dinăuntru. Acest mod de a fi nu este al sufletului prin natură, ci el se dobândeşte prin educaţie. Omul care are o direcţie morală în viaţă, un program duhovnicesc riguros zilnic, poate scăpa de această stare dezastruoasă. Problema mare este că majoritatea oamenilor astăzi aşa sunt, şi ei confundă starea aceasta cu libertatea. Această stare lăuntrică este cea care generează mai târziu, după ce copilul iese din primii ani de viaţă, erotismul şi slava deşartă în toate aspectele lor. Copiii sunt atât de vătămaţi, încât se vede aceasta şi din faptul că se plictisesc repede de orice. Tot timpul vor ceva nou şi apoi îl aruncă. Nu au timp să aprofundeze ceea ce doresc, pentru că aşa îi formează societatea. Nestatornici şi răsfăţaţi sunt si în hrană şi îmbrăcăminte, jucării, preocupări etc. Singura soluţie este o mai mare rigoare din partea părinţilor, dar nu prin „militărie" ci prin schimbarea atmosferei din familie.*): mulţi, adeseori, au trecut cu vederea mii de femei distinse [eyprepes] (*31.Eyprepes nu se referă numai la frumuseţea şi delicateţea înfăţişării exterioare şi a rangului social, ci şi la nobleţea sufletească.*) şi s-au dat pe sine celor mai de ruşine. De unde e limpede că pofta [pătimaşă] [eros] nu ţine de frumuseţe. Ba [adesea] cele urâte au pus mâna înaintea celor frumoase pe cei ce au căzut [în poftă].

- Aşadar, care e cauza? Căci dacă iubirea [trupurilor] [eros] nu ţine de frumuseţe [eymorfìa], de unde, atunci, îşi are începutul şi rădăcina?, zice careva. Oare de la vicleanul diavol?
- Are şi de acolo, însă nu acest lucru îl cercetăm, ci căutăm să aflăm dacă nu cumva şi noi suntem pricina ei. Căci această rea sfătuire nu ţine numai de aceia [de diavoli], ci împreună cu ei ţine şi de noi. Ba de noi în primul rând. Şi de nicăieri de altundeva nu se naşte această boală rea ca din obişnuinţă şi din cuvinte linguşitoare şi dulci, şi din pierderea timpului [lipsa de ocupaţie], şi din nelucrare, şi din aceea că nu avem nimic de făcut. (*32 Sugerăm cititorului să se oprească la fiecare din acest cauze, să le mediteze şi să le descopere înfăţişările sub care, foarte subtil, se prezintă în societatea de azi. Obişnuinţa, în cazul acesta, este traiul într-un climat impregnat în cele mai mici detalii de desfrâu. Ne-am obişnuit cu imaginile şi*

vorbele sexuale la tot pasul. Nu ne referim aici doar la acele excitaţii senzoriale cu vădită tentă desfrânată, ci şi la situaţii unde nimeni nu pare să se gândească. De pildă, nimeni nu mai are astăzi curajul să apară la TV, dacă nu este aranjat şi împodobit, după canoanele modei cu tentă sexuală. Toate hainele, chiar la cei mai distinşi oameni, poartă mesaj erotic. Şi asta pentru că oameni vor să fie admiraţi de oameni, iar ca să fie admiraţi, trebuie să satisfacă patimile admiratorilor. Dacă un produs, de exemplu, nu este prea bun, dar reclama este bine realizată, şi mai apare şi un sex simbol prin ea, produsul va fi cumpărat.)

Mare, mare de tot este tirania obişnuinţei. Atât de mare că instaurează sila în natură (*33 Obişnuinţa îndelungată pur şi simplu te face robot, încât firea nu mai poate acţiona altfel decât cum îi dictează obişnuinţa. Obişnuinţa devine pentru om normalitatea şi el nu mai poate gândi în alte cadre. Devine astfel sclavul patimilor sale.*). Iar dacă obişnuinţa o naşte, e limpede că tot ea o şi stinge. Mulţi care iubeau pătimaş [erao] au încetat când nu au mai văzut pe cei iubiţi. Acest lucru, pentru o scurtă perioadă, pare amar şi foarte neplăcut, dar în timp devine dulce şi, celor care doresc, le este cu putinţă să nu le mai revină patima.

- Dar ce fac când, fără să fiu obişnuit, eu sunt robit de la prima privire?
- Aici [pricina] este nelucrarea [trândăvia] trupului sau [vieţuirea] în desfătare şi confort, şi faptul că nu ne grijim de datoriile şi obligaţiile noastre, nici nu ne restrângem la lucrurile de neapărată trebuinţă (*34 Pentru a scăpa de iubirea şi dorirea trupurilor trebuie să vieţuim cu strictul necesar şi să nu avem nimic în plus. Aproape nimeni azi nu mai deţine doar strictul necesar. De pildă, ne-ar fi de-ajuns 2-3 rânduri de haine, iar în cameră o masă simplă, câteva scaune, două-trei rafturi şi un pat, iar acestea să fie fără nici o pretenţie, ci doar funcţionale. Însă noi umblăm după toate nimicurile despre care ni se spune că sunt indispensabile.*). Un pierde-vară care umblă hai-hui cade în toate relele, căci este ca un copil fugit de-acasă, şi oricine vrea robeşte un astfel de suflet. Obişnuinţa [etos] este cea care lucrează [energheo] în el. Iar dacă întrerupi lucrarea [energheia] în cele bune - pentru că fără lucrare nu poate exista -, neapărat va odrăsli pe cele rele. Iar pământul, când nu-l semeni, nu stă să nu odrăslească, ci scoate ierburi la întâmplare.

Tot aşa-i şi cu sufletul: când nu are de făcut ceva din cele absolut de trebuinţă - pentru că doreşte fără discuţie să lucreze ceva -, se va da pe sine faptelor rele. Şi precum ochiul nu încetează să vadă [ceva] - căci când nu îi sunt puse în faţă cele bune le va vedea pe cele rele -, aşa şi cugetul [loghismos], când se depărtează de cele absolut necesare, se întoarce către cele nefolositoare. Iar că cel dintâi atac al patimii îl poate respinge starea de lucrare şi grija [atentă), este limpede pentru toţi.

(*36 Dacă primul atac, în general venit prin gând, nu este respins, şi patima intră în noi, nu mai avem putere să luptăm şi ne biruie. Problema este că omul poate face aşa ceva numai dacă în toată clipa se găseşte în lucrarea celor bune şi în trezvia minţii. Aşadar, să nu ne îngăduim să fim neatenţi la mişcările inimii sau gândurilor, indiferent ce am avea de făcut. Această pază şi lucrare a celor bune este mai importantă decât orice pe lumea asta.*). Aşadar, când vezi o femeie frumoasă şi simţi vreo împătimire faţă de ea, nu te mai uita la ea şi ai scăpat. (*37 Împătimirea se referă la orice mişcare pătimaşă a inimii sau cugetului - nu mai vorbim de cuvinte, gesturi etc. Ca să scap, trebuie să mă silesc printr-o hotărâre fermă şi să nu mă îndulcesc cu patima.*)

- Şi cum voi putea să nu mă mai uit de vreme ce sunt tras de poftă? (*38 Orice excitaţie senzorială, dacă găseşte în noi lipiciul patimii corespunzătoare, se lipeşte de inima noastră şi trebuie un pic efort – eventual durere – pentru a o dezlipi.*), zice careva.
-Dă-te pe sine-ţi (*39 Este vorba deci de o reorientare a întregii fiinţe, nu numai în încercarea anemică şi nesinceră de a scăpa de poftă. Iar această mişcare nu poate fi decât un act al angajării unei voinţe ferme şi hotărâte să lupte pentru Hristos. Dacă cochetăm cu patima, Hristos ne părăseşte.*) altor lucruri care să atragă sufletul: cărţilor, grijilor de neapărată trebuinţă, grijii de alţii, ajutorării celor nedreptăţiţi, rugăciunii, filosofării despre cele viitoare (*40.O patimă, în general, mă rupe de mine însumi, de aproapele şi de Dumnezeu. Funcţie de context, unul din aceste efecte poate fi mai puternic. Atunci el trebuie contracarat cu leacul potrivit acelei situaţii: uneori cu accentuarea adunării în sine, alteori prin strângerea legăturilor cu aproapele, alteori prin sporirea legăturii cu Dumnezeu. Deşi prin orice virtute se repară, în general, fiecare din cele trei legături, totuşi funcţie de tipul virtuţii şi context se lucrează mai intens la unul din cele trei aspecte. Pentru aceea Sfântul Ioan dă atâtea exemple de modalităţi de refacere a legăturii noastre cu Dumnezeu şi cu creaţia.*). Cu unele ca acestea leagă-ţi pe de-a-ntregul sufletul. Făcând astfel, vei vindeca nu numai o rană proaspătă, ci şi pe cea înrădăcinată de multă vreme o vei curăţi cu uşurinţă.

Căci dacă, după proverb, ocara şi defăimarea [hybris] (*41 Hybris caracterizează comportamentul care alunecă dincolo de cadrele specifice ale unei relaţii.*) îl înduplecă pe cel îndrăgostit să se despartă de cel iubit (*42. Text neidentificat.*), cum nu vor fi cu mult mai puternice decât răul aceste „descântece” duhovniceşti (*43 Astfel numeşte preocupările enumerate mai sus care, cu ajutorul harului, ne pot vindeca patimile.*), numai să vrem să alungăm răutatea. Iar dacă noi pururea ne întreţinem [prosomileo] şi vieţuim [synanastrefometha] cu cele care ne rănesc cu asemenea săgeţi, şi vorbim şi auzim cele ale lor, hrănim boala. (*44 Nuanţa textului*

grecesc este că noi, de bună voie, acceptăm să ne împletim aspecte ale vieţii cu situaţiile din care primim răni în suflet. Cumva contextul lumii ne-a devenit familiar nouă şi nu prea vrem să renunţăm la el, deşi vedem că ne răneşte permanent. Aceasta va fi osânda noastră, că, ştiind că ne vătăma, nu vrem să-l lăsăm. (Desigur e vorba de o lepădare lăuntrică, dar, dacă suntem prea slabi să facem un asemenea act eroic, va trebui mai întâi - şi nu mai la urmă cum ne amăgim adeseori - să ne dezlipim fizic de lume, ca mai apoi să reuşim şi lăuntric s-o facem şi, într-un târziu, dacă Dumnezeu va vrea, să revenim la a trăi în contextul ei, dar de data aceasta fără să fim vătămaţi. Dezlipirea fizică se referă la utilizarea din ce în ce mai sumară a tot ceea ce ne oferă lumea pătimaşă, a tuturor mijloacelor ei).) Cum vei fi în stare să stingi focul, dacă tu în fiecare zi aprinzi flacăra?

Iar aceste [metode] care privesc obişnuinţa trebuie spuse celor tineri. Dar celor ajunşi la vârsta bărbăţiei şi care ştiu să filosofeze, mai mari decât toate aceste [metode] sunt frica de Dumnezeu şi pomenirea gheenei, şi dorirea după Împărăţia Cerurilor (*45 Pentru cel proaspăt intrat în viaţa duhovnicească este nevoie de formarea unei obişnuinţe foarte concrete (citire, rugăciune, metanii, lucru manual, milostenie cu osteneală), căci mintea lui nu poate birui încă vechile deprinderi păcătoase. Pentru cel sporit este destul un gând adânc şi statornic ca să stingă orice săgeată a vreunei patimi. Metodele utilizate de către începător, pentru a dobândi obişnuinţa, sunt mai trupeşti ca unele ce se folosesc de contextul şi condiţiile veacului acestuia, iar cele ale celor desăvârşiţi se referă la condiţia noastră din veşnicie (Rai, iad, Dumnezeu ca persoană) deşi nici cele dintâi nu sunt lipsite de raportarea la veşnicie, dar această raportare este mai diminuată. Pentru cel tânăr duhovniceşte, gândul la iad nu are o putere prea mare, căci el nu a gustat încă ce înseamnă chinul iadului şi de aceea are nevoie de ceva mai „pământesc.”*). Căci îndestulătoare sunt acestea ca să stingă focul.

Iar împreună cu acestea tu cugetă şi aceea, că [trupul] pe care îl priveşti nimic altceva nu este decât umori şi sânge, şi sucuri provenite din hrană putredă.
- Dar strălucită este floarea feţei [acelei femei], zice el.
- Dar nimic nu este mai strălucit decât florile pământului, însă şi acestea putrezesc şi se veştejesc. Aşadar, nici în acest caz nu lua aminte la floarea [feţei], ci străbate mai înăuntru cu cugetul şi dă la o parte cu mintea pielea aceea frumoasă şi cercetează cele care sunt sub ea. Fiindcă şi trupul hidropicilor străluceşte luminat şi la suprafaţă nu are nici un cusur, însă pentru că suntem dezgustaţi de sucul care zace în ei şi pe care îl vedem prin cugetare, nu putem să-i iubim pe unii ca aceştia (*46 În sensul că nu le putem dori trupurile.*).

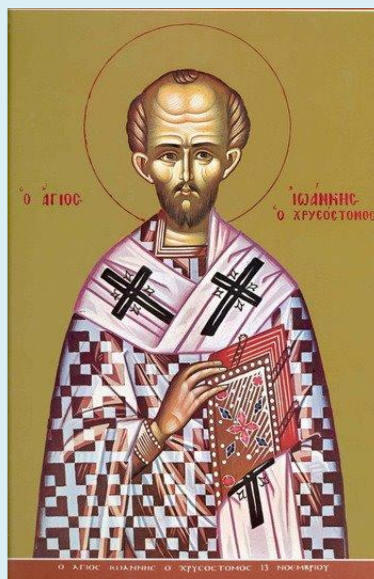
- Dar are ochi galeş şi ucigător, şi sprâncene bine arcuite, şi gene ca pana corbului, şi este blândă fetişcana, şi are privire liniştită.
- Nimic nu sunt aceste lucruri decât nervuri şi vine, şi pieliţe, şi artere. Iar tu cugetă la ochiul acesta când este bolnav sau îmbătrâneşte, sau este veştejit de deznădejde, sau umflat de mânie. Cum îl vei primi atunci? Nu cumva vor pieri degrabă toate acestea, mai degrabă chiar decât au fost scrise? Dar tu, [când priveşti o femeie], de la această [frumuseţe] mută-ţi mintea la frumuseţea cea adevărată.
- Dar eu nu văd frumuseţea sufletului, zice el.
- Dacă vei vrea, o vei vedea. După cum ochilor, chiar dacă nu le văd, le este cu putinţă, cu ajutorul minţii, să admire frumuseţile care nu sunt în faţa lor, tot aşa este cu putinţă ca să vezi frumuseţea sufletului şi fără ochi. Nu ţi-ai zugrăvit vreodată din adâncul tău vreo formă frumoasă şi te-ai împătimit cumva faţă de felul cum era plăsmuită (*47.Este vorba de imaginile pe care ni le formăm cu ajutorul imaginaţiei, şi apoi le dorim pătimaş.*) ? Întipăreşte-ţi iarăşi şi acum frumuseţea sufletului şi desfătează-te cu ea.
- Dar eu nu văd cele netrupeşti, zice el.
- Într-adevăr. Dar din cele trupeşti le vedem şi pe cele netrupeşti, mai mult cu mintea. Aşa îi admirăm pe îngeri şi pe arhangheli, deşi nu-i vedem. Tot aşa-i şi cu obiceiurile [virtuoase] ale vieţuirii noastre şi cu virtutea sufletului (*49 Pe îngeri îi vedem din simţirea acţiunii lor asupra noastră. La fel frumuseţea virtuţii sufletului o vedem din manifestările concrete ale faptelor bune. Nu este vorba de folosirea imaginaţiei pentru a medita la tot felul de lucruri şi pentru a ne aduce închipuiri ale unor realităţi neexperimentate, închipuirea „naturalizează" experienţa duhovnicească. Acesta este conţinutul amăgirii: dracul care se arată sub chipul îngerului („chip" în înţeles de imagine primită prin imaginaţie). Este o mare diferenţă între contemplarea nevăzutului prin cele văzute şi folosirea imaginaţiei pentru a produce cele nevăzute. Prima este dată unei minţi curăţite, cea de a doua poate fi dată şi unei minţi împătimite, dar foarte înzestrate. De asemenea, este o mare diferenţă între a citi despre vederea celor nevăzute prin cele văzute, şi a nu le experimenta - caz în care tot de imaginaţie ne folosim - şi cazul când, având o oarecare experienţă a acestor lucruri, le poţi recunoaşte sau pricepe când le citeşti.*). Dacă vezi un om blând şi cumpătat, mai mult admiri pe acesta decât faţa frumoasă a acelei [femei]. Dacă vezi pe unul ocărât şi suferind nedreptatea, te îndrăgosteşti de el şi-l admiri, chiar dacă este bătrân. Astfel este frumuseţea [to kallos] sufletului: şi la bătrâneţe are mulţi ibovnici, şi niciodată nu se veştejeşte, ci înfloreşte necontenit.

Aşadar, ca pe aceasta s-o dobândim să-i pândim [să-i vânăm] pe cei care o au şi să ne facem ibovnici ai acestora (*50 Ca să dobândeşti suflet frumos, trebuie să fii de-a dreptul îndrăgostit de oamenii virtuoşi.Iar că omul are această capacitate de a fi*

îndrăgostit nebuneşte de cineva o dovedesc până şi cei care se sinucid de dragul unei femei. Da, omul are capacitatea de a se dărui total şi fiinţial numai lui Dumnezeu, numai că nu vrea, fie din „neştiinţă", şi atunci este oarecare iertare, fie din trândăvie, şi atunci nu mai este iertare.). Căci astfel şi noi vom putea ca, primind această frumuseţe [eymorfia] (*51 Bunătăţile cele veşnice sunt condiţionate de frumuseţea sufletului. Viaţa în Hristos nu este un sistem rigid de reguli morale, ci o problemă ontologică de transformare a sufletului din urât în frumos. Categoriile estetice sunt mai acceptate de om decât cele morale, deşi binele nu poate fi decât frumos şi frumosul decât bine. Orice scindare a lor este diavolească (diabolos este cel care desparte, şi el a despărţit la început frumuseţea de bine, căci a prezentat frumuseţea ca ruptă de bine. Iar binele era porunca lui Dumnezeu dată lui Adam şi Evei). Binele este conţinutul adevăratului frumos. Dacă conţinutul esteticului nu e bun, atunci nici el nu e adevărat estetic. De aceea Sfântul Ioan invită ca mintea să pătrundă dincolo de aparenţa trupurilor şi să vadă dacă el merită a fi dorit în sine. Dacă Adam ar fi făcut această „operaţie" şi-ar fi dat seama că materia în sine nu poate fi bună şi frumoasă fără Dumnezeu.*), să avem parte de bunătăţile cele veşnice, de care fie ca noi toţi să ne împărtăşim cu harul şi cu iubirea de oameni [a Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.]

(Extras din Omilia a VII-a a Comentariului la Ep. a doua către Corinteni)

„Îmbrăţişaţi pe Priscilla şi Aquila” şi cele următoare - Cuvântul 1

1. Cred că mulţi dintre voi vă minunaţi de pericopa ce s-a citit din Apostol şi socotiţi că această parte a epistolei este în plus şi de prisos, din pricină că are doar adresări interminabile ale unora către alţii. De aceea şi eu, astăzi, deşi eram pornit să vă vorbesc despre altceva, o să las deoparte acea pricină şi mă voi pregăti să mă îndrept către ceea ce s-a citit, ca să aflaţi că nimic nu este de prisos în Sfânta Scriptură, nimic nu este în plus, chiar de-ar fi o singură iotă ori virgulă, ci şi cea mai sărăcăcioasă adresare ne deschide un ocean de înţelesuri. Dar ce zic eu de adresare sărăcăcioasă, căci adesea şi o singură literă adăugată ne introduce în întreaga putere a înţelesurilor! Şi acest lucru se poate vedea în cazul schimbării numelui lui Avram.

După cum cel care primeşte o scrisoare de la un prieten nu citeşte doar corpul epistolei, ci şi salutarea scrisă la sfârşit, şi de acolo, mai ales, află dispoziţia sufletească a celui ce i-a scris-o, aşa şi Pavel, scriind – ba nu Pavel, ci mai degrabă harul Duhului Sfânt fiind cel ce vorbeşte prin epistolă întregului oraş şi la atâta popor, şi prin aceia, lumii întregi – cum nu este lucru necuvenit să socotim că este ceva de prisos între cele scrise şi peste care putem trece pur şi simplu şi la care să nu luăm aminte. Fiindcă pe toate acestea, de la început până la sfârşit, [harul] le-a scris. Căci aceasta înseamnă, aceasta arată, că ne-am umplut de multă uşurătate şi nu mai scrutăm cu râvnire întreaga Scriptură, ci pe cele care le socotim mai clare, pe acestea le alegem, iar cu celelalte nu ne batem defel capul.

Acest lucru a adus şi eresurile: faptul că nu vrem să ne avântăm către tot conţinutul Scripturii şi socotim că există lucruri de prisos şi peste care se poate trece. De aceea toate celelalte ni se par nu numai de prisos, ci şi nefolositoare şi chiar vătămătoare. Iar de cercetarea Scripturilor nu purtăm grijă şi o trecem cu vederea.

Dar cei ce sunt înnebuniţi după spectacolele de curse hipice pot să spună cu cea mai mare exactitate şi numele, şi herghelia, şi rasa, şi locul de provenienţă, şi modul de hrănire a cailor, şi vârsta lor, şi cum s-au comportat la curse, şi cine cu cine se întrece pentru a răpi premiul, şi care cal pleacă de pe fiecare pistă, şi care este călăreţul fiecăruia, care e favoritul alergării şi rivalul pe care trebuie să-1 întreacă.

Iar cei care sunt preocupaţi de cele de pe scenele de spectacole nu sunt mai prejos decât aceştia, ba chiar arată mai multă nebunie pentru cei ce fac necuviinţe în teatre – adică pentru actori şi formaţii de muzică – şi le cunosc neamul şi de unde sunt şi cum au crescut şi toate celelalte.

Iar noi, dacă întrebăm câte şi care sunt epistolele lui Pavel, nici măcar numărul lor nu ştim să-1 spunem. Iar dacă totuşi ştim care sunt şi numărul lor, oraşele care au primit epistolele nu le cunoaştem. Iar eunucul acela barbar (Fapte 8), tras de mii de griji şi mii de treburi, aşa stăruia în citirea Bibliei, că nici în vremea călătoriei nu înceta, ci şezând în trăsură, cerceta cu mare stăruinţă şi amănunţime Scripturile. Iar noi, neavând aproape nimic din îndatoririle aceluia, [care să ne cheltuie timpul], suntem străini şi de numele epistolelor, deşi le citim aici în fiecare duminică şi ne bucurăm de dumnezeiasca ascultare a lor. Dar ca să nu-mi cheltui cuvântul doar spre a vă certa, hai să aducem spre cercetare însăşi salutarea, care pare a fi de prisos şi care ne tulbură.

Căci dacă o vom explica şi se va arăta cât câştig dobândesc cei ce iau aminte în amănunţime la ea, mai mare va fi atunci osânda celor ce nu se grijesc de atâta comoară şi care azvârlă chiar din mâinile lor bogăţia duhovnicească.

Aşadar, ce este cu adresarea: ***„îmbrăţişaţi pe Priscilla şi Aquila, cei împreună lucrători ai mei întru Domnul”*** (Rom 16, 3)? Oare nu pare că este o salutare simplă, neavând să ne arate nimic important, nici ceva demn de luat aminte? Hai să discutăm doar despre ea; ba, mai mult, chiar dacă ne sârguim, nici nu ne va ajunge ziua de azi ca să strângem toate înţelesurile ce zac în aceste puţine cuvinte. Ci este necesar ca să punem şi într-o altă zi în vistieriile voastre prisosul celor contemplate, ivite din această mică salutare. Căci nu mă pregătesc să v-o ofer

toată, ci doar o parte din ea, doar începutul, şi anume: „îmbrăţişaţi pe Priscilla şi Aquila”.

2. ***Mai întâi, trebuie să ne minunăm de virtutea lui Pavel, că având grija a toată lumea şi purtând întru sine şi pământ şi mare, şi toate oraşele de sub soare, şi pe barbari, şi pe elini şi atâta amar de popoare, se frământă atât de mult pentru un bărbat şi o femeie.***

Iar al doilea lucru de care să ne uimim este cum de avea sufletul treaz şi purta de grijă nu numai de toate la un loc, ci îşi amintea în parte de fiecare dintre cei probaţi şi cu suflet nobil.

Căci azi nu e nici o minune că întâi stătătorii elinilor fac acest lucru, căci cel care se ocupă de tulburările [poporului] nu primeşte în grijă decât un singur oraş. Atunci însă nu erau doar primejdii mari, ci şi distanţe mari şi mulţime de griji şi furtuni peste furtuni şi faptul că nu putea pururea să stea necontenit cu toţi şi multe altele mai grozave decât acestea, suficiente să scoată din amintirea [lui Pavel] chiar şi lucrurile foarte necesare, însă el nu le-a scos din mintea sa.

Cum de nu au fost uitate? ***Din pricina mărimii de suflet a lui Pavel şi a dragostei sale calde şi adevărate. Căci aşa îi avea pe ei în cugetul său, încât şi în epistole adesea îi pomeneşte.***

Dar să vedem care şi cum erau aceştia pe care Pavel îi avea în grijă şi de care îi era atât de dor. Erau oarecare generali şi conducători de oşti ori guvernatori sau în altă funcţie strălucită sau înconjuraţi de multă bogăţie, ori dintre cei ce conduc oraşul? Nimic din toate acestea nu se poate spune, ci dimpotrivă, cu totul altceva: ***erau săraci şi strâmtoraţi, trăind din munca mâinilor lor. Căci zice că erau făcători de corturi*** (Fapte 18, 3).

Şi nu s-a ruşinat Pavel, nici nu a socotit lucru de ocară pentru prea împărătescul oraş şi pentru nişte oameni care cugetau măreţ, poruncindu-le să îmbrăţişeze pe acei meşteşugari şi nici nu a crezut că îi va dezonora pe ei prin dragostea pentru aceia. Şi aşa i-a învăţat pe toţi atunci să filosofeze.

Iar noi, adesea având neamuri doar cu puţin mai sărace, ne rupem de legătura firească cu ele şi socotim că ne este spre ocară dacă am fi surprinşi în compania acelora. Iar Pavel nu aşa a făcut, ba s-a şi lăudat nu numai celor de atunci, ci şi tuturor celor de atunci încoace, vădindu-le că acei făcători de corturi au fost cei dintâi care au plinit faţă de el dragostea.

Şi să nu-mi spună mie careva: „Ce mare şi uimitor lucru a făcut şi ăsta, că nu s-a ruşinat de cei de o breaslă cu el, că doar avea aceeaşi meserie?" Ce zici tu? Păi chiar acest fapt este mai mare şi mai minunat. Fiindcă în acest fel se întâmplă cu cei care au slava de mai înainte [şi nu au dobândit-o mai pe urmă]. Unii ca aceştia dispreţuiesc pe cei mai jos decât ei. Dar nu fac aceasta cei care au fost cândva în aceeaşi mizerie, iar mai apoi, deodată, se suie în mare strălucire şi slavă. ***Iar decât Pavel, nu era nimic mai strălucit şi mai slăvit; căci şi decât înşişi împăraţii era mai vestit, fiind cunoscut pretutindeni. Căci cel ce poruncea diavolilor şi învia morţii, şi îmbolnăvea doar prin poruncă, şi putea să vindece pe cei bolnavi, ale cărui haine şi umbră tămăduiau orice fel de boală, de bună seamă că nu era socotit a fi om, ci vreun înger coborât din cer. Şi, bucurându-se de atâta slavă şi fiind admirat în tot locul, încât oriunde s-ar fi arătat îi aducea la Hristos pe toţi, nu s-a ruşinat de un făcător de corturi, nici nu i-a socotit mai prejos de cei ce erau în funcţii atât de mari.***

Căci de bună seamă că în Biserica romanilor erau mulţi oameni de vază pe care i-a silit să-i îmbrăţişeze pe acei sărmani [făcători de corturi]. ***Căci ştia, ştia în chip limpede că nobleţea nu o dă strălucirea avuţiilor, nici prisosul bunurilor, ci blândeţea şi dragostea felului de a fi.*** Fiindcă cei ce sunt lipsiţi de acestea cugetă înalt din pricina slavei părinţilor lor, fiind de bun neam doar cu numele, dar nu se pot lăuda că sunt [de bun neam] şi prin faptă. Ba adeseori şi numele este de prisos dacă scormoneşte cineva în „ilustra" lor genealogie. Căci pe cel ilustru şi strălucit, având tată vestit şi bunic la fel, dacă-1 cercetezi pe-ndelete, adesea afli că străbunicul era unul de condiţie umilă şi un necunoscut. După cum şi cei care par de neam umil, dacă cercetăm în amănunt tot neamul de înaintaşi, vom găsi adesea guvernatori şi conducători de oşti, chiar dacă cineva ar vedea că ei sunt acum păzitori de cai şi porcari.

Prin urmare, ***ştiind Pavel toate acestea, nu s-a prea sinchisit de ele, ci îl interesa nobleţea sufletului şi învăţa şi pe alţii să admire aceasta. Nu puţin rod am strâns până acum: că nu trebuie să dispreţuim pe cei mai jos decât noi; să căutăm virtutea sufletului, să le socotim pe toate cele ce le avem în exterior de prisos şi nefolositoare.***

3. Este şi un alt câştig de scos de aici, nu mai mic decât cele dinainte şi care mai cu seamă susţine viaţa noastră, îndreptându-o. Care este? ***A nu osândi nunta, nici a socoti piedică şi poticneală spre calea ce duce la virtute faptul de a avea femeie şi a creşte copii şi a cârmui case şi a te îndeletnici cu o meserie şi au arătat o vieţuire filosoficească mult mai riguroasă decât cei ce trăiesc în mănăstir***i.

De unde ştim aceasta? Din cele pe care le-a grăit Pavel către ei, ba mai mult, nu din cele pe care le-a grăit, ci şi din cele pe care le-a mărturisit [chiar el] după aceea. Căci zicând ***„îmbrăţişaţi pe Priscilla şi Aquila”***, a adăugat şi vrednicia lor. Care era aceasta? Nu a zis: pe cei bogaţi, pe cei străluciţi, pe cei de bun neam. Dar ce? ***„Pe cei împreună-lucrători cu mine întru Domnul”. Nimic nu ne arată mai mult decât acest lucru virtutea lor. Şi nu numai de aici se vede, ci şi din faptul că a rămas la ei nu o zi sau două, sau trei, ci doi ani întregi; de aici se poate vedea virtutea lor.***

Căci după cum stăpânitorii cei din afară nu aleg niciodată să fie găzduiţi la cineva dintre cei de condiţie joasă şi smerită, ci caută conacele strălucite ale oarecăror bărbaţi slăviţi, ca nu cumva sărăcia celor ce-i primesc să le întunece mărimea vredniciei lor, tot aşa făceau şi apostolii. Nu găzduiau la care se întâmpla, ci, după cum aceia căutau case strălucite, aşa şi aceştia căutau suflet virtuos. Şi căutând cu cercetare adâncă pe cei ce se potriveau cu ei, la aceia rămâneau. Căci şi legea lui Hristos porunceşte aceasta. Fiindcă zice: ***„în care oraş sau casă veţi intra, întrebaţi cine este vrednic, şi acolo să rămâneţi”*** (Mt 10, 11). ***Aceştia erau vrednici de Pavel, iar dacă erau vrednici de el, erau vrednici şi de îngeri. Iar eu voi îndrăzni să numesc căsuţa aceea a lor şi cer şi Biserică. Căci unde era Pavel, acolo era şi Hristos. „Iar de căutaţi probare – zice – Hristos este Cel Ce grăieşte în mine”*** (II Cor 13, 3). ***Iar unde era Hristos, acolo şi îngerii neîncetat erau de faţă.***

Iar cei care mai înainte de a-1 primi pe Pavel erau vrednici de slujirea lui, gândeşte-te că după ce au vieţuit doi ani împreună cu el, au deprins să fie atenţi şi la înfăţişarea lor, şi la mers, şi la privire, şi la felul îmbrăcămintei, şi la intrări, şi la ieşiri, şi la toate celelalte. Căci în cazul sfinţilor, nu numai cuvintele, nici doar învăţăturile şi îndemnurile, ci şi tot restul modului lor de trai este îndeajuns să dea învăţătura filosofici celor care iau aminte.

Gândeşte-te câtă vreme 1-au văzut pe Pavel făcând Liturghie, şi certând, şi mângâind, şi rugându-se, şi plângând, ieşind şi intrând. Căci dacă noi, care avem doar paisprezece epistole şi ne agităm să ni le procurăm de oriunde, [putem deveni asemenea lui Pavel], cei care au avut izvorul epistolelor, limba întregii lumi, lumina Bisericilor, temelia credinţei, stâlpul şi întăritura adevărului, cum nu vor avea oare aceeaşi vieţuire cu un asemenea înger? Căci dacă haina lui era înfricoşătoare demonilor şi avea atâta putere asupra lor, oare împreună-locuirea cu el cum nu atrăgea mulţime de har al Duhului? Oare a vedea patul lui Pavel, oare a-i vedea aşternutul, încălţările, nu era pricină îndestulătoare pentru ei ca să aibă pururea în inimă străpungerea? Căci dacă

demonii văzându-i hainele se înfricoşau, cu mult mai mult aceştia, credincioşi fiind şi împreună-vieţuitori cu el, se umileau la inimă privindu-le.

Apoi, vrednic lucru este şi să cercetăm pentru ce, atunci când îi salută, pe Priscilla o pune înaintea bărbatului ei. Căci nu zice: „îmbrăţişaţi pe Aquila şi Priscilla", ci „pe Priscilla şi Aquila". Nici aceasta nu a făcut-o pe degeaba, ci mie îmi pare că era conştient că ea avea mai multă evlavie decât bărbatul ei. Şi că nu este ceva ipotetic ceea ce am spus, ne învaţă şi Faptele Apostolilor.

Căci pe Apollo, bărbat învăţat şi puternic în Scripturi şi care cunoştea doar botezul lui Ioan, ea 1-a luat şi 1-a învăţat calea lui Dumnezeu şi 1-a făcut învăţător desăvârşit. ***Căci femeile creştine de pe vremea apostolilor nu se îngrijeau de aceste lucruri de care se îngrijesc cele de acum:*** să îmbrace haine strălucite, să-şi înfrumuseţeze faţa cu farduri şi încondeieri ale ochilor, să devină povară pentru bărbaţii lor, să se silească să-şi cumpere haine mai scumpe decât vecina sau decât cele de acelaşi rang, să aibă cai albi şi frâie de aur, mulţi eunuci care să le slujească, cârd de slujnice, şi toate celelalte închipuiri deşarte şi vrednice de batjocură. ***Ci scuturând toate acestea şi lepădând îngâmfarea lumească, un singur lucru căutau: cum să se facă părtaşe apostolilor şi să aibă parte chiar de plata lor. De aceea, nu numai aceasta era aşa, ci şi toate celelalte.***

Căci şi despre o oarecare Persida zice: ***„care mult s-a ostenit pentru noi".*** Iar pe Maria şi Trufaina le admiră pentru aceste osteneli fiindcă se osteniseră împreună cu apostolii şi s-au adâncit în lupta pentru ei.

Dar atunci, cum de-i scrie lui Timotei: „Femeii nu-i îngădui să înveţe pe altul, nici să stăpânească pe bărbat" (I Tim 2,12)***? Aceasta se întâmplă când bărbatul este evlavios şi are aceeaşi credinţă ca şi femeia şi aceeaşi înţelepciune. Dar când bărbatul este necredincios şi înşelat, nu o lipseşte apostolul de autoritatea de a-l învăţa.*** Căci, scriindu-le corintenilor, zice: ***„Iar femeia care are bărbat necredincios să nu-1 lase. Că ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul?"*** (I Cor 7, 16). Cum să-1 mântuiască femeia credincioasă pe bărbatul necredincios? De bună seamă, catehizându-1 şi învăţându-1 şi aducându-1 la credinţă, după cum a făcut şi această Priscilla cu Apollo. ***De altfel, când zice: „femeii nu-i îngădui să înveţe", vorbeşte de învăţătura ce se dă de la amvon, despre discuţiile publice şi despre învăţătura ce ţine de raţiunea preoţiei. Dar în particular nu o opreşte să îndemne şi să sfătuiască. Căci dacă acesta era lucru oprit, nu ar fi lăudat-o pe Priscilla că a făcut aceasta.***

4. Să audă bărbaţii, să audă acestea şi femeile! Acelea, ca s-o urmeze pe cea care este de acelaşi sex şi neam cu ele. Aceştia, ca să nu se arate mai neputincioşi decât o femeie. Ce apărare vom avea, ce iertare, văzând că femeile arată atâta dispoziţie râvnitoare şi atâta filosofie, iar noi pururea suntem legaţi de lucrurile lumii acesteia? Acestea să le înveţe atât conducătorii, cât şi cei conduşi, şi cei din tagma preoţească şi laicii, încât aceia să nu-i mai admire pe cei bogaţi, nici să caute cu dinadinsul casele strălucite, ci să caute virtutea împreunată cu sărăcia şi să nu se ruşineze de fraţii lor mai sărmani şi nici să nu treacă cu vederea pe făcătorul de corturi, pe tăbăcar, pe vânzătorul de purpură, pe arămier, ca să slujească puternicilor [lumii acesteia]. Iar cei conduşi [să ia aminte] să nu socoată că există vreo piedică pentru a-i primi [în casa lor] pe sfinţi. Ci, gândindu-se la văduva care 1-a primit pe Ilie, deşi avea numai un urcior de făină, şi la aceştia care 1-au găzduit pe Pavel doi ani de zile, să deschidă casele lor celor ce au trebuinţă şi toate câte le au să le împartă cu străinii.

Să nu-mi spui mie că nu ai robi care să slujească. Căci şi dacă ai avea mii de robi, Dumnezeu ţie îţi porunceşte să strângi roada iubirii de străini. De aceea şi Pavel, vorbind despre femeia văduvă şi poruncindu-i să primească pe străini, i-a spus să facă asta prin osteneala ei, nu a altora. Căci zicând: ***„dacă a primit pe străini”***, a adăugat: ***„dacă a spălat picioarele sfinţilor”*** (I Tim 5, 10). Nu a zis „dacă şi-a cheltuit averile”, nici „dacă a poruncit slugilor să facă aceasta”, ci „dacă a lucrat ea însăşi această faptă”.

- ✓ *De aceea şi Avraam, având acasă 318 slugi, singur a alergat la turmă şi a luat viţelul şi a slujit in toate celelalte şi a făcut-o şi pe femeia lui părtaşă roadelor iubirii de străini.*
- ✓ *De aceea şi Domnul nostru Iisus Hristos S-a născut în iesle – şi după ce S-a născut, a fost crescut în casă, şi după ce a crescut nu avea unde să-Şi plece capul – ca să te înveţe prin toate [câte a făptuit] să nu căşti gura la lucrurile strălucite ale acestei lumi, ci în tot locul şi vremea să fii doritor de simplitate şi să urmezi cu sârguinţă sărăcia şi să fugi de orice este de prisos şi să te înfrumuseţezi pe dinăuntru.*

Căci ***„toată slava fiicei împăratului este înlăuntru”*** (Ps 44, 15). Iar dacă ai ales să fii iubitor de străini, să ţii aşezământul iubirii de străini întreg, chiar dacă ai numai un obol. Iar dacă nu eşti iubitor de oameni şi nu iubeşti pe străini, chiar dacă ai agonisi toate lucrurile, tot strâmtă ţi se pare casa ca să mai încapă în ea şi pe străini.

- ✓ *Nu avea Priscilla paturi argintate, dar avea multă întreagă înţelepciune.*
- ✓ *Nu avea aşternuturi, dar avea o voinţă iubitoare de străini şi blândă.*

- ✓ *Nu avea colonade aurite, dar avea frumuseţe preastrălucitoare în suflet.*
- ✓ *Nu avea ziduri de marmură, nici podea împodobită cu mozaicuri, ci era ea însăşi templu al Duhului.*

Aceste lucruri le-a lăudat Pavel, de acestea a dorit. Pentru aceea a şi rămas doi ani în casa lor şi nu a plecat. Pentru aceea îi pomenea pururea şi le-a alcătuit mare şi minunată laudă, nu ca să-i slăvească pe ei, ci ca pe ceilalţi să-i aducă către aceeaşi râvnire; şi a crezut de cuviinţă să-i fericească nu pe cei bogaţi, nici pe cei ce stăpânesc în oraşe, ci pe cei iubitori de străini, pe cei milostivi, pe cei iubitori de oameni, pe cei care au arătat multă cugetare iubitoare faţă de sfinţi.

5. Acestea să arătăm şi noi că le-am învăţat din această salutare, prin însăşi făptuirea lor. Să nu-i fericim pur şi simplu pe cei bogaţi, nici să nu-i dispreţuim pe cei sărmani, nici să nu ne ruşinăm de meşteşugari, nici să nu socotim munca o ocară, ci nelucrarea şi a nu avea nimic de făcut, [aceasta este ocară]. Căci dacă ocară era faptul de a lucra, nu ar fi acceptat Pavel să muncească, nu ar fi gândit că [munca cu mâinile sale] i-ar putea aduce ceva mai bun.

Căci el aşa zice: ***„Dacă binevestesc, nu am nici o laudă. Aşadar, care este plata mea? Ca binevestind Evanghelia lui Hristos, să o fac fără plată”*** (I Cor 9, 16-18). Dacă a avea o meserie este lucru de ocară, nu ar fi poruncit celor care nu lucrează să nu mănânce (II Tes 3, 10).

Doar păcatul este lucru de ocară. Iar păcatul obişnuieşte să se nască din nelucrare. Şi nu doar un singur păcat sau două ori trei, ci deodată toată răutatea. De aceea şi un înţelept, arătând că nelucrarea s-a făcut dascăl a toată răutatea şi grăind despre slugi, zice: „Pune-1 la treabă, ca să nu fie nelucrător” (…). Căci ceea ce este frâul pentru cal, aceasta este lucrarea pentru firea noastră.

Dacă era bună nelucrarea, pământul ar fi odrăslit toate, fără să fie arat şi semănat, însă nimic de acest fel nu se întâmplă. La început a poruncit Dumnezeu să le scoată pe toate fără a fi arat. Dar acum nu face aşa, ci [trebuie omul] să înjuge boii la plug, să tragă brazde, să arunce seminţe şi să îl lucreze în multe alte moduri. Şi le-a pus oamenilor legiuire ca să crească vii şi pomi şi cereale tocmai pentru ca lucrarea fără odihnă să abată mintea celor ce lucrează de la orice răutate. La început, ca să arate puterea pământului, 1-a pregătit ca să dea toate, fără ca noi să ne ostenim. Căci zice: ***„Să odrăslească pământul iarbă”*** (Facere l, 11). Şi îndată 1-a şi umplut de toate. Dar după aceea nu a făcut aşa, ci a poruncit ca roadele să iasă din pământ prin osteneala noastră, ca să afli că spre folosul şi sporul nostru a adăugat osteneala. Iar cuvintele auzite de Adam, ***„în sudoarea feţei tale vei mânca pâinea***

ta” (Facere 3, 19), par a fi pedeapsă şi bătaie. Dar de fapt nu sunt decât o atenţionare şi o înţelepţire, un leac pentru rănile ivite de pe urma păcatului. De aceea şi Pavel a lucrat neîncetat nu numai ziua, ci şi noaptea. Şi acest lucru îl spune în gura mare atunci când zice: ***„Căci am lucrat ziua şi noaptea, ca să nu îngreunăm pe vreunul dintre voi”*** (II Tes 3, 8). Şi nu a muncit doar pentru hrană şi pentru sufletul lui, cum fac mulţi dintre fraţi, ci atâta s-a ostenit, încât a putut să-i hrănească şi pe alţii. ***„Căci pentru nevoile mele – zice el – şi ale celor care erau împreună cu mine au slujit mâinile acestea”*** (Fapte 20, 34).

Omul care poruncea demonilor, dascălul lumii, cel ce se îngrijea de sporirea tuturor celor de pe pământ şi de toate Bisericile de sub soare şi slujea cu multă grijire atâtea popoare şi neamuri şi oraşe, el muncea ziua şi noaptea şi nu şi-a îngăduit câtuşi de puţin să răsufle în acele osteneli.

Iar noi, nici a mia parte având din grijile aceluia, ba mai mult, nici măcar putând să le cuprindem cu mintea, petrecem necontenit în nelucrare. Ce apărare vom avea, ce iertare, spune-mi? Şi de aici ne vin toate relele în viaţă, fiindcă mulţi socotesc că este cea mai mare cinste să nu ai o meserie şi cel mai de ocară lucru ar fi să cunoşti practic vreuna dintre ele. Iar Pavel nu s-a ruşinat ca împreună cu mânuirea cuţitului şi tăierea pieilor pentru corturi să discute cu mai marii lumii, ci s-a şi lăudat cu lucrul lui, în timp ce mii de oameni străluciţi şi de vază veneau la el. Şi nu numai că nu s-a ruşinat făcând acestea, ci în auzul tuturor se lăuda în epistole cu ocupaţia lui.

Ceea ce a învăţat ca ucenic de la început, acelaşi lucru 1-a lucrat şi după aceea, chiar după ce a fost răpit de trei ori la cer, după ce a fost dus în Rai, după ce s-a împărtăşit de negrăite cuvinte din partea lui Dumnezeu. Iar noi, nefiind vrednici nici măcar de încălţămintea aceluia, ne ruşinăm de acelea cu care el se fălea. Şi, păcătuind în fiecare zi, nici nu ne întoarcem, nici nu socotim acest lucru o ocară. Dar de faptul de a trăi din muncă dreaptă fugim ca de ceva ruşinos şi vrednic de batjocură. Ce nădejde de mântuire vom mai avea, spune-mi? Căci cel cu bun-simţ trebuie să se ruşineze de păcat şi de a se împotrivi lui Dumnezeu şi de a face ceva din cele ce nu trebuie, dar să se laude cu meseria şi cu lucrarea [cinstită].

Căci astfel, prin neostoita lucrare, vom lepăda cu uşurinţă din minte cugetele rele şi vom avea cele de trebuinţă şi nu vom îngreuna casele celorlalţi şi vom plini şi legea lui Hristos, care zice: ***„Mai fericit este a da decât a lua”*** (Fapte 20, 35). Pentru aceea avem mâini, ca să ne fie nouă de ajutor. Iar celor neputincioşi cu trupul să le dăm după putere, din toate ale noastre. Iar dacă cineva petrece în nelucrare, sănătos fiind, este mai de plâns decât cei bolnavi de friguri. Căci aceia,

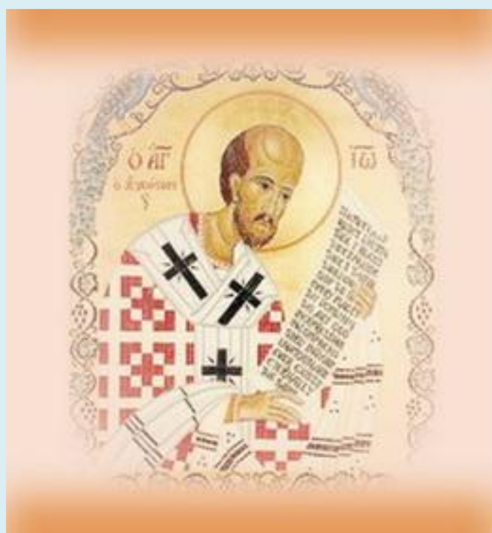
din pricina neputinţei, au iertare şi se bucură de mila altora. Dar aceştia, bătându-şi joc de sănătatea trupului lor, de bună seamă că sunt urâţi de toţi, ca unii care calcă legile lui Dumnezeu. Aceştia se murdăresc cu mesele celor neputincioşi şi îşi fac sufletul şi mai rău. Şi nu numai acest lucru este cumplit, că trebuie să fie hrăniţi de cei din casa lor şi îngreuiază şi casele altora, ci şi că se fac mai răi decât toţi. Căci nimic nu se află pe lumea asta care să nu se piardă prin nelucrare.

Apa, dacă stă, se impute, dar dacă curge şi rătăceşte prin toate coclaurile, îşi păstrează prospeţimea; fierul, dacă rămâne nefolosit, devine moale şi nefolositor, mâncat fiind de multa rugină. Iar cel cu care se lucrează este mult mai folositor şi mai bun, nelucind cu nimic mai puţin ca argintul. Şi dacă ar privi cineva pământul nelucrat, nu ar vedea să scoată ceva bun, ci doar ierburi rele şi spini şi mărăcini şi copaci fără rod. Iar cel lucrat este încărcat de roade bogate. Şi fiecare lucru din cele ce sunt - ca să zicem într-un cuvânt – se strică din pricina nelucrării, iar prin folosirea conform cu raţiunea sa, devine mai bun.

Ştiind, dar, toate acestea – câtă vătămare vine din nelucrare, dar cât câştig vine din lucrare – de prima să fugim, iar de cealaltă să ne apropiem cu osârdie, încât şi viaţa aceasta să o trăim cu bună cuviinţă, să hrănim din ale noastre şi pe cei ce au trebuinţă şi, făcându-ne sufletele noastre mai bune, să avem parte de bunătăţile veşnice.

De care fie ca noi toţi să ne împărtăşim cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia fie-I slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Despre Aquila şi Priscilla; şi că nu se cuvine să grăim de rău pe preoţii lui Dumnezeu - Cuvântul 2

1. ***Oare v-aţi lămurit că nimic din cele aşezate în dumnezeiasca Scriptură nu se poate socoti a fi trecute cu vederea? Oare v-aţi convins că trebuie să ostenim şi asupra titlurilor, şi a numelor, şi a simplelor salutări scrise în dumnezeieştile cuvinte?*** Eu nu cred că există vreunul dintre cei iubitori de osteneală care să-şi îngăduie să treacă cu vederea ceva din cuvintele puse în Scriptură, fie ele o înşiruire de nume, date şi perioade de timp, simple salutări către oarecare etc.

Prin urmare, ca mai sigură să fie această dreaptă adeverire, hai să ne apucăm azi de ceea ce a mai rămas din salutarea adresată Priscillei şi lui Aquila. [Ştiţi], de bună seamă, că nu puţin folos ne-a adus începutul ei. Căci ne-a învăţat ce mare bine este lucrarea şi ce mare rău este nelucrarea, ce suflet avea Pavel, cât de neadormit şi grijuliu era nu numai faţă de oraşe şi gloate, şi neamuri, ci avea multă purtare de grijă şi faţă de fiecare dintre cei credincioşi. Ne-a arătat cum sărăcia nu este deloc piedică pentru iubirea de străini şi că nu este nevoie de bogăţii şi bunuri [pentru a primi pe săraci], ci trebuinţă este în tot locul şi vreme de virtute şi de liberă voie, care să aleagă evlavia.

Ne-a arătat că cei ce au frica de Dumnezeu sunt mai străluciţi decât toţi, chiar dacă sunt cuprinşi de cea mai neagră sărăcie. Pe Priscilla şi pe Aquila, făcători de corturi şi meşteşugari fiind, şi vieţuind în sărăcie, i-a fericit acum mai mult decât pe împăraţi. Cei aflaţi în vrednicii şi la conducere în lumea aceasta au fost daţi uitării, iar făcătorul de corturi, împreună cu soţia lui, sunt lăudaţi pretutindeni în lume. Iar dacă aici se bucură de atâta slavă, ia gândeşte-te de câtă răsplată şi cununi vor fi

învredniciţi în Ziua aceea [a Judecăţii]. Şi chiar înainte de acea zi, nu mici le-au fost desfătarea şi folosul, şi slava în vremea de acum, căci au vieţuit împreună cu Pavel atâta timp.

Căci – şi aceasta am spus-o înainte şi o spun şi acum, şi nu voi înceta a o spune – nu numai învăţătura şi îndemnurile şi împreună-sfătuirea, ci şi înfăţişarea sfinţilor aduce multă desfătare şi folos. Ba şi modul lor de a se îmbrăca şi a se purta, ca şi felul încălţărilor şi umbletul. Căci şi de aici poate să vină mult folos în felul nostru de vieţuire: a învăţa [de la sfinţi] care este limita între ceea ce este necesar şi ceea ce nu este necesar [traiului]. Căci nu numai că măsura [în cazul sfinţilor] nu întrece niciodată trebuinţa, dar adesea nici nu-şi împlinesc toată nevoia ce o au. Ci şi în foame, şi în sete, şi în golătate au petrecut.
Ucenicilor, Pavel le porunceşte, zicând: ***„Având hrană şi îmbrăcăminte, ne vom îndestula cu acestea”*** (I Tim 6, 8). Iar despre sine arată că ***„până în ceasul de acum flămânzim şi însetăm; şi suntem goi şi bătuţi”*** (ICor 4, 11).

Dar cele pe care le-am spus între timp şi cele pe care Pavel le-a adăugat [prin cuvintele epistolelor citate] au trebuinţă să fie supuse unei cercetări adânci.

Ce înseamnă cuvintele pe care le-am zis: „Că şi modul în care Apostolii îşi purtau hainele aduce mult folos”? Pe lângă cele ce le-am grăit eu despre aceasta, încă şi legea lui Hristos, pe care El le-a dat-o [Apostolilor], zice la fel: ***„Să nu aveţi aur, nici argint, nici aramă la cingătorile voastre, nici încălţăminte, nici toiag pe drum”*** (Mt 10, 9-10).

- Şi totuşi, Petru poartă sandale. Când îngerul 1-a sculat din somn şi 1-a scos din închisoare, îi zice: ***„încalţă-ţi sandalele şi îmbracă-ţi haina şi urmează-mi!”*** (Fapte 12, 8).
- Iar Pavel, scriindu-i lui Timotei, zice: ***„Felonul pe care 1-am lăsat în Troada, la Carp, adu-1 când vii; şi cărţile, mai ales pergamentele”*** (II Tim 4, 13).

Ce spui? Hristos nici încălţări nu a poruncit a avea, iar tu ai felon, iar celălalt sandale? Şi măcar de-ar fi fost vorba despre nişte oarecare, care nu s-ar fi încrezut totdeauna în cuvintele învăţătorului, n-ar fi fost ceva de cercetat în cele spuse. Dar fiindcă sunt în joc cei care şi-au dat sufletele lor [pentru Domnul], căpeteniile şi cei dintâi dintre ucenici, care au crezut în toate lui Hristos (ba Pavel a făcut nu numai cele poruncite, ci a călcat peste toate opreliştile, căci, poruncind Acela să trăiască din Evanghelie, el trăia din munca lui, făcând mai mult decât cele poruncite), cu

adevărat vrednic lucru este a cerceta pentru ce, deşi întru toate au ascultat de El, aici par a încălca legea Lui. Însă nu o calcă.

Nu doar spre a face cercetări asupra acelor sfinţi ne este de folos prilejul acesta, ci şi pentru a închide gurile elinilor. Căci mulţi dintre ei răpesc casele văduvelor, îi dezbracă pe orfani, îşi însuşesc cele ce sunt ale tuturor, în comun, şi nu sunt cu nimic mai buni decât lupii. Căci şi aceştia – precum lupii – trăiesc din osteneala altora şi, adesea, văzându-i pe unii dintre cei credincioşi, din pricina slăbiciunii, purtând haine mai multe, îndată ne aruncă în faţă legea lui Hristos şi zic aceste cuvinte: ***Oare nu a poruncit Hristos să nu aveţi două haine, nici încălţăminte? Cum, dar, călcaţi legea pusă pentru aceste lucruri?*** Apoi, râzând copios şi ţinându-se de burtă, îşi bat joc de fratele şi răbufnesc asupra lui. Aşadar, ca să nu se întâmple acestea, hai să răspundem neruşinării acelora. Tu întoarce-le doar următoarele vorbe: ***Dacă îl socoteşti vrednic de crezare pe Hristos, aruncă-mi în faţă aceste cuvinte şi ia-te la întrebări cu noi. Dar dacă tu nu crezi Lui, pentru ce mă mustri?*** Dacă vii să ne osândeşti, înseamnă că Hristos îţi pare un legiuitor vrednic de crezare. Iar dacă I te închini şi îl cinsteşti (având în vedere că ţi se pare vrednic de crezare), n-ai nimic de zis contra Stăpânului lumii.

2. Dar, ca ei să nu creadă că zicem aceasta din pricina neputinţei de a ne apăra, să înfăţişăm mai departe şi dezlegarea celor cercetate. Aşadar, cum vom face dezlegarea? Să privim cui, când şi pentru ce a poruncit acestea Hristos.

Căci nu trebuie pur şi simplu să cercetăm doar cele spuse, ci şi persoana [căreia i-au fost adresate], şi vremea [când i-au fost spuse], şi pricina; şi toate acestea trebuie scrutate în amănunţime. ***Căci dacă vom privi cu de-amănuntul, vom afla că nu tuturor le-a poruncit acestea, ci doar Apostolilor, dar şi acelora nu pentru totdeauna, ci doar pentru o vreme rânduită. De unde rezultă aceasta?*** Din chiar cele spuse. Căci, chemându-i pe cei doisprezece ucenici, le-a zis: ***în calea păgânilor să nu vă abateţi şi în oraş de samarineni să nu intraţi. Ci mergeţi mai ales către oile cele pierdute ale casei lui Israel Vindecaţi pe cei neputincioşi, curăţiţi pe cei leproşi, scoateţi afară pe demoni, în dar aţi luat, în dar să daţi. Să nu aveţi nici aur, nici argint, nici aramă la cingătorile voastre”*** (Mt 10, 5-9).

Ai văzut înţelepciunea învăţătorului, cât de uşoară a făcut porunca? Căci, zicând mai întâi „vindecaţi pe cei neputincioşi, curăţiţi pe cei leproşi, scoateţi afară pe demoni” şi dându-le har din belşug, doar după aceea le-a poruncit acestea, prin mulţimea semnelor făcând uşoară şi lesne de purtat acea sărăcie. Şi nu numai de aici se arată lămurit că doar acelora le-a poruncit aceste lucruri, ci şi din multe altele. Fiindcă şi pe acele fecioare pentru aceea le-a pedepsit, că nu aveau ulei în

candelele lor (Mt 25, 1-13). Iar pe alţii i-a învinovăţit pentru că, văzându-L flămând, nu L-au hrănit, şi fiind însetat, nu I-au dat să bea (Mt 25, 34-46).

Cel care nu are bani, nici încălţăminte, ci numai o singură haină, cum poate să hrănească pe altul, cum să-1 îmbrace pe cel gol, cum să-1 aducă în casă pe cel fără acoperământ? Şi, în afară de acestea, şi din altă parte se face arătat acest fapt. Atunci când a venit cineva şi I-a spus: ***„Învăţătorule, ce să fac ca să moştenesc viaţa veşnică?”*** (Mt 19, 16) – şi, tocmai fiindcă împlinise toate ale legii, a şi zis cu viclenie: ***„pe toate acestea le-am păzit din tinereţea mea. Ce îmi mai lipseşte?”*** – El i-a zis: ***„Dacă vrei să fii desăvârşit, du-te, vinde-ţi averile şi dă-le săracilor, şi vino de-Mi urmează”.*** Dacă era lege şi poruncă, trebuia ca mai întâi pe aceasta să o zică şi să o legiuiască şi s-o rânduiască între porunci, iar nu s-o dea ca sfat ori ca îndemn. Fiindcă atunci când zice: „Să nu aveţi nici aur, nici argint”, o zice ca poruncă. Dar când zice: „dacă vrei să fii desăvârşit”, o zice ca sfat şi îndemn. Şi nu este acelaşi lucru a sfătui cu a legiui. Căci legiuitorul vrea, cu orice chip, să se plinească porunca, dar cel ce sfătuieşte şi îndeamnă îngăduie şi voinţei [yvoojiri] celui ce ascultă să aleagă cele propuse şi îl face pe ascultător stăpân în a primi sau nu. De aceea nu a zis simplu „du-te, vinde-ţi bunurile”, ca să nu socoteşti că lege este acea vorbă. Dar cum? „Dacă vrei să fii desăvârşit, du-te, vinde-ţi bunurile”; şi aceasta, ca să înveţi că lucrul acesta stă în voinţa celor ce ascultă.

Şi că doar Apostolilor le-a poruncit aceasta, lămurit este şi din cele spuse acum. Dar încă nu am aflat defel dezlegarea. ***Căci şi dacă numai lor le-a poruncit, pentru ce spunându-li-se să nu aibă nici încălţăminte, nici două haine, au fost aflaţi unul având sandale, celălalt felon? Ce vom zice, dar, de aceste lucruri?*** [Vom răspunde] că nici pentru ei nu au fost neapărat trebuitoare legiuirile acestea pentru totdeauna, ci, pe când Mântuitorul mergea spre moarte, i-a dezlegat de această lege. ***De unde ştim aceasta?*** Din chiar cuvintele Mântuitorului. Căci, pe când urma să purceadă spre patimă, i-a chemat şi le-a zis: ***„Când v-am trimis fără pungă şi fără traistă aţi avut lipsă de ceva?” Iar ei au răspuns: „De nimic.” Şi El le-a zis: „Dar acum, cel ce are pungă să o ia, tot aşa şi traista. Iar cel ce nu are, să-şi vândă haina şi să-şi cumpere sabie”*** (Le 22, 35-36). însă, pe bună dreptate, mi-ar spune cineva: ***Pe Apostoli i-ai scăpat de învinovăţirile aduse, dar rămâne de cercetat pentru ce Hristos a legiuit cele potrivnice [faţă de cele poruncite mai înainte]. Căci cândva a zis: „să nu aveţi traistă”, iar apoi: „cel ce are pungă să o ia, asemenea şi traista”. Pentru ce a făcut acestea?***

Vrednic lucru este acesta de înţelepciunea Lui şi de pronia Sa cea pentru ucenici. Fiindcă la început a rânduit acestea ca aceia să priceapă, prin faptă şi cercare, vădirea puterii Sale şi, pricepând-o, să aibă îndrăzneala mai pe urmă să iasă [la

propovăduire] în toată lumea. Şi când au cunoscut cu îndestulare puterea Lui, a voit ca şi ei [la rândul lor] să arate din parte-le virtutea şi nu să-i susţină [numai El] până la sfârşit, ci adeseori le-a dat şi iertare, dar au şi răbdat ispite, ca nu cumva să rămână cu desăvârşire nelucrători.

Şi, după cum antrenorii de înot, la început, îi susţin pe învăţăcei cu mâinile lor, cu multă grijă şi tărie, iar după prima şi a doua, şi a treia zi, adeseori îşi trag mâna de sub ei şi le poruncesc să se ajute singuri, ba şi îngăduie uneori ca aceia să se scufunde puţin şi să-şi umple gura de apă, aşa şi Hristos a făcut cu ucenicii. La început – şi încă nu puţină vreme – nu i-a lăsat să pătimească lucruri grele, ci pururea era cu ei, întărindu-i, susţinându-i, având grijă ca toate să le meargă din plin. Dar, fiindcă trebuia ca şi ei să arate bărbăţia lor, a micşorat puţin harul, poruncindu-le ca şi ei multe să le ducă la capăt cu puterile lor. Pentru aceea atunci [la început], nu aveau încălţăminte, nici centură, nici toiag, nici bani şi nu le lipsea nimic. Căci zice: „Aţi avut lipsă de ceva?” Iar ei au răspuns: „De nimic”. Iar când le-a poruncit să aibă pungă şi traistă şi încălţări, îi aflăm flămânzi şi însetaţi şi goi. De unde este lămurit că, adeseori, îngăduia chiar să se primejduiască şi să fie strâmtoraţi, ca să aibă plata.

Căci aşa face şi pasărea cu puii săi. Că şi aceea, până au aripile firave, îi hrăneşte în cuib. Dar când vede că aripile prind vigoare şi au putinţa de a bate aerul, mai întâi îi pregăteşte să zboare în jurul cuibului, apoi îi duce mai departe. La început îi urmează şi îi susţine, dar după aceea îi lasă pe ei singuri să se ajute. Aşa a făcut şi Hristos. Ca într-un cuib Şi-a hrănit în Palestina ucenicii. Apoi i-a învăţat să zboare, stând lângă ei şi susţinându-i, iar la sfârşit i-a lăsat să zboare în toată lumea, poruncindu-le ca adeseori să se ajute de unii singuri. Şi că acesta este adevărul şi ca ei să înveţe puterea Lui, i-a golit de toate cele şi i-a trimis având doar o singură haină şi le-a poruncit să umble fără încălţăminte.

Aşadar, din chiar cuvintele [Scripturii], dacă le ascultăm [cu atenţie], vom vedea cu limpezime că este aşa. Căci nu le-a zis pur şi simplu: „Luaţi punga şi traista”, ci le-a amintit de cele de mai înainte, zicându-le astfel: „Când v-am trimis fără pungă şi traistă v-a lipsit ceva?” Aceasta înseamnă: Nu toate v-au mers de minune şi v-aţi bucurat de multă îmbelşugare [înainte]? Acum însă vreau ca voi să luptaţi şi de unii singuri. Vreau să aveţi şi experienţa strâmtorării. Pentru aceea, de acum înainte, când sunteţi la nevoie, nu vă mai dau legea cea dintâi, ci îngădui să aveţi şi pungă şi traistă, ca nu cumva să socotesc că însumi lucrez cele ale voastre ca prin nişte unelte neînsufleţite, ci şi voi să daţi dovadă de filosofia voastră.

3. Dar ce – ar putea zice cineva -, nu mai degrabă s-ar fi manifestat harul dacă ei rămâneau totdeauna aşa? însă atunci ei nu deveneau atât de încercaţi. Căci, dacă nu aveau experienţa nici unui necaz, nici a sărăciei, nici a prigoanei, nici a strâmtorării, rămâneau nelucrători şi molatici. Dar acum a vrut ca nu numai harul să strălucească prin ei, ci să fie arătată şi probarea celor ce I s-au supus, ca să nu zică mai pe urmă unii că aceia n-au făcut nimic din partea lor, ci totul a fost numai din partea lui Dumnezeu. Căci putea Dumnezeu până la sfârşit să-i ţină în multă îmbelşugare [de har], însă nu a vrut din multe şi absolut necesare pricini, pe care adeseori le-am spus dragostei voastre. Una este tocmai [cea pe care am zis-o] acum. O alta, nu mai mică decât cea dintâi, ca să-şi cunoască măsurile. O a treia, ca să nu primească slavă mai mare decât cea cuvenită stării lor de oameni.

Din aceste pricini, ba chiar din altele mult mai multe, lăsându-i să cadă în mulţime [de necazuri] pe care nu le aşteptau, [de fapt] nu a voit să-i slobozească de stricteţea celei dintâi legiuiri, ci a slăbit doar frâul prea întins al acelei filosofii, ca nu cumva viaţa în trup să le devină oarecum grea şi de nesuportat dacă, adeseori fiind în lipsuri, ar fi trebuit să păzească cu stricteţe acea lege.

Căci zicând: „cel ce are pungă să o ia, asemenea şi traista", a adăugat: „şi cel ce n-are, să-şi vândă haina şi să-şi cumpere sabie". Ce poate însemna aceasta, să-i înarmeze pe ucenici tocmai Cel Ce a zis: „Dacă cineva te loveşte peste obrazul drept, întoarce-1 şi pe celălalt"? Cel Ce a poruncit să binecuvântăm pe cei ce ne blestemă, să răbdăm pe cei ce se scoală asupră-ne, să ne rugăm pentru cei ce ne prigonesc, cum, mai pe urmă, a înarmat [pe ucenici], însă doar cu sabie? Ce poate fi acest cuvânt? Căci, dacă într-adevăr era nevoie să-i înarmeze, nu trebuia să le dea numai sabie, ci şi scut, şi jambiere, şi coif. Dar de bună seamă, dacă în chip omenesc se preocupa de unele ca acestea, cu atât mai mult era de-a dreptul de batjocură o astfel de poruncă. Căci şi dacă ar fi avut mii de asemenea arme, cum puteau să facă faţă cei unsprezece la atâta amar de atacuri şi împotriviri din partea gloatelor şi tiranilor şi oraşelor şi neamurilor? Căci numai dacă ar fi auzit un nechezat de cal şi le era de ajuns să fie bătuţi de alţii înarmaţi, fiindcă ei crescuseră pe lângă limanuri şi râuri şi în micuţe bărci de pescari. ***Pentru aceea le zice acest lucru, vrând să le arate atacul iudeilor şi că urmau să-L prindă. Iar acest fapt nu a voit să-1 spună pe faţă, ci oarecum acoperit, ca nu cumva să-i tulbure iarăşi.***

Prin urmare, când îl auzi zicând ceea ce auziţi la ureche vestiţi pe acoperişuri şi ceea ce auziţi la întuneric spuneţi la lumină (Mt 10, 27), să nu socoti că porunceşte ca cei sprinteni la picioare să lase piaţa şi să propovăduiască de pe acoperişuri. Căci ucenicii, propovăduind [niciodată] nu au făcut [astfel], însă „pe acoperişuri" şi „la lumină", înseamnă, în chip acoperit, „cu îndrăzneală". Iar „la ureche" şi „la

întuneric” aceasta arată: că după cum aţi auzit într-un mic colţ de lume, adică în ţinutul Palestinei, aşa să răspândiţi, cu sunet mare, pretutindeni pe pământ. Căci nu la întuneric, nici la ureche le-a vorbit, ci pe înălţimile munţilor şi adeseori în sinagogi. Aşa şi aici trebuie înţeles în chip acoperit.

Căci după cum acolo, auzind de acoperişuri, am înţeles de fapt altceva, aşa şi aici, auzind de sabie, să nu o luăm literal, că le-a rânduit să ia sabie, ci că prin sabie a zis în chip acoperit despre atacul ce urma să se întâmple şi că urma să pătimească de la iudei cele pe care le-a şi pătimit. Iar aceasta se lămureşte din cele ce urmează. Căci zicând „să-şi cumpere sabie”, a adăugat: ***„că trebuie să se împlinească cu Mine cele scrise, căci am fost socotit cu cei fără de lege”*** (Le 22, 37). Şi zicând aceia că „sunt aici două săbii”, fiindcă nu pricepuseră ceea ce El a zis, le-a spus: „sunt de-ajuns”, deşi nu erau de-ajuns. Căci dacă voia ca ei să se folosească de ajutor omenesc, nu doar două ori trei nu erau de-ajuns, ci nici o sută [de-ar fi fost]. Iar dacă nu a vrut ca ei să se folosească de ajutor omenesc, de bună seamă că şi cele două erau de prisos. Dar nici cu asta nu am rezolvat problema. Căci adeseori a făcut acest lucru. Când ei nu pricepeau ce le spunea, trecea peste aceasta şi îi lăsa şi abia după ce se petreceau întâmplările îngăduia să priceapă cele spuse. Ceea ce a făcut şi altă dată, atunci când, vorbind despre învierea Lui, le-a grăit: ***„Dărâmaţi templul acesta şi în trei zile îl voi ridica”*** (In 2, 19). Şi, la fel, nu au ştiut ucenicii despre ce vorbea. Iar că nu ştiau a notat şi evanghelistul, când a zis: ***„După ce a înviat Iisus, atunci au crezut în cuvântul Lui şi în Scriptură”*** (In 2, 22). Iar în altă parte scrie că ei nu ştiau că El trebuie să învie din morţi (Le 24, 20-26).

4. Dar nedumerirea [aceasta] are o dezlegare [pe deplin] satisfăcătoare, însă noi să vorbim despre ceea ce a mai rămas din salutarea [lui Pavel]. Să recapitulăm ceea ce am zis despre acest [subiect] şi [să vedem] cum am deviat, încât am vorbit despre cele de mai înainte.

Am fericit pe Priscilla şi Aquila că au locuit împreună cu Pavel, că au învăţat de la Pavel cu amănunţime şi [atenţie] şi modul de a se îmbrăca, şi felul încălţărilor, şi toate celelalte. De aici a şi venit nedumerirea aceasta. Căci am căutat să aflăm pentru ce, de vreme ce Hristos a oprit cu totul a avea vreun lucru al său în afară de haină, ei totuşi au avut şi felon şi încălţări.

Cuvântarea noastră a arătat tocmai că nu au călcat legea, ci au păzit-o cu mare stricteţe, chiar folosindu-se de acestea. Iar acestea le-am grăit nu ca să vă atragem la a avea mai multe bunuri materiale, nici să vă îndemnăm să aveţi mai mult decât este trebuinţa, ci ca să aveţi ce să răspundeţi împotriva necredincioşilor care iau în râs cele ale credinţei noastre. Căci şi Hristos, dezlegând cea dintâi legiuire, nici

case, nici sclavi, nici paturi, nici argintărie, nici altceva de acest fel nu a poruncit să avem, ci numai din pricina neapăratei trebuinţe a îndepărtat cele spuse de prima dată. Dar şi Pavel aşa îndeamnă, când zice: ***„Având hrană şi îmbrăcăminte, ne vom îndestula cu acestea”*** (I Tim 6, 8) ceea ce prisoseşte faţă de ceea ce e de trebuinţă trebuie dat la cei ce au nevoie.

Aşa au făcut şi Priscilla şi Aquila. Pentru aceea îi şi înalţă şi îi admiră, şi le alcătuieşte [în epistolă] cea mai mare laudă. Fiindcă zicând: ***„îmbrăţişaţi pe Priscilla şi Aquila, cei împreună-lucrători cu mine în Domnul”***, spune şi pricina unei asemenea iubiri faţă de ei. Care este această pricină? ***„Care şi-au supus gâtul lor pentru sufletul meu”*** (Rom 16, 4). Aşadar, pentru aceasta îi iubeşti pe ei, cum se zice, în mod special. Şi chiar dacă era numai acest motiv, de ajunsă era lauda. Căci cel care a scăpat pe comandant [din primejdie], prin el a scăpat şi pe ostaşi. Cel ce a scăpat pe doctor, a adus şi pe cei ce bolesc la sănătate. Cel ce a salvat pe cârmaci din furtună, a izbăvit şi întreaga corabie de valuri. Tot aşa şi ei, scăpând pe învăţătorul lumii şi vărsându-şi sângele pentru mântuirea aceluia, s-au făcut binefăcătorii întregii lumi. Şi grijindu-se de învăţător, au mântuit prin el pe toţi ucenicii săi. Şi ca să afli că unii ca ei nu purtau de grijă doar de învăţător, ci şi faţă de fraţi, ascultă şi cele ce urmează.

Căci, zicând: „care şi-au supus gâtul pentru sufletul meu”, a adăugat: ***„Cărora nu numai eu singur le mulţumesc, ci şi toate Bisericile neamurilor”.*** Cum zici despre nişte făcători de corturi, despre nişte bieţi meşteşugari, care nu au nimic mai mult decât hrana strict trebuitoare, că le mulţumesc toate Bisericile neamurilor? Ce au făcut atât de mult aceştia doi să fie de folos la atâtea Biserici? Ce fel de bogăţie prisositoare aveau? Ce stăpânire mare aveau, încât erau mai de vază [în ochii Apostolului] decât mai-marii şi bogaţii? De bună seamă că nu aveau mai multă bogăţie şi putere decât puternicii lumii. Dar ceea ce aveau mai mult decât toţi aceştia era nobilul imbold lăuntric şi un suflet pregătit să se avânte cu multă dăruire în primejdii. Pentru aceea s-au făcut binefăcători şi mântuitori [ai altora]. Căci cei bogaţi şi fricoşi nu pot să fie de folos Bisericilor pe cât sunt cei ce vieţuiesc în sărăcie şi sunt cu inimă mare.

Şi nimeni să nu socoată că ceea ce spun este ciudat; căci este adevărat. Şi aceasta se vădeşte din experienţa de zi cu zi. Fiindcă bogatul are multe prilejuri de a fi vătămat: se teme pentru case, pentru slugi, pentru pământuri, pentru bani, ca nu cumva cineva să-1 păgubească de ceva din acestea. Iar cel ce este stăpân peste multe se face rob la acele multe. Pe când cel sărac, fiind sprinten întru totul şi lepădând toate aceste pricini, leu este şi foc arzător, şi are un suflet nobil: şi, ridicându-se deasupra acestora, cu uşurinţă lucrează cu toate puterile sale ca să fie

de folos Bisericilor, chiar dacă, trebuind să mustre şi să certe, întâmpină mii de greutăţi pentru Hristos. Şi fiindcă o dată pentru totdeauna a trecut cu vederea viaţa de aici, pe toate cu inimă voioasă şi cu multă uşurinţă le face. Spune-mi, de ce anume s-ar putea teme? Nu cumva că se păgubeşte în avuţia lui? Nu poţi spune aşa ceva. Nu cumva că este izgonit din ţara lui? Dar orice oraş de sub cer este al lui. Nu cumva că cineva i-ar putea strica viaţa de huzur şi 1-ar despărţi de garda de corp? Dar el se bucură de toate acestea, căci îşi zice:Vieţuirea mea este în cer şi eu mă avânt către viaţa ce va să fie” şi chiar de este nevoit să-şi dea sufletul şi sângele, nu se dă înapoi. De aici urmează că unul ca acesta este mai puternic şi mai avut decât toţi stăpânitorii şi împăraţii şi gloatele.

Şi ca să vezi că nu e doar măgulire ceea ce am spus, ci acesta e adevărul, cei care nu au nimic, tocmai aceştia, mai cu seamă, pot să grăiască liberi de toate cele. Câţi bogaţi nu erau în vremea lui Irod, câţi puternici ai zilei? Dar cine a avut [curajul] să iasă în faţă şi să-1 certe pe tiran? Cine a apărat legile nedreptăţite ale lui Dumnezeu? Nici unul dintre cei avuţi. Ci săracul şi sărmanul; cel care nu avea nici măcar pat, nici masă, nici acoperiş: ţeanul pustiului. Numai el singur, şi cel dintâi, 1-a mustrat pe tiran, cu toată îndrăzneala, şi a dat pe faţă nunta lui adulteră. Şi, fiind toţi de faţă, a osândit-o pe cea care îl nedreptăţea pe Irod. Iar înaintea acestuia a fost marele Ilie, cel care nu avea nimic mai mult decât un cojoc, singurul care 1-a mustrat cu multă bărbăţie pe nelegiuitul şi necredinciosul Ahab. Căci nimic nu ne pregăteşte aşa de mult să grăim slobod şi nu ne înduplecă atâta să îndrăznim când sunt asupră-ne toate înfricoşările şi nu ne face aşa de nebiruiţi şi tari, precum a nu avea nimic al nostru şi a nu ne înconjura de vreun lucru.

Aşadar, dacă cineva vrea să aibă multă putere, să-şi atragă de partea lui sărăcia, să dispreţuiască viaţa de aici şi să socotească moartea un nimic. Acesta poate să fie de folos Bisericilor nu numai mai mult decât bogaţii şi demnitarii, ci chiar decât împăraţii. Căci împăraţii şi bogaţii toate câte le fac, le fac cu ajutorul banilor. Dar unul ca acesta, adeseori, împlineşte isprăvi multe şi mari, primejduindu-se şi dându-se la moarte. Şi pe cât sângele este mai de preţ decât orice aur, pe atât este mai bună jertfa acestuia decât a banilor.

5. La fel erau şi aceşti găzduitori ai lui Pavel, Priscilla şi Aquila. Nu aveau mai mult avut decât [necesarul] pentru a trăi, dar aveau o voinţă mai bogată decât orice avuţie, căci aşteptau în fiecare zi să se dea spre moarte şi trăiau în mijlocul măcelurilor, mărturisind în toată vremea [pe Hristos]. ***Pentru aceea înflorea credinţa noastră în acele vremi, pentru că ucenicii şi dascălii erau împreună legaţi unii de alţii [printr-un acelaşi duh de vieţuire].*** Şi nu numai despre acestea vorbeşte Pavel, ci şi despre multe altele. Căci, scriindu-le şi evreilor, şi

tesalonicenilor, şi galatenilor, dă mărturie tuturor de multele ispite ce au venit asupră-le, pe care le şi arată în epistole: că au fost alungaţi din patrie şi şi-au pierdut averile, ba s-au primejduit pe ei înşişi până la sânge. Şi întreaga lor viaţă pentru ei era o luptă, încât şi mădularele lor nu au pregetat să şi le taie pentru dascălii lor.

Galatenilor, de pildă, le scrie: ***„mărturisesc vouă că, dacă era cu putinţă, ochii i-aţi fi scos şi i-aţi fi dat pentru mine”*** (Gal 4, 15). Iar când 1-a primit pe Epafras, care a fost printre coloseni, zice: ***„A slăbit încât era să moară, dar 1-a miluit Dumnezeu nu numai pe el, ci şi pe mine, ca să nu am întristare peste întristare”*** (Filip 2, 27). Şi prin aceste cuvinte arată că cu adevărat 1-ar fi îndurerat moartea ucenicului. Iar virtutea ucenicului iarăşi o dezvăluie tuturor, zicând astfel: ***„S-a apropiat de moarte, punându-şi în primejdie viaţa, ca să plinească lipsa voastră în slujirea mea”*** (Flp 2, 30).
Cine este mai fericit decât aceia şi cine mai de plâns decât noi, de vreme ce ei şi-au pus şi sângele şi viaţa pentru dascălii lor, iar noi, adeseori, nici măcar o simplă vorbă nu îndrăznim să punem pentru părinţii noştri comuni, ci, auzind că sunt batjocoriţi şi grăiţi de rău – fie de ai noştri, fie de străini – nu le răspundem celor ce-i grăiesc astfel, nu-i oprim, nici nu-i mustrăm. Ba, mai mult, chiar noi înşine începem să-i vorbim de rău. Iar acum nu vede cineva atâtea zeflemele şi batjocoriri la adresa mai-marilor noştri din partea celor necredincioşi, câte vede din partea celor ce par a fi credincioşi şi care sunt împreună cu noi [la slujbe]. Şi ne mai întrebăm de unde este atâta uşurătate şi lipsă de evlavie, când ne purtăm cu atâta vrăjmăşie faţă de părinţii noştri.

Că nu este, nu este nimic care să poată prăpădi şi strica Biserica – ba, mai mult, nu se poate face acest lucru cu uşurinţă din afara [Bisericii] – decât a nu fi legaţi întreolaltă, cu multă străşnicie şi profunzime, ucenicii şi dascălii, părinţii şi fiii [duhovniceşti], mai-marii şi cei conduşi de ei. Şi e destul ca cineva să-1 grăiască de rău pe un [simplu] frate, ca să nu mai fie lăsat să citească dumnezeieştile Scripturi.

„Pentru ce iei în gura ta legământul Meu?” (Ps 49, 16), zice Dumnezeu. Iar după aceea, spunând şi pricina, adaugă: ***„Şezând, grăieşti împotriva fratelui tău”*** (Ps 49, 20). Iar tu, osândindu-1 pe părintele tău duhovnicesc, te socoteşti vrednic să te sui pe amvonul dinaintea uşilor sfinte? Cum va fi judecat [unul ca acesta]? Căci dacă cei care grăiesc de rău pe tată sau mamă se prăpădesc cu moarte, de ce pedeapsă nu va fi vrednic cel ce îndrăzneşte să-1 vorbească de rău pe cel care cu mult mai mult şi mai puternic decât acei născători trupeşti [îi este părinte]?

Şi nu te temi că se va căsca pământul şi vei pieri cu totul în el? Nici că fulger din cer vei atrage, care să-ţi ardă limba cea care osândeşte? Nu ai auzit ce a pătimit sora lui Moise când s-a împotrivit în cuvânt conducătorului, cum a devenit necurată şi a cuprins-o lepra şi a răbdat astfel cea mai de pe urmă necinste? Şi chiar rugându-se fratele ei pentru ea şi căzând el la picioarele lui Dumnezeu, nu a avut nici o iertare, ci a fost scoasă din locul acela sfânt. [Şi gândeşte-te] că doar ea a conlucrat la creşterea lui şi [a adus-o] pe mama lui să-i fie doică şi că a făcut toate ca să nu fie crescut dintru început, copilul Moise, de mână barbară; iar după acestea, şi mai mare peste femeile [evreilor] a fost, după cum Moise peste bărbaţi. Şi ca una ce a fost alături de el în toate acele lucruri înfricoşate, ba fiindu-i pe deasupra şi soră, nimic din toate acestea nu i-a folosit să scape de mânia lui Dumnezeu, pentru grăirea de rău [ce a făcut-o]. Şi nici chiar Moise, care a izbăvit prin rugăciune atâta popor de vina acelei negrăite nelegiuiri, nici măcar acesta nu a putut să mijlocească şi să ceară iertare pentru sora sa şi nu a fost în stare să facă milostiv pe Dumnezeu pentru ea. Ba a fost certat aspru.
Prin urmare, să învăţăm şi noi cât de mare năpastă este a grăi de rău pe cei ce conduc şi a judeca vieţuirea celorlalţi. Căci în acea Zi a Judecăţii, Dumnezeu ne va judeca cu amănunţime nu numai pentru cele pe care le-am păcătuit noi înşine, ci şi pentru judecăţile pe care le-am făcut faţă de alţii. Şi adeseori, dacă un păcat este uşor de felul lui, îl face mai greu şi de neiertat tocmai faptul că cel ce 1-a comis îl judecă pe altul.

Sunt neclare cele spuse? Să încerc să le fac mai pe înţeles. Să zicem că cineva a păcătuit. Iar apoi îl osândeşte foarte pe un altul, care a păcătuit în acelaşi fel. în Ziua Judecăţii nu-şi va atrage pedeapsa pe măsura păcatului săvârşit, ci dublă va fi aceasta sau triplă. Căci Dumnezeu îl va pedepsi nu numai că a păcătuit el, ci şi pentru că a osândit greu pe cel care a păcătuit la fel ca dânsul. Iar că acest lucru este adevărat, vă arăt din fapte întâmplate în trecut, ba, mai mult, ceea ce v-am spus va rezulta mai limpede din cele ce urmează. Fariseul, deşi nu a păcătuit cu nimic, ba trăia chiar în dreptate şi avea multe virtuţi, fiindcă 1-a osândit pe vameş că era răpitor şi lacom şi prea-nelegiuit, şi 1-a judecat aşa de tare, a primit o osândă mai mare decât a aceluia. Iar dacă acela, nepăcătuind defel, fiindcă a osândit cu un simplu cuvânt pe altul care a păcătuit şi i-a dat în vileag toate fărădelegile, şi-a atras atâta pedeapsă, noi, care păcătuim mult în fiecare zi, dacă vom judeca vieţuirea altora, nefiind aceia [vinovaţi] la arătare cu ceva, nici făcând ceva în văzul nostru, ia gândeşte-te câtă osândire ne vom atrage? Cum nu vom pierde orice iertare? ***„Căci cu judecata cu care veţi judeca, cu aceea veţi fi judecaţi”*** (Mt 7, 2).

6. Pentru aceea, vă pun înainte şi vă îndemn şi vă rog să ne depărtăm de acest rău obicei. Căci pe de-o parte nu vătămăm cu nimic pe preoţii care aud [că-i vorbim]

de rău, nu numai dacă sunt minciuni, ci chiar de ar fi adevărate (fiindcă şi fariseul nu 1-a rănit cu nimic pe vameş, ba i-a fost şi de folos, deşi adevărate erau cele spuse despre acela); iar pe de altă parte ne aruncăm pe noi înşine în cele mai cumplite rele. Căci şi fariseul, împotriva lui a folosit sabia şi, făcându-şi o rană de moarte, [singur] s-a îndepărtat. Prin urmare, ca să nu pătimim şi noi aceleaşi necazuri, să ne ţinem cu tărie înfrânarea limbii. Căci dacă grăindu-1 de rău pe un vameş oarecare, nu a scăpat [fariseul] de pedeapsă, noi, vorbindu-i de rău pe părinţii noştri [duhovniceşti], ce apărare vom mai avea. Dacă Maria numai o dată 1-a vorbit de rău pe fratele ei [Moise] şi a luat atâta pedeapsă, ce nădejde de mântuire mai avem când împroşcăm cu mii de batjocoriri, în fiecare zi, pe mai-marii noştri?

Să nu-mi spună cineva că acela era Moise. Căci voi putea să-i spun şi eu că aceea era Maria. Iar ca să afli cu limpezime că chiar dacă preoţii sunt vinovaţi, nici aşa nu-ţi este îngăduit să le judeci vieţuirea, ascultă, ce spune Hristos despre căpeteniile iudeilor: ***„Pe scaunul lui Moise au şezut cărturarii şi fariseii. Aşadar., toate câte vă spun vouă să le faceţi, faceţi-le. Dar după faptele lor să nu faceţi”*** (Mt 23, 2-3). Şi ce poate fi mai rău pentru aceia, că invidia lor i-a stricat pe ucenicii lor? Dar nici chiar aşa nu i-a coborât din vrednicia lor, nici nu i-a făcut dispreţuiţi în ochii celor cârmuiţi de ei. Ba, din contră. Căci dacă cei cârmuiţi ar fi primit această putere, pe toţi i-ar fi dat afară din preoţie şi i-ar fi coborât de la altar. Pentru aceea şi Pavel, ocărând pe arhiereul iudeilor şi zicându-i: ***„Te va bate Dumnezeu pe tine, perete văruit; tu şezi şi mă judeci”*** (Fapte 23, 3), când a auzit pe aceia că îi sar împotrivă, spunându-i „pe arhiereul lui Dumnezeu îl faci tu de ocară?”, voind să arate câtă cinste şi respect se cuvine a se da conducătorilor, a răspuns: ***„Nu am ştiut că era arhiereul lui Dumnezeu”.***

Pentru aceea şi David, prinzându-1 pe călcătorul de lege, Saul, care răsufla în juru-i moartea şi era vrednic [pentru aceasta] de mii de pedepse, nu numai că i-a cruţat viaţa, dar nici măcar cuvânt impovărător nu a suferit să spună către acela. Şi a zis şi pricina:(„***Pentru că era unsul Domnului***” Regi 24, 11). Şi nu numai din acestea, ci şi din altele se poate vedea cu prisosinţă că cel cârmuit trebuie să stea cu respect faţă de cele ale preoţilor. Căci, fiind adus odinioară chivotul Legii, unii dintre cei cârmuiţi, văzând că este gata să cadă, au sărit să-1 sprijine şi pe loc li s-a dat pedeapsa, căci au fost loviţi de Domnul şi au murit (II Regi 6, 6-7). Şi doară nu au făcut nimic care să nu fie la locul lui. Căci chivotul, urmând să se răstoarne, ei 1-au sprijinit să nu cadă.

Dar ca să afli hotărât vrednicia preoţilor şi că nu le este îngăduit ca cel aflat într-o stare mai mică şi care se află în tagma laicilor să îndrepteze cele preoţesti, i-a ucis

pe ei în mijlocul mulţimii. Şi aşa i-a înfricoşat mult de tot pe toţi ceilalţi şi i-a convins ca niciodată să nu se mai apropie de lucrurile afierosite preoţiei. Că dacă fiecare, pentru orice pricină, şi-ar băga nasul în cele ale preoţiei, ca să îndrepte relele ce se întâmplă, nici pricină nu ar primi îndreptare cândva şi nu am deosebi cu limpezime, nici cine cârmuieşte, nici cine este cârmuit, fiindcă toţi ar fi amestecaţi unii cu alţii.

Şi să nu socoată cineva despre mine că zic acestea ca să-i condemn pe preoţi (căci din pricina harului dumnezeiesc arată – şi voi ştiţi asta – multă îngăduinţă în toate şi nu dau niciodată nimănui vreo pricină de sminteală), ci le spun ca voi să aflaţi, că şi dacă aţi fi avut părinţi [duhovniceşti] perverşi şi dascăli cumpliţi, nici aşa nu v-ar fi fost fără de primejdie şi fără urmări să-i vorbiţi de rău şi să-i batjocoriţi.

Dacă despre părinţii trupeşti un înţelept zice: ***„Chiar dacă îi lipseşte priceperea are iertare. Căci ce le-ai dat tu asemenea cu ce ţi-au dat ei?”***, cu atât mai mult trebuie să păzim această lege faţă de cei duhovniceşti şi fiecare să se îngrijească de propria vieţuire, ca nu cumva să auzim în acea Zi a Judecăţii: ***„Făţarnicule, pentru ce vezi paiul în ochiul fratelui tău, iar bârna din ochiul tău nu o iei în seamă?”*** (Mt 7, 3).

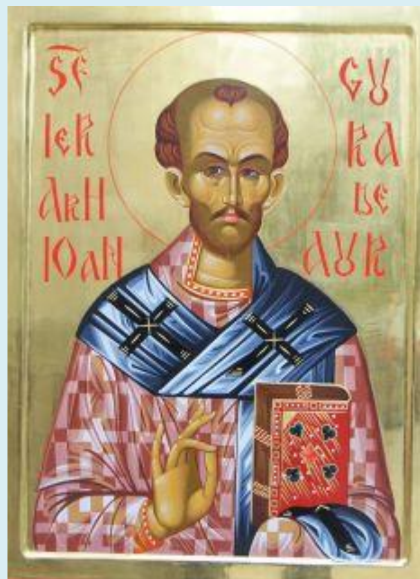
Căci faptă de făţarnici este ca în public, când toţi ne văd, să sărutăm mâinile preoţilor şi să ne atingem de genunchii lor, şi să-i rugăm să se roage pentru noi, şi când voim să ne botezăm să alergăm pe la uşile lor, iar acasă sau în piaţă, pe cei care ne-au pricinuit atâtea bunătăţi şi ne sunt slujitori, să-i împroşcăm cu mii de ocări ori să îngăduim ca alţii să-i batjocorească. Căci dacă, într-adevăr, părintele tău duhovnicesc este rău, cum socoţi că este vrednic de încredere şi slujitor al Tainelor acelora înfricoşate? Iar dacă ţi se pare că este vrednic slujitor al acelor Taine, pentru ce rabzi când alţii îl grăiesc de rău şi nu le stai împotrivă cu cuvântul, nici nu te doare, nici nu te macină înlăuntru blasfemiile lor? [Căci dacă le-ai răspunde la acuzaţii], ai lua multă răsplată de la Dumnezeu, şi chiar din partea celor ce osândesc ai primi laudă.

Şi chiar dacă ar fi răi de mii de ori, te vor lăuda întru totul şi vor accepta [ca un lucru bun] grija ta pentru părinţii [duhovniceşti]. [Iar dacă stăm] şi suferim ocările [împotriva preoţilor], toţi ne vor osândi, până şi cei care îi grăiesc de rău. Căci nimic nu distruge aşa de mult Biserica, decât această boală. Şi după cum un trup, dacă nu este susţinut cu multă vigoare de legăturile dintre mădulare, face viaţa de netrăit, tot aşa şi Biserica, dacă nu este susţinută prin legătura foarte puternică şi de nedesfăcut a dragostei, naşte mii de războaie într-însa şi sporeşte [asupra ei] mânia lui Dumnezeu şi devine pricină de multe ispite. Şi ca să nu se întâmple una ca

aceasta, nici să nu-L mâniem pe Dumnezeu, şi ca nu cumva să crească şi răutăţile noastre şi să ne agonisim pedeapsă fără iertare şi [astfel] să ne umplem viaţa de multe necazuri, ***să ne întoarcem limba către vorba bună şi să ne îngrijim în fiecare zi de viaţa noastră şi să nu ne mai îngăduim a judeca viaţa altora, ca şi cum am şti cu exactitate tainele lor, ci să ne judecăm păcatele noastre. Fiindcă aşa vom putea scăpa şi de focul gheenei.***

Căci după cum cei ce iscodesc relele altora nu şi le judecă pe ale lor, aşa şi cei care se tem să tragă cu ochiul la vieţuirea altora vor avea multă grijă de greşelile lor. Iar cei care vor cugeta mereu la răutăţile lor şi le vor osândi în fiecare zi, neîndreptăţindu-se pe ei înşişi, îl vor avea blând, în Ziua Judecăţii pe Judecător. Şi acest lucru 1-a spus lămurit Pavel: ***„Dacă ne-am judeca pe noi înşine, nu am mai fi judecaţi de Domnul”*** (I Cor 11, 31). ***Aşadar, ca să scăpăm de judecata aceea, să lăsăm toate ale celorlalţi şi să ne îngrijim de viaţa noastră; să pedepsim gândurile ce ne conving să păcătuim, să ne străpungem conştiinţa şi să ne cerem socoteală pentru cel înfăptuite de noi.*** Căci astfel vom putea şi să facem uşoară povara păcatelor noastre, şi să ne bucurăm de multă iertare, şi să petrecem viaţa aceasta cu bucurie, şi să avem parte de bunătăţile ce au să fie, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă, în vecii vecilor. Amin.

La cuvintele apostoleşti:„Din pricina desfrâului fiecare să-şi aibă nevasta lui”

1. Şi astăzi vreau să vă conduc la izvorul cel dulce, din care niciodată nu lipseşte dulceaţa. Căci aşa este felul vorbelor lui Pavel. Şi toţi câţi îşi umplu inimile din izvorul acesta vor grăi prin Duhul Sfânt. Şi mai dulce decât toată mierea este desfătarea dumnezeieştilor cuvinte. Şi acest lucru îl limpezeşte proorocul, când zice: ***„Cât de dulci sunt gâtlejului meu cuvintele Tale, mai mult decât mierea în gura mea”*** (Ps 118, 103). Şi nu numai decât mierea este mai dulce desfătarea dumnezeieştilor cuvinte, ci şi mai scumpă decât aurul şi decât orice piatră preţioasă şi mai curată decât tot argintul. ***„Cuvintele Domnului – zice – sunt cuvinte curate, argint lămurit în foc, curăţat de pământ, curăţat de şapte ori”*** (Ps 11, 6).

De aceea şi înţeleptul a zis: ***„Nu este bine să mănânci multă miere, dar e de trebuinţă să preţuieşti cuvintele slăvite”*** (Pilde 25, 27). Căci din aceea se naşte adesea şi boală pe care nu o aveam înainte, dar din acestea putem şi slăbiciunea pe care o avem să o tămăduim. Iar mierea îşi pierde dulceaţa prin digestie, dar dumnezeieştile cuvinte când sunt digerate, atunci şi sunt mai dulci şi mai folositoare, şi celor care le au şi la mulţi alţii. Şi cel ce se împărtăşeşte din belşug din bucatele de la masă, vomitând din această pricină, se face neplăcut tovarăşului său. Dar cel ce dă afară din învăţătura duhovnicească multă bună mireasmă dăruie celui de lângă sine.

Şi David, bucurându-se necontenit de un asemenea ospăţ, a zis: ***„Revărsat-a inima mea cuvânt bun”*** (Ps 44, 1). Căci se poate revărsa şi cuvânt rău. Şi după cum în cazul mâncării voma dată afară dă seama de felul bucatelor înfulecate, aşa-i şi cu

puterea cuvintelor: mulţi dintre oameni, cu ce fel de cuvinte se hrănesc, de acelaşi fel şi dau afară. Dacă mergi la teatru şi asculţi cântece desfrânate, întru totul astfel de cuvinte vei grăi către aproapele. Dacă vii la Biserică şi te vei împărtăşi de auziri duhovniceşti, asemenea îţi vor fi şi graiurile. De aceea şi proorocul a zis „revărsat-a inima mea cuvânt bun", arătându-ne hrana mesei de care pururea s-a împărtăşit.

Acestuia i-a crezut şi Pavel, şi îndemnând, zice: ***„Tot cuvântul stricat să nu iasă din gura voastră, ci dacă este vreunul bun"*** (Ef 5, 29). Care este cuvântul stricat? Dacă înveţi care este cel bun, atunci vei cunoaşte şi pe cel stricat. Căci spre a-1 deosebi de cel bun 1-a aşezat pe acesta. Iar care este cel bun nu te ruga să afli de la mine. Căci Pavel însuşi ne tâlcuieşte felul lui. ***Fiindcă după ce zice „dacă este vreunul bun", adaugă „spre zidirea Bisericii", arătând că acel cuvânt este bun care zideşte pe aproapele.*** Aşadar, după cum cuvântul ce zideşte este bun, aşa şi cel ce distruge este stricat şi rău. Acum, dar, şi tu, iubite, dacă ai ceva de acest fel să spui, care poate să facă mai bun pe cel ce ascultă, nu opri cuvântul la vremea potrivită. Dar dacă nu ai decât vorbe rele şi stricate, taci, ca să nu fii osândit pentru aproapele.

Căci acest cuvânt este stricat, neziditor pentru cel ce ascultă, şi nimicitor. Dacă cuvântul se îngrijeşte de virtute, adesea se ridică împotriva lâncezelii şi lipsei de minte, iar dacă nu se îngrijeşte de ea, mai delăsător îl face pe ascultător. Dacă îţi vine să zici oarecare cuvânt de ruşine care [stârneşte] râsete, taci. Căci şi acest cuvânt este stricat, pornind spre desfrânare şi pe cel ce grăieşte şi pe cel ce ascultă, aprinzând poftele rele ale amândurora.

După cum lemnele se fac focului materie şi hrană, aşa sunt şi vorbele pentru sfătuirile rele. De aceea nu trebuie deloc să grăim toate câte le avem în minte, ci să ne sârguim şi să scoatem din minte poftele rele şi tot gândul ruşinat. Şi dacă vreodată, uitând, primim gânduri murdare, nu cumva să le dăm afară prin limbă, ci să le înăbuşim prin tăcere. Căci şi sălbăticiunile şi şerpii, căzând în cursă, dacă află vreo cale de scăpare, când ies de acolo se fac mai sălbatici. Iar dacă rămân jos, fiind necontenit închişi din toate părţile, uşor se pot ucide şi pieri. Aşa e şi cu gândurile rele: dacă află vreo ieşire prin gura şi cuvintele noastre, aprind iar flacăra dinlăuntru. Dar dacă le ţărmurim cu tăcerea se fac mai neputincioase, şi, siluite ca de foamete prin tăcere, degrab pier din minte. Iar când pofteşti oarecare dorire neruşinată, nu grăi cuvântul de ruşine şi se va stinge şi pofta.

Dacă nu ai mintea curată, măcar ţine-ţi gura curată şi nu-ţi dezgoli în afară tulburarea, ca să nu vatămi şi pe altul şi pe tine. Căci multă pată aduce nu numai celor ce grăiesc, ci şi celor ce ascultă de la alţii cuvinte de ruşine. De aceea vă

îndemn şi vă sfătuiesc nu numai să nu vorbiţi unele ca acestea, ci să vă ţineţi de-o-parte şi de auzirea celor grăite de alţii şi să fiţi pironiţi pururea de legea dumnezeiască. Căci pe unul ca acesta şi proorocul îl fericeşte, când zice: ***„Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi în calea păcătoşilor nu a stat şi pe scaunul ciumaţilor nu a şezut, ci în legea Domnului e voia lui şi la legea lui va cugeta ziua şi noaptea”*** (Ps l, 1-2).

2. Chiar dacă şi în adunările cele din afară se poate spune ceva folositor, nevătămător [cuvânt], abia unul de se găseşte între cele multe spuse. Dar cu dumnezeieştile Scripturi este cu totul dimpotrivă. Căci nu se aude vreodată cuvânt rău, ci toate sunt spre mântuire şi pline de multă filosofie. Aşa sunt şi acestea: ***„Despre cele ce mi-aţi scris, bine este omului să nu se atingă de femeie. Dar din pricina desfrâului, fiecare să-şi aibă femeia sa, şi fiecare femeie bărbatul său”*** (I Cor 7, 1-2). Despre nuntă legiuieşte Pavel; şi nu se ruşinează, nici roşeşte. Ba, mai mult, este ceva firesc. Căci dacă Stăpânul lui a cinstit nunta şi nu S-a ruşinat, ci a împodobit-o şi cu prezenţa Lui şi cu daruri (şi daruri mai mari decât toţi a adus la nuntă, preschimbând firea apei în vin), cum să fi roşit robul să legiuiască despre nuntă? Căci nu e rea nunta, ci rău e adulterul, rău e desfrâul.

Nunta este leac ucigător pentru desfrânare. Prin urmare, să n-o necinstim prin alaiuri diavoleşti. Ci ceea ce au făcut cei din Cana Galileii să facă şi cei care acum îşi iau femei: să-L aibă pe Hristos în mijlocul lor. Şi cum se poate face aceasta? Prin preoţi! Căci zice: ***„Cel ce vă primeşte pe voi, pe Mine Mă primeşte”*** (Mt 10, 40). Dacă laşi deoparte pe diavol, cântecele desfrânate şi mişcările mlădioase, şi jucatul fără rânduială, şi vorbele de ruşine, şi alaiul diavolesc, şi zarva., şi râsul, şi toate celelalte lucruri necuviincioase şi îi aduci pe sfinţii robi ai lui Hristos, atunci şi Hristos, prin ei, cu adevărat va fi de faţă, dimpreună cu Mama şi cu fraţii Lui. Căci zice: ***„Cel ce face voia Tatălui Meu, acesta este fratele Meu şi sora Mea şi mama Mea”*** (Mt 12, 50).

Şi ştiu că anevoios lucru este pentru unii şi mi se pare că şi împovărător, când îndemn acestea şi tai vechiul obicei. Dar nu-mi pasă de aceasta. Căci nu mă rog să fiu plăcut înaintea voastră, ci să aveţi folos. Nu caut aplauzele voastre şi laudele, ci câştigul şi filosofia. Să nu-mi zică cineva că aşa-i datina. Dacă-i vorba să cutezi a păcătui, să nu-mi pomeneşti de datină! Ci, dacă sunt lucruri rele, chiar de este datină veche, leapădă-le. Iar dacă nu sunt rele, chiar de este ceva neobişnuit, adu-le şi îndătinează-le. Şi că necuviinţele ce se fac azi nu sunt datină veche, ci noi sunt, adu-ţi aminte cum a luat-o Isaac pe Rebeca şi Iacob pe Rahila. Că Scriptura a pomenit şi de nunţile lor, şi zice chiar şi cum miresele au fost duse în casele mirilor, dar nu pomeneşte de nici un lucru de acest fel. Ci au făcut ospăţ şi masă

mai strălucit decât se obişnuia şi au chemat la nuntă pe cei ce se cuvenea. Dar fluiere şi surle şi ţimbale şi dănţuiri venite din înfierbântarea vinului şi toate celelalte necuviinţe ce se petrec acum nu le-au primit.

Iar ai noştri dănţuiesc şi cântă cântări Afroditei, în care se vorbeşte de multe adultere, de stricări de nunţi, de fărădelegi, desfrânări şi împreunări nelegiuite, şi multe alte cântece pline de necuviinţă şi ruşine zic în acea zi şi, după ce că se îmbată şi sunt într-atâta necuviinţă, se ţin după mireasă, zicând cuvinte de ruşine în auzul tuturor.

Cum îi mai ceri întreagă înţelepciune, spune-mi, când tu o înveţi din chiar prima zi să aibă atâta lipsă de sfială şi faci ca înaintea privirilor ei să se întâmple şi să se spună lucruri pe care este oprit a le auzi şi sclavii cei mai de jos! Atâta vreme s-au ostenit tatăl şi mama ei s-o păzească fecioară, încât nici n-a vorbit, nici n-a auzit pe altcineva să spună asemenea vorbe. Şi după ce s-au îngrijit ei ca să fie ascunsă, şi să stea în gineceu, şi să fie păzită de străji, de uşi, de încuietori, să aibă la ceas de seară însoţitori, şi să nu i se arate nimic din aceste deşuchieri, şi încă de multe altele au avut grijă, tu vii acum şi într-o zi nimiceşti toate acelea, făcând-o să nu se sfiiască de tot acel necinstit alai şi vârându-i în suflet cuvinte stricate. Nu de aici se întâmplă după aceea toate relele? Nu de aici ies adulterele şi geloziile? Nu de aici dorinţa de a se lipsi de prunci şi văduviile şi lepădarea copiilor înainte de vreme?

Când chemi demonii prin cântece, când împlineşti pofta acelora prin cuvinte de ruşine, când aduci în casă mimi şi desfrânaţi şi tot teatrul, când umpli casa de desfrâu şi când pregăteşti ca acolo să prăznuiască toată ceata dracilor, spune-mi, ce lucru bun aştepţi mai departe? Pentru ce mai chemi şi pe preoţi, dacă în cele din urmă săvârşeşti unele ca acestea?

Vrei să-ţi arăt cinstire care aduce câştig? Cheamă cetele de săraci! Dar tu te ruşinezi cu totul şi roşeşti. Şi ce este mai rău decât această nebunie, că pe de-o parte tragi pe diavol în casă şi nu socoteşti că faci ceva de ruşine, iar pe de alta roşeşti dacă L-ai aduce pe Hristos! Căci după cum o dată cu intrarea săracilor vine de faţă şi Hristos, aşa, o dată cu desfrânaţii şi mimii care dănţuiesc acolo, prăznuieşte şi diavolul în mijlocul lor. Şi nu e nici câştig din acea cheltuială, ci se face şi multă vătămare. Dar din cheltuiala cu săracii pe dată iei multă plată, însă aşa ceva nu face nimeni în oraş. Dar sârguieşte-te să începi tu, şi să fii începătorul acestui bun obicei, ca, văzându-te, şi alţii să te urmeze. Dacă va râvni cineva [dintre voi], dacă va urma acest obicei, copiii şi urmaşii vor zice celor ce întreabă: Cutare a adus cel dintâi acest bun aşezământ. Căci dacă în întrecerile cele din afară, şi în ospeţe – în aceste lucruri fără de folos – cei care sunt premiaţi, de mulţi sunt

proslăviţi prin cântare, cu mult mai mult pentru slujba cea duhovnicească toţi vor aduce laude şi mulţumire celui care cel dintâi a adus această minunată începătură şi aceasta îi va fi lui şi cinste şi câştig. Şi chiar dacă acest lucru este făptuit şi de alţii, ţie, celui care 1-ai sădit cel dintâi, ţi se va aduce slavă pentru roadele acelora. Acest fapt deîndată te face şi tată, aceasta te face înainte-stătător al multor născuţi şi îţi vei ajunge bătrâneţile împreună cu aleasa ta. Căci după cum pe cei ce păcătuiesc degrab îi ia Dumnezeu, căci zice: „vor fi fiii voştri orfani şi femeile voastre văduve", aşa şi celor ce se încred întru toate în El le făgăduieşte că le va da şi bătrâneţe îmbelşugată şi toate bunătăţile dimpreună cu acestea.

3. Auzi-l şi pe Pavel, care zice la fel, că mulţimea păcatelor adesea cheamă moartea înainte de vreme. Căci zice: ***„pentru aceea sunt între voi slabi şi neputincioşi şi mulţi au adormit"*** (I Cor 11, 30). Iar că atunci când hrănim săracii nimic de acest fel nu lasă să cadă asupră-ne, ci, chiar de se întâmplă ceva ce nu ne-am aştepta, aceia aduc grabnică îndreptare, învaţă de la copila din Iope. Căci pe aceasta, pe când zăcea moartă, săracii hrăniţi [mai înainte de ea], stând împrejuru-i şi plângând, au sculat-o şi au adus-o iar la viaţă (Fapte 9, 36-42). Iată cu cât e mai de folos rugăciunea văduvelor şi a săracilor decât orice râsete şi dănţuiri. în acestea o singură zi ţine desfătarea, în celelalte neîncetat e câştigul. Gândeşte-te ce mare lucru este ca mireasa să intre în casa mirelui primind pe capul ei atâta noian de binecuvântări.

De câte cununi nu sunt mai scumpe acestea, de câtă avuţie nu sunt mai de folos! Pe când cele ce se fac acum la nunţi sunt cea mai mare nebunie şi sminteală. Căci dacă nici o pedepsire ori osândă nu pune cineva asupra celor care cu atâta necuviinţă fac unele ca acestea, gândeşte-te câtă pedepsire suferă cei care sunt loviţi cu atâtea ocări, în văzul şi auzul tuturor, de oameni beţi şi stricaţi la minte.

Căci săracii, [orice] primind, binecuvântează şi [pentru binefăcătorul lor] se roagă cu dinadinsul, [cerând] mii de bunătăţi. Dar aceia, după ce s-au îmbătat şi s-au îmbuibat, aduc asupra capului mirilor tot noroiul zeflemelelor, având unii cu alţii certuri diavoleşti. Şi ca nişte potrivnici strânşi laolaltă, aşa şi cei ce s-ar cuveni să-şi dea cinste unii altora, grăiesc ocări vrute şi nevrute despre miri, ca şi cum ar fi duşmani. Şi întărâtarea unora faţă de alţii, întru totul trecând hotarul, îl fac de ruşine pe mire dimpreună cu mireasa lui. Spune-mi, să mai căutăm altă dovadă că diavolii sunt cei ce mişcă sufletele acelora ca să facă şi să spună asemenea vorbe? Cine se va mai îndoi că diavolii sunt cei ce mişcă sufletele acelora ca să facă şi să zică toate acestea? De bună seamă că nimeni. Căci de acest fel şi sunt „darurile" diavolului: batjocoriri, beţii, ieşirea din minţi a sufletului.

Dacă ţi-ar spune cineva din superstiţie că a aduce pe săraci în locul acestora este semn de nenoroc, să înveţe şi aceasta că a nu hrăni săracii şi văduvele, ci afemeiaţii şi desfrânaţii, este un lucru cu totul [aducător] de necaz şi semn a mii de rele. Căci venind desfrânata la nuntă, din chiar acea zi şi dintre cei dragi, îl apucă pe mire şi îl face rob ei şi stinge flacăra pentru mireasa lui, şi îi răpeşte pe furiş bunăvoia faţă de aceea; şi dragostea mai înainte de a se aprinde o pierde şi aruncă seminţele adulterului.

Chiar dacă de nimic altceva, dar măcar de aceste lucruri ar trebui să se teamă părinţii, şi să oprească venirea cântăreţilor şi dansatorilor la nuntă. Căci nunta a fost rânduită nu ca să ne destrăbălăm, nici să ne desfrânăm, ci ca să dobândim întreaga înţelepciune. Auzi-1 pe Pavel, care zice: „din pricina desfrâului fiecare să-şi aibă femeia lui, şi fiecare femeie bărbatul ei”. ***Două sunt pricinile pentru care s-a rânduit nunta: să dobândim întreaga înţelepciune şi să devenim părinţi. Dintre acestea două, întâietate are întreaga înţelepciune.***

Când a intrat pofta [în fire], a venit şi nunta ca să taie lipsa de măsură şi să ne înduplece să avem o singură femeie. Căci naşterea de prunci nu o săvârşeşte deloc nunta, ci acel cuvânt al lui Dumnezeu: ***„creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul”*** (Facere l, 28). Şi dau mărturie de aceasta toţi câţi s-au împărtăşit de nuntă, dar nu au fost părinţi. Aşa încât aceasta este cea dintâi pricină, adică întreaga înţelepciune, şi mai ales acum, când toată lumea s-a umplut de neamul omenesc. Căci la început era dorire de copii fiindcă tot omul îşi lăsa prin ei urmaşi şi pomenire vieţii sale. Şi fiindcă nu era nicidecât nădejde de înviere, ci moartea stăpânea, iar după viaţa de aici cei ce se săvârşeau socoteau că pier cu totul, Dumnezeu a dat mângâierea cea din copii, ca ei să rămână chipuri însufleţite ale celor duşi, şi neamul nostru să dăinuie şi să se desăvârşească prin cei ce vin după, şi urmaşii acelora să fie cea mai mare mângâiere pentru cei ce i-au îngrijit.

Şi ca să vezi că pentru aceasta erau mai cu seamă copiii doriţi, ascultă de ce i se plânge femeia lui Iov după multele năpaste. ***„Iată – zice -, pierit-a pomenirea ta de pe pământ, fiii tăi şi fiicele tale”.*** Iar Saul zice către David: ***„Jură-mi-te că nu pierzi seminţia mea şi numele meu după ce mă voi duce”*** (I Reg 24, 22).

Acum însă, de vreme ce învierea stă la uşi şi moartea nu mai are cuvânt, ci suntem pe drum către cealaltă viaţă, mai bună decât cea de faţă, de prisos este râvna pentru acestea. Căci dacă pofteşti copii, mult mai buni şi spre mai multă mângâiere poţi să-i capeţi acum, când sunt dureri duhovniceşti şi naştere mai uşoară şi îngrijitori de bătrâni mai buni, încât una este pricina nunţii, să nu desfrânezi, şi de aceea s-a şi rânduit acest leac. Iar dacă şi după nuntă petreci în desfrâu, degeaba te-ai însoţit, de

prisos şi în zadar. Ba, mai mult, nu numai în zadar, ci şi spre vătămare. Că nu este acelaşi lucru ca, neavând femeie, să desfrânezi, iar după nuntă să faci la fel. Nici desfrânare nu mai este după, un asemenea lucru, ci adulter. Şi chiar dacă ciudat ţi se pare ceea ce am spus, e adevărat.

4. Ştim că mulţi socotesc că este adulter numai când cineva strică o femeie măritată. Dar eu spun că este adulter şi dacă cel ce are femeie se poartă netrebnic şi neînfrânat fie cu o desfrânată de obşte, fie cu o slujnică, fie cu orice altă femeie care nu are bărbat. Căci vina adulterului nu este doar a celor cu care se păcătuieşte, ci şi a celor care păcătuiesc.

Şi să nu-mi spui acum de legile cele din afară, care pe femeile adultere le trag la tribunal şi le cer socoteală, iar pe bărbaţii care au şi femei şi se strică şi cu slujnicele, nu îi osândesc. Că eu îţi voi citi legea lui Dumnezeu, care se împotriveşte atât bărbatului, cât şi femeii şi spune că acest lucru este adulter. Căci zicând: ***„şi fiecare femeie să aibă bărbatul ei”***, adaugă: ***„bărbatul să-i dea femeii bunăvoirea datorată”*** (I Cor 7, 3). ***Oare ce a vrut să arate când a zis aceasta? Să-i dea mulţime de bani, să-i facă daruri multe şi haine scumpe, ori masă îmbelşugată, ori ieşiri strălucite, ori multă slujire a robilor? De ce fel de bunăvoire vorbeşte, căci şi acestea toate, [acum înşiruite], se cheamă tot bunăvoire! De nimic de acest fel nu vorbesc, zice, ci de întreaga înţelepciune şi de respect. Trupul bărbatului nu mai este al bărbatului, ci al femeii. Să păzească, aşadar, ce-i al ei întreg şi să nu-1 împuţineze nici să-1 prăpădească.*** Căci şi între slugi acela se cheamă binevoitor care, luând în primire bunurile stăpânului, nu prăpădeşte nici unul dintre ele. Deci, fiindcă trupul bărbatului este avuţia femeii, binevoitor să se arate bărbatul faţă de cea care i-a fost dată să-i stea alături. Căci aceasta a zis, când a spus: „să-i dea bunăvoirea”.

Şi apoi adaugă: ***„Femeia nu are stăpânie peste trupul său, ci bărbatul. Asemenea şi bărbatul nu are stăpânie peste trupul său, ci femeia”.*** Când vezi vreo desfrânată amăgind, uneltind împotrivă, cătând la trupul tău, spune-i: *„Nu este al meu trupul, ci al femeii mele. Nu îndrăznesc să-1 folosesc rău, nici să-1 dau altei femei”*. La fel să facă şi femeia.

Mare este aici egalitatea cinstei, deşi în alte cele Pavel dă mai multă întâietate bărbatului, zicând: ***„şi voi să fiţi ca unul singur, ca fiecare aşa să-şi iubească femeia, ca pe sine însuşi, iar femeia să se teamă de bărbat”*** (Ef 5, 33); şi: ***„bărbatul este capul femeii”*** (Ef 5, 23), şi: ***„datoare este femeia să se supună bărbatului”*** (Ef 5, 22), iar în legământul cel vechi: ***„către bărbatul tău te vei întoarce şi el va fi domnul tău”*** (Facere 3, 16).

Cum de aici a pus egalitate între robie şi stăpânie? Căci zicând: ***„Femeia nu are stăpânie peste trupul ei, ci bărbatul. Asemenea şi bărbatul nu are stăpânie asupra trupului său, ci femeia”*** (I Cor 7, 4), a pus adevărata egalitate între ei. Şi după cum acela este stăpânul trupului ei, aşa şi ea este stăpâna trupului aceluia. ***Pentru ce le-a dat aceeaşi cinste? Oare nu era şi aici trebuincioasă întâietatea? Când e vorba de întreaga înţelepciune şi de respect, nimic nu are bărbatul mai mult decât femeia, ci se ceartă asemenea femeii de către legile despre stricarea nunţii.*** Şi e firesc. Căci nu de aceea a venit femeia la tine, şi a lăsat tată şi mamă şi toată casa ei, ca să fie umilită, ca să treci peste ea pentru o slujnică de doi bani, ca să-i faci mii de necazuri. Ai luat-o ca însoţitoare la drum, ca părtaşă vieţuirii tale, liberă şi de aceeaşi cinste cu tine. Cum nu este nebunie să primeşti darul ei de nuntă, să arăţi toată bunăvoirea faţă de el şi nimic să nu împuţinezi din acesta, iar ceea ce este mai de preţ decât orice dar de nuntă – întreaga înţelepciune şi respectul şi trupul tău, care este avuţia aceleia – să le strici şi să le pângăreşti?

Dacă împuţinezi zestrea, dai socoteală socrului. Dacă strici întreaga înţelepciune, vei da socoteală lui Dumnezeu, Cel Ce a rânduit nunta şi ţi-a dat în grijă femeia. Şi că-i adevărat acest lucru, ascultă-1 pe Pavel ce zice despre adulteri: ***„Cel ce se leapădă, nu de om se leapădă, ci de Dumnezeu, Care v-a dat Duhul Sfânt”*** (I Ţes 4, 8). Uită-te, prin câte vorbe ţi-a arătat cuvântul că adulter este nu numai a strica o femeie măritată, ci şi când cel însurat are parte cu o desfrânată. Căci după cum zicem că o femeie măritată este adulteră când păcătuieşte cu vreo slugă ori cu oricine altcineva, aşa ar trebui să spunem şi că adulter este bărbatul care, având femeie, se destrăbălează fie cu slujnice, fie cu vreo desfrânată de obşte.

Prin urmare, să nu fim fără de grijă pentru mântuirea noastră, nici să-i întindem mai dinainte diavolului sufletul nostru prin acest păcat. Căci de aici ies mii de răzmeriţe în case, mii de certuri. De aici se duc pe nesimţite cele ale dragostei adevărate [ayajir)] şi se răpeşte puţin câte puţin bunăvoirea [unuia faţă de altul]. Căci precum nu este cu putinţă ca bărbatul întreg la minte să-şi treacă cu vederea femeia, nici cândva să o dispreţuiască, aşa nu este cu putinţă ca bărbatul destrăbălat si nestăpânit să-şi iubească femeia, chiar dacă ar fi mai frumoasă decât toate. ***Căci dragostea cea adevărată se naşte din întreaga înţelepciune, iar din această dragoste vin mii de bunătăţi.***

Ca pe nişte pietre socoteşte-le pe celelalte femei, ştiind bine că după ce te-ai căsătorit, chiar numai să priveşti cu ochi neînfrânaţi altă femeie – măritată sau nu -, te faci vinovat de osânda adulterului. Repetă-ţi aceste cuvinte în fiecare zi. Şi de vezi că se ridică în tine pofta către altă femeie, şi de aici soţia ta îţi pare că nu te mai desfată, intră în cămara ta, şi deschizând Scriptura şi luându-1 pe Pavel

mijlocitor, şi cugetând adânc şi neîncetat la aceste cuvinte, stinge văpaia. Şi aşa femeia ta îţi va fi şi mai dorită, nici o poftă nemaitrăgând pe furiş bunăvoirea ta faţă de ea. Şi nu numai că femeia îţi va fi mai dorită, ci şi tu vei ajunge mult mai venerabil şi mai liber. Căci nu este, nu este nimic mai de ruşine decât un om desfrânându-se după căsătorie. Căci nu numai pe socru şi pe prieteni, şi pe cei dragi, ci şi pe slugi le face să roşească. Şi acest lucru nu este singurul înfricoşător, ci şi că o va privi pe propria soţie mai cumplită decât orice înlănţuire şi, cătând la cea care 1-a aprins, necontenit va avea în închipuirile sale acea desfrânată.

5. Vrei să vezi în amănunt cât este de înfricoşător? Gândeşte-te ce fel de viaţă duc aceia care îşi bănuiesc femeile: fără gust le este hrana, fără saţ apa. Masa le pare plină de otrăvuri vătămătoare şi, ca de pierzanie, aşa fug de casă, [părându-li-se] plină de mii de răutăţi. Nu mai au somn, nici noapte îmbucurată, nici părtăşie cu prietenii, nici măcar cu razele soarelui. Ci socotesc că sunt împovăraţi până şi de lumina acestuia. Şi acestea se întâmplă nu numai când o văd în adulter, ci şi când doar o bănuiesc.

Gândeşte-te că acestea le pătimeşte şi femeia când aude de la altul sau când bănuieşte că te-ai dat unei desfrânate. Cugetând acestea, fugi nu numai de adulter, ci şi de a-i da bănuieli soţiei. Iar dacă te bănuieşte pe nedrept, tămăduieşte-o şi dă-i iarăşi încrederea în tine. Căci nu din duşmănie ori nebunie, din grijă face ea aceasta, şi din teama multă pentru propria avere. Căci avere a ei este, după cum am şi spus, trupul tău, şi încă avere mai de preţ decât toate. Nu o nedreptăţi în cele mai mari lucruri, nici nu-i da prilej de rănire. Dacă pe ea o dispreţuieşti, măcar teme-te de Dumnezeu, răzbunătorul unor asemenea fapte, Cel ce pierde cu pedepse de nesuferit astfel de păcate. Căci celor ce îndrăznesc unele ca acestea, le zice: ***„viermele nu încetează şi focul nu se stinge”*** (Mc 9, 48). Dacă nu te muşcă cu putere cele din veacul viitor, să te înfricoşeze cele de aici.

Mulţi dintre cei ce iau aminte la desfrânate cumplit sunt pierduţi şi aici, răbdând vicleniile desfrânatelor. Căci acelea sunt geloase pe consoarta lui şi îl rup de apropiata sa şi îl înlănţuie cu totul prin dragostea [epcoq] lor. Şi fac farmece şi întrebuinţează filtre şi urzesc multe descântece. Şi aşa, îl aruncă într-o slăbiciune cumplită şi îl predau stricăciunii şi unei epuizări totale, şi mai aduc asupra-i mii de alte rele, ca să-1 piardă din viaţa aceasta. Dacă nu te temi de gheenă, omule, teme-te de vrăjitoriile lor.

Când prin această destrăbălare te faci gol de prieteşugul lui Dumnezeu şi te despoi de ajutorul cel de sus şi fără nici o teamă te ia în primire desfrânata şi îşi cheamă dracii şi coase plăcuţe de metal şi face sfătuiri potrivnice şi, [prin acestea], cu

multă uşurinţă îţi îngrădeşte mântuirea. Şi te face de ocară şi de râs înaintea tuturor locuitorilor cetăţii, încât nici de milă nu mai ai parte pătimind aceste rele. Pe lângă acestea, mai pune şi paguba bunurilor, bănuielile de fiecare zi, înfumurarea, ieşirea din minţi, păcatul ce se abate din partea desfrânatelor asupra celor fără de minte, care [toate] sunt mai amare decât mii de morţi.

Şi nu te-ai dăruit femeii tale, care, adesea, nici măcar un cuvânt greu nu ţi-a zis, iar desfrânatei, care te loveşte, te închini. Şi nu ţi-e ruşine, nici nu roşeşti, nici nu te rogi să te mai ţină pământul. Cum mai poţi să intri în Biserică şi să-ţi tinzi mâinile la cer? Cu ce gură îl chemi pe Dumnezeu? Cu cea cu care ai sărutat-o pe desfrânată? Şi nu te înspăimânţi, nici nu te înfricoşezi, spune-mi, că un fulger venit de sus îţi va aprinde neruşinatul cap? Chiar dacă te ascunzi de femeia-ţi pe care o nedreptăţeşti, de ochiul cel neadormit nu te poţi ascunde cândva. Fiindcă şi adulterului acela care zice: „întuneric am împrejurul meu şi ziduri, pentru ce să mă tem”, înţeleptul îi răspunde: ***„Că ochii Domnului sunt de mii de ori mai strălucitori decât soarele, privind la faptele oamenilor”.***

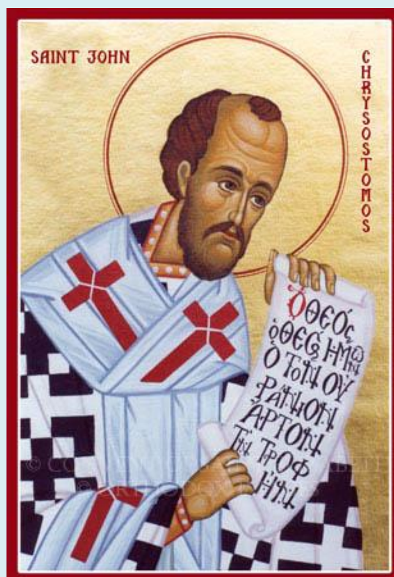
De aceea şi Pavel despre toate a vorbit: ***„Fiecare să aibă femeia lui şi fiecare femeie bărbatul ei. Femeii să-i dea bărbatul bunăvoirea datorată, asemenea şi femeia bărbatului”*** (I Cor 7, 3). Miere iese din buzele femeii desfrânate, care pentru o vreme îţi va îndulci gâtlejul, dar mai apoi, mai amară decât fierea o vei afla şi mai spintecătoare decât sabia cu două tăişuri. Venin are sărutarea desfrânatei, venin ascuns şi dosit. Pentru ce te repezi după plăcerea care te face de ocară, care odrăsleşte pierzania, care aduce rană fără de vindecare, când poţi să te bucuri şi să nu pătimeşti nimic înfricoşător? Căci împreună cu femeia ta liberă ai şi plăcere, şi siguranţă, şi îngăduinţă, şi cinste, şi frumuseţe, şi conştiinţă bună. Acolo însă e multă amăreală, multă vătămare, osândă necurmată. Căci şi dacă nimeni dintre oameni nu te vede, conştiinţa nu încetează vreodată să te osândească. Ci oriunde te vei duce, acest judecător te va urma, osândindu-te şi urlând lucruri mari împotrivă-ţi.

Dacă cineva este mai plecat spre plăcere, mai abitir să fugă de vorbirea împreună cu desfrânatele. Căci nimic nu este mai amar decât acest obicei, nimic mai neplăcut decât întâlnirea cu ele şi nici o abatere mai pângăritoare. Căprioara iubirii şi puiul bucuriilor tale să vorbească [tainic] cu tine. Izvorul apei tale să fie numai al tău (Pilde 5, 15-18). Având izvor de apă curată, pentru ce alergi la băltoaca plină de mocirlă, plină de putoarea gheenei? Ce iertare, ce apărare vei mai avea înaintea pedepsei negrăite? Căci dacă cei ce înainte de nuntă, luând aminte la desfrâu, se pedepsesc şi dau socoteală, după cum a dat şi acela îmbrăcat cu haine murdare (Mt 22, 11-13), cu cât mai mult cei care s-au căsătorit? Căci de două ori, ba de trei, sunt

vinovaţi. Că bucurându-se de mângâiere, au sărit în destrăbălarea aceea şi acest lucru nu este numai desfrâu, ci şi adulter, care este mai cumplit decât orice păcat. Acestea repetându-vi-le şi vouă înşivă şi femeilor voastre, aşa să le şi împlinim!

De aceea, la acestea îmi şi întrerup cuvintele: „Din pricina desfrânării, fiecare să-şi aibă femeia lui şi fiecare femeie bărbatul ei. Femeii să-i dea bărbatul bunăvoirea datorată, asemenea şi femeia bărbatului. Femeia nu are stăpânie peste trupul ei, ci bărbatul. Asemenea şi bărbatul nu are stăpânie peste trupul lui, ci femeia". Cu multă scumpătate păzind aceste cuvinte, şi în piaţă şi acasă, şi ziua şi seara, şi la masă şi în patul conjugal, şi în tot locul, şi noi să le cugetăm îndelung, să le deprindem şi pe femeile noastre, şi să le grăiască spre noi, şi să le audă de la noi ca, petrecând cu întreagă înţelepciune viaţa aceasta, să avem parte şi de Împărăţia Cerurilor, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care Tatălui, împreună şi Duhului Sfânt, slavă în vecii vecilor. Amin.

Femeia este legată prin Lege câtă vreme îi trăieşte bărbatul

„Femeia este legată prin Lege câtă vreme îi trăieşte bărbatul; iar dacă moare, liberă este, dacă vrea, să se mărite, numai întru Domnul. Mai fericită este însă dacă rămâne aşa”

1. Despre nuntă a rânduit alaltăieri fericitul Pavel; şi despre îndreptările referitoare la ea aşa le-a scris corintenilor: ***„Cât despre cele ce mi-aţi scris, bine este bărbatului să nu se atingă de femeie. Dar din pricina desfrâului, fiecare să-şi aibă femeia lui şi fiecare femeie bărbatul ei”*** (I Cor 7, 1-2). Pentru aceea, să ne cheltuim şi noi toată convorbirea cu aceste cuvinte.

Prin urmare, e de trebuinţă şi astăzi să vă vorbim iarăşi despre aceeaşi pricină, fiindcă şi azi acelaşi Pavel grăieşte despre aceleaşi lucruri. Căci numai ce 1-aţi auzit strigând şi zicând: ***„Femeia este legată prin Lege câtă vreme îi trăieşte bărbatul, iar dacă adoarme, liberă este dacă vrea, să se mărite, numai întru Domnul. Mai fericită este însă dacă rămâne aşa, după gândul meu. Şi cred că şi eu am Duhul lui Dumnezeu”*** (I Cor 7, 39-40).

Să-1 însoţim, dar, şi azi şi să vorbim despre această pricină. Căci urmându-1 pe Pavel, prin el îl vom urma întru totul pe Hristos, căci şi el a scris acestea nu urmând sieşi, ci Aceluia. Fiindcă nu e lucru de şagă să poţi trăi bine căsătoria, căci ea se face prilej de mii de răutăţi pentru cei ce nu o trăiesc cum trebuie. Căci după cum femeia poate fi ajutor, aşa se poate face adesea şi potrivnică sfătuitoare. Aşadar, după cum liman poate fi nunta, tot aşa şi scufundare, nu prin firea ei, ci din

pricina voii libere a celor ce rău o trăiesc. Căci cel ce o trăieşte după legile potrivite ei află în soţia şi în căminul său mângâiere şi [puterea] de a se rupe de toate răutăţile de zi cu zi. Dar cel ce nu o ia în serios, ci ca un lucru oarecare, chiar dacă se va bucura de linişte în afara căminului, când vine acasă va vedea stânci ascuţite ce [ascund pierzania]. Aşadar, fiindcă primejdia nu ne vine de la cele ce ni se întâmplă [în afară], este de trebuinţă să avem multă luare-aminte la cele spuse şi să ne ducem căsnicia după legiuirile lui Pavel. Ba, mai mult, să facem aceasta după legile lui Hristos. Ştiu că multora li se pare nou şi nemai auzit ceea ce spun. Dar tocmai pentru aceasta nu voi tăcea, ci, citindu-vă cea dintâi legiuire, voi încerca să dezleg păruta nepotriveală.

Care este, aşadar, legiuirea pe care ne-a dat-o Pavel? „Femeia – zice – este legată prin Lege"; prin urmare, nu trebuie să se despartă cât timp trăieşte bărbatul. Nici să nu meargă la alt bărbat, nici să se unească prin o a doua nuntă. Ia vezi cu câtă precizie s-a folosit de cuvinte! Căci nu a zis „să trăiască împreună cu bărbatul" cât timp e viu, ci „femeia e legată prin Lege" câtă vreme trăieşte bărbatul ei ; încât, chiar dacă îi dă carte de despărţire, chiar dacă părăseşte căminul, chiar dacă pleacă la altul, legată fiind prin Lege, adulteră se face una ca aceasta. Dacă bărbatul vrea să se descotorosească de femeie, ori femeia vrea să-1 lase pe bărbat, să-şi aducă aminte de cuvintele acestea şi să cugete că Pavel stă de faţă şi o prigoneşte, strigând: „femeia este legată prin Lege" . Căci, după cum robii fugari, chiar dacă părăsesc casa stăpânului, sunt împiedicaţi de lanţuri, aşa şi femeia, chiar dacă îl lasă pe bărbat, are legea împotrivindu-se ei asemenea unui lanţ, osândind-o şi pe adulteră şi pe cei care o primesc. Cât timp mai este bărbatul, adulter se cheamă acest lucru. Şi tot cel ce se însoară cu cea fugită săvârşeşte adulter. Şi doar atunci – zice [Pavel] – îi este cu putinţă să se mărite a doua oară, când se dezleagă de lanţ, când se sfârşeşte bărbatul.

Arătând aceasta, nu a adăugat că „dacă se săvârşeşte" bărbatul ei este liberă să se mărite cu cine vrea, ci „dacă adoarme", mângâind-o pe văduvă şi înduplecând-o să rămână [credincioasă] celui dintâi şi să nu-şi ia al doilea mire. Nu a murit bărbatul tău, ci doarme! Cine oare îl părăseşte pe cel ce doarme? De aceea zice: „dacă a adormit, liberă este să se mărite cu cine vrea". Nu zice [poruncitor]: „să se mărite", ca să nu i se pară că o împinge şi o sileşte. Nici nu a oprit-o pe cea care voieşte să se împărtăşească de o a doua nuntă, nici nu a îndemnat-o pe cea care nu vrea, ci le-a făcut cunoscut că „liberă este să se mărite cu care vrea".

Zicând că este liberă, după ce-i moare bărbatul, a arătat că înainte de aceasta era roabă, fiindcă acela trăia. Roabă fiind şi supusă legii, chiar dacă ar primi mii de cărţi de despăţire, este înlănţuită de legea adulterului. Slugilor nu le este cu putinţă

să-şi schimbe stăpânii dacă aceştia trăiesc. Nici femeii să-şi schimbe bărbatul câtă vreme trăieşte. Căci acest lucru este adulter. Nu-mi zice de legile cele din afară, care poruncesc să-i dai carte de despărţire şi să te rupi de ea. Căci nu după aceste legi te va judeca Dumnezeu în acea zi [a Judecăţii], ci după cele pe care însuşi le-a pus. Ba şi legile cele din afară nu rânduiesc aceasta pur şi simplu, nici fără socoteală, ci şi acestea pedepsesc fapta, încât şi din aceasta se arată că nu se complac cu acest păcat: doar simpla pricină de despărţire, fără implicare de bunuri, o resping. Şi chiar dacă ar fi [bunuri la mijloc] ca motiv de despărţire, pedepsesc fapta prin păgubire adusă averii [bărbatului]. Aşadar, nici [legile statului] nu au lăudat pe cei ce fac aceasta.

2. Dar atunci cu Moise [cum rămâne]? Şi acela a făcut acest lucru din aceeaşi pricină. Tu însă ascultă-L pe Hristos Care zice: ***„Dacă nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor”*** (Mt 5, 20). Auzi-L iarăşi când zice: ***„Cel ce se desparte de femeia lui în afară de motiv de desfrânare face adulter, iar cel care se însoară cu cea lăsată face adulter”*** (Mt 5, 32).

Pentru aceasta a venit Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, pentru aceasta a luat chip de rob, pentru aceasta Şi-a vărsat preascumpul sânge, a pierdut moartea, a stins păcatul, ne-a dat cu îmbelşugare harul Duhului Sfânt, ca să te aducă pe tine la o mai mare filosofie.

Sau altfel: nici Moise nu a legiuit aceasta fără să se gândească, ci silit fiind să se coboare la slăbiciunea celor cărora le dădea legi. Căci aceia erau gata să ucidă şi îşi umpleau casele de sângele celor de un neam cu ei şi nu erau cumpătaţi nici cu femeile lor, nici cu cele străine. Ca să nu-şi ucidă în casă femeile, pe care le-ar fi ţinut fără plăcere, a poruncit să le lepede, mai mare fiind răul de a omori şi grabnica pornire spre ucidere. Şi că unii erau ucigaşi şi pângăritori, ascultă pe profeţii care zic: „Aceştia sunt cei ce zidesc Sionul prin sânge şi Ierusalimul prin nedreptăţi”; şi iarăşi: „Amestecă sângele cu sânge”; şi iar: „Mâinile lor sunt pline de sânge”. Iar că înnebuniseră nu doar împotriva femeilor lor, ci şi împotriva altora, şi aceasta lămurit arătând-o proorocul, a zis: ***„Şi au jertfit pe fiii lor şi pe fiicele lor demonilor”*** (Ps 105, 37). Cei ce nu s-au potolit faţă de copiii lor nu s-au potolit nici faţă de femei. Şi ca să nu se întâmple aceasta, le-a îngăduit să se despartă.

De aceea şi Hristos, luându-Se la întrebări cu iudeii, aceştia I-au zis: ***„Cum dar Moise a îngăduit să i se dea [femeii] carte de despăţire?”***61 (Mt 19, 7). Arătând că [Moise] nu a scris acestea legiuind împotriva Sa, aşa le zice: ***„Moise din pricina***

inimii voastre împietrite a scris, dintru început însă nu a fost aşa. Ci Cel ce i-a făcut, dintru început i-a făcut bărbat şi femeie” (Mt 19, 8). Dacă era bun acest lucru nu făcea un bărbat şi o femeie, ci un bărbat şi două femei, încât acela, dacă voia, pe una să o lepede şi pe cealaltă să o ia. Chiar prin modul plăsmuirii lor a introdus legea pe care Eu o scriu acum. Care anume? Femeia hărăzită dintru început, pe aceasta s-o ţină pururea. Această lege era mai veche decât aceea, pe cât era Adam faţă de Moise. Prin urmare, eu nu fac acum ceva nou, nici nu introduc învăţături străine, ci [învăţ] pe acelea mai bătrâne şi mai vechi decât Moise.

Vrednic este să ascultăm însăşi legea lui Moise: ***„Dacă cineva îşi ia femeie – zice – şi trăieşte împreună cu ea şi se va întâmpla că ea nu va găsi har înaintea lui, iar el va găsi în ea lucru necuviincios, îi va scrie carte de despăţire şi i-o va da în mâinile ei”*** (Deut 24, 1). Vezi? Nu a zis poruncitor „să-i scrie” şi „să-i dea”, ci „îi va scrie carte de despărţire şi i-o va da în mâinile ei”. Mare e deosebirea între una şi alta! Căci a zice „să-i scrie” şi „să-i dea” este a celui ce porunceşte şi dă ordine. Dar a zice „îi va scrie carte de despărţire şi i-o va da în mâinile ei” este a unuia ce vesteşte ce să facă, nu a unuia ce legiuieşte de la sine.

„Dacă cineva – zice – dă afară pe femeie şi o trimite din casa lui şi, plecând, ea se duce la alt bărbat şi o va urî pe ea şi al doilea bărbat şi-i va scrie carte de despărţire şi i-o va da în mâinile ei şi o va scoate din casa lui, dacă nu moare acest bărbat care a luat-o de femeie, nu poate bărbatul cel dintâi, după ce a trimis-o de la el, dacă se întoarce, să o primească iar ca femeie a sa” (Deut 24, 2-4). Apoi, arătându-le că nu este de laudă o astfel de faptă, nici nuntă nu a socotit-o că este, ci s-a coborât din pricina slăbiciunii lor şi a zis: „Nu poate bărbatul cel dintâi să o ia de nevastă”. Şi a adăugat : „după ce a fost pângărită”, punând în lumină prin aceste cuvinte că a doua nuntă, câtă vreme trăieşte primul bărbat, este mai mult spurcăciune decât nuntă. De aceea nu a zis „după ce ea s-a căsătorit”. Vezi că grăieşte în acord cu Hristos? Apoi a spus şi pricina: „căci urâciune este înaintea lui Dumnezeu”.

Aşa a spus Moise. Dar proorocul Maleahi a arătat mult mai limpede decât Moise acelaşi lucru. Ba nu Maleahi, ci Dumnezeu prin Maleahi, aşa zice: ***„Se cuvine să privesc la jertfa voastră sau să primesc dar din mâinile voastre”?*** Iar apoi: ***„Pentru ce lepezi femeia din tinereţea ta”?*** (Mal 2, 13-14) Arătând cât de mare rău este şi nevrând să-i dea vreo iertare celui ce face aceasta, sporeşte osânda prin cele ce urmează, zicând astfel: ***„Şi ea este părtaşa ta şi femeia legământului tău şi roadă duhului tău şi nu altul a făcut-o”.*** Vezi câte îndreptăţiri îi dă? Mai întâi vârsta: „femeia tinereţii tale”. Apoi legătura de nedesfăcut: „şi ea este părtaşa ta”. Apoi felul cum a plăsmuit-o: „roadă duhului tău”.

3. Şi pe lângă toate acestea, ceea ce şi este mai mare decât toate acestea e vrednicia Făcătorului. Căci asta înseamnă: „nu altul a făcut-o". Nu poţi să spui – zice – că pe tine te-a făcut Dumnezeu şi pe aceea nu Dumnezeu, ci altul mai mic decât Acela. Ci Unul şi Acelaşi v-a adus pe amândoi la fiinţă, încât chiar dacă pentru altceva nu, măcar pentru acest lucru sfieşte-te şi păstrează dragostea pentru ea. Căci dacă în cazul robilor, adesea fiind ei despărţiţi unul de altul, faptul că amândoi sunt legaţi să slujească unuia şi aceluiaşi stăpân li se face prilej [de dragoste], cu cât mai mult nu trebuie să se întâmple aceasta cu noi, când amândoi avem acelaşi Făcător şi Stăpân. Ai văzut cum şi în Vechiul Testament poruncile cuprindeau [rânduielile] de căpetenie ale noii filosofii. Şi fiindcă au fost hrăniţi mult timp cu Legea şi erau datori să meargă către cele desăvârşite şi ţintă le erau cele ale noii vieţuiri, la vremea cuvenită proorocul îi aduce către această filosofie.

Să ne încredem în această bună legiuire şi să lepădăm de la noi înşine orice ruşine, şi nici pe femeile noastre să nu le alungăm, nici pe cele alungate de alţii să nu le primim. Cu ce ochi va privi bărbatul pe femeie, cu ce ochi se vor uita la ea prietenii aceluia şi slugile? Căci dacă moare soţul şi cineva ia femeia aceluia, şi dacă numai văzând chipul celui [mort], ce nu pătimeşte şi suferă, ce fel de viaţă va mai avea dacă bărbatul ei trăieşte? Ştiind [cel ce o ia] că este soaţa aceluia, cum va veni acasă, cu ce dispoziţie a voinţei, cu ce ochi o va privi pe soţia aceluia ca fiind a sa? Ba mai mult, nici a unuia, nici a celuilalt nu va putea spune cineva că este pe drept una ca aceasta. Căci adultera este femeia nimănui. Fiindcă a călcat şi legămintele cu acela şi nici la tine nu a venit prin legiuirea cuvenită.

Cum dar nu e nebunie să aduci în casă un lucru plin de atâtea rele? împuţinatu-s-au oare femeile? Pentru ce, dar, fiind atâtea, nu ne este cu putiinţă să ne luăm femeie după legea cuvenită şi cu conştiinţă curată? Ci alergăm la cele ce ne sunt oprite, răscolind căsniciile şi aducând răzmeriţe între cei de acelaşi neam, făcându-ne din toate părţile duşmănie, deschizând gurile altora spre mii de osânde şi făcând de ruşine însăşi vieţuirea noastră. Şi ceea ce este mai cumplit decât toate e că ne strângem pedeapsă de neînduplecat în ziua judecăţii.

Căci ce vom spune Celui ce ne va judeca atunci când, aducând legea în mijloc şi citindu-o, va zice: „Am poruncit ca pe femeia lepădată să nu o iei, pentru că fapta este adulter. Cum, dar, ai îndrăznit să o iei printr-o nuntă oprită?". Ce vom zice şi cum vom da răspuns? Căci acolo nu e de trebuinţă să se aducă înainte legile cele din afară, ci silite sunt să tacă şi pe cei înfricoşaţi îi leapădă în focul gheenei dimpreună cu adulterii şi cu cei ce au nedreptăţit căsniciile altora. Cel ce s-a despărţit de femeie fără pricină – în afară de cea de desfrânare – şi cel ce s-a

însurat cu cea divorţată, trăindu-i încă bărbatul, vor fi la fel pedepsiţi, dimpreună cu cea divorţată.

De aceea, mă rog şi vă implor, şi pun sufletul pentru voi, să nu alunge bărbaţii femeile, nici femeile să nu-şi lase bărbaţii, ci să ascultăm de Pavel, care zice: „femeia este legată prin Lege câtă vreme bărbatul ei trăieşte. Dacă bărbatul adoarme, liberă este să se mărite cu cine vrea, numai întru Domnul”.

Ce iertare mai au cei care cutează înainte de sfârşitul [bărbatului femeii] să facă aceasta, de vreme ce Pavel îngăduie a doua nuntă după sfârşitul soţului şi spune asta cu atâta tărie? Ce apărare mai au, fie aceştia care, trăind încă soţii lor, iau femeile [acelora] de neveste, fie aceia care se duc la desfrânatele de obşte? Căci şi acela e un alt chip al adulterului: ca acel ce are femeie să discute cu desfrânatele. Căci după cum femeia care are bărbat, dacă se dăruieşte pe sine unuia care nu are nevastă – fie rob, fie liber – este pedepsită de legile privitoare la adulter, tot aşa şi bărbatul care se duce la o femeie fără soţ – că-i desfrânată de obşte ori altceva – păcătuieşte. Căci având femeie, adulter se socoteşte fapta.

Să fugim şi de acest fel de adulter! Căci ce vom spune, ce vom aduce înainte, dacă, după ce cutezăm unele ca acestea, vom veni de faţă cu o pricină bine ticluită: pofta firii? însă se va porni împotrivă-ne femeia dată nouă, lipsindu-ne de această apărare. De aceea s-a rânduit nunta, ca să nu desfrânezi. Ba, mai mult, nu numai femeia, ci şi mulţi alţii, părtaşi aceleiaşi firi cu noi, ne lipsesc de acestă iertare. Căci atunci când cel împreună rob cu tine, având acelaşi trup şi aceeaşi poftă, îmboldit de aceeaşi silă, nu se uită la altă femeie, ci rămâne în dragoste doar cu femeia sa, ce apărare vei mai avea punând înainte [ca motiv] pofta?

Dar ce voi spune de cei care au femei? Ia gândeşte-mi-te la cei care trăiesc pururea în feciorie şi care nu se împărtăşesc deloc de nuntă, ci arată multă întreagă înţelepciune. Când alţii, care sunt în afara nunţii, au întreaga înţelepciune, ce iertare vei mai avea tu dacă după nuntă desfrânezi? Acestea şi bărbaţii şi femeile să le audă, şi văduvele şi cele căsătorite! Căci Pavel pentru toţi grăieşte, şi legiuirea aceasta zice: ***„femeia este legată prin Lege câtă vreme trăieşte bărbatul ei. Iar dacă adoarme, liberă este să se mărite cu cine vrea, numai în Domnul”.***

Şi celor care au bărbaţi şi celor care nu au, şi văduvelor şi celor căsătorite a doua oară, şi simplu spus, tuturor le este de folos acest cuvânt. Căci cea care are bărbat, cât trăieşte acela, nu va alege să fie a altuia, de vreme ce este legată cât timp el trăieşte. Iar cea care îl pierde, dacă voieşte, se poate mărita a doua oară. Nu pur şi simplu, nici oricum să facă aceasta, ci ţinând seama de legiuirile aşezate de Pavel,

care zice: „liberă este să se mărite cu care vrea, numai în Domnul". Adică s-o facă cu întreagă înţelepciune şi cu curăţie. Iar dacă a ales să păstreze legământul faţă de cel adormit, să audă ce cununi i-au fost puse deoparte şi aşa va primi mai multă dorire. ***„Mai fericită este – zice – dacă rămâne aşa."***

4. Vezi cum tuturor le este de folos cuvântul? Căci se coboară şi la slăbiciunea acelora şi nici pe acestea nu le lipseşte de laude. Ceea ce a făcut în legătură cu fecioria şi căsătoria, aceasta face şi în legătură cu prima căsătorie şi cu cea de a doua. Căci după cum acolo nu a oprit nunta, ca să nu îngreuieze pe cei mai slabi, dar nici nu o socotit-o obligatorie, ca să nu depărteze de la cununile puse deoparte pe cei ce vor să rămână feciorelnici, ci a arătat că bună este nunta, dar a limpezit că mai bună e fecioria, aşa şi aici ne pune înainte alte trepte.

Arătând că mai bună şi mai înaltă este cea a văduviei – şi după ea şi mai prejos, cea a nunţii a doua – pe cei mai întăriţi şi care vor să treacă peste obstacol îi încununează, iar pe cei mai neputincioşi nu-i lasă să cadă. Căci zicând „mai fericită este dacă rămâne aşa" şi auzind „după cugetul meu", ca să nu socoteşti că aceasta este o lege omenească, adaugă: „şi cred că şi eu am Duhul lui Dumnezeu". Nu poţi zice că este o părere omenească, ci vădire a harului Duhului şi lege dumnezeiască.

Să nu socotim că Pavel zice acestea, ci Mângâietorul ni le legiuieşte. Iar dacă zice „şi cred", nu o spune ca şi cum nu ar avea [Duhul], ci smerindu-se şi micşorându-se pe sine. A zis că „mai fericită este", dar cum este acest „mai fericită" nu a adăugat, arătând astfel îndestulător că zicerea este de la Duhul. Iar dacă vrei să cercetezi şi prin cugetare aceasta, vei afla multă bogăţie de dovezi. Şi vei vedea că văduva este mai fericită nu numai în veacul viitor, ci şi în viaţa aceasta.

Iar acest lucru l-a ştiut mai cu seamă Pavel, care şi despre fecioare a zis în chip tainic: ***„îndemn şi sfătuiesc să alegeţi fecioria"*** (I Cor 7, 25). Şi tot el a zis: ***„socotesc că din pricina nevoii ce stă de faţă, mai bine este omului să fie aşa"*** (I Cor 7, 26); şi iarăşi: ***„dacă fecioara se mărită, nu păcătuieşte"*** (I Cor 7, 28). „Fecioară" a numit aici nu pe cea afierosită, ci doar pe cea nenuntită şi care nu a făgăduit să rămână pururea fecioară.

„Necaz vor avea unii ca aceştia în trup. Iar eu vreau să vă cruţ" (I Cor 7, 28). Prin acest simplu cuvânt a lăsat conştiinţei ascultătorilor să înţeleagă toate: durerile naşterii, creşterea copiilor, grijile, slăbiciunile, morţile neprevăzute, duşmăniile, întărâtările, robia prin mii de păreri, vinovăţia faţă de răutăţile altora, a primi mii de întristări într-un singur suflet. De toate acestea se deportează cea care alege

înfrânarea; iar după despărţirea de mâhnirile de aici are plată multă în viaţa ce va să vină.

Ştiind toate acestea, să ne sârguim să ne fie de ajuns prima nuntă. Iar dacă o facem pe a doua, s-o facem după rânduiala şi înfăţişarea cuvenită şi după legile lui Dumnezeu. Căci de aceea a zis: „liberă este să se mărite cu cine vrea”. Şi a adăugat: „numai întru Domnul”, în acelaşi timp dându-i şi libertate, dar şi îngrădindu-i-o, oferindu-i şi liberă stăpânie asupra sa, dar punând iarăşi de pretutindeni hotar şi lege acesteia. De pildă: femeia să nu aducă în casă bărbaţi pângăriţi şi stricaţi, sau actori, sau pe cei ce iau aminte la desfrânate. Ci întru curăţie şi întreagă înţelepciune şi evlavie să se facă, pentru ca toate să fie spre slava lui Dumnezeu.

Şi fiindcă adesea multe femei, după ce le mor bărbaţii dintâi, mai întâi fiind adultere, aşa şi-au adus bărbaţii din urmă şi au scornit alte feluri de pângăriri, de aceea a adăugat „numai în Domnul”, ca nimic din acestea să nu aibă loc la a doua nuntă. Căci aşa se va putea scăpa de învinuiri. Fiindcă mai bine decât toate este să rămână fidelă celui mort şi să păzească legămintele faţă de acela şi să aleagă înfrânarea şi să rămână cu copiii hărăziţi şi să atragă mai multă bunăvoinţă din partea lui Dumnezeu. Dar dacă vrea să se mărite a doua oară, s-o facă întru curăţie, întru întreagă înţelepciune şi după legiuirile cuvenite, căci îngăduit este şi acest lucru. Oprite sunt numai desfrâul şi adulterul.

De aceastea să fugim şi cei ce au femei şi cei ce nu au. Şi să nu facem de ruşine vieţuirea noastră, nici să trăim o viaţă de batjocură, nici să nu ne întinăm trupul, nici să nu introducem în minte o conştiinţă vicleană. Cum mai poţi intra în Biserică după ce te-ai înhăitat cu desfrânatele? Cum îţi mai întinzi către cer mâinile cu care ai îmbrăţişat desfrânata? Cum îţi mai mişti limba şi te mai rogi cu această gură cu care ai sărutat-o pe desfrânată? Cu ce ochi vei privi pe cei mai curaţi dintre prieteni? Dar ce vorbesc de prieteni? Căci şi dacă nu ar şti nimeni, tu însuţi, fără să vrei, te vei roşi şi vei fi ruşinat înaintea tuturor şi, mai mult decât orice altceva, trupul tău va fi respingător. Căci dacă acesta nu era aşa, pentru ce alergi la baia publică după [ce săvârşeşti] acel păcat? Nu fiindcă te socoteşti mai murdar decât orice noroi? Ce altă mai bună dovadă cauţi – că necurăţie este ceea ce s-a întâmplat – sau ce hotărâre mai aştepţi să-ţi dea Dumnezeu [şi să-ţi spună că e păcat], de vreme ce chiar tu, după ce ai păcătuit, ai o asemenea părere despre cele făptuite?

Că ne socotim pe noi înşine necuraţi, laud foarte şi primesc aceasta. Dar că nu venim să facem curăţirea care se cuvine, aceasta o învinuiesc şi îi cer socoteală.

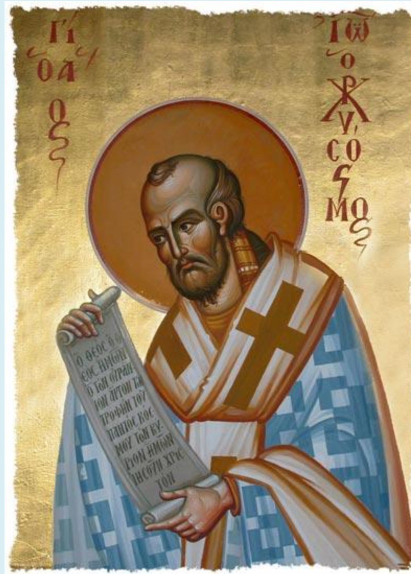
Căci dacă murdărie trupească era, firesc e să te speli la baia publică. Dar dacă îţi pătezi sufletul şi îl faci necurat, caută o curăţire care să poată spăla petele lui.

Care e baia care spală asemenea păcate? Izvoarele calde ale lacrimilor, suspinurile ce se ridică din adâncul inimii, străpungerea necontenită a inimii, rugăciunile încordate, milosteniile, şi milosteniile făcute cu mărinimie, a osândi cele săvârşite, a nu te mai apuca de aceleaşi lucruri. Aşa se spală firea de păcat, aşa se curăţă petele sufletului. Iar dacă nu facem unele ca acestea, chiar dacă mergem la toate izvoarele râurilor, nu vom putea curaţi nici cât de mică parte din acest păcat.

Lucrul cel mai bun este să nu mai facem experienţa acestui urâcios păcat. Dar dacă cineva vreodată cade în [cursa] lui, să pună aceste leacuri, făgăduind mai întâi că nu va mai cădea în aceleaşi lucruri. Căci dacă după ce am păcătuit şi am osândit cele ce ni s-au întâmplat iarăşi ne apucăm de ele, nu vom avea nici un folos din curăţire. Căci cel care, după ce se spălă, se întoarce iar în acelaşi nămol, şi cel care, după ce s-a curăţit, a zidit din nou, şi zidind, iarăşi dărâmă, nu are nici un câştig, decât numai se chinuie şi lucrează de prisos.

Aşa şi noi, ca să nu ne cheltuim viaţa în zadar, să curăţim deplin păcatele de mai înainte şi ce ne-a mai rămas de trăit să petrecem în întreagă înţelepciune şi în cuviinţă şi în toate celelalte virtuţi. Ca, avându-L milostiv pe Dumnezeu, să ne împărtăşim de Împărăţia Cerurilor, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia fie-I slava în vecii vecilor. Amin.

Laudă lui Maxim şi despre ce fel de soţie trebuie să ne luăm

1. Că v-am neglijat la Liturghia trecută, m-a durut. Dar că v-aţi bucurat de o mai îmbelşugată masă, m-am desfătat. Căci cel ce a tras împreună cu mine jugul a tăiat alaltăieri în noi brazdele şi a aruncat seminţele cu limbă neostoită şi a lucrat cu multă grijă pământul sufletelor voastre.

Ştiţi limba lui cea curată, aţi auzit cuvântul său şlefuit, v-aţi bucurat de apa cea curgătoare spre viaţa veşnică, cunoaşteţi izvorul din care ies râuri de aur curat. Aşa se numeşte râul care aduce firicele de aur oamenilor ce locuiesc de-a lungul lui. Nu că firea apelor produce aurul, ci revărsările râului întâmplându-se să treacă prin munţi metaliferi, iau cu ele pământ aurifer, şi râul se face comoară pentru cei ce locuiesc lângă el, dându-le bogăţie nemuncită. Unui astfel de râu i s-a asemănat alaltăieri şi acest dascăl, ca prin nişte munţi metaliferi trecând prin curgerile Scripturii şi înţelesurile mai scumpe decât orice aur aducând sufletelor voastre. Şi ştiu că mai sărace vă par astăzi [înţelesurile date] de noi.

Căci cel care se bucură totdeauna de o masă sărăcăcioasă, dacă i se întâmplă să aibă parte undeva de una mai îmbelşugată şi după aceea se întoarce iar la cea dinainte, mai neagră vede sărăcia ei. Dar pentru aceasta nu o voi lepăda stând la tocmeală. Căci ştiţi, învăţaţi fiind de Pavel, şi să fiţi îndestulaţi şi să flămânziţi, şi să vă prisosescă şi să vă lipsească, şi să vă minunaţi de cei avuţi şi să nu dispreţuiţi pe cei săraci (Filip 4, 11-14). Şi precum iubitorii de vin şi beţivii se bucură de vinul cel mai bun, dar nu-1 dispreţuiesc pe cel mai de jos, aşa şi voi, nemulţumiţi fiind la auzirea dumnezeieştilor cuvinte, primiţi-i şi pe cei mai înţelepţi dintre dascăli, iar

celor mai neputincioşi nu le arătaţi împotrivire şi întărâtare. Căci cei găunoşi şi împrăştiaţi au greaţă şi dacă este o masă mai îmbelşugată. Dar cei neadormiţi şi treji, care flămânzesc şi însetoşează de dreptate, şi la una mai sărăcăcioasă aleargă cu multă căldură.

Şi că nu sunt vorbe linguşitoare aţi dovedit-o mai ales din predica ce vi s-a spus alaltăieri. Căci v-am grăit multe cuvinte despre nuntă, arătând că adulter este şi a alunga femeia şi a te căsători cu cea alungată dacă îi trăieşte încă bărbatul. Şi citindu-vă legea lui Hristos care zice: ***„Cel ce se însoară cu cea divorţată face adulter şi cel ce divorţează de femeie, în afară de pricină de desfrâu, o face să săvârşească adulter"*** (Mt 5, 32), am văzut pe mulţi plecându-şi [ochii], bătându-şi faţa, şi nemaiputând să-şi ridice capul, şi atunci, privind la cer am zis: Binecuvântat este Dumnezeu că nu vorbim unor auzuri moarte, ci mintea ascultătorilor a priceput cele spuse cu multă adâncime.

Mai bine este a nu păcătui deloc, însă nu este puţin lucru pentru mântuire ca cel ce a păcătuit să fie îndurerat şi să se osândească în sufletul său şi să-şi biciuiască conştiinţa cu multă amănunţime. Căci o asemenea osândire este o parte a dreptăţii şi într-adevăr duce la a nu mai păcătui. De aceea şi Pavel, făcându-le întristare celor care au păcătuit, s-a bucurat nu fiindcă i-a întristat, ci fiindcă i-a îndreptat prin [acea] întristare. Căci zice***: „M-am bucurat nu că aţi fost întristaţi, ci fiindcă aţi fost întristaţi spre pocăinţă. Căci întristarea cea după Dumnezeu lucrează pocăinţă neschimbată"*** (II Cor 7, 9-10). Fie că v-aţi îndurerat atunci pentru păcatele proprii, fie pentru ale altora sunteţi vrednici de mii de laude. Căci atunci când cineva se îndurerează pentru păcatele altuia vădeşte milostivire apostolească şi îi urmează sfântului aceluia care zice: ***„Cine este slab şi eu să nu fiu slab, cine se poticneşte şi eu să nu ard ?"*** (II Cor 11, 29).

Când [acela] primeşte să se roage pentru ale tale, a stins şi pedeapsa pentru cele pe care ai îndrăznit să le faci şi s-a făcut şi pe sine prin această întristare mai vrednic de cele din veacul viitor. De aceea şi eu, văzându-vă că vă plecaţi capetele şi că suspinaţi şi vă loviţi faţa, m-am bucurat cugetând la roadă acestei întristări. De aceea, şi azi, despre aceeaşi pricină vă vom vorbi, încât cei care voiesc să se căsătorească să aibă multă grilă pentru acest lucru. Căci dacă cei ce vor să cumpere case şi slujitori cercetează cu de-amănuntul şi se târguiesc cu cei care vând şi vor [să vadă cu atenţie] cele spre vânzare şi îndemânarea celor pe care îi vor cumpăra şi starea trupului lor şi înclinarea sufletului, cu cât mai mult cei care vor să-şi ia soţie, nu trebuie oare să arate o mult mai mare grijă? Dacă o casă este proastă se poate da iarăşi înapoi, iar un slujitor ce se arată [după cumpărare] netrebnic, se poate da înapoi celui ce 1-a vândut. Dar soţia, o dată luată, nu se mai poate da

înapoi celor care au dat-o, ci eşti silit să o ai până la sfârşit. Chiar dacă e rea, alungând-o, cazi în adulter după legile lui Dumnezeu. Aşadar, când vrei să-ţi iei soţie, nu lua aminte doar la legile din afară, ci înaintea acelora, [uită-te] la cele ale noastre. Căci după acestea şi nu după acelea te va judeca Dumnezeu în Ziua aceea [a Judecăţii]. Acelea, dacă le treci cu vederea, îţi aduc adesea pagubă în bunuri; acestea, dacă le neglijezi, aduc sufletului osândă neîmbunată şi focul cel nestins.

2. Tu însă, când vrei să-ţi iei nevastă, alergi cu multă grăbire la legile cele din afară şi stând asupra lor, le cercetezi în toată amănunţimea: cum să fie femeia, să nu aibă copii, dacă are copii, dacă are doi sau trei, şi ce fel de tată are, dacă ea se poate folosi de bunurile proprii, dacă mai are şi alţi fraţi la moştenire, ce parte îi revine [viitorului] soţ, şi când soţul va deveni stăpân peste toate ale ei ca să nu lase pe nimeni să ia nici o fărâmă din averea ei, şi în ce condiţii este lipsit acesta de toată averea. Şi multe altele de acest fel cercetând cu sârguinţă în legătură cu soţia, pe toate le cuprinzi şi le scrutezi ca nu cumva, în vreun fel, ceva din lucrurile cuvenite femeii să ajungă la altcineva. Şi cu toate că – ceea ce am şi spus – dacă se întâmplă ceva la care nu te-ai gândit, se va face pagubă în bunuri, însă nu laşi nimic dintre acestea trecut cu vederea. Aşadar, cum nu este lucru aiurit ca pentru nişte bunuri ce se vor pierde să arătăm atâta sârguinţă, iar pentru primejdia ce ni se face sufletului şi pentru pedepsirile de acolo să nu mişcăm un deget, când ar trebui ca mai întâi de toate celelalte pe acestea să le căutăm şi pentru acestea să ne preocupăm şi să ne tocmim cu de-amănuntul.

De aceea, vă rog şi vă sfătuiesc pe cei ce urmaţi să vă însuraţi, să ieşiţi în întâmpinarea lui Pavel şi să citiţi legiuirile despre nuntă aşezate de el, şi să vă instruiţi mai întâi ce porunceşte să facem, să [cercetaţi] acea femeie dacă este rea şi vicleană ori robită de beţie, batjocoritoare, fără pic de minte, ori are alt scăzământ de acest fel, şi abia după aceea să vorbiţi despre nuntă.

Dacă vezi că [Pavel] îţi dă [deplină] putere [să cercetezi], găsind una din aceste patimi la aceea, desparte-te de ea şi ai cutezanţa de a-ţi lua alta, ca să fii departe de orice primejduire. [Dar să-ţi lepezi femeia după nuntă] nu îngăduie, ci porunceşte ca pe cea care are toate celelalte neputinţe în afară de desfrâu, s-o iubeşti şi s-o ţii la tine, şi astfel te asigură că [trebuie] să porţi toată răutatea femeii. Iar dacă acest lucru este greu şi împovărător, fă orice şi preocupă-te ca să-ţi iei o soţie bună, îngăduitoare, vrednică de încredere, ştiind că altfel faci una din două: ori îţi iei soţie rea şi îi porţi povara ori – şi aceasta nu-i de dorit – o alungi, şi atunci cazi în adulter. „Căci cel ce-şi alungă femeia – zice -, în afară de pricină de desfrâu, o face să facă adulter. Iar cel ce se însoară cu cea lepădată face adulter.”

Să cercetăm bine acestea înainte de nuntă şi să cunoaştem aceste legiuiri şi să ne sârguim mult ca să ne luăm o soţie care dintru început se armonizează şi se potriveşte cu felul nostru de a fi. Luându-ne o asemenea femeie nu vom avea doar această bucurie, că niciodată nu o vom părăsi, ci şi că o vom iubi cu toată tăria cu care Pavel a poruncit. Căci zicând: ***„bărbaţilor, iubiţi pe femeile voastre”*** (Ef 5, 25), nu s-a oprit la aceasta, ci ne-a dat şi măsura dragostei: ***„după cum şi Hristos a iubit Biserica”. Şi spune-mi, cât a iubit-o Hristos? încât S-a dat pe Sine pentru ea.***

Aşadar, chiar dacă trebuie să murim pentru soţie, să nu ne dăm la o parte. Căci dacă Stăpânul [tău] aşa a iubit pe roabă, că S-a dat pe Sine pentru ea, cu cât mai mult trebuie să o iubeşti la fel pe cea împreună roabă cu tine. Dar să luăm aminte că nu frumuseţea Miresei L-a atras pe Mire şi nici virtutea sufletului. Aşa ceva nu se poate zice! Iar că era urâtă şi necurată, ascultă cele ce urmează; căci, zicând: ***„S-a dat pe Sine pentru ea”***, a adăugat: ***„ca s-o sfinţească pe ea curăţind-o prin baia apei”*** (Ef 5, 26). Şi zicând „curăţind-o pe ea”, a arătat că era necurată înainte şi puturoasă, şi nu oricum, ci avea cea mai de pe urmă necurăţie. Căci era mânjită cu jertfe şi fumigaţii şi curăţiri cu apă şi sânge şi cu mii de alte pete de acest fel [din jerfele aduse idolilor]. Dar chiar şi aşa nu S-a scârbit de lipsa ei de frumuseţe, ci a schimbat urâciunea, a plăsmuit-o din nou, i-a dat altă vieţuire”, i-a iertat păcatele.

Acestuia urmează-i şi tu! Şi chiar dacă consoarta greşeşte cu mii de păcate faţă de tine, iartă-i-le toate şi fii îngăduitor. Chiar dacă îţi iei una cu rele obiceiuri, domoleşte-o cu îngăduinţă şi blândeţe, după cum şi Hristos, Biserica. Căci nu a spălat numai necurăţia ei, ci i-a şters şi bătrâneţea, dezbrăcând omul cel vechi ce era alcătuit din păcate. Şi aceasta, a zis-o în chip tainic însuşi Pavel: ***„Ca să Şi-o înfăţişeze Sieşi Biserică slăvită, neavând pată ori zbârcitură”*** (Ef 5, 27). Căci nu numai frumoasă a făcut-o, ci şi tânără, nu după firea trupului, ci după dispoziţia [statornică] liberei voinţe . Şi nu numai acesta e lucru minunat: că primind-o pe cea lipsită de frumuseţe şi urâtă şi plină de ruşine şi îmbătrânită nu S-a scârbit de urâţenia ei, ci S-a dat pe Sine morţii şi i-a schimbat înfăţişarea în frumuseţe nemeşteşugită. Dar şi după aceasta, adesea văzând-o murdară şi pătată, nu o leapădă nici nu o alungă cu asprime, ci rabdă, tămăduind-o şi îndreptând-o.

Căci, spune-mi, câţi nu au păcătuit după ce au crezut, şi El nu S-a scârbit de ei? De pildă, desfrânatul din Corint mădular al Bisericii era. Dar Hristos nu a tăiat mădularul, ci 1-a îndreptat. Toată Biserica galatenilor a luat-o razna şi a căzut în iudaism. Dar nici pe aceea nu a lepădat-o. Ci, îngrijindu-Se prin Pavel de ea, a adus-o iar la cea dintâi cinste. Şi după cum în trupurile noastre, când este vreo boală, nu tăiem mădularul, ci împingem afară boala, aşa să facem şi cu femeia.

Dacă e în ea oarecare răutate, nu lepăda femeia, ci scoate afară răul. Căci femeia se poate îndrepta, dar adesea un mădular vătămat nu mai este cu putiinţă să-1 vindecăm. Dar chiar dacă ştim că vătămarea lui este de netămăduit, nici aşa nu-1 tăiem. Fiindcă şi picioare strâmbe având adesea mulţi, şi pulpe oloage, şi mână uscată şi moartă, şi ochiul chiorâş, nici ochiul nu-1 scot, nici mâna nu o taie. Ci, chiar văzând că nu au nici un folos pentru trup şi [fiind conştienţi] că aduc şi multă ruşinare celorlalte mădulare, le păstrează din pricina împreună pătimirii cu celelalte.

Aşadar, cum nu este lucru necuvenit că unde nu se poate tămădui nimic şi nu este nici un folos să avem atâta purtare de grijă, iar unde sunt bune nădejdi şi multă schimbare să lepădăm îngrijirea? Căci cele care sunt handicapate prin fire nu e cu putinţă să fie iarăşi dobândite, dar voia liberă dacă este strâmbată se poate reface. Dar şi dacă ai zice că ea boleşte fără nădejde de vindecare şi că are trebuinţă de multă purtare de grijă pentru felul ei de a fi, nici aşa nu poate fi lepădată. Căci nici mădularul bolnav ce nu se mai poate vindeca nu se taie. Iar ea este mădularul tău.

Căci zice [Scriptura]: ***„Vor fi cei doi un singur trup".*** Iar în cazul mădularelor nu avem nici un câştig din îngrijirea lor, fiindcă ele sunt mai dinainte de neîndreptat din pricina neputinţei lor. Dar în cazul femeii, chiar dacă bolnavă fiind rămâne netămăduită, multă plată ni se pune deoparte dacă o învăţăm şi o educăm. Şi chiar dacă aceea nu se foloseşte cu nimic de învăţătura noastră, vom primi de la Dumnezeu multă răsplată pentru răbdarea noastră. Căci pentru frica Aceluia am arătat atâta răbdare şi am suferit cu blândeţe răutatea ei şi nu am lepădat mădularul nostru. Căci femeia ne este un mădular de neapărată trebuinţă, şi de aceea trebuie mai cu seamă s-o iubim.

Acest lucru 1-a învăţat iarăşi Pavel, când a zis: ***„Aşa sunt datori bărbaţii să-şi iubească femeile, ca pe trupurile lor. Nimeni, vreodată, nu si-a urât trupul, ci îl hrăneşte şi îl încălzeşte, după cum şi Hristos, Biserica. Iar noi, mădulare suntem ale trupului Lui, din carnea Lui şi din oasele Lui"*** (Ef 5, 28-30). După cum Eva – zice [Pavel] – a fost din coasta lui Adam, aşa şi noi suntem din coasta lui Hristos, căci aceasta înseamnă din trupul Lui şi din oasele Lui. Iar că Eva a fost din coasta lui Adam, cu toţii ştim, şi Scriptura limpede zice aceasta: ***„A adus somn asupra lui şi a luat una din coastele lui şi a zidit-o pe femeie"*** (Facere 2, 2 1-22).

Dar că şi Biserica s-a plămădit din coasta lui Hristos, oare de unde ar putea cineva să ne arate? Insă şi acest lucru ni-1 arată Scriptura. Când Hristos a fost pus pe cruce şi pironit şi apoi a murit, ***„apropiindu-se, unul dintre ostaşi a împuns coasta Lui şi a ieşit sânge şi apă"***(In 19, 34). Din acel sânge şi apă a luat fiinţă

toată Biserica. Chiar El însuşi mărturiseşte, zicând: ***„Dacă nu se va naşte cineva din nou din apă şi din Duh, nu poate să intre în Împărăţia Cerurilor”*** (In 3, 5). Sângele îl numeşte Duh. Noi suntem născuţi prin apa botezului şi suntem hrăniţi prin sânge. Vezi cum suntem din carnea Lui şi din oasele Lui, născuţi şi hrăniţi din sângele Aceluia şi din apă? Şi după cum, în timp ce Adam dormea, a plămădit-o pe femeie, aşa, în timp ce Hristos era mort, a plăsmuit Biserica din coasta Lui.

Dar nu numai pentru aceasta trebuie să ne iubim femeia – fiindcă este mădularul nostru şi că dintru noi îşi are începutul plăsmuirii -, ci şi fiindcă lege ne-a pus pentru aceasta Dumnezeu, zicând aşa: ***„Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi cei doi un singur trup”*** (Facere 2, 24). Căci de aceea a citat şi Pavel legea aceasta, ca din toate părţile să ne îmboldească spre această dragoste .

Ia uită-te la înţelepciunea apostolească! Căci nu pornind numai de la legile dumnezeieşti, nici doar de la cele omeneşti, ne duce spre dragostea de soţii, ci, împletindu-le pe amândouă – din prima luând ceea ce este mai înalt şi mai înţelept, din a doua ceea ce este neputincios şi supus firii – aşa ne duce către iubire. Pentru aceea, începând de la aşezămintele lui Hristos, introduce îndemnul, zicând: ***„iubiţi-vă femeile precum şi Hristos a iubit Biserica”*** (Ef 5, 25). Apoi [merge] la cele omeneşti: ***„aşa sunt datori bărbaţii să-şi iubească femeile, ca pe trupurile lor”.*** Apoi iar se întoarce la Hristos: ***„căci mădulare suntem ale trupului Său, din carnea Lui şi din oasele Lui”***; şi iarăşi la cele omeneşti: ***„pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa”.*** Şi după ce citează legea aceasta, zice: ***„Taina aceasta mare este”.*** Cum este mare, spune-mi? Prin aceea că fetiţa care a şezut tot timpul în cămările femeilor, care nu 1-a văzut niciodată pe mire, atât de mult îl pofteşte şi îl iubeşte din prima zi, ca pe propriul trup. Şi iar, bărbatul, pe cea care nu a văzut-o niciodată, cu care niciodată nu a avut vreo întâlnire prin vorbă, pe aceasta şi el o pune mai presus de toate din chiar prima zi; şi mai presus de prieteni şi de slugi şi de părinţi.

Părinţii, iarăşi, dacă din altă pricină ar fi deposedaţi de bunuri, ar muşca şi s-ar învenina şi i-ar trage la tribunal pe cei care i-au deposedat. Dar aici, adesea, unui om pe care nu 1-au văzut niciodată, nici 1-au cunoscut, îi înmânează pe fiica lor cu zestre multă. Şi se bucură făcând aceasta şi nu socotesc că lucrul este pagubă, ci văzându-şi fiica plecată, nu-şi mai aduc aminte de împreună vieţuirea cu ea, nici nu se îndurerează, nici nu se tânguie, ci mulţumesc şi socotesc că au plinit o făgăduinţă când îşi văd fiica dusă de acasă şi împreună cu ea şi multe bunuri. Pe toate acestea cugetându-le Pavel, că amândoi, lăsându-şi părinţii, se înlănţuie unul de altul şi că împreuna fericire din acea vreme este mai tare decât îndelungata

vreme petrecută [cu părinţii], şi ştiind că acest lucru nu este omenesc, ci Dumnezeu 1-a sădit în adâncul acestor îndrăgostiţi, i-a pregătit şi pe cei care se despart şi pe cei de care se despart să facă cu bucurie acest lucru şi zice: „Taina aceasta mare este″. Şi după cum în cazul copiilor, pruncul născut, chiar dacă nu vorbeşte, de îndată îşi cunoaşte după privire părinţii, aşa şi mirele şi mireasa, fără să-i împreuneze cineva, fără să-i îndemne şi să-i sfătuiască, se potrivesc unul cu altul din priviri. Apoi ştiind că şi în cazul lui Hristos s-a făcut aceasta şi mai cu seamă în cazul Bisericii, [Pavel] şi-a ieşit din sine şi s-a minunat. Cum, dar, s-a făcut aceasta în cazul lui Hristos şi al Bisericii? După cum mirele lăsându-şi tatăl se duce spre mireasă, aşa şi Hristos, lăsând scaunul părintesc, a venit către Mireasă. Nu ne-a chemat pe noi sus, ci însuşi a venit la noi. Iar când auzi că „a lăsat”, să nu socoteşti că Şi-a schimbat locul, ci că S-a împreună-pogorât. Căci şi împreună cu noi fiind, era şi împreună cu Tatăl.

De aceea zice: „Taina aceasta mare este”. Mare este şi ceea ce se întâmplă în cazul oamenilor. Iar când văd că se întâmplă acelaşi lucru ca şi cu Hristos şi Biserica îmi ies din mine şi mă minunez. De aceea, zicând: ***„taina acesta mare este”***, a adăugat: ***„iar eu zic în Hristos şi în Biserică”*** (Ef 5, 32). Ştiind ce fel de taină este nunta şi model al cărui [minunat] lucru, nu sfătui la întâmplare, nici oricum despre ea, nici nu căuta bogăţia averii pentru ca să-ţi iei o mireasă. Căci nunta nu trebuie socotită târguială, ci comuniune de vieţuire.

4. Căci pe mulţi i-am auzit grăind: „cutare s-a făcut mai înstărit după nuntă, sărac fiind [mai înainte], şi fiindcă şi-a luat femeie bogată s-a înavuţit şi se desfătează acum”. Ce zici, omule?! Pofteşti câştig de pe urma femeii şi nu te ruşinezi, nici nu roşeşti, nici nu intri în pământ pentru că te frământi pentru asemenea chipuri de câştig? Unde sunt aceste cuvinte [vrednice] de un bărbat: „Un singur lucru este al femeii: să păstreze cele adunate, să păzească ceea ce intră în casă, să se îngrijească de gospodărie”? Căci şi pentru aceasta ne-a dat-o Dumnezeu, ca întru acestea să ne ajute, şi în toate celelalte. Şi deoarece viaţa noastră obişnuieşte să aibă două laturi, una publică şi alta privată, Dumnezeu, deosebindu-le, a hărăzit femeii cârmuirea casei, iar bărbaţilor toate treburile civile, cele din piaţă, de la tribunal, din conducere, din armată, şi toate celelalte. Căci femeia nu poate să ţină lancea, nici să sloboadă săgeţi, dar poate să ţină fusul şi să ţească pânza, şi toate celelalte din casă să le pună cu bună rânduială. Nu poate să-şi manifeste voia în senat, dar poate să şi-o manifeste în casă şi adesea cele pe care le cunoaşte bărbatul despre cele ale casei, ea le cunoaşte mai bine.

Nu poate să orânduiască bine averile obşteşti, dar poate să-şi crească bine copiii, care sunt cea mai mare avere. Poate cunoaşte răutăţile slujnicelor, poate să se

îngrijească de neprihănirea celor făcute de slugi, să ofere soţului toată cealaltă asigurare şi să abată de la el toată grija de cele din casă. Ea se preocupă de camere, de lână, de pregătirea la timp pentru toate, de înfăţişarea hainelor şi de toate celelalte care nu i se potrivesc bărbatului, nici nu le poate face cu uşurinţă vreodată, chiar de s-ar sârgui de mii de ori.

Căci şi aceasta, da, şi aceasta este lucrarea dărniciei şi înţelepciunii lui Dumnezeu, ca acel ce este de folos în treburile mai mari să fie inferior şi de nici un folos în cele mai mici, aşa încât necesară este trebuinţa femeii. Căci dacă îl făcea pe bărbat să fie deprins în amândouă, uşor de dispreţuit devenea neamul femeiesc. Şi iarăşi, dacă îngăduia femeii să se ocupe de ceea ce este mai mare şi mai de folos, umplea femeile de multă nebunie [arcovoia]. De aceea nu i le-a dat doar unui singur neam [în îngrijire] pe amândouă, ca nu cumva să fie micşorat celălalt neam şi să pară că există de prisos. Nici nu le-a împărţit pe amândouă în chip egal fiecărui [neam], ca nu cumva din această egalitate să iasă vreo luptă sau încrâncenare, iar femeile, răzvrătindu-se, să poftească aceeaşi cinste cu bărbaţii. Ci, cugetând mai dinainte cele egale şi paşnice şi păstrând pentru fiecare rânduiala cuvenită, a osebit viaţa noastră în două: ceea ce este mai de trebuinţă şi mai de folos i-a dat bărbatului, iar ceea ce este mai mic şi inferior, femeii, încât acela, din pricina slujirii lui de neapărată trebuinţă, să ne fie foarte dorit, iar aceea, din pricina slujirii mai mici, să nu fie coborâtă în ochii bărbatului său.

Aşadar, ştiind cu toţii acestea, un singur lucru să căutăm: virtutea sufletului şi nobleţea chipului de vieţuire, ca să ne bucurăm de pace, ca să ne desfătăm necontenit întru înţelegere şi dragoste. Căci cel care îşi ia femeie bogată, a luat-o mai degrabă ca stăpână decât ca soţie. Căci dacă, chiar fără avuţie, femeile sunt pline de gânduri şi uşor de abătut spre poftirea slavei, dacă mai primesc şi această adăugire, cum nu vor fi povară pentru soţii lor? Cel care îşi ia o femeie de aceeaşi stare cu el sau mai săracă, ia un ajutor şi un împreună-luptător şi îşi aduce toate bunătăţile în casă. Căci cea strâmtorată de sărăcie stăruie cu multă îngrijire asupra bărbatului şi pe toate i le face pe plac şi i se supune şi pierde orice pricină de ceartă şi de împotrivire şi de nebunie şi de întărâtare. Şi devine legătura lor a păcii, şi a înţelegerii, şi a dragostei, şi a bunei conglăsuiri.

Să nu căutăm aceasta, adică să avem bunuri, ci să ne bucurăm de pace şi de dragoste. Pentru aceasta este nunta, nu ca să umplem casele de război şi lupte, nu ca să ne ţinem în întărâtări şi certuri, nici să ne răzvrătim unii împotirva altora şi să ne facem traiul de netrăit, ci ca să ne bucurăm de într-ajutorare şi să avem un liman şi loc de scăpare şi mângâiere de relele ce sunt asupră-ne, ca să convorbim cu soţia cu plăcere.

Mulţi bogaţi luându-şi femei înstărite şi sporindu-şi avuţia, au pierdut bucuria şi înţelegerea, iscând zilnic certuri la masă şi întărâtări. Mulţi săraci luând din cele mai sărmane, se bucură de pace şi cu multă veselie privesc soarele cel văzut. Dar bogaţii, înconjuraţi din toate părţile de desfătare, adesea şi-au rugat moartea din pricina femeilor şi, astfel plecând din viaţa aceasta, nu au avut nici un folos de pe urma bunurilor, de vreme ce nu au sufletul bun.

Dar ce nevoie mai este să grăim despre pace şi înţelegere! Căci adesea faptul de a ne lua o soţie mai bogată ne-a spulberat chiar dobândirea bunurilor. Fiindcă atunci când ne dăm toată averea ca dar de nuntă şi se întâmplă ca ea să moară neaşteptat, suntem siliţi să lăsăm toată darea în seama socrilor. Şi precum cei care suferă un naufragiu pe mare îşi scapă doar trupul, aşa şi acesta, după multe războiri şi lupte şi defăimări la tribunal, abia de iese cu trupul liber. Şi precum cei nesătui de îmbogăţiri, după ce umplu corabia cu mii de încărcături, punând în ea mai mult decât poate duce o scufundă şi pierd toate, aşa şi aceştia, făcând nunţi mai împovărătoare decât [pot ei duce], crezând adesea că îşi adaugă avere prin soţie, o pierd şi pe cea pe care o au. Şi după cum acolo o scurtă lovitură a valului cufundă corabia, aşa şi aici, venind moartea neaşteptată, o dată cu femeia pierde toate cele ce erau ale lui.

5. Aşadar, cugetând la toate acestea, să nu ne uităm la bunuri, ci la blândeţea felului de trai şi la curăţie şi la întreaga înţelepciune. Căci femeia cu mintea întreagă şi îngăduitoare şi cu bună măsură [în toate], chiar dacă este săracă, poate să facă sărăcia mai dorită decât bogăţia. Fiindcă cea stricată şi destrăbălată şi certăreaţă, şi dacă s-ar afla mii de comori într-însa, le risipeşte mai repede ca vântul şi aduce asupra bărbatului dimpreună cu sărăcia mii de alte rele.

Să nu căutăm bogăţia, ci soţia potrivită cu starea noastră. Mai întâi învaţă care e pricina nunţii şi pentru ce a fost ea introdusă în viaţa noastră şi nu cere nimic mai mult [de la ea].

Care e motivul nunţii şi pentru ce a dat-o Dumnezeu? Ascultă-1 pe Pavel, că zice: ***„Din pricina desfrâului fiecare să-şi aibă femeia lui”*** (I Cor 7,2). Nu a zis: „ca să scapi de sărăcie” sau „ca să te înavuţeşti”. Dar ce? Ca să fugim de desfrânare, ca să potolim pofta, ca să trăim împreună în întreaga înţelepciune, ca să bine plăcem lui Dumnezeu, ca să ne fie îndeajuns soţia proprie. Acesta este darul nunţii, acesta este rodul ei, acesta câştigul. Nu lăsa pe cele mai mari ca să cauţi cele mai mici. Căci mult mai mică este bogăţia decât întreaga înţelepciune. Doar pentru acest lucru trebuie să ne luăm femeie: ca să fugim de păcat, ca să ne depărtăm de orice

desfrânare. Pe aceasta trebuie să se temeluiască orice nuntă: ca să lucrăm împreună la întreaga înţelepciune.

Şi se va întâmpla acest lucru dacă ne luăm asemenea mirese, care ne pot aduce multă evlavie, multă întreagă înţelepciune şi multă blândeţe. Căci frumuseţea trupului, când nu se înjugă cu virtutea sufletului, în douăzeci sau treizeci de zile poate să-1 piardă pe bărbat şi nu merge mai departe cu el, ci, arătându-şi răutatea, distruge toată dragostea. Iar cele care strălucesc cu frumuseţea sufletului, cu cât înaintează timpul şi îşi vădesc prin cercare nobleţea lor, cu atât produc soţilor lor dorire mai caldă şi îşi aprind dinlăuntru dragostea cea pentru ei. Şi dacă se întâmplă aceasta şi se statorniceşte între ei dragostea cea caldă şi adevărată este alungat orice chip al desfrâului şi nici un gând de neînfrânare nu mai vine asupra celui ce-şi iubeşte soţia, ci rămâne neîncetat în iubirea faţă de ea. Şi prin întreaga înţelepciune [de care femeia dă dovadă] îl atrage [şi] pe Dumnezeu spre a fi binevoitor şi conducător al întregii case.

Aşa şi-au luat adevăraţii bărbaţi de odinioară neveste: căutând la nobleţea sufletului soţiilor şi nu la bogăţia bunurilor. Şi că acest lucru este adevărat, voi aminti doar exemplul unei singure nunţi.

„Şi Avraam era bătrân şi înaintat în zile – zice Scriptura – şi i-a zis slugii celei mai bătrâne din casa sa, celei ce chivernisea toate ale lui: Pune mâna ta sub coapsa mea şi te jur pe Domnul Dumnezeul cerului şi al pământului să nu iei femeie pentru fiul meu Isaac dintre fiicele cananeenilor cu care eu locuiesc. Ci mergi în pământul unde am fost născut, la neamul meu, şi de acolo ia soţie pentru fiul meu (Facere 24, 2-4). Ai văzut virtutea dreptului, câtă grijire a făcut mai dinainte pentru nuntă? Căci nu a chemat femei uşuratice, cum fac cei de azi, nici care au fost măritate înainte, nici din cele mai în vârstă [ca să meargă să aleagă soţie pentu fiul său], ci pe casnicul său; şi acestuia i-a încredinţat treaba. Această faptă este cea mai mare dovadă a evlaviei patriarhului: că a însărcinat o astfel de slugă, fiindcă 1-a socotit vrednic pentru a face un asemenea lucru.

Apoi [îi spune] să caute o soţie, nu avută, nici frumoasă, ci cu nobleţe în felul de trai, şi pentru aceasta îl trimite atâta amar de cale departe de casă. Ai văzut şi bunăvoinţa slujitorului? Căci nu a zis: „Pentru ce faci aceasta, când sunt atâtea neamuri învecinate cu noi şi atâtea fiice de oameni bogaţi, însemnaţi şi cu multă slavă? Tu însă mă trimiţi departe, la oameni necunoscuţi. Cu cine voi vorbi? Cine mă va asculta? Dacă mă vor înşela? Dacă mă vor amăgi, căci nimic nu este mai uşor decât aceasta în situaţia în care mă voi afla, aceea de străin?” Nimic de acest fel nu a zis, ci, trecându-le pe toate cu vederea, ceea ce este cel mai important a

reţinut: să nu zică nimic împotriva aceluia, ci să se arate ascultător şi să dorească numai acel lucru -care, de altfel, trebuie căutat mai înainte de orice -, să vădească pricepere şi purtare de grijă [când va merge acolo].

Şi atunci i-a spus stăpânului său: ***„Dar dacă femeia nu va vrea să vină cu mine, oare îl voi întoarce pe fiul tău în pământul din care tu ai ieşit?”*** (Facere 24, 5). A zis Avraam: ***„Să nu întorci pe fiul meu acolo. Domnul Dumnezeul cerului şi al pământului, Cel care m-a luat pe mine din casa tatălui meu şi din pământul în care m-am născut, Cel care mi-a grăit şi S-a jurat zicând: Ţie îţi voi da pământul acesta şi seminţiei tale, El însuşi va trimite pe îngerul Său înaintea ta şi bine te va cârmui pe calea ta”*** (Facere 24, 7).

Ai văzut credinţa bărbatului? Nu a rugat pe prieteni, sau pe rude, nici pe altcineva; ci pe Dumnezeu i L-a dat slugii ca însoţitor şi împreună-călător. Apoi, vrând să-1 încurajeze pe slujitor, nu a zis simplu: „Dumnezeul cerului şi al pământului”, ci a adăugat: „Cel care m-a luat pe mine din casa tatălui meu”.

Adu-ţi aminte – îi zice – cum am bătut atâta cale, cum, lăsând ale noastre, ne-am bucurat mai mult de fericire străină, cum cele cu neputinţă s-au făcut cu putinţă. Şi nu doar aceasta a vrut să-i arate când a zis „Care m-a luat din casa tatălui meu”, ci că îl are pe Dumnezeu datornic. Ne este dator – i-a spus slugii -, căci El însuşi a zis: „Ţie îţi voi da pământul acesta şi seminţiei tale”. Chiar dacă noi suntem nevrednici, dar El a făcut promisiune. Şi ca s-o ducă la îndeplinire va fi împreună cu tine şi le va potrivi pe toate bine şi va duce totul la capăt, pentru care ne şi rugăm. Şi, acestea zicând, 1-a trimis pe slujitor.

Apoi, sosind sluga în acel ţinut, nu s-a dus la vreunul din cei ce locuiau în oraş, nici nu a vorbit cu oamenii, nu le-a chemat pe femei, ci ia uită-te la el câtă credinţă avea: pe însoţitorul pe Care L-a primit, de Acela s-a ţinut şi numai Lui I-a grăit. Şi stând, s-a rugat şi a zis: ***„Doamne Dumnezeule al domnului meu Avraam, bine călătoreşte cu mine astăzi”***. Nu a zis „Doamne Dumnezeul meu”, ci „Doamne Dumnezeule al domnului meu Avraam”. Chiar dacă eu sunt netrebnic şi de lepădat – zice – îl pun înainte pe stăpânul meu. Căci nu pentru mine, ci pentru el am venit să slujesc. Sfiindu-Te, dar, de virtutea aceluia, fă bine de lucrează împreună cu mine tot ceea ce ai rânduit mai dinainte.

6. Apoi, ca să nu socoteşti că a cerut-o ca şi pe o obligaţie, ascultă cele ce urmează: ***„Şi fă milă cu domnul meu Avraam”.*** Chiar dacă facem mii de fapte bune şi suntem vrednici să fim izbăviţi prin har şi să primim aceasta de la iubirea Ta de oameni, nu ne-o da ca pe o datorie sau obligaţie. Aşadar ce vrea? ***„Iată, am stat –***

zice – la izvorul de apă, iar fiicele celor care locuiesc în oraş ies să scoată apă şi să fie [soţie lui Isaac] fecioara căreia eu îi voi zice: Pleacă-ţi găleata ta ca să beau, iar ea îmi va răspunde: Bea şi tu şi le voi adapă şi pe cămilele tale, până se vor sătura. Pe aceasta ai pregătit-o copilului Tău Isaac şi întru aceasta voi cunoaşte că ai făcut milă cu domnul meu Avraam.”

Ai văzut înţelepciunea slugii ce fel de semn şi-a pus? Nu a zis: „Dacă văd pe vreo fată călare pe catâr, sau purtată în car, sau înconjurată de ceată de eunuci, sau având mulţi slujitori, sau frumoasă ori strălucită la chipul trupului, pe aceasta ai pregătit-o fiului Tău”. Dar ce a zis? „Dacă îi voi zice: pleacă-ţi găleata ca să beau”.

Ce faci, omule? O astfel de nevastă de nimic cauţi pentru stăpânul tău? Să poarte găleţi şi să poată discuta cu tine? Da – zice – căci nu m-a trimis să mă uit la bogăţie, nici la strălucirea neamului, ci să caut nobleţea sufletului. Adesea multe dintre cele ce poartă găleţi au virtute desăvârşită, iar altele, şezând în casă, sunt mai rele şi mai de defăimat decât toate. Dar de unde ştii că femeia este virtuoasă? Din semnul – zice – pe care ea îl va spune. Şi de unde ştii că acesta este semnul virtuţii? Este semn îndestulător şi fără tăgadă. Căci iubirea de străini este mare semn şi este dovada deplină [că e virtuoasă].

Ceea ce spune sluga aceasta înseamnă, chiar dacă nu foloseşte aceste cuvinte: Eu caut acea fecioară care este atât de iubitoare de străini încât le oferă toată slujirea de care este în stare. Şi nu oricum caut acest lucru, ci fiindcă sunt dintr-o astfel de casă în care înfloresc mai cu seamă faptele bune ale iubirii de străini. Acest lucru îl caut mai înainte de toate: să iau pentru stăpânii mei pe una ca acelaşi fel de vieţuire. In casa aceea voi intra, care este deschisă străinilor, în care să nu fie război şi lupte şi bărbatul punând înainte ceea ce are, urmând tatălui său, îi primeşte pe străini. Iar fata să fie scumpă la vorbă şi să nu se ţină pe sus nici să se împotrivească, lucru care adesea se întâmplă în multe case. Şi din aceasta vreau să ştiu deja dacă este iubitoare de străini. Căci de aici, [din iubirea de străini], ne vin toate bunătăţile.

Aşa l-a dobândit stăpânul meu pe mire. Aşa a devenit tată: a jertfit un viţel şi a primit copilul; a frământat făina şi Dumnezeu i-a făgăduit că-i va da urmaşi după mulţimea stelelor. Aşadar, fiindcă din aceasta au venit în casa noastră toate bunătăţile, acest lucru îl voi căuta mai înainte de toate. Să nu ne uităm la aceasta, că a căutat apă, ci acel lucru să-1 privim cu băgare de seamă: că, fiind un suflet foarte iubitor de străini, nu numai ceea ce a cerut i s-a dat, ci mai mult decât cele pe care le-a cerut i-a fost oferit. Şi a fost – zice – că mai înainte de a isprăvi el de grăit, iată, Rebecca ieşea; şi s-a plinit acel cuvânt profetic: ***„încă grăind tu, iată,***

Eu stau de faţă” (îs 58, 9). De acest fel sunt rugăciunile adevăraţilor bărbaţi. Mai înainte de a se împlini, ei sunt încredinţaţi că Dumnezeu le acordă cele cerute.

Acum dar, şi tu, fiindcă urmează să-ţi iei nevastă, nu fugi la ajutor omenesc, nici către femei ce se îmbogăţesc din averi străine şi care caută numai una: cum să dobândească vreun câştig. Ci aleargă la Dumnezeu. Nu te ruşina ca El să-ţi fie alegător al miresei. El însuşi a făgăduit şi a zis: ***„Căutaţi mai întâi Împărăţia Cerurilor şi toate celelalte vi se vor adăuga vouă”*** (Mt 6, 33). Şi nu zi: „Cum pot să văd pe Dumnezeu şi cum poate El să-mi răspundă cu vocea şi să grăiască cu mine la arătare, încât eu, mergând la El, să-L rog aceasta?” Acestea sunt vorbe ale unui suflet necredincios.

Căci şi fără să-ţi strige în gura mare, pe toate câte vrea le poate rândui Dumnezeu. Asta s-a petrecut şi în acest caz. Căci nu a auzit [sluga] glas, nici a văzut vreo faţă. Ci, lângă izvor stând, s-a rugat şi pe dată s-a şi întâmplat [ceea ce a cerut]. ***„Căci mai înainte de a sfârşi el a grăi – zice – a ieşit Rebecca, fiica lui Batuel, fiul Milcăi, purtând o găleată pe umeri. Iar fecioara era oacheşă la chip nevoie mare şi era fecioară şi bărbat nu a cunoscut-o”*** (Facere 24, 15-16).

Ce-mi spui mie de frumuseţea trupului? Ca să afli de covârşitoarea ei întreagă înţelepciune, ca să-i afli frumuseţea cea din suflet. Căci minunat lucru este a avea întreaga înţelepciune. Dar cu mult mai minunat când aceasta este împreunată cu frumuseţea trupului. De aceea, şi când urma să ne istorisească despre Iosif şi despre întrega lui înţelepciune, mai întâi ne pune înainte frumuseţea trupului său, zicând: ***„Frumos era la înfăţişare şi chipeş la faţă foarte”*** (Facere 39, 6). Şi când ne spune de întreaga lui înţelepciune arată că frumuseţea nu 1-a plecat mai înainte spre destrăbălare. Căci nici frumuseţea nu este pricină pentru desfrâu şi lipsa ei nu este defel pricină a întregii înţelepciuni. Căci multe sunt strălucite după înfăţişarea trupului, dar strălucesc mai mult prin întreaga înţelepciune. Şi iarăşi altele sunt urâte şi slute, dar mai urâte se fac cu sufletul, întinându-se cu mii de desfrânări.

Căci nu firea trupului, ci libera voie [Tcpoatpeaiq] a sufletului este pricina uneia sau alteia. Şi nu pe degeaba a numit-o a doua oară fecioară. Căci zicând: „era fecioară”, a adăugat: „era fecioară şi bărbat nu a cunoscut-o pe ea”. Fiindcă multe dintre fecioare îşi păzesc trupul nestricat, dar îşi umplu sufletul de multă destrăbălare; fiind machiate, atrag de pretutindeni mii de amorezi şi întraripează [spre ele] ochii celor mai tineri şi le sunt acelora piedică şi groapă de pierzanie. Dar Moise arată că aceasta nu era aşa, ci fecioară era din amândouă punctele de vedere: şi cu trupul şi cu sufletul. Căci zice: fecioară era şi bărbat nu a cunoscut-o. Şi acestea [toate], deşi avea multe pricini ca să fie cunoscută de bărbaţi. Mai întâi

frumuseţea trupului, apoi felul ei de a sluji. Căci dacă ar fi şezut necontenit în iatac, cum fac azi unele fecioare, şi nu s-ar fi preumblat prin piaţă niciodată, nici ar fi părăsit casa părintească, nu avea atâta laudă că nu a cunoscut-o vreun bărbat. Dar când o vezi ieşind prin piaţă – căci trebuia în fiecare zi să care apă – o dată şi de două ori, ba şi de mai multe ori, dar rămânând necunoscută de vreun bărbat, atunci mai cu seamă poţi să-i vezi pricina de laudă. Căci, dacă o fecioară, ieşind de puţine ori prin piaţă – chiar urâtă să fie şi slută şi urmată de multe slujnice – din aceste ieşiri i se vatămă adesea bunul caracter al sufletului, ia gândeşte-te la aceasta (care în fiecare zi ieşind de una singură din casa părintească şi nu mergând simplu în piaţă, ci la izvor după apă şi silită fiind să se întâlnească cu mulţi alţii), cum nu este vrednică de mii de minunări, când nici din necontenitele ieşiri, nici din frumuseţea feţei, nici din mulţimea celor pe care îi întâlnea, nici din altă parte, nicidecum nu şi-a stricat bunul caracter! Ci a rămas nestricată şi cu trupul şi cu sufletul şi şi-a păzit mai strict întreaga înţelepciune decât cele ce şed în cămările muiereşti.

Şi s-a arătat pe sine, după cum cere şi Pavel, când zice: ***„ca să fie sfântă cu trupul şi cu duhul”*** (I Cor 7, 34). Coborându-se la izvor, a umplut găleata de apă şi s-a ridicat să plece. Iar sluga a alergat în întâmpinarea ei şi a zis: ***„Dă-mi să beau puţin din găleata ta”. Iar ea a zis: „Bea, Doamne”. Şi s-a grăbit să ia găleata în mână şi i-a dat să bea până a încetat să mai bea. Şi a zis: „Şi pe cămilele tale le voi adăpa până ce vor bea toate”. Şi s-a grăbit şi şi-a deşertat găleata în adăpătoare. Şi a alergat la fântână să scoată şi să adape toate cămilele.***

Mare este iubirea de străini a femeii, mare este întreaga ei înţelepciune, şi pe amândouă acestea le aflăm mai cu seamă şi din cele ce a făcut şi din cele ce a spus. Ai văzut cum nici întreaga înţelepciune nu a ştirbit iubirea de străini, nici iubirea de străini nu a stricat întreaga înţelepciune? Căci nu ea a fost cea dintâi care a alergat, nici nu a vorbit cu bărbatul. Şi acestea arată întreaga înţelepciune. Dar, rugată fiind, nu a refuzat, nici nu a întors spatele; şi acestea sunt semnele unei mari iubiri de străini şi iubiri de oameni. Căci, după cum, dacă ar fi alergat prima şi ar fi grăit ceva celui ce nu i-a zis nimic, ar fi fost semnul obrăzniciei şi al neruşinării, tot aşa, dacă ar fi refuzat pe cel care o rugase, era semn al cruzimii şi al lipsei de omenie. Dar acum, ea n-a făcut nici una dintre acestea. Nici din pricina întregii înţelepciuni nu a ştirbit iubirea de străini, nici din pricina iubirii de străini nu s-a lipsit de lauda întregii înţelepciuni, ci a dat dovadă de fiecare virtute întreagă: prin faptul că nu a deschis discuţia arătând întreaga ei înţelepciune, iar prin aceea că a oferit ajutor, după ce i-a fost cerut, iubirea negrăită de străini. Şi că era nespus de iubitoare de străini ne arată şi faptul că nu a dat numai ceea ce i s-a cerut, ci a oferit mai mult decât acestea. Şi chiar dacă apă era ceea ce a dat, acest lucru era cel mai

important atunci. Iar pe cei iubitori de străini obişnuim să-i judecăm nu după bogăţia celor date, ci după puterea cu care le dăruiesc.

Fiindcă Dumnezeu 1-a lăudat şi pe cel care dă un pahar de apă rece; şi despre cea care a aruncat doi bănuţi a spus că a aruncat mai mult decât toţi, fiindcă toate câte avea atunci le-a aruncat. Aşa şi aceasta, prin acestea a făcut dragoste de străini cu acel nobil om, căci nu avea nimic mai mult ce să-i ofere. Şi nu în zadar a scris „s-a grăbit" şi „a alergat" şi toate câte sunt asemenea acestora, ci ca să afli râvna cu care a făcut fapta, nu fără voia ei, nici silită, nici cu îngreuiere, nici cu supărare.

Şi că nu puţin lucru este acesta, vedem din aceea că adeseori fiind pe drum şi oprindu-ne puţin rugăm pe vreunul care are o torţă să o aprindă şi pe a noastră sau pe vreunul care cară apă să ne stâmpere setea şi acela nu suferă, ci cu greu o face. Iar aceea nu numai că i-a plecat aceluia găleata, ci şi cămilele toate le-a adăpat, chinuindu-se atât de mult şi plinind iubirea de străini cu multă bunătate prin osteneala trupului. Căci nu numai faptul că a făcut, ci faptul că a făcut cu dispoziţie râvnitoare arată virtutea ei.

Domn îl numeşte pe omul necunoscut şi pe care atunci îl vede prima dată. Şi precum socrul ei, Avraam, nu a întrebat pe oaspeţi: „cine sunteţi?" şi „de unde sunteţi?" şi „unde mergeţi?" şi „de unde veniţi?", ci pur şi simplu a plinit iubirea de străini, aşa şi ea nu a zis: „cine eşti?" şi „de unde?" şi „ce cauţi aici?", ci a împlinit cu îmbelşugare iubirea de străini şi a lăsat deoparte toate cele de prisos. Căci şi cei care vând mărgăritare şi iau aur, numai un singur lucru caută: cum să câştige de la cei care au bani şi nu cum să-i iscodească mai mult. Şi aceasta un singur lucru căuta: cum să primească rodul iubirii de străini, cum să primească plata pregătită pentru acest lucru. Căci ştia acest fapt cu limpezime: că străinul, mai ales, este ruşinat de toţi. De aceea este nevoie [în acest caz] de multă prietenie şi de întreagă înţelepciune neiscoditoare. Dacă vrem să-1 iscodim şi să ne interesăm prea mult de el, şovăie şi se sfieşte şi vine fără bucurie. De aceea nici ea nu a făcut acest lucru cu acela şi nici socrul ei cu străinii, ca să nu piardă răsplata. Ci i-a slujit numai pe drumeţi şi, dobândind prin ei rodul pe care îl dorea, aşa i-a slobozit.

7. De aceea atunci chiar îngeri a primit. Dacă ar fi iscodit, i s-ar fi micşorat plata. Iar noi îl admirăm nu fiindcă a primit îngeri, ci tocmai fiindcă neştiind cine sunt i-a primit. Căci dacă ştiind cine sunt le slujea, nu făcea nici un lucru minunat, vrednicia celor primiţi obligându-1 şi pe cel prea împietrit şi uscat la inimă să devină iubitor de oameni şi blând. Acesta este însă lucru minunat că, socotind că erau oarecare drumeţi, le-a arătat atâta purtare de grijă. Tot aşa este şi Rebecca. Nu ştia cine era, nici pentru ce se afla acolo, nici că a venit s-o peţească pe ea, ci 1-a

socotit un oarecare străin şi pribeag. De aceea mai mare i-a fost plata pentru iubirea de străini, că pe cel pe care nu-1 cunoştea nicidecum 1-a primit cu atâta dragoste (evvoia), păzindu-şi în acelaşi timp şi întreaga înţelepciune. Căci nu în chip urâcios, nici cu obrăznicie, nici de silă, nici îmbufnată nu a făcut aceasta, ci cu sfiala cuvenită.

Căci acest lucru 1-a spus Moise în taină atunci când zice: ***„Omul a cercetat-o pe ea şi a păstrat tăcerea să cunoască dacă a îndreptat Domnul bine calea lui”*** (Facere 24, 21). Ce înseamnă „Omul a cercetat-o pe ea”? I-a cercetat şi înfăţişarea exerioară, şi mersul, şi uitătura, şi cuvintele, şi pe toate le-a cercetat cu de-amănuntul, căutând să afle din mişcările trupului dispoziţia lăuntrică a sufletului. Şi nu s-a mulţumit numai cu acestea, ci a făcut şi o a doua ispitire. Şi deoarece i-a dat apă să bea, nu s-a oprit la aceasta, ci i-a zis: ***„A cui fiică eşti, spune-mi, şi dacă este în casa tatălui tău loc de mas?”*** Ce răspunde aceea? Fără urmă de răutate şi cu blândeţe îi spune şi cine este tatăl ei şi nu se oţărăşte, zicând: „Tu cine eşti, iscoditorule, şi căutătorule, şi întrebătorule, despre casa mea?”. Dar ce îi zice? ***„Sunt fiica lui Batuel, fiul Milcăi, pe care ea i 1-a născut lui Nahor. Şi paie şi fân mult sunt la noi şi loc de mas”.*** Şi după cum în cazul apei i-a dat mai mult decât a cerut -căci acela a cerut numai să bea, dar ea a promis să adape şi cămilele şi le-a şi adăpat – aşa şi aici, el a cerut doar un loc, iar ea şi paie şi hrană şi celelalte toate, şi prin toate acestea 1-a invitat pe el şi a mers acasă ca să ia plata iubirii de străini.

Acestea să le ascultăm nu doar aşa să fie ascultate, fără dispoziţia de a le lucra, ci, cugetând cu mintea în noi înşine şi comparând lucrarea noastră cu aceste fapte, ne vom da seama cât de mare era virtutea femeii. Noi adesea cu anevoie primim şi pe cei cunoscuţi şi pe cei ce se îngrijesc de noi, iar dacă zăbovesc o zi sau două ne îngreuiem la suflet. Iar aceasta pe cel necunoscut şi străin cu multă râvnire [TcpoGuiiicc] 1-a adus acasă şi acestea nu numai lui i le-a oferit, ci s-a îngrijit şi de atâta amar de cămile. După ce a intrat, priveşte şi aici mai mult priceperea lui. Căci când i-a pus înainte să mănânce pâine, a zis: „nu mănânc până nu voi grăi cuvintele mele”. Ai văzut cât era de treaz şi de atent? Apoi, după ce i-au îngăduit să vorbească, să vedem cum a discutat cu ei. Dacă ar fi zis către ei aceste cuvinte – că are un stăpân strălucit şi vestit, cinstit înaintea tuturor, care se bucură de mare respect în faţa celor din acel ţinut – chiar dacă ar fi vrut să zică acestea, nu greşea. Căci localnicii 1-au cinstit pe Avraam după rânduială împărătească. Dar nimic din acestea nu a zis, ci, lăsând deoparte toate cele omeneşti, a înfrumuseţat vorba sa pornind de la ajutorul de Sus cel dat lui: ***„Sluga lui Avraam sunt. Domnul 1-a binecuvântat pe stăpânul meu foarte şi 1-a înălţat şi i-a dat lui turme şi vite şi aur şi argint”*** (Facere 24, 34-35). L-a numit bogat nu ca să-1 arate că este avut, ci

ca să vădească faptul că este iubitor de Dumnezeu. Căci nu plecând de la faptul că a dobândit multe a vrut să-l laude, ci din pricină că le-a primit pe ele de la Dumnezeu. Apoi, vorbind despre mire, a zis: ***„Şi a născut Sarra, femeia domnului meu, un fiu domnului meu după ce el îmbătrânise”*** (Facere 24, 36). Aici mi se pare că a ascuns [în aceste vorbe] şi felul naşterii, arătând că naşterea a fost din pronia lui Dumnezeu cea către acela, şi nu potrivnică firii.

Şi tu acum eşti mire şi îţi cauţi mireasă! Acestea caută-le mai întâi de celelalte: dacă este iubitoare de Dumnezeu, dacă se bucură de multă bunăvoinţă de Sus. Căci dacă sunt acelea, urmează şi celelalte. Dar dacă nu sunt acestea, chiar dacă îşi ţin cu multe asigurări cele lumeşti, nu este nici un câştig.

Apoi, ca să nu zică [părinţii Rebeccăi]: „Pentru ce nu a luat una din femeile localnice?” a spus [că Avraam i-a cerut]: ***„Jură-mi-te că nu vei lua fiului meu femeie din fetele canaanenilor, ci vei merge în casa tatălui meu şi în neamul meu şi vei lua femeie fiului meu”.*** Dar ca să nu părem că îngreuiem urechile voastre povestind toată istoria, să vă spunem sfârşitul ei. Căci după ce a zis cum stătea la izvor, cum a rugat-o pe fată, cum aceea i-a dat mai mult decât îi ceruse, cum Dumnezeu i-a fost mijlocitor, după ce pe toate le-a istorisit în amănunt, a încheiat cuvântul său [cerând-o de soţie pentru Isaac]. Acestea toate auzindu-le, aceia nu s-au mai îndoit deloc, nici nu şi-au mai făcut griji, ci, fiindcă Dumnezeu a mişcat sufletul lor spre aceasta, îndată i-au dat fiica. Şi, răspunzând Laban şi Batuel, au zis: ***„Porunca aceasta de la Dumnezeu a ieşit. Nu putem, aşadar, să-ţi grăim împotrivă ceva rău. Iat-o pe Rebecca; luându-o, te du; şi va fi femeie domnului tău, după cum a grăit Domnul”*** (Facere 24, 50-51).

Cine nu se va uimi, cine nu se va minuna de câte şi ce fel de oprelişti s-au distrus în scurtă vreme prin ajutorul de Sus? Căci şi faptul de a fi străin, şi slugă, şi necunoscut, şi multa distanţă a drumului, şi faptul că nu erau cunoscuţi Rebeccăi nici socrul, nici mirele, nici altul din cei ce se cuveneau să-i fie prezentaţi, fiecare dintre acestea, luat separat, era de ajuns să oprească nunta. Dar nici unul dintre ele nu a oprit-o, ci toate acestea au fost depăşite cu bine şi, ca şi unui cunoscut şi vecin, ca şi unuia cu care ar fi trăit împreună din prima zi, aşa i-au încredinţat mireasa, încrezându-se în el. Pricina? Dumnezeu era la mijloc! Şi, după cum când vrem să facem ceva fără El, chiar dacă ar fi uşor de făcut, aflăm poticneli şi piedici şi mii de alte nepotriviri în ele, tot aşa, când este El de faţă şi le potriveşte, chiar dacă ar fi problemele mai încurcate decât toate, devin toate uşor de rezolvat.

Prin urmare nimic, nici să nu facem, nici să grăim mai înainte de a chema pe Dumnezeu şi de a-L ruga să le adune El în mâinile noastre [şi să le rezolve] pe toate, după cum şi această slugă a făcut.

Dar să ne uităm, după ce a luat-o, în ce mod a săvârşit nunta. Oare a luat cu sine ţimbale şi surle şi dansuri şi timpane şi fluiere şi alte închipuiri [şi manifestări deşarte]? Nimic din toate acestea! Ci, luând-o doar pe ea, aşa s-a dus, având cu sine pe îngerul ce mergea alături de ea şi îi însoţea pe drum, pe care stăpânul lui L-a implorat pe Dumnezeu să-1 trimită împreună cu slujitorul, când acesta a plecat de acasă.

Şi s-a dus mireasa fără să audă ea fluiere şi chitări şi nimic din celelalte de acest fel, dar având pe capul ei mii de binecuvântări din partea lui Dumnezeu şi cunună mai strălucită decât orice diademă împărătească. Şi s-a dus nu înveşmântată în haine aurite, ci în întreaga înţelepciune şi evlavie, în iubirea de străini şi în toată cealaltă virtute. S-a dus nu în trăsură acoperită, nici cu altă închipuire deşartă de acest fel, ci şezând pe cămilă. Căci dimpreună cu virtutea care era în suflet, şi trupurile fecioarelor din vechime se împărtăşeau de multă vigoare. Căci nu aşa le-au crescut maicile lor, ca pe cele de acum, cu băi dese, cu alifii binemirositoare, cu încondeieri ale ochilor şi farduri, în haine moi ori stricându-le în alte mii de chipuri, făcându-le mai molatice decât se cuvine, ci atunci le creşteau în toată severitatea. Pentru aceea şi prospeţimea trupului lor era foarte înfloritoare şi nobilă, fiindcă era naturală, nu artificială ori îngrijită [prin metode cosmetice]. De aceea se şi bucurau de o sănătate curată şi frumuseţea lor era nemeşteşugită şi nici o slăbiciune nu le împovăra trupul, ci orice moleşeală era lepădată de la ele.

Căci ostenelile şi chinuirile şi a lucra toate cu mâna ta pierd toată moleşeala şi asigură întru totul vlaga cea bună şi sănătatea [trupului]. De aceea erau şi mai dorite de bărbaţi şi mai mult iubite. Dar nu numai trupul, ci şi sufletul devine prin lucrarea acestora mai bun şi având mai multă întreagă înţelepciune.

Şezând pe cămilă şi ajungând în ţinutul [lui Avraam], mai înainte de a se apropia [de casă] şi-a ridicat ochii şi 1-a văzut pe Isaac şi a coborât de pe cămilă. Ai văzut tărie? Ai văzut suflet nobil? A coborât de pe cămilă! Aşa era de mare tăria acelor fecioare: împreunată cu întreaga înţelepciune. Şi a zis slugii: ***„Cine este omul acela care umblă pe câmp?” Şi a zis sluga: „Domnul meu”*** (Facere 24, 65). Atunci, luându-şi năframa, s-a acoperit. Ai văzut întreaga ei înţelepciune mărturisită în toate chipurile, cât era de sfioasă şi cu bun simţ? ***„Şi a luat-o Isaac, şi i-a fost lui femeie şi a iubit-o şi s-a mângâiat pentru Sarra, mama sa”*** (Facere 24, 67). Nu pe degeaba s-au spus acestea – „că a iubit-o şi s-a mângâiat pentru

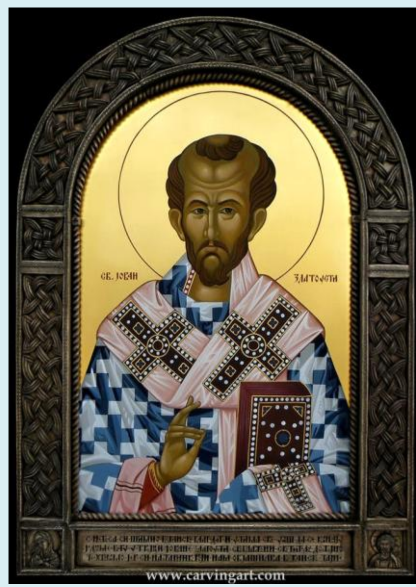
Sarra, mama sa” -, ci ca să afli pricinile dragostei lui Isaac, căci pe acestea femeia le avea de la casa părintească. Căci cine nu ar iubi pe una ca aceasta, având atâta întreagă înţelepciune, atâta cuminţenie, atâta iubire de străini şi iubire de oameni şi blândeţe, şi bărbăţie în suflet şi vigoare în trup?

Acestea le-am zis nu ca să le ascultaţi doar, nici ca, ascultându-le, doar să vă ruşinaţi, ci ca să le şi râvniţi. Voi, taţilor, urmaţi purtarea de grijă ce a arătat-o patriarhul spre a lua o femeie fără ifose [pentru fiul său], necăutând el averile ei, nici strălucirea neamului, nici frumuseţea trupului şi nimic altceva [de acest fel], ci numai nobleţea sufletului. Iar voi, mamelor, aşa să vă creşteţi fiicele! Voi, viitorilor miri, luaţi-vă soţii cu multă cuminţenie, fără dansuri şi râsete şi cuvinte ruşinoase şi trâmbiţe şi fluiere şi manifestări diavoleşti şi toate celelalte de acest fel, ci rugându-L pururea pe Dumnezeu să fie mijlocitor al tuturor celor ce trebuie făcute în acest caz.

Căci dacă astfel vom rândui cele ale noastre, nu vor fi niciodată divorţuri, nici pricini de adulter, nici motive de gelozie, nici lupte, nici certuri şi ne vom bucura de multă pace şi multă înţelegere [oiiovoux]. Dacă este acest lucru, şi celelalte virtuţi vor urma întru totul. Căci după cum dacă femeia se răzvrăteşte împotriva bărbatului nimic sănătos nu va fi în casă, chiar dacă toate celelalte lucruri merg strună, tot aşa şi dacă ea este în acelaşi gând cu el şi împăciuitoare, nu va fi nimic neplăcut, chiar dacă se vor ivi mii de necazuri în fiecare zi. Şi dacă aşa se fac nunţile, atunci vom putea şi pe copii cu mare uşurinţă să-i ducem spre virtute.

Căci când mama este astfel împodobită cu multă cuminţenie şi cu întreaga înţelepciune şi cu toată virtutea, va putea să-1 ţină pe bărbat lângă ea şi să-1 aibă [cu totul al ei] prin dorirea [ce i-o insuflă] pentru ea. Şi ţinându-1 pe el cu sine, îl va avea ca ajutor plin de râvnă pentru îngrijirea copiilor şi aşa îl va atrage şi pe Dumnezeu spre a le purta de grijă. Iar el, sârguindu-se împreună [cu soţia] pentru bunul mers al casei şi educând prin asceză sufletele copiilor, nimic neplăcut nu se va întâmpla mai departe, ci şi cele ale casei bine se vor rândui, căci în bună rânduială se vor afla şi chivernisitorii lor. Şi, în acest chip, o dată cu casa, fiecare va putea împreună cu femeia lui şi cu copiii, şi slugile, să treacă în siguranţă timpul vieţii de aici şi să intre în Împărăţia Cerurilor. De care fie ca noi toţi să avem parte cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu care Tatălui slavă şi putere, împreună şi Sfântului şi de viaţă Făcătorului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia aceluiaşi, rostită în Biserica Sfintei Irina,despre râvna celor prezenţi la biserică şi despre uşurătatea celor care lipsesc şi despre cântare; şi că firea nu este pricină s-o oprească pe femeie de a apuca pe calea virtuţii

Într-adevăr, preadulce este citirea Scripturilor, şi mai plăcută decât orice grădină şi mai desfătătoare decât Raiul, mai ales când citirii îi urmează cunoştinţa. Căci şi grădina şi frumuseţea florilor şi podoaba pomilor şi trandafirii şi iedera şi mirtul încântă privirea. Dar după ce trec puţine zile se veştejesc. ***Citirea Scripturilor însă întăreşte ca un zid mintea, curăţă conştiinţa, risipeşte patimile nedemne de un om liber, sădeşte [în om] virtutea, înalţă şi subţiază cugetul, nu ne lasă să fim cufundaţi de târcoalele şi asalturile lucrurilor lumeşti, ne aşază mai presus de săgeţile diavolului, ne strămută cu locuinţa chiar în ceruri, dezleagă sufletul de legăturile trupului, ne dă aripi uşoare şi tot lucrul bun ce-1 zice cineva îl încuibă în mintea ascultătorilor.*** De aceea, şi pe cei ce lipsesc [azi] nu încetez să-i plâng, iar pe cei ce sunt de faţă să-i fericesc, pentru că voi [cei prezenţi] adunaţi comoară necheltuită şi bogăţie nerisipită şi avuţie nepizmuită şi vă întoarceţi acasă plini de multă veselie. Că nimic nu ne poate produce o atât de mare plăcere precum o conştiinţă curăţită. ***Iar o conştiinţă devine curată dacă ascultă neîncetat şi cu luare-aminte Scriptura, chiar dacă mai înainte era încărcată de mii de păcate. Că prin aceasta nici nu se adăugă la păcatele de mai înainte altele – ba şi cele ce sunt se nimicesc – şi nici sufletul nu mai este dispus aşa de uşor să se pornească iar spre aceleaşi fapte rele.***

De aceea rog dragostea voastră să le repete necontenit celor ce lipsesc aceste lucruri şi degrab să-i întoarceţi la Maica noastră de obşte şi să-i faceţi părtaşi ai

câştigurilor voastre duhovniceşti. Căci părtăşia aceasta nu aduce nici o împuţinare, ci mai degrabă prisos. Dar, o, cumplită tiranie a avuţiilor şi banilor! Cum de-i desparte [de Biserică] pe cei mai mulţi dintre fraţii noştri?! Că nimic altceva nu-i desparte de adunarea de aici, decât acea cumplită boală şi focul [acela] care nu se stinge niciodată.

Această stăpână este mai sălbatică decât orice barbar şi mai cumplită decât orice fiară şi mai necruţătoare decât orice diavol, căci îi prinde pe cei robiţi ei şi îi poartă în ceasul de acum prin piaţă şi le dă însărcinări grele şi nu le îngăduie nici măcar un pic să răsufle din pricina chinuitoarei munci [la care îi supune]. Dar ce vor face, oare, în ziua cea infricoşată, la judecata cea nemitarnică, în faţa neamăgitului Judecător, când cortinele cerurilor se vor strânge şi poporul îngerilor se va pogorî cu Cel Drept, când toate vor fi goale şi în văzul tuturor? Atunci nici vorbăria împestriţată a ritorilor, nici mulţimea averii, nimic altceva nu va putea să-L induplece pe Cel Drept. Fiindcă cel Nemitarnic, Care vede cu limpezime toate, va pune înaintea ochilor [tăi] toate păcatele, zugrăvite ca într-o icoană. Atunci nu va mai fi nici împărat, nici om simplu, nici sărac, nici bogat, nici înţelept, nici neînvăţat, ci se vor smulge toate aceste măşti, şi fiecare îşi va arăta înfăţişarea din cele făptuite.

Nu se vor mai vedea atunci nici coroana, nici visonul. Atunci nu mai vezi pe vreunul plimbându-se în trăsuri şi înconjurat de mii de servitori, preumblându-se cu semeţie prin piaţă. Ci, lepădând toate acestea, fiecare va veni gol şi îşi va avea din fapte pricina, fie de mântuire, fie de pierzanie. Şi precum vor fi fiecare din cele făptuite, aşa va fi şi judecata.

Multe bunătăţi veţi avea fiindcă ascultaţi cu atâta râvnă cuvintele acestea. Căci suspinul fiecăruia şi lovirea feţei îmi arată roada acestor seminţe. Pentru aceea plâng pe cei ce nu sunt de faţă, că putând să aibă parte de atâta purtare de grijă [din partea noastră], [preferă] să primească răni şi lovituri în fiecare zi şi nici măcar nu ştiu că bolesc. De aceea este şi anevoie să se însănătoşească. Căci cine le va vorbi despre aceste lucruri? Femeile lor? Dar acelea au o singură grijă: aurăriile, hainele şi luxul. Iar grija casei apasă pe soţii lor. Oare slujitorii? Dar cum să o facă, de vreme ce ei nu au nici o îndrăzneală [înaintea stăpânilor], ci trebuie numai să-şi plinească slujba lor cu sârguinţă ? Oare funcţionarii publici? Dar aceia n-au altă sarcină decât să se grijească de treburile cetăţeneşti. Atunci împăraţii şi cei ce poartă coroane? Dar şi aceia îşi îndreaptă toată osteneala şi sârguinţa spre stăpâniri şi putere şi avuţii. Oare [se vor îndrepta] ei înşişi? Cum, dar, o vor face, de vreme ce n-au timp nici să răsufle de povara treburilor, ci se macină zi şi noapte pentru acestea?

O, cât de jalnici sunt cei ce capătă mii de răni, însă nu vin aici, unde pot să înveţe că şi de ar avea răni, este cu putinţă să se scape de ele şi să se facă sănătoşi. Când se vor mai îngriji şi aceştia de sufletul lor? Căci [numai] cei care de drag vin neîncetat la Biserică şi au parte de învăţătura cea duhovnicească şi arată multă grijă [pentru mântuirea lor] pot să-şi biruie şi să-şi înfrâneze poftele cele rele şi să priceapă în adâncime cum să lucreze virtutea.

2. Dar, ca nu cumva toată cuvântarea să fie alcătuită din învinovăţirea acelora şi [aşa] să vă lipsim pe voi de cele obişnuite, hai iarăşi să vă punem înainte obişnuită masa şi să vă vorbim de câştigul ce-1 aveţi din cântare.

Iată că psalmul amestecă felurite glasuri şi din ele pregăteşte să se înalţe [la cer] o singură cântare plină de armonie: şi tineri, şi bătrâni, şi bogaţi, şi săraci, şi femei, şi bărbaţi, şi robi, şi liberi, cu toţii înălţăm o singură melodie. Căci dacă un chitarist, lovind cu multă dibăcie mai multe corzi deodată, reuşeşte să facă din cele multe o singură [melodie], (dar corzile] rămân în acelaşi timp multe, ce noutate este dacă puterea psalmului şi a cântării duhovniceşti lucrează exact acelaşi lucru? Ba, mai mult, nu numai pe noi, cei de faţă, ci şi pe cel ce s-a săvârşit dintre cei vii 1-a adunat [în acelaşi duh]. Fiindcă şi acel fericit prooroc a cântat împreună cu noi.

Şi, deşi la curţile împărăteşti nu este cu putinţă acest lucru, fiindcă cel ce poartă coroana şade şi toţi se desfată în tăcere [de cel ce cântă], iar acestui obicei se supun] chiar şi cei aflaţi în cele mai mari vrednicii, aici nu este aşa, ci proorocul glăsuieşte şi toţi răspundem, toţi laolaltă cântăm. Şi nu este osebire aici între rob şi liber, nici între bogat şi sărac, nici între cârmuitor şi omul de rând. Ci toată această deosebire lumească se leapădă şi un singur cor se încropeşte din toţi şi este adevărată egalitate [între toţi] şi pământul se face oglindă a cerului. Atât de vestit este bunul neam al Bisericii, că nici nu se poate închipui ca stăpânul să poată cânta cu multă îndrăzneală dacă servitorul cârteşte împotriva lui. Şi nici bogatul nu-şi mişcă limba atâta timp cât săracul îl osândeşte prin tăcerea lui. Nici bărbatul nu cântă şi vorbeşte cu îndrăzneală dacă femeia tace şi stă fără de glas. Ci cu toţii au parte de cinste egală şi înalţă jertfă comună şi daruri comune. Nu are nimic mai mult acesta decât acela, nici acela decât acesta, ci toţi sunt în aceeaşi cinste şi ridică spre Făcătorul lumii un singur glas din mai multe guri. Deosebirea nu stă în faptul că unul e rob şi altul liber, că unul e bogat şi altul sărac, că unul e femeie şi altul bărbat, ci în voia liberă în râvnă sau lâncezeală, în răutate sau virtute.

Şi aşa, voi putea şi eu să numesc bogat pe cel sărac, sărac pe cel bogat, muiere pe bărbat, bărbat pe femeie, neştiutor pe cel înţelept şi înţelept pe cel simplu, însă nu

amestecând firea lucrurilor, ci judecând după cel mai bun dreptar, care pe toate le îndreptează.

Şi cum poate să fie bărbatul femeie – ar zice cineva – şi femeia bărbat? Poate, nu schimbându-şi firea, ci voia liberă. Păi atunci când îl văd pe bărbat cu aurării, înfrumuseţat, cu frizură aranjată, mirosind a parfum, îmbrăcat cu haine moi şi cu mersul de femeie, luând aminte la desfătări, cum aş mai putea să-1 numesc bărbat pe unul ca acesta, care şi-a trădat nobleţea firii sale şi s-a potrivit firii femeieşti?

Căci dacă Pavel nu o socoteşte vrednică să se numere printre cei vii pe o femeie care face asemenea lucruri, ci o scoate din ceata celor însufleţiţi şi o aşază cu cei morţi, zicând că ***„cea care trăieşte în desfătări este moartă”*** (I Tim 5, 6), cum mai poate un bărbat care face acestea să mai fie numărat în ceata bărbaţilor, de vreme ce şi o femeie care face aşa ceva a pierdut viaţa? Să nu îmi arăţi că cineva este bărbat din aceea că poartă veşminte bărbăteşti şi centură, nici din faptul că se poartă cu autoritate şi înfricoşare acasă, ci [vădeşte-mi] că este bărbat din mintea lui cea iubitoare de înţelepciune, din aceea că îşi ţine din scurt patimile, că biruie bolile sufletului [său], că îşi cârmuieşte şi este stăpân în casa lăuntrică a inimii şi nu se lasă dus încoace şi-ncolo de gândurile cele fără de rânduială.

Acest lucru îl face mai cu seamă bărbat. Iar dacă se ţine de beţii şi de orgii şi îşi pierde toată ziulica în ospeţe şi jocuri şi discuţii la un pahar cu vin şi se face, sub [tirania] patimii, mai moale decât orice ceară, cum mai poţi să-1 numeşti pe unul ca acesta bărbat, de vreme ce este prins cu totul şi rob vândut, dedându-se la toate patimile? Pe un astfel de om cu apucături femeieşti şi molatic şi iubitor de desfătări, călcat în picioare de toţi, oare mai este cu putinţă să-1 pui în ceata bărbaţilor? Sau nu ştiţi că lupta şi războirea noastră nu este cu oameni de o fire cu noi, ci cu puterile cele nevăzute, cu armele demonilor, după fericitul Pavel? Că zice el: ***„Lupta noastră nu este împotriva sângelui şi a cărnii, ci împotriva începătoriilor şi a stăpâniilor”*** (Ef 6, 12).

3. Acest lucru ţine mai cu seamă de bărbat, însă cel ce se împodobeşte, dar nu e plin de elan, cel ce se înfrumuseţează, dar este lipsit de bărbăţie, cum să stea în ceata de bătaie? Sau cum să fie numit bărbat un om cu o dispoziţie lăuntrică mai moale decât orice femeie? Tot aşa, după cum pe acesta nu 1-aş numi bărbat, ci mai muieratic decât o femeie, la fel şi o femeie plină de bărbăţie poate fi mai tare decât orice bărbat, dacă mânuie armele cele duhovniceşti şi îmbracă platoşa dreptăţii, dacă îşi ia coiful mântuirii şi îşi pune în faţă scutul credinţei, dacă se încinge cu cingătoarea adevărului şi ia sabia Duhului. Una ca acesta, care străluceşte înveşmântată cu armele, să stea în ceata de luptă.

Căci este mai presus decât cerurile în cugetul ei şi împrăştie oştile demonilor şi nimiceşte tirania diavolului, alungă patimile şi după ea rămân mai multe cadavre decât de pe urma războaielor, nu [cadavre] ale oamenilor, ci ale gândurilor necuviincioase. Căci femeia şi bărbatul se deosebesc numai în trupurile lor, femeii fiindu-i rezervat războiul de ţesut şi fusul şi a frământa [pâinea] şi grija căminului şi dereticarea prin casă şi creşterea copiilor, iar bărbatului tribunalul şi conducerea cetăţii şi afacerile şi cătănia şi războaiele şi luptele. Dar în luptele pentru vieţuirea în dreapta credinţă, comun este stadionul, comune şi războaiele. Căci, la fel [ca bărbaţii], şi femeile se dezbracă şi nu părăsesc lupta, ci şi ele sunt gata de bătaie şi se incununează şi sunt lăudate şi au parte de cele mai de seamă premii şi cununi şi de trofee strălucite şi de necontenite biruinţe şi de toate celelalte.

Şi, ca să nu socotiţi că aceste cuvinte sunt numai vorbe goale, ci să cunoaşteţi cu limpezime că femeile pot fi nu doar mai bărbate decât bărbaţii, ci li se îngăduie să se apropie chiar de nepătimirea îngerilor, vă voi aduce înainte o femeie prin firea ei, dar care s-a atins de cer prin tăria vieţuirii ei înţelepte: maica Macabeilor.

Aceasta de două ori câte şapte a fost încununată. Dacă vrei, adu aici pe cel mai bun ostaş, pe cel mai aprig în luptă, pe cel mai plin de bărbăţie, pe cel mai curajos şi vei vedea pe această femeie pe atât mai presus de acela, pe cât este de departe bolta gerului de pământ. Căci un ostaş, fie el şi cel mai bun, dacă a primit o rană, a avut numai o singură teamă: moartea grabnică din pricina acelei răni. Aceasta însă a rămas neclintită ca o stâncă, suferind cu răbdare, pentru fiecare copil al ei, dureri mai cumplite decât chinurile pe care aceia le primeau în coaste. Şi asta fiindcă era şi mamă şi văduvă, şi în vârsta celei mai adânci bătrâneţi.

Câţi aţi fost părinţi şi aţi avut dureri pentru copiii voştri, ştiţi că asemenea lucruri sunt mai cumplite decât orice chin. Nici chiar o săgeată ascuţită nu aduce o durere aşa de adâncă celor pe care-i răneşte cum a zvârcolit fiecare [suferinţă] a copiilor ei sufletul aceleia. Gândeşte-te cum îi era să vadă, pentru fiecare copil, trupul sfâşiat de foc şi sabie. Cum a privit, cum a auzit, cum a primit arderea trupurilor lor, cum putea să se uite la miile de morţi ce se abăteau asupra fiecărui copil? Şi totuşi, ca o stâncă a stat nemişcată, care neputând fi clintită de valuri, le preface în spumă. Ca un fier era, ca un diamant! Ba mai bine aş zice că nu găsesc nici un cuvânt vrednic prin care să redau, cât de cât, statornicia şi răbdarea femeii.

Aşadar, pe aceasta, femeie sau de-a dreptul bărbat o vom numi? Şi nu este ea cu totul mai presus decât bărbaţii? Pentru ce, când vezi pe alta având trup firav din cea dintâi vârstă şi petrecându-şi nopţile nedormită şi zilele nemâncată, subţiindu-şi pofta pântecelui şi lepădând la pământ dorirea de bani şi avuţii, omorându-şi

trupul şi răstignindu-1, socotind ca pe nimic cele de aici, umblând pe pământ, dar atingând cerul, călcând în picioare şi dispreţuind slava [lumească], lepădând fala şi purtând în loc o haină din postav ieftin, purtând lanţuri, aşternându-şi sub ea cenuşă, dormind pe podea şi necerând nimic mai mult, strâmtorându-se într-o căscioară, vorbind faţă către faţă cu proorocii şi socotindu-şi viaţa ca o pregătire pentru moarte, moartă fiind mai înainte de sfârşitul [vieţii sale], cheltuindu-se în foame şi priveghere şi negrijă faţă de trup, nepunând nici un preţ pe închipuirile, care sunt ca nişte frunze veştejite, ale vieţii acesteia, pentru ce, dar, o ocărăşti şi o vorbeşti de rău pe această femeie, spune-mi? Nu mai degrabă ar trebui s-o scoţi chiar din rândul bărbaţilor şi s-o pui în ceata îngerilor, de vreme ce, femeie fiind cu firea, a arătat atâta filosofie?

4. Şi cine va avea de grăit ceva împotrivă la aceste cuvinte? Nimeni! Ia ascultă şi ce femei erau pe vremea apostolilor. Auzi-1 pe Pavel zicând în epistola către Romani: ***„V-o încredinţez pe Febe, sora noastră, care este diaconiţă a Bisericii din Chenhreea, care a fost întâistătătoare multora şi chiar şi mie”*** (Rom 16, 1-2).

Ce spui, Pavele? O femeie ţi-a fost întâistătătoare şi nu te ruşinezi, nici nu roşeşti să spui acestea? Nu mă ruşinez – zice -, ba mă şi laud. Şi Stăpânul meu nu S-a ruşinat să aibă maică o femeie. Iar întâistătătoare mi-a fost nu fiindcă era pur şi simplu femeie, ci fiindcă era filosoafă şi se grijea de evlavie.

Şi cum a fost întâistătătoare lui Pavel? ***Căci de cine ar fi avut nevoie Pavel, alergătorul în toată lumea, cel ce îşi avea trupul numai de formă, cel care a călcat în picioare până şi trebuinţele firii, cel ce alungă demonii, cel ce era cinstit în ochii credincioşilor ca un înger, cel de care s-au ruşinat şi fiarele, cel de care s-a sfiit marea şi, ţinându-1 o zi şi o noapte, nu 1-a înecat; cetăţeanul Raiului, cel răpit la cer de trei ori, cel ce s-a împărtăşit din tainele lui Dumnezeu, cel ce s-a ostenit mai mult decât toţi apostolii; vasul alegerii, cel ce a condus Biserica la Mirele Hristos; crainicul neamurilor, cel ce a străbătut marea şi uscatul, cel ce a lăsat pretutindeni urmele de biruinţă ale bărbăţiei sale; cel ce s-a luptat neîncetat cu foamea şi cu setea; cel ce s-a războit cu golătatea şi cu frigul şi a zis: „până în ceasul de acum flămânzim şi însetăm, şi suntem goi”***; ***cel ce s-a făcut mort lumii; cel ce socotea lumea moartă pentru sine, locuitorul ceresc, nebunaticul îndrăgostit de Hristos, cel mai fierbinte decât focul, cel mai vajnic ca fierul şi mai tare ca diamantul?*** Acesta nu se ruşinează să spună despre o femeie că „întâistătătoare a multora a fost, şi chiar a mea”! Căci dacă nu voia, n-ar fi scris aceasta în epistolă.

Acum însă, vrând că acest fapt să rămână pururea pomenit, o salută pe femeie şi îi învaţă pe toţi să o primească şi îi spune „ întâi stătătoare a lui”. Şi nu se ruşinează, nici nu roşeşte. Atât de mare lucru este un suflet filosof, chiar şi în trup femeiesc!

Iar acestea le zic că să nu găsească femeia pretexte şi să spună: „Pentru că sunt femeie, nu am putut ajunge la măsura deplină a evlaviei. Iată, şi aceasta era femeie, şi firea nu i-a fost piedica, ci a fost învrednicită să-i fie întâistătătoare lui Pavel şi să propovăduiască în toată lumea. ***Şi cum i-a fost întâistătătoare? Fiindcă 1-a slujit în primejdii. Căci a stat lângă cel întemniţat, 1-a încurajat pe când era în lanţuri, i-a adus mângâiere în nevoile sale, i-a dat la o parte pe uneltitori, s-a dat chiar pe sine la moarte, ca pe Sfântul acela să-1 răpească din primejdii.***

De aceea şi pe următoarea femeie [din epistolă] o laudă, zicând: ***„îmbrăţişaţi pe Priscilla şi Aquila”.*** Vezi şi aici femeie strălucită! Chiar dacă una erau cei doi, pe femeie o aşază înaintea bărbatului. Nu zice: „pe Aquila şi Priscilla”, ci „pe Priscilla şi Aquila”. Cine erau aceştia? Făcători de corturi ce şedeau în atelier, însă nici meşteşugul lor, nici sărăcia nu le-au fost piedică. Căci prin tot oraşul străbătând fericitul acesta [Pavel], într-o căsuţă ca aceasta a socotit să rămână.

Dar pentru ce? Nu fiindcă avea coloane sculptate, nici fiindcă era împodobită cu pardoseli şi pavaje cu mozaicuri, nici cu acoperiş aurit, nici fiindcă aveau cete de robi şi ajutorarea eunucilor, ci tocmai fiindcă această căscioară era mai cu seamă lipsită de toate acestea. Şi fiindcă femeia şi bărbatul munceau cinstit, nu răpind, nici lăcomindu-se, ci, folosindu-se pentru slujirea trupului numai de hrană absolut trebuincioasă, au făcut casa lor Biserică. De aceea socotea Pavel casa aceasta destoinică să-i fie găzduire. Şi ca să vezi că a rămas acolo tocmai din pricina virtuţii sufletului lor, auzi ce zice mai departe: ***„Care şi-au pus gâtul pentru sufletul meu. Şi cărora nu numai eu le mulţumesc, ci şi toate Bisericile cele dintre neamuri”.***

Ai văzut că nu firea femeiască, nu meşteşugul, nu sărăcia sunt piedici în calea virtuţii? Ai văzut femeie primitoare de străini şi bărbat care nu numai masă [şi casă], ci şi sângele şi 1-au dat pentru Apostol? Cum asta, de vreme ce n-au fost ucişi pentru el? Nu, dar aceştia au plinit acelaşi lucru ca şi mucenicii, căci erau nişte mucenici vii şi adeseori dădeau mărturie prin aceea că pururea erau gata să fie junghiaţi pentru Pavel.

Căci nu zice „care şi-au cheltuit banii”, nici „care mi-au deschis casa”, ci – lucru care era mai mare decât toate – ar fi primit moarte şi ucidere, ar fi ales tăierea capetelor pentru mine. Să audă acum cei bogaţi, care abia se încumetă să dea un

bănuţ sfinţilor. Aceia şi-au dat sângele, s-au dezbrăcat de viaţa aceasta ca să-1 scape şi să-1 slujească pe Sfânt. Iar cei de azi nici cea mai mică părticică de avere nu o dau cu uşurinţă celor aflaţi în nevoi. Iar Priscilla şi Aquila, şi banii şi trupurile şi însăşi viaţa au dat-o.

Vezi ce femeie înţeleaptă, vezi ce bărbat, care vieţuia în sărăcie, din meştesugul său? Acestora să le râvnim, acestora să le urmăm, trecând cu vederea toate cele de aici şi să dăm toate pentru cei ce sunt ai lui Dumnezeu, ca să avem parte de bunătăţile cele viitoare, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfântul Ioan Gură de Aur – Cuvânt cum că nu ne pedepsim pentru Adam, ci dimpotrivă mai mari sunt cele bune ce au fost aduse prin acela, decât cele de întristare, de vom lua aminte de noi înşine. Şi împotriva celor ce trec cu vederea pe săraci.

Poate socotiţi că am terminat tot cuvântul cel despre stăpânire, dar văd că încă multă roadă se mai află în el. Vă rog să nu slăbiţi până ce o vom culege toată. Lucrătorii cei iubitori de osteneală când văd via înfrunzită şi încărcată cu multă roadă, nu taie numai strugurii cei dinafară, ci merg şi mai înăuntru plecând viţele şi întorcând frunzele ca să nu se tăinuiască nici un struguraş, ascunzându-se pe sub frunze. Deci să nu vă arătaţi mai trândavi decât aceia, nici să vă duceţi mai înainte de a lua totul. Mai ales că osteneala este a mea, iar roada a voastră.

Am judecat ieri pe femei, dar mai bine zis nu pe femei, ci pe Eva, care a adus robia în lume prin păcat. Poate ne vor întreba femeile: ***Pentru care pricină greşind aceea ne-am osândit noi şi căzând numai o fată, vina s-a întins la toată firea?*** Acelaşi lucru vor zice şi slugile: De ce Ham făcând de ocară pe tatăl său, pedeapsa a trecut la tot neamul lui? La fel şi cei ce se tem de stăpânitori vor zice: De ce sunt ei sub jugul stăpânirii din pricina altora care trăiesc în răutate?

Deci ce vom zice noi către toţi aceştia? Un răspuns vom da la toate întrebările. ***Greşind cei mai dinainte prin neascultarea lor au adus robia, şi aducându-se aceia, cei de pe urmă au întărit-o prin păcatele lor.*** Şi de vor putea să se arate pe ei înşişi totdeauna curaţi de păcate, poate pe drept vor putea grăi împotrivă, iar dacă şi ei sunt vinovaţi de multe certări şi pedepse de prisos este această

dezvinovăţire. Şi nu am zis că păcatul nu aduce robie, ci că tot păcatul este înjugat cu robia, învinuind firea păcatului, iar nu un păcat oarecare. Şi precum toate bolile cele nevindecate duc la moarte, dar nu toate sunt la fel, tot aşa şi păcatele nasc robie, cu toate că nu sunt de acelaşi fel.

Eva a greşit atingându-se de pom şi a fost osândită pentru aceasta. Dar tu să nu faci o altă greşală mai cumplită decât aceea.

La fel şi pentru robi o putem zice şi pentru supuşi. Cei dintâi au adus păcatul, iar cei ce au fost după ei au atras asupră-le puterea stăpânirii cu greşalele pe care le-au făcut, deşi mulţi întorcându-se către fapta bună, s-au izbăvit de stăpânire. Şi de voiţi să vorbim mai întâi despre femei, ca să vedeţi că fericitul Pavel, cel ce a pus asupra lor legăturile, tot ei le-a dezlegat, ***“Şi femeia de are bărbat necredincios şi el voieşte să vieţuiască cu ea, să nu-şi lase bărbatul”*** (I Cor. 7, 13). Pentru ce? ***“Căci ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul”*** (I Cor. 7, 16).

Dar cum poate femeia să mântuiască? Dacă îl va sfătui, îl va îndemna şi-l va învăţa cuvântul dreptei credinţe. **Dar ieri, o fericite Pavel, ziceai:** ***“Nu îngăduiesc femeii să înveţe pe altul”*** (I Tim. 2, 12). ***Cum dar acum o faci învăţătoare bărbatului ei ?*** Nu fac aceasta contrazicându-mă. Dar ascultă pentru care pricină a oprit-o pe ea şi pentru care pricină a întors-o iarăşi la scaunul învăţăturii, ca să cunoşti înţelepciunea lui Pavel.

Bărbatul să înveţe. De ce ? pentru că nu s-a amăgit. ***“Şi nu Adam a fost amăgit”*** (I Tim. 2, 14). Dar femeia să se înveţe. De ce? Pentru că ***“amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă”.*** Dar aici este împotrivă. ***Căci, când va fi bărbatul necredincios, iar femeia credincioasă, să înveţe femeia. De ce ? Pentru că nu s-a amăgit, fiindcă este credincioasă. S-au întors cele ale învăţăturii, să se întoarcă dar şi cele ale stăpânirii. Ai văzut cum peste tot robia urmează amăgirii păcatului, iar nu firii?*** Deci a început venind amăgirea la femeie, amăgirii i-a urmat şi supunerea. S-a mutat amăgirea la bărbat, s-a mutat şi supunerea. Şi precum la început i s-a încredinţat bărbatului mântuirea femeii, pentru că el nu se amăgise, zicând: ***“Şi spre bărbatul tău va fi întoarcerea ta şi el te va stăpâni”*** (Fac. 3, 16), aşa şi aici când femeia credincioasă are bărbat necredincios, mântuirea bărbatului o încredinţează femeii, zicând: “Căci ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul?”. ***Ce altă dovadă mai luminată decât aceasta poate arăta că robia nu urmează firii, ci păcatului ?***

Acel lucru se poate zice şi pentru robi. “Ai fost chemat rob? Fii fără grijă”. Vezi cum arată iarăşi că robia n-are putere când este faptă bună? ***“Iar de poţi să fii liber,***

mai mult supune-te" (I Cor. 7, 21). Adică petrece mai mult în robie. De ce? ***Fiindcă cel ce este chemat rob întru Domnul este liber întru Domnul.***

Ai văzut că robia este numai cu numele, iar libertatea cu lucrul? Pentru care pricină a fost lăsat să petreacă rob? Pentru ca să cunoşti mărimea libertăţii. Şi după cum la cei trei tineri mai minunat lucru a fost a se păzi trupurile lor în focul acela, decât a se stinge cuptorul, tot aşa mai minunat lucru este a se arăta libertatea în robie, decât a desfiinţa robia. De aceea zice: ***"Iar de poţi să fii liber, mai mult supune-te" , adică rămâi rob, căci ai libertatea cea adevărată.***

Voieşti să vezi acest lucru şi la stăpânitori? Nabucodonosor era împărat şi aprinzând cuptorul foarte tare, a adus pe cei trei tineri înaintea lui. Tineri părăsiţi, lipsiţi de toată apărarea, robi, depărtaţi de patrie. Şi ce zice împăratul? ***"Oare aşa este cu adevărat Sedrah, Misah şi Abednego, că dumnezeilor mei nu slujiţi şi chipului celui de aur, care l-am ridicat nu vă închinaţi ?"*** (Dan. 3, 14). Ai văzut cum pe aceia, deşi erau robiţi, fapta bună i-a făcut mai împăraţi decât împăratul şi i-a arătat mai înalţi în cugetare ?

Căci au răspuns nu ca şi cum ar fi vorbit cu împăratul, ci ca şi cum ar fi vorbit către un supus al lor, aşa de cu îndrăzneală răspundeau. Nu este treaba noastră să răspundem împăratului la întrebarea aceasta. ***"Este Dumnezeul nostru în ceruri… puternic să ne scoată pe noi"*** (Dan. 3, 17). I-au adus aminte împăratului de facerea de bine din vremea lui Daniil, rostind aceleaşi cuvinte pe care le-a spus şi acela atunci: ***"Taina pe care vrea s-o afle regele, nu pot s-o facă cunoscută lui nici înţelepţii, nici prezicătorii, nici vrăjitorii, nici cititorii în stele. Dar este un Dumnezeu în cer. Care descoperă tainele"*** (Dan. 2, 27-28). Deci despre cuvintele acestea îi aduceau aminte împăratului, ca să-l facă mai blând. Şi apoi îi zice: ***"Şi chiar dacă nu ne va scăpa, să ştii o împărate, că dumnezeilor tăi nu vom sluji şi chipului cel de aur care l-ai ridicat nu ne vom închina"*** (Dan. 3, 18).

Ai văzut înţelepciunea la acei tineri? Ca nu cumva cei ce erau atunci de faţă să prihănească pe Dumnezeu că este neputincios de se va întâmpla să cadă ei în cuptor şi să moară, apucând ei mai înainte au mărturisit puterea Lui, zicând: "Că este Dumnezeul nostru în ceruri, puternic să ne scoată pe noi". Iar dacă vor scăpa de văpaie, să nu se socotească că slujesc lui Dumnezeu pentru plată, au adaus: ***"Şi de nu, să ştii, o împărate, că dumnezeilor tăi nu vom sluji şi chipului celui de aur, care l-ai ridicat nu ne vom închina".***

Şi cu aceste cuvinte propovăduind şi puterea lui Dumnezeu şi arătându-şi şi îndrăzneala sufletelor lor, ca nu cumva ceea ce a zis diavolul despre Iov

năpăstuindu-l, să zică careva şi despre aceştia. Dar ce a zis diavolul despre Iov? ***“Oare în zadar se teme Iov de Dumnezeu? Oare nu ai îngrădit Tu toate cele dinafară şi cele dinăuntru ale casei lui?”*** (Iov 1, 9-10). Deci ca să nu poată zică nimeni astfel şi despre aceştia, apucând ei mai înainte au astupat gura cea neruşinată. Deci ceea ce ziceam că de va fi cineva rob, slugă, străin sau pribeag în pământ străin, dar de va avea cu sine fapta cea bună va fi mai presus şi mai împărat decât toţi împăraţii. Ai văzut că şi robia femeilor s-a dezlegat şi a slugilor şi a celor supuşi stăpânitorilor?

Hai acum să-ţi arăt că şi frica de fiare a fost înlăturată. Daniel a fost aruncat oarecând în groapa cu lei în Babilon, dar leii n-au îndrăznit să se atingă de el, căci au văzut chipul cel dintâi şi împărătesc care strălucea în el; au văzut însuşirile acelea pe care le avea Adam înainte de păcat. Căci cu aceiaşi supunere au venit la Adam şi au primit numele. Şi nu numai aici, ci şi la fericitul Pavel s-a petrecut la fel. Căci fiind în acel ostrov al barbarilor, şedea la foc şi se încălzea. Apoi din vreascuri a sărit o viperă şi s-a apucat de mâna lui. Dar ce s-a întâmplat? Degrab a căzut aceea, pentru că neaflând păcat, nici a muşca n-a putut. Şi precum noi de voim să ne suim pe vreo stâncă netedă, dar de nu vom găsi nimic de ce să ne ţinem, îndată cădem în noianul sau în prăpastia ce va fi dedesubt; aşa şi fiara aceea cu toate că era foc dedesubt, dar neaflând păcat de care să se apuce şi să-şi înfigă dinţii, a căzut în foc şi s-a mistuit.

Voieşti să-ţi spun şi un al treilea fel de dovadă?

- *Primul a fost că nu numai cei dinainte au greşit, ci şi cei de după ei.*
- *Al doilea a fost că cei ce au făcut fapte bune nu numai că au suportat cu uşurinţă robia din viaţa aceasta, ci s-au şi izbăvit de ea precum am arătat despre femei, despre cei supuşi stăpânitorilor şi despre fiare.*
- *Al treilea este că venind Hristos mai mari bunătăţi ne-a adus acum, decât acelea din care am fost scoşi din pricina celor ce au greşit la început.*

Spune-mi de ce plângi? Pentru că greşind Adam ai fost scos din Rai? Fă fapte bune şi nu Raiul, ci însuşi cerul ţi-l deschizi şi nici un rău nu o să pătimeşti din neascultarea celui întâi zidit.

Plângi că ai fost lipsit de stăpânire asupra fiarelor? Iată îţi supun ţie pe draci, de vei fi cu luare aminte. ***“Căci iată v-am dat putere să călcaţi peste şerpi şi peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşului”*** (Lev. 10, 19). Nu a zis “stăpâniţi”, ca la fiare, ci “călcaţi” dându-ne o stăpânire şi mai mare.

La fel şi Pavel nu a zis: Dumnezeu să supună pe satana sub picioarele voastre, ci: ***"Dumnezeul păcii să zdrobească repede pe satana sub picioarele voastre"*** (Rm. 16, 20). Şi nu mai este ca mai înainte că ***"acela va păzi capul tău şi tu îi vei păzi călcâiul"*** (Fac. 3, 15), ci avem biruinţă completă prin desăvârşită zdrobire şi pierdere a vrăjmaşului.

Eva te-a supus bărbatului ? Dar eu te fac de o cinste nu numai cu bărbatul, ci şi cu îngerii de vei voi. Ai fost lipsit de viaţa aceasta? Dar eu îţi dăruiesc pe cea viitoare, pe cea veşnică, fără de moarte şi plină de nenumărate bunătăţi. ***Nimeni dar să nu socotească că pătimeşte necazuri din pricina celor de mai înainte. Căci de voi spune pe toate acelea ce ni se vor dărui, vom afla că ele sunt mult mai mari decât cele pe care le-am pierdut.*** Dar din cele ce s-au zis se dovedesc şi celelalte.

Adam ţi-a adus viaţă ostenicioasă? Dar Hristos ţi-a făgăduit viaţa de unde a fugit durerea, întristarea şi suspinul în Împărăţia Cerurilor, căci zice: ***"Veniţi binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci am flămânzit şi Mi-aţi dat să mănânc; am însetat şi Mi-aţi dat de am băut; străin am fost şi M-aţi primit; gol am fost şi M-aţi îmbrăcat; în temniţă am fost şi aţi venit la Mine"*** (Mt. 25, 34-36).

Oare vom auzi şi noi acel glas fericit? Mă cam îndoiesc, căci se trece foarte mult cu vederea săracii. Este vreme de post, sfătuire şi arătare a învăţăturilor celor mântuitoare, rugăciuni dese şi slujbe se fac în toate zilele. Dar care este folosul după atâta silinţă? Niciunul. ***Căci ne ducem de aici şi trecem pe lângă şirurile de săraci care stau pe amândouă părţile ca şi cum am vedea nişte stâlpi, iar nu trupuri de oameni. Aşa fără de milostivire îi trecem cu vederea ca şi cum am fi văzut nişte chipuri neînsufleţite, iar nu oameni cu duh şi suflare.*** Dar vei zice că foamea te sileşte acasă.

Dimpotrivă foamea ar trebui să te înduplece să rămâi. Căci pântecele cele sătule, după vorba poporului, nu cunosc pe cele flămânde, iar cele flămânde din pricina foamei cunosc şi pe cele străine, cu toate că nu întru totul. Tu alergi la masa care este pregătită şi nici puţin nu suferi să aştepţi, iar săracul stă până seara, silindu-se ca să-şi adune hrana cea de peste zi. şi văzând că ziua se sfârşeşte, iar argintul încă nu l-a adunat îndeajuns pentru hrana din ziua aceea, se chinuieşte şi se scârbeşte, şi este silit să îndrăznească la lucruri mai mari decât puterea lui. De aceea seara mai tare ne supără pe noi, jurându-se, plângând, tânguindu-se, întinzându-şi mâinile şi alte gesturi neruşinate sunt siliţi să facă.

Căci se tem ca nu cumva, după ce vor pleca spre casele lor, să se rătăcească prin oraş ca într-o pustietate. Şi precum cei ce se primejduiesc de stricarea corăbiei, apucându-se de vreo scândură, ostenindu-se ca mai înainte de seară să intre în liman, ca nu cumva venind noaptea să rămână afară şi să pătimească primejdie mai cumplită, aşa şi săracii, temându-se de foamete ca de stricare de corabie, se silesc ca mai înainte de seară să adune argintul necesar pentru hrana lor, ca nu cumva ducându-se la casele lor, să rămână afară din liman. Căci pentru ei liman sunt mâinile celor ce-i ajută.

Iar noi nici în târg nu ne plecăm la nevoile acelora, nici după ce ne întoarcem acasă şi nici când ni se pune masa plină de nenumărate bunătăţi – dacă trebuie să numim bunătăţi pe acelea pe care le mâncăm spre osânda nemilostivirii noastre – căci auzindu-i umblând pe uliţe, strigând şi văitându-se noaptea în întuneric ca într-o pustietate adâncă, nici aşa nu ne înduplecăm. După ce ne săturăm şi mergem la somn, auzindu-i iarăşi tânguindu-se pe afară, rămânem nepăsători, ca şi cum am fi auzit lătrat de câine turbat, iar nu glas de om. Nu ne înduplecă nici vremea, – căci noaptea când toţi dorm, acela se tânguieşte singur -, nici simplitatea cererii – căci nu cere ceva mai mult de la noi, decât puţină pâine şi câţiva bani, – nici mărimea nevoii, – căci de-a pururea se luptă cu foamea -, nici blândeţea rugătorului, – căci fiind cuprins de atâta nevoie nu îndrăzneşte să vină la uşă, ci de departe se roagă.

Şi de va lua, răsplăteşte mulţumiri, iar de nu va lua, nici aşa nu scoate vreun cuvânt, nici ocărăşte sau huleşte pe cei ce pot să-i dea şi nu-i dau. Şi precum cineva este tras la pedeapsă nesuferită de un speculator, cu toate că se roagă şi se cucereşte la cei ce trec, care nici un ajutor nu-i dau; aşa şi acesta trăgându-se de foame ca de un speculator spre noapte şi privegherea cea nesuferită, întinde mâinile rugându-se cu mare strigare la cei ce stau sus prin case, dar nu dobândeşte nici o iubire de oameni, ci se izgoneşte cu nemilostivire şi cu multă cruzime.

Şi nimic din acestea nu ne înduplecă pe noi. Ci după atâta nemilostivire îndrăznim să întindem mâinile la cer şi să vorbim cu Dumnezeu despre milă şi să cerem iertare păcatelor noastre, netemându-ne ca nu cumva să se pogoare vreun fulger din cer asupra noastră după astfel de rugăciune şi după atâta cruzime şi nemilostivire.

Spune-mi, cum vom merge la somn şi la odihnă fără să ne temem că însuşi săracul acesta va veni la noi în vis, întinat, mânjit şi îmbrăcat cu haine rupte, şi tânguindu-se şi plângând va imputa cruzimea noastră? Căci pe mulţi am auzit zicând de multe ori ca ziua trecând cu vederea pe săraci, noaptea s-au văzut pe ei înşişi legaţi cu funii şi traşi de mâinile săracilor şi pătimind multe şi nenumărate rele. Dar acestea sunt în somn şi în vis şi sunt ca o pedeapsă vremelnică. Oare nu te temi că poate

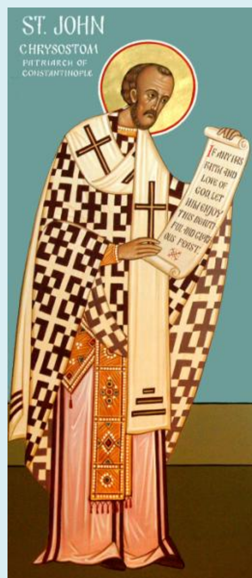
vei vedea pe săracul acesta care acum se tânguieşte, strigă şi se vaită în sânurile lui Avraam, precum a văzut oarecând bogatul pe Lazăr?

Iar cele ce urmează de aici le las la cunoştinţa voastră, căci ştiţi pedepsele cele amare şi nemângâiate, cum a cerut apă şi n-a dobândit nici o picătură; cum i se ardea limba; cum a făcut multă rugăciune, dar n-a dobândit nici o iertare; şi cum se va munci fără sfârşit. Ci o, să nu fie, ca să suferim acestea cu lucrul, ci auzindu-le grăindu-se să scăpăm de pedeapsă şi făcându-ne vrednici de primirea plină de dragoste a strămoşului Avraam, să mergem în acelaşi loc cu el, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreuna cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt I se cuvine slava şi stăpânirea acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Din "Dascălul pocăinţei – Omilii şi cuvântări"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea – 1996

Omilia IX din Comentariul la epistola I către Timotei (PG 62, 543-548)

„Femeia să se înveţe în linişte cu toată supunerea, femeii să înveţe [pe altul] nu-i îngădui, nici să-1 stăpânească pe bărbat, a să fie întru linişte. Căci Adam a fost plăsmuit mai întâi, apoi Eva. Şi Adam nu a fost înşelat, ci Eva fiind înşelată a călcat [porunca]. Dar se va mântui prin naşterea de prunci, dacă ei vor rămâne în credinţă şi în dragoste şi în sfinţire dimpreună cu întreaga înţelepciune” (ITim. 2,11-15).

1. Multă sfială [aidvz] cere fericitul Pavel de la femei şi multă cuviinţă [kosmiothz]. De aceea nu s-a rezumat doar la înfăţişarea [schma] şi îmbrăcămintea [katastolh] lor, ci s-a referit chiar şi la voce. Şi ce zice? „Femeia în linişte să se înveţe”. Ce înseamnă asta? Nicidecum să nu vorbească femeia în biserică. Asta a scris-o şi în Epistola către Corinteni când zice: ***“Ruşinos este pentru femei să vorbească în biserică”*** (I Cor. 14,35). De ce? Fiindcă legea le-a supus [bărbatului]. Şi iarăşi tot acolo: ***“Dacă vor să se înveţe ceva să întrebe pe bărbaţii lor acasă”*** (l Cor. 14,35).

Atunci, [în vremea apostolilor], femeile tăceau, urmând o astfel de învăţătură, acum însă, mare e tulburarea din partea lor, mare strigătul, multă vorbirea. Şi nicăieri nu vorbesc atâta ca aici [în biserică]. Că le-ar putea vedea cineva discutând câte nici măcar la piaţă sau la baia publică nu le discută. Căci pentru aceasta şi vin, ca să poată vorbi. Şi toate, cu râvnă se îndeletnicesc cu discuţii nefolositoare. De aceea toate s-au răsturnat cu susul în jos. Şi nici măcar nu se gândesc că nu se poate învăţa ceva folositor decât dacă stau în linişte. Căci atunci când vorba le

împinge la discuţii, nici una nu mai e atentă la cele ce se spun [în biserică]. Şi atunci care e folosul? Atât trebuie să fie de tăcută femeia încât nu numai despre cele lumeşti, dar nici măcar despre cele duhovniceşti să nu vorbească în biserică.
Aceasta e cuviinţa [kosmoz], aceasta e sfiala [aidvz], care vor putea să o împodobească mai mult decât hainele. Iar dacă aşa se va înveşmânta, va putea şi rugăciunile să şi le facă cu multă bunăcuviinţă [eukosmia] sau [eukosmia] .

„Femeii nu-i îngădui să înveţe pe altul”. „Nu-i îngădui”, zice. Dar ce fel de legătură are aceasta [cu contextul]? Multă [legătură]! Vorbea despre linişte, despre cuviinţă, despre sfială. Spunea că „nu voiesc ca ele să vorbească”. Aşadar, pentru că din toate părţile vrea să le taie prilejurile de a vorbi, de aceea le zice să nu înveţe pe altul, ci să ţină rânduiala [taxiz] de ucenice. Căci astfel, prin tăcere, îşi vor arăta şi supunerea [upotagh]. Neamul [femeiesc] este cumva plecat spre vorbă. De aceea din toate părţile o pune [pe femeie] în buna ei rânduială [şi la locul ei].
„Căci Adam a fost plăsmuit mai întâi, apoi Eva. Şi Adam nu a fost înşelat, ci Eva fiind înşelată a călcat [porunca] ”.

De ce spune acestea după cele ce le discutase [în acest context]? [Au vreo legătură?]. Au, desigur. Căci neamul bărbătesc a avut parte de mai mare cinste, de vreme ce a fost plăsmuit mai întâi. Iar în altă parte l-a arătat mai mare decât cel femeiesc. ***„Nu a fost plăsmuit bărbatul din pricina femeii, ci femeia din pricina bărbatului”***(I Cor. 11,9). Aşadar ce înseamnă aceasta? Din multe motive vrea să-l facă pe bărbat cel dintâi. Mai întâi să aibă întâietatea din acestea, apoi şi din cele care s-au petrecut deja.

L-a învăţat femeia odinioară pe bărbat şi pe toate le-a răsturnat şi l-a făcut [şi pe bărbat] vinovat de neascultare. De aceea a supus-o [upotassv] Dumnezeu [bărbatului], pentru că la început s-a folosit rău de egalitatea în cinste. ***„Către bărbatul tău întoarcerea ta”*** (Fac. 3,16). Dar mai înainte de aceasta [de cădere] nu a zis [Dumnezeu] acest lucru. Şi cum nu a fost înşelat Adam? Căci dacă nu a fost înşelat înseamnă că nu a fost nici în neascultare. [Nu e chiar aşa, ci] ia aminte cu mare atenţie!

Femeia zice: ***„Şarpele m-a înşelat”*** (Fac. 3,13). Dar Adam nu zice “Femeia m-a înşelat”, ci ***„Femeia mi-a dat şi am mâncat”*** (Fac. 3,12). Nu este acelaşi lucru ca să primeşti înşelarea de la unul care e de aceeaşi seminţie şi neam cu tine sau de la o fiară, de la un rob, de la unul care este sub tine. Faptul acesta din urmă ţine de înşelare. Aşadar prin comparaţie cu femeia zice că Adam n-a fost înşelat, [nu că n-ar fi fost înşelat deloc]. Căci aceea a fost înşelată de cel rob şi supus ei, pe când Adam de cea liberă. Şi iarăşi nu despre Adam se zice că „a văzut pomul că este

bun la mâncare”, ci despre femeie se zice că [a văzut] şi a mâncat şi a dat şi bărbatului ei.

Aşa încât Adam nu pentru că a fost prins de poftă a călcat porunca, ci pur şi simplu pentru că s-a încrezut în femeie [a fost înduplecat de femeie]. A învăţat o dată femeia şi toate le-a întors pe dos. De aceea zice să nu înveţe [pe altul]. Dar cum rămâne cu celelalte femei, de vreme ce doar Eva a păţit aceasta? întru totul la fel, căci genul lor [a devenit] slab şi uşuratic. De altfel [apostolul] se referă aici [în acest text] la toată firea [femeiască]. Căci nu a zis „Eva fiind înşelată”, ci ,,femeia fiind înşelată”, denumire care se referă mai degrabă la genul comun [al femeilor] decât la aceea [la Eva]. Prin urmare, cum vine? Toată firea a rămas în călcare de poruncă prin aceea [prin Eva]? După cum zice despre Adam că ***„întru asemănarea călcării de poruncă a lui Adam, care este chip al Celui viitor.”***(Rom. 5,14), aşa şi aici, neamul femeiesc a călcat porunca, nu cel bărbătesc.
Şi atunci cum? Nu mai are mântuire [femeia]? Ba da! Care anume? Cea prin copii. Căci nu despre Eva a zis „dacă vor rămâne în credinţă şi în dragoste şi în sfinţire dimpreună cu întreaga înţelepciune”, [ci despre copii], în ce fel de credinţă [să rămână]? în ce fel de dragoste? în ce fel de sfinţire dimpreună cu întreaga înţelepciune? E ca şi cum le-ar spune: „Nu fiţi amărâte, femeilor, pentru că genul vostru este defăimat şi lepădat. V-a dat Dumnezeu şi un alt prilej de mântuire, cel al creşterii de copii, încât nu numai prin voi înşivă, ci şi prin alţii să vă mântuiţi”. Ia fii atent câte întrebări se iscă de aici.

„Femeia a fost înşelată”, zice [apostolul], ***“şi s-a făcut călcătoare [de poruncă] ”.*** Cine [a fost înşelată]? Eva, [desigur]. Aşadar, aceasta [Eva] se va mântui prin naştere de prunci? Nu zice asta, ci zice că firea femeiască se va mântui. Dar nu aceasta [Eva] a călcat porunca? Ba da, Eva a călcat-o, dar neamul femeiesc se va mântui prin naşterea de prunci. ***Dar pentru ce nu zice că se va mântui [femeia] şi prin propria virtute? Nu cumva Eva a încuiat acest lucru şi pentru celelalte femei? [Dacă-i aşa], atunci cum rămâne cu fecioarele, cu cele sterpe, cu văduvele care au rămas fără bărbat înainte să nască? Pier cu toate? Nu au nici o nădejde?*** Dar noi [ştim cu toţii] că fecioarele sunt cele mai bine pregătite şi probate pentru mântuire. Atunci, ce vrea să spună?

Unii zic că, după cum neamul femeiesc a fost supus [celui bărbătesc] de la plăsmuirea lor, prin cele întâmplate cu prima femeie, (căci, deoarece Eva a fost făcută după Adam şi a fost supusă lui, şi restul neamului femeiesc să se supună) tot aşa. pentru că Eva a călcat porunca, înseamnă că şi restul neamului femeiesc a călcat porunca. Dar [tâlcuirea] asta nu are sens. Căci acolo totul a ţinut de darul lui Dumnezeu, aici însă ţine de păcatul femeii. Ceea ce zice, asta înseamnă [de fapt]:

precum toţi oamenii au murit printr-unul, fiindcă acel unul a păcătuit, aşa şi tot neamul femeiesc a călcat porunca fiindcă femeia a călcat-o. Aşadar nimic să nu o întristeze [pe femeie]. I-a dat Dumnezeu mângâiere nu mică: să nască prunci.

„Bine”, [ar zice careva], „dar aceasta ţine de fire”. Dar şi aceea ţine de fire. Că nu numai ceea ce ţine de fire i-a dăruit, ci şi creşterea de prunci. „Dacă vor rămâne”, zice, „în credinţă şi dragoste şi sfinţire, împreună cu întreaga înţelepciune”.

Adică, dacă după ce-i naşte, îi păzeşte şi îi păstrează în curăţie şi dragoste. Şi nu mică plată vor avea pentru acestea, ci chiar foarte mare, fiindcă au crescut atleţi pentru Hristos. Iar „sfinţire” numeşte vieţuirea dreaptă şi „întreagă înţelepciune” cuviinţa [kosmiothz](20).

„Credincios este cuvântul” (I Tim. 3,1).

La această [creştere a copiilor] se referă cuvântul, nu la „dacă pofteşte cineva episcopie”. Pentru că era neclară această chestiune, pentru aceea zice „credincios este cuvântul” că vor putea taţii şi mamele să se bucure de virtuţile copiilor când îi vor creşte pe ei bine. Aşadar cum, dacă mama va fi netrebnică şi plină de mii de rele, oare se va folosi din creşterea copiilor? Nu mai degrabă e normal [în acest caz] să-i crească [răi încât] să devină asemenea ei? [Într-adevăr] acestea le zice despre mama virtuoasă, nu despre orice mamă. Căci [numai cea virtuoasă] va lua multă răsplătire pentru creşterea copiilor.

Ascultaţi acestea, mame şi taţi, că nu fără de plată va fi creşterea copiilor [voştri]. Aceasta o zice şi mai departe [când vorbeşte de văduvă]: ***„Să aibă mărturie de fapte bune, dacă a crescut copii”***(I Tim. 5,10). Împreună cu celelalte fapte bune şi pe aceasta o pune. Că nu este mic lucru, ca pe copiii cei daţi de la Dumnezeu să-i dai înapoi lui Dumnezeu.

Căci dacă bază şi temelii bune pun când încep [construcţia], vor avea şi plată mare, după cum şi, dacă vor fi fără de grijă, vor lua pedeapsa. Fiindcă şi Eli din pricina copiilor lui a pierit. Că ar fi trebuit să-i certe şi să-i facă cu luare aminte. Desigur că i-a certat şi i-a atenţionat, însă nu cum trebuia, ci nevrând să-i întristeze. [Şi aşa] i-a pierdut şi pe ei şi pe sine. Auziţi acestea, părinţilor! ***„Educaţi-vă copiii în frica şi certarea Domnului”*** (Ef. 6,4) cu multă luare aminte şi grijă faţă de ei [epistrojh].

Sălbatică e tinereţea şi are nevoie de mulţi învăţători, dascăli, pedagogi, însoţitori, doici. Şi toate acestea abia de sunt deajuns să o poată ţine în frâu. Ca un cal fără

frâu, ca o fiară neîmblânzită este tinereţea. Deci, ***dacă de la început şi din cea dintâi vârstă îi fixăm [cu tărie] nişte hotare [limite bune [în care să se mişte], nu vom avea nevoie de multă osteneală după aceea, ci obişnuinţa le va fi [copiilor] pe mai departe lege. Să nu le îngăduim să facă nimic din cele plăcute şi vătămătoare şi nici să nu-i răsfăţăm şi să fim indulgenţi cu ei sub motiv că sunt copii.Ci mai cu seamă să-i păzim şi să-i păstrăm în întreaga înţelepciune [svjrosunh].***

Căci acest lucru, mai mult decât toate, le ruinează [integritatea] tinereţii. Cu acest lucru trebuie să ducem multe lupte cu mare-mare luare aminte. Şi degrabă să le luăm neveste, încât curate şi neatinse să primească trupurile lor nunta. Căci aceştia [cei curaţi cu trupurile] sunt şi cei care se vor iubi mai cu căldură.

Cel care are întreaga înţelepciune înainte de nuntă cu atât mai mult o va avea după nuntă. Cel care învaţă să desfrâneze înainte de nuntă, va face asta şi după nuntă. ***„Bărbatului desfrânat”***, zice [Scriptura], ***„toată pâinea îi este dulce”***(Is. Sir. 23,23). De aceea li se pun [mirilor] cununi pe cap, ca simbol al biruinţei, al faptului că neînvinşi se apropie de patul de nuntă, că n-au fost doborâţi de plăcere. Iar dacă ai fost prins de plăcere şi te-ai dat pe tine desfrânărilor, pentru ce mai pe urmă ţii cununa pe cap, de vreme ce tu eşti învins? Acestea să-i îndemnăm, cu acestea să-i certăm, să-i înfricoşăm, să le făgăduim, când cu buna, când cu răul.

Copiii sunt o mare comoară care ni s-a încredinţat. Să ne îngrijim, dar, de ei şi toate să le facem ca nu cumva Cel Rău să-i ia de la noi. Iar acum noi toate le facem pe dos. Că toate le facem ca să aibă un post bun şi să-1 încredinţăm pe copil unui bărbat credincios nouă şi căutăm pentru el un vizitiu [bun], un administrator [pentru averi] şi un cancelar foarte amabil. Iar ceea ce e mai de preţ decât toate - adică să-l încredinţăm unuia care poate să-i păzească întreaga înţelepciune - de asta nu ne grijim. Şi [aşa procedăm], cu toate că acest lucru este mai de preţ decât toate, şi toate celelalte există pentru acesta.

Ne grijim pentru averile lor, dar pentru ei nu ne îngrijim. Vezi tu câtă lipsă de minte? Antrenează sufletul copilului şi toate celelalte vor veni după aceea. Că dacă nu va avea acest bun, nici un folos nu-i va fi din averi. Iar dacă acesta îl va săvârşi, nici o vătămare nu va avea de la sărăcie. ***Vrei să-l laşi bogat? Învaţă-l să fie bun.*** Astfel va putea şi să-şi rânduiască cu dibăcie averile, iar dacă nu va avea avere, nu va fi cu nimic mai prejos decât cei care au.

Pe când dacă este rău, chiar dacă îi laşi mii de averi, tot nu l-ai lăsat şi păzitor al lor. Şi în acest caz l-ai făcut mai de plâns decât cel mai de pe urmă sărac. Iar celor

care nu sunt educaţi bine din copilărie, mai bună le este sărăcia decât bogăţia. Şi asta pentru că sărăcia îi ţine şi fără să vrea în virtute, pe când bogăţia nu vrea să-i lase să aibă întreagă înţelepciune şi îi scoate din ea şi îi prăpădeşte şi îi aruncă în mii de rele.

Mamelor, ocupaţi-vă mai cu seamă voi, personal, de fiicele voastre. Această păzire [a lor] vă este foarte la îndemână. Luaţi aminte să stea pe acasă [einai oikouroz]
Şi mai înainte de toate educaţi-le să fie evlavioase [eulabeiz], cuviincioase, să dispreţuiască lucrurile, banii şi averile [crhmata], să rămâne neîmpodobite. Şi aşa daţi-le în căsătorie. Iar dacă astfel le modelăm, atunci nu numai pe ele, ci şi pe bărbatul care o va lua îl veţi mântui. Şi nu numai pe bărbat, ci şi pe copii. Şi nu numai pe copii, ci şi pe [ceilalţi] urmaşi.
Căci dacă rădăcina este bună, şi ramurile se vor întinde spre mai bine şi veţi lua plată de pe urma tuturor acestora. Aşadar, de vreme ce nu un singur suflet vom folosi printr-un suflet, ci multe, toate să le facem cu acest gând. Că aşa trebuie să iasă către nuntă din casa părintească, ca un atlet din sala de antrenament, stăpânind cu de-amănuntul toată ştiinţa [luptei] şi fiind ca un aluat care dospeşte toată frământătura ca s-o preschimbe în frumuseţea proprie.

Iar copiii să fie atât de sfielnici [şi cu bun simţ] încât să se facă cunoscuţi [altora] mai degrabă din cuviinţa şi întreaga lor înţelepciune, ca astfel să aibă şi de la oameni şi de la Dumnezeu multă laudă. Să înveţe să-şi înfrâneze pântecele, să se depărteze cu totul de cheltuieli, confort şi răsfăţ, să fie nişte buni iconomi, iubitori de părinţi, să înveţe să se lase conduşi.

Căci aşa vor putea să aducă multă plată părinţilor. Aşa toate vor fi spre slava lui Dumnezeu şi spre mântuirea noastră în Hristos Iisus Domnul nostru împreună cu Care Tatălui şi Duhului slavă, putere şi cinste acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

din "Omilii şi cuvântări despre educaţia copiilor"

Omilia XXI din Comentariul la epistola către Efeseni (PG 62,149-156)

„Copiilor, ascultaţi de părinţii voştri întru Domnul, căci aceasta este drept. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta — care este cea dintâi poruncă cu făgăduinţă — ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ” (Ef 6,l-3).

1. După cum, plăsmuind cineva un trup, mai întâi aşază capul, apoi gâtul, apoi picioarele, aşa şi fericitul Pavel a înaintat cu cuvântul. A vorbit de bărbat, a vorbit de femeie, care este al doilea principiu [arch][în familie], şi, păşind mai departe pe drum, a ajuns şi la cel de-al treilea [element]. Aceştia sunt copiii. Pe femeie o conduce [arcev] bărbatul, iar pe copii bărbatul şi femeia. Aşadar, fii atent ce zice: „Copii, ascultaţi pe părinţii voştri întru Domnul că aceasta este prima poruncă cu făgăduinţă”. Nu vorbeşte aici despre Hristos, nici despre lucruri înalte, căci vorbeşte unor minţi care sunt încă slabe şi gingaşe. De aceea şi îndemnul este scurt, fiindcă copiii nu pot să urmărească [cu atenţie] o cuvântare lungă.

De aceea nici despre Împărăţia [Cerurilor] nu grăieşte nimic, căci nu este potrivit acelei vârste să audă aceste lucruri, însă le grăieşte acel lucru pe care mai cu seamă sufletul de copil doreşte să-1 audă: că va trăi mult timp. Iar dacă cineva ar cerceta pentru ce nu le-a vorbit nimic despre Împărăţia Cerurilor, ci le-a pus în faţă o poruncă aşezată în Legea [veche], îi vom spune că le-a vorbit celor prunci [cu mintea], bine ştiind că, dacă bărbatul şi femeia vor vieţui după legea pe care le-a pus-o, nu va fi multă osteneală ca să-i supună şi pe copii”.

Când un lucru are un început [arch] şi un fundament [uroqesiz] bun şi frumos [kaloz], tare [iscuroz], cuviincios şi cu bună rânduială [kosmioz], toate, mai departe, înaintează pe drum cu cap [nomv] şi cu multă uşurinţă. Căci ceea ce-i mai greu este a pune temelia şi a aşeza fundamentul. „Copii, supuneţi-vă părinţilor voştri întru Domnul”, adică după Domnul. Aşa a poruncit Dumnezeu.

Dar dacă [părinţii] poruncesc ceva nelalocul lui? Nicidecum nu porunceşte vreun tată ceva nelalocul lui, chiar dacă el ar fi aşa. însă chiar de ar fi astfel, şi în acest caz [apostolul] te-a păzit în siguranţă. Căci a zis: “întru Domnul”, adică în cele în care tu nu-L loveşti pe Dumnezeu. Dacă, de pildă, [părintele tău] ar fi păgân sau eretic, nu trebuie să te laşi înduplecat de el. Căci acest lucru nu este „întru Domnul”.

Însă cum de zice că „aceasta este cea dintâi poruncă”? Căci cea dintâi poruncă este „să nu desfrânezi”, apoi „să nu ucizi”. Nu prin locul de ordine a spus că este cea dintâi, ci prin făgăduinţă. Căci acelor porunci nu le-a pus nici o plată, fiindcă sunt rânduite în legătură cu cele rele şi cu îndepărtarea de ele. În aceasta însă, fiindcă este vorba despre o lucrare a celor bune, pune şi o făgăduinţă. Şi vezi cum a pus ca temelie minunată pentru calea virtuţii cinstea şi sfiala faţă de părinţi? Şi e normal aşa. ***Vrând să se depărteze de faptele rele şi să meargă spre cele bune, acest lucru l-a poruncit mai întâi, adică cinstirea părinţilor, fiindcă mai înainte de toate, desigur după Dumnezeu, ei sunt pricina vieţii noastre. Aşadar, e firesc ca ei cei dintâi să se bucure de bunătăţile noastre şi după aceea toţi ceilalţi oameni. Că dacă cineva nu are acest lucru, nici faţă de cei din afară nu va fi blând şi îngăduitor.***

Dând îndemnuri pentru cele trebuincioase copiilor, trece la părinţi şi spune: ***„Şi voi, părinţilor, nu întărâtaţi pe copiii voştri, ci creşteţi-i întru învăţătura şi certarea Domnului”*** (Ef. 6,4). Nu a zis „iubiţi-i”, căci spre aceasta îi atrage firea şi fără să vrea şi de prisos era să pună vreo legiuire pentru asemenea lucruri. Dar ce zice? „Nu întărâtaţi pe copiii voştri”, cum fac cei mulţi care îi dezmoştenesc şi îi lasă pe drumuri sau se poartă cu ei cu apăsare, nu ca faţă de unii liberi, ci ca faţă de sclavi. De aceea zice: “Nu întărâtaţi pe copiii voştri”. ***După ce arată că începutul tuturor [bunătăţilor] este ascultarea [de părinţi], toată cauza [ascultării copiilor] o pune pe seama începutului [educaţiei] şi a celor ce-i conduc.***

Şi după cum a arătat că femeia trebuie să se supună pentru că bărbatul îi este cauză (de aceea cele mai multe către el le grăieşte, îndemnându-l să o atragă pe femeie prin tirania dragostei), aşa şi aici, iarăşi, pentru că el, [părintele], este cauza [copiilor], zice: „ci creşteţi-i întru învăţătura şi certarea Domnului”. ***Vezi că după***

ce se fac cele duhovniceşti le urmează şi cele trupeşti? Vrei să fie copilul tău ascultător? De la început creşte-l în învăţătura şi certarea Domnului. Să nu socoteşti că este de prisos ca el să audă necontenit dumnezeieştile Scripturi. Căci acolo, [în ele], va auzi mai întâi acest lucru: „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta". Aşa încât pentru tine faci asta.

Nu spune: „Lucrul acesta este al monahilor. Doar nu-l voi face monah". Nu trebuie ca el să se facă monah. ***De ce te temi când el trebuie să fie plin de mult câştig? Fă-l creştin! Căci mai cu seamă celor din lume le este necesar să cunoască învăţăturile, mai cu seamă copiilor. Fiindcă multă lipsă de minte [anoia] au ei la acea vârstă.*** Şi la lipsa de minte se mai adaugă şi [vătămările] cuvintelor din afară, când ei învaţă acolo să fie ucenici ai eroilor admiraţi de ei şi care [eroi] sunt robi ai patimilor şi le e frică de moarte. De felul acesta este Ahile când plânge, când moare pentru o concubină, când altul se îmbată şi multe altele de acest fel. Are nevoie, aşadar, [copilul] de aceste medicamente.

2. Aşadar, cum nu este neghiobie să trimiţi copilul să înveţe arte şi meserii şi învăţătură şi toate să te sârguieşti a le face pentru acest lucru, dar să nu-1 creşti în învăţătura şi certarea Domnului? Pentru aceea noi suntem cei dintâi care avem parte de roade, căci îi creştem pe copii obraznici şi îndrăzneţi, neastâmpăraţi, neascultători, needucaţi şi neciopliţi. Să nu facem aşa, ci să ascultăm de fericitul acesta care ne îndeamnă să-i creştem în învăţătura şi certarea Domnului. Să le dăm lor pildă [upodeigma], făcându-i să stăruie cu zăbavă din cea dintâi vârstă la citirea Scripturilor.

Vai mie, că necontenit grăind acestea, [oamenii] mă socotesc că vorbesc prosti. Însă eu nu voi înceta să fac lucrul meu. Pentru ce, spune-mi, nu le urmezi celor vechi?

Mai ales voi, femeilor, râvniţi să fiţi asemenea femeilor acelora [de demult]. Ai născut fiu? Urmeaz-o pe Ana! Află ce a făcut aceea! L-a dus [pe prunc] îndată la biserică.

- Cine dintre voi nu ar vrea ca fiul ei să devină mai bine un Samuel decât de zeci de mii de ori împărat a toată lumea?
- Şi cum e cu putinţă, zici tu, să devină asemenea lui?
- De ce să nu fie cu putinţă? [Nu e cu putinţă] fiindcă nu vrei, nici nu-l dai pe mâna celor ce pot să-l facă pe el asemenea lui [Samuel].
- Cine este cel care ar putea face asta? zici tu.
- Dumnezeu. Fiindcă şi aceea [Ana] l-a încredinţat [pe Samuel] în mâna Lui. Că Eli nu avea destulă putere ca să-1 facă astfel. Şi cum ar fi putut-o face cel ce nu a

avut putere nici asupra fiilor săi? Insă credinţa femeii şi râvna ei l-a lucrat pe copil astfel.

Era primul şi singurul ei născut şi nu ştia dacă va mai naşte şi alţii. Dar nu a zis: „Să aştept să crească copilul ca să aibă şi el parte [puţin] de lucrurile lumii. Să-i îngădui să treacă puţin de vârsta copilăriei”. Nu! Ci pe toate acestea lăsându-le femeia deoparte, un singur lucru râvnea: cum să-l dăruiască dintru început lui Dumnezeu o statuie duhovnicească.

Să ne ruşinăm noi bărbaţii de filosofia femeii: l-a dus lui Dumnezeu şi l-a lăsat acolo. De aceea şi nunta a fost mai strălucită, fiindcă mai întâi a căutat cele duhovniceşti, fiindcă a oferit [lui Dumnezeu] pârga. De aceea încăpător a devenit pântecele ci şi a dobândit şi alţi copii. Pentru aceea şi în lume l-a văzut [pe fiul ei] devenind om mare.

Căci dacă oamenii, când sunt cinstiţi, se simt datori să cinstească şi ei la rândul lor, cu cât mai mult Dumnezeu Cel Care şi fără să fie cinstit face aceasta? ***Până când suntem trupeşti? Până când ne aplecăm spre pământ? Toate să ne fie pe locul doi în raport cu purtarea de grijă faţă de copii şi cu faptul de a-i creşte în învăţătura şi certarea Domnului.*** Dacă învaţă să fie filosof încă de la început, a dobândit o slavă mai puternică şi o bogăţie mai mare decât orice bogăţie. Nimic nu-i vei da atât de mult dacă îl înveţi artele, meşteşugurile şi învăţăturile din afară - prin care el câştigă bani şi averi - cât îi dai dacă îl înveţi meşteşugul şi arta de a dispreţui banii şi averile.

Dacă vrei să-l faci bogat, fă cum ţi-am spus. Căci bogat nu este cel care are nevoie de multe lucruri şi bani şi care se înconjură cu multe, ci cel care nu are nevoie de nimic. În aceasta educă-l pe copil, aceasta învaţă-l! Aceasta este cea mai mare bogăţie. ***Nu căuta cum să-l faci vestit şi slăvit prin învăţăturile cele din afară, ci îngrijeşte-te cum să-l înveţi să dispreţuiască slava vieţii acesteia. Din acestea va deveni mai luminat şi slăvit.*** Aceste lucruri sunt cu putinţă a le face şi săracul şi bogatul.

Aceste lucruri nu le învaţă cineva nici de la dascăl, nici prin vreun meşteşug, ci prin cuvintele dumnezeieşti. Nu socoti că aici vei trăi viaţă lungă, ci că cea de dincolo va fi fără hotar şi fără de sfârşit. Dăruieşte-i [acelei vieţi] cele mari, nu cele mici. Ascultă pe Pavel care zice: ***„Creşteţi-i în învăţătura şi certarea Domnului”.*** Nu te sârgui să-l faci ritor, ci învaţă-l să filosofeze. Căci dacă nu devine ritor nu va fi nici o vătămare, dar dacă nu va fi filosof nu va avea nici un câştig din mii de ştiinţe oratorice.

Are nevoie de un mod de vieţuire [creştinesc], nu de cuvinte; [îi trebuie] deprinderi [virtuoase], nu subtilităţi şi sofisticării intelectuale; [are nevoie] de fapte, nu de vorbe. Acestea îi vor asigura Împărăţia Cerurilor, acestea îi vor dobândi în dar bunătăţile cele adevărate. Nu îi ascuţi limba, ci curăţeşte-i cu totul sufletul. Nu spun acestea ca să te opresc de a-i da şi o educaţie [lumească], ci te opresc să dai atenţie numai acesteia. Nu socoti că numai monahii au trebuinţă de aceste învăţături ale Scripturii, ci mai cu seamă au nevoie de ele copiii care vor păşi în viaţă.

Căci şi de o bună alcătuire a corăbiei şi de cârmaci şi de un echipaj complet de marinari nu are nevoie vasul care stă tot timpul în port, ci acela care pretutindenea se află pe mare. Tot aşa e şi cu cel din lume şi cu monahul. Căci monahul stă ca într-un port nevălurit, având o vieţuire lipsită de agitaţie şi griji, străină de orice furtună. Pe când cel din lume este pururea pe mare şi navighează în mijlocul mării, fiind luptat de multe valuri furioase. Şi chiar dacă el însuşi nu are trebuinţă, însă e nevoie să fie pregătit, ca să dea celorlalţi peste gură.

3. Aşadar, cu cât mai vestit va fi în viaţa aceasta, cu atât are mai multă nevoie de această educaţie [creştină]. Dacă [de pildă] creşti la curtea împărătească, mulţi păgâni sunt acolo şi filosofi şi oameni umflaţi de slava lumii acesteia. Şi eşti ca într-un loc plin de hidropici, căci cu un loc ca acesta se aseamănă curţile împărăteşti. Toţi sunt înfumuraţi şi plini de puroi. Iar cei care nu sunt aşa se sârguiesc să devină şi ei astfel. Gândeşte-te, aşadar, cum va fi fiul tău care a intrat acolo? Va fi ca un medic iscusit care are instrumente puternice spre a sparge şi a pierde puroiul fiecăruia.

El se va apropia de fiecare şi va discuta cu acela şi îi va face sănătos trupul vlăguit, punând leacurile din Scripturi şi revărsând asupra aceluia cuvinte despre filosofia [vieţuirii virtuoase]. Monahul însă cui să vorbească? Pereţilor şi tavanului? Pustiului şi vâlcelelor? Sau păsărilor şi copacilor? Aşadar, nu are acela multă trebuinţă de asemenea învăţătură. Iar lucrarea virtuoasă el [monahul] o face nu atât să înveţe pe alţii, cât pe sine. Prin urmare, multă nevoie de o asemenea învăţătură au cei care petrec în viaţa aceasta [lumească], fiindcă acesta [cel din lume] este silit mult mai mult spre păcat decât acela [monahul]. Iar dacă vrea să devină cunoscut, îi va fi şi mai necesară în lume.

Căci toţi se vor ruşina de el şi de cuvintele acelea [ale Scripturii], când îl vor vedea stând în foc şi nearzându-se, nici poftind să conducă. Atunci va avea parte de conducere când nu o va pofti. Iar în acest caz va fi mai respectat de împărat. Căci pe unul ca acesta [împăratul] nu-l va da uitării. Fiindcă, între mulţi sănătoşi, cel

sănătos va fi uitat, dar între mulţi bolnavi, când se găseşte unul singur sănătos, degrabă ajunge vestea despre el la urechile împăratului şi îl va pune [conducător] peste multe popoare. Cunoscând, dar, acestea, creşteţi-vă copiii în învăţătura şi certarea Domnului.

Este cineva sărac? Chiar dacă, însă, va rămâne tot sărac şi nu va vieţui în curţile împărăteşti, nu va fi cu nimic mai prejos decât cel ce trăieşte în curţile împărăteşti, ci va fi admirat şi degrabă va ajunge la autoritate [arch] prin recunoaşterea reală [a valorii lui], nu prin hotărârea [arbitrară] a oamenilor. Căci dacă păgânii de două parale şi cinicii care susţineau o asemenea filosofie de două parale (căci de două parale este filosofia păgână) - ba mai degrabă nu aveau o filosofie, ci doar numele ei - [aşadar, dacă şi ei], când stăteau în jurul unui înşelător şi îşi îngrijeau pleata erau respectaţi de mulţi, cu cât mai mult nu va fi [respectat] cel cu adevărat filosof? Dacă înfăţişarea cea mincinoasă din afară şi umbra filosofiei este aşa de ridicată [în slăvi], ce va fi dacă vom iubi filosofia cea adevărată şi curată? [Unii ca aceştia] nu-i vor tămădui oare pe toţi? Nu vor încredinţa [oamenii] şi casele şi femeile şi copiii fără nici o frică unora ca aceştia? însă nu este, nu este un astfel de filosof acum! De aceea, nici exemplu nu se mai găseşte. Sunt între monahi, dar între cei din lume nu mai sunt. Iar că între monahi există, pot să dea mulţi mărturie.

Vă voi spune şi eu un [exemplu] dintre cele multe. Cunoaşteţi, desigur, şi aţi auzit - şi unii l-aţi şi văzut - pe bărbatul de care vreau să vă spun. Vorbesc de Iulian cel minunat. Acesta era om de la ţară, smerit dintre cei smeriţi. Nu era defel şcolit în învăţătura cea din afară, însă era plin de filosofia cea neplăsmuită. Când intra în oraşe - şi asta se întâmpla arareori - nici în jurul ritorilor sau al sofiştilor sau al vreunuia din cei care mai intră cu alai mare după el nu se îngrămădea aşa lumea ca în jurul lui. Dar ce spun eu? Oare nu se cântă încă şi acum mai strălucit numele lui decât al tuturor împăraţilor? Iar dacă în lumea asta se petrec aceste lucruri, în lumea în care Stăpânul nu ne-a făgăduit nici un bine, în care ne-a spus să fim străini, să ne gândim câte vor fi bunătăţile puse deoparte în ceruri. Dacă unde au fost trecători, s-au bucurat de atâta cinste, unde le este casa lor, de câtă slavă se vor bucura? Dacă unde [Hristos] ne-a făgăduit necaz, au avut parte de atâta îngrijire şi slujire, unde ne-a făgăduit cinstea cea adevărată, câtă va fi desfătarea?

Dar vreţi să vă arăt [oameni virtuoşi] şi dintre cei din lume? Acum nu îi avem. Există [desigur] şi [acum] oameni blânzi în lume, însă nu au ajuns la filosofia cea mai înaltă. De aceea vă voi da exemple dintre sfinţii cei din vechime. Câţi oare au avut femei şi au crescut copii şi nu au avut nimic mai puţin decât cele pe care le-am spus [mai devreme]? însă acum nu mai există [astfel de oameni] din pricina nevoii de acum, cum zice acest fericit [Pavel](I Cor. 7,26). Despre care vreţi să vă

spun? Despre Noe? Despre Avraam? Despre fiul acestuia [Isaac]? Sau al aceluia [Iacov]? Despre Iosif? Sau vreţi să venim la prooroci? La Moise? La Isaia?

4. Dar, dacă vi se pare bine, să ne întindem cuvântul asupra lui Avraam pe care mai cu seamă toţi pururea ni-l aduc în faţa ochilor. Nu avea, oare, femeie? Nu avea copii? Ceea ce voi ne spuneţi nouă, aceea vă spun şi eu. Avea femeie, însă nu fiindcă avea femeie era minunat. Avea bani şi averi, însă nu fiindcă avea bani şi averi a plăcut lui Dumnezeu. A născut copii, însă nu fiindcă a născut copii a fost fericit. Avea trei sute optsprezece familii sub el, însă nu pentru aceasta a fost admirat. Vrei să afli din ce pricină a fost admirat? Din pricina iubirii de străini, din pricină că a trecut cu vederea banii şi averile, din pricina bunei lui cuviinţe şi a cumpătării.
Căci care este semnul unui filosof? Oare nu dispreţuirea banilor şi a slavei? Oare nu faptul că e mai presus de pizmă şi de orice altă patimă? Hai, dar, să-l aducem la cercetare şi, dând la o parte îmbrăcămintea de pe el, să vă arătăm ce fel de filosof era. Mai întâi a socotit patria sa de nimic. A auzit ***“Ieşi din pământul tău şi din rudenia ta”***(Fac. 12,1) şi îndată a ieşit. Nu s-a legat de casă, căci altfel nu ar fi ieşit de acolo. Nu a iubit obiceiurile şi datinile [părinteşti], nici altceva anume. Apoi slava, banii şi averile le-a dispreţuit mai mult decât toţi. Căci ieşind biruitor în război şi având dreptul să ia prăzi, le-a lepădat (Fac. 14). Dar şi fiul acestuia [Isaac], iarăşi nu din pricina banilor şi averilor a fost admirat, ci din pricina iubirii de străini; nu din pricina copiilor, ci din pricina ascultării; nu din pricina femeii, ci din pricina stârpiciuni femeii.

Aceşti [sfinţi] ca pe o nimica socoteau viaţa prezentă, nu făceau negoţ şi pe toate le treceau cu vederea. Spune-mi care saduri sunt mai bune? Oare nu cele care de la sine au putere şi tărie încât nici de ploi, nici de grindină, nici de rafalele vânturilor, nici de vreun alt fel de asemenea fenomene neprielnice nu sunt vătămate, ci rămân numai pe propriile picioare, dispreţuind toate acestea, neavând trebuinţă nici de propte, nici de îngrădituri [care să le susţină]? Aşa este un filosof. Aşa era bogatul acela [Avraam]. Nimic nu avea şi pe toate le avea. Toate le avea şi nimic nu avea. Căci zidul nu este dinăuntru, ci din afara [plantei]. Propta nu ţine de firea [plantei], ci este pusă din afară. Spune-mi, dar, care trup este puternic?

Oare nu cel care este sănătos şi nu se vătăma nici de foame, nici de saţiu, nici de frig, nici de arşiţă? Sau nu cumva cel care este mai slab decât toate acestea şi are nevoie de bucătari şi de ţesători, de vânători şi de doctori ca să se însănătoşeze? Acela este bogat, care este filosof cu adevărat şi care nu are nevoie de nimic din acestea. De aceea a zis fericitul acesta: “Creşteţi-i în învăţătura şi certarea Domnului”. Nu le puneţi propte şi ziduri din afară. Căci proptă este bogăţia, proptă

e slava. Când acestea se năruie - şi se năruie [cu siguranţă] - planta rămâne goală şi uşor de distrus şi nu numai că n-are nici un câştig de pe urma timpului care a trecut [în care a avut propte], ci se şi vătăma. Şi asta fiindcă acele propte o împiedică să se antreneze faţă către faţă cu atacurile vânturilor şi astfel au pregătit-o ca acum să cadă dintr-o dată.

Prin urmare, bogăţia mai mult vătăma pentru că îi face pe oameni să fie nepregătiţi la necazurile şi situaţiile neprielnice ale vieţii. Deci, aşa să-i pregătim pe copii încât să poată ţină piept la toate şi să nu fie dărâmaţi de cele ce vin asupra lor. Să-i creştem în învăţătura şi certarea Domnului şi [atunci] multă plată ni se va pune deoparte [în ceruri]. Căci dacă oamenii, făcând statui ale împăraţilor şi pictându-le tablouri, se bucură de atâta cinste, oare noi, dacă vom înfrumuseţa chipul cel împărătesc (căci chip al lui Dumnezeu este omul), nu ne vom bucura de mii de bunătăţi dându-I înapoi pe „cel după asemănare”? Căci aceasta este „cel după asemănare”: virtutea sufletului şi atunci când îi creştem pe copii să fie buni, nemânioşi, nepomenitori de rău.

Toate acestea sunt trăsături proprii lui Dumnezeu: să fie făcători de bine, iubitori de oameni şi când îi educăm ca cele prezente să le socotească ca pe un nimic. Aşadar, aceasta să fie lucrarea noastră, ca şi pe noi înşine şi pe ei [pe copii] să-i modelăm şi să le dăm un ritm de vieţuire în cele de [neapărată] trebuinţă. Căci [altfel] cu ce îndrăzneală vom sta înaintea judecăţii lui Hristos? Fiindcă dacă este nevrednic de episcopie cel ce are copii nesupuşi, cu mult mai mult va fi nevrednic de Împărăţia Cerurilor.

- Ce zici?! Că dacă avem femeie nesupusă şi copii [neascultători], vom fi traşi la răspundere?
- În mod sigur, dacă nu faci cu cea mai mare atenţie şi sârguinţă cele ce ţin de tine. Căci nu ne este de-ajuns pentru mântuire propria ta virtute.

Că dacă cel care nu s-a folosit de un talant, nu a avut nici un câştig, ci a fost pedepsit, [chiar dacă l-a ţinut în păstrare şi nu l-a pierdut], este limpede că nu e de-ajuns propria virtute pentru mântuire, ci trebuie [de a te îngriji] si de a celuilalt.

Aşadar, să avem multă îngrijire de femei, multă purtare de grijă faţă de copii şi casnicii noştri, multă şi faţă de noi înşine ca să fim în bună rânduială şi noi şi aceia şi să-L rugăm pe Dumnezeu să ne fie ajutător la această lucrare. Dacă Dumnezeu vede că ne îngrijim şi ne preocupăm de acest lucru, ne vine în ajutor. Dar dacă nu facem nimic [din partea noastră] , nu ne va da mâna. Fiindcă Dumnezeu nu ne va da ajutorul dacă dormim, ci dacă ne ostenim. Căci ajutorul

nu poate fi al unuia care nu lucrează, ci al celui care el însuşi lucrează. Iar Bunul Dumnezeu este puternic ca prin Sine să ducă la împlinire lucrarea [noastră] ca să ne învrednicim toţi de bunătăţile făgăduite, cu harul şi cu iubirea de oameni ale Domnului nostru Iisus Hristos împreună cu Care Tatălui şi Duhului Sfânt slavă, putere şi cinste acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

din "Omilii şi cuvântări despre educaţia copiilor"

Cuvântul II din "Omilii şi cuvântări despre educaţia copiilor" - Despre credinţa şi filosofia şi blândeţea Anei; despre cinstea faţă de preoţi şi că trebuie să ne rugăm şi când începem masa şi când o terminăm.

1. Nimic nu este deopotrivă cu rugăciunea, nimic mai puternic decât credinţa. De amândouă ne-a dat dovadă Ana ieri. Căci cu aceste daruri apropiindu-se de Dumnezeu, toate câte a voit a dobândit: şi firea cea vătămată a îndreptat-o şi pântecele cel încuiat l-a deschis şi ruşinea [ei] a nimicit-o şi ocările potrivnicei sale le-a destrămat şi multă îndrăznire [către Dumnezeu] a luat şi spic frumos din piatră stearpă a secerat. Şi cu toţii aţi auzit cum s-a rugat, cum a cerut. A fost încrezătoare şi a primit, şi a născut, şi a crescut, şi l-a dat jertfă [Domnului] pe Samuel. încât nu ar greşi cineva dacă ar numi-o pe această femeie şi mamă şi tată a copilului.

Căci chiar dacă bărbatul a dat sămânţa, totuşi rugăciunea [femeii] a dat putere seminţei şi a făcut mai vrednice de cinste pricinile [începuturile, cauzele] [ζαχρα] naşterii lui Samuel. Căci nu numai dormirea laolaltă şi împreunarea părinţilor, precum în cazul celorlalţi [copii], au fost pricină, ci pricini ale acestei naşteri au fost rugăciunile şi lacrimile şi credinţa.

Aşadar proorocul a avut părinţi mai vrednici de cinste decât alţii şi s-a născut prin credinţa mamei sale. De aceea s-ar şi potrivi să spună cineva despre această femeie: ***„Cei ce seamănă cu lacrimi întru veselie vor secera"*** (Ps. 125,5). Pe aceasta s-o urmăm cu râvnă, bărbaţilor! Pe aceasta s-o imităm, femeilor! Că femeia aceasta s-a făcut dascăl şi bărbaţilor şi femeilor. Câte sunt sterpe să nu deznădăjduiască. Câte sunt mame aşa să-şi crească copiii. Şi cu toţii să urmăm

filosofiei cea dinainte de naştere a femeii, credinţei celei din vremea naşterii şi râvnei celei de după naştere.

Cine are o atât de mare filosofie ca acea femeie, de vreme ce ea a purtat cu blândeţe şi mărime de inimă o aşa de nesuferită întâmplare? Şi nu a dat înapoi până ce nu a nimicit necazul şi până nu a aflat sfârşit minunat şi preaslăvit pentru răul ei. Şi [în toate acestea] nu şi-a luat nici un ajutor sau apărător din cei de jos. Că ea cunoştea iubirea de oameni a Stăpânului. Pentru aceea s-a şi apropiat de una singură şi a dobândit ceea ce voia.

Că tămăduirea acelei întristări [αθυμια] avea trebuinţă nu de ajutor omenesc, ci de harul dumnezeiesc. Şi aceasta pentru că nu era vorba de vreo pagubă de bani încât cineva, aducând aur, să-i poată dezlega întristarea. Nu era neputinţă a trupului, ca vreun doctor să îndemne pe slugi [să o îngrijească] şi să vindece boala. Firea îi era vătămată. Şi asta avea nevoie de Mâna cea de sus.

De aceea, lăsând toate cele de pe pământ, a alergat la Stăpânul firii şi nu a dat înapoi până ce nu L-a înduplecat să-i dezlege stârpiciunea şi să-i deschidă pântecele şi s-o facă maică pe cea stearpă. Fericită este aşadar şi pentru aceasta: nu că a devenit maică, ci fiindcă [neputând] fi, totuşi a devenit. Cel dintâi lucru era al firii, cel de-al doilea era isprava aleasă de femeie. Fericită este şi pentru acele dureri ale naşterii, dar nu mai puţin fericită este şi pentru toate cele de dinaintea naşterii. Căci ştiţi cu toţii, şi bărbaţi şi femei, că nimic nu este mai nesuferit pentru o femeie decât lipsa de prunci. Şi chiar dacă s-ar bucura de mii de bunătăţi şi fericiri, totuşi durerea izvorâtă din astfel de lovitură nu ar putea-o răbda.

Iar dacă acum, când am fost chemaţi la o mai înaltă filosofie şi călătorim spre cer, când nu mai avem nimic cu cele din veacul de acum, ci ne gătim pentru cealaltă viaţă, când fecioria are mare laudă, aşadar, dacă acum este aşa de nesuferită lipsa de prunci, gândeşte-te, odinioară ce rău era socotit un astfel de lucru. Că atunci nu era nici o nădejde a celor viitoare. Pentru cei vechi nu era nici o cugetare [la cele duhovniceşti], ci toate le făceau pentru lucrurile din veacul acesta. [Pentru ei] stârpiciunea şi lipsa de urmaşi era blestem şi pedeapsă. Nu se poate spune, nici înfăţişa prin cuvânt durerea unei astfel de lovituri.

Şi aceasta o mărturisesc femeile care, deşi au arătat toată filosofia, însă această greutate nu au suferit-o. ci unele n-au mai putut vieţui cu bărbaţii lor, iar altele au socotit viaţa de netrăit. Iar pe femeia aceasta nu numai întristarea din pricina stârpiciunii o împresura, ci şi o altă patimă: mânia din pricina ocărilor potrivnicei sale. Şi precum vânturile, suflând potrivnic unul contra altuia, când cuprind o

corabie în mijlocul luptei lor, înalţă când la pupă, când la proră valuri asupra ei, iar cârmaciul, şezând la cârmă, scapă corabia, dacă străbate printre izbirile valurilor cu ştiinţă înţeleaptă, aşa s-a petrecut atunci şi cu femeia aceea.

Căci precum nişte vânturi potrivnice, aşa năvăleau peste sufletul său întărâtarea şi descurajarea [θυμοζ λαι αθυμια] şi îi mărunţeau gândurile şi ridicau multe valuri asupră-i, şi asta nu două sau trei sau douăzeci de zile, ci ani întregi (căci acest lucru i se întâmpla, zice [Scriptura], de destulă vreme). Şi a răbdat furtuna cu mărinimie şi nu a îngăduit să i se scufunde cugetul. Căci frica de Dumnezeu, şezând ca un cârmaci la cârmă, a înduplecat-o să rabde cu mărinimie furtuna aceea. Şi nu a încetat să-i cârmuiască sufletul până nu a dus la liman liniştit corabia plină de încărcătură, adică pântecele ei plin de comoară de mult preţ. Că nu argint, nici aur ducea, ci pe proorocul cel sfinţit. Şi îndoit a fost sfinţit pântecele ei: o dată pentru că pruncul era prooroc sfinţit, iar a doua oară pentru că pricina [începutul] [αρχη] sarcinii sale a luat-o din rugăciune şi din harul cel de sus.

2. Şi nu numai încărcătura era preaslăvită şi minunată, ci şi felul neguţătoriei era şi mai uimitor. Că nu oamenilor a dat marfa, nici unor neguţători şi cârciumari, ci îndată ce a scos-o din corabie a vândut-o lui Dumnezeu. Şi a primit atâta bogăţie pe cât era cu putinţă să ia de la Dumnezeu. Căci după ce 1-a primit, Dumnezeu i-a dat alt copil. Şi nu doar unul sau doi sau trei sau patru, ci cu mult mai mult. ***„Că cea stearpă”***, zice, ***„a născut, şapte”***(I Rg. 2,5) şi dobânda a întrecut capitalul.

De acest fel este comerţul cu Dumnezeu. El nu dă înapoi doar puţin mai mult decât capitalul ce l-ai depus, ci de mult mai multe ori. Şi nu i-a dat numai fetiţe, ci de ambele sexe i-a dăruit odrasle, încât bucuria ei era neîntrecută. Acestea le spun nu doar ca să o lăudaţi, ci şi ca să-i şi urmaţi credinţa şi lipsa de răutate de care aţi auzit în parte şi ieri. Aşadar, pentru ca să vă dăruiesc şi restul. Lăsaţi-mă puţin să povestesc despre cuvintele pe care le-a zis către preot şi către sluga preotului după cea dintâi rugăciune, ca să vedeţi cugetul blând şi liniştit al femeii. ***„Şi a fost”***, zice, ***“că în timp ce îşi înmulţea rugăciunea înaintea Domnului, Eli preotul îi păzea gura ei”*** (IRg.l,12).

Îndoită virtute mărturiseşte aici scriitorul că are femeia: pe de-o parte răbdarea şi stăruinţa în rugăciune şi pe de alta trezvia minţii. Primul lucru îl arată faptul că a zis „îşi înmulţea”. Al doilea „înaintea Domnului”. ***Căci toţi ne rugăm, însă nu toţi o facem înaintea lui Dumnezeu. Că atunci când trupul zace la pământ şi gura bodogăneşte în zadar, iar mintea umblă peste tot prin casă şi în piaţă, cum mai poate zice unul ca acesta că s-a rugat înaintea lui Dumnezeu? înaintea Domnului se roagă cel ce îşi adună sufletul din toate cele şi nu are nimic comun***

cu pământul, ci se mută cu totul către cer şi scoate din sufletul său tot gândul omenesc.

Aşa a făcut atunci şi această femeie. Că adunându-se pe sine întreagă şi încordându-şi mintea cu stăruinţă, L-a chemat pe Dumnezeu cu suflet îndurerat. ***Cum de zice atunci că şi-a înmulţit rugăciunea, de vreme ce scurtă a fost lungimea rugăciunii sale?*** Că nu s-a întins la multe cuvinte, nici nu a mărit în lungime rugăciunea, ci a grăit puţine şi simple cuvinte: ***„Adonai, Doamne, Eli, Savaot dacă privind vei privi la smerenia roabei Tale şi îţi vei aduce aminte de mine şi nu vei uita de roaba Ta şi vei da roabei Tale sământă bărbătească, îl voi da pe el dar înaintea Ta până în ziua morţii lui. Şi vin şi băutură ameţitoare nu va bea şi fier nu se va sui la capul lui”*** (I Rg. 1,11). ***Ce mulţime de cuvinte mai e asta? Aşadar, ce a vrut să zică în chip tainic prin „a înmulţit”? [înseamnă că] a grăit cuvintele adunate şi nu a lăsat să se cheltuie mult timp prin vorbe.***

Aşa ne-a poruncit şi Hristos în Evanghelie să ne rugăm. Că spunând ucenicilor să nu se roage precum păgânii şi să nu spună multe în zadar, ne-a învăţat şi măsura rugăciunii. Şi ne-a arătat că nu în mulţimea cuvintelor, ci în trezvia minţii stă faptul de a fi ascultaţi. Dar cum atunci, dacă trebuie să ne rugăm cu puţine vorbe, a zis o parabolă cum că trebuie să ne rugăm în toată vremea.

Era o văduvă care îl necăjea necontenit cu rugămintea pe un judecător crud şi neomenos care nu avea nici frică de Dumnezeu nici ruşine de oameni (Lc. 18, 1-8). Cum a cedat la insistenţa venirilor femeii? Cum de ne îndeamnă şi Pavel zicând: ***“Stăruiţi în rugăciune”***(Rom. 12,12)? Şi iarăşi: ***„Rugaţi-vă neîncetat’”*** (I Tes. 5,14). Că dacă nu trebuie să ne întindem la multe cuvinte, dar [în acelaşi timp] să ne rugăm necontenit şi concentrat, una este potrivnică alteia.

Dar nu sunt potrivnice, să nu fie, ci se potrivesc foarte. Că şi Hristos şi Pavel au poruncit să facem rugăciuni scurte şi dese la răstimpuri scurte. Dacă întinzi mult cuvântul [rugăciunii] şi adesea îţi pierzi atenţia, dai multă îndrăznire [siguranţă] diavolului să intre şi să te împiedece şi să-ţi abată mintea de la cele ce le zici. ***Dar dacă faci rugăciuni concentrate şi dese, împărţind toată vremea [pe care o ai] în dese [clipe de rugăciune], vei putea cu uşurinţă să dobândeşti întreaga înţelepciune [σωφροσυνη] şi să-ţi faci rugăciunile cu multă trezvie.*** Acest lucru l-a făcut şi Ana, nu folosindu-se de multe cuvinte, ci apropiindu-Se de Dumnezeu în chip adunat şi des. Apoi, după ce preotul i-a grăit împotrivă – că aceasta înseamnă că „îi păzea gura ei iar buzele i se mişcau dar glasul nu i se auzea” – s-a silit şi să se supună preotului şi să înceteze rugăciunea. Şi-a oprit glasul, dar nu şi îndrăznirea [către Dumnezeu], ci mai tare striga înlăuntru inima [către Domnul].

Că acest lucru este mai ales rugăciunea: când strigătele [către Dumnezeu] se înalţă dinlăuntru. Şi acesta este semnul unui suflet îndurerat şi chinuit: el nu-şi arată rugăciunea prin tăria glasului, ci prin râvna minţii [προθυμια τηζ διανοιζ].

3. Aşa s-a rugat şi Moise. Şi deşi el nu a glăsuit nimic, Dumnezeu îi zice: ***„Ce strigi către Mine”*** (Ieş. 14,15). Oamenii pot să audă doar acest glas [trupesc], dar Dumnezeu mai înaintea lui aude pe cei ce strigă dinlăuntru [inimii lor]. Prin urmare se poate ca şi fără să strigăm să fim auziţi; şi umblând prin piaţă şi prin oraş, în acelaşi timp să ne rugăm în minte cu multă adunare şi încordare şi stăruinţă; şi să ne întâlnim cu prietenii, şi, [simplu spus], orice am face putem să-L chemăm pe Dumnezeu cu glas stăruitor şi pătrunzător - vorbesc de glasul dinăuntru - şi nimănui din cei de faţă să nu i se facă cunoscut acest glas. Asta a făcut atunci şi femeia aceasta. Căci glasul ei nu se auzea. Şi a auzit-o Dumnezeu. Aşa [de puternic] era glasul ei lăuntric. Şi i-a spus sluga lui Eli: ***„Până când vei fi beată? Leapădă vinul de la tine şi du-te de la faţa Domnului”.***

De aici se poate vedea mai cu seamă filosofia femeii. Acasă o ocăra potrivnica. Când a venit la templu, a înjosit-o şi sluga preotului şi preotul a certat-o. A fugit de furtuna de acasă şi a venit la liman, dar iar a aflat valuri. A venit să ia leac, şi nu numai că nu a luat, dar a primit lovitură din ocări şi rana mai tare s-a deschis prin ele.

Ştiţi şi voi cum se comportă sufletele îndurerate la ocări şi înjosiri. Căci precum cele mai mari dintre răni se fac mai grele [dacă sunt lovite], nesuferind nici cea mai mică atingere din partea mâinii, aşa şi sufletul tulburat şi obijduit este fără răbdare în orice şi este muşcat de orice vorbă, însă nimic din acestea nu a pătimit femeia, deşi a fost batjocorită de o slugă.

Dacă preotul ar fi fost cel ce ar fi înjosit-o, nu era aşa de minunată neräutatea ei. Că mărimea vredniciei şi greutatea autorităţii [αρχη] ar fi înduplecat-o să asculte şi să se înţelepţească. Acum însă nici către sluga preotului nu s-a pornit. Şi pentru acest lucru şi-a atras şi mai mult bunăvoinţa şi dragostea [ευνοια] lui Dumnezeu. Aşa şi noi, dacă am fi batjocoriţi şi am pătimi mii de rele, să ne purtăm cu cei ce ne ocărăsc cu nobleţe şi [aşa] vom atrage mai multă dragoste şi bunăvoinţă din partea lui Dumnezeu.

De unde ştim aceasta? Din cele petrecute cu David. Ce a păţit acesta? El a fost scos odinioară din patrie şi i-a fost primejduit sufletul şi libertatea (II Rg. cap. 15-16). Dar având cu sine oaste împotriva acelui tânăr tiran neînfrânat şi ucigaş de tată, a rătăcit prin pustie şi nu s-a necăjit, nici nu s-a răzvrătit contra lui Dumnezeu, nici

nu a zis: „Pentru ce se întâmplă aceasta? Pentru ce a îngăduit ca fiul să se scoale asupra părintelui său? Şi chiar dacă pe drept aş fi fost învinuit, totuşi [nici într-un astfel de caz] nu aşa ar fi trebuit să se întâmple. Dar acum, nefiind nedreptăţit de mine cu nimic, el vine după mine dorind să-şi pângărească mâna cu sângele tatălui său iar Dumnezeu deşi vedea acestea le îngăduie?”. Insă nimic din acestea nu a zis. Şi ceea ce-i mai mare şi minunat este că, rătăcind şi alungat de toţi, un oarecare Şimei, om rău şi necurat, s-a pornit asupra lui, numindu-l ucigaş şi necredincios şi împroşcându-1 cu alte mii de ocări. Iar David nici aşa nu s-a sălbăticit.

Dar ar putea spune cineva: „Bine, dar ce este minunat că nu s-a apărat de vreme ce era neputincios şi nu avea putere?” Mai întâi voi răspunde că nu 1-aş fi admirat atât dacă, având coroană şi împărăţie şi şezând pe tron ar fi răbdat dacă era batjocorit, pe cât îl laud acum şi mă minunez că a filosofat în vreme de necaz. Că în primul caz greutatea autorităţii şi nimicnicia celui ce l-ar fi înjosit îl înduplecau repede să îl dispreţuiască pe acela. Şi mulţi alţi împăraţi adesea au filosofat la fel, folosindu-se spre propria apărare de nebunia covârşitoare a celor ce-i înjoseau.

Că ocările nu ne ating la fel când ne bucurăm de fericire sau când suntem apăsaţi. Când suntem tulburaţi atunci ne urmăresc mai tare şi ne muşcă mai rău.

Pe lângă aceasta mai putem adăuga încă ceva la cele spuse: că, deşi era stăpân şi putea să se apere, totuşi nu a făcut-o. Şi ca să vezi că nu din slăbiciune, ci din nerăutate i-a izvorât filosofia [gândeşte-te] că atunci când căpitanul oştirii a vrut să fie lăsat să meargă şi să taie capul aceluia, David nu numai că nu i-a îngăduit, dar 1-a şi repezit, zicându-i: ***„Ce este mie şi ţie, fiule al lui Saruia? Lăsaţi-l să blesteme ca să vadă Domnul smerirea mea şi sâ-mi răsplătească cele bune împotriva blestemului său cel făcut în ziua aceasta.”*** Şi ce [a zis David] s-a şi întâmplat.

4. Ai văzut cum a ştiut dreptul că a purta cu mărinimie ocările este pricină de mai mare probare spre bine. Pentru aceea odinioară, prinzând pe Saul între două ziduri şi având putere să-1 ucidă, 1-a cruţat. Şi aceasta în vreme ce cei de faţă porunceau să înfigă sabia (I Rg. 24). Dar nici uşurinţa de a-1 ucide, nici îmboldirea de la ceilalţi, nici pătimirea multor rele, nici aşteptarea altora mai cumplite, nu l-au lăsat să-şi tragă sabia. Şi nici în tabără nu s-ar fi descoperit că el ar fi făcut această ucidere, fiindcă era peşteră şi nimeni altcineva nu era de faţă, ci numai el singur. Şi nu a zis - lucru care l-ar fi spus un adulter - „întuneric este împrejurul meu şi pereţi, cine mă va surprinde?”. Nu, ci el a văzut Ochiul cel neadormit şi a ştiut că ochii Domnului sunt de mii de ori mai strălucitori decât soarele.

Pentru aceea pe toate aşa le-a făcut şi le-a grăit ca şi când Acela ar fi fost de faţă şi i-ar judeca vorbele. Şi a zis: „Nu voi ridica mâna mea asupra unsului Domnului. Nu mă uit la răutatea [lui Saul], ci la vrednicia lui.Să nu-mi spună mie careva că acesta este siluitor şi pângărit. Că eu cinstesc hotărârea lui Dumnezeu chiar dacă acesta se arată nevrednic. Nu este vina mea dacă el se arată nevrednic de cinste".

Să audă câţi îi dispreţuiesc pe preoţi, să înveţe câtă evlavie a arătat acesta faţă de împărat. Că mult mai de cinste şi respect este preotul decât împăratul, pe cât a fost chemat la mai mare stăpânie. Să înveţe să nu-i judece, nici să le ceară socoteală, ci să se supună şi să se sfiască. Că tu nu ştii vieţuirea preotului, chiar dacă ar fi unul rău şi fără de grijă. David însă ştia cu amănunţime toate câte a făcut Saul.
Dar în acelaşi timp ştia că stăpânia i-a fost dată [lui Saul] de la Dumnezeu. Şi chiar dacă ai şti cu de-amănuntul [viaţa lor], nu ai iertare, nici dezvinovăţire dacă dispreţuieşti pe întâistătători şi treci cu vederea cele spuse de ei. Auzi cum şi Hristos a nimicit această îndreptăţire a noastră când zice în Evanghelii: ***„Pe scaunul lui Moise au şezut cărturarii şi fariseii. Deci toate câte vă vor zice să le faceţi, faceţi-le. Dar după faptele lor să nu faceţi"*** (Mt. 23,3). Ai văzut cum, deşi viaţa acelora era aşa de stricată încât era vrednică de învinovăţire din partea ucenicilor lor, El nu a necinstit îndemnurile acestora, nici n-a lepădat învăţătura lor? Acestea le spun nu voind să osândesc pe preoţi, să nu fie, - că şi voi sunteţi martori ai bunei lor petreceri şi a multei lor evlavii - ci ca să le dăm cu îmbelşugare multă cinste şi respect. Căci nu atât pe ei, cât pe noi înşine ne folosim. Cel ce primeşte un prooroc în nume de proroc, plată de prooroc va lua.

Că dacă nu ne este îngăduit să ne judecăm vieţuirea unii altora, cu cât mai mult pe a părinţilor [noştri duhovniceşti], însă ceea ce am spus - căci iarăşi trebuie să ne întoarcem la femeia aceasta - anume că a purta cu mărinimie batjocoririle este pricină de multe bunătăţi s-a petrecut şi cu Iov. Că şi de acela nu mă minunez atât mai înainte de a-l îndemna femeia, cât după ce i-a dat sfatul ei cel pierzător. Şi să nu socotească cineva că zic lucru neobişnuit. Că adeseori pe cei pe care firea lucrurilor nu i-a putut împiedica, i-a pierdut vorba şi îndemnul cel stricat. De acest lucru este conştient şi diavolul încât după lovitura cu fapta adaugă şi atacul cu vorba. Aceasta a făcut şi cu David. Când a văzut că el rabdă cu mărinimie răscularea fiului său şi acea tiranică fărădelege, voind [diavolul] să-i poticnească mintea şi să-1 convingă să cadă în mânie, l-a adus pe acel Şimei, gătind ca prin cuvintele amare [ale aceluia] să muşte sufletul lui David.

Acest lucru rău 1-a uneltit şi în cazul lui Iov. Când a văzut că acela îşi râde de săgeţile lui şi că în faţa tuturor stă cu nobleţe, ca un turn de diamant, a înarmat-o pe femeie ca prin ea să-şi furişeze şi să facă neobservat sfatul. Şi a ascuns în cuvintele

ei momeala, plângând nenorocirea lui Iov. Ce a făcut acel mare om? ***„Pentru ce ai grăit ca una din femeile fără minte? Dacă le-am primit pe cele bune din mâna Domnului nu vom răbda şi cele rele?”*** (Iov 2,10). Ceea ce a zis aceasta înseamnă: „Dacă nu ar fi fost Stăpân, nici atât de presus faţă de noi, ci ar fi fost un oarecare prieten de o cinste cu noi, ce dezvinovăţire am fi avut dacă, după atâtea binefaceri din partea lui, noi i-am fi răsplătit cu cele potrivnice?”.

Ai văzut cuget iubitor de Dumnezeu şi cum nu a gândit mai presus de sine, nici nu s-a lăudat că a suportat cu mărinimie acele lovituri mai presus de fire şi nici nu a socotit că atâta răbdare ce a arătat este un lucru al înţelepciunii şi mărimii sale de suflet? Ci ca şi cum şi-ar fi plătit trebuitoarea datorie şi nu ar fi pătimit nimic necuvenit, aşa, din toată inima, i-a răspuns împotrivă femeii.

Aceasta s-a petrecut şi cu femeia aceasta. Când a văzut că rabdă cu mărime de suflet lipsa de prunci şi că se aruncă înaintea lui Dumnezeu, a pus împotriva ei pe sluga preotului ca [Ana] mai tare să se mânie. Dar nimic din acestea nu a pătimit femeia, ci cugetând şi fiind pregătită [μελεταϖ]de acasă să rabde ocările, pentru că era cercată prin batjocoririle potrivnicei, a respins fără de teamă, mai apoi, asemenea atacuri.

Pentru aceea şi în templu multă blândeţe a arătat, purtând jignirile cele despre beţie şi vorbire în doi peri cu bărbăţie şi cu mărime de suflet, deşi nimic de acest fel nu s-a auzit în vorbele ei. Căci zicând sluga ***„Leapădă vinul de la tine şi te du de la faţa Domnului”***, Ana a răspuns: ***“Nu, Doamne”.*** Pe cel care a înjosit-o 1-a numit stăpân. Şi nu a zis ceea ce mulţi oameni spun: „Mi-a zis preotul aşa ceva? El, cel ce învaţă pe alţii m-a jignit socotindu-mă beat şi vorbitor în doi peri?”. Dar el a glumit ca să-ţi dea la iveală cugetul ascuns, chiar dacă nu era adevărat.

5. Iar noi, adesea când suntem ocărâţi, [socotind] că trebuie neapărat să ne apărăm şi să ne izbăvim [de ocări], aprindem foc şi ca nişte fiare sălbatice călcăm în picioare pe cei ce ne-au înjosit, presându-i şi rănindu-i şi cerându-le socoteală de cele spuse, şi, prin chiar acestea pe care le facem, întărim bănuiala [acelora] împotriva noastră. Dacă vrei să arăţi celor ce te-au înjosit că nu eşti beat, arată-le-o prin blândeţe, nu prin semeţie, nici prin ocărârea lor. Iar dacă îl loveşti pe cel ce te-a înjosit, toţi te vor învinui de beţie. Dar dacă te porţi cu nobleţe, vei îndepărta chiar prin faptele tale bănuiala rea. Acest lucru l-a făcut demult şi această femeie. ***Şi zicând „Nu, Doamne”, a arătat prin înseşi faptele sale că mincinoasă era bănuiala.***

De unde totuşi a avut preotul bănuiala aceasta? Căci nu a văzut-o râzând, nici dansând, nici împleticindu-se, nici zăcând, nici grăind ceva de ruşine ori vreun cuvânt de femeie uşoară. De unde, dar, avea această bănuială? Nu degeaba a bănuit el, ci după timpul din zi. Căci era la amiază când îşi făcea rugăciunea. De unde ştim? Din însele cuvintele de mai înainte. ***„S-a ridicat”***, zice, ***„Ana după ce au mâncat în Silo şi după ce au băut şi a stat înaintea Domnului”.***

Vezi? Timpul pe care toţi şi l-au luat spre odihnă şi relaxare, ea 1-a făcut timp de rugăciune şi după masă a alergat la rugăciune şi şi-a vărsat izvoarele lacrimilor şi a oferit [Domnului] o minte feciorelnică [σϖφρονο σαν] şi trează. Şi în concentrare şi adunare [εκτενϖζ] s-a rugat după masă, ca să ia darul cel peste fire şi să i se dezlege stârpiciunea şi să i se vindece firea ei cea slăbită. ***Acestea le-am câştigat de la femeie: să ştim că [trebuie] să ne rugăm după ce am stat la masă şi la ospăţ.*** Cel ce se pregăteşte pentru acest lucru, niciodată nu va cădea în beţie şi în vorbirea în doi peri, niciodată nu va fi sfâşiat de plăcerea gâtlejului, ci cu aşteptarea rugăciunii îşi pune frâu gândurilor şi gustă din toate cele puse înainte cu cuvenita măsură şi îşi umple şi sufletul şi trupul de multă binecuvântare.

Căci masa care începe de la rugăciune şi se sfârşeşte la rugăciune, niciodată nu va fi cu vreo lipsă, ci ne va aduce toate bunătăţile mai bogat decât un izvor. Să nu trecem cu vederea un atât de mare câştig. Că nu este lucru necuvenit ca slugile noastre, dacă ar vrea să primească de la noi ceva din cele puse înainte, să ne mulţumească şi apoi să se îndepărteze vorbindu-ne de bine. Iar noi, bucurându-ne de atâtea bunătăţi, nici măcar atâta cinstire nu dăm lui Dumnezeu, şi acestea, după ce am urma să ne bucurăm de multă siguranţă şi pace. ***Că unde este rugăciune este şi mulţumire [ευχαριστια], unde harul Duhului Sfânt este desfată şi demonii fug şi toată puterea potrivnică se alungă şi se surpă.*** Cel ce urmează să se întoarcă la rugăciune nu va îndrăzni să grăiască nimic necuvenit nici chiar în vremea mesei. Şi chiar dacă grăieşte îşi dă seama şi se căieşte degrabă. Pentru aceea trebuie ca şi la începutul şi la sfârşitul mesei să mulţumim lui Dumnezeu. Că, după cum am zis, atunci mai ales nu vom cădea cu uşurinţă în beţie, când ne vom statornici în această obişnuinţă.

Şi chiar dacă te-ai ridica vreodată de la masă ameţit şi cu chef, nici aşa să nu laşi obiceiul. Ci chiar dacă ne-am îmbătat, chiar dacă ne împleticim şi cădem la pământ, chiar şi aşa să ne rugăm şi să nu dezlegăm obişnuinţa. Căci dacă în prima zi te rogi chiar dacă eşti în halul acesta, a doua zi vei îndrepta necuviinţa din prima zi. Aşadar ori de câte ori mâncăm, să ne aducem aminte de femeia aceasta şi de lacrimile ei şi de această „bună beţie” a ei. Că s-a îmbătat şi femeia, însă nu de vin, ci de multa evlavie. Dacă după masă avea o astfel de stare, oare ce stare avea de

dimineaţă? Dacă după ce a mâncat şi a băut s-a rugat atât de adunat, cum era când postea?

6. Să ne întoarcem iar la cuvintele ei, cele pline de multă filosofie şi blândeţe. Căci zicând ***„Nu, Doamne”*** a adăugat: „Eu sunt femeie în zi necăjită şi vin şi băutură ameţitoare nu am băut”. Ia aminte cum nici aici nu a spus de ocările potrivnicei sale, nici nu a scos la iveală răutatea aceleia, nici nu şi-a deplâns necazul său, ci numai atât şi-a descoperit întristarea [αθυμια] cât să se apere înaintea preotului.

„Eu sunt femeie în zi necăjită şi vin şi băutură ameţitoare nu am băut şi îmi vărs sufletul meu înaintea Domnului”. Nu a zis „mă rog Domnului”, sau “îl implor pe Dumnezeu”, ci „îmi vărs sufletul înaintea Domnului”. Aceasta înseamnă că m-am întors [m-am mutat] pe mine întreagă către Dumnezeu, mi-am deşertat mintea către El, am făcut rugăciunea cu tot sufletul şi puterea mea, am spus lui Dumnezeu necazul meu, i-am arătat rana. Iar Acela poate să pună leacul. „Să nu dai roabei tale în faţă, ca unei femei ciumate”. Iarăşi se numeşte pe sine roabă şi lucrează cu multă râvnă ca să nu primească vreo părere rea din partea preotului.

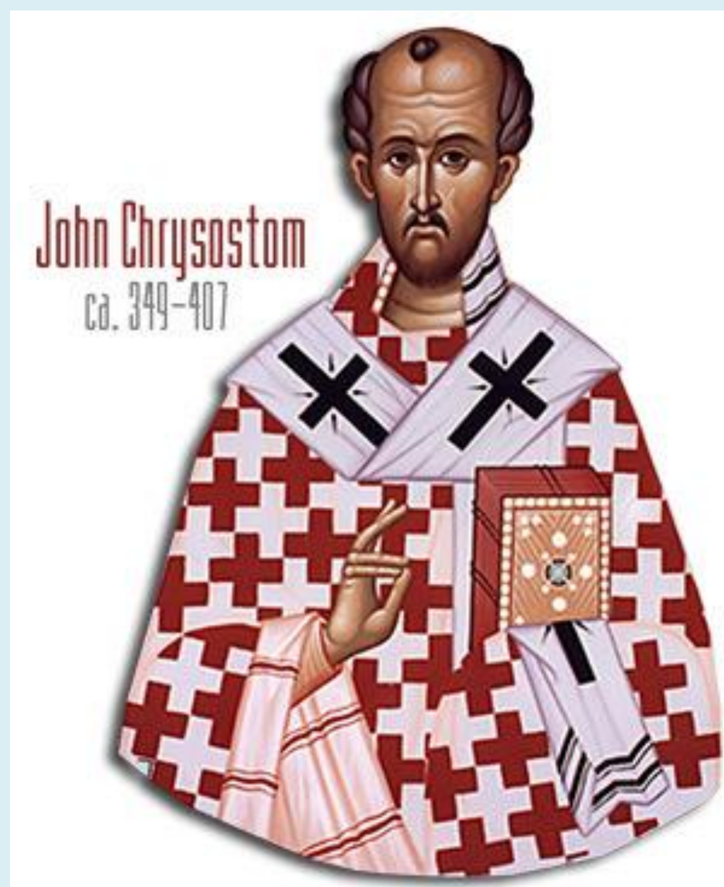
Şi nu şi-a zis către sine: “Ce-mi pasă mie de acuzaţia acestuia? M-a osândit pe degeaba, a bănuit ceea ce nu trebuia. Să fie numai conştiinţa mea curată şi n-au decât ca toţi să mă osândească”, ci ***a plinit acea lege apostolească care porunceşte să ne îngrijim de cele bune nu numai înaintea Domnului, ci şi înaintea oamenilor*** (II Cor. 8,21). Şi în tot chipul a îndepărtat bănuiala zicând: ***„Să nu dai roabei tale în faţă, ca unei femei ciumate”. Ce înseamnă „în faţă”? „Să nu socoteşti că sunt fără de ruşine şi plină de îndrăzneală”, îndrăznirea mea nu este din beţie, ci din întristare [αθυμια], din durere, nu din ameţeală.***

Ce a zis preotul? Ia aminte la priceperea aceluia! Nu a iscodit necazul, nu a vrut să facă vâlvă de rugăciunea ei. Dar ce zice? ***„Mergi în pace. Să-ţi dea ţie Domnul Dumnezeul lui Israel toată cererea pe care ai cerut-o de la El”.*** Pe acuzator 1-a făcut femeia apărător.

Atât de mare bine este blândeţea şi îngăduinţa. Şi în loc de ocară, luând merinde îndestulătoare, s-a dus şi 1-a avut pe cel ce a certat-o ca ocrotitor şi mijlocitor. Dar nici aşa nu s-a oprit, ci iarăşi a zis: ***„A aflat roaba ta har înaintea ochilor tăi”***, adică „Aflǎ până la capăt şi din decurgerea lucrurilor că nu din beţie, ci din multa durere am făcut rugăciune şi cerere”. ***„Şi plecând”, zice [Scriptura], „nu a mai stat cu el”.***

Ai văzut credinţa femeii? Mai înainte de a lua ceea ce a cerut a fost plină de îndrăznire ca şi când ar fi luat. Iar pricina este că s-a rugat cu multă atenţie şi adâncire şi încordare, cu multă râvnire neîndoielnică. De aceea a plecat ca şi când ar fi primit tot [ceea ce ceruse]. Pe de altă parte şi Dumnezeu i-a luat întristarea pentru că urma să-i dea darul. ***Pe aceasta s-o urmăm şi noi cu sârguinţă şi în toate necazurile şi întâmplările rele să alergăm la Dumnezeu.*** Şi dacă nu avem copii, să-i cerem de la Acela. Iar dacă îi dobândim, să-i creştem cu multă sârguinţă [în legea lui Dumnezeu] şi să îndepărtăm pe cei tineri de orice răutate, mai cu seamă de neînfrânare şi împrăştiere. Cumplit este acest război şi nimic nu primejduieşte atât de mult vârsta copilăriei şi tinereţii ca această patimă. Din toate părţile să-i îngrădim şi să-i ocrotim cu sfătuiri, cu îndemnuri, cu înfricoşări, cu ameninţări.
Dacă ei vor birui această poftă, nu vor fi biruiţi degrabă de vreo alta, ci vor fi şi mai tari decât banii, se vor înfrâna şi de la beţie, şi chefurile şi întâlnirile stricate le vor îndepărta cu toată râvna, le vor fi mai iubiţi şi părinţilor, vor fi mai respectaţi şi de toţi oamenii. Căci cine nu se va sfii în faţa uni tânăr cumpătat şi cu mintea întreagă [σϖφρϖν]. Cine nu va iubi şi nu va îmbrăţişa pe cel ce pune frâu poftelor necuviincioase şi fără de rânduială? Şi cine, fie şi dintre cei foarte bogaţi, nu va alege cu multă dorire pe unul ca acela ca să-i încredinţeze fiica lor, chiar dacă acela ar fi mai sărac decât toţi? Că după cum nimeni nu este aşa de ticălos şi nenorocit, chiar de ar fi mai bogat decât toţi, încât să vrea să-şi ia ca ginere pe cel ce vieţuieşte în neorânduială şi destrăbălări şi ia aminte la desfrânate, tot aşa nimeni nu este atât de lipsit de minte ca cel ce dispreţuieşte şi necinsteşte pe cel întreg la minte [σϖφρϖν] şi cu viaţă cinstită.

Aşadar, ca să fie respectaţi şi de oameni şi să fie doriţi şi lui Dumnezeu copiii [noştri], să împodobim sufletele lor şi să-i aducem către nuntă cu [zestrea] întregii înţelepciuni [σϖφροσυνη]. Căci astfel se vor revărsa asupra lor ca din nişte izvoare şi toate cele ale veacului de acum şi îl vor avea milostiv şi pe Dumnezeu. ***Se vor bucura şi de slava de acum şi de cea viitoare, de care fie ca noi toţi să avem parte cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu Care Tatălui şi Duhului Sfânt fie-Le slava, cinstea şi puterea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.***

John Chrysostom
ca. 349–407

" NIMENI NU SE POATE
MANTUI DACA NU AJUTA
SI PE ALTII SA SE
MANTUIASCA ."
- SF. IOAN GURA DE AUR -